

סֵפֶר

אֵזֶר הָאֵזֶרֹת

חַג

הַסְּפֹרֹת

✦ הַמִּפְתָּח לְלִקְוֵי מוֹהַר"ן ✦

גְּלִיוֹן 184

- חַג הַסְּפֹרֹת תשפ"ג -

המכתב

לְסֵפֶר הַקְּדוֹשׁ

לְקוּטֵי מוֹהַר"ן

עַל הַתּוֹרָה וּמוֹעֲדֵי הַשָּׁנָה

עִם לְקוּטֵי הַתּוֹפְלוֹת

ג' ליון 184

חג הסוכות

שנת תשפ"ג ל"ב"ק

תּוֹכַן הָעֲנִינִים

הַמִּפְתָּח לְקוּטֵי מוֹהַר"ךְ

- [א] פֶּרֶשֶׁת הָאֲזִינוּ.....ג
- [ב] חַג הַסִּפּוֹת.....יב
- [ג] אֲרֻבָּעָה מִיָּנִים.....כב
- [ד] כָּלְלִיּוֹת שְׁלֹש־רִגְלִים.....מה
- [ה] הַלּוּלָת רַבְּנוּ ז"ל, וְסֹדֵר הַסֵּתֶלְקוֹתוֹ... נג
- [ו] מְגִלַּת קֹהֵלֶת.....עב
- [ז] הוֹשַׁעֲנָא רַבָּה.....קכג
- [ח] שְׁמִינֵי עֶצֶרֶת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה... קכה
- [ט] פֶּרֶשֶׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה.....קמג

לְקוּטֵי תַּפְלּוֹת

- [א] חַג הַסִּפּוֹת.....קס
- [ב] אֲרֻבָּעָה מִיָּנִים.....קסח
- [ג] כָּלְלִיּוֹת שְׁלֹש־רִגְלִים.....קסח
- [ד] הוֹשַׁעֲנָא רַבָּא.....קפה
- [ה] שְׁמִינֵי עֶצֶרֶת וְשִׁמְחַת תּוֹרָה... קפו

לרפואת

מלכה בת ברכה אסתר

לרפואה שלימה בקרוב

האודות

רבינו נחמן מברסלב
זיע"א

לְחַיּוֹת
בְּאוֹר הַפְּרָשָׁה

עִם תּוֹרָה
דְּעִתִּיקָא סְתִימָא

דְּעִתִּידָא
לְאַתְגְּלִיא
לְעִתִּיד-לְבֵא

יו"ל בעז"ה ע"י

מכון אור האורות
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

052.763.1800

B48148@gmail.com

פְּרַשְׁת הַאֲזִינוּ

"יַעֲרֹךְ כַּמָּטֵר לְקַחֵי" (דְּבָרִים ל"ב, ב)

א.

(ח"א יג, ה; הוספות מפתב"ד רבנו ז"ל
השייך להתורה הזו, הנדפס בסוף הספר)

"בד הוה אצטריך עלמא למטרא" (תענית
כג:). 'למטרא' - הינו 'לתורה', כמו
שכתוב (דברים לב): "יערך כמטר לקחי".

"בשעירים עלי דשא" (דברים לב, ב)

ב.

(ח"א י, ח)

'שעורים', זה בחינת (מגלה ז): "אסתר
ברוח הקדש נאמרה", כמו
שכתוב (דברים לב, ב): "בשעירים עלי דשא",
שהוא לשון רוח'.

ובשביל זה "בשבא המן למרדכי, מצאו
עוסק בעמר שעורים" (מגלה
זז). וכו'.

"עם נבל ולא חכם" (דברים לב, ו)

"עמא דקבילו אורייתא ולא חכימו" (תרגום אוגלוס)

ג.

(ח"א קכג)

העקר והיסוד שהכל תלוי בו: לקשר
עצמו להצדיק שבדור, ולקבל

דבריו על כל אשר יאמר פי הוא זה, דבר קטן
ודבר גדול. ולכלי לנטות מדבריו ימין
ושמאל וכו', ולסלק דעתו פאלו אין לו שום
שכל, בלעדי אשר יקבל מהצדיק והרב
שבדור וכו'.

וישראל בעת קבלת התורה היו להם
חכמות גדולות - פי אז היו
עובדי עבודה זרה שבימיהם וכו'.

ולולי שהיו משליכין מעצמן החכמות,
לא היו מקבלים התורה, פי היו
יכולים לכפר בכל חסוֹשֵׁלוֹם, ולא היה
מועיל להם כל מה שעשה משה רבנו
עמָהֶם. ואפלו כל האותות והמופתים
הנוראים לא היה מועיל להם וכו'.

אך ישראל עם קדוש ראו האמת,
והשליכו החכמות, "והאמינו בה"
ובמשה עבדו" (שמות יד, לא), ועל ידי זה קבלו
התורה.

והינו שתרגם אוגולוס (על הפסוק דברים לב,
ו): "עם נבל ולא חכם" - "עמא
דקבילו אורייתא ולא חכימו". פי עקר
'קבלת התורה' היה על ידי "ולא חכימו" -
הינו: על ידי שהשליכו מאתם כל
ה'חכמות'.

וזה: "נב"ל" - ראשי תבות: 'ל"ב
נ'תיבות' - שהוא 'כלליות התורה',
והיא החכמה האמתיות אשר אצלה כל
החכמות בטלים.

וְהִינּוּ: "נָבֵל" - שֶׁהִיא בְּחִינַת ה'תּוֹרָה',
הַנִּקְרָאת 'נּוֹבְלוֹת' הַחֻכְמָה
הָעֲלִיזָה' (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה יז, ה).

וּבֹא וּרְאֵה: שְׁעֵתָה מְבֹאֵר וּמֵיֶשֶׁב הַתְּרַגּוּם
הַזֶּה שֶׁהוּא פְּלִיאָה גְדוֹלָה, וְכָל הָעוֹלָם
תִּמְהָים עָלָיו, מָה עֲנִין תַּבַּת "נָבֵל", לְתַרְגְּמוֹ
עַל 'קַבְּלַת־הַתּוֹרָה'!

אָךְ עֵתָה: מָה נִמְלָצוּ לַחַד, דְּבַרֵי הַתְּרַגּוּם
הָאֵלּוּ!

ד.

(חיי-מוהר"ן שכ)

אָמַר: כָּל מִי שֶׁיִּצִיַּת אוֹתִי, וַיִּקֵּים כָּל מָה
שֶׁאֲנִי מַצִּוֶּה - בּוֹדֵאֵי יִהְיֶה צַדִּיק
גְּדוֹל יִהְיֶה מָה שִׁיְהִיָּה.

וְהַעֲקָר לְהַשְׁלִיךְ שֶׁכָּל עֲצֻמוֹ לְגַמְרֵי, רַק
כַּאֲשֶׁר יֹאמַר הוּא יִקֵּים הַכֹּל
כַּמֵּאמְרוֹ.

וְאָמַר אַז: עֲנִין "עַם נָבֵל וְלֹא חָכֵם" (דְּבָרִים
לב, ו), כַּמְבֹאֵר בַּסֵּפֶר לַקּוֹטֵי א' בְּסִימָן
קכ"ג.

וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב (שם לב, ח): "בְּהִנָּחַל עֲלִיּוֹן
גּוֹיִם". דְּהִינּוּ: שְׁבַחֲיִנַת 'עֲלִיּוֹן', בְּגוֹיִם
- מַחֲמַת שְׁנַת־פָּרְדוֹ מִהַקְדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא.

זֶהוּ (שם): "בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם" - שְׁבַגְנֵי־
אָדָם הַנִּפְרָדִים מֵהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מַחֲמַת
הַגְּדֻלוֹת וְהַפְּנִיָּה שֶׁלְמַד בָּהּ, וְעַל־יְדֵי־זֶה
חֲרָבָה יְרוּשָׁלַיִם - אַזִּי אוֹתוֹ בְּחִינַת 'עֲלִיּוֹן',
בְּגוֹיִם.

"יִצַב גְּבֻלַת עַמִּים לְמַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל"
(דְּבָרִים לב, ח)

ו.

(ח"א קא)

יֵשׁ ע' אֲנָפִין נְהִירִין, וְע' אֲנָפִין חֲשׂוּכִין. כִּי
יֵשׁ שְׁנֵי כַחוֹת, "זָכָה, נַעֲשֶׂה לּוֹ סֶם־
חַיִּים. לֹא זָכָה, נַעֲשֶׂה לּוֹ סֶם־מָוֶת" (יומָא עב:).
'סֶם־חַיִּים' הוּא 'אֲנָפִין־נְהִירִין'. 'סֶם־מָוֶת'
הוּא 'אֲנָפִין־חֲשׂוּכִין'.

כִּי כָּל מָה שֶׁאָדָם מַשְׁיֵג בְּשֶׁכָּלוֹ, הוּא בְּחִינַת
'אֲנָפִין־נְהִירִין'. וּמָה שֶׁאֵינוֹ מַשְׁיֵג, הוּא
בְּחִינַת 'אֲנָפִין־חֲשׂוּכִין'.

וּכְשִׁזְכָּה לְעִין בַּתּוֹרָה, עַד שֶׁמַּשְׁיֵג
'חֻכְמוֹת הַתּוֹרָה', שְׁאֲזִי הוּא
בְּבַחֲיִנַת 'אֲנָפִין־נְהִירִין', אַז נִכְנַעֵין הַמְדוּת
וְהַתְּאוּזוֹת שֶׁל הָעַפּוֹ"ם שֶׁנֶּאֱחָזִין בְּבַחֲיִנַת
'אֲנָפִין־חֲשׂוּכִין'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (דְּבָרִים לב, ח): "יִצַב גְּבֻלַת עַמִּים
לְמַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל". "לְמַסְפַּר" -
הוּא לְשׁוֹן 'סִפִּיר וְנִהִיר', בְּחִינַת (שְׁמוֹת כד, י):
"לְבַנַּת הַסִּפִּיר".

הִינּוּ: אַחַר 'אֲנָפִין־נְהִירִין', שֶׁהֵם בְּחִינַת
'מַסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל', אַחֲרֵיהֶם:

"בְּהִנָּחַל עֲלִיּוֹן גּוֹיִם בְּהַפְרִידוֹ בְּנֵי אָדָם"
(דְּבָרִים לב, ח)

ה.

(התורה "רב לכם" בהוספות מפתב-
יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ נָתַן מַתָּנָה לְיִשְׂרָאֵל,
שֶׁנִּקְרָאוּ 'עֲלִיּוֹן', וְכִמּוֹ
שְׁכַתּוּב (דְּבָרִים כו, יט): "וּלְתַתָּה עֲלִיּוֹן עַל כָּל
גּוֹיֵי הָאָרֶץ".

וּכְשֶׁחֲרָבָה יְרוּשָׁלַיִם - אַזִּי בְּחִינַת 'עֲלִיּוֹן'
בְּגוֹיִם.

"יֵצֵב גְבוּלוֹת עַמִּים" - שָׁהם בְּחִינַת 'אֲנָפִין' חֲשׂוֹכִין.

"יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ" (דְּבָרִים ל"ב, ט)

ז.

(ח"א כד, בסוף)

"אֵיתוֹ אֲשֶׁלִי וּמוֹשָׁחוֹ" [תְּבִיאוּ חֻבְלִים וְתַמְדִּדוּ] (בְּכוֹרוֹת ח:). הֵינּוּ: עֵקֶר עֲלִית הַקְּדָשָׁה, עַל-יְדֵי הַשְּׂמֹחָה.

וְקַעֲתִיד בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (יִשְׁעִיה נה, יב): "כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ", אִזּוּ יִכְלוּ הַקְּלָפוֹת לְגַמְרֵי.

וְזֶה: "אֵיתוֹ אֲשֶׁלִי" - הֵינּוּ: עַל-יְדֵיכֶם וְעַל-כֶּרְחֶכֶם יִתְבַטְּלוּ הַקְּלָפוֹת, כִּי אַתֶּם בְּעֶצְמְכֶם תְּבִיאוּ אֶת בֵּית-יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת - הַנִּקְרָאִים 'אֲשֶׁלִי', הֵינּוּ: "חָבַל נַחֲלָתוֹ" (דְּבָרִים ל"ב, ט).

כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (יִשְׁעִיה סו, כ): "וְהִבִּיאוּ אֶת אַחֲיֶיכֶם בֵּית יִשְׂרָאֵל" - שְׂכָל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַעֲכוּ"ם, יִבִּיאוּ בְיָדָם אֶת בֵּית-יִשְׂרָאֵל מֵהַגְּלוּת, עַל-יְדֵי רַבּוּי הַשְּׂמֹחָה שִׂיהִיָּה בְּעֵת הַזֹּאת וְכוּ'. וְעַל-יְדֵי הַשְּׂמֹחָה יִתְבַטְּלוּ הַקְּלָפוֹת, בְּבְחִינַת (שְׂמוּאֵל-ב ח, ב): "וַיִּמְדָּדִם בַּחֲבַל הַשֵּׁכֶב אוֹתָם אֶרְצָה".

וְזֶה: "מוֹשָׁחוֹ" - הֵינּוּ הַמְּדִידָה לְכָלוֹת אוֹתָם.

ח.

(ח"ב ע"א)

"חֻבְלִים נָפְלוּ לִי בְנַעֲמִים, אֵף נַחֲלַת שְׂפָרָה עָלַי" (תְּהִלִּים טז, ז).

"חֻבְלִים" - הֵינּוּ: הַמְּחִין שֶׁל חוּץ-לְאֶרֶץ

שָׁהם בְּחִינַת 'חֻבְלִים' - הֵם "נוֹפְלִים בְּנַעֲמִים", הֵינּוּ בְּמַחִין שֶׁל אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל שָׁהם בְּחִינַת 'נַעֲמִים', כְּדִי לְהַתְּפִיחַן עַל-יְדֵי-זֶה. וְזֶה: "אֵף נַחֲלַת שְׂפָרָה עָלַי".

"נַחֲלַת" - זֶה בְּחִינַת 'עֵקֶב', בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ב, ט): "יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ", בְּחִינַת 'צְדָקָה'.

"שְׂפָרָה" - זֶה בְּחִינַת 'יוֹסֵף', בְּחִינַת (בְּרָאשִׁית ל"ט, ז): "וַיְהִי יוֹסֵף יִפְה תֹאֵר" וְכוּ'.

"וַיִּפְה תֹאֵר" - זֶה בְּחִינַת (שְׂמוּאֵל-א טז, יח): "וַיִּפְה תֹאֵר" הַנֶּאֱמָר בְּדוֹד', וְדָרְשׁוּ (סְנַהֲדְרִין צ"ג): "אִישׁ תֹּאֵר" (שָׁם), "שְׂמֵרָאָה פָּנִים בְּהִלְכָה" - הֵינּוּ בְּחִינַת 'מַחִין', בְּחִינַת 'נַעֲמִים', "שְׂמֵנַעֲמִים בְּהִלְכָה" (סְנַהֲדְרִין כ"ד).

וְעַל-יְדֵי שְׁתֵּי בְּחִינּוֹת אֵלוֹ 'יַעֲקֹב' וְ'יוֹסֵף', שָׁהם בְּחִינַת "נַחֲלַת שְׂפָרָה", עַל-יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה הַהוֹלָדָה, שְׂאִזּוּ הַחֻבְלִים נוֹפְלִים בְּנַעֲמִים.

וְזֶה: "יַעֲקֹב חָבַל נַחֲלָתוֹ". "חָבַל" - זֶה בְּחִינַת 'חֻבְלִים', שְׂנַתְּקָנִים עַל-יְדֵי בְּחִינַת 'עֵקֶב', בְּחִינַת 'צְדָקָה', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (תְּהִלִּים צ"ט, ד): "מִשְׁפָּט וְצְדָקָה בֵּי עֵקֶב אֶתָּה עֲשִׂיתָ" - שְׂעַל-יְדֵי הַהוֹלָדָה - שְׂעַל-יְדֵי זֶה נִתְּקָנִים הַחֻבְלִים, הַמְּחִין שֶׁל חוּץ-לְאֶרֶץ.

וְזֶה בְּחִינַת 'חֻבְלֵי-לְדָה' - בְּחִינַת 'חֻבְלִים', שְׂנַתְּקָנִים עַל-יְדֵי הַלְּדָה.

גַּם זֶהוּ בְּחִינַת "שְׂפָרָה" הַנֶּל - בְּחִינַת "שְׂפִיר וְשִׁלְיָא" (בְּכוֹרוֹת פ"ג מ"א), בְּחִינַת 'הוֹלָדָה' (עֵינן בְּפָנִים כָּל הָעֲגוּן).

"כַּנְשָׁר יַעִיר קִנּוּ עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף" (דְּבָרִים לב, יא)

ט.

(ח"א נט, ב'ד"י)

עַל-יַדֵּי 'שִׁבַּח הַצַּדִּיקִים', כְּשֶׁמִּשְׁבַּחֵן וּמִפְאָרֵין אֶת הַצַּדִּיקִים, **עַל-יַדֵּי-** זֶה נִתְרוֹמֵם הַדַּעַת - בְּבַחֲיַנַת (דְּבָרִים לב, יא): **"כַּנְשָׁר יַעִיר קִנּוּ"**.

"נִשְׂרָא - דָּא רוּחָא" (תַּקּוּנֵי-זִהַר קַלְטֵ:), דָּא בַּחֲיַנַת 'צַדִּיק', בְּבַחֲיַנַת (בְּמִדְבָר כז, יח): **"אִישׁ אֲשֶׁר רוּחַ בּוֹ"**.

"יַעִיר קִנּוּ" - שֶׁהוּא מְעוֹרֵר הַמַּחֲיִין מ'תַּרְדֵּמוֹתָן', מְבַחֲיַנַת 'מַחֲיִין-דְּקַטְנוֹת', מְבַחֲיַנַת 'שִׁנְה'.

"קִנּוּ" - דָּא **"קִנְהָ חֲכָמָה קִנְהָ בִּינְהָ"** (מִשְׁלֵי ד, ה), שֶׁהֵם ה'מַחֲיִין'.

וּלְתַקּוּן כָּל הָעֵבְרוֹת בְּפִרְטִיּוֹת - הֵם רַבִּים מְאֹד וְכַבֵּד עַל הָאָדָם, וְאִי-אֶפְשָׁר לְתַקּוּן אוֹתָם וְכוּ', בְּכֵן צָרִיךְ לְתַקּוּן 'כָּלְלִיּוֹת הַגִּידִים', 'תַּקּוּן-הַבְּרִית'. וְאִז נִתְתַקַּן מִמִּילָא כָּל הַלְאָוִין שֶׁעָבַר, וְנִמְשָׁד לָהֶם 'לְבַגּוֹנֵית' וְכוּ'.

וְעַל-יַדֵּי 'תַּקּוּן כָּלְלִיּוֹת הַגִּידִין' - נִתְרוֹמֵם ה'מַחֲיִין', בְּבַחֲיַנַת: **"כַּנְשָׁר יַעִיר קִנּוּ"**.

"נִשְׂרָא - דָּא רוּחָא", שֶׁהוּא 'כָּלְלִיּוֹת הַגִּידִין', בַּחֲיַנַת (יְחוּשֶׁע ב, יא): **"וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ"**.

"יַעִיר קִנּוּ" - שֶׁהוּא מְעוֹרֵר 'קִנְהָ חֲכָמָה קִנְהָ בִּינְהָ', מְבַחֲיַנַת 'שִׁנְה'.

"עַל גּוֹזְלָיו יִרְחֹף" - שֶׁהוּא 'מִרְחֹף' וּמַגִּין עַל ה'מַחֲיִין' שֶׁהֵיוּ מִתְחַלְּפִים 'נִגְזָלִין', בְּבַחֲיַנַת (מִשְׁלֵי כח, כד): **"גּוֹזֵל אָבִיו וְאִמּוֹ"**, הֵם ה'מַחֲיִין'.

וְזֶה עֵקֶר ה'הִתְקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַשְׁמִים' - הֵינּוּ עַל-יַדֵּי 'תַּקּוּן-הַבְּרִית' - בְּבַחֲיַנַת (שְׁמוֹת יט, ד): **"וְאִשָּׁא אֶתְכֶם עַל כַּנְּפֵי נְשָׁרִים, וְאָבִא אֶתְכֶם אֵלַי"**.

"נִשְׂרָא" - זֶה 'תַּקּוּן-הַכָּלְלִי' כַּנְּ"ל, הֵינּוּ 'תַּקּוּן-הַבְּרִית'.

עַל-יַדֵּי-זֶה דִּיקָא (שָׁם): "וְאָבִא אֶתְכֶם אֵלַי" - שְׁנֵתְקַרְבוּ אֵלָיו יִתְבָּרַךְ. כִּי עֵקֶר ה'הִתְקַרְבוֹת לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ', הוּא עַל-יַדֵּי 'תַּקּוּן-הַבְּרִית'.

"יִרְכַּבְהוּ עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ" (דְּבָרִים לב, יג)

י.

(ח"א נז, ד)

"וְהִרְכַּבְתִּיהֶם עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ" (יִשְׁעִיָה נח, יד) - **"בְּמַתֵּי אֶרֶץ"**, הֵם 'אֲבָרָהֶם וַיִּצְחָק'.

"וַיִּשְׁמַן יִשְׂרָאֵל וַיִּבְעֹט שְׁמֵנָת עֲבִית"

(דְּבָרִים לב, טו)

יא.

(ח"א נו, ו)

"אָמַר רַבָּה בַּר בַּר חֲנָה: זִימְנָא חֲדָא תְּוֹה אֲזִלְיָן בְּמִדְבָּרָא, וְחֲזִינָן הֵינִי אֲוִזֵי דְשְׁמִיטָן גְּדַפְיָהוּ מִשְׁמַנְיָהוּ, וְקָא נְגַדֵי נַחְלֵי דְמִשְׁחָא מִתּוֹתֵיהוּ. וְאִמְיָנָא לָהּ: אֵית לִי מַנִּיכּוּ חוּלְקָא לְעַלְמָא דְאָתֵי. חֲדָא דְלֵיא לִי אֶטְמָא, וְחֲדָא דְלֵיא לִי גְדַפָּא" וְכוּ' (בְּבֵא-בְתָרָא עג:).

[פַּעַם-אַחַת הֵינּוּ הוֹלְכִים בְּמִדְבָּר, וְרָאִינוּ אֲוִזִים שְׁנוּצוֹתֵיהֶם הָיוּ שְׁמוּטוֹת מְרַב שְׁמָן, וְנִחְלֵי-שְׁמָן נִמְשְׁכוּ

”צור ילדך תשי” (דברים לב, יח)

יב.

(ח”א כא, ז)

לפעמים יש שהמחין והשפע אלקי הוא

בהעלם, בבחינת ‘עבור’, ואז

”יפה צעקה לאדם” (ראש השנה טז), בין בתפלה בין בתורה, בפשטתעלם המחין.

כי ‘העלם’, הינו ‘עבור’, זה בבחינת (דברים

לב, יח): ”צור ילדך תשי”, כמו: ”וכח

אין ללדה” (מלכים ב יט, ג; ישעיה לז, ג).

כמו אשה שתשה’ בחה מלידה, ו”בשעה

שהיא פורעת לילד ראמת ‘שבועין

קליון, ואז מולדת” (זחר פנחס רמט:). וה’שבועין

קליון’ הם בבחינת ‘שבועה קולות’ שאמר דוד

על המים (תהלים כט), שכל אחד כלול מעשר.

וה’צעקה’ שאדם צועק בתפלתו ובתורתו

בשנסתלקין המחין בבחינת

‘עבור’ – אלו ה’צעקות’ הם בבחינת ‘צעקת

היולדת’.

והקדוש-ברוך-הוא שהוא יודע

תעלומות’ של

המחין איך נתעלמו – הוא מאזין ‘צעקתנו’.

וה’צעקה’ הוא במקום ‘צעקת השכינה’,

כאלו השכינה צועקת, ואז מולדת המחין.

וזה בבחינת (במדבר יב, יד): ”תכלם שבעת

ימים”. “שבעת ימים” – זה בבחינת

‘שבועה קולות’ של דוד כנ”ל, שהם ‘שבועין

קליון’ הנ”ל, שצריך לצעק כדי להוציא ‘אור-

הפנים’ מהעלם אל הגלוי. וה’גלוי’ זה בבחינת

‘לדה’.

ואז אחר הלדה, “דם נעפר ונעשה חלב”

(בכורות ו: נדח ט). וזה בבחינת: “תכלם” –

כי ה’כלמה’, “אזל סומקא ואתי חורא” (בבא-

מציעא נח:), הינו: “דם נעפר ונעשה חלב”.

מתחתייהם. ואמרתי להם: האם יש לי מכם חלק לעולם-
הבא? – אחד הרים ירוך לעברי, ואחד הרים לעברי פנף].

שהלך לחקר במדה הטובה של ענוה,

שאדם משים עצמו כמדבר לדוש,

שהכל דשין עליו.

”וראה חכמים” – וזה בבחינת ‘אזיו’,

כמו שאמרו חז”ל

(ברכות נז:): “הרואה אזו בחלום, יצפה

לחכמה”.

”דשמיטן גדפיהו” – פרש רש”י:

”נוצות” – זה בבחינת

‘מחלקת ובזיונות’, כמו שכתוב (דברים כה, יא):

”כי ינצו אנשים”.

הינו: שאין משגיחין על ‘מחלקת

ובזיונות’ שמבזין אותן, ו”שומעים

חרפתן ואינם משיבים” (שבת פח: יומא כג. גיטין

לז:). ועל שם ה’שתיקה’ נקראים ‘חכמים’, כי

”סיג לחכמה שתיקה” (אבות פ”ג מ”ג).

וזה לשון “דשמיטן”, כמו שכתוב (דברים

טו, ב): “שמוט כל בעל משה ידו” –

הינו: שלא יתבע עלבונו.

וזה פרוש: “משמניהו” – מלשון (דברים לב,

טו): “שמנת עבית” – כלומר: מחמת

שאוחזין עצמן בבחינת “שמנת עבית” –

בשביל-זה “שומעין חרפתן ואינם

משיבים”.

כי זה עושין בשביל תשובה על עוונותם,

כמו שכתוב (שם): “וישמן ישרון” –

בחינת (ישעיה ו, י): “השמן לב כו, ואזניו כו,

פן יראה כו” – שה’תשובה’ צריך להיות

בשלישה תנאים אלו.

”ונגדי נחלי דמשחא מתחותיהו” – הינו:

על-ידי ה’שתיקה’, זוכין ל’כבוד-

אלקי’, שהוא בבחינת ‘שמן’ וכו’.

וזה: "צור ילדך תשי" - ראשי-תבות של: "צ'עקתנו יודע ת'עלומות" (תפלת אנא בכח). - וזה: 'תש"י' - ראשי-תבות של: "ת'כלם ש'בעת י'מים".

"פי גוי אבד עצות המה, ואין בהם תבונה" (דברים לב, כח)

יג.

(ח"ב ה, ג)

העקר הוא האמונה, וצריך כל-אחד לחפש עצמו ולחזק עצמו באמונה וכו'.

וצריכין לחתור ולמצא הפנים שמשם גדלה האמונה. ואלו ה'פנים' הם בחינת 'עצות', שמשם גדלה האמונה וכו'.

ולדלות ולגלות ה'פנים', דהינו ה'עצות' - לזה צריכין 'איש תבונות', בבחינת (משלי כ, ה): "מים עמקים עצה בלב איש, ואיש תבונות ידלנה".

וזה שכתוב (דברים לב, כח): "פי גוי אבד עצות המה, ואין בהם תבונה" - פי כשאין 'תבונה', עצתו אבודה - פי 'התגלות העצה', על-ידי 'איש תבונה' כנ"ל.

[עלים-לתרופה, יום ב חקת תר"ב: שמעתי מפיר הקדוש כשגלה התורה הנוראה הנ"ל: "אז מען מוז דעבינוין [לחתור] דאס וואסער וואס פון דארט וואקסט אמונה" וכו' (שצריכין לחתור הפנים שמשם גדלה האמונה)].

יד.

(שיחות-הר"ן רלח)

שמע אחד שהתפלל תפלת ערבית ואמר במהירות אלו התבות: "ותקננו בעצה טובה מלפניך".

וענה רבנו ז"ל לזה שעמד אצלו: "הראית שזה חוטף במהירות אלו התבות ותקננו בעצה טובה וכו'!

הלא אלו התבות צריכין להתפלל בהתעוררות גדול ובכונה גדולה מעמקא דלבא מאד, פי זאת היא תפלה יקרה מאד מאד, פי מאד צריכין לבקש רחמים מהשם-יתברך: שגזפה שיתן לנו השם-יתברך 'עצה טובה', שגזפה לידע איך להתנהג" וכו'.

ודבר זה מובן מאד לכל מי שרוצה לכנס בעבודת-השם, שצריכין לבקש מאד מהשם-יתברך על-זה: "שגזפה ל'עצה טובה' מלפניו יתברך"!

"פי אשא אל שמים ידי" (דברים לב, מ)

טו.

(ח"א נו, ט)

לבא ל'מחלקת לשם-שמים', צריך לזכור ולטהר את ה'שמים' וכו' - והיא על-ידי 'אנחה' באמת.

פי יש בלב 'רוח-הדופק', והוא נושא עליו כל הלחות וכל הדמים וכו'. והוא הולך ונוקש בכל האיברים.

ועל-ידי-זה מנענע ומנשב ומנפץ אותם מן העפוש, שלא יתעפשו ולא יתקלקלו, כמו הרוח המנשב בים וכו'.

ועקר גשוב ה'רוח הדופק' - בה'ידיים'. פי מחמת "שהידיים עסקניות" (טהרות פ"ז מ"ח; שבת יד.), צריך לנשב ולנפץ אותם ביותר וכו'.

כי לסלק הדין והמשפט, צריך לזה
'התגלות היד', בבחינת (דברים לב, מא):
"ותאחז במשפט ידי" - שלא לשלט על
הרשע.

וכשנתגלה "יד ה'" - אזי נעשה צל,
שבו נתפסה הצדיק מארס
של הרע-עין, בבחינת (ישעיה נא, טז): "ובצל
ידי פסיתיה" וכו'.

ועל-ידי מה נתגלה "יד ה'", על-ידי
בחינת: "ותאחז במשפט ידי",
בחינת: "מרום משפטיה" כנ"ל. כי על-ידי
'צל' הזה, כהו מאור עיני הרשע, ונתחזק
מאור עיניו של הצדיק וכו'.

ועל-ידי חזק הראיה של הצדיק,
שרואה צדקת השם, שהקדוש-
ברוך הוא מצדיק את הרשע במשפט -
נתחזק אמונתו ויכול להתפלל.

וזוהו (במדבר יט, ב): "אדמה תמימה".
"אדמה, דא גזרת דינא. תמימה, דא
שור תם, דינא רפיא" (זהר חקת קפז).

היננו: שרואה שהקדוש-ברוך הוא מחליש
כח הדין, בבחינת: "ותאחז במשפט
ידי".

יז.

(ח"א נט, ה)

"ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב
מבנים ומבנות" (ישעיה נו, ה). "יד
ושם" דיקא, בזכות 'שמירת שבתותי', הינו
'עגולא ורבוועא' (הקדמת הזהר חז).

"יד" - בחינת "רבוועא", בחינת 'משפט',
בבחינת (דברים לב, מא): "ותאחז
במשפט ידי".

וכשהאיברים כבדים - אזי מכבידין יותר
על הרוח-הדופק, ונחלש
עוד יותר, ונעשים האיברים כבדים עוד
יותר. ועל-ידי-זה נחלש הרוח-הדופק עוד
יותר ויותר, וכן חוזרת חלילה, עד שיוצאת
נפשו חסוּשָׁלוֹם.

ועל-ידי ה'אנחה' - הוא מחיה ומבריא
ה'רוח-הדופק', וחוזר ומנשב
כסדר בכל האיברים, ובפרט בה'ידי', ועל-
ידי-זה מזכך את ה'שמים' - פי ה'ידי', הם
בחינת 'שמים', 'אש ומים', בחינת יד ימין
ויד שמאל.

וזוהו בחינת (דברים לב, מ): "כי אשא אל שמים
ידי" - שצריך לשא את ה'ידי',
שיהיה נעשה מהם בחינת 'שמים' כנ"ל.

וכשמזכך את ה'ידי', בחינת 'שמים',
על-ידי 'אנחה' - אזי הוא
בחינת 'מחלקת לשם-שמים' וכו' (ענין בפנים

באריכות).

"ותאחז במשפט ידי" (דברים לב, מא)

"בשר-יודם זורק חץ ואינו יכול להתזירה,
והקדוש-ברוך הוא זורק חץ ומתזירה".
(רש"י ממילקא, טירה ד)

טז.

(ח"א נה, ג-ד-בסוף)

הרשעים ממשיכים בחינת 'רע-עין'.
והאדם נצול מ'רע-עין' הזה,
על-ידי 'למוד-זכות' שלמד על הרשע. פי גם
הקדוש-ברוך הוא מלמד זכות על הרשע,
בשביל להציל הצדיק מ'רע-עין' של הרשע.

וזוהו שאמרו חז"ל (שם): "ולא עוד אלא
שזוכה בדין, שנאמר (תהלים י, ה):
מרום משפטיה מנגהו".

התעוררות נפלא לעבודת השם יתברך, וכמה עצות, וכמה וכמה התחזקות שיתחזק האדם מאד לבל יתיאש עצמו בשום אפן, וכיוצא בזה. "פי לא דבר רק הוא מכם" (דברים לב, מז), "ואם רק הוא מכם" (ירושלמי

פאה פ"א ה"א).

פי אפלו דבורים פשוטים של רבנו ז"ל הגדול והקדוש - הם פותחים אור גדול, ויש להם פח גדול לעורר כל העולם לעבודתו יתברך, אשר זה היה כל מגמת רבנו ז"ל, כל ימי חייו הקדושים.

"שם" - זה בחינת "עגולא" וכו'.

יח.

(ספורי מעשיות, מעשה יג
מהשבעה בעטלערס בסוף)

ענין ה'חצים' (בהפעטלער בלא ידים), שיש לו פח בהידים להחזיר החצים - זה בחינת (דברים לב, מא): "ותאחז במשפט ידי".

וכמו שפרש רש"י: "בשר-ודם זורק חץ ואינו יכול להחזירה, והקדוש ברוך הוא זורק חץ ומחזירה" (מכילתא, שירה ד).

"מראש פרעות אויב" (דברים לב, מב)

יט.

(ח"א סז, ו)

עקר יניקת האויבים, הוא מן המביני מדע, דהינו מן המוח, בבחינת (דברים לב, מב): "מראש פרעות אויב".

הינו: שמן המוח שבראש - משם נתגלין כל האויבים והשונאים. פי יש בהמח מותרות, שמן אלו המותרות שפמח, יוצאין השערות, ומהם יונקים האויבים, והם יונקים עד שפלה כל המותרות שפמח, ואזי אין להם יניקה, ונופלים.

"פי לא דבר רק הוא מכם" (דברים לב, מז)

נ.

(חיי מוהר"ן, הקדמה)

מי שחפץ באמת, יכול למצא ברב השיחות, דברים נפלאים, וכמה וכמה

"על אשר מעלתם בי בתוך בני ישראל במי מריבת קדש מדבר צן, על אשר לא קדשתם אותי בתוך בני ישראל. פי מפגד תראה את הארץ, ושמה לא תבוא" (דברים לב, נא-נב)

נא.

(ח"א מח)

'צירי' זה בחינת: "וייצר" (בראשית ב, ז) - "יצירה לטב יצירה לביש, יצירה לשכר יצירה לענש" (זהר בראשית כז. ברכות סא), בחינת 'דין ורחמים'. בחינת 'בינה' ששם נוצר הולד וכו'.

והיא בחינת 'ספה', כמו שכתוב (תהלים קלט, יג): "תספני בבטן אמי".

והיא בחינת 'פח התפלה', מה שמתפללין בכח וכו'. וה'חסד' הוא בחינת 'ספה', בחינת "חבוק יד ימין" (זהר פנחס ריד: וכו'.

אבל הדבורים שאינם קדושים - גורם שנתעורר 'ספת נוצרים', 'ספת עכו"ם', שהוא 'חבוק דסטרוא-אחרא' וכו'.

וְעַקֵּר אֶרְצֵי־יִשְׂרָאֵל - עַל־יְדֵי "בַח
 מַעֲשֵׂיו" וְכוּ' (תהלים קיא, ו; רש"י
 בראשית א, א). אַבְל כְּשֵׁ'בַח' הַזֶּה, הֵינּוּ בַחֲנִינָת
 'סָפָה', נִפְגָּם - אֲזִי גּוֹבְרִים אֲמוֹת הָעוֹלָם,
 'יְמִין שְׁקָר', וְנַעֲשֶׂה מִ"רַבִּי" "רִיב" וְכוּ' וְכוּ'.
 וְזֶה פְרוּשׁ (דְּבָרִים לב, נא): "בְּמִי מְרִיבֵת" -
 זֶה בַחֲנִינָת 'מִי הַחֲסָדִים', בַחֲנִינָת 'סָפָה',
 שְׁמַצֵּלֵת מִ'רִיב לְשׁוֹנוֹת', כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים
 לא, כא): "תִּצְפְּנֶם בְּסָפָה מְרִיב לְשׁוֹנוֹת".

"קִדְשׁ" - תַּרְגוּמוֹ: "רְקָם", לְשׁוֹן רְקָם
 וְצִיר', בַחֲנִינָת 'צִירִי', שְׁמַמְנוּ
 'צִירַת הוֹלָד'.

"מִדְבַר צִין" - לְשׁוֹן "צִינֵי הַר הַבְּרָזִל"
 (סָפָה לב:), לְשׁוֹן "תְּמָרִים"
 (שם), לְשׁוֹן 'תְּמוֹרָה' וְ'חִלּוּף'.

פְרוּשׁ: "כִּי הַקְדוּשׁ־בְרוּךְ־הוּא צוּה לָהֶם
 שִׁידְבְּרוּ אֶל הַפִּלְע, כְּדִי שִׁילְמְדוּ

יִשְׂרָאֵל קַל־זוֹחֵר עַל שְׁכָר וְעַנְשׁ", כְּפְרוּשׁ
 רַש"י (פֶּאן בְּדַבּוּר־הַמִּתְחִיל: "עַל אֲשֶׁר לֹא קִדְשְׁתֶּם
 אוֹתִי").

וְהֵם פָּגְמוּ בְהַדְבּוּר', וְגָרְמוּ חֲסִיּוֹשָׁלוֹם
 הַתְּנַבְרוֹת שֶׁל הַרִיב לְשׁוֹנוֹת', וְגָרְמוּ
 'הַתְּנַבְרוֹת יְמִין שְׁקָר', כְּמוֹ שְׁכָתוּב (תהלים
 קמד, ח"יא): "אֲשֶׁר פִּיהֶם דָּבָר שׁוֹא וְיְמִינָם
 יְמִין שְׁקָר" וְכוּ'.

וְזֶה פְרוּשׁ: "צִין" - לְשׁוֹן 'תְּמוֹרָה',
 תְּמוֹרַת קִדְשׁ, תְּמוֹרַת צִירִי, תְּמוֹרַת
 סָפָה דְקִדְשָׁה - נַעֲשֶׂה סָפָה בְּקַלְפָּה חֲסִי־
 וְשָׁלוֹם.

וּבְשִׁבְלֵי־זֶה עֲנָשָׁם (דְּבָרִים שם, נב): "כִּי
 מִנְגִיד תִּרְאֶה וְשָׁמָּה לֹא
 תְּבוֹא" - כִּי אֶרְצֵי־יִשְׂרָאֵל הוּא מִ"בַח
 מַעֲשֵׂיו" (עֵין בְּפָנִים).

חג הספות

ו'אד' - הן הן אלו ה'עננים' הנ"ל, והן בחינת 'קדש', וגדלין מן הארץ. פי צריך המקבל הזה להיות 'חכם', פי הקדוש-ברוך הוא "יהב חכמתא לחכימין" (דניאל ב, כא), בבחינת (שמות לא, ו): "ובלב כל חכם לב נתתי חכמה".

ו'ספה' הנ"ל, הינו 'רוח-הקדש', שפע אלקי' - הוא בחינת 'מקיפין' - שהשכל' הזה הוא גדול עד למאד, עד שאין המח יכול לסבלו ואין נכנס במח, אלא הוא מקיף את הראש.

כמו שאנו רואים כמה חכמות עמקות שאין יכלת במח האנושי להבין על בריו וכו', כמו ה'ידיעה' וה'בחירה' וכו' - שאין נכנס בפנימיות המח, כ"אם מקיף אותו מבחוץ, והשכל-הפנימי מקבל חיותו מה'מקיף' הזה.

וכל עבודת האדם בעולם-הזה - הוא בשביל זה, שיזכה להשיג ה'מקיפין', שהם עקר 'שעשוע עולם-הבא'.

ודע: שזה עקר פח הבחירה - כל-זמן שהשכל אין כל פח גדול להבין ה'ידיעה' וה'בחירה', אזי פח הבחירה על מקומו, כי יש בידו פח לבחר החיים או הפוכו.

אבל כשיכנס ה'מקיף' הזה לפנים, ואז יתגדל השכל האנושי ויתגלה לאנושי ה'ידיעה' וה'בחירה' - אז יצא מגדר האנושי לגדר מלאך, ויתבטל ה'בחירה'.

א.

(ח"א כא, א-ב-ג-ד)

יש 'שכל' שאדם משיג אותו על-ידי הקדמות רבות, והשכל הזה מכנה בשם 'אחור'. ויש 'שכל' שבא לאדם בלא שום הקדמה, אלא על-ידי 'שפע-אלקי', וזה מכנה בשם 'קדם', בשם 'פנים' וכו'.

ואי-אפשר לבוא ל'שפע-אלקי' הנ"ל - אלא על-ידי שיקדש פיו וחיטמו ועיניו ואזניו וכו', הם בחינת "שבעת הנרות" (במדבר ח, ב) - ו"פני המנורה" (שם) הינו 'שפע-אלקי' הנ"ל.

ול'שפע-אלקי' הזאת, זוכין על-ידי 'מצות ספה' - כי 'ספה' הוא בחינת "שפכה ברוח-הקדש" (מגלה יד), פי 'רוח-הקדש' הוא 'שפע-אלקי'.

ו'ספה' הזאת - היא בא על-ידי "שבעה עננים" (ספרי בהעלותך כה), הינו בחינת "שבעת הנרות" הנ"ל שעל-ידם האדם משיג "פני המנורה", הינו 'ספה', הינו 'שפע אלקי'.

ו'רוח-הקדש' נקרא על שם ה'חכמה', שהיא רוח חכמה' הבא מ'קדש'.

וזה שאמרו חז"ל (ספה יא): "מנין שאין מסכבין אלא בדבר שאין מקבל טמאה ובדבר שגדולו מן הארץ, שנאמר (בראשית ב, ו): 'ואד יעלה מן הארץ' - מה אד' הוא דבר שאין מקבל טמאה ואין גדולו אלא מן הארץ וכו'".

וְזֶה זֶה עֵקֶר כַּח הַבְּחִירָה, זֶה שְׂאִין יוֹדֵעַ
הַשֶּׁכֶל שֶׁל 'הַיְדִיעָה וְהַבְּחִירָה'
וְכוּ'. [עין 'לקוטי הַלְכוֹת', הַלְכוֹת סֵפֶה א - עַל־פִּי הַתּוֹרָה
הַזֶּה].

ג.

(ח"א כט, ז)

וְזֶה בְּחִינַת 'חֲלֵי נוֹפֵל' רַחֲמָנָא־לְצַלְךָ -
הַיְנוּ: בְּשִׁחְדָּמִים מִתְגַּבְּרִין וּמִתִּיזִין
לְהַמַּח, וְעַל־יְדֵי־זֶה נִלְחָץ הַמַּחֲיָן, וְרוֹעֵשִׁין
הָאִיבָרִים.

כִּי ה'מַח' הוּא שֶׁר־צָבָא, וְכִשְׁהַשׁוּנָא בָּא
עַל הַשֶּׁר־צָבָא, אָזִי רוֹעֵשִׁים כָּל צָבָאוֹ,
כִּי כָּל־מִתְלוֹוִים בּוֹ. וְאָזִי הַשְּׂכִינָה נּוֹפֶלֶת חֶסֶד
וְשָׁלוֹם, בְּבְחִינַת (עֲמוֹס ט, י): "סִפְתָּ דְדוֹיד
הַנִּפְלֵת".

וְעַל־יְדֵי 'תְּקוּנַת־הַכֶּלֶל' שֶׁמְעוֹרֵר הַמַּחֲיָן,
וּמְמַשִּׁיךְ לְבַנוּנִית לְהַגִּידִין,
בְּבְחִינַת (קֹהֶלֶת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיֶה בְּגִדֶיךָ
לְבָנִים" - אָזִי נִתְרַפֵּאת מ'חֹלְאֵת הַנִּפְלָה'.
וְאָז: "נִפְלָה וְלֹא תוֹסִיף, קוּם בְּתוֹלֵת
יִשְׂרָאֵל" (עֲמוֹס ה, ב).

ג.

(ח"א ל, ו; ח"א קלה)

וְעַל־כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בְּחִינּוֹת בְּכָל רֶגֶל וְכוּ'.

ב'סִכּוֹת' הִיא אַרְבַּעַה מִינִים' - כְּנֶגֶד
ה'מַלְכוּת', שֶׁהִיא בְּחִינַת 'דִּלְת',
שִׁיּוּצֵאת בְּיוֹם־טוֹב מִבֵּין הַקְּלָפוֹת - שְׁצָרִיךְ
לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל 'אוֹר־הַפְּנִים', עַל־יְדֵי שְׂמֻחוֹת
הַמַּצּוֹת שֶׁמִּתְקַבְּצִין לְתוֹךְ הַרְגָּלִים.

ד.

(ח"א לג, בַּסּוּף)

בְּסִכּוֹת אָנוּ עוֹסְקִין לְגַלוֹת מַלְכוּתוֹ לְכָל
בְּאֵי עוֹלָם, וְאֶפְלוּ לְכָל הַשְּׁבָעִים

לְשׁוֹנוֹת הָעִבּוּרִים, שֶׁזֶהוּ סוּד ה'שְׁבָעִים פָּרִים'
שֶׁמִּקְרִיבִין בְּשִׁבְלֵם בְּסִכּוֹת.

וְזֶהוּ שְׂאֵנוּ אוֹמְרִים אַחַר נְטִילַת לֹחֶב
וְהַקְּפוּתִיו: "לְמַעַן יָדַעַת כָּל עַמֵּי
הָאָרֶץ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים אֵין עוֹד" (מְלָכִים א
ח, ט).

ה.

(ח"א לה, ז)

כְּשֶׁאָדָם עוֹסֵק בְּמִשְׁאֵל־וּמְתָן כָּל־כָּף
בְּאִמוּנָה, כְּמוֹ רַב סַפְרָא, וּמְקַיֵּם
(תְּהִלִּים טו, ב): "וְדוֹבַר אֱמֶת בְּלִבּוֹ" (מְכוֹת כד), זֶה
הַבְּחִינָה נַעֲשֶׂה 'חֲשֵׁמ"ל', הַיְנוּ 'מְלַבּוֹש', סְבִיב
ה'אִמוּנָה'.

וְאָזִי: "אִמָּא מְסַפְּכַת עַל בְּנֵהָא" (תְּקוּנַת־זֶהַר
ב), שְׁלֹא יִינְקוּ מִמֶּנָּה. וְהִיא: "אִם
לְבִינָה תִקְרָא" (מְשָׁלִי ב, ג), ו"בִּינָה לְבָא" (תְּקוּנַת־
זֶהַר יז. 'פְּתַח אֱלִיהוּ').

וְזֶה שְׂמֻכָּיִם: "וְדוֹבַר אֱמֶת בְּלִבּוֹ" - אָזִי
"אִמָּא מְסַפְּכַת עַל בְּנֵהָא", שֶׁה'לֵב'
עוֹשֶׂה 'חֲשֵׁמ"ל', הַיְנוּ 'מְלַבּוֹש', סְבִיב
ה'אִמוּנָה, שְׁלֹא יִינְקוּ מִמֶּנָּה הַחִיצוֹנִים.

וְהַחֲשֵׁמ"ל הַזֶּה, מְלַבֵּישׁ "הַמְּאוֹר הַקָּטָן"
(בְּרַאשִׁית א, טז), הַיְנוּ ה'אִמוּנָה,
בְּבְחִינַת: "אִמָּא מְסַפְּכַת עַל בְּנֵהָא".

ו.

(ח"א מח)

'צִירִי', זֶה בְּחִינַת: "וַיִּצֶר" (בְּרַאשִׁית ב, ז) -
"יִצְרָה לְטָב יִצְרָה לְבִישׁ, יִצְרָה
לְשָׂכָר יִצְרָה לְעִנְשׁ" (זֶהַר בְּרַאשִׁית כז. בְּרֻכּוֹת סא),
בְּחִינַת 'דִּין וְרַחֲמִים'. בְּחִינַת 'בִּינָה' שְׁשֵׁם
נוֹצֵר הַנּוֹלָד וְכוּ'. וְהִיא בְּחִינַת 'סִפְה', כְּמוֹ
שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים קלט, יג): "תְּסַפְּנִי בְּבֶטֶן אִמִּי".

וְהִיא בְּחִינַת 'בַּח הַתַּפְלָה' - מַה שְּׁמֵת־פְּלִין בְּכַח, שְׁמֵכְנִים כָּל כַּחוֹ בְּאוֹתֵיזוֹת הַתַּפְלָה, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים לַה, י): "כָּל עֲצָמוֹתַי תֹּאמְרֶנָּה", בְּחִינַת (אִיּוֹב י, יא): "וּבַעֲצָמוֹת וְגִידִים תִּשְׁכַּכְנִי".

וְאֵלּוֹ הַדְּבוּרִים שְׁמִדְבָר בְּכַח - הֵם עֲצָמֵן הַדְּבוּרִים שֶׁל הַקְּדוּשָׁת־בְּרוּךְ-הוּא, בְּחִינַת 'חֶסֶד', בְּחִינַת 'סֶפֶה', בְּחִינַת הַ"עֲשִׂים-וְשִׁמוּנָה אוֹתֵיזוֹת דְּמַעֲשֵׂי-בְּרֵאשִׁית" (זֶהַר), בְּחִינַת 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל'.

כִּי עֵקֶר 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל' עַל-יְדֵי "בַּח מַעֲשִׂיו", כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קִיא, ו): "בַּח מַעֲשִׂיו הִגִּיד לְעַמּוֹ, לְתֵת לָהֶם נַחֲלַת גּוֹיִם".

וְזֶה (יִשְׁעִיָּה נֹא, טז): "וְאִשֶׁם דְּבָרֵי בְּפִיךָ" - אֲזִי (שָׁם): "וּבַצֵּל יְדֵי בְּסִיתֶיךָ" - שֶׁהִיא בְּחִינַת 'סֶפֶה', בְּחִינַת 'צֵל יָד', "חֲבוּק יַד יְמִין" (זֶהַר פְּנֵחָם רִיד):.

אֲבָל הַדְּבוּרִים שְׁאִינֶם דְּבוּרִים קְדוּשִׁים - גּוֹרְמִים שְׁנֵת־עוֹרֵר חֶסֶד-וְשָׁלוֹם 'סֶפֶת נוֹצְרִים', 'סֶפֶת עֲבוּ"ם', 'חֲבוּק דְּסִטְרָא-אֲחֵרָא', כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהִלִּים קַמֵּד, ח-יא): "אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר שְׂוֹא וְיִמִּינֶם יְמִין שְׁקֵר".

וְנִפְגָּם בְּחִינַת 'סֶפֶה' - וּמִתְגַּבֵּר הַגְּלוּת, וְנִתְרַחֲקִים מִ'קְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', וְנִתְעַלֵּם הָאֱמֶת, וְהַרְבִּי־הָאֱמֶת, וּמִתְגַּבֵּר חֶסֶד-וְשָׁלוֹם רִיב וּמַחֲלָקַת, וְנִעֲשֶׂה מִ'רַבִּי רִיב'.

וְזֶה פְּרוּשׁ (תְּהִלִּים לֹא, כא): "תִּצְפְּנָם בְּסֶפֶה מְרִיב לְשָׁנוֹת" - כִּי כְּשִׁלְשׁוֹנוֹת שֶׁל עֲבוּ"ם גּוֹבְרִים חֶסֶד-וְשָׁלוֹם - אֲזִי: "הַשְּׂכִינָה הִיא רִיב עִם-קְדוּשַׁת-בְּרוּךְ-הוּא עַל בְּנֵהָא בְּגִלוּתָא, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מִיכָה ו, ב): 'שְׁמַעוּ הָרִים רִיב'" (תְּקוּנֵי-זֶהַר מֵד):.

כִּי בְּאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל אִיְהִי רַבִּי' (שָׁם מֵה): שְׁנֵת־הַפָּךְ אוֹתֵיזוֹת 'רִי"ב' וְנִעֲשֶׂה רַבִּי'.

וּבְשִׁבְלֵי-זֶה, 'סֶפֶה', הֵינּוּ 'תַּפְלָה בְּכַח' - הִיא 'סֶגְלָה לְבָנִים' - וּמִצְלַת מִ'רִיב' וּ'מַחֲלָקַת', בְּחִינַת: "תִּצְפְּנָם בְּסֶפֶה מְרִיב לְשָׁנוֹת". וְנִדְחָה הַשְּׁקֵר, וּמִתְגַּבֵּר הָאֱמֶת, וְנִתְגַּלָּה הַ'רַבִּי הָאֱמֶת' שְׁבִדוֹר.

וְעַל-יְדֵי-זֶה, הַכֹּל יִחְזְרוּ לְהַשִּׁם-יִתְבָּרֵךְ, אֲפָלוֹ אֲמוֹת הָעוֹלָם, "לְעַבְדוֹ שָׂכֵם אֶחָד" (צְפַנְיָה ג, ט).

וּבְשִׁבְלֵי-זֶה: "וְתַתְּפִלֵּל חֲנָה עַל ה'" (שְׁמוּאֵל-א א, י) - "עַל" דִּיקָא, שֶׁהִיא בְּחִינַת 'סֶפֶה'.

גַּם 'אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל', סֶגְלָה לְבָנִים, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַז"ל (רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה טז: עַל בְּרֵאשִׁית יב, א): "לָךְ לָךְ מֵאֲרָצֶךָ - וְשָׁם תִּזְכֶּה לְבָנִים".

כִּי (תְּהִלִּים קכז, ג): "נַחֲלַת ה' בָּנִים", מַחֲמַת (שָׁם): "שְׂכָר פְּרֵי הַבָּטָן", שְׂכָר 'סֶפֶה', בְּחִינַת: "תִּסְפְּנִי בְּבָטָן אֲמִי".

וְזֶה בְּחִינַת (מִיכָה ו, ח): "הִגִּיד לָךְ אָדָם מַה טוֹב, וּמָה ה' דּוֹרֵשׁ מִמֶּךָ, כִּי אִם עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט, וְאַהֲבַת חֶסֶד, וְהִצַּנֵּעַ לִכְתּוֹת עִם אֲלֹקֶיךָ".

"עֲשׂוֹת מִשְׁפָּט" - "זֶה הַדִּין" (מִכּוֹת כד), בְּחִינַת (שִׁירֵי-הַשִּׁירִים ב, ו): "שְׁמֵאלוֹ תַחַת לְרֵאשִׁי".

"וְאַהֲבַת חֶסֶד" - זֶה בְּחִינַת 'חֶסֶדִים הַפְּנִימִיִּים'.

"וְהִצַּנֵּעַ לִכְתּוֹת" - זֶה בְּחִינַת 'מְקִיפִים', בְּחִינַת 'סֶפֶה'. כִּי "דְּפָנוֹת הַסֶּפֶה הֵם שְׁתֵּים בְּהִלְכָתָן" (סֶפֶה ו: - שָׁהֵם נִצַּח וְהוֹד', וְשִׁלְשִׁית אֲפָלוֹ טַפַּח" (שָׁם) - שֶׁהוּא בְּחִינַת 'סוּד'.

זֶה בְּחִינּוֹת: "וְהֶצַּנַּע לְכַת". "וְהֶצַּנַּע" - זֶה בְּחִינּוֹת יְסוּד, "מִגְלַה טַפַּח וּמִכֶּסֶּה טַפַּח" (עֲדָרִים כ:). וְ"לְכַת" - זֶה בְּחִינּוֹת נֶצַח וְהוֹד.

"עַם ה' אֶלְקֵינוּ" - זֶה בְּחִינַת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל, כִּי "כָּל הַדָּר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, דּוֹמָה כְּמִי שֵׁישׁ לוֹ אֱלֹהִים" (כְּתוּבֵי קי:), כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל נַעֲשֶׂה מִכַּח מַעֲשֵׂיו.

וְלַעֲתִיד-לָבֵא שִׁיתְנַסּוּ אַמּוֹת-הָעוֹלָם עַל-יְדֵי מַצּוֹת סִפָּה, אֲזִי נִתְקַיֵּם (צִפְנִיָּה שם): "אֲזִי אֶהְפֵּךְ אֶל כָּל הָעַמִּים שִׁפָּה בְרוּרָה". שִׁפָּה, רֵאשִׁי-תְבוּת שָׁל: "שִׁכָּר פִּרְי הַבְּטָן" - הֵינּוּ בְּחִינַת סִפָּה כִּנּוּל.

גַּם אֲזִי נִתְהַפֵּךְ רִיב לְשׁוֹנוֹת, וְלֹא יִהְיֶה בְּחִינַת רִיב כִּנּוּל, וְיִהְיֶה "שִׁפָּה אַחַת לְעַבְדוֹ שָׂכֵם אֶחָד" (צִפְנִיָּה שם). וְאֲזִי יִתְגַבֵּר אֲמַת' וְכוּ'.

זֶה פֵּרוּשׁ: (דְּבָרִים לב, נא): "עַל אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בִּי בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּמִי מְרִיבַת קֹדֶשׁ מִדְּבַר צֵן, עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי בַתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

"בְּמִי מְרִיבַת" - זֶה בְּחִינַת מִי הַחֲסָדִים, בְּחִינַת סִפָּה, שִׁמְצָלַת מִ"רִיב לְשׁוֹנוֹת", כְּמוֹ שִׁכְתוּב: "תִּצְפְּנִים בְּסִפָּה מְרִיב לְשׁוֹנוֹת" כִּנּוּל.

"קֹדֶשׁ" - תְּרַגְמוּ: "רִקֵּם", לְשׁוֹן רִקֵּם וְצִיר, בְּחִינַת צִיר' כִּנּוּל, שִׁמְמוֹנו וְצִירַת הוֹלָד.

"מִדְּבַר צֵן" - לְשׁוֹן "צִינֵי הַר הַבְּרָזֵל" (סִפָּה לב:), לְשׁוֹן תְּמָרִים' (שם), לְשׁוֹן תְּמוּרָה וְחִלּוּף.

פֵּרוּשׁ: "כִּי הִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא צֵן לָהֶם שִׁיִּדְבְּרוּ אֶל הַסֵּלַע, כְּדֵי שִׁיִּלְמְדוּ יִשְׂרָאֵל קַל-יִזְחָמָר עַל שִׁכָּר וְעִנְשׁ", כְּפֵרוּשׁ רַש"י (דְּבָרִים לב, נא) - דְּבוּר-הַמִּתְחִיל עַל אֲשֶׁר לֹא קִדַּשְׁתֶּם אוֹתִי).

וְהֵם פָּגְמוּ בְּהַדְּבוּר, וְגָרְמוּ חֲסִי-וְשָׁלוֹם הַתְּגַבְּרוֹת שֶׁל הָרִיב לְשׁוֹנוֹת, וְגָרְמוּ הַתְּגַבְּרוֹת יְמִין שִׁקָּר, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (תְּהִלִּים קמד, ח-יא): "אֲשֶׁר פִּיהֶם דָּבַר שׁוֹא וְיַמִּינָם יְמִין שִׁקָּר" וְכוּ'.

זֶה פֵּרוּשׁ: "צֵן" - לְשׁוֹן תְּמוּרָה, תְּמוּרַת 'קֹדֶשׁ', תְּמוּרַת צִיר', תְּמוּרַת סִפָּה דְּקִדְשָׁה' - נַעֲשֶׂה סִפָּה בְּקִלְפָּה חֲסִי-וְשָׁלוֹם.

וּבִשְׁבִיל-זֶה עִנְשָׁם: "כִּי מִנְּגִד תִּרְאֶה וְשָׁמָּה לֹא תְּבוֹא" - כִּי אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל הוּא מִ"כַּח מַעֲשֵׂיו".

[שִׁיחַ-שְׂרֵפֵי-קֹדֶשׁ ח"ב תַּקֵּם: תּוֹרָה הַנִּל נֶאֱמָרָה בְּאֶסְרוּ-חַג סִכּוֹת שְׁנַת תַּקֵּס"ג (תִּיר-מוֹהָר"ן ט), שָׁנָה רֵאשׁוֹנָה לְהַתְּקַרְבוֹת מוֹהָרַנ"ת ז"ל.

וְשֵׁם בַּתּוֹרָה: כְּלוּל וּמְרוּמָז הַיְסוּדִים שֶׁעָבְרוּ עַל מוֹהָרַנ"ת בְּאוֹתוֹ עַתָּה. דְּהֵינּוּ: מַעֲנִין 'תְּפִלָּה-בְּכַח', שֶׁרָדְפוּ אוֹתוֹ בְּנֵי עִירוֹ וּמִשְׁפַּחְתּוֹ עַל זֶה שֶׁהִתְפַּלֵּל בְּכַחוֹת. וְכֵן מַעֲנִין הַצֶּעֶר-גְּדוּל-בְּנִים' שֶׁסָּבַל מִזֶּה, שֶׁהִיָּתָה זִוְגָתוֹ מִפְּלַת כְּמָה פְּעָמִים, וְלֹא יִכְלָה לְגַמֵּר הַרְיוּזָה, וְאֲזִי הִיָּתָה גַּם מַעֲבָרַת. וּפְעַל רַבְּנוּ לְטוֹבָתוֹ, וּבְרֵאשִׁי-חֲדָשׁ כְּסִלּוֹ נוֹלַד לוֹ בְּנוֹ הַרֵּאשׁוֹן רַבִּי שַׁכְּנָא].

ז.

(ח"א מט, ה)

"אִשָּׁה יִרְאֵת ה'" (מִשְׁלֵי לא, ל), הִיא בְּחִינַת 'עֲצָה'.

כְּשֶׁהַתְּפִלָּה, הֵינּוּ בְּחִינַת מְלָכוּת, בְּשִׁפְלוּת וּבְקִטְנוּת,

בְּבְחִינַת: "עֲצָתוֹ נוֹפְלֵת" (סְנֵהֲדִין כב) - צָרִיךְ לְהִקָּים אוֹתָהּ, בְּבְחִינַת (עֲמוֹס ט, יא): "אֲקִים אֶת סִכַּת דָּוִד".

ו'ספה' - "זו שרה שפכתה ברוח-הקדש"
(מגלה יד). ו'שרה' זה מלכות,
בבחינת (משלי יט, כא): "עצת ה' היא תקום".

וזו עליות התפלה בלחש, שהיא
"עבודה שבלב" (תענית ב).

(עין בפנים - ועין באריכות ב'לקוטי-הלכות' ספה ז;
ש'ספה' היא בחינת 'תקון-העצה').

ח.

(ח"א פ - ענין 'שמחת בית השואבה')

"ושאבתם מים בששון ממעיני
הישועה" (ישעיה יב, ג), תרגום
אונקלוס: "ותקבלון אלפן חדת".

הינו: שעל-ידי התשועה, יבוא תורה
ואלפן חדת מאת הבורא יתברך,
לכל אחד לפי מדרגתו. (עין לקוטי-הלכות ראש-
חדש ה, כג; גדרים ג, ל; מילה ה, טז; הלואה ה, ג; ועוד).

ט.

(ח"א קיב - ענין 'צעקת הושענא')

אף-על-פי שאי-אפשר לו לדבר שום
דבור בתפלה ותחנונים, מגדל
החשך והבלבול המסבב אותו מאד מאד
מכל צד, אף-על-פי-כן, על-כל-פנים יראה
לדבר הדבור באמת, באיזה מדרגה נמוכה
שהוא.

כגון למשל, שיאמר: "ה' הושיעה"
באמת. אף-על-פי שאינו יכול לדבר
בהתלהבות והתעוררות כראוי, אף-על-פי-
כן יאמר הדבור באמת, כפי מה שהוא.

ועל-ידי הדבור-האמת - יזכה לראות
הפתחים שבתוך החשך. ועל-
ידי-זה יזכה לצאת מחשך לאור, ולהתפלל
כראוי.

י.

(ח"א קנו, על-פי לקוטי-עצות,
מועדי ה'ספות' ב)

על-ידי מצות ספה, זוכין לטהרת-
הלב.

ועל-ידי-זה זוכין לפרש שיחתו היטב
לפני השם-יתברך כראוי,
לדבר בכל-פעם דבורים חדשים, שהם
בחינת רוח-הקדש.

יא.

(ח"א רסו; תיי-מוהר"ן נו)

כשפוגמין ואינן נזהרין ב'מצות ספה'
כראוי - נופלים מ'שפע של
אדם, ל'שפע של בהמה'.

ועל-ידי-זה בא מיתת בהמות וחיות בלא
זמנם רחמנא-לצלן.

ויורדין על-ידי-זה - ממדרגת בני אדם,
למדרגות שאר בעלי-חיים.

וכשפני-אדם יושבים בספות כראוי -
על-ידי-זה הם במדרגתן.

פי 'ספה', בחינות: "אמא דמסכא על
בנין" (תקוני-זהר ב), בחינות: "אם לבניה
תקרא" (משלי ב, ג).

וזהו בחינות ההבדל שבין גדר אדם לגדר
בהמה, כמו שאמרו רז"ל (ברכות י על
תהלים קג, ב): "ברכי נפשי את ה' ואל תשכחי
כל גמוליו", "שעשה לה דדים במקום
בינה".

שה'אדם' יונק מ'ידי אדם' שהוא במקום
בינה, בחינות "אם לבניה
תקרא", בחינות "ספה".

אָבֵל ה'בְּהֶמְה' יוֹנֵקת, מ'דִּי בְּהֶמְה' שֶׁהֵם לְמֹטָה.

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁפּוֹגֵם בְּמִצְוֹת סִפָּה - אָזִי נוֹפֵל מִבְּחִינֹת 'דִּי אָדָם, שֶׁהֵם בְּמָקוֹם 'בִּינָה, בְּחִינֹת 'סִפָּה. וְנוֹפֵל לְבְּחִינַת 'דִּי בְּהֶמְה, וְיוֹנֵק מִשָּׁם.

נִמְצָא: שְׁיוֹנֵק מִשְׁפַּע שֶׁל הַבְּהֶמְה. וְעַל-כֵּן יוֹנֵק אֶת חַיּוֹתָם, וְעַל-יְדֵי-זֶה הֵם מֵתִים, עַל-יְדֵי שְׁנוּטֵל מֵהֶם אֶת הַשְּׁפָעָתָם.

וְלָפִי הַפָּגֵם שֶׁפָּגֵם בְּסִפָּה - כֵּן הוּא נִפְלָתוֹ, וְכֵן נוֹטֵל אֶת הַשְּׁפָע שֶׁל הַבְּהֶמְהוֹת, וְכַמוֹ-כֵּן גּוֹרֵם מֵיִתּוֹת הַבְּהֶמְהוֹת וְהַחַיּוֹת.

וְזֶהוּ בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ג, י"ז): **"וְלִמְקַנְהוּ עֲשֵׂה סִכַּת" - כִּי ה'סִפָּה' הוּא בְּשִׁבִיל 'מְקַנְהוּ'** [לְהַבְנִת הַדְּבָרִים לְעוֹבְדֵי וּלְמַעֲשֵׂה - עֵינַי בְּלִקּוּטֵי-הַלְכוֹת, הַלְכוֹת מְקַח-וּמְמַכֵּר ד].

[**שִׁיחַ-שׁוּפֵי-קֹדֶשׁ ח"ב רַעַט:** בַּעַת שֶׁנִּכְנַס רַבֵּנוּ לְדוֹר בְּבִרְסָלָב (אֲלוּל תַּקֻּס"ב) - הִיָּתָה שָׁם מִגְפָּה לְבְּהֶמְהוֹת הַנִּקְרָא 'פְּאִיד', שֶׁהַבְּהֶמְהוֹת הָיוּ נוֹפְלוֹת וּמֵתוֹת לְרַב, וְאָז אָמַר רַבֵּנוּ אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבְּלִקּוּטֵי-מוֹהֲרָן ח"א רס"ו: "דַּע שְׁמִיתַת בְּהֶמְהוֹת" וְכוּ' - וְנִפְסְקָה הַמִּגְפָּה].

יב.

(ח"א רסו; חיי-מוהר"ן נז)

עַל-יְדֵי שְׁמִקְיָמִין מִצְוֹת סִפָּה כְּרֵאוּי - יָכוֹל לְבַנּוֹת 'בֵּית', וְאִינוּ מְזִיק לוֹ לְמָמוֹנוֹ.

כִּי הָעוֹסְקִין בְּבִנְיָן, מְזִיק לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סוֹטָה י"א): **"כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיָן מִתְּמַסְכֵּן"**.

כִּי צָרִיךְ לְבַנּוֹת ה'בֵּית' בְּחֶכְמָה וְשִׁכְלִי - וְאִזִּי אֵין מְזִיק לוֹ הַבְּנִיָּן, וְאִזִּי רְאוּי לוֹ לְבַנּוֹת בֵּית, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מִשְׁלֵי כ"ד, ג'): **"בְּחֶכְמָה**

יִבְנֶה בַּיִת, וּבִתְבוּנָה יִתְכַוֵּן, וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֵאוּ" וְכוּ'.

אָבֵל כְּשֶׁבּוֹנֶה בְּלֹא שִׁכְלִי - אָזִי מְזִיק לוֹ, וּמִתְמַסְכֵּן וְכוּ'.

וְעַל-כֵּן עַל-יְדֵי ה'סִפָּה' שֶׁהִיא בְּחִינַת 'שִׁכְלִי, בְּחִינֹת (שָׁם ב, ג): **"אִם לְבִינָה" - יָכוֹל לְבַנּוֹת 'בֵּית', בְּבְּחִינַת: "בְּחֶכְמָה יִבְנֶה בֵּית"**.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ל"ג, י"ז): **"וְיַעֲקֹב נָסַע סִכַּתָּה וַיְבַן לוֹ בַּיִת" - שֶׁעַל-יְדֵי מִצְוֹת סִפָּה, הִתַּר לוֹ לְבַנּוֹת.**

[**שִׁיחַ-שׁוּפֵי-קֹדֶשׁ ח"ב רַעַח:** תּוֹרָה רס"ו נִשְׁתַּלְשְׁלָה, עַל-יְדֵי הַשִּׁיחָה בִּימֵי-מִוֶּהֲרָנ"ת (ח"א לט): שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל לְרַבֵּי אֶהְרֹן הָרַב מִבְּרִסְלָב: **"שְׁבִיתוֹ הוּא כְּמוֹ סִפָּה" וְכוּ'!**

וְהִנֵּה הַסְּפּוֹר בִּימֵי-מִוֶּהֲרָנ"ת שָׁם: בְּלִיל שַׁבַּת-קֹדֶשׁ פְּרַשַׁת בְּרֵאשִׁית, נִכְנַס הָרַב דְּפָה (רַבֵּי אֶהְרֹן הַנִּי"ל) אֶצְלוֹ בְּשַׁעַת הַסְּעָדָה כְּדָרְכוֹ תְּמִיד, עָנָה וְאָמַר לוֹ אֶז רַבֵּנוּ ז"ל דְּבָרֵי צַחוּת: **"שְׁבִיתוֹ כְּמוֹ סִפָּה" וְכוּ' - כִּי אֶז יָרְדוּ גְּשָׁמִים, וּבֵית הָרַב לֹא הָיָה מְקַדָּה הַיָּטֵב, וּמִן הַסֶּתֶם יָרְדוּ הַגְּשָׁמִים לְבֵיתוֹ כְּמוֹ לְתוֹךְ הַסִּפָּה].**

יג.

(ח"א רסו; חיי-מוהר"ן נז)

עַל-יְדֵי שֶׁנִּכְנָסִין בְּסִפָּה, נַעֲשִׂים בְּעַצְמָם בְּבְּחִינַת ה'תּוֹרָה', כִּי מִבְּחִינַת 'סִפָּה, יוֹצֵאת כָּל הַתּוֹרָה (עֵינַי בְּפָנִים, וְלַהֲלוֹךְ בְּמַעְרַכַת שְׁמַחַת-תּוֹרָה).

יד.

(ח"א, ה)

ב'סִכּוֹת' נִתְתַּקֵּן 'תְּאוֹת-אֲכִילָה', כִּי 'סִכּוֹת' נִקְרָא: "חַג הָאֶסִּיף" (שְׁמוֹת כ"ג, טז; ל"ד, כ"ב), "שְׁאוּסָף כָּל מִינֵי מֵאֲכָל" (רַש"י שָׁם).

וְזֶהוּ בְּחִינַת 'תְּקוּן תְּאוֹת-אֲכִילָה' - כִּי **"אִינוּ דוֹמָה מִי שֵׁישׁ לוֹ פֶּת בְּסִכּוֹ, לְמִי שֵׁאִין לוֹ"** (יוֹמָא ע"ד).

טו.

(ח"ב ד,ו)

בְּכָל יוֹם-טוֹב וַיּוֹם-טוֹב, עָשָׂה הַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ עִמָּנוּ אוֹתוֹת וּמוֹפְתוֹת, שֶׁהֵם
הַפָּךְ הַטָּבֵעַ, שֶׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה הַרְצוֹן:
"שֶׁהַכֹּל בְּרִצּוֹנוֹ, וְאִין שׁוֹם חַיִּיב הַטָּבֵעַ
כָּל־ל" - בְּ'סֻכוֹת' - הֶקֶף עֲנִי כְּבוֹד' וְכוּ'. (עי' עין
בְּאֵרֵיכוֹת לְחֵלֶן בְּמַעֲרַכַת 'שְׁלֹש־רְגָלִים).

טז.

(ח"ב ה, יד)

'סֻכָּה', זֶה בְּחִינַת 'תְּקוּן הַמְּלֶאכֶה' - כִּי
'סוּכָה' בְּגִימַטְרִיא 'מְלֶאכֶה',
בְּחִינַת "הַלּוֹם עַל-יְדֵי מְלֶאכֶה" (בְּרִכוֹת נה:),
שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי תְּקוּן הַמַּחֲיוֹן וְהַתְּפִלִּין,
בְּחִינַת 'תְּקוּן-הַבְּרִית'.

וְעַל-כֵּן 'סֻכוֹת' הוּא "זְמַן שִׂמְחָתָנוּ" (תְּפִלַּת
שְׂמוֹנֶה-עֶשְׂרֵה לְחַג-הַסּוּכוֹת), בְּחִינַת
שִׂמְחָה שֶׁל תְּפִלִּין - לְתַן חֲזוּק לְהַמְּלֶאכֶה,
כִּי שֶׁלֹא יִזְקוּ הַמְּאֻכָּלִים לְקַלְקַל אֶת
הַחֲלוֹם, שֶׁלֹא לָבֵא לְיַדֵּי 'טְמֵאת קָרִי' חֹס'
וְשִׁלּוֹם עַל-יְדֵי הַמְּאֻכָּלִים.

כִּי 'סֻכוֹת', הוּא "חַג הָאֶסִּיף" (שְׁמוֹת כג, טז;
לד, כב), "שְׂאוֹסֶף כָּל מִינֵי מֵאֻכָּל" (רש"י
שם). וְעַל-כֵּן אֵז צְרִיכִין 'שִׂמְחָה' - לְחֲזֹק אֶת
הַמְּלֶאכֶה, שֶׁזֶהוּ 'תְּקוּן הַמְּאֻכָּלִים'. וְעַל-כֵּן
אֵז הוּא "זְמַן שִׂמְחָתָנוּ". (עי' בְּפָנִים).

יז.

(ח"ב ז,ו)

"וְחַג הָאֶסִּיף תְּקוּפַת הַשָּׁנָה" (שְׁמוֹת לד, כב).
יֵשׁ 'מְקִיפִים' שֶׁהֵם בְּחִינַת 'יָמִים',
וְיֵשׁ 'מְקִיפִים' שֶׁהֵם בְּחִינַת 'שָׁנִים', בְּחִינַת:
'תְּקוּפוֹת הַיָּמִים' (שְׁמוֹאֶל-א, כ), "תְּקוּפוֹת
הַשָּׁנִים" (שְׁמוֹת לד, כב; דְּבָרֵי-הַיָּמִים ב כד, כג).

וְהַשָּׁגוֹת מְקִיפִים' הַכֹּל - זֶה עֶקֶר
הַתַּעֲנוּג וְהַשְּׁעִשׂוּעַ שֶׁל עוֹלָם-
הַבַּא, אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁזֹּכֵה לְהַשִּׁיגֵם.

יח.

(ח"ב סז - לְקוּטֵי-הַלְכוֹת, מִתְּנָה וּמִתְּנַת שְׂכִיב־מֵרַע ג)
הַתּוֹרָה 'בְּרֵאשִׁית לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל' (ח"ב ב
סז) - נֶאֱמָרָה לְעֵינַי 'סֻכוֹת' גַּם כֵּן,
כְּמוֹכֵן לְמִי שֶׁהָיָה אֵז בְּעַת שִׁנְאֵמְרָה תּוֹרָה
זֹאת.

יט.

(ח"ב עט, 'רֵאשִׁי-פְּרָקִים' טָל
רַבְּנוּ ז"ל, עִם בְּאוּר מוֹהֲרֵי "ת ז"ל)

"וַיִּשְׁלַח יַעֲקֹב מְלָאכִים" (בְּרֵאשִׁית לב, ד).
"מְצוּזוֹת זְמַנִּיּוֹת" (מְצוּזוֹת-עֲשָׂה שֶׁהַזְּמַן
גִּרְמָא שֶׁהַנְּשִׁים פְּטוּרוֹת. בְּרִכוֹת כ: וְעוֹד לְקוּטֵי-הַלְכוֹת
'מִלְּה' ד, ו - עֵינֵי-שָׁם). "עָשָׂה מְצוּזוֹת הַרְבֵּה, נִבְרָא
כְּמֵה מְלָאכִים" (תַּנְחוּמָא וַיֵּצֵא ג). "לְפָנָיו" (שָׁם).
'תְּשׁוּבָה'. "וְאֲשִׁיבָה לְפָנָיו" (יְרֵמְיָה טו, יט).
"אֲרֻצָּה שְׁעִיר" (בְּרֵאשִׁית שָׁם). 'נוֹקְבָא
דְּתַהוּמָא-רַבָּא'. "אֲצִיגָה" (שָׁם לג, טו). "סֻכָּה"
(שָׁם שָׁם, יז) 'תְּשׁוּבָה'. "תְּסַפְּנֵי בְּבֶטֶן אִמִּי"
(תַּהֲלִים קל"ט, יג) - 'הוֹלְדָה' (עֵינֵי לְקוּטֵי-מוֹהֲרֵי "ח"א
מח). "שְׂאֵר יִשׁוּב בְּנֵיךְ" (יִשְׁעִיָה ז, ג).

כִּלְיָה מְצָאנוּ מִכְּתַב־יַד רַבְּנוּ ז"ל וְכוּ',
כְּתָבָם בְּדֶרֶךְ 'רֵאשִׁי-פְּרָקִים' בְּרִמְזוֹ
בְּעֵלְמָא לְזַפְרוֹן וְכוּ' - מַה שֶׁאֲפָשֶׁר לְהַבִּין
מֵעַט עַל-פִּי הַהַקְדָּמָה שֶׁהַבְּנֵי מְדַבְּרִין,
אֲמַרְתִּי לְבָאָר מַה שֶׁבִּיָּדֵי וְכוּ'.

וְהֵנָּה מַה שֶׁהָאִיר הַשֵּׁם עֵינַי הוּא: כִּי רַבְּנוּ
ז"ל רוֹצֵה לְגַלּוֹת: שֶׁ'תְּשׁוּבָה' וּבְחִינַת
'לְמַעַלְה מַחֲזִימֵן', דְּהֵינּוּ 'בְּטוּל־הַזְּמַנִּים', הֵם
בְּחִינָה אַחַת וְכוּ'.

וְכֵן מְבָאָר בְּהַאֲלָף-בֵּית הַחֲדָשׁ (סְפָר־הַמִּדּוֹת,
תְּשׁוּבָה א): "יוֹם שֶׁהָאָדָם עוֹשֶׂה תְּשׁוּבָה

הוא למעלה-מהזמן, ומעלה כל הימים
למעלה-מהזמן".

וזוהו בחינת 'תשובה', שעליזה מרמז תבת
'בן', כמו שכתוב (ישעיה ז, א): "ושאר
ישוב בנך". כי 'תשובה' היא 'למעלה-
מהזמן', כמו שכתוב (ירמיה טו, יט): "אם
תשוב ואשיבה לפני תעמד" - ולפניו יתברך
הוא בודאי 'למעלה-מהזמן', כי השם-יתברך
הוא 'למעלה-מהזמן' וכו'.

כי באמת, עקר העבודה הוא: לקשר
ולבטל בחינת ה'זמן' - להעלותו וליחדו
בבחינת 'למעלה-מהזמן'.

וזוהו בחינת "מצוות זמניות" (מצוות-עשה
שהזמן גרמא, שהנשים פטורות לקוטי-הלכות
מילה, ד, ו - ענין-שם) - כדי לזכות על-ידי
ה'מצוות זמניות', שיתאחד ה'זמן', ויעלה
ה'זמן' לבחינת 'למעלה-מהזמן' וכו'.

ג.

(שבחי-הר"ן ח"ב יזיח)

תכף כאשר נשמע לאנשי ארץ-ישראל
היושבים בצפת ובטבריה: "שרבנו
ז"ל הוא בחיפה!" - שלחו הגדולים
והצדיקים אשר שם: "לבקש את רבנו ז"ל:
שיסע אליהם!" - והביאו לו אגרות מגדולי
הצדיקים: "שפלים מבקשים אותך: לבוא
לטבריה על חג הספות!" - והוא לא השגיח
על כליזה.

ואמר להאיש שהיה עמו: "לקנות לו
אתרוגים!" - והלך אל החכם
החונה שם, ונתן לו 'עשרים פארעס' (מטבע
טורקי), והלך אל שדה ישמעאל, והביא לו
שלשה אתרוגים מבחרים ויפים מאד וכו'.

ובחלי-המועד ספות, הלכו כל העולם,
וגם רבנו עמהם, למערה
של 'אליהו-הנביא'. ושם עשו כל העולם
שמחה גדולה ורקודין ומחולות, והוא לא
היה שמח כלל, רק ישב שם בהכנעה גדולה
ובלב-נשבר.

כא.

(שיחות-הר"ן פז)

"כי נער ישראל ואהבהו" (הושע יא, א).
'אהבה' זה בחינת 'ימין', בחינת 'חבוק
יד ימין, בחינת ספה" (זהר פנחס ריד:).
וזוהו נעשה על-ידי הכביה שבוכין בימים-
נוראים, בחינת "נער ישראל", בחינת
"נער בכה" (שמות ב, ו).

כב.

(חיי-מוהר"ן פד, הספור מהפסא)

ובאתי להפסא, וראיתי שם: 'ראש-השנה'
ממש, וכן 'יום-כפור' ממש. וכן
'ספות' ממש וכו'.

"כ'רסיה ש'ביבין ד'י נ'ור" (דניאל ז, ט).
ראשי-תבות 'שדכ"ן', כי על-
ידי ה'פסא' נעשין 'שדוכין'.

גם "כ'רסיה", ראשי-תבות: "ראש
ה'שנה, יום כ'פור, ס'פות".

כג.

(חיי-מוהר"ן נט; ימי-מוהרנ"ת ח"א לט)

מאמר "בראשית לעיני כל ישראל",
סימן ס"ז (ח"ב) - נאמר ב'שבת-
בראשית' תק"ע.

אחר-כך בליל שבת-קדש שהוא 'פרשת
בראשית', נכנס הרב דפה (רבי
אהרן ז"ל הרב מב'רסלב) אצלו בשעת הסעודה
כדרך תמיד.

עָנָה וְאָמַר לוֹ רַבְּנוּ ז"ל דְּבָרֵי צָחוֹת:
 "שְׁבִיתוּ כְּמוֹ סִפְּהָ וְכוּ!" - כִּי אִזְ יֵרְדוּ
 גְּשָׁמִים, וּבֵית הָרֵב לֹא הָיָה מְקַרָּה הַיֵּטֵב, וּמִן
 הַסֶּתֶם יֵרְדוּ הַגְּשָׁמִים לְבֵיתוֹ כְּמוֹ לְתוֹךְ
 הַסִּפְּהָ.

וְאַחֲרֵיכֵן עָנָה וְאָמַר: "בְּשִׁבִיל שְׂאִין
 'בַּעַל-הַבַּיִת' - דְּהֵינּוּ: שְׂאִין
 הָרֵב מִשְׁגִּיחַ הַיֵּטֵב כְּמוֹ 'בַּעַל-הַבַּיִת' וְכוּ!?"
 (זוּ בְּחִינַת הַמְּבַאֵר שֶׁם בְּתוֹרַת הַנֵּ"ל, בְּעֵינֵי הַרְאֵשׁ-בַּיִת,
 שֵׁשׁ לְהַעֲוֹלָם 'בַּעַל-הַבַּיִת', שֶׁהוּא מִשְׁגִּיחַ עַל הָעוֹלָם).

[לְקוּטֵי-הַלְכוּת, מִתְּנָה ג, ה: הַתּוֹרָה "בְּרֵאשִׁית" (ח"ב
 טז) - נֶאֱמָרָה לְעֵינֵי 'סִפְּהָ' גַם-כֵּן - כְּמוֹכֵן לְמִי שֶׁהָיָה אִז
 בָּעֵת שֶׁנֶּאֱמָרָה תּוֹרָה זֹאת].

נד.

(חיי-מוהר"ן פט)

סֵדֶר הַזְּמַנִּים שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה, דְּהֵינּוּ: רֵאשִׁי
 הַשָּׁנָה, יוֹם-כַּפּוּרִים, סִפּוֹת, הוֹשַׁעְנָא
 רַבָּא, שְׁמִינִי-עֶצְרַת, וְכוּ' - בְּכָל זְמַן מֵאֲלוֹ
 הַזְּמַנִּים, אֵין אֲנִי כְּמוֹ מְקַדֵּם (אז ס'קומט די צייט,
 בֵּין אֵיךְ נִישֵׁט דָאס וואס פֿריער).

הַמּוֹבֵן מִדְּבָרָיו הָיָה: שֶׁבְּכָל אֵלוֹ הַזְּמַנִּים
 הוּא בָּא עַל הַשְּׁגָה וְדַעַת חֲדָשׁ
 לְגַמְרִי, וְאֵינוֹ עוֹבֵד הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּאֵלוֹ
 הַזְּמַנִּים, עִם הָעֲבוּדָה שֶׁעֹבֵד כְּבָר בְּאֵלוֹ
 הַזְּמַנִּים בְּשָׁנִים שֶׁעֲבָרוּ. רַק בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה,
 הוּא בָּא עַל הַשְּׁגָה חֲדָשָׁה לְגַמְרִי, וַיֵּשׁ לוֹ
 עֲבוּדָה חֲדָשָׁה.

נה.

(חיי-מוהר"ן קמב)

כְּשָׁבָא מֵאַרְץ-יִשְׂרָאֵל אָמַר: "בְּדָרְךָ הַזֶּה
 הַשְּׁגָתִי קִיּוֹם כָּל הַתּוֹרָה, שְׂאֵפְלוֹ
 אִם הָיָה מוֹכְרִים אוֹתִי לְיִשְׁמַעֵאל בְּמַדִּינֹת
 רְחוֹקוֹת שְׂאִין שֵׁם שׁוֹם יְהוּדִי, וְהוּא יִשְׁלַח
 אוֹתִי לְרַעוֹת בְּהִמּוֹת, וְאֵפְלוֹ אִם לֹא אֲדַע

מָתִי שֶׁבֶת יוֹם-טוֹב, וְלֹא יִהְיֶה לִי טְלִית
 וְתַפְלִין, וְלֹא 'סִפְּהָ', וְלֹא שׁוֹם מַצּוּה וְכוּ' -
 אֶחָד-עַל-פִּי-כֵן הָיִיתִי יָכוֹל לְקַיֵּם כָּל הַתּוֹרָה
 בְּלֶהָ."

נו.

(חיי-מוהר"ן קסד)

בְּלִילָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל סִפּוֹת תַּקֵּס"ח, בָּעֵת
 שֶׁהִתְחִיל אֲצִלוֹ חֲלֵי הַהוֹסֵט, שָׂאֵל
 תַּבַּת 'הוֹסֵט' מַה הִיא בְּלִשׁוֹן נְכָרִים?! -
 וּבִתְחִלָּה לֹא הִבִּינוּ כּוֹנְתוֹ.

וְאַחֲרֵיכֵן דִּבֶּר מִזֶּה: שֶׁבְּלִשׁוֹנֵם 'אַשְׁפִּיזָא'
 [אורח - גאסט] נִקְרָא 'הוֹסֵט'!

וְשׁוֹב לֹא דִבֶּר בְּעֵינֵי זֶה. וְהַזְכִּיר אִז מֵאֲמַר
 רַז"ל: שֶׁהָיָה רְגִילִים לְדַבֵּר בְּלִשׁוֹן חֲכָמָה, "רַבִּי
 אָבָהוּ כִּד הָוִי מִשְׁתַּעִי בְּלִשׁוֹן חֲכָמָה" (ערוֹבִין
 נג:), וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה.

וְהַנֶּרְאָה הָיָה: שֶׁרַמְזוּ בְּשִׁיחָתוֹ הַקְּדוּשָׁה,
 לְעֵינֵי הָאַשְׁפִּיזִין עַל־אֵין שְׁנַכְנְסוּ
 אֶל ה'סִפְּהָ' - וְאֵין אֲתַנּוּ יוֹדַע עַד מָה (וְעִיר-שֵׁם
 עוֹד בְּפָנִים בְּעֵינֵי: שֶׁבְּכָל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם וּבְכָל הַלְשׁוֹנוֹת
 הַגּוֹיִם יְכוּלִים לְמַצֵּא אֱלֻקוֹתוֹ יִתְבָּרֵךְ).

נז.

(פּרָפְרָאוֹת-לְחַכְמָה ח"א סא)

מְסַפְּרִים אַנ"ש מֵעֵינֵי הַסְּתַלְקוֹתוֹ
 הַקְּדוּשָׁה שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, בְּיוֹם
 רַבִּיעִי שֶׁל סִפּוֹת שֶׁחָל אִז בְּיוֹם שְׁלִישִׁי: אֵיךְ
 שָׁיֵשֵׁב עַל מִטָּתוֹ בְּחִלְיִשׁוֹת גְּדוֹל מְאֹד, וְאַחַז
 הַלּוֹלֵב עִם הָאֲתָרֵג בִּידוֹ, וְאָמַר בְּקוֹל נְעִים
 קוֹל דְּמָמָה דְּקָה קֹדֶשׁ וְנוֹרָא מְאֹד, אֶת
 תְּפִלַּת הַהוֹשַׁעְנָא שֶׁל "אֲבָן שְׁתִּיחָ!"

עָמַד וְהִתְבּוֹנֵן וְהִתְפַּלֵּא עַד הֵיכָן הַדְּבָרִים
 מְגִיעִים, וְאֵי-אֲפָשֶׁר לְהַאֲרִיךְ בְּעֵינֵינִים
 גְּבוּהִים וְרָמִים וְנִשְׁגָּבִים נִסְתָּרִים כְּאֵלוֹ כְּמוֹכֵן.

אתה בא לפסלה מחמת חמרות יתרות,
ולשבר את רוחו!"

לא.

(אבני־ה־ברזל, שיחות־וספורים ממוהרנ"ת ז"ל יב)
פעם־אחת היה רבי נחמן מטולטשין ז"ל
מנגע את־עצמו כל היום
בעשית הספה של מוהרנ"ת ז"ל בערב־
סבות.

ובלי־לה אומר למוהרנ"ת ז"ל: "אם מיגעין
את עצמו כל היום בעשית

הספה, אזי טועמין טעם אחר בהספה!"
אמר לו מוהרנ"ת ז"ל: "זה לא טעמת
עדין, לצעק כל היום: 'רבנו של
עולם, הטעימני נא טעם ספה' - איזה טעם
שטועמין אחר־כך בהספה!"

לב.

(ספר־המדות - עניני 'חג־הסבות')
[א] "לכו לִחְמוּ בְלַחְמֵי וּשְׁתוּ בַיַּיִן מִסִּכְתֵּי"
(משלי ט, ה) - "לְכוּ לִחְמוּ בְלַחְמֵי וּשְׁתוּ" -
ראשי־תבות 'לולב'.

"ביין" עם האותיות - גימטריא ראשי־תבות
של אֶתְרוּג הַדָּס עֲרֵבָה.

"מסכתי" - בחינת 'סבות'.

על־ידי מצות נטילת ארבעה מינים, ועל־
ידי 'ספה' - אדם זוכה ל'אכילה' ו'שתיה'
ו'מלבושים', וגם ל'חיות הנשמה'.

על־ידי 'ספה' - זוכה ל'מלבושים', בחינת:
"בשומי עֵנָן לְבוּשׁוֹ".

על־ידי 'ערבי נחל' - זוכה ל'שתיה'.

על־ידי 'הדס' זוכה ל'חיות הנשמה'.

ועל־ידי 'לולב ואתרוג' - זוכה ל'אכילה', פי
יש בהם פרי, שהם מיני מאכל.

(אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז).

נח.

(השתפכות־הנפש, הקדמה)

פעם־אחת בימי הסבות הקדושים,
כשהקיף רבנו ז"ל את הבימה
בהאתרוג ומיניו, ראו אנשיו אחר־כך על
הקרקע, במקום שהלך סביב הבימה,
שנתלחלח הקרקע מהדמעות שלו, ששפך
אז בעת הקיפו את הבימה. (שם).

נט.

(כוכבי־אור, אנשי־מוהר"ן ח"ג ה
- ענין 'שמחת בית השואבה')

מוהרנ"ת ז"ל אמר: הלמוד של 'דיני־
התורה', נתן לנו השם־יתברך
על־ידי 'משה רבנו' על־ידי־השלוש. והלמוד
של 'קיום־התורה', נתן לנו השם־יתברך על־
ידי אדמו"ר זצ"ל!

ועל־זה מרמז הפסוק (ישעיה יב, ג):
"וּשְׂאֲבַתֶּם מִיַּם בְּשִׁשׁוֹן מִמַּעֲיָיִ
הַיְשׁוּעָה" - ומתרגם יונתן: "וּתְקַבְּלוּן אֶלְפִן
חֲדַת בְּחֻדָּה מִבְּחִירֵי דְצַדִּיקֵי אֵל".

ל.

(אבני־ה־ברזל, שיחות־וספורים מרבנו ז"ל יז;
שיח־טרפיקדש הקדש ח"ג תצז)

איש אחד עשה ספה יקרה, ועלה לו
בסכום רב, ובקש את רבנו זצוק"ל
על קדוש להספה, והלך עמו מוהרנ"ת.

והעיר מוהרנ"ת: "שהספה אינה על־פי
הדין!" - ורבנו ז"ל שתק. ומחמת
שמוהרנ"ת הסתכל תמיד על־פני רבינו ז"ל -
בין שראה שרבנו ז"ל שתק, וישתק גם
הוא.

ובדרך חזרתם, אמר רבנו ז"ל למוהרנ"ת:
"יהודי שמיגע עצמו כל־כך,
ומוציא הוצאות מרבות כל־כך על הספה -

[ב] לְמַחְלָקָתָא, יִלְמַד מִסְפֶּכֶת סִפְהָ (מְרִיבָה נז).

וְהָעֲלִיין' - הוּא בְּחִינַת הַנְּהַגְת הַפְּשִׁיטוֹת
שֶׁל הַצְּדִיק, בְּעֵת שֶׁמְשִׁיחַ
שִׁיחַת חֲלִין וְכִיּוֹצֵא, שְׂזָה בְּחִינַת עֲלִין שְׁלוֹ,
בְּחִינַת (תְּהִלִּים א, א): "וְעָלָהּ לֹא יָבוֹל", כְּמוֹ
שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (סִפְּה כֹא: עֲבוּד־הַזֶּרֶחַ יטז).

כִּי אֵין לָנוּ כַּח לְקַשֵּׁר עֲצָמָנוּ עִם הַצְּדִיק,
לְעֵצֶם קִדְשָׁתוֹ - כִּי־אִם עַל־יְדֵי הַנְּהַגְת
הַפְּשִׁיטוֹת שְׁלוֹ, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עֲלִין'.

וְגַם כִּי ה'לוֹלֵב' הוּא גַם־כֵּן פְּשׁוּט, וְבוֹ
אוֹגְדִין וּמְקַשְּׂרִין גַּם שְׂאֵר הַמִּינִים,
שֶׁמְרַמְזִין עַל כָּל כַּתוּבֹת יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאֲמַר רַז"ל
(וַיִּקְרָא־בָּהּ ל, יב) - כִּי כָּל־מִן לְקַבֵּל חֵיוֹת
הַצְּדִיק שֶׁמְמַשִּׁיחַ בְּעֵת פְּשִׁיטוֹתוֹ.

וּמִשָּׁם נִמְשָׁךְ הַדּוֹר וַיִּזְפֵּי הָאֲתָרוּג' -
שֶׁהוּא בְּחִינַת 'קִדְשַׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל',
שֶׁשָּׁם כָּל הַדּוֹר וְהִיפֵי, בְּחִינַת (תְּהִלִּים נ, ב):
"מִצִּיּוֹן מִכְּלַל יִפִּי".

לד.

(לְקוּטִי־הֶלְכוֹת, נְטִילַת־יְדֵים
לְסַעֲדָהּ, צַט־קֶא־קֶב)

כָּל הַתְּקוּנִים הַנַּעֲשִׂים בְּיַרְח הָאֵינְתָנִים
בְּתִשְׂרִי, מֵרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה עַד שְׁמִינִי־
עֲצָרַת, הַכֹּל הוּא עַל־יְדֵי מַעֲלַת הַקְּבוּץ־
הַקְּדוֹשׁ שֶׁמְקַשְּׂרִין אֶת־עֲצָמָן לְצִדִּיק־אֲמֵת,
שֶׁהֵם בְּחִינַת 'מִשְׁה', בְּחִינַת הַרוּעָה הָאֲמֵתִי.
וּבִזְה עוֹסְקִין בְּרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה וַיּוֹם־כְּפוֹר וְסִפּוֹת.
וְעַל־כֵּן "מִצּוֹת הַקֹּהֶל" הוּא בְּסִפּוֹת.
וְנִקְרָא "חַג הָאֶסֶף" (שְׁמוֹת כד, טז; לג,
כב), "שְׂאוּסָפִין בּוֹ כָּל מִינֵי מֵאֲכָל" (רש"י שם),
עַל־יְדֵי שְׂנְאָסָפִין וְנִתְקַבְּצִין נַפְשׁוֹת יִשְׂרָאֵל
בְּיַחַד אֶל הַקְּדוֹשָׁה - כִּי שְׁנֵיהֶם בְּחִינָה אַחַת
וְכוּ'.

וְזֶה עֲנִין נְטִילַת הָאֲרֻבָּעָה מִינִים, עַד
שְׁכּוֹלְלִין גַּם הָעֲרֻבֵי־נַחַל, "שֶׁמְרַמְזִין

לג.

(לְקוּטִי־הֶלְכוֹת, בֵּית־הַנְּפִסָּת ה, כה־כו)

בְּרֵאשִׁי־הַשָּׁנָה וַיּוֹם־כְּפוֹר וְכָל עֶשְׂרֵת יָמֵי
תְּשׁוּבָה - אָנוּ מְמַשִּׁיכִין
'קִדְשַׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל', "שִׁישׁ בָּהּ עֶשֶׂר
קִדְשׁוֹת" (פְּלִים פ"א מ"ו), כְּנֶגֶד 'עֶשְׂרֵת יָמֵי
תְּשׁוּבָה'. וְהַכֹּל בְּכַח הַחֲסִד־חֲנֻם שֶׁעַל־יְדוֹ
נִבְרָא וְנִתְקַיֵּם הָעוֹלָם קִדְם מִתַּן־תּוֹרָה, עַד
שֶׁזָּכוּ אַחֲר־כֵּן לְקַבֵּל הַתּוֹרָה.

אַחֲר־כֵּן בְּסִפּוֹת - אָנוּ מְמַשִּׁיכִין הַחֲסִדִּים
בְּהַתְּגַלּוֹת יוֹתֵר גְּדוֹל, עַד שֶׁאָנוּ
מְגַלִּין שִׁישׁ כַּח לְיִשְׂרָאֵל לְקִדְשׁ כָּל מְקוֹמוֹת
הָעוֹלָם בְּקִדְשַׁת אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, עַל־יְדֵי
אֲמוּנַתָנוּ הַקְּדוֹשָׁה שֶׁאָנוּ מְאֲמִינִין, שֶׁהַשֵּׁם־
יִתְבַרַךְ בְּרָא הַכֹּל בְּשִׁבְלָנוּ.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶׁאָנוּ עוֹשִׂין הַסִּפְּה, שֶׁהִיא
'צִלָּא קִדְיִשָּׁא', 'צִלָּא־דְמַהִימְנוּתָא',
מַחוּץ לְבֵית.

וּמַחְמַת שֶׁעָקַר הַמְּשַׁכַּת ה'חֲסִד־חֲנֻם'
הַנ"ל, הוּא עַל־יְדֵי הַנְּהַגְת
הַפְּשִׁיטוֹת שֶׁל הַצְּדִיק־הָאֲמֵת, הֵינּוּ: בְּעֵת
שֶׁהוּא 'אִישׁ פְּשׁוּט', וְכִטֵּל קֶצֶת מִדְּבַר־תּוֹרָה,
וְעוֹסֵק בְּצַרְכֵי חַל - עַל־כֵּן "נַעֲשִׂית הַסִּפְּה
מִפְּסֻלַּת גֶּרֶן וַיִּקֶּב" (סִפְּה יב) - כִּי הַנְּהַגְתּוֹ
בְּפְשִׁיטוֹת פְּנ"ל, הוּא בְּחִינַת 'פְּסֻלַּת', נֶגֶד
'עֲבוּדָתוֹ הַפְּנִימִית' בְּתוֹרָה וְתַפְלָה, כְּמוֹכֵן.

אַחֲר־כֵּן אָנוּ נוֹטְלִין ה'לוֹלֵב, שֶׁמְרַמְזֵנוּ עַל
הַצְּדִיק־הָאֲמֵת (זַחַר וַיְחִי רַכֵּא. פְּנַחַס
רְנָה: תְּקוּנֵי־זַחַר ב: כט.). וְזֶה בְּחִינַת (וַיִּקְרָא כג, מ):
"כַּפַּת תְּמָרִים" - הֵינּוּ "הָעֲלִין שֶׁל אֵילָן
תְּמָר', שֶׁמְרַמְזֵנוּ עַל בְּחִינַת (תְּהִלִּים צב, יג): "צְדִיק
כַּתְּמָר יִפְרַח".

עוד ה'רע-עין', שהוא בחינת 'קלפת עמלק' - בכדי שלא לפגם עוד חסוֹשֶׁלֹום בַּה'זְכָרוֹן-הַקְדוֹשׁ שֶׁהַמְשַׁכְּנוֹ עָלֵינוּ בַּיָּמִים הָאֵלֶּה, בַּפָּרֶט בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וַיּוֹם-כַּפּוֹר.

וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׂמֵחָה שְׁמֵרָבִין בְּסֻכּוֹת - בְּכַדִּי לְתַקֵּן גַּם עַל-יַדֵּי-זֶה הַבְּחִינַת 'מִדְּמָה', שְׂכַל-זֶה בְּחִינַת 'תַּקּוֹן הַזְּכָרוֹן'.

וְעַל-כֵּן לֹוֹקְחִין אֶז הָאֲרַבְעָה מִיָּנִין שְׂבַלְוֹלָב - וּמְבַאֵר בְּזִהְרֵי-הַקְדוֹשׁ (וַיְחִי רַבָּא): "שְׂעַל-יַדֵּי-זֶה אָנּוּ לֹוֹקְחִין אוֹתוֹ וַתְּבַרַךְ כְּבִיכּוֹל בְּיַדֵּינוּ" - הֵינּוּ שְׂאָנוּ מִמְּשִׁיכִין עָלֵינוּ בְּחִינַת הַזְּכָרוֹן בַּפְּרָטִיּוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרְמְזִים מֵהַ שְׂהַשְּׂמֵי-יַתְּבַרַךְ מְצַמְצָם אֶת-עַצְמוֹ מֵאִי־סוּף עַד אֵין תְּכָלִית, בְּהַמְחַשְּׁבָה דְבוּר וּמַעֲשֵׂה שְׂבַכְל יוֹם, וּמְרַמֵּז לְהָאָדָם בְּכָל מְקוֹם וּבְכָל זְמַן: "שִׁיתְּקָרֵב אֵלָיו!"

שְׂזָה בְּחִינַת הַנְּעֻנּוּעִים שְׂמֵנְעֻנְעִין לְכָל רֹוּחוֹת - הֵינּוּ: שְׂאָנוּ מִמְּשִׁיכִין עָלֵינוּ אֶת הַרְמְזִים הַנִּלְוִי.

לח.

(לקוטי-הלכות, תפלת-המנחה ו, ט)

'סָפָה' - הוּא בְּחִינַת (זֶהר פְּנִיחָם רַנָּה): "אָמַר דְּמִסְכָּא עַל בְּנִין", בְּחִינַת לְנַעֲם-הָעֲלִיּוֹן, וְהוּא בְּחִינַת "צִלָּא דְמַהִימְנוּתָא" (זֶהר אָמור קג:), וְצָרִיכִין לְאָכַל וּלְשַׁתּוֹת וּלְיִשְׁן בָּהּ, וּלְהַכְנִים לְתוֹכָהּ כָּל הַפְּלִים הַנָּאִים.

כִּי עַל-יַדֵּי 'קְדֻשַׁת מְצוֹת סָפָה', מִגֵּן עָלֵינוּ הַשְּׂמֵי-יַתְּבַרַךְ בְּצֵל כְּנַפָּיו, וּמְמַשִּׁיף עָלֵינוּ אֹזר הַנְּעֻם-הָעֲלִיּוֹן, עַד שְׂנֻזָּכָה עַל-יַדֵּי-זֶה לְקַשֵּׁר כָּל הַנְּעֻמּוֹת שְׂבַאכִילָה וּשְׂתִיָּה וְכָלִים נָאִים וְכוּ' - לְקַשֵּׁר הַכָּל לְנַעֲם-הָעֲלִיּוֹן - שְׂזָה עֵקֶר עֲבוּדַת הָאָדָם בְּזֶה-הָעוֹלָם.

עַל פּוֹשְׁעֵי-יִשְׂרָאֵל" (וַיִּקְרָא-רַבָּה ל, יב), גַּם-כֵּן בְּכָלל הָאֲגֻדָּה-הַקְדוֹשָׁה וְהַקְבוּץ-הַקְדוֹשׁ, וְנִתְתַקְנִין גַּם-כֵּן עַל-יַדֵּי-זֶה.

לה.

(לקוטי-הלכות, נטילת-יָדִים לְסַעֲדָה ו, קא-קב) בְּסֻכּוֹת עוֹסְקִין לְתַקֵּן וּלְאָסֵף כָּל הַמְּאָכְלִים, שְׂכָל הַטְּעָמִים שְׂפָהֶם נִמְשָׁכִין בְּשִׁרְשָׁן מֵהַדְּעַת-הַקְדוֹשָׁה. וְהָעֵקֶר הוּא הַלְּחָם, שְׂבוּ נִכְלָלִין כָּל הַטְּעָמִים שְׂבַעוֹלָם.

עַד שְׂנֻזָּכָה עַל-יַדֵּי הָאֲכִילָה, לְהָאֲרַת-הַרְצוֹן הַמְּפֻלָּג, שְׂזָה בְּחִינַת מְצוֹת אֲכִילָה בְּסָפָה.

וְעַל-כֵּן עֵקֶר מְצוֹת אֲכִילָה בְּסָפָה - הוּא רַק בְּאֲכִילַת לְחָם, כִּי "פְרוֹת מִתֵּר לְאָכְלָם חוּץ לְסָפָה" (שְׁלַחן-עֲרוּךְ אַרְבַּח-חַיִּים תרלט, ב), וְעֵקֶר חַיּוֹב סָפָה, הוּא רַק בְּאֲכִילַת לְחָם.

וְעַל-כֵּן "מְבַרְכִין אֶז לְיֹשֵׁב בְּסָפָה" (שִׁם סְעִיף ח) - כִּי זֶה עֵקֶר מְצוֹת יְשִׁיבַת הַסָּפָה, לְהַמְשִׁיף בְּשַׁעַת אֲכִילָה דִּיקָא, 'הָאֲרַת-הַרְצוֹן', הַנְּמַשֵּׁף מֵהַמְּקִיפִין-הַקְדוֹשִׁים, שְׂהֵם בְּחִינַת 'סָפָה' (לקוטי-מוֹהַר"ן ח"א כא).

לו.

(לקוטי-הלכות, דְּבָרִים הַנוֹהֲגִים בְּסַעֲדָה ד, יג) הַשְּׂבָעָה אֲשַׁפִּיזוּ, שְׂהֵם הַשְּׂבָעָה רוּעִים, הַשְּׂבָעָה צְדִיקִים, שְׂנִכְנְסִין לְסָפָה - כִּי עַל-יָדֶם נִמְשָׁף וְנִתְגַּלָּה עֵקֶר 'קְדֻשַׁת אֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל'.

לז.

(לקוטי-הלכות, בְּרֻכּוֹת פְּרָטִיּוֹת וְהַטְּבַת-חֶלֶם ה, יט) נִכְנְסִין לְסָפָה, שֶׁהוּא 'הַקָּף עֲנִי-כְבוֹד', שְׂהֵם מְגַנִּים עָלֵינוּ שְׂלֵא יִשְׁלֹט בָּנוּ

וזה בחינת "ספת שלום" (תפלת ערבית ליל שבת; זהר בראשית מה. תצוה קפו.) - דהינו: לעשות שלום ויחוד גמור בין 'תורה' ל'תפלה', שהם בחינת זעיר-אנפין ו'מלכות', ששם עקר היחוד והשלום - שזה נעשה בפעושין מתורה תפלה.

וזה בחינת (ספה ב.): "צא מדירת קבע, ושב בדירת עראי" - זה בחינת (אבות פ"ב מ"ג): "אל תעש תפלתך קבע, אלא רחמים ותחנונים, ואמרו רז"ל (ברכות כט.): "זה שידע לחדש בה דבר" - שזה זוכין דיקא פעושין מתורות תפלות, שאז זוכין בודאי לחדש דבר בתפלתו בכל-פעם.

מא.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ה, כא)

"**הספה** צריכה שתהיה צלתה מרבה מחמתה" (ספה פ"א מ"א) - כי 'חמה' היא בחינת ה'תורה', ו'צל' הוא בחינת ה'תפלה', ו'ספה' היא מערבת מ'חמה' ו'צל', הינו מ'תורה' ו'תפלה'.

אבל ה'צל' צריך שיהיה מרבה - פי העקר הוא ה'תפלה' שמתפללין על 'קיום-התורה', ו'תפלה' כזאת היא בחינת 'מעשה', בחינת 'קיום-התורה' ממש, על-כן היא העקר, כי צריך שיהיו "מעשיו מרבין מחמתו" (אבות פ"ג מ"ט מ"ז), שזה בחינת "צלתה מרבה מחמתה".

מב.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ה, כג)

וזה בחינת "שמחת בית השואבה". בחינת (ישעיה יב, ג): "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", "ותקבלון אולפן חדת" (תרגום שם) - הינו חדושי-תורה הנמשכין מבחינת 'עתיקא-סתימאה', שעל-ידי-זה

לט.

(לקוטי-הלכות, שבת ז, נג)

מחמת שהמלחמה ארבה מאד, על-כן צריכין גם אחר יום-כפור, לפני לתוד הספה, שהיא בחינת 'עניי-כבוד' - להסד ולהגן בעדנו מ'קלפת עמלק', אף פשנהיה בבחינת "ונפק" - שזה בחינת מה פעושין הספה בחוץ.

כי כלל העבודה של ראש-השנה ויום-כפור - הוא בחינת "עיל", כי בהם עוסקין על-פי-רב, רק בתפלה ועבודה בבתי-כנסיות ובתי-מדרשות. ו'ספות' - הוא בחינת "ונפק" - כי עקר מצות ספה היא אכילה ושתיה ושנה בספה, שהוא בחינת "ונפק".

מ.

(לקוטי-הלכות, ראש-חדש ה, טו)

עקר "ספת דויד הנפלת" (עמוס ט, יא) - היא בחינת ה'תפלה', שנפלה בעונותינו הרבים.

כי עקר עסק דוד המלך עליו-השלום, היה 'תפלה', כמו שכתוב (תהלים קט, ד): "ואני תפלה"; ועל-זה יסד כל 'ספר תהלים', שהוא בחינה שעשה מתורות תפלות, שזה עקר 'שלמות התפלה'.

בבחינת (ברכות ו: על תהלים יב, ט): "כרם זלות" - "אלו דברים העומדים ברומו של עולם וכו', מאי ניהו? תפלה וכו'".

כי תפלות אלו פעושין מתורות, "עומדין ברומו של עולם", כי נעשו מהם שעשועים, שלא עלו עדין שעשועים כאלה לפניו ויתברך מימות עולם, ולבסוף "בני-אדם מזלזלין בהן" - ועל-כן התפלה עכשו בבחינת "ספת דויד הנפלת", ובספות עוסקין להקימה.

מג.

(לקוטי הלכות, ראש השנה ד, ז)

עקר קדשתו של אדם, כשמשגיר עצמו בתוך ביתו וחדרו וכו', ששם עקר המשכת הקדשה. אבל בחוץ הוא מקום שליטת החיצונים.

ועל-כן היה ראוי שישב האדם בתוך ביתו תמיד, אבל האדם מכרח לצאת גם לחוץ בכל פעם - אך זה בחינת "עיל ונפק", כי אף-על-פי שהיה ראוי שיהיה אדם דבוק בקדשה תמיד בבחינת "עיל", אף-על-פי-כן עקר שלמות הקדשה, הוא דיקא כשזוכה האדם להיות "עיל ונפק", כי בהכרח שיעבר על האדם עליות וירידות הרבה בכל יום.

וכשזוכה להיות בקי בהלכה, בחינת "בקי בעיל בקי בנפק" (זהר ויקהל ריג: האזינו רצב.), להחזיק עצמו בהשם-יתברך תמיד בקשר אמיץ, בין בעליה בין בירידה - אזי הוא זוכה להעלות גם מקומות-החיצונים ומדרגות התחתונות כלם אל הקדשה, ואז הירידה תכלית העליה.

וזוה בחינת מה שצריכין לצאת מן הבית אל החוץ בכל פעם, כי כשיוצא לחוץ, שזה בחינת "ונפק", כי שם שליטת החיצונים, וכשזוכר גם שם בהשם-יתברך ומדבק את-עצמו בו יתברך - אזי הוא מברר מקומות החיצונים ומגביה הכל אל הקדשה.

וזוה בחינת מה שהלכו ישראל במדבר, שהוא מקום החיצונים, מקום "נחש שרף ועקרב" (דברים ח, טו), כדי להכניע הסטרא-אחרא ולברר הקדשה גם משם (זהר תרומה קנז.), בבחינת "זכאה מאן דעיל ונפק".

יכולין לעשות מתורות תפלות, שעל-ידי-זה יכולין לשפך לבו כמים נכח פני ה'.

שזהו בחינת נסוד-המים בחג, בחינת (שמואל-א ז, ו): "וישאבו מים וישפכו לפני ה'", ופרש רש"י: "ששפכו לבם כמים".

כי דיקא על-ידי 'חדושי-תורה' הנ"ל, בחינת "אולפן חדת", שעל-ידי-זה זוכין לעשות מתורות תפלות, דיקא על-ידי-זה זוכין לשפך לבו כמים לפני ה', כל אחד ואחד כפי אשר יודע נגעי לבבו ומכאוביו איך הוא רחוק מהשם-יתברך, ולא-יזה מדות-דעות ותאות-דעות ובלבולים רעים נפל בעונותיו, וכל מה שעובר עליו בכל יום ובכל עת.

שהכל יוכל למצא בתוך תפלות אלו שעושה מתורות, ולפרש שיחתו לפניו יתברך ברחמים ותחנונים על כלם, כבן המתחטא לפני אביו, עד שיוכל לשפך לבו כמים וכו'.

וזוהו: "מעניני הישועה" - כי דרך זה הוא בחינת "מעניני הישועה", שהישועה נובעת מ'מענינות שאינם פוסקים', שנמשכין מה"נחל נובע" וכו' (משלי יח, ד), שהם ישועות בלי גבול וקץ וסוף ותכלית - שייכולים להושיע לכל יהיה מי שיהיה, אפלו אם הוא כמו שהוא, כי הוא "נחל נובע" וכו' בחינת (בראשית כו, יט): "באר מים חיים" - מענינות שאינם פוסקים להושיע לכל, בחינת "מעניני הישועה".

וזוהו בחינת גדל השמחה - כי כשזוכין להמשיך דרך זה, הוא ודאי שמחה שאין לה קץ וכו'.

וְאִזְּ דִּיקָא פְּשֵׁהוּלְכִים בְּמִדְבָּר, בְּמִקוּמוֹת-
 הַחִיצוֹנִים, שְׁזָה בְּחִינַת "וְנִפְק",
 כְּשִׁזְזוּכִים אִזְּ לְמִצַּא הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ - אִזְּ דִּיקָא
 הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ חוּפֵף עַל יִשְׂרָאֵל בְּקִדְשָׁה גְבוּהָ
 מְאֹד.

שְׁזָה בְּחִינַת 'הַקֶּף עֲנִי-כְבוֹד' שְׁזָכוּ יִשְׂרָאֵל
 בְּמִדְבָּר, שְׁהֵם בְּחִינַת 'סָפָה', בְּחִינַת
 "אִמָּא דְּמִסְפָּכָא עַל בְּנִין" (זֶהר פְּנָחִס רְנַה:),
 שֶׁהוּא קִדְשָׁה גְבוּהָ מְאֹד, וְחוּפֵף וְסוֹכֵף עַל
 הָאָדָם דִּיקָא בְּעֵת שֶׁהוּא בְּבְחִינַת "וְנִפְק",
 בְּכַדֵּי לְשִׁמְרוֹ וְלִהְצִילוֹ לְבַל יִפֹּל שֵׁם חֵס־
 וְשָׁלוֹם, וְעוֹזֶרֶת אוֹתוֹ לְהַכְנִיעַ הַסְטֵרָא-אֲחֵרָא,
 וּלְבַרֵּר מִשֵּׁם דִּיקָא אֶת הַקִּדְשָׁה.

נְמִצָּא: שְׁדִיקָא עַל-יְדֵי בְּחִינַת "וְנִפְק",
 זוֹכִין לְעֲלִיָּה גְדוּלָה מְאֹד, לְבְחִינַת
 'סָפָה', שְׁזָה בְּחִינַת 'יְרִידָה תְּכַלִּית הָעֲלִיָּה'
 הַנִּלְכָּה. וְזָה בְּחִינַת 'מִצּוֹת סָפָה' שְׁזָפָה אוֹתָנוּ
 הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ בְּתַחֲלַת הַשָּׁנָה, בְּתַחֲלַת
 הַתְּשׁוּבָה, שְׁצָרִיכָה לְהִיּוֹת בְּבְחִינַת "עֵיל
 וְנִפְק" דִּיקָא.

וּבְחִינַת "עֵיל" מְקִימִין בְּרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה
 וְעֵשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה וְיוֹם-כְּפוּר,
 וְאַחֲרֵיכֵן צָרִיכִין לְקַיֵּם גַּם בְּחִינַת "וְנִפְק" -
 שְׁזָה בְּחִינַת מַה שְׁיִוָּצְאִין מִן הַבַּיִת לִישֵׁב
 בְּסָפָה.

לְהוֹרוֹת: שְׁכְּשֶׁהָאָדָם בְּבְחִינַת "וְנִפְק",
 וּמְבַקֵּשׁ וּמְחַפֵּשׂ גַּם שֵׁם לְדַבֵּק
 אֶת-עֲצָמוֹ בְּהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ, אִזְּ דִּיקָא זוֹכֵה
 לְקִדְשָׁה גְבוּהָ מְאֹד, לְבְחִינַת 'סָפָה', שֶׁהִיא
 בְּחִינַת 'מְקִיפִים' שְׁשׁוּמְרִים וּמְגַנִּים עַל הָאָדָם
 אִזְּ כְּשֶׁהוּא בְּבְחִינַת "וְנִפְק".

וְעַל-יְדֵי 'מִצּוֹת סָפָה' - אָנוּ זוֹכִין בְּכָל
 הַשָּׁנָה לַעֲשׂוֹת 'תְּשׁוּבָה-שְׁלֵמָה'
 בְּבְחִינַת "עֵיל וְנִפְק". וּבְכָל עֵת שְׁאָנוּ בְּבְחִינַת

"וְנִפְק", אִזְּ מִגֵּן עָלִינוּ "סָפַת שָׁלוֹם" זֶהר
 בְּרֵאשִׁית מַח. תְּצוּהָ קִפּוּ, כָּאֵם הַמְּגַנֶּת עַל
 בְּנָהּ לְבָלִי לְפָל חֵס־וְשָׁלוֹם, כְּשֶׁהוּלָךְ בְּמִקוּם
 סָפָה.

וְזָה שְׁמְבַקְשִׁין 'בְּפִלְיָה' דִּיקָא, שֶׁהִיא
 בְּחִינַת "וְנִפְק" כְּנֶגֶד מִדַּת 'יוֹם':
 "וּפְרוּשׁ עָלִינוּ סָפַת שָׁלוֹמָךְ" - כִּי אִזְּ דִּיקָא
 מִגֵּן "סָפַת שָׁלוֹם", כִּי "סָפַת שָׁלוֹם" מִגֵּן עַל
 הָאָדָם תָּמִיד, בְּכָל עֵת סָפָה שְׁצָרִיכִין
 שְׁמִירָה, אִזְּ מִגֵּן סָפַת שָׁלוֹם.

וְזָה בְּחִינַת (תְּהִלִּים כז, ה): "כִּי יִצְפְּנִי בְּסָפָה
 בְּיוֹם רָעָה" - שְׁדִיקָא בְּיוֹם רָעָה,
 שֶׁהוּא בְּחִינַת "וְנִפְק", דְּהִינוּ: בְּעֵת שְׁנוּפֵל
 הָאָדָם מִעֲבוּדָתוֹ, וּכְשִׁזְזוּכָה לְחַזֵּק עֲצָמוֹ
 וּלְבָלִי לִיָּאֵשׁ עֲצָמוֹ גַּם אִזְּ, אִזְּ הַ"סָפַת שָׁלוֹם"
 מִגֵּן עָלִינוּ, כִּפְ"ל.

מד.

(לְקוּטֵי-הַלְכוּת, סָפָה א, א-ה - עַל-פִּי
 לְקוּטֵי-מוֹהַר"ן ח"א כ"א הַמוֹבָא לְעֵיל)

עֵקֶר הַשָּׂגַת ה'מְקִיפִין', שְׁהֵם בְּחִינַת 'סָפָה',
 זוֹכִין עַל-יְדֵי 'קִדְשַׁת שְׁבַעַת הַנְּרוֹת',
 שְׁהֵם "תְּרִין עֵינִין, וְתְּרִין אוֹדְנִין, וְתְּרִין נְקִבֵי
 הַטְּמִי, וּפְמָא". וְעַל-כֵּן "צָרִיכָה הַסָּפָה
 שְׁתַּהֲיָה לְפָחוֹת בְּרַחֲב שְׁבַעַת טְפָחִים" (סָפָה
 20).

וְעַל-כֵּן זוֹכִין בְּסָפוֹת, לְשַׁבְּעָה רוּעִים'
 שְׁבָאִים בְּתוֹךְ הַסָּפָה - כִּי 'סָפָה'
 הוּא בְּחִינַת 'מְקִיפִים' שְׁזוֹכִין לָהֶם.

מה.

(לְקוּטֵי-הַלְכוּת, סָפָה ג, א)

'מִצּוֹת סָפָה' - הוּא לְהַקִּים בְּחִינַת (עֲמוּס ט,
 יא): "סָפַת דְּוִיד הַנְּפֹלֵת" (זֶהר תְּצוּהָ
 קִפּוּ), שֶׁהוּא בְּחִינַת 'אִמּוּנָה-הַנְּפוּלָה'.

הספות, שהוא "זמן שמחתנו". וזה גם-כן
בחינת שמחת בית השואבה.

מז.

(עלים לתרופה, יום ו' ערב שבת-קדש,
מחרת יום-הכפורים, שם ה', תקצ"ג)

און טאקע פארט האפ [ובכל זאת רק שמחה],
בפרט עתה שנמשכים חסדים גדולים,
והימים ממשמשים ובאים, זמן שמחתנו,
נגילה ונשמחה בישועתו, אמן.

מת.

(עלים לתרופה, א' ראה תקצ"ד)

והנה ברוך-השם עסקו אצלי בתקון
הספה, כל יום ו' ערב שבת-קדש
העבר, וגם ביום מחר. ואחר-כך אם-ירצה-
השם נעסק בזה.

מט.

(עלים לתרופה, יום ב' ראש-חדש חשוון תקצ"ה)

מה אמר לך בני חביבי ידיד נפשי ולבבי,
כל מה שעבר בחדש הזה לפי מעוט
תפיסת דעתנו, פי היה ראש-השנה,
ועשרת ימי תשובה, ויום-כפורים,
וארבעה ימים שבין יום-כפורים לספות,
וספות, והושענא-רבא, ושמיני-עצרת,
ושמחת-תורה, והימים שאחריהם.

פי הוא "ירח האיתנים" (מלכים-א ח, ב),
"שאינו וחזק במצוות הרבה" (ראש-
השנה יא.), וזהו בכלל ישראל עם קדוש. אבל
מה שנעשה אצל כל אחד, בפרט אצלנו,
בחדש הקדוש והנורא הזה, אי-אפשר לשער
ולבאר וכו'.

וחדות ה' היא מעוננו, עד אשר היום עשה
ה' נפלאות עמנו, שזכיתי מחדש
להעתיק תפלה חדשה, כאשר תראה

פי "ספת דויד", הוא בחינת 'מלכות' (זהר
שמות ט.), בחינת 'אמונה'. ועל-ידי שאנו
מקימין מצות ספה - על-ידי-זה אנו מקימין
בחינת "ספת דוד הנפלת", הינו: שמקימין
ומרימין בחינת 'אמונה הנפולה'.

מו.

(לקוטי-הלכות, ספה ו, וז)

על-ידי 'ספה' - נתברר ונתתקן ה'מדמה'.
ועל-ידי 'ברור-המדמה' זוכין
ל'אמונה' - וזה בחינת "מה שצריכה הספה
להיות צלטה מרבה מחמתה" (ספה ב.) - פי
'חמה' היא בחינת 'אור-השכל', וה'צל' הוא
בחינת 'אמונה', ועקר 'דיעת השם-יתברך'
הוא רק על-ידי 'אמונה', פי'דוע, ו'אמונה'
היא בחינת 'צל'.

וזה בחינת (תהלים קכא, ה): "ה' צלך" - פי
אי-אפשר לדעת מהשם-יתברך, פי-
אם על-ידי בחינת 'אמונה', שהוא בחינת
לילה, בחינת 'צל', בחינת 'מדמה'.

ועל-כן ה'ספה', שהיא בחינת 'ברור-
המדמה' ו'תקון-האמונה', "צריכה
להיות צלטה מרבה מחמתה".

ועל-ידי ה'אמונה' זוכין ל'התקבצות
החסדים', שעל-ידם יהיה
'חדוש-העולם שלעתידי' - וזה בחינת 'ספה',
"שאז מתקבצין כל החסדים" (פרי-עצמים,
שער הספות פ"ב).

וגם 'ספה' מרמזת על 'עלמא-דאתי',
שהוא בחינת 'חדוש-העולם'
שלעתידי, ואז יתער השיר שלעתידי, שמשם
עקר כל השמחות שבעולם, שכלם נמשכין
מבחינת ה'שמחה שיהיה לעתידי' על-ידי
השיר הזה. וזה בחינת ה'שמחה שבחג-

בְּעֵינֶיךָ, כִּי אֲנִי שׁוֹלְחָה אֵלֶיךָ עַל־יְדֵי מוֹסֵר כָּתַב זֶה.

יִרְאוּ עֵינֶיךָ וַיִּתְעוֹרֵר לִבְךָ וַתִּגַּל נַפְשְׁךָ, עֲמֹד וְהִתְבּוֹנֵן נִפְלְאוֹת הַשֵּׁם, כִּי הֲלֹא זֶה כַּמָּה יָמִים וְשָׁנִים אֲשֶׁר לֹא זָכִינוּ לִתְפִלָּה חֲדָשָׁה, וְהִרְבָּה יֵשׁ לָכֶם חֶלֶק בָּזֶה, מִה שְׁזָכִיתֶם שִׁיחָה לָכֶם חֶלֶק בְּהַסְפָּה הַחֲדָשָׁה שִׁישְׁבֹתֵי בָּהּ בְּסַפּוֹת הַזֶּה בַּחֲסִדוֹ הַגָּדוֹל.

כֹּאֲשֶׁר תִּשְׁמַע קֶצֶת מִמוֹסֵר כָּתַב זֶה נִפְלְאוֹת, עַל עֵינֶיךָ סָפָה חֲדָשָׁה, שְׁצָרִיכָה הַסְפָּה לְהִיּוֹת חֲדָשָׁה, כִּי "סָפָה יִשָּׁנָה, יֵשׁ פּוֹסְלִין" (סָפָה פ"א מ"א). וְזֶה בְּחִינַת 'תְּפִלָּה חֲדָשָׁה' (עֵינֶיךָ לְקוֹסְטִי־הַלְכוֹת, רֵאש־חֲדָשׁ ה', טו).

אֲבָל הַכֹּל נִתְחַדָּשׁ בַּשָּׁנָה הַזֹּאת דִּיקָא, שְׁזָכִיתִי לְסָפָה חֲדָשָׁה, בְּרוּךְ־הַשֵּׁם אֲשֶׁר זָכָה אֲתֶכֶם לְהִיּוֹת לָכֶם חֶלֶק בָּזֶה, וְהַעֲקָר הוּא חֶלְקְךָ הָעוֹלָה עַל כָּלֶם.

הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יַעֲזָרֵנוּ, לְהוֹסִיף עוֹד 'תְּפִלּוֹת חֲדָשׁוֹת' בְּכָל־לַיּוֹת, וְכֹל אֶחָד בְּעַצְמוֹ.

ג.

(עֲלִים־לְתַרוּפָּה, יוֹם א' מִחֲרַת יוֹם הַכַּפּוּרִים שֵׁם ה' תַּקצ"ו)

וּמֵאֵלֶיךָ תִּבְיֵן, שְׂאִין לִי דִירָה כְּרֵאוּנִי, אֵיךְ הִתְכַּרַח לְשַׁלַּח אַחֲרֵיהֶם, כִּי אֵין לִי פֶה מְקוֹם לֵאכֹל בְּסַפּוֹת; כִּי אֵי אֶפְשֶׁר לִי לֵאכֹל אֶצֶל אַחֵי בְּסָפָה, כִּי יוֹשֵׁב בְּשִׁכְנוֹת, וְאֵי־אֶפְשֶׁר לְבָאֵר הַכֹּל. וּבַעֲת הַזֹּאת בּוֹדְאֵי צָרִיכִין לְהַחֲיוֹת עַצְמוֹ, וְקַעֲם הַהֲרַחְבוֹת שְׁבִתוֹךָ הַצָּרוֹת.

גא.

(עֲלִים־לְתַרוּפָּה, יוֹם ו' עֶרֶב שְׁבֵת קֹדֶשׁ תַּקצ"ח) וַעֲזָרֵנוּ הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ בְּנִפְלְאוֹתָיו וְטוֹבוֹתָיו וְנִסְיוֹ שֶׁבְכָל יוֹם וּבְכָל עֵת עֶרֶב

וּבִקֵּר וְצָהָרִים, בְּפָרֵט בְּיָמִים־טוֹבִים קְדוֹשִׁים, בְּפָרֵט "בִּירַח הָאֵיתָנִים" (מְלָכִים־א ה', ב), "שְׂאִיתָן בְּמַצּוֹת" (רֵאש־הַשָּׁנָה יא.) - הוּא 'חֲדָשׁ תְּשָׁרִי' הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא מְאֹד - שְׁזָכִינוּ לִישׁוּעוֹת נִפְלְאוֹת; וְלַחֲטָף גַּם קֶצֶת שְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה; וְלִישֵׁב בְּסָפָה בְּכָל יוֹם; וְלֵאחֹז בְּיָדֵינוּ "מֵאֲנָא קַרְבָּא" (תַּקּוּנֵי־זִהְר כט.), "מִטָּה עִז" - הֵם הָאֲתָרוּג וְהַלּוֹלֵב וְהַדָּם וְעֵרְבָה, הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים מְאֹד; וְלַצֶּעֶק "הוֹשַׁעְנָא" "הוֹשַׁעְנָא" בְּכָל יוֹם, וּבְפָרֵט בְּהוֹשַׁעְנָא־רַבָּא; וְלִשְׁמַח בְּשִׁמְיָנֵי־עֲצָרַת וְשִׁמְחַת־תּוֹרָה.

וְהַכֹּל בְּכַח הָרֵאש־הַשָּׁנָה הַקְּדוֹשׁ וְהַנְּשָׁגֵב וְהַנּוֹרָא מְאֹד, שְׁזָכִינוּ לְהִתְקַבֵּץ יַחַד בְּמָקוֹם גְּנִיזָתוֹ הַקְּדוֹשׁ וְכוּ' וְכוּ'.

גב.

(עֲלִים־לְתַרוּפָּה, עֶרֶב סַפּוֹת יוֹם א' ת"ר)

הוּא יִגְמֹר בְּעֵדְנֵנוּ, לְתַמְכְּנוּ בִּימִין צְדָקוֹ, לְחַזְקֵנוּ וְלֵאמְצָנוּ בְּשִׁמְחָתוֹ, בְּפָרֵט בִּימֵי הַחֵג הַקְּדוֹשׁ זְמַן שִׁמְחָתֵנוּ. מִי יִתֵּן שְׁנוֹזָה לְקַיָּם (דְּבָרִים טז, טז): "וְהָיִיתָ אֵיךְ שְׂמֵחַ".

וְתַהֲלָה לְאֵל יֵשׁ וְיֵשׁ לָנוּ בְּמָה לְשִׁמְחָה, בְּכָל חֲדוּשׁ וְחֲדוּשׁ, וּבְכָל דְּבוּר וְדְבוּר וְכוּ' וְכוּ'. וְאֵיךְ שֶׁהוּא 'אֲשֵׁרִינוּ'.

דְּבָרֵי אָבִיךָ הַמְּזַרְזֵךְ וּמְחַזְקֵךָ לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד, בְּפָרֵט בִּימֵי שִׁמְחָה כָּאֵלֶּה הַבָּאִים עֲלֵינוּ לְטוֹבָה.

גג.

(עֲלִים־לְתַרוּפָּה, אוֹר לְיוֹם ב' נֶחַ ת"ר)

דַּע יְדִידִי: כִּי נִתְעַכְּבֹתִי בְּאוֹמָאן עַל יוֹם־כַּפּוֹר הָעֶבֶר, וּבְאֵתִי לְבֵיתִי עַל שְׁבֵת שְׁבִין יוֹם־כַּפּוֹר לְסַפּוֹת. וּבְרוּךְ־הַשֵּׁם הַכֹּל עַל נְכוּן מַעַם הַשֵּׁם. וְשִׁמְחָנוּ תְּהִלָּה לְאֵל בְּחֵג הָעֶבֶר, בְּפָרֵט בְּשִׁמְיָנֵי־עֲצָרַת וְשִׁמְחַת־תּוֹרָה, וְהַכֹּל בְּשָׁלוֹם וְשִׁלּוּחַ תְּהִלָּה לְאֵל.

נד.

(עלים לתרופה, יום א' ערב ספות תר"א)

וְהַשֵּׁם יִשְׁמַחְנוּ בְּשִׂמְחַת הַחַג הַקָּדוֹשׁ
הַבְּא־עֲלֵינוּ לְטוֹבָה. וְתִזְכֶּה עַל יְדֵי
הַשְּׂמִיחָה שִׁישַׁלַח הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ רְפוּאָה
שְׁלֵמָה לְזוּגְתָךְ תַּחֲיָה - כִּי "שְׂמִיחָה הִיא
רְפוּאָה לְכָל מִינֵי חוֹלָאֵת רַחֲמָנָא-לְצַלָּךְ"
(לקוטי מוֹהַר"ן ח"ב כד).

וְהִנֵּה נִכְסַפְתִּי מְאֹד לְמַלְאוֹת רְצוּנָךְ שֶׁהוּא
רְצוּנִי, לְכַתֵּב לְךָ דְבָרֵי אֱמֶת מֵעַנְיָנָא
דְיוֹמָא, אֲךָ טְרִידְנָא טוֹבָא. וְעַדִּין לֹא הִנְחֵתִי
תְּפִלִּין דְרַבְּנֵנוּ תָּם, וְלֹא הִגְבִּיהוּ 'כְּנִפֵי הַסְּפָה'
וְכוּ'.

אֲךָ תִּשׁוּקְתָךְ מְכַרִּיחֵנִי לְכַתֵּב לְךָ מְעֻט
מֵאֲשֶׁר דְּבַרְנוּ אֶתְמוּל בְּסַעֲדָה-שְׁלִישִׁית
(נִמְצָא בְּלִקוּטֵי-הַלְכוֹת, פְּקֻדוֹן וְאַרְבָּעָה שׁוֹמְרִים ה, לט"מ-
מא"מב"מג"מד):

שְׁכַל בְּחִינַת 'סְפָה' וְאַרְבָּעָה מִינִים
הַקָּדוֹשִׁים - הַכֹּל לְהַשְׁלִים וְלְהוֹצִיא
לְאוֹר הַסְּפָרִים-הַקָּדוֹשִׁים שֶׁל הַצְּדִיקֵי-אֱמֶת
בְּכָל דּוֹר, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִשְׁלַם הַתּוֹרָה וְכוּ',
שְׁבִיזָה אָנוּ עוֹסְקִים בְּאֵלוּ הַיָּמִים, לְהַשְׁלִים
אֶת הַתּוֹרָה, בְּשִׂמְיַנֵּי-עֲצֵרֶת וְשִׂמְחַת-תּוֹרָה,
שֶׁהוּא סוּף גָּמֵר וְהַתְּקוּן שֶׁל רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה
וְיוֹם-הַכַּפּוּרִים, כַּמּוּבָא בַּפְּנּוֹת.

וְכָל מִצְוֹת 'אַרְבָּעָה מִינִים' בְּיָדִים -
לְהַאִיר יְדֵי הַסְּמִיכָה בְּיָדֵי הַפְּתִיבָה'
הָעוֹסְקִים בְּכַתִּיבַת כְּתָב יִשְׂרָאֵל. בַּפֶּרֶט
הַכּוֹתְבִים סְפָרִים-קָדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה-
הַקָּדוֹשָׁה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִבְקַע יָם הַחֲכָמָה'
שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד, לְהַכְנִים בְּלָבוּ יְדִיעַת
הָאֲמוּנָה הַקָּדוֹשָׁה, עַד אֲשֶׁר יִתְקִים: "וַיַּדַּע
כָּל פְּעוּל כִּי אֵתָּה פְּעַלְתּוּ" וְכוּ', כִּמוֹ
שְׁמִסִּימִין אַחַר גְּטִילַת לּוֹלָב: "לְמַעַן דַּעַת כָּל

עַמֵּי הָאָרֶץ, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹקִים" וְכוּ' (מְלָכִים-א
ח, ט).

וְהַנְּעֻנֵיעִים הַקָּדוֹשִׁים' - הֵם בְּחִינַת
'תְּנוּעַת הַקְּלָמוֹס בְּאוֹר',
הַמּוּבָא בְּהַתּוֹרָה "חֲדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן" (ח"א סא)
שְׁאָנוּ עוֹסְקִים בָּהּ עַתָּה.

וְהַשְּׁלֵשָׁה מִינִים שְׂאֲצַל ה' לּוֹלָב' - הֵם
בְּחִינַת "ג' אֲצַפְעֵין דְּאַחֲזִין
בְּקְלָמוֹסָא" [שְׁלֶשֶׁת הָאֲצַפְעוֹת הָאוֹחֲזוֹת בְּקְלָמוֹס]
הַמּוּבָא בְּתַקּוּנֵי-זֶהֶר (פ"ט), כְּדֵי לְהַשְׁלִים
הַתּוֹרָה, בְּבְחִינַת (שְׁמוֹת לא, יח): "לּוֹחֹת הָאֶבֶן
כְּתָבִים בְּאֲצַפַּע אֱלֹהִים". וְשִׁיךְ לָזֶה מֵאֵמֶר
הַתַּקּוּנֵי-זֶהֶר (מ"ג): "וּבְגִין כָּךְ, בְּקִנְיָה דִּילְךָ
דְּאִיהוּ קְלָמָסָא, בְּזַע יָמָא דְּאוֹרֵיתָא" (וּמְשׁוּם
כָּךְ, בְּקִנְיָה שְׁלֵף שֶׁהוּא הַקְּלָמוֹס, נִקְרַע יָם הַתּוֹרָה).

וְהַכֹּל לְהוֹדִיעַ וְלְסַפֵּר לְכָל בָּאֵי עוֹלָם,
גְּבוּרֹתֵינוּ וְנִפְלְאוֹתֵינוּ וְחֲסָדֵינוּ שְׁעוֹשָׂה
עִמָּנוּ בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, שֶׁשׁוֹלַח לָנוּ צְדִיקִים-
אֱמֶתִיִּים כְּאֵלוּ, שְׁמַגְלִים לָנוּ חֲדוּשֵׁי-תּוֹרָה
נּוֹרָאִים וְנִפְלְאִים כְּאֵלוּ, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִמְשָׁךְ
'קִיּוּם-הַתּוֹרָה', שְׁעַל-יְדֵי-זֶה נִתְגַּלָּה אֱלֹקוֹתוֹ
יִתְבַּרַךְ.

וְזֶה בְּחִינַת ה'סְפָה', בְּחִינַת 'עַנְיֵי כְּבוֹד
שֶׁהָלָכוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל, בְּנִסְיַתְּם
בַּמִּדְבָּר וְהָאָרוֹן, עִם ה'לוֹחֹת הָאֶבֶן' לִפְנֵיהֶם
- שֶׁבְּחִינַת זֹאת צָרִיךְ אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי לִילְכֹךְ
בְּדַרְךָ, הֵן רַחוּק הֵן קְרוֹב, אוּ בְּעִירוֹ כְּשֶׁהוֹלֵךְ
בְּשִׁבִיל מִשְׁאֲוֹמְתָן וּפְרָנְסָה, כְּגוֹן לְבֵית
הַפֶּאֶסֶט וְכוּ'.

שְׁצָרִיךְ לְכוּן: כְּדֵי שְׁיִרוּיַח וַיִּתֵּן צְדָקָה,
לְהִיּוֹת בְּכֹלל 'תּוֹמְכֵי-אוֹרֵיתָא',
הָעוֹסְקִים לְהוֹצִיא-לְאוֹר סְפָרִים-הַקָּדוֹשִׁים
וְכוּ'.

וגם צריך לכוון: אולי יפגע עם איזה אדם, לדבר עמו מהתכלית, ולהודיע לו מאמתת החדושים של התגלות התורה של צדיקי-אמת שבדור וכו'. ועוד יש הרבה בזה.

ועל-ידי-זה זוכין לשמחה, בחינת (משלי יג, ט): "אור צדיקים ישמח", בחינת 'זמן שמחתנו'. ושלמות גמר השמחה ביותר, הוא בשמחת-תורה, שאז משלימין התורה, וכל אחד נוטל ספר-תורה בידו, ושמח בה על חלקו שיש לו בהשלמת התורה, בבחינת ה"ל.

ושים לבך להבין היטב כל ה"ל, ותדברו מזה ביום-טוב הקדוש הפא-עלינו-לטובה, ותזכרו מה שזכרנו מזה בראש השנה העבר, ותתחזקו מאד לשמח על חלקכם בכל ה"ל, "פי חדות ה' היא מעזכם" (נחמיה ח, י).

דערוייל האבן מיר ברוך-השם, די 'פליגל פון דער ספה' אויפגעהויבן, דעם 'אתרוג מהדר' האב איך איצט אויך געזעהן, ברוך-השם אלץ רעכט [בנתיים הגבהנו ברוך-השם 'פנפי הסכה' - האתרוג המהדר' גם-כן ראיתי אותו עכשו, ברוך-השם הכל על נכון].

נה.

(עלים-לתרופה, בין יום-כפור לסוכות תר"ג)

ויערב לכם שמחת החג הפא-עלינו-לטובה. ונזכה להושע בכל הישועות, על-ידי קדשת המצוות הנוראות של "ירח האיתנים" הוא 'תשרי'. אשר זכינו לשמע נוראות על-שם 'תשרי' (לקוטי-תנינא סימן ח), עדי נזכה שיקים (שיר-השירים ד, ח): "תבואי תשורי מראש אמנה".

נו.

(עלים-לתרופה, א' נח תר"ג)

ותהלה לאל עברו ימי החג בשלום ובשמחה, בעזרת השם-יתברך. מי יתן שנזכה להמשיך עלינו 'קדשת תשרי' באמת תמיד, שנזכה לכל התקונים שישראל עוסקין בהם ב"ירח האיתנים" שהוא תשרי.

ובפרט פפי מה שזכינו לטעם מעט "צוף דבש אמרי נעם" (משלי טז, כד), בספריו-הקדושים, מענין נוראות קדשת ראש-השנה, וקדשת מצות שופר, ועשרת ימי תשובה, ויום-כפור, וסוכות, והושענא-רבה, ושמיני-עצרת, ושמחת-תורה.

ורמז לנו רמזים וסודות נוראות בתבת 'תשרי', בפרט בהתורה תקעו בסימן ח', בענין ה'תפלה של הבעל-פה, שהוא סוד 'קריעת ים-סוף' וכו', ועל-ידי-זה נעשין בעל-י-תשובה וגרים וכו' וכו'.

נו.

(עלים-לתרופה, ב' שמיני תר"ג)

מה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו, שבכל מצוה ומצוה, ובפרט בכל הזמנים המקדשים, ובכל המצוות הנוהגים - בכלם זכינו לשמע דברים נוראים ונפלאים ונשגבים פא'לה, המחין כל גפש ונפש, בכל מקום שהוא.

כגון מענין 'קדשת פסח' וכו' וכו' וכן בענין 'קדשת סוכות' ושבועות; וראש-השנה; ויום-כפור' וכו' - מדבר מכלם כמה פעמים, בכלל ובפרט; וכן בשארי מצוות, במבאר לבקי בספריו-הקדושים.

אֲשֶׁרֵינוּ מֵה טוֹב חֶלְקֵנוּ וְכוּ', מִי יִתֵּן
 שְׂנֵזֶפֶה לִילֹךְ בָּהֶם, וְלַעֲסֹק בָּהֶם
 בְּמוֹעֵדוֹ וּבְזִמְנוֹ, 'הִלְכוֹת פֶּסַח' קֵדָם פֶּסַח,
 לְפָרֵשׁ שִׁיחֲתָנוּ לְפָנָיו יִתְבָּרֵךְ קֵדָם פֶּסַח,
 לְזָכוֹת וּלְהִתְקַרֵּב אֵלָיו יִתְבָּרֵךְ עַל־יְדֵי 'קִדְשֵׁת

פֶּסַח, וְעַל־יְדֵי הָעֲצוֹת עֲמֻקּוֹת הָרְמוֹזִים
 בְּהַתּוֹרוֹת הַנִּ"ל הַמְדַבְּרִים מִפֶּסַח. וְכֵן בְּכָל
 הַמוֹעֲדִים הַקְּדוֹשִׁים.

אַרְבַּעַה מִינִים

בתוך הימים - פשיקשר את לבו לדעתו וכו',
הינו: שלבו ברשותו.

ואזי מקבלין המדות 'אור האהבה
שבדעת', ורואה ומשיג 'אור-הגנוז'
לפי בחינתו.

הינו: שהצדיקים והתורה שהיה גנוז וצפון
עד עתה מפגנו, כשכופף לבו להדעת
- אזי מקבל הלב שהוא שרש לכל המדות:
'אור האהבה שבדעת' - הוא האהבה שהיה
בכח בין הקדוש-ברוך-הוא לישראל קדם
הבריאה.

ושמעתי בשמו שאמר: "שבתורה
הזאת כלולים הפונות של
לולב!"

ולא זכיתי לשמע באור הענין, אך עינתי
ומצאתי קצת: **פי עקר הפונות של**
לולב הוא: להמשיך כל החסדים עד החזה,
להאירם אל המלכות. וצריכין לנענע
הנענועים, כדי להמשיך אור משרש
החסדים שבדעת, אל החסדים המתפשטים
בגוף, להוסיף עליהם אור גדול משרשם
שבדעת וכו'. עינישם ב"פרי-עץ-חיים"
בשער הלולב (פ"ג).

וגם מבאר שם: שהפונה בענין הכתוב:
'יוזם יצוה ה' חסדו', ולא אמר 'יום'
אלא 'יוזם', שהוא הולך עם כלם, עינישם.

ובליזה מבאר בהתורה הנ"ל, עלפי דרכו
הנורא של רבנו ז"ל - פי מבאר
שם (בתורה הנ"ל אות ג): שעל-ידי כפית היצר,

א.

(ח"א י, ט)

ה'רגלין, הם "אפיקי מים" (תהלים מב, ב;
ועוד), פי הם בחינת "ערבי נחל"
(ויקרא כג, מ), כמאמר חז"ל (ספ"ה נג): "רגלוי
דבר-נש, אנון ערבין לה".

"ערבין" - זה בחינת "ערבי נחל".

"אפיקי מים" - הינו בחינת מרדכי
ואסתר, בחינת 'ידים
ורגלים', בחינת 'המחאת-כף ורקודין'.

ב.

(ח"א לג, ד-ז בפסוק)

ה'תורה, הינו: ה'מדות', ה'ימים', שורה
בהם אהבתו יתברך-שמו, כמז
שכתוב בזהר-הקדוש (בלק קצא: בראשית מו - על
תהלים מב, ט): "יוזם יצוה ה' חסדו -
שה'חסד', הינו ה'אהבה', הוא 'יוזם דאזל'
עם פלהו יומין", הינו: ה'מדות' וכו'.

פי ה'מדות' הם צמצומים לאלקותו,
שנוכל להשיג אותו על-ידי מדותיו.
ומחמת האהבה שאהב את ישראל, הלביש
אלקותו במדות התורה.

והתורה יש בה נגלה ונסתר. והנסתר הזה,
הוא "אורייתא דעתיקא סתימאה
דעתידא לאתגליא לעתיד לבוא" (זהר בהעלתך
קנב). ואזי יתגלה האהבה שבדעתו.

ויכול כל אדם לפי בחינתו, לטעם טעם
'אור האהבה שבדעת', אפלו עכשו

זוכה לגלות ה'אהבה', שהוא ה'חסד', שהוא "יומא דאזל עם בלהו יומין". דהינו: שה'אהבה' שהוא ה'חסד', מלבש בכל המדות וכו'.

ומבאר שם (באות ז): שיש 'אהבה' שבדעת' שהיא למעלה מהזמן והמדות, ועל-ידי שמקשר לבו לדעתו, שלבו ברשותו וכו', אזי מקבלין המדות 'אור' האהבה שבדעת' וכו' כנ"ל.

וכל-זה הוא סוד פונות לולב הנ"ל - שהוא להמשיך הארה משרש ה'חסדים' שבדעת', שהוא בחינת 'אהבה' שבדעת', לתוך ה'חסדים' שבגוף', שהם בחינת 'כלליות המדות' - שבכלם מלבשים 'חסדים', שהם בחינת 'אהבה', כנ"ל.

וכל-זה כדי להאיר אל ה'מלכות', שהוא ה'אתרוג' (זהר פנחס רנו).

הינו: כדי לגלות מלכותו לכל באי עולם. הינו: למצא אלקותו בכל לשונות העכו"ם, ובכל הדברים גשמיים, ובכל מדורי הקלפות. שכל-זה הוא בחינות (תהלים קג, יט): "ומלכותו בכל משלה".

וכל-זה נעשה על-ידי ה'צדיק' שכוּפּה יצרו, שהוא בחינת ה'לולב', שהוא בחינת 'צדיק' כידוע (זהר פנחס רנה: תקוני-זהר כט), בחינת (תהלים צב, יג): "צדיק כפתור יפרח".

כי בספות אנו עוסקין: לגלות מלכותו לכל באי עולם, ואפלו לכל השבעים לשונות העכו"ם.

שזהו סוד: "השבעים-פריים שמקריבין בשבילם בסכות" (ספח נה: זהר ויחי רכא).

וזהו שאנו אומרים אחר נטילת לולב והקפותיו: "למען דעת כל עמי הארץ, כי ה' הוא האלקים אין עוד" (מלכים-א ח, ט).

ועדין צריכין עיונא רבא, לבאר כל הפונות של לולב על-פי התורה הנ"ל באר-היטב. והשם יאיר עינינו בתורתו, שנופה להבין דבריו ורמיזותיו הנוראים והנפלאים.

ולקוטי-יעצות, מועדי ה' 'ספות' ח: על-ידי מצות נטילת לולב ומינוי, זוכה לגלות הדעת הקדוש, לידע שמלא כל הארץ כבודו, ולגלות אלקותו יתברך בכל מקום, אפלו בכל לשונות הגוים, ולהכירו יתברך ולהתקרב אליו אפלו בכל המדרגות התחתונות, ולקשר הדעת הקדוש לתוך הלב, שיהיה לבו ברשותו, ולאהב את-עצמו עם השם-יתברך באהבה, ולבא לאור האהבה שבדעת' שהוא אור-הגנוז, ויתגלו הצדיקים והתורה הגנוזה, ועל-ידי-זה יתרבה שלום רב בעולם].

ג.

(ח"א נד, ב)

"גדלת מאד, הוד והדר לבשת" (תהלים קד, א). הינו: בשרוצה לקח דבר מזה העולם' שהוא בחינת "הוד והדר לבשת", שהם בחינת 'רגלין' המלבשין בזה העולם - כי "הרגלין הם בחינת נצח והוד" (תקוני-זהר יז. פתח אליהו), שהם בחינת 'הוד והדר'.

כמו שכתוב (זהר משפטים צח. על תהלים שם), "הוד והדר לבשת", "אלין תרי בדי ערבות" וכו', עין-שם. שהם בחינת 'נצח והוד' (זהר צו צב), בחינת 'רגלין' (זהר ויחי רכ:).

בשרוצה לקח דבר מזה העולם - יהיה בבחינת "גדלת מאד", שההגדלת השכל יהיה במדה ובצמצום וכו'.

ד.

(ח"ב סז)

ה'דור האתרוג' נמשך מן הצדיק ה'ראש' בית', שהוא היפי והפאר והחן של כל העולם כלו.

וזה בחינת (ישעיה מא, ד): "קרא הדרות מראש", בחינת 'הדור האתרוג', שנמשך מה'ראש', מהצדיק שהוא הראש והפאר וההדר של העולם.

והנה עקר ה'הדור', הם 'ישראל' שבאים מ'בני שם', אף-על-פי שגם הם ויפת' הם 'תולדות נח'.

וזה בחינת: "הדור מצוה עד שלישי" (בבא-קמא ט: שלחן-ערוך אורח-חיים תרנו) - זה בחינת 'שם', "שהוא השליש משלשה בני נח" (סנהדרין קיא), שהוא עקר ההדור והפאר.

והוא בחינת 'שם', 'שם' דיקא, בחינת 'שם הקדש', שהוא בחינת 'פאר והדור' (כמבאר שם בהתורה).

[לקוטי-עצות, מועדי ה' 'ספות' י: הדור האתרוג, נמשך מהצדיק-האמת, שהוא הראש-בית של כל העולם כלו. על-כן, על-ידי אתרוג נאה ומקדר, זוכין להתקרב אליו ולהכליל בו, ועל-ידי-זה נפתחין עיניו וכו'. ועל-ידי התקרבות לצדיק-אמת, זוכין לאתרוג מקדר, ולקיים מצות אתרוג היקרה וחשובה מאד בשלמות].

ה.

(שיחות-הר"ן פז)

לפי בחינת ה'ימים-נוראים', ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה'.

כי אמרי אנשי: 'כל נער יש לו אשה נאה' (עין הענין בפנים). וה'אתרוג' הוא בחינת 'אשה', כמו שכתוב בזהר (תקוני-זהר נו:): "שה'אתרוג' הוא בחינת (שיר-השירים ד): 'כלך יפה רעיתי ומום אין בך'".

וב'ימים-נוראים' ישראל הם בבחינת 'נער', בבחינת: "נער בכה" (שמות ב, ו), ועל-כן ראוי שיהיה לישראל אתרוג נאה'.

ומי שבוכה ביותר, ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר.

כי זה שאומרים העולם: "שכל נער יש לו אשה נאה" - זה יש להבין: כי עקר השכל הוא מהמח, והמח שואב ממח שבועצמות, שהוא נשקה על-ידי לחות ושמנונית הגוף וכו', וזהו עקר קיום השכל.

ועל-כן מי שהוא 'נער', ואין שכלו בשלמות, ונשאר מחו פנוס בעצמות, ועל-כן בתזוגו שנלקחה מן העצמות וכו', נמשך אליה רבוי המח שנשאר פנוס בעצמותיו. ועל-כן בתזוגו נאה, מחמת שנמשך אליה רבוי המח, ועקר היפי על-ידי המח והחכמה, בבחינת: "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח, א) - כי היא עצם מעצמיו של זה שאין שכלו שלם, ונשאר מחו פנוס בעצמותיו.

ובקדשה: זה בחינת שנמשכין שרשי הדעת אל האתרוג, ועין בכונות (שער הכונות ספה פ"ה) סוד אתרוג ולולב, עין-שם.

ולבאר קצת: כי עקר הכונה, להמשיך אל ה'אתרוג' "שהוא בחינת מלכות" (זהר פנחס רנו) - ה'מחין שבגוף, החסדים שבני"ו קצוות. אך אי-אפשר שיתנו הארה אל האתרוג, כי-אם על-ידי שמקבלין הארה משרשי המחין, משרשי החסדים שבדעת - שזהו סוד הנענועים, עין-שם.

וזה בחינת הנ"ל - רק שם הוא 'נער' ממש, ונשאר מחו פנוס בעצמות. וכאן

בְּקִדְשָׁה: 'הָאֵרֶת הָאֶתְרוּג', עַל-יְדֵי שְׁמִמְשִׁיכִין בְּכוֹנֶה הָאֵרֶת הַמְּחִין שְׁבֹרֵאשׁ, לְתוֹךְ בְּחִינַת הַגּוֹף, וְנִתְרַבֶּה וּמְאִיר הַמְּחִין שְׁבִגּוֹף, וּמְשֵׁם נִמְשָׁךְ הַמְּחִין אֶל הָאֶתְרוּג. עַיִן שֵׁם הַיֵּטֵב בְּ'פּוֹנוֹת' וְתָבִין.

[לְקוּטֵי-עֵצוֹת, מוֹעֲדֵי ה', 'סְפוֹת' יֵא: צְרִיף לְבַקֵּשׁ מְאֹד מְאֹד אַחֵר אֶתְרוּג מְהֵרָה, וּלְבַבּוֹת הַרְבֵּה בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה וְיוֹם-כְּפֹר שִׁזְזָה לְאֶתְרוּג נְאֻה, כְּנִזְכֹּר-לְעִיל, כִּי אֵין אֲנוּ יוֹדְעִין כָּלֵל מַעֲלַת וְיִקְרַת מִצְוֹת אֶתְרוּג, וְאִי-אֶפְשֶׁר לָנוּ לְשַׁעַר בְּמִזְחַל כָּלֵל גְּדוֹל יִקְרַת קִדְשַׁת מִצְוָה זֹאת; וְעַל-יְדֵי-זֶה יִזְכֶּה לְקָרֵב בְּגֵן בֵּית מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאֶרְתֵּנוּ בְּמִהְרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן. כִּן יְהִי רָצוֹן].

ו.

(שיחות-ה"ר"ן קכה)

בְּחַג הַסְּפוֹת תִּקְ"ע, אֲזֵי אָמַר מַעֲנִין הָאֶתְרוּג (שיחות-ה"ר"ן פז): "שְׁלֹפֵי בְּחִינַת הַיָּמִים נוֹרְאִים, רָאוּי שִׁיְהִיָּה לָנוּ 'אֶתְרוּג נְאֻה'!" - וּבְאוֹתָהּ הַשָּׁנָה לֹא הָיוּ מִצְוִיִּים אֶתְרוּגִים. וְהָיָה הָעוֹלָם סְבוּרִים שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם אֶתְרוּגִים כָּלֵל.

וְלֹא הָיָה שׁוּם אֶתְרוּג בְּמִדְיָנָה. עַד 'עָרֵב סְפוֹת' - שֶׁעָשָׂה הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ נְסִים, וְסִבֵּב סְבוּת בְּדֶרֶךְ גַּם, שְׁבָאוּ אֶתְרוּגִים לְקִצַּת עֵירוֹת. וְהָיוּ נוֹתְנִים אֲזֵי מָמוֹן הַרְבֵּה בְּעַד אֶתְרוּג, בְּקִצַּת קַהְלוֹת נִתְּנוּ חֲמִשִּׁים אַדָּמִים וְיוֹתֵר בְּעַד אֶתְרוּג אֶחָד.

וְגַם לְקַהְלַת בְּרֶסֶלֵב, בָּא אֶתְרוּג מְהֵרָה מְאֹד, לִיד רַבְּנוּ ז"ל. וְהָיָה לוֹ שְׂמִיחָה גְּדוֹלָה מְאֹד, וְאָמַר: "לְהַבִּיא לוֹ 'כְּלִי-זֶמֶר' מִגְּדוֹל הַשְּׂמִיחָה!"

וְשִׁלְשָׁה יָמִים רְצוּפִים הָיָה לוֹ חֵיוֹת גְּדוֹל מִן הָאֶתְרוּג. וְהָיָה בְּרִיא כָּל אוֹתָן הַשְּׁלֹשָׁה יָמִים, וְלֹא הָיָה מְרַגֵּשׁ כָּלֵל הַחוֹלְאֵת הַקָּשָׁה שֶׁהָיָה לוֹ, מִגְּדוֹל הַשְּׂמִיחָה שֶׁהָיָה לוֹ מִן הָאֶתְרוּג.

וְגַם אַחֵר סְפוֹת, סִפֵּר הַרְבֵּה מִן הָאֶתְרוּג, וְאָמַר: שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִים כָּלֵל גְּדוֹל יִקְרַת מַעֲלַת מִצְוֹת אֶתְרוּג. וְהָרִי אָנוּ רוֹאִין שִׁישְׂרָאֵל מְפֹזְרִים מָמוֹן הַרְבֵּה בְּשִׁבִיל מִצְוָה זֹה, יוֹתֵר מֵעַל שְׂאֵר מִצְוֹת, וּבּוֹדָאֵי לֹא עַל חֲנָם הוּא. מְסַתְּמָא מִצְוָה זֹה הוּא יִקְרָה מְאֹד מְאֹד אֲשֶׁר אֵין לְשַׁעַר, רַק שְׂאִין אָנוּ יוֹדְעִין גְּדוֹל מַעֲלַתָּהּ.

אֶפְשֶׁר אִם הָיוּ יוֹדְעִין גְּדוֹל מַעֲלַת מִצְוָה זֹה, הָיוּ עוֹשִׂים מַה שֶׁהָיוּ עוֹשִׂים בְּשִׁבִיל מִצְוָה זֹה, כִּי יִשְׂרָאֵל עִם קְדוּשָׁה, הֵם חֲכָמִים, וְקָשָׁה לְהַטְעוֹתָם. וּבּוֹדָאֵי כְּשֶׁהֵם מְפֹזְרִים מָמוֹן הַרְבֵּה בְּשִׁבִיל מִצְוָה זֹה, לֹא לְחֲנָם הוּא.

ז.

(שיחות-ה"ר"ן קצו)

בְּיּוֹם כ"ה תְּשֵׁרִי שְׁנַת תִּקְ"ע, נִסְתַּלַּק כְּבוֹד הַרֵב הַגָּאוֹן וְכוּ' וְכוּ' מוֹרְנוּ הַרֵב רַבִּי לׁוֹי יִצְחָק מִבְּאֶרְדִּיטְשׁוֹב זְצ"ל, וּבְשַׁבַּת שְׁאֲחֲרִיו, שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית, נֶאֱמְרָה הַתּוֹרָה הַמִּתְחַלֶּת "בְּרֵאשִׁית - לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" (בְּלִקוּטֵי-מוֹהַר"ן ח"ב סז) הַמְּדַבֶּרֶת מִהַעֲלָמַת הַפָּאָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל, דְּהֵינּוּ הַעֲלָמַת וְהַסְתַּלְקוֹת הַצַּדִּיק שֶׁהוּא הַפָּאָר שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וּבַעֲתָ שֶׁשָּׁמַעְנוּ זֹאת הַתּוֹרָה מִפִּי הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַבְּנוּ ז"ל, לֹא הָיִינוּ מְבִינִים כָּלֵל לְהִיכֵן מַגִּיעַ כְּוִנָּתוֹ, כִּי אֲזֵי בְּאוֹתוֹ הַשַּׁבַּת עָדִין לֹא נוֹדַע כָּלֵל מִפְּטִירַת הַצַּדִּיק הַנִּזְכָּר עַד יוֹם שְׁנֵי אַחֵר שַׁבַּת.

וְאַחֲרֵי-כֵן בְּשַׁבּוּעַ שְׁאֲחֵר שַׁבַּת בְּרֵאשִׁית, נוֹדַע לָנוּ מִצְרַתָּן שֶׁל יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּסְתַּלַּק הַצַּדִּיק הַגְּדוֹל הַנִּזְכָּר. אֲזֵי הָיִינוּ מְבִינִים לְמַפְרַע שְׂרַבְּנוּ ז"ל גְּלָה בְּהַתּוֹרָה הַנִּזְכָּר, כִּי זֹאת הַתּוֹרָה מְדַבֶּרֶת מִהַעֲלָמַת

הפאר וכו' והצדיק הנ"ל היה נקרא בפי רבנו ז"ל, "פאר של ישראל", בחינת תפלין (כמבאר במקום אחר).

וכן באותה השנה לא היו אתרוגים מצויים (עין לעיל שיחות הר"ן קכה) - ואחר-כך באו אתרוגים על-פי נס. ואמר רבנו ז"ל: שהיה בטוח על צדיקיהדור, ובפרט על הצדיק הנ"ל שהוא פאר הקהלה שלנו, שיהיו 'אתרוגים' וכו'. על-כן ראינו בברור: שרבנו גלה ברוח-קדשו בהתורה הנ"ל, הסתלקות הצדיק הנ"ל. (עין עוד בימי-מוהרנ"ת ח"א לט).

[לקוטי-הלכות, מתנה ג, ה: התורה "בראשית" (ח"ב סז), נאמרה לענין ספות גם-כן, כמובן למי שהיה אז בעת שנאמרה תורה זאת].

ח.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א לח)

והנה בשנה הזאת (שנת תק"ע) לא היו אתרוגים מצויים כלל, וכבר עבר ראש-השנה ויום-הכפורים ושנים ושלושה ימים אחר-כך, ועדין לא הגיעו אתרוגים למדינתנו.

ובליל מוצאי-שבת שהוא יום א' לפני ספות, הגיעו אתרוגים לקהלת-קדש נעמירוב, והיה שם רעש גדול ונזרא מאד, כי כמה אנשים המתינו בנעמירוב על אתרוגים.

והשם-יתברך סבב ברחמיו, ששלחו אתרוגים גם לפה ברסלב, ורבי נפתלי נסע עם האיש שהוליכם לפה, כדי שלא יסע עם האתרוגים למקום אחר.

ובאו לפה ביום ראשון איזה שעות קדם אור היום, והקיצו את רבנו ז"ל, וקנה אתרוג נאה ונפלא, והיה לו שמחה וחדוה גדולה רבה ועצומה בלי שעור.

ואמר לרבי נפתלי: "הלא פשנכנסת להעיר לפה, נתגלה אור גדול בכל העולמות! - כי ידעתי שיהיו אתרוגים, כי הייתי בטוח על תפלתו של הצדיק הרב הגאון מפארדיטשוב זכר צדיק וקדוש לברכה, כי הלא הוא הפאר-הקהלה שלנו, הינו של כל המפרסמים, וואס דא איז די פאבריק פון אידישקייט [שפאן הוא בית-היוצר של יהדות] - זהו דבר נפלא!"

וגדל השמחה שהיה לו מזה, וכל מה שדבר בזה - אי-אפשר לבאר! - ואמר: "ששלושה ימים לא הרגיש כלל החולאת הכבד שלו, מעצם השמחה!" - ואמר: "שהיו צריכים לקרא 'בלי-זמור' מגדל השמחה!"

וגם אחר ספות פשבאתי לפניו - דבר גם-כן הרבה מזה, מענין האתרוג. והפליג מאד מאד בגדל מעלת מצות אתרוג, וכבר נכתב מזה קצת במקום אחר (שיחות הר"ן קכה). כי באותו השנה לא ברכו כלל על האתרוג בכמה וכמה עירות, ובכמה עירות נתנו הון רב בעד אתרוג, ששים ושבעים אדומים. והפליג רבנו ז"ל מאד בחכמת ישראל: "שיודעים לכוון האמת, לפזר הון רב בשביל מצוה זאת דיקא, כי היא יקרה מאד מאד!"

ואמר: "שטוב שלא נתגלו טעמי המצוות' וסגלתן", כמו שאמרו במדרש (עין סנהדרין כא: ולקוט'שמעוני פי-תצא, רמז תתקיג). **כי אם** היו יודעין מעלת האתרוג, מי יודע מה היו עושין בשביל האתרוג וכו'.

ט.

(ימי-מוהרנ"ת ח"ב קפ-קפא)

ביום ראשון דספות (שנת תקפ"ג - בדרך חזרתו מארץ-ישראל), עשה השם-יתברך לנו

כמעט היינו אוֹבְדִים חס־וְשָׁלוֹם לְקִים מְצוֹת
יְקָרוֹת אֵלֶּיךָ, בְּכֹל־זֶה יֵשׁ הַרְבֵּה לְסַפֵּר.

י.

(שיח־שׁרפ־יִקְדֵשׁ ח"ב קטו)

פַּעַם הֵבִיא מוֹהֲרֵנִי ת אֶתְרוּג לְרַבְּנוּ, בְּכַדִּי
שֵׁיִאמַר דַּעְתּוֹ עָלָיו וַיֵּדַע אִם לְקִנּוֹת
אוֹתוֹ. וְלֹא הָרָאָה לוֹ רַבְּנוּ עַל הָאֶתְרוּג פְּנִים
מִפְּלִיאוֹת כָּלֵל, רַק אָמַר: "נֹו!" בְּנִיחוּתָא.
וְאַף־עַל־פִּי־כֵן הֵלֵךְ מוֹהֲרֵנִי ת וְקִנְהוּ.

אַחֲר־כֵּן הָרָאָהּ שׁוֹב מוֹהֲרֵנִי ת לְרַבְּנוּ, וְאָז
הֵלַל וְשַׁבַּח אֶת הָאֶתְרוּג מְאֹד.

וְשָׁאֵל אוֹתוֹ: "מִדּוּעַ בִּתְחִלָּה לֹא שַׁבַּח
וְעַכְשָׁיו כֵּן?"!

עָנָה לוֹ רַבְּנוּ: "אֵלֶּיךָ הָיִיתִי מְשַׁבַּח אוֹתוֹ,
הָיִיתָ בָּא לְקִנּוֹתוֹ בְּשִׂמְחָה רַבָּה,
וְהַמּוֹכֵר כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה אֶת פְּנֵיךָ הַצּוֹהֲלוֹת
מְשִׁמְחָה, הָיָה דוֹרֵשׁ עֵבוֹר הָאֶתְרוּג סְכוּם
הַגּוֹן, וְהָיָה מִפְּקִיעַ אֶת הַשַּׁעַר מְאֹד, וְעַל־כֵּן
לֹא שַׁבַּחְתִּי אוֹתוֹ, אוּלַּם אֵלֵיכָּא דְאָמַת אֶתְרוּג
מְהוֹדָר הוּא!"

יא.

(ספ־הַמְדוֹת - עֲנִינֵי אַרְבַּעַה מִינִים)

[א] "לְכוּ לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וְשִׁתּוּ בֵּינֵן מְסַכְתֵּי"
(משׁלֵי ט, ה).

"לְכוּ לְחַמוּ בְּלַחְמֵי וְשִׁתּוּ" - רַאשֵׁי־תְבוֹת
לְזֶלְ"ב'.

"בֵּינֵן" עִם הָאוֹתִיּוֹת - גִּימְטְרִיא רַאשֵׁי־תְבוֹת
שֶׁל אֶתְרוּג הַדָּס עֲרֵבָה.

"מְסַכְתֵּי" - בְּחִינַת סְפוֹת.

עַל־יְדֵי מְצוֹת נְטִילַת אַרְבַּעַה מִינִים, וְעַל־
יְדֵי 'סְפָה' - אָדָם זוֹכֵה לְאֲכִילָה וְשִׁתִּיה'
וְמִלְבוּשִׁים, וְגַם לְחִיּוֹת הַנְּשִׁמָּה.

נִס: שֶׁפִּתְאֵם בָּא הַקַּאפִּיטָאן [קַבְרֵיט הַסְפִּינָה],
וַגִּרֵשׁ אוֹתָנוּ מִסְפִּינָתוֹ אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר אֶכְלָנוּ
סְעֻדַת שְׁחֵרִית, וְלֹא קִיַּמְנוּ מְצוֹת אֶתְרוּג
וְלוֹלֵב וּמִינֵיו, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מְצוֹת סְפָה.
וְהַכְרַחְנוּ לִילֵךְ אֶל הָעִיר.

וְתַכָּף בְּבוֹאֵנוּ אֶל הַסְפֵּר, וְעֵדִין הָיָה כָּל
הַמְטַלְטְלִים שֶׁלָּנוּ מְנַחִים בְּחוּץ,
וְהֵלְכָנוּ לְבַקֵּשׁ אַכְסֵנְיָא, וּבִתְוֹד־כֵּן שֶׁאֵלֵתִי:
"הֵיכֵן נִמְצָא אֶתְרוּג?"!

וְהֵלְכָתִי לְשֵׁם, וְזָכִיתִי בְּחֶסֶדִי הַנִּפְלְאִים
לְקִים מְצוֹת אֶתְרוּג וּמִינֵיו, בְּיוֹם
רֵאשׁוֹן דְּסְפוֹת אַחֲרֵי הַצּוֹת הַיּוֹם, אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר
נְתִיאֲשָׁנוּ בְּלָנוּ מִלְבָּרֵךְ עַל הָאֶתְרוּג.

וְגַם ר"ש כָּבַד אוֹתָנוּ בֵּינֵן וּבְמִינֵי כְּסִנְיָא,
וְהֵלְכָנוּ אֶל הַסְפָּה שֶׁבַע־לִיתָנוּ, וּבְרַכְנוּ
לִישֵׁב בַּסְפָּה וְשִׁחְחֵנוּ, וְאֶכְלָנוּ וְשִׁתִּינוּ
בְּשִׂמְחָה.

וּמִשָּׁם חֲזַרְנוּ לְבַקֵּשׁ אַכְסֵנְיָא, וְרַקְדֵּיתִי
מְעַט בְּדֶרֶךְ הַלּוֹכִי, שֶׁעָשָׂה עִמָּנוּ
הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ נִפְלְאוֹת כְּאֵלֶּה, לְזָכוֹת בְּיוֹם
רֵאשׁוֹן דְּסְפוֹת לְבָרֵךְ עַל הָאֶתְרוּג וְעַל
הַסְפָּה, אַחֲרֵי שֶׁכָּבַר נְתִיאֲשָׁתִי מִזֶּה לְגַמְרִי.

וְהָאֲמֵנְתִי: שְׁמַח שֶׁשִּׁמְחָנוּ בְּלִילָה
שֶׁלְפָנָיו, הוּא לֵיל רֵאשׁוֹן
דְּסְפוֹת, שֶׁהֵינּוּ שְׂמֵחִים אֲזִי מְאֹד - כַּח
הַשְּׂמֵחָה זָפָה אוֹתָנוּ בְּמְצוֹת קְדוּשׁוֹת אֵלֶּיךָ!
כִּי כָּל פְּוִנְתֵי אֲזִי בְּשַׁעַת הַשְּׂמֵחָה הָיָה: לְזָכוֹת
עַל־יְדֵי הַשְּׂמֵחָה וְהַרְקוּדִין, לְקִים מְצוֹת
אֶתְרוּג! - וְכֵן הוּא!

וּמָה שֶׁעֵבַר בְּיָמִים אֵלֶּיךָ, מְעַרְבֵי יוֹם־כְּפּוֹר,
עַד יוֹם רֵאשׁוֹן דְּסְפוֹת - יֵשׁ הַרְבֵּה
לְסַפֵּר, וְאֵיךְ הָיָה מִן הַנִּמְנָע לְקִים מְצוֹת
קְדוּשׁוֹת אֵלֶּיךָ, וּכְבָר נְתִיאֲשָׁנוּ מִזֶּה, וְכַמְעַט

על-ידי 'ספה' - זוכה ל'מלבושים', בחינת:
"בשומי ענן לבושו".

על-ידי 'ערבי נחל' - זוכה ל'שתיה'.

על-ידי 'הדס' - זוכה ל'חיות הנשמה'.

ועל-ידי 'לולב ואתרוג' - זוכה ל'אכילה', פי
יש בהם פרי, שהם מיני מאכל.

(אכילה ח"ב יג; בגדים ח"ב ז).

[ב] תורה בלא מצוות - הוא כמו הדס, שיש
בו ריח ואין בו טעם (למוד צ).

[ג] הסתכלות על אתרוג, הוא רפואה לכאב
עיניים (ראיה ח"ב י; רפואה ח"ב ד).

יב.

(לקוטי-הלכות, דברים הנוהגים בסעודה ד, ייא)

על-ידי 'עשרת ימי תשובה', נבנו ונתגלו
"עשר קדשות שקדשה ארץ-
ישראל" (פלים פ"א מ"ו).

ואחר-כך בסבות, עוסקין להכניע
ה'מונעים', "מוצאי דבת
הארץ" (במדבר יד, לז), על-ידי ה'ארבעה
מינים', שהם בחינת "מאני קרבא" [פלי
מלחמה], כמאמר רז"ל (תקוני-זוהר כט. ויקרא-רבה ל,
יב), ולעשות ה'דרך לארץ-ישראל, על-ידי
ה'ענני-כבוד' שהלכו לפנינו, שזה בחינת
'ספה'.

יג.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הרית וברפת-הודאה ד, יא-יב)

ה'אתרוג' הוא בחינת 'מלכות' (זהר פנחס
רננ.), בחינת 'ארץ-ישראל'.

ועל-בן צריך שלא יהיה בו שום מום
וחסרון, בחינת (שיר-השירים ד, ז):
"כלך יפה רעיתי, ומום אין בך", בחינת

(דברים ח, ט): "לא תחסר כל בה" הנאמר
בארץ-ישראל.

ועל-ידי-זה שאנו נוטלין אתרוג מהדר,
בלי שום מום וחסרון - על-
ידי-זה נתגלה ההדור והיפי של 'קדשת ארץ-
ישראל, ונכנעין כל "מוציאי דבת הארץ"
שרוצין להטיל מומין וחסרונות בארץ-
ישראל חסו-שלום.

ומחמת שהעקר לבוא לארץ-ישראל, הוא
על-ידי ה'חדושי-תורה' שממשיך
הצדיק על-ידי תפלתו בהתקשרות עם
נשמות ישראל, אפלו עם הרשעים שבהם,
כדי להכניע הרע שלהם ולהחזירם בתשובה
- זה בחינת ה'ערבי-נחל', "שמרמז על
פושעי ישראל" (ויקרא-רבה ל, יב), שנאגדין גם-
כן עם ה'לולב', "שהוא בחינת הצדיק" (זהר
ויחי רכא. פנחס רנה: תקוני-זוהר ב: כט).

וזוה בחינת ה'נענועים' - שהפונה לעזר
ה'מח', כדי להמשיך ה'מחין' אל
ה'אתרוג', כמבאר בפונות (שער-הפונות, 'ספות'
דרוש ה).

הינו: שצריכין לעזר פח הצדיק שתקן
את הדעת והמח על-ידי 'קדשת-
הברית', שעל-ידי-זה זוכה להמשיך 'חדושי-
תורה', שעל-ידי-זה דיקא זוכין לבוא לארץ-
ישראל.

יד.

(לקוטי-הלכות, ברפת-הרית וברפת-הודאה ד, יח)
זה בכל בכל ה'דברים-שבקדשה', כשאדם
רוצה לעשות איזה 'דבר-שבקדשה',
כדי לזכות לתכלית הטוב שזוכין על-ידי
מצוה הזאת - אזי אי אפשר לו להגיע
לקדשה זאת, כפי-אם כשמייעין לו מן
השמים, ומאירין עליו ההארה בהעלם

מ'ש'רש'הקדשה' הזאת שהוא רוצה להגיע אליה, ובלא זה לא היה אפשר לו לעולם להגיע לקדשה זאת.

למשל: לענין קיום מצוה אחת - כגון, כשאדם רוצה לזכות לקנות אתרוג נאה ומיניו, ויש לו מניעות רבות עליה, כגון שאין אתרוגים מצויים, או שהם ביקר גדול, והוא עני ואין לו ממון לקנותו, והוא משתוקק ומתגעגע ומתיגע ביגיעות, ומחפש דרכים איד להשיג ולהגיע לקנות האתרוג.

אזי "הבא לטהר מסייעין לו" (יומא לח:), וה'סיוע דלעלא' הוא מ'מקור שרש' הקדשה' של המצוה הזאת שהוא עוסק להגיע - דהינו: לענין זה שרוצה לקנות אתרוג, אזי שולחין עליו הארה מלמעלה, מ'שרש קדשת האתרוג, וזאת הקדשה הולכת לסייעו ולחזק רצונו נגד המניעות שמתגברים עליו, עד שזוכה למצא האתרוג.

וזה בחינת: "הבא לטהר מסייעין לו" - פי ה'סיוע' הוא מ'שרש'הקדשה' הזאת שהוא רוצה להשיגה. וכן הוא בכל המצוות.

ולולי זאת, לא היה באפשרי להאדם לעמד כנגד המניעות העומדים כנגדו למנעו מן הקדשה, כמו שאמרו רז"ל (ספ"ה נד: קדושין ל:): "אלמלא הקדוש-ברוך הוא עוזרו, היה נופל בידו". והעזר והסיוע, הוא מזאת הקדשה בעצמה, כנ"ל.

ובפרט כשאדם רוצה להשיג איזה קדשה הנוגעת לכלל יחדותו, כגון להתקרב לצדיקים וכשרים אמתיים, או כשרוצה לבוא ל'ארץ-ישראל' שהיא בכליות'הקדשה' וכו' וכו'.

טו.

(לקוטי-הלכות, שפת ז, נב)

מבאר בכונות (פרי-עצ-חיים, שער הלולב פ"א): "שה'ארבעה מינים' הם בחינת 'ארבע אותיות הוי"ה'. ה'הדס' הוא בחינת 'יו"ד', וה'ערבי-נחל' בחינת 'ה"א ראשונה', וה'לולב' בחינת 'וא"ו', וה'אתרוג' בחינת 'ה"א האחרונה".

ולכאורה הדבר תמוה: והלא אמרו רז"ל (ויקרא-כ"ה ל, יב): "שערבי נחל מרמזין על פושעי-ישראל", ומדוע יהיו מרמזין ב'ה"א ראשונה', למעלה מ'וא"ו ה"א' שהם ה'לולב' וה'אתרוג'!

אך זה מרחמי השם-יתברך גם על הנפשות הירודות מאד, שאינם יכולין לקבל החיות-דקדשה מבחינת המאמרות המתגלים, ששם התגלות כבודו וקדשתו יתברך, על-פני השם-יתברך ממשיך להם בהעלם ובצמצום גדול, חיות ממקום גבוה ועליון מאד, מבחינת ה'מאמר-סתום'.

ועל-פני כולליו ה'ערבי-נחל, ומקשרין אותם בתוך האגדה עם ה'הדס' - ששניהם מרמזים על 'י"ה' שבשם, בחינת 'כלליות השלש ראשונות', בחינת 'נקדה-העליונה', שהוא בחינת 'למעלה מהבנין', כידוע.

טז.

(לקוטי-הלכות, שפת ז, נב)

ה'ארבעה מינים' אלו - הם בחינת 'תמונת אל"ף'. פי ה'הדס' וה'ערבות' מרמזין לאותיות 'י"ה', בחינת 'שלש ראשונות', בחינת 'נקדה-העליונה'; וה'אתרוג' הוא כנגד 'ה"א אחרונה', בחינת 'מלכות', בחינת 'נקדה-התחתונה'; וה'לולב'

הוא כנגד ה'וא"ו, שיה בחינת ה'וא"ו שבתוך האלף, המחבר שתי הנקודות הנ"ל.

וכשנשקם האלף, על-ידי-זה נעשה בחינת 'אד"ם', פי "לית אדם בלא אלף" (תקוני-זהר ז.) - וזה סוד בחינת 'אדם', המבאר בכונות הד' מינים (פרי-עץ-חיים, שער הלולב פ"ז).

ועקר העבודה: להמשיך ה'הדור' וה'יפי' לבחינת ה'אתרוג', שהיא בחינת ה"א אחרונה הנ"ל.

פי בחינת נקודה-העליונה, שהיא בחינת 'משה', בחינת ה'צדיקהאמת' בעצמו, אי-אפשר לראות ולהסתכל כלל ביפיו וחדרו, פי אין לנו בו שום השגה כלל, פי "פני משה בפני חמה" (בבא-בבא ע"ה), שאי אפשר להסתכל בה עתה. ועל-כן באמת נאמר בו (שמות לד, ל-לג): "וייראו מגשת אליו; וישם על פניו מסוה".

ועקר הדרת קדשת יפיו של הצדיק, נתגלה רק על-ידי תלמידיו, שהם בחינת 'יהושע', בחינת נקודה-התחתונה, ועל-ידם נתגלה כבוד הדר מלכותו יתברך וגדלתו עד אין חקר, והכל בכחו של רבם הקדוש שהוא בחינת 'משה'.

יז

(לקוטי-הלכות, שבת ז, נד)

זה בחינת ארבעה מינים שנוטלין בידיים, ואיתא בזהר-הקדוש (ויחי רכא; תקוני-זהר כ"ט): "מאן נצח? מאן דאחיד מאנא קרבא בידוהי". ולכאורה אינו מובן כלל, מה זאת השאלה "מאן נצח"? - הלא בכל המלחמות רואין 'מאן נצח' - מי שכבש המלחמה והכניע והפיל והרג את שונאו שנגלח עמו, ואיך שיך לשאל "מאן נצח"?

וגם התשובה "מאן דנקיט מאנא קרבא בידוהי" - הלא אדרבא! בכל המלחמות זה סימן שלא נצח עדין המלחמה, מאחר שצריך לאחז עוד הכלי מלחמה בידיו, פי מי שפנצח המלחמה לגמרי, אינו אחז עוד כלי המלחמה בידיו?!

אך בחינת מלחמת עמלק, הוא מלחמה ארפה מאד מאד, ועקר הוא מלחמת-היצר' שהוא בחינת קלפת עמלק, שאורב על האדם תמיד, ורוצה להפילו לגמרי חס-ושלום (קדושין ל:). ועקר הכנעתו הוא ה'תחזקות', שהוא בחינת 'בקיאות', בחינת בקי ב'נפיק', בחינת (תהלים קל"ט, ח): "ואציעה שאול הנגף". שבכל מה שעובר על האדם כל ימי חייו, יהיה חזק מאד לבל יפל משום דבר וכו'.

וכל נצחון המלחמה הוא: בשהוא חזק בדעתו בכח הצדיק, לאחז את-עצמו ולעמד בקשרי המלחמה, בכל מה שיעבר עליו, פי כל זמן שהאדם אינו מיאש עצמו, ומחזק עצמו להתחיל בכל-פעם מחדש וכו', ועוסק עדין במלחמה זאת, "שעקר הכלי-זין הוא תפלה" (לקוטי-מוהר"ן ח"א ב) וכו' - הוא נקרא "נוצח את המלחמה".

פי באמת אי-אפשר להאדם בעצמו לנצחו וכו', רק שהאדם חייב לחזק ולעזר עצמו בכל-פעם מחדש, לבלי להיות נסוג אחור ממלחמה הזאת, ולבלי ליאש עצמו בשום-אפן וכו'.

וזה הדרך, צריכין ללמד הרבה, לקבלו אצל הצדיקים והנלויים אליהם, בחינת 'משה ויהושע' וכו'. וזה כל העבודה בראש-השנה ויום-כפור - להמשיך דרך התשובה הזה בעולם.

ועתה מובן דברי הזהרה הקדוש הנ"ל: "מאן נצח? מאן דאחיד מאנא קרבא בידוהי" - כי בודאי במלחמה זאת שהיה לנו בראשהשנה ויום-כפור, שהוא "להכרית זרעו של עמלק" בגשמיות ורוחניות, בודאי אין רואין בחוש עדין "מאן נצח", בפרט באריכות הגלות הזה.

אך בכלל-ישראל, בודאי כבר נצחו המלחמה, מאחר "שאוחזין הפאני קרבא בידוהי", שהם הלולב ומיניו.

כי מאחר שישראל עוסקין עדין במלחמה הזאת, ו"אוחזין מאנא קרבא בידיהון", שהם הארבעה מינים שמתפללין בהם וגומדין עליהם את ההלל - בודאי כבר נצחו המלחמה, כי במלחמה זאת - זה עקר נצחון המלחמה, כשאוחזין את-עצמו ו"אוחזים מאנא קרבא בידוהי" כו'.

יח.

(לקוטי-הלכות, ראש-השנה ד, ח"ט)

על-ידי 'מצות נטילת לולב ומיניו' - מקשרין 'נקדה-התחונה' עם 'נקדה-העליונה', וממשיכין הבקיאיות, בחינת "בקי בעיל, בקי בנפק".

ועל-בן מנענעין למעלה ולמטה ולארבע רוחות - שזה בחינת (תהלים קלט, ח): "אם אפק שמים שם אתה, ואציעה שאול הנד".

וזוה שמקשרין עם הלולב עם ערבי נחל, "שמרמזין על פושעי-ישראל" (ויקרא-רבה ל, יב), כי על-ידי הבקיאיות הנ"ל, יכולין לקשר אל הקדשה ולהחזיר למוטב גם פושעי-ישראל, בחינת ערבי נחל - כי "מלכותו בכל משלה" (תהלים קג, יט).

ועל-בן "נוהגין לטל הלולב בספה" (פרי-עצמים, שער הלולב פ"ג) - כי על-ידיזה מקשרין ה'קדשות-הנפולות' השוכנים בחוץ, שהם בבחינת "ונפק", בחינת 'נקדה-התחונה', בחינת "ספת דויד הנפלת" (עמוס ט, יא). ועל-ידי הלולב, מקשרין אותן לבחינת 'נקדה-העליונה', שהיא בחינת "ספת שלם", "אמא דמסככא על בנין" (זהר פנחס רנה:). ועל-ידיזה מקימין ומרימין כל הקדשות לשרשם, ומקימין "ספת דויד הנפלת".

וזוה "שמסככין בפסלת גרן ויקב" (ספה יב). - כי אז מעלין כל הפסלת, ונעשה מזה בחינת 'ספה', שזהו בחינת "ונפיק" - שמעלין כל הפסלת, ומבררין אותן ועולין אל הקדשה, לבחינת 'ספה'.

יט.

(לקוטי-הלכות, ספה ו, ט)

בארבעה מינים שבלולב, שמנענעין אותן ואומרים בהם את ההלל - זה בחינת השיר שיתער לעתיד, שהוא פשוט כפול משלש מרבע'.

ועל-בן גם בהם "לולב אחד, וערבות שתים, והדסים שלשה"; ואתרוג' כלול מכל הארבעה - כי הוא פנגד 'ה"א אחרונה', בחינת 'מלכות', שכלול מכלם, והוא בחינת 'שיר מרבע'. ועל-בן עקר 'נטילת הארבעה מינים', הוא בשעת 'קריאת הלל', שהוא מבחינת השיר שיתער לעתיד'.

כ.

(לקוטי-הלכות, לולב-ואתרוג א - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב סז, 'לעיני כל ישראל, בראשית')

על-ידי שבוכין ומתאבלין על 'חרבן בית-המקדש', על-ידיזה השם

יתברך מרחם ומשים "פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין לאתרוג הדר, בחינת פאר.

נא.

(לקוטי הלכות, לולב ואתרוג ב, אג - על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א יז, ויהי הם מריקים שקיהם)

בראש השנה, הוא בחינת התגלות ההתפארות, שהוא

בחינת 'יראה'. ובספות, הוא בחינת 'אהבה, בחינת 'חבוק יד ימין', בחינת 'חסד', פמובא (פריי-עץ-חיים, שער הספות, פ"א). ואז השם יתברך מגלה רצונו לכל אחד ואחד, ומרום קרנם של ישראל, ומחלק להם מתנות.

ועקר המתנות - הוא בחינת הארבעה מינים שזכה אותנו השם יתברך ברחמיו באלו הימים, שבוה הראה השם יתברך לכל באי עולם, שאנחנו עמו, והוא מתפאר רק בנו, כי כל ההתפארות בידינו, שהוא בחינת האתרוג ומינוי, שהוא "פרי עץ הדר" (ויקרא כג, מ), בחינת ההתפארות.

וזוהו בחינות מתנות שנותן לנו, מה שמגלה לכל העולם, על-ידי שזכה אותנו בארבעה מינים אלו, שכל ההתפארות הוא עמנו, פמובא בזהר-הקדוש (ויחי רכא): "מאן נצח קרבא? מאן דאחיד מאנא זיינא בידיה".

כי בראש השנה נברא העולם, וכל הבריאה היתה בשביל ההתפארות שיקבל מישראל. אך מי יעיד על זה?

על-כן זכה אותנו בארבעה מינים הללו, ונתן בידינו "פרי עץ הדר", לכל כל ההתפארות של ישראל, מה שהשם יתברך מתפאר ומתהדר ומתעלה בבניו, על-ידי כלל ישראל.

להורות ולגלות: שכל ההתפארות הוא עמנו, כי בידינו הוא 'כלל ההתפארות' שהוא האתרוג, שעל-ידי זה יכולין לנענע לכל הששה קצוות, ולבקש ולחפש ולהשיג כל הרצונות של כל הבריאה בלה - שזהו בחינת הנענועים עם הלולב, שהוא בחינות (תהלים צב, יג): "צדיק בתמר יפרח" (תקוני-זהר ב: כט. קלד:).

כי האתרוג הוא בחינת פנסת-ישראל, כידוע (ויקרא-רבה ל, יב). ועל-כן נקרא "פרי עץ הדר" - על שם ההדור וההתפארות שהשם יתברך מקבל מכלל ישראל, בכלל ובפרט ובפרטי-פרטיות, כי אפלו פושעי-ישראל, כל-זמן ששם ישראל נקרא עליו, השם יתברך מתפאר עמו.

וזוה בחינות "אתרוג פרי עץ הדר", שהוא בחינת (שיר-השירים ד, ז): "כלך יפה רעיתי ומום אין בך", כידוע (תקוני-זהר כט). הינו: שכל ישראל כלם יפים ונאים בעיני השם יתברך, כי הוא יתברך מקבל התפארות מכלם, אפלו מהפחות-שבפחותים.

נב.

(עלים-לתרופה, יום ו' ערב שבת-קדש, מחרת יום-הכפורים, שם ה', תקצ"ג)

תראה לחקר היטב, אודות אתרוגים קרפיר, אם נמצאים הרבה אצלכם, ובאיזה מקח הם, ואם הם פשרים ויפים ומתהדרים, הכל תודיעני היום אם אפשר, ועל-כל-פנים ביום א' בבקר.

ואז אודיע לך איך להתנהג, כי הרב דפה כבר קנה אתרוג בשר ונאה קדם יום-הכפורים, ועדין לא ראיתיו, ואיני יודע מה

לכתב לך, עד שאראה אותו ואדבר עם הרב
מזה וכו'.

כג.

(עלים-לתרופה, ערב שבת-קדש
וערב יום-הכפורים תקצ"ט)

וְדַע בְּנֵי חֲבִיבֵי: שְׁתַּהֲלֶה לְאֵל יֵשׁ לִי אֶתְרוּג
נָאָה וּמִהָדָר וּכְשֵׁר, קֹאֲרִיפִירִיה, מִן
הַמְּבַחֲרִים. וְתִרְאֶה לְקִנּוּת עֲבוּרֵי לֹולֵב וְהֵדֵם
חֲדָשִׁים'.

כד.

(עלים-לתרופה, בין יום-כפור לנסות תר"ג)

אִם עֵדִין לֹא שְׁלַחַת הַלֹּולֵב וְהֵדֵם, תִּשְׁלַח
עַל-יְדֵי מוֹסֵר בְּתֵב זֶה בְּלִי תְרוּזָן, כִּי אֲנִי
עוֹמֵד וּמִמְתִּין עָלָיו. וְתַהֲלֶה לְאֵל יֵשׁ לִי
אֶתְרוּג נָאָה וּמִהָדָר' בְּחֲסָדֵי הַשֵּׁם וְנִפְלְאוֹתָיו.

כה.

(עלים-לתרופה, יום ב', ב' אלו תר"ג)

וְאָמַר רַבִּי אֶפְרַיִם אֵלֵי בְּפִרוּשׁ כְּמָה
פְּעָמִים: שְׂרָצוֹנוֹ לְכַתֵּב לְךָ שֶׁתְּבִיא
לוֹ לֹולֵבִים.

כו.

(עלים-לתרופה, א' תבוא תר"ג)

מִרְבִּי אֶפְרַיִם בֶּן רַבִּי נִפְתָּלִי קִבְּלֵתִי מִכְּתָב
בְּטִשְׁעֵהֲרִין, שֶׁאֲכַתֵּב לְךָ, שֶׁתִּקְנֶה לוֹ
לֹולֵבִים וְהֵדָסִים כְּשֵׁרִים וּמִהָדָרִים.

הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ יִזְכְּנוּ בְּלִנּוּ לְהִיּוֹת בְּכֻלָּל
"נַעַר בְּכָה" (שיחות-ה"ר"ן פז -

על-פי שמות ב, ו; תקוני-הה"ר כו:), עַד שֶׁנִּזְכָּה
לְאֶתְרוּג מִהָדָר' עִם כָּל מִינָיו. מִי יִתֵּן שֶׁנִּזְכָּה
לְהַרִיחַ הָרִיחַ טוֹב' שֶׁל כָּל הַמְּצוּוֹת
הַקְּדוּשׁוֹת, וּבִפְרָט הַמְּצוּוֹת הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל
הַחֲדָשׁ הַקְּדוּשׁ הַזֶּה, הוּא 'חֲדָשׁ תְּשֵׁרֵי' הַבָּא-
עָלֵינוּ לְטוֹבָה, אָמֵן.

כז.

(עלים-לתרופה, יום ו' ערב שבת-קדש,
עשרת ימי תשובה תר"ה)

בְּשַׁעֲהָ זֹאת הָיוּ בְּבֵיתִי אֶתְרוּגִים מִרְבִּי
יַעֲקֹב וּוְיִיסְמָאן, וְכַמְעַט שֶׁקְּנִיתִי
אֶחָד מֵהֶם בְּסֶךְ שְׁלֹשָׁה רוּבֵל-חֲדָשׁ וְחֲצִי,
וְעֵדִין לֹא נִתְרַצָּה לְגַמְרִי, אֲךָ בְּתוֹךְ כָּךְ
נִתְיַשְׁבְּתִי לְסַמֵּךְ עָלֶיךָ, כִּי קוֹיִתִי לְהַשֵּׁם
שֶׁבְּרָצוֹנְךָ וְתִשׁוּקֶתְךָ הַטּוֹבָה בְּוֹדָאֵי תִקְנֶה לִי
'אֶתְרוּג כְּשֵׁר וּמִהָדָר', וְלַהֲשֵׁם הַיְשׁוּעָה.

עַל-כֵּן אִם עֵדִין לֹא קְנִיתִי, תִּקְנֶה מִיָּד,
וּכְבֹר מְסֻרְתֵי הַדְּבָרִים בְּפִי רַבִּי
נַחֲמָן מִהֵי־סִין. וְגַם מֵאֵלֶיךָ תִּבִּין אֵיךְ לְהַתְנַהֵג
בִּישׁוּעַת הַשֵּׁם, וְ"עֲצַת ה' הִיא תִקּוּם" (משלי
יט, כא).

וּבְאַמֶּת אֲנִי מְרַצָּה לְתֵן אֶפְלוֹ שִׁשָּׁה רוּבֵל-
חֲדָשׁ וַיּוֹתֵר, בְּלֵבֵד שִׁיְהִיָּה כְּדָאֵי.
אֲךָ קוֹיִתִי לְהַשֵּׁם, שֶׁכְּפִי שֶׁמְצוּיִים אֶתְרוּגִים
עֲתָה, תִּקְנֶה לִי 'אֶתְרוּג כְּשֵׁר וּמִהָדָר' בְּמִקַּח
הַשְּׁוֹה. וְתִרְאֶה לְשַׁלְּחוֹ לִי בְּזִרְזוּת, בְּאִפְן
שֶׁיִּגָּיעַ לְבֵיתִי קֹדֵם בִּיאֲתִי בַיּוֹם ה' הַסְּמוּךְ
הַבָּא-עָלֵינוּ לְטוֹבָה.

גַּם תִּשְׁלַח לִי, 'לֹולֵב טוֹב וַיְפָה', וְהֵדָסִים
שְׁלֹשָׁה, הַכֹּל עַל צֵד הַיּוֹתֵר-טוֹב,
וְתַחֲשֵׁב עִמִּי בְּרָצוֹנְךָ.

וְגַם מִחֲמַת זֶה בְּעֲצָמוֹ לֹא קְנִיתִי הָאֶתְרוּג
פֶּה עֲתָה, מִחֲמַת שֶׁהוּא קֹדֵם יוֹם-
כְּפֹור, אוֹלֵי אֲזָכָה אַחֵר יוֹם-כְּפֹור לְאֶתְרוּג
נָאָה מְזֵה, כְּמוֹ שֶׁגָּלָה הוּא ז' ל' (שיחות-ה"ר"ן פז).

כח.

(עלים-לתרופה, מכתב רבי יצחק
בן מוהר"ן ת"ג' יעקב תרכ"ט)

יִקְבְּלוּ רְצוּף פֶּה קוֹוִיטֵל לְקַבֵּל עַל-זֶה,
מִיִּדְדָנוּ שְׂאֵר-בְּשֵׁרָנוּ רַבִּי לִיפֵא

מאנאלים גרוי-יאיר, 'חמשה לולבים טובים',
ותעשו עמם פרצונם הטוב.

אפשר צריכין לתן לאחד מתנה, בן יהיה
בידכם, ובפרט לידינו היקר הרב
יעקב טייטלבוים גרוי-יאיר, בודאי מהראוי
לחננו בדבר כזה. ובפרט כאשר יתקבלו לשם
בשילמות, למתנה גדולה יחשב, כי דבר קטן
אשר גדל פה ארץ הקדש - יקר מכל הגדל
בחוצי-לארץ, ובפרט לדבר מצוה.

נט.

(עלים-לתרופה, מכתב רבי יצחק
בן מוהרנ"ת, ג' תבוא תרכ"ט)

מבח 'לולבים', כבר שלחתי לו לקבל
'חמשה לולבים' מידינו שאר-בשרי
רבי ליפא גרוי-יאיר, ואם לא יצטרך רק
שנים, לא יקבל רק שנים. ועלידי רבי
אביקע שלחתי עשרה הדסים משלשים,
מסתמא קבלם לנכון.

בְּלִיּוֹת שְׁלֹשׁ רֵגָלִים

מְשַׁמְּחֵי לֵב". וְעַקֵּר הַשְּׂמֻחָה הוּא בְּלֵב, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שָׁם ד, ח): "נָתַתָּ שְׂמֻחָה בְּלִבִּי".

וְהַלֵּב שֶׁל כָּל הַשָּׁנָה - הֵם הַשְּׁלֹש־רֵגָלִים, בְּחִינּוֹת (וַיִּקְרָא כג, ד): "אֵלֶּה מִזְעֵדֵי יְיָ", רֵאשֵׁי־תְבוּת 'אִמ"י', שֶׁהִיא "אִם לְבִינָה" (מְשַׁלֵּי ב, ג; זֶהר הַאֲזִינוּ רצ, ו) וְ"בִינָא לְבָא" (תְּקוּנֵי־זֶהר יז, פְּתַח אֶלְיָהוּ).

וְהַשְּׂמֻחָה שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת שְׁעוֹשִׁין בְּכָל הַשָּׁנָה - הוּא מִתְקַבֵּץ אֶל הַלֵּב, שֶׁהֵם הַשְּׁלֹש־רֵגָלִים. וְעַל־כֵּן הֵם יָמֵי שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (דְּבָרִים טז, יד): "וְשֻׂמְחָתָּ בְּחַגֶּךָ".

לְקוּטֵי־עֲצוֹת, מוֹעֲדֵי־הַ' שְׁלֹש־רֵגָלִים' ב: וְזֶה הַשְּׂמֻחָה שֶׁל יוֹם־טוֹב - כִּי אַז מִתְקַבֵּץ וּמִתְעוֹרֵר הַשְּׂמֻחָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל כָּל הַנְּקֻדּוֹת טוֹבוֹת שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת שְׁעוֹשִׁין בְּכָל הַשָּׁנָה.

וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְהִתְגַּבֵּר מְאֹד לְהַמְשִׁיךְ עַל־עַצְמוֹ הַשְּׂמֻחָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת שֶׁל הַמְצוּוֹת שֶׁהִיא שְׂמֻחַת יוֹם־טוֹב בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה. מְכַל־שֶׁכֶן וְכַל־שֶׁכֶן בְּיוֹם־טוֹב קֹדֶשׁ בְּעַצְמוֹ - שְׂאֵז חֲזָבִים לְשַׂמַּח מְאֹד כְּמוֹ שְׂכָתוֹב: "וְשֻׂמְחָתָּ בְּחַגֶּךָ", כִּי אַז מִתְקַבֵּץ יַחַד הַשְּׂמֻחָה שֶׁל כָּל הַמְצוּוֹת אֲשֶׁר אֵין שְׁעוֹר וְעָרַף לְשֻׂמְחָה הַזֹּאת כְּאֲשֶׁר יִבִּין כָּל אֶחָד בְּלַבּוֹ].

וְאֵז מֵאִיר הַפָּנִים עַל־יְדֵי הַשְּׂמֻחָה, בְּבְחִינּוֹת: "לֵב שְׂמֻחָה יֵיטֵב פָּנִים". בְּשִׁבִיל זֶה נִצְטוּנֵנוּ (שָׁם שָׁם, טז): "שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה יִרְאֶה כָּל זְכוּרָךְ אֶת פָּנֵי ה' אֶלְקֶיךָ" - בְּשִׁבִיל לְקַבֵּל 'אוֹר־הַפָּנִים'.

וְזֶה בְּחִינַת (רֵאשֵׁי־הַשָּׁנָה טז: סָפָה כז:): "חֲתִיב אָדָם לְהַקְבִּיל פָּנֵי רַבּוֹ בְּרֵגֶל" - כִּדֵּי לְקַבֵּל 'אוֹר־הַפָּנִים', וְלִהְיוֹת אֶת בְּחִינּוֹת הַמְּלָכוּת.

א.

(ח"א יד, י)

"חֲגִנּוּ" (תְּהַלִּים פא, ד) - זֶה בְּחִינַת 'תְּפִלָּה', 'עֲבוּדָה', כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ חז"ל (פְּסָחִים קיח): "לְמָה נִסְמְכָה פְּרֻשֵׁת עֵבוֹ"ם לְמוֹעֲדִים, לֹאמֹר: כָּל הַמְּבֻזָּה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדַת־אֱלִילִים".

נִמְצָא: 'שְׂמִירַת הַמוֹעֵד', זֶה בְּחִינַת 'עֲבוּדָה תְּפִיחָה', וְאֵין 'עֲבוּדָה' אֶלָּא 'תְּפִלָּה' - וְעַל־יְדֵי 'תְּפִלָּה' יָבוֹא לְשָׁלוֹם הַכִּלְלִי.

ב.

(ח"א יט, בַּסּוּף)

עַל־יְדֵי 'לְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ', 'רוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת' (תְּפִלַּת שְׁלֹש־רֵגָלִים: 'וְרוֹמְמָנוּ מִכָּל הַלְּשׁוֹנוֹת'). וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה לא, ח): "לְשׁוֹן נוֹפֵל עַל לְשׁוֹן" - כָּל הַלְּשׁוֹנוֹת נוֹפְלִים עַל־יְדֵי 'לְשׁוֹן־הַקֹּדֶשׁ'.

ג.

(ח"א ל, ה; ח"א קלה)

עַקֵּר הַחִיּוֹת הוּא מְאוֹר־הַפָּנִים, בְּחִינּוֹת (מְשַׁלֵּי טז, טז): "בְּאוֹר פָּנֵי מֶלֶךְ חַיִּים". וְעַל־כֵּן צָרִיכִין לְהַעֲלוֹת הַמְּלָכוּת, בְּחִינּוֹת 'חֲכֻמַּת־תְּתָאָה' - אֶל 'אוֹר־הַפָּנִים' הַמְּאִיר בְּשְׁלֹש־רֵגָלִים.

כִּי עַקֵּר 'אוֹר־הַפָּנִים' הוּא שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (שָׁם טז, יג): "לֵב שְׂמֻחָה יֵיטֵב פָּנִים". וְעַקֵּר הַשְּׂמֻחָה הוּא מִן הַמְצוּוֹת, כְּמוֹ שְׂכָתוֹב (תְּהַלִּים יט, ט): "פְּקוּדֵי ה' יִשְׂרִים

וְזֶה (תהלים פה, יד): **"צֶדֶק לְפָנָיו יִהְיֶה"**,
"צֶדֶק מַלְכוּתָא קַדִּישָׁא" (פֶּתַח אֱלֹהִים) -
 בְּשִׁמוּלֵיכִין אוֹתָהּ אֶל אוֹר־הַפְּנִים. הֶעֱקַר עַל־
 יְדֵי בְּחִינּוֹת: **"וַיֵּשֶׁם לְדָרְךָ פְּעָמָיו"** - הִינּוּ:
"שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה" וְכוּ' - שְׁעַל־יְדֵיהֶם
 מְקַבְּלִין מ'אוֹר־הַפְּנִים' כַּנִּל.

וּלְפַעְמִים שְׁנוּפֵל חֲסִי־וְשָׁלוֹם בְּחִינּוֹת
ה'מַלְכוּת־דְּקַדְשָׁה', בְּחִינּוֹת
'חֻכְמַה־תַּתְּאָה', לְגָלוֹת שֶׁל 'אַרְבַּע־מַלְכוּתִּים',
 כִּי "ה'מַלְכוּת' הוּא בְּחִינּוֹת דְּל"ת" (תְּקוּנַיִת־זֶהָר
 פּוֹנֵי), **"בְּגִין דְּלִית לָהּ מַגְרָמָה כְּלוּם"** (זֶהָר וַיֵּשֶׁב
 קַפָּא. וַיְחִי רַלְג: זֶהָר־חֻדֶּשׁ שִׁיר־הַשִּׁירִים). וְצָרִיךְ
 לְרֹאוֹת, לְחַתְּכָה וּלְהַבְדִּילָהּ מִבֵּין הָאַרְבַּע־
 גְּלוּיּוֹת, וּלְהַעֲלוֹתָהּ מִשָּׁם.

וְזֶה (שְׁמוּאֵל ט טו, לג): **"וַיֵּשְׁפֹף שְׁמוּאֵל אֶת**
אַגָּג" - כִּי אַגָּג הוּא 'כְּלָלוֹת הָאַרְבַּע
 מַלְכוּתִּים דְּסֵטְרָא־אַחְרָא'.

וְזֶה שְׁפָרַשׁ רַש"י: "וַיֵּשְׁפֹף" - "חֲתָכוּ לְד"ו".
 שְׁחַתְּךָ וְהַבְדִּיל הַדְּל"ת, ה'מַלְכוּת־
 דְּקַדְשָׁה' - מ'אַגָּג, שֶׁהוּא 'כְּלָלוֹת אַרְבַּע
 מַלְכוּתִּים דְּסֵטְרָא־אַחְרָא, וְהַעֲלָה אוֹתָהּ
 בְּשִׁלְש־רְגָלִים.

וְזֶה: "וַיֵּשֶׁפֶף", רְאִישֵׁי־תְבוּבוֹת: שְׁבוּעוֹת
 ס'בוֹת פְּסָח - כִּי עֶקֶר חֵיווֹתָהּ,
מ'אוֹר־הַפְּנִים שְׁבִשְׁלֹש־רְגָלִים, בְּבְחִינַת
 (שְׁמוּאֵל־ב יא, א): **"וַיְהִי לְתִשְׁבֹּת הַשָּׁנָה לַעֲת**
צֵאת הַמְּלָכִים".

"תִּשְׁבֹּת הַשָּׁנָה" - זֶה בְּחִינַת 'שְׁלֹש־
 רְגָלִים', שֶׁהֵם 'יְמֵי דִין', 'יְמֵי
 תִּשְׁבֹּבָה', כְּמֵאֲמַר חַז"ל (רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה טז):
"בְּפֶסַח נִדְוָנִין עַל הַתְּבוּאָה, בְּעֶצֶרֶת" וְכוּ'.

וְאִז: "עֵת צֵאת הַמְּלָכִים" - שְׁמוּצִיאִין אֶת
 בְּחִינַת ה'מַלְכוּת־דְּקַדְשָׁה', מְגָלוּת

שֶׁל הָאַרְבַּע־מַלְכוּתִּים - וּמַעֲלִין אוֹתָהּ אֶל
 'אוֹר־הַפְּנִים' הַמְּאִיר בְּשִׁלְשׁ רְגָלִים.

וְעַל־כֵּן יֵשׁ אַרְבַּע בְּחִינּוֹת בְּכָל רְגֵל:
ב'סְפוֹת' הִיא 'אַרְבַּעַה מִינִים' -
 כְּנֶגֶד ה'מַלְכוּת', שֶׁהִיא בְּחִינַת 'דְּל"ת',
 שְׂיוּצָאת בְּיוֹם־טוֹב מִבֵּין הַקְּלָפוֹת - שְׁצָרִיךְ
 לְהַעֲלוֹתָהּ אֶל 'אוֹר־הַפְּנִים', עַל־יְדֵי שְׂמֻחוֹת
 הַמְּצוּוֹת שְׂמֻת־קַבְּצִין לְתוֹךְ הַרְגָּלִים.

ד.

(ח"א לא, ט)

ב'שְׁלֹש־רְגָלִים', נִתְגַּלִּין 'פְּנֵי ה'', בְּחִינַת
 (דְּבָרִים טז, טז): **"וְלֹא**
יִרְאֶה אֶת פְּנֵי ה' רִיקִם", בְּחִינַת 'פְּנִים'.

וּבְזָה שְׁכָל אֶחָד מִבֵּיא עוֹלַת רְאִיָּה'
 מִיְגִיעָתוֹ שְׂמֻת־יִגַּע כָּל הַשָּׁנָה -
 נִתְתַּקֵּן וְנִתְעַלָּה כָּל לַחְמוֹ וּפְרֻנְסָתוֹ, בְּבְחִינַת
"לָחֶם הַפְּנִים" (שְׁמוֹת כה, ל).

ה.

(ח"א מא, על־פִּי לְקוּטִי־עֵצוֹת 'שְׂמֻחָה' יב)

עַל־יְדֵי 'רְקוּדִין שֶׁל מְצוּה' - כְּגוֹן שְׂשׁוּתָה
 יֵין בְּשַׁבַּת וַיּוֹם־טוֹב וְכוּ', וְשׁוּתָה
 בְּמִדָּה, וּבִנְתוֹ לְשָׁמַיִם לְזָכוֹת לְשִׂמְחַת
 יִשְׂרָאֵל, לְשִׂמְחַת בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ אֲשֶׁר בָּחַר בְּנֹו
 מִכָּל הָעַמִּים וְכוּ', וְנִתְעוֹרֵר לְשִׂמְחָה עַל־יְדֵי־
 זֶה, עַד שְׁנִמְשֵׁךְ הַשְּׂמֻחָה לְתוֹךְ הַרְגָּלִין,
 דְּהִינּוּ: שְׂמֻרְקָד מְחַמַּת שְׂמֻחָה.

עַל־יְדֵי־זֶה מְגַרֵשׁ הַחִיצוֹנִים הַנְּאַחְזִים
 בְּהַרְגָּלִין, וּמְמַתִּיק וּמְבַטֵּל כָּל
 הַדִּינִים, וְזוֹכָה לְקַבֵּל כָּל הַבְּרָכוֹת.
 וְהַתְּלַחְבוֹת' הַזֹּאת שֶׁל הַרְקוּדִין הִיא
"אִשָּׁה רִיחַ נִיחַח לָהּ" (וַיְקָרָא א, ט).

ד.

(ח"א קלה)

סִגְלָה לְהַנְצִיל מִגְדֻלוֹת: לְכַבֵּד הַיָּמִים-טוֹבִים, וּלְקַבֵּל יוֹם-טוֹב בְּשִׂמְחָה וּבְהִרְחַבַת הַלֵּב כְּפִי יִכְלָתוּ.

כִּי מֹשֶׁה רִבְּנוּ עָלֵינוּ-הַשְּׁלוֹם - עַל-יְדֵי שְׂזָכָה לְאַרְבָּעִים-וְתִשְׁעָה שְׁעָרֵי בִּינָה, זָכָה לְהִיּוֹת "עָנּוּ מְאֹד מִכָּל הָאָדָם" (בַּמִּדְבָּר יב, ג). וְ"יוֹם-טוֹב מֵחֵין דְּאָמַא, שֶׁהִיא בִּינָה" (פְּרִי-עֵצִים, מִקְרָאֵי-קֹדֶשׁ פ"א). וְעַל-כֵּן כְּשִׁמְקַבֵּל אֶת הַיּוֹם-טוֹב, זוֹכֶה לְעֲנוּהָ - כִּי "יוֹם-טוֹב" בְּגִימַטְרִיא ס"ג עִם הִי' אוֹתִיּוֹת" (שַׁעֲרֵי-הַכּוֹנֵנוֹת, רֵאשִׁי-חֻדֶשׁ), "שֶׁהוּא הַפֶּךָ ג' ס רִוַח" (עֵינֵי תַקוּנֵי-זִהְרֵי-חֻדֶשׁ סח.).

כִּי יוֹם-טוֹב מְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת, כִּי טֹבַע הַקְּטָנוֹת שֶׁיִּתְבַטֵּל לְגַבֵּי הַגְּדֻלוֹת. וְעַל-כֵּן כְּשִׁמְקַרְב לְהַצְדִּיק נִתְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת, כִּי עַל-יְדֵי אֹר הַגְּדוֹל שֶׁל הַצְדִּיק, נִתְבַטֵּל לְגַמְרֵי.

וְעַקֵּר כַּח קִדְשַׁת יוֹם-טוֹב, תְּלוּי בַּצְדִּיקִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (וַיִּקְרָא כג, ד): "אֵלֶּה מוֹעֲדֵי ה' אֲשֶׁר תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם", "אַל תִּקְרִי אֹתָם אֶלָּא אֹתָם" (רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה כד).

וְעַל-כֵּן כְּשִׁמְקַבֵּל וּמְכַבֵּד אֶת הַיָּמִים-טוֹבִים, וּמְקַבֵּל אֹר הַגְּדוֹל שֶׁל יוֹם-טוֹב, שֶׁהוּא בְּחִינַת צְדִיק - נִתְבַטֵּל הַגְּדֻלוֹת שֶׁלוֹ, כִּי הַקְּטָנוֹת בְּטֵל לְגַבֵּי גְדֻלוֹת.

וְעַל-כֵּן (רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה טז: סָפָה כז:): "חַיֵּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָ" - כִּי עַקֵּר כַּח יוֹם-טוֹב תְּלוּי בַּצְדִּיקִים.

וְזָה פְּרוּשׁ (תְּהִלִּים עה, ג): "כִּי אָקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁפֶט" - כְּשִׁמְקַבֵּל אֶת

הַיָּמִים-טוֹבִים - עַל-יְדֵי-זָכָה אֲזָכָה לְעֲנוּהָ, בְּחִינַת "מִיִּשְׂרָאֵל אֲשֶׁפֶט", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (חֲלִין פט): "יִכּוֹל אֶפְלוּ אִם הִגִּים דַּעְתּוֹ, תִּלְמוּד לֹאֹמֵר: מִיִּשְׂרָאֵל תִּשְׁפֹּטוּ בְּנֵי אָדָם".

וּבְזָה מֵיֵשֵׁב שֶׁפִּיר מָה שֶׁהִקְשׁוּ בַּגְּמָרָא (סָפָה כז:): "עַל רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁאָמַר: מְשַׁבַּח אֲנִי אֶת הָעֲצָלָנִים בְּרִגְלָ, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים טז, יד): 'וְשִׂמְחָתָ בְּחֶגְדָּה, וְהֶאֱמַר רַבִּי יוֹחָנָן חַיֵּב אָדָם לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָ, שֶׁנֶּאֱמַר (מְלָכִים-ב ד, כג): 'מִדּוּעַ אֶת הַלְכָתָּ" וְכוּ'. עֵינֵי-שָׁם הֵיטֵב.

כִּי אִף שֶׁהוּא בְּרַחוּק מֵאֵה פְּרָסָה מְרַבּוּ בְּיוֹם-טוֹב, "וְלֹא אֲזַל וְאֵתִי בְּיוֹמָה" (שָׁם) - עַל-כֵּל-זָה הוּא מְחַיֵּב לְהַקְבִּיל פְּנֵי רַבּוֹ בְּרִגְלָ - הֵינּוּ: שֶׁיִּפִּיר 'פְּנֵי רַבּוֹ' בְּרִגְלָ!

הֵינּוּ: שֶׁיִּכְבֵּד אֶת הַיּוֹם-טוֹב, וַיִּקְבֵּל אֹר הַגְּדוֹל שֶׁל יוֹם-טוֹב, בְּחִינַת 'פְּנֵי רַבּוֹ' וְכוּ!

כִּי עַקֵּר קִדְשַׁת יוֹם-טוֹב תְּלוּי בַּצְדִּיקִים, וְכְשִׁמְקַבֵּל אֶת הַיּוֹם-טוֹב הוּא מְקַבֵּל 'פְּנֵי רַבּוֹ' מִמֶּשׁ.

עוֹד שֶׁמְעַנּוּ בְּעֵינָיו זֶה: אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק - יוֹכֵל לְהַרְגִּישׁ קִדְשַׁת יוֹם-טוֹב!

כִּי הַצְדִּיק הוּא בְּחִינַת קִדְשַׁת יוֹם-טוֹב, וְעַקֵּר יוֹם-טוֹב תְּלוּי בַּצְדִּיקִים. וְהַסִּימָן עַל-זָה אִם הוּא מְקַשֵּׁר לְהַצְדִּיק - הוּא אִם יֵשׁ לוֹ 'שִׁפְלוֹת', כִּי טֹבַע הַקְּטָנוֹת, שֶׁיִּתְבַטֵּל לְפָנֵי גְדֻלוֹת, כִּי ל.

[לְקוּטֵי-עֲצוֹת, מוֹעֲדֵי ה' 'שְׁלֹשׁ-רִגְלִים' ה: בְּיוֹם-טוֹב - צְרִיךְ לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, כִּי בְּכָל הַיָּמִים-טוֹבִים הָעוֹלָם נִדּוּן, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה טז): "בְּאַרְבָּעָה פְּרָקִים" וְכוּ'. עַל-כֵּן צְרִיכִין אֲז לָשׁוּב בְּתִשְׁבּוּבָה, וְעַל-יְדֵי-זָה יוֹצֵא מְלָכוֹת דְּקֹדֶשׁה מִבֵּין הַקְּלָפוֹת כִּי ל, וּמְקַרְב אֶת הַגְּאֻלָּה].

ז.

(ח"א קמד)

יש ימים שהתרה אכילה ושתייה, כמו שאמרו חז"ל (פסחים סח:): "חציו לה' וחציו לכם". והצדיק, אפלו בזאת החצי, הוא פובש את יצרו, ואוחז תאנתו בידו.

ח.

(ח"א רלה)

דע: שמי שהולך, ונחלק ונופל, ואזי העולם שזחקין ממנו, והוא מתבייש מזה - זה בא על ידי שפגם בשמחת יום טוב.

כי יום טוב נקרא רגל, וגם נקרא מועד, ועל ידי שפגם בשמחת יום טוב, נעשה מזה רגל מועד - על כן רגלו מועדה ונפל.

וזה השחוק שזחקין - הוא בחינת השמחות נפולות מפגם שמחת יום טוב.

ועל כן מתבייש - כי עבודת אלילים נקרא בשת' (הושע ט, י), "והמבזה את המועדות פאלו עובד עבו"ם" (פסחים קיח.) - על כן באה עליו בושה.

ולפעמים הוא לו לכפרה. ולפעמים אין נתכפר לו בזה, רק כדי להזכירו שישוב.

ט.

(ח"ב א, ד-ה)

יש שלש מדות שמפסידין ה'יראה התלויה בלב. א) תאות ממון. ב) תאות אכילה. ג) תאות משגל.

ולתקן שלש מדות אלו - הוא על ידי הדעת, שצריכין להמשיך הדעת

אל הלב, בבחינת (דברים ד, ט): "וידעת היום והשבת אל לבבך".

כי הדעת - הוא בחינת "תלת מחין, תלת חללי דגלגלתא" (זהר נשא קלו). והם בחינת שלש רגלים - כי כל רגל הוא בחינת התחדשות המחין, שנמשך שכל חדש לתקן שלש מדות אלו.

ב'סבות' - נתתקן תאות אכילה. כי סבות נקרא: "חג האסיה" (שמות כג, טז; לד, כב), "שאוסף כל מיני מאכל" (רש"י שם).

וזהו בחינת תקון תאות אכילה - כי "אינו דומה מי שיש לו פת בסלו, למי שאין לו" (יומא עד:).

על כן צריכין לזהר מאד בכבוד יום טוב, ולקבל השלש רגלים פראוי.

וזהו בחינת (במדבר טז, ב): "קרואי מועד אנשי שם". "אנשי שם" - זה בחינת שלש מדות הנ"ל, שכל אחד ואחד נקרא בחינת שם.

'ממון' וכו'. 'אכילה' - כמו שכתוב (רות ד, יא): "וקרא שם בבית לחם". 'משגל' וכו'.

וזהו: "קרואי מועד אנשי שם" - שצריכין לקרות את המועדות, השלש רגלים, לתקן השלש מדות הנ"ל, בחינת אנשי שם.

ולקוטי עצות, מועדי ה' שלש רגלים ז: על כן צריך לזהר מאד, לכבד מאד את השלש רגלים, פראוי, במאכל ומשקה, ובגדים נאים, בפני יכלתו, ובקדשת וטהרת המחשבה, ובשמחה ובטוב לב, וכיוצא בזה שאר עניני קדשת ושמחת יום טוב - כדי לזכות לצאת משלש תאוות רעות הנ"ל, שכל עקר הטהרות תלוי בתקון שלש תאוות אלו.

ועל-ידי-זוה זוכין: להשפעת הנבואה, ולתפלה בשלמות, ולרפואה, ולהתנוצצות משיח וכו', עד שזוכה שתתקיים ממשלתו על המלאכים, אשר בשביל זה נברא איש הישראלי, וזה עקר התכלית וסוף של ישראל].

י.

(ח"ב ד, ו-ז ט"י)

ה'תגלות-הרצון', הוא על-ידי 'ימים-טובים'. פי כל אחד מה'ימים-טובים', מכריז וקורא ומגלה את ה'רצון' - שהכל מתנהג רק על-פי 'רצונו' בלבד, בבחינת (ויקרא כג): "מקרא קדש" - שה'יום-טוב' קדש קורא ומכריז את ה'רצון'.

פי בכל יום-טוב ויום-טוב - עשה השם-יתברך עמנו אותות נוראות, הפך הטבע - שעל-ידי-זה נתגלה: "שהכל ברצונו, ואין שום חיוב הטבע פלל"!

ב'סבות' - 'הקף ענני כבוד'.

ועל-כן נקראים 'רגל', שהיא בחינת 'יראה'. פי על-ידי 'יום-טוב', שהוא 'התגלות-הרצון' - על-ידי-זה נעשה 'יראה'.

וכל אחד לפי מה שמרגיש ושומע את 'קול הקריאה של יום-טוב' שמכריז וקורא את ה'רצון' - כמזכר יש לו 'שמחת יום-טוב'!

פי כשנתגלה הרצון שהכל ברצונו יתברך - אזי יודעים: שכל השעבודים והגלות, וכל ההכבדות של העבדים שהם מכבידים עלינו - על כלם ינקם בהם הוא יתברך, ויגאלנו מידם.

אבל כשסוברים: "שהכל על-פי חיוב הטבע" - אין שיה נקמה בהם, מאחר שהכל מתנהג רק על-פי סדר הטבע.

וזה בחינת (תהלים נח, יא): "ישמח צדיק פי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע". "פעמיו" דיקא - הינו: על-ידי "שלוש פעמים" בשנה" (דברים טז, טז) - על-ידי-זה: "ישמח צדיק פי חזה נקם" וכו'.

אך לא כל אחד ואחד שומע 'קול הקריאה הנ"ל של יום-טוב'! - פי יש 'חיות-רעות' דורסים וטורפים, 'חכמי-הטבע' - שמראין בחכמתם המטעית: "שהכל על-פי הטבע! וכאלו אין שום רצון חסו-שלום! - ואפלו ה'אותות נוראות', משימים הכל בתוך דרך-הטבע!

וכשהם מתגברים - אזי קול שאגתם, עולה ומתגבר על 'קול הקריאה של יום-טוב', שקורא את ה'רצון, ואזי נשבת 'שמחת יום-טוב' חסו-שלום.

וזה בחינת (תהלים עד, ד): "שאגו צרריה בקרב מועדה, שמו אותם אתות". ש'שאגת הצוררים' - דהינו 'קול החיות-רעות', שהם 'חכמי-הטבע' - נכנס ב'קרב המועדים' ממש, בתוך 'קול הקריאה של יום-טוב' שמכריז וקורא את ה'רצון' - נכנס בתוכם ממש, ושואגים בקולם: "שהכל רק על-פי חיוב הטבע, כפי סדר אותות השמים"!

וזה: "שמו אותם אתות" - ש'משימים אותות השמים לאותות - שאומרים: "שהכל רק על-פי אותות השמים, כפי חיוב הטבע"!

והכנעתם של אלו ה'חיות-רעות' 'חכמי-הטבע' - הוא על-ידי 'חכם גדול שבקדשה', שיכול לקשר כל הרצונות ב'שרש הרצון', בחינת 'מצח הרצון'.

אך כַּנְגֵד זֶה, יֵשׁ בְּחִינַת 'מִצַּח הַנְּחָשׁ',
 'שֶׁרֶשׁ חֲכַמְת־הַטֶּבַע' - וַיִּנְיֶקְתוּ:
 מ'זְקַנֵי־הַדּוֹר' שְׁאִין בָּהֶם שְׁלֵמוֹת! - ו'צִדְקָה'
 מוֹעִיל לָזֶה.

וְאִזִּי כְּשֶׁנִּכְנַע 'מִצַּח הַנְּחָשׁ', וְנִתְגַּלָּה בְּחִינַת
 'מִצַּח הָרְצוֹן' - אִזִּי נִכְנָעִים וְנוֹפְלִים
 'קוֹל הַחַיּוֹת־רְעוּת', וְנִשְׁמַע 'קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל
 יוֹם־טוֹב', שֶׁהוּא 'הַתְּגַלּוֹת־הָרְצוֹן'.

וְאִזִּי כְּשֶׁנִּתְגַּלָּה הָרְצוֹן - נַעֲשֶׂה 'יְרָאָה'.
 וְעַל־יְדֵי ה'יְרָאָה' - יְכוּלִין לְקַבֵּל
 ה'חֶסֶד'. וְכִשְׁשׁוֹפֵעַ ה'חֶסֶד' - אִזִּי אֵין צְרִיכִין
 לַעֲשׂוֹת שׁוּם עֶסֶק וּמְלָאכָה - כִּי אִזִּי נִתְקַיֵּם
 (יִשְׁעִיהָ סָא הִזִּו): "וְעָמְדוּ זָרִים וְרַעוּ צֵאֲנֶכֶם וְכוּ',
 וְאַתֶּם בְּהִנֵּי ה' תִּקְרְאוּ" וְכוּ'. וְכַל־זֶה נַעֲשֶׂה
 עַל־יְדֵי ה'צִדְקָה'.

י.א.

(ח"ב ד, יב)

'שְׁלֹש־רְגָלִים' הוּא בְּחִינַת רְפוּאָה, כִּי
 עַל־יְדֵי רְגַל' ו'יוֹם־טוֹב'
 שֶׁהוּא 'הַתְּגַלּוֹת־הָרְצוֹן' - עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה
 בְּחִינַת 'הַדְּחַת וְכַבּוּס הַדְּמִים', כִּי שִׁיּוּכְלוּ
 הַדְּמִים לְסַבֵּב סְבוּבָם כְּפִסְדֵר.

וְזֶה בְּחִינַת רְגַל', בְּחִינַת (מְלָכִים־א א, ט): "עֵין
 רוּגְל", "עֵין כּוּבֵס", כְּמוֹ שֶׁפִּרֵּשׁ רַש"י
 שָׁם.

וְאִזִּי יְכוּלִים הַדְּמִים לְסַבֵּב כְּפִסְדֵר, וְנִתְרַפָּא
 בְּשְׁלֵמוֹת.

וּבְשִׁבְלִי־זֶה נִקְרָא הָרְגַל: "חַג" - לְשׁוֹן
 'סְבוּב', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יִשְׁעִיהָ מ,
 כב): "הִישָׁב עַל חוּג הָאָרֶץ", עַל 'סְבוּב
 הָאָרֶץ', כִּי עַל־יְדֵי הַדְּחַת וְכַבּוּס הַדְּמִים, עַל־
 יְדֵי־זֶה הֵם מְסַבְּבִים כְּפִסְדֵר.

י.ב.

(ח"ב ו)

עַל־יְדֵי 'זַעַה טוֹבָה' (כְּגוֹן: עַל־יְדֵי דָבָר
 שֶׁבִּקְדָּשָׁה), נַעֲשֶׂה 'שְׂמֻחָה', בְּחִינַת
 (דְּבָרִים טז, יד): "וְשִׂמְחַת בְּחַגְדָּךְ", בְּחִינַת
 'שְׂמֻחָה שֶׁל יוֹם־טוֹב'. (וְלֹא וְדוּקָא יוֹם־טוֹב מִמֶּשׁ,
 אֲלָא כָּל יוֹם שֶׁהוּא בְּחִינַת טוֹב, נִקְרָא יוֹם־טוֹב).

כִּי ה'שְׂמֻחָה' עַל־יְדֵי ה'דְּמִים', כִּי ה'עֲצָבוֹת'
 מִן ה'טְחוּל', ו'טְחוּל' הִיא 'עֲכִירוֹת
 הַדְּמִים'. וְכִשְׁמִתְגַּבֵּר 'עֲכִירוֹת הַדְּמִים' שֶׁל
 ה'טְחוּל' - בָּאִין 'חֲלָשׁוֹת חֲסוּשָׁלוֹם'.

וְה'רְפוּאָה' - הִיא 'זַעַה'. כִּי עַל־יְדֵי
 ה'זַעַה', יוֹצֵא הָאָרֶס שֵׁישׁ
 בְּהַדְּמִים הָעֲכוּרִים, וְאִזִּי נִשְׁאָרִין הַדְּמִים
 זָכִים, וְאִזִּי זוֹכָה לְשְׂמֻחָה - כִּי עֵקֶר ה'עֲצָבוֹת'
 עַל־יְדֵי ה'טְחוּל', שֶׁהוּא 'עֲכִירוֹת הַדְּמִים'.

וְזֶה אוֹתִיּוֹת 'זִיעָה' - רְאשֵׁי־תְבוּת (תְּחֵלִים
 קִיח, כד): "זִיעָה ה'יוֹם עֲשֶׂה יְיָ" - הִינּוּ
 בְּחִינַת 'שְׂמֻחָה שֶׁל יוֹם־טוֹב', שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל־
 יְדֵי 'זַעַה טוֹבָה'.

י.ג.

(ח"ב פא)

כְּשֶׁאָדָם מְשַׁמַּח עַצְמוֹ בְּשְׂמֻחָה שֶׁל
 מְצוּה' - וְהַשְׂמֻחָה גְּדוּלָה כָּל־כָּף,
 עַד שֶׁנּוֹגַעַת עַד רְגְלָיו, הִינּוּ: שְׁמֵרָקֵד מַחְמַת
 שְׂמֻחָה - נִתְעַלֵּים כָּל הַדְּבָרִים הַנִּקְרָאִים
 רְגַל'.

י.ד.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן ב; רלח)

וְכִן כְּשֶׁמִּגִּיעַ שְׁבֵת אוֹ יוֹם־טוֹב, אִזִּי אֲנִי
 מוֹסֵר כָּל הַהִתְנַהֲגוֹת וְכָל הָעֲנִינִים
 וְהַתְּנוּעוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַשְּׁבֵת אוֹ הַיּוֹם־טוֹב,
 לְהַשְׁמִי־תִבְרָךְ, שִׁיְהִיָּה הַכָּל כְּרָצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ.

וְאִזִּי: אִיךָ שְׁמַתְנִהֵג בְּאוֹתוֹ הַשְּׁפֵת וַיּוֹם-טוֹב, שׁוֹב אֵינִי חוֹשֵׁב וְחוֹשֵׁשׁ כְּלָל שְׁמָא לֹא יֵצֵא יְדֵי-חֹבֶה בְּהִנְהַגְתָּ קֹדֶשֶׁת אוֹתוֹ הַיּוֹם - מֵאַחַר שֶׁכָּבַד מְסַר הַכֹּל לְהִשָּׁם-יִתְבָּרַךְ וְסָמַךְ עָלָיו יִתְבָּרַךְ לְבַד.

טו.

(שִׁיחוֹת-הַר"ן רצט)

כִּי חֶפְצוֹ וְרִצּוֹנוֹ הָיָה מְאֹד: שְׁנֵהִיָּה שְׁמַחִים בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלֵה, בְּפֶרֶט וְכוּ', וּבְשֵׁפֶת יוֹם-טוֹב.

טז.

(יְמֵי-הַתְּלָאוֹת, בְּסוּף)

סִפֵּר מוֹתֵרֵנִי תִזְ"ל: שֶׁקֵּדָם אֵיזָה רְגַל וְאֵיזָה יוֹם-טוֹב, שֶׁהֶעֱקַר הוּא הַשְּׁמַחָה, כְּמִפְרָשׁ בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים טז, יד): "וְשִׂמְחָתָּ בְּחֻגֶיךָ" וְכוּ', וּבְפֶרֶט עַל-פִּי עֲנִין רַבֵּנוֹ ז"ל - וּבִכֵּן נָפַל לְמִרְהַ-שְּׁחוּרָה, מִי יוֹדֵעַ אִם יוּכַל לְקַיֵּם זֹאת, וּבְפֶרֶט בְּעֵת הַמַּחְלָקֶת?!

אָבֵל עִם דְּרָךְ הַהִתְחַזְקוֹת שֶׁל "עוֹד מְעֵט" [אֲבִיסְעֵלֶע אִיז אוֹיךְ גוֹט - מְעֵט זֶה גַם טוֹב] שֶׁהוֹדִיעוּ רַבֵּנוֹ ז"ל בְּהַתּוֹרָה [לְעֵנִין 'לְמוֹד הַתּוֹרָה, עִנּוּ-שָׁם] - אִז מִיֵּד עָלָה בְּדַעְתּוֹ: "אִיךָ אֲפֹשֶׁר שְׁלֹא יִזְכֶּה לְשִׂמְחָה מְעֵט, וְאוּלַי עוֹד מְעֵט, וְעוֹד מְעֵט"! - עַד שֶׁיֵּצֵא מִה'מִרְהַ-שְּׁחוּרָה' לְגַמְרֵי.

יז.

(סִפְרֵי-הַמִּדּוֹת - עֲנִינֵי 'שְׁלֹשׁ-רְגָלִים')

[א] עַל-יְדֵי אֲמִירַת הַלָּל בְּקוֹל גְּדוֹל, זוֹכִים לְאַהֲבַת הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ (אַהֲבָה ח).

[ב] עַל-יְדֵי קְרִיאַת הַלָּל, יוֹשִׁיעַ לָךְ הַקְּדוֹשִׁי-בְּרוּךְ-הוּא מֵאוֹיְבֶיךָ (מְרִיבָה ג).

[ג] אֲמִירַת הַלָּל וְצִדְקָה מְסַגְלִין לְחֹן בְּעֵינַי הַשָּׁר (שָׁרִים ג).

[ד] פְּרָשִׁיּוֹת הַמוֹעֲדִים הַכְּתוּבִים בְּפֶרֶשֶׁת פִּנְחָס - מְסַגְלִים בְּקְרִיאַתְם לְבִטּוֹל דֵּינִים, וּמְסַגְלִים לְזְכוּת בְּדֵינֵי עַפּוֹ"ם (הַמְתַּקֶּת-דִּין ח"ב ד).

[ה] כְּשִׂמְבֹזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, בָּא לְהַרְהוּרֵי עֲבוּדָה-זָרָה (הַרְהוּרִים יז).

[ו] הַמְבֹזָה אֶת הַמוֹעֲדוֹת, כְּאִלוֹ עוֹבֵד עֲבוּדָה-זָרָה (הַרְהוּרִים נג).

[ז] הִדָּן אֶת בְּנֵי-אָדָם לְכַף-זְכוּת, יִזְכֶּה לְקַבֵּל אֶת הַמוֹעֲדִים כְּנִכּוֹן (צִדִּיק יב).

[ח] עַל-יְדֵי שְׂמִיחַת יוֹם-טוֹב, וְעַל-יְדֵי הַנְּהַחַת תְּפִלִּין כְּרֵאוּי, תֵּלֵד אֲשֶׁתּוֹ בָּנִים זְכָרִים (בְּנִים י).

יח.

(עֲלִים-לְתַרוּפָה, יוֹם ו' עֶרֶב שְׁבִיעִי שֶׁל פֶּסַח תַּקְצ"ב) וּבָנֵנו נִתְקַיֵּים הַמְקַרָּא (תְּהִלִּים קלו, כג): "שְׁבִשְׁפִלְנוּ זְכַר לָנוּ כִּי לְעוֹלָם חֲסִדוֹ", עַל-כֵּן אָנוּ מְחַיְבִים לְשִׂמְחָה וְלִרְקוֹד בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עָלֵינוּ, וּמְכַל־שִׁפּוֹן וְכַל-שִׁפּוֹן בְּיוֹם-טוֹב קֹדֶשׁ.

יט.

(עֲלִים-לְתַרוּפָה, אור לְיוֹם ג', ב' דְּחוּל-הַמוֹעֵד סְבוֹת תַּקְצ"ח)

מִכְתָּבְךָ קִבַּלְתִּי עִתָּה, וְהָיָה בְּדַעְתִּי לְכִבִּי לְהַשִּׁיבָךָ, מִפְּנֵי 'כְּבוֹד חֹלֵי-הַמוֹעֵד', אִךְ מִדְּבַרֵי גִיסָה גְרוֹ-יֵאִיר הַבְּנֵתִי עֵצָם תִּשׁוּקֶתְךָ לְמִכְתָּבִי, וְגַם כִּי דְבַרְנֵנו כָּלָם הֵם דְּבַרֵי-תּוֹרָה הַנוֹגְעִים לְמַעֲשֵׂה וּלְהַצְלַת-הַנַּפְשׁ - בְּוֹדֵאֵי מִצְוָה לְכַתֵּב גַּם בְּחֹלֵי-הַמוֹעֵד וְכוּ'.

הלוללת רבנו ז"ל

– עם סדר הסתלקותו הקדוש –

א.

(חיי-מוהר"ן קד)

לְדָתוֹ הִיָּתָה בְּקִהְלַת קֹדֶשׁ מְזֻבָּז, וּנְכַנֵּם
לְבָרִית-מִלְּחָה בְּשַׁבַּת-הַגָּדוֹל.

וְכָל שְׁנוֹתָיו הָיוּ כְּפִי הַנְּשָׁמַע בְּעֶרְךָ
אַרְבָּעִים שָׁנָה פְּחוֹת מֵעֵט – כִּי בְּשַׁנַּת
הָאַרְבָּעִים נִפְטַר וְנִסְתַּלַּק לְמַעְלָה לְמַעְלָה,
”בְּיֵרַח הָאֲתָנִים בְּחֹג” (על-פי מַלְכִּים-א ח, ב), בְּיוֹם
שְׁלִישִׁי, יוֹם רְבִיעִי שֶׁל סְפֹת, ח”י תְּשַׁרִי
תַּקַּע”א, בְּאוֹמִין, הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַר בָּהּ בְּחַיִּים
חַיּוֹתוֹ לְשֹׁכְבֵי שָׁם.

וְאַחֲרֵי-כֵן שָׁמַעְתִּי: ”שְׁשֻׁנוֹתָיו לֹא הָיוּ, כִּי
אִם שְׁלֹשִׁים וְשִׁמּוֹנָה שָׁנָה
וְחֻצִי”! – וְכִפִּי הַנִּרְאָה כֶּךָ הָאֲמַת. (וְיִדּוּעַ כִּי
בְּשַׁנַּת תַּקַּל”ב הָיָה רֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן בְּשַׁבַּת, וְזֶה הַיּוֹם
שֶׁנּוֹלַד בוֹ רַבְּנוּ ז”ל לְשָׁנֵי הַדְּעוֹת הַנ”ל).

[פּוֹנְבֵי-אוֹר, חֲכָמָה-וּבִינָה לָהּ: וְזֶה אֲשֶׁר גַּם כָּל שְׁנוֹתָיו
הָיוּ בְּעֶרְךָ אַרְבָּעִים שָׁנָה. כִּי ”בֶּן אַרְבָּעִים לְבִינָה” (אֲבוֹת
פ”ה מ”א), עֵינַי בְּרִשְׁ”י פָּרְשַׁת כִּי תִשָּׂא (ל, טז): ”שְׁשֻׁנוֹת
הָאֲנָשִׁים, מִכֶּנֶן לְמַנְיֵן שְׁנוֹת עוֹלָם הַמַּתְחִילִין מִתְּשַׁרִי”.
וְנִמְצָא לְפִי-זֶה כְּשֶׁנּוֹלַד בְּנִיסָן בְּשַׁנַּת תַּקַּל”ב (שְׁעַל זֹאת
הַגְּרָסָא כָּתַב מוֹהֲרַנ”ת ז”ל: ”שְׁכִפִי הַנִּרְאָה שְׁכָף הוּא הָאֲמַת”),
וְהַסְתַּלְקוֹתוֹ הָיָה בְּח”י יָמִים בְּתִשְׁרֵי בְּשַׁנַּת תַּקַּע”א – מִכֶּנֶן
מִמָּשׁ אַרְבָּעִים שָׁנָה.

וְזֶה אֲשֶׁר צְרוּף שָׁמוֹ ”נַחֲמ”ן – מו”ח נז”ן – כִּי הוּא הַשִּׁיג
מִחַ הַנו”ן מִשְׁעָרֵי בִינָה.

וְזֶה אֲשֶׁר גַּם יוֹם הַסְתַּלְקוֹתוֹ וְעֲלִיתוֹ לְגַבְהֵי מְרוֹמִים, הוּא
מִכֶּנֶן מִמָּשׁ בְּיוֹם הָאֲרַת מִשָּׁה רַבְּנוּ, וּבְפָרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ שֶׁל
הַסְתַּלְקוֹת מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם. וְזֶה אֲשֶׁר בְּיוֹם שֶׁחָל
בוֹ ז’ אָדָר פְּטִירַת מִשָּׁה רַבְּנוּ עָלְיוֹ הַשְּׁלוֹם, יְחוּל לְעוֹלָם
יוֹם שְׁנֵי דְחַל הַמוֹעֵד סְפֹת יוֹם הַסְתַּלְקוֹתוֹ].

ב.

(חיי-מוהר"ן קצא)

יוֹם ג', ח”י תְּשַׁרִי, שְׁנֵי דְחַל-הַמוֹעֵד סְפֹת,
לְעֵת-עֶרֶב, שְׁנַת תַּקַּע”א – נִלְקַח אֲרוֹן
אֱלֹקִים, וְנִסְתַּלַּק אוֹר יִשְׂרָאֵל, כְּבוֹד אֲדָמוֹ”ה,
בוֹצִינָא עֲלָאָה, בוֹצִינָא קַדִּישָׁא יְקִירָא, אוֹר
הַגָּנוּז וְהַצָּפוּן, מוֹרְנוּ רַבִּי נַחֲמָן, זְכָר צַדִּיק
וְקָדוֹשׁ לְבָרְכָה.

וְנִקְבַּר לְמַחְרָתוֹ בְּיוֹם רְבִיעִי, בְּאוֹמָאן,
בְּמָקוֹם אֲשֶׁר בָּחַר לוֹ בּוֹ בְּחַיִּים
חַיּוֹתוֹ, כְּמִבְאֵר בְּזֶה הַסֵּפֶר סְפוּרֵי דְבָרָיו (קצז);
רִיז; וְעוֹד): אֲשֶׁר מִבְּאֵר בָּהֶם בְּפָרוּשׁ: שְׁהוֹטֵב
בְּעֵינָיו לְשֹׁכְבֵי בְּאוֹמָאן, מַחֲמַת שְׁהִיָּה שָׁם
קָדוֹשׁ-יְהִי שֶׁמֶן הַרְּבִיחַ מְאֹד, כְּמִפְרָסָם.

גַּם עַקֵּר הַסְתַּלְקוֹתוֹ, מַחֲמַת הַקָּדוֹשִׁים
שֶׁנִּהְרְגוּ שָׁם, בְּאֲשֶׁר הִבְנֵנוּ מִדְּבָרָיו
שֶׁסִּפֵּר בְּאוֹמָאן: שֵׁישׁ שָׁם רַבּוֹת נְשֻׁמוֹת
שֶׁהוּא צָרִיךְ לְהַעֲלוֹתָן.

גַּם בְּיוֹם שְׁנֵי רֵאשׁוֹן דְּחַל-הַמוֹעֵד הַנ”ל,
שְׁהִיָּה יוֹם אֶחָד לְפָנֵי הַסְתַּלְקוֹתוֹ, עָנָה
וְאָמַר אֵלָי: ”הָאֲתָה זֹכֵר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁסִּפַּרְתִּי
לָךְ”?! – אָמַרְתִּי לוֹ: ”אֵיזָה מַעֲשֶׂה”?! – הִשִּׁיב
לִי: ”הַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַבַּעַל-שֵׁם-טוֹב ז”ל,
שֶׁסִּפַּרְתִּי לָךְ בְּעֵת שֶׁנִּכְנַסְתִּי לְאוֹמָאן”! (חיי-
מוהר"ן קצ - מוֹבָא לְקַמּוֹן). הַשְּׁבִתִי לוֹ: ”הֵן”!

עָנָה וְאָמַר: ”זֶה זְמַן רַב שֶׁהַסְתַּכְּלוּ עָלַי
לְתַפְסְּנִי לְכָאן”! – שׁוּב עָנָה וְאָמַר:
”לֹא אֶלְפִים נְשֻׁמוֹת כָּאן, כִּי-אִם רַבּוֹת

ד.

(חיי-מוהר"ן קסב)

דבר הרבה מענין קברו. וגלה דעתו פמה פעמים בכמה מיני לשונות: "שיבואו על קברו תמיד, לומר תהלים על קברו, וללמד שם, ולהרבות שם בתפלה ותחנונים - ויהיה לו שעשועים ותענוג גדול מזה!"

ואמר: "שכשאחד יבוא על קברו, ויאמר קפיטל תהלים בהתעוררות-הלב - יהיה לו תענוג גדול מזה!" - ועשה תנועות בגופו ובעצמותיו אז, ורמז: "שיהיה לו חלוץ-עצמות אז בקברו, כשיאמרו תהלים על קברו.

[שיחות-הר"ן קנו: רמז לכל אחד ואחד: כמה גדולה הפעולה, של מי שיזכה לבוא על קברו הקדוש והנורא - פי בודאי ישמע דבריו, ויעזר ויושיע לו בכל מה דאפשר].

ועוד דבר בזה הענין פמה פעמים. ואחר-כך גלה העשרה קפיטל תהלים. ואמר: "שמי שיבוא על קברו, ויתן פרוטה לצדקה, ויאמר אלו העשרה קפיטל תהלים - יניח עצמו לארץ ולרחב לעזר לזה האיש, אפילו אם עבר מה שעבר וכו'" - ויחד שני עדים על-זה במבאר במקום-אחר (חיי-מוהר"ן רכה).

ה.

(חיי-מוהר"ן קצז)

"אני רוצה לשאר ביניכם [איה וויל בלייבן צווישן אייד], ואתם תבואו על קברי!" - וזה הדבור יקר בעיני מאד, מה ששמעתי בשמו זה הלשון בפרוש שאמר: "אני רוצה לשאר ביניכם!" - פי כל העולמות תלויים בזה מה שנשאר בינינו.

רבבות!" - גם בליקה שלאחריו ספר גם-כן מענין זה, ואמר: שכמה משפטים וכמה קדושים וכו' היו בכאן!"

ואמר: "מה לכם לדאג, מאחר שאני הולך לפניכם! - אלו אנשים מאנשינו שמתו מקדם, היה להם חשש. אבל אתם, מאחר שאני הולך לפניכם, אין לכם לחוש כלל. ומה אם הנשמות שלא הפירו אותי כלל, הם מצפים על תקונים שלי, מכל-שכן אתם!"

ג.

(חיי-מוהר"ן קנא)

בקיץ בשנת תקס"ו בחדש סיון, נפטר בנו הי"ד שלמה אפרים ז"ל וכו'.

ואז אחר פטירת הי"ד הנ"ל כשבאנו אליו, אז התחיל לדבר עמנו מענין 'תקון-הנשמות', מענין ה'בעל-שדה': "שיש שדה שגדלים בו נשמות, וצריכין 'בעל-השדה' לתקנם. וזה שחוגר מתניו להיות 'בעל-השדה', יש עליו יסורים הרבה בלי שעור", כמבאר בהתורה "ויאמר בעז אל רות" (ח"א סה).

ומאז דבר הרבה מענין 'תקון-הנשמות', ובפרט אחר שבא מלעמבערג, בפרט בכניסתו לאומין - שכל כניסתו לשם, ומה שבחר להסתלק שם ולשכב שם, הפל היה מחמת זה, בשביל 'תקון-הנשמות' הצריכים תקון מכמה מאות שנים.

פי שם באומין נהרגו נפשות רבות בלי שעור, וכמה ילדים אלפים ורבבות, שנהרגו קדם זמנן וכו', וכמוכן משיחותיו באומין,

ד.

(תיימזהר"ן רי)

בְּעֵינַי נְסִיעֶתוֹ, יֵשׁ סוּדוֹת נוֹרְאוֹת בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה. כִּי בְּכָל נְסִיעוֹתָיו הַקְּדוּשׁוֹת יֵשׁ רְזִין עֲלָאִין גְּבוּהִים מְאֹד, מְכַל שָׁבֶן בְּנִסְיָה הָאֲחֵרוֹנָה הַזֹּאת שֶׁנִּסְעָה לְהַסְתַּלַּק שָׁם, אֲשֶׁר לֹא יִכְלֶה רְעִיוֹן סוּדוֹת נִפְלְאוֹת עֲצוּמוֹת וְנִסְתָּרוֹת רְבוֹת, שֶׁהָיָה בְּכָל פְּסִיעָה וּפְסִיעָה, וּבְכָל עֵינָן וְסִבָּה שֶׁל עֵינָי הַסְתַּלְקוֹתָיו.

ז.

(תיימזהר"ן ריז)

בְּאוֹמְיֵן וְכוּ', עָנָה רַבֵּנוּ ז"ל וְאָמַר, וְהִרְאָה בְּאֶצְבְּעוֹ לַחוּץ, וְאָמַר: "הִרְאִיתֶם הֵגֶן הַזֶּה, כִּמְהָ הוּא טוֹב וְיָפֵה!" (וְזֵי גַעֲפַעֲלֵט אֵיידֵד דַּעַר גְּאָרְטֵן?) [אֵיידֵד מוֹצֵא חַן בְּעֵינֵיכֶם הֵגֶן הַזֶּה?].

וְהָיָה הָאִישׁ הַהוּא סוֹבֵר: "שֶׁמְשַׁבַּח אֶת הֵגֶן שֶׁלִּפְנֵי הַחֲלוֹנוֹת!" - הַשֵּׁיב רַבֵּנוּ ז"ל, וְהִרְאָה בְּאֶצְבְּעוֹ עַל הַבֵּית־הַחַיִּים, כִּי הַבֵּית־הַחַיִּים הָיָה נִרְאָה שָׁם בְּרַחוּק מִתּוֹךְ הַחֲלוֹנוֹת, כִּי הָיָה עוֹמֵד בְּנִגְדוֹ. וְאָמַר: "עַל־זֵה הֵגֶן אֲנִי אוֹמֵר!" - עָנָה וְאָמַר: "אֵין אַתֶּם יוֹדְעִים גְּדֹל יְקָרַת מַעֲלַת קִדְשָׁתָהּ הַבֵּית־הַחַיִּים דְּפָה, כִּי הוּא יְקָר וְקָדוֹשׁ מְאֹד!"

וְכֵן כִּמְהָ וְכִמְהָ פְּעָמִים הָיָה מְדַבֵּר עִם כִּמְהָ אֲנָשִׁים, וְהַפְּלִיג מְאֹד בְּשִׁבַּח הַבֵּית־הַחַיִּים שֶׁל אוֹמְיֵן, כִּי מְנַחִים שָׁם כִּמְהָ קְדוּשִׁים אֲלָפִים וְרַבְבוֹת. כִּי שָׁם הָיְתָה הַהִרְיָגָה הַגְּדוֹלָה בְּעַת הַבְּרִיחָה שֶׁנִּהְרָגוּ שָׁם אֲלָפִים וְרַבְבוֹת נִפְשׁוֹת קְדוּשִׁים מִיִּשְׂרָאֵל, וְהָיָה שָׁם קְדוּשֵׁי־הַשֵּׁם הַרְבֵּה מְאֹד.

וְכִמְהָ פְּעָמִים אָמַר בְּפְרוּשׁ לְפָנָי, וְלְפָנָי עוֹד כִּמְהָ אֲנָשִׁים: "שֶׁטוֹב לְפָנָיו לְשֹׁכְבֵי שָׁם, מִחֲמַת שֶׁהָיָה שָׁם קְדוּשֵׁי־הַשֵּׁם הַרְבֵּה מְאֹד!"

וְאַחֲרֵי־כֵן נִתְקַיְמוּ דְבָרָיו בְּכֵלם, וְנִסְתַּלַּק בְּאוֹמְיֵן וְכוּ' - אֵז "הִמָּה רָאוּ כֵן תִּמְהוּ" (עַל־פִּי תַּהֲלִים מַח, ו), וְהִבִּינוּ בְּכֵלם: "שֶׁכָּל עֵקֶר בִּיאָתוֹ לְאוֹמְיֵן הָיָה, בְּשִׁבִּיל לְהַסְתַּלַּק שָׁם!" - פֶּאֶשֶׁר נִשְׁמַע מִפִּיו בְּפְרוּשׁ כִּמְהָ פְּעָמִים.

וּבְעֵינַי יִשִּׁיבָתוֹ בְּאוֹמְיֵן, "לֹא תִמְלֵא אֵינָן מְשֻׁמְעָ" (עַל־פִּי קַהֲלַת א, ח), מִה שֶׁשִּׁמְעֵנוּ קֶצֶת מְעַט מְזַעֵר, כְּטַפָּה מִן הַיָּם מִפְּיוֹ־הַקְּדוּשׁ, וְמִה שֶׁהַתְּנוּצָץ לָנוּ בְּשִׁכְלָנוּ אֵיזָה הַתְּנוּצָצוֹת בְּזֵה, כִּפִּי הַדְּבָרִים שֶׁשִּׁמְעֵנוּ בְּרִמְזָה מִפִּיו.

כִּי עָשָׂה שָׁם בְּאוֹתוֹ הַקַּיִץ שֶׁיֵּשֵׁב שָׁם, תִּקְוִינִים עֲצוּמוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרְאִים מְאֹד, וְשָׁם עָסַק בִּיּוֹתֵר וְיּוֹתֵר בְּעֵינַי תִּקְוִי־הַנְּשֻׁמוֹת, כִּפִּי הַמּוֹבֵן מִהַמְעֵשָׂה שֶׁסִּפֵּר לְפָנָינוּ בְּכִנְיֻסָּתוֹ לְשָׁם.

ח.

(תיימזהר"ן ריח)

בְּאוֹמְיֵן קָדָם רֵאשֵׁי־הַשָּׁנָה הָאֲחֵרוֹן, הָיָה מְסַפֵּר עִם אֲנָשִׁים שְׁלוֹ מַעֲנֵן הַסְתַּלְקוֹתָיו: "שֶׁכָּבֵר הוּא אֶצְלוֹ שְׁלֹשׁ שָׁנִים אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוֹתָיו! כִּי מַעַת שָׁבָא עָלָיו הַחֲלוּלָתָה, הוּא נִחְשָׁב בְּעֵינָיו שֶׁכָּבֵר נִסְתַּלַּק מִן הָעוֹלָם!"

וְאָמַר: "שְׂאִינֵנוּ יוֹדַע בְּאֵיזָה זְכוּת הוּא חַי בְּנֵס, כָּל שְׁלֹשׁ שָׁנִים אֵלּוֹ וְכוּ'!"

אֵז סִפְרוּ אֲנָשָׁיו עִמּוֹ, וְהָיוּ מִתְאַנְחִים מְאֹד: "כִּי מִה נַעֲשָׂה, וְעַל מִי יַעֲזֹב אוֹתָנוּ!"

וְהַשֵּׁיב: "רַק אַתֶּם תַּחֲזִיקוּ עֲצֻמְכֶם בְּיַחַד, אֵז תַּהֲיוּ אֲנָשִׁים כְּשָׂרִים! וְלֹא כְּשָׂרִים בְּלִבָּד, אֲלֵא אֶפְלוֹ צְדִיקִים וְטוֹבִים תַּהֲיוּ. כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ יַעֲזֹר לִי בּוֹדָאִי, שֶׁיְהִיָּה

כְּרִצוֹנִי כַּאֲשֶׁר רָצִיתִי מִכָּבֶד. כִּי בְעֶזְרַת־הַשֵּׁם
גָּמַרְתִּי וְאָגִמֵר כְּרִצוֹנִי בּוֹדְאִי [בְּעֶזְרַת־הַשֵּׁם אֵיךְ
הָאֵב אוֹיִסְגַּעֲפִירֵט אֹן וְעֵל אוֹיִסְפִירָן].

וְאָמַר: שְׁכַל מִי שִׁיִּגַע וַיִּתְחַבֵּר לְאֶחָד
מֵאֲנָשֵׁי־שְׁלוֹמֵנו - בּוֹדְאִי יִהְיֶה
'אִישׁ כָּשֶׁר' בְּאֵמֶת! וְלֹא 'אִישׁ כָּשֶׁר' בְּלִבָּד,
אֲלֹא אֲפֹלו 'צְדִיק־גָּמוּר' כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹצֶה!

נִזְרָאוֹת, וּמַעֲשִׂיּוֹת נִפְלְאוֹת פְּלֵאֵי־פְלְאוֹת
שֶׁגָּלָה, וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה וְכוּ' וְכוּ'.

וְתַפְס אִזּוֹ אִישׁ אֶחָד, וְטַפַּח לוֹ בְּכַתְפֵּיו,
וְאָמַר לוֹ בְּזוֹה־הַלְשׁוֹן: "אֲבָרְמִיל
(אֲבָרְהָם - שֵׁם הָאִישׁ שֶׁדָּבַר עִמּוֹ), מִיֵּד הָאֲבָן זֵיךְ
פָּאָרְט עֶפְעֵס גַּעֲטָאן אוֹיף דְּעֵר וְוֵעֵלְט!
[אֲבָרְהָם, מִכָּל מְקוֹם עָשִׂינוּ מִשְׁחָו בָּזֶה הָעוֹלָם]. וְהִבֵּן.

ט.

(חיי-מוהר"ן רב)

בְּסִמּוּד נִסְתַּלַּק מְאוּר עֵינֵינוּ, הוֹדְנוּ,
פָּאָרְנוּ, קִדְשָׁתְנוּ. אֲבָדְנוּ מַה
שֶׁאֲבָדְנוּ. אֲלוֹ כָּל הַיָּמִים דְּיוֹ, וְכָל הָאֲגָמִים
קוֹלְמוֹסִים וְכוּ', לֹא יִסְפִּיקוּ לְבָאֵר אַחַת
מֵאֲלֶף וּרְבָבוֹת מַה שֶׁהִפְסַדְנוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ
הַרְבִּים. "אוֹי לָנוּ כִּי שִׁדְדָנוּ" (יִרְמִיָּה ד, יג).

זֹאת נִחַמְתָּנוּ בְּעֵינֵינוּ, כִּי מַעַט מְתוּרָתוֹ
הַקְדוּשָׁה לֹא שָׁכַחְנוּ. לוֹלֵא תוֹרָתוֹ
הַקְדוּשָׁה שֶׁעָשׂוּעֵנוּ וְכוּ'. וְעַל־כֵּן עֲדִין לֹא
פָּסְקָה חִס־וְשְׁלוֹם תְּקוּנָתְנוּ וְכוּ'.

י.

(חיי-מוהר"ן רב)

בְּלִיל שְׁנֵי דְרָאשֵׁי־הַשָּׁנָה, בְּעֵת שֶׁהִתְגַּבֵּר
עָלָיו הַחֹלְאוֹת מְאֹד, עָנָה וְאָמַר
לְהָאִישׁ שֶׁעָמַד לְפָנָיו אָז: "הֲלֹא מִן הַמִּיתָה
כָּבֵר אֵין אָנִי מִתִּירָא כְּלָל!" - עָנָה וְאָמַר:
"הֲלֹא אֶף־עַל־פִּי־כֵן עָשִׂינוּ אִיזָה דְּבָרִים
בְּעוֹלָם!"

כְּלוֹמֵר: מַה שֶׁתִּקַּן וְהִחְזִיר בְּתִשׁוּבָה
אֲלֵפִים וּרְבָבוֹת נִפְשׁוֹת. הֵן
נִפְשׁוֹת בְּנֵי אָדָם הַמְּלַכְשִׁים בְּגוֹף, וְהֵן נִפְשׁוֹת
וְכוּ' אֲלֵפֵי־אֲלֵפִים וּרְבִירְבָבוֹת וְכוּ', שֶׁעָסַק
כְּמַה שֶׁנִּים לְתַקְנָם. וְכִיּוֹצֵא בָּזֶה שָׂאָר תְּקוּנִים
עָלִיוֹנִים וְנוֹרָאִים שֶׁתִּקַּן, וְכְמַה תּוֹרוֹת

יא.

(חיי-מוהר"ן רב)

כָּבֵר הַבְּטִיחַ רַבְּנוּ ז"ל בְּחַיָּיו, וַיַּחַד שְׁנֵי
עֲדִים בְּשָׂרִים עַל־זֶה, רַבִּי אֶהְרֹן ז"ל
וּרְבִי נִפְתָּלִי ז"ל: "שִׁכְשִׁי־תִלְכַּךְ - כְּשִׁיבּוֹאוֹ
עַל קִבְרִי וַיִּתְּנוּ פְרוּטָה לְצַדִּיקָה בְּעִבּוּרִי,
וַיֹּאמְרוּ אֲלוֹ הָעֶשְׂרָה קִפִּיטֵל תְּהֵלִים
הַנִּרְשָׁמִים אֲצִלְנוּ בְּשִׁבִיל תְּקוּן לְמִקְרָה־לִּילָה
רַחֲמָנָא־לְצַלָּךְ - אִזּוֹ יִנִּיחַ רַבְּנוּ עֲצָמוֹ לְאֶרֶץ
וְלָרַחֵב, וּבּוֹדְאִי יוֹשִׁיעַ לָזֶה הָאָדָם!"

וְאָמַר: "שֶׁבַּה־פְּאוֹת יוֹצֵיא אוֹתוֹ מִהַגִּיהֶנָם,
אֲפֹלוֹ אִם יִהְיֶה אוֹתוֹ הָאָדָם אֵיךְ
שִׁיְהִיָּה, אֲפֹלוֹ אִם עָבַר מַה שֶׁעָבַר. רַק מַעֲתָה
יִקְבַּל עַל עֲצָמוֹ שֶׁלֹּא יָשׁוּב לְאוֹלָתוֹ חִס־
וְשְׁלוֹם!"

וְכֵן אֲפֹלוֹ אֲלוֹ שֶׁלֹּא זָכוּ לְהַפִּיר אֶת רַבְּנוּ
ז"ל בְּחַיָּיו, כְּשִׁיבּוֹאוֹ עַל קִבְרוֹ הַקְדוּשָׁה,
וַיִּסְמְכוּ עָלָיו, וַיִּלְמְדוּ סִפְרֵי־הַקְדוּשִׁים,
וַיְרַגְּלוּ עֲצָמָם לִילָךְ בְּדַרְכֵי הַקְדוּשִׁים
הַנִּצְאָמְרִים בְּסִפְרֵי הַקְדוּשִׁים, בּוֹדְאִי יֵשׁ לָהֶם
עַל מַה שִׁיִּסְמְכוּ. אֲשֶׁרִיָּהֶם אֲשֶׁרִי חֲלַקְם,
"וְלֹא יֵאָשְׁמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ" (תְּהִלִּים לז, כג).

כִּי כָּבֵר גָּלָה דְעֵתוֹ בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת בְּפִרוּשׁ
וּבְרַמְזוֹ: "שְׁכַל מַה שֶׁעוֹסֵק עִמָּנוּ, אֵינּוּ
בְּשִׁבִילָנוּ לְבַד, "כִּי אִם אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֶה וְאֶת
אֲשֶׁר אֵינְנוּ פֶה!" (עַל־פִּי דְבָרִים כט, יד).

יב.

(שיחות-הר"ן קעט)

קדם הסתלקותו, אמר: שכבר הוא עומד עכשו על מדרגה כזו, שאי-אפשר להשיג יותר בשום אופן, כל-זמן שמלבשין בהגוף.

ואמר: שמתגעגע מאד מאד להפשיט גופו, כי אי-אפשר לו לעמד על מדרגה אחת בשום אופן.

כי כל ימי חייו, מעולם לא עמד על מדרגה אחת, אפלו כשהגיע לאיזה מדרגה עליונה שיהיה, אפלו לתכלית המעלה, אף-על-פי-כן היה מחפש יותר, עד שהגיע למדרגה גבוהה יותר ויותר. וכן היה תמיד כל ימי חייו (כמבאר במקום אחר).

ולבסוף הגיע למדרגה גבוהה כזו, שאי-אפשר בתוך הגוף להשיג יותר בשום אופן. ועל-כן היה מכרח להסתלק.

ואמר בזוהלשון: "איך וואלט שוין גיגערין דאס העמדיל אויסגעטאן, ווארן איך קאן אויף איין מדרגה ניט שטיין!" [הייתי כבר פושט את כתנתי, מפני שאיני יכול לעמד על מדרגה אחת].

יג.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א נא-נב-נג-נד-נה-נו-נז-נח-נט-סא-סב-סג-סד-סה-סו-סז)

ביום שלישי דסליחות, באתי לאומין על ראש-השנה, וישבתי שם עד שנסתלק בשלום, וזכיתי לעמד בשעת הסתלקותו הקדוש והנורא וכו'.

בראש-השנה האחרון שהיה באומין שחל ביום שבת-קדש אז, נחלש מאד באותו יום, דהיינו ביום שבת

קדש ראשון דראש-השנה, והתחיל לצאת דרך פיו, דם הרבה. והוא היה מתירא מאד כשיצא מפניו דם על-ידי ההוסט, בפרט עתה שיצאו מפניו דמים הרבה בלי שעור, והיה חלש מאד וכו'.

והתחיל לדבר עמי: "מה לעשות בענין אמירת התורה?" וכו'. עד שהשיב לי: "אם-כן אמסר נפשי" וכו'! - כי באמת היתה מסירת-נפש עצום אז שיאמר תורה בחלישות כזה, שהיה כמעט שיגוע בכל-עית וכו'. (עין בפנים באריכות, ספור אמירת התורה ח"ב ח' תקעו-תוכחה).

וכל הלילה אחר-כך, הוא ליל שני דראש-השנה היה חלוש ומסכן מאד מאד וכו'.

ועצם חלישותו בכל אלו הימים, אי-אפשר לבאר. ואף-על-פי-כן דבר עם העולם, ודבר עם כל אחד ואחד מה שהיה צריך, וכלם קבלו רשות מפניו אחר ראש-השנה.

ודבר עם כל אחד הרבה בדרבו תמיד, עד שלא עלה על דעתם שישתלק בסמוך, כי אם היה עולה על דעתם זאת, לא היו נוסעים מפניו. ואפלו בנוותיו וחתנו שחיו, כלם נסעו משם אחר ראש-השנה, כי לא עלה על דעתם שיגיע הסתלקותו כל-כך מהרה.

אף-על-פי שבאמת אם היינו משימים לב קצת, היינו רואים בעינינו, שהוא סמוך מאד להסתלקותו, ושהוא חי בנס בכל רגע ורגע, והוא ז"ל בעצמו העיר לבבנו פעמים אין מספר, והודיע לנו בכמה לשונות: "שסמוך מאד שיגוע!"

אך בעוונותינו הרבים לא שמנו לבנו לזה, והיה נדמה בעינינו: "שאי־אפשר שהשם־יתברך יעשה זאת, לקח מהעולם אור צח וכו' וכו' בזה בימים האלה!"

ועל־ידי־זה אבדנו מה שאבדנו, מה שהינו יכולים לשמע ממנו עוד. אך ברוך־השם אשר חמל עלינו בחסדו, וזכינו מקדם לשמע ממנו הרבה, שיש בו די להחיות כל העולם לדורי־דורות.

בערב יום־הכפורים נכנסנו אליו, וברך אותנו כל אחד ואחד בדרבו תמיד. אבל היה אז מאים קצת, ונפל אימה ובושה גדולה לכל מי שנכנס אליו להתברך.

ואי־אפשר לציר נוראות הדרת קדשת פניו המאירים אז, בערב יום־הכפורים, פשנכנסנו אליו להתברך. אשרינו שזכינו אז לקבל ברכתו, היא הברכה שקבלנו ממנו קדם הסתלקותו.

ואז באותו היום שהוא אחר יום־הכפורים, היה צריך לצאת מדירה זאת, להדירה שישב בה קדם ראש־השנה וכו', ושם נסתלק.

כשחזר ונכנס לבית הנ"ל, והתחלנו לסדר להעמיד לו בלי־הבית פראוי, ורצינו להעמיד לו מטתו, ובכל־מקום שרצינו להעמיד לו, לא הוטב בעיניו. עד שמצאתי מקום, לקח ה'קאמאדע' [שדה עם מגירות] מהמקום שעמדה שם, ולהעמיד שם המטה, וזה המקום הוטב בעיניו, והעמדנו שם מטתו, ואחר־כך נסתלק על אותה המטה במקום זה.

והבנתי פונתו למפרע: שבשביל־זה היה מדקדק בלי־כך על מקום עמידת

מטתו - כי נקדת המקום שנסתלק שם, היה מוכן ומזמן משנים קדמוניות מכבר לזה וכו'.

והוא ז"ל שאל עלי בכל־עת: "היכן אני!" - גם היה סברא אצלי: "לפע לביתי על ספות!" - פי לא רצינו להעלות על דעתנו שיסתלק אז וכו'.

אבל רחמיו יתברך לא פלים, ו"חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח" (שמואל־ב יד, יד), וחמל עלי ועל כל התלויים בזה, וסבב ספות ברחמיו למעני, ועבב אותי שם, עד שזכיתי להיות אצל הסתלקותו הנורא.

וביום חמישי שהוא יום לפני ערב ספות, נכנסתי אליו סמוך למנחה, ועמד לפניו רבי נפתלי חברי, ושאר אנשים, והוא היה חלוש ביותר, וחליו התגברה מאד וכו'. ומן אותה השעה והלאה, לא זזנו ממנו.

ובאותו הלילה, הוא ליל ששי ערב ספות, לנתי אצלו. ובאותו הלילה סדר צואה לפני: לתן שלש מאות אדמים לבתו חיה תחיה, ולאשתו הכתבה וכו'. ואמר וכו'.

ואמר: אלו השלש שנים חיתי בניס (הינו: השלש שנים מיום שהגיע לו החולאת הזאת של ההוסט, עד עתה, שהם במשך שלש שנים).

ואחר־כך אמר: "לי גם לכם, היה ראוי לומר איזה דבר, אבל אתם אנשים קטנים מאד!"

עניתי ואמרתי לו: "אם־כן בודאי הרחמנות גדול עלינו, ובודאי אתם צריכים לחיות עוד" וכו'! - השיב: "אצל השם־יתברך הכל אפשר!" (כאומר: אני יודע שקרוב הסתלקות, רק בודאי מהשם־יתברך אין שום דבר נמנע).

כְּלִיזָה הָיָה, בְּלִיל הַשִּׁיבָּ לַיּוֹם שְׁשִׁי עָרֵב סְכוּת, וְכָל אוֹתָהּ הַלִּילָה הָיָה רַעַשׁ גָּדוֹל, כִּי בְּכָל פַּעַם הִתְגַּבְּרָה עָלָיו חֲלָשְׁתּוֹ יוֹתֵר, וַיֵּצֵא מִמֶּנּוּ דָם עַל־יְדֵי הַהוֹסֵט, הַרְבֵּה מְאֹד, מִיּוֹם שְׁנֵי דְרָאשֵׁי־הַשָּׁנָה עַד הַנְּהָ, אֲשֶׁר לֹא יֵאֱמָן כִּי יִסְפֵּר וְכוּ'.

בְּיוֹם שְׁשִׁי בִּבְקָר אָמַר לָנוּ: "שְׁנַמְצָא בְּשִׁבְלֹו אֵיזָה פֶּסֶא טוֹבָה לְפִי חֲלָשְׁתּוֹ, שְׁיֻכַּל לְסַמֵּךְ עָלָיו הֵיטֵב!" - וְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עֲזָרְנוּ, וּמְצָאנוּ פֶּסֶא שֶׁהוֹטְבָה בְּעֵינָיו, וְתַכְף הִבְאֵנוּ לוֹ הַפֶּסֶא, וַיֵּשֶׁב עָלֶיהָ.

בִּבְקָר בְּיוֹם שְׁשִׁי הֵנ"ל רָאִינוּ נִפְלְאוֹת: שְׁבַעֲצָם חֲלִישוֹתוֹ אִז בְּלִי שְׁעוֹר, יֵשֶׁב עַל הַפֶּסֶא מֵעַת־לַעַת וְחֲצִי רְצוּפִים, דְּהֵינּוּ: מִיּוֹם שְׁשִׁי בִּבְקָר, עַד מוֹצָאֵי־שַׁבָּת שֶׁהוּא יוֹם רֵאשׁוֹן דְּסְכוּת, כִּי לֹא נִכְנַס לְסִפְהָ בְּלָל, כִּי הָיָה אִז מִסְכָּן מְאֹד.

וּבַעַת שְׁיֵשֶׁב עַל הַפֶּסֶא, הִנִּיחוּ לוֹ טְלִית וְתַפְלִין בְּיוֹם שְׁשִׁי הֵנ"ל בִּבְקָר. וּבְהִיוֹתוֹ מְעֻטָף בְּטְלִית־וְתַפְלִין, הִתְחִיל לְגוֹעַ, וְנָתַן הַקָּאוֹת, וְצוּחָה עָלָיו: "לְאַחֲזוֹ בְּרָאשׁוֹ!" - וְכַמְעַט שֶׁנִּגְוַע אִז, אֵךְ בְּחִסְדֵי־הַשֵּׁם חָזַר בּוֹ חִיוֹתוֹ, וְהִתְפַּלֵּל בְּטְלִית־וְתַפְלִין, וַיֵּשֶׁב אַחֲרֵי כֵךְ עַל הַפֶּסֶא מֵעַת־לַעַת וְחֲצִי רְצוּפִים, עַד מוֹצָאֵי־שַׁבָּת, כֵּנ"ל.

וְכָל אוֹתוֹ הַיּוֹם שְׁשִׁי עָרֵב־שַׁבָּת וְסְכוּת, עֲמַדְנוּ לְפָנָיו, וְהוּא הָיָה חָלוּשׁ מְאֹד, וְהַחִיוֹת הוֹלֵךְ וְנִפְסָק. עֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי לוֹ בְּכַנְיַעוֹת־רֵאשׁ וְלִבְנִשְׁבָּר: "רַבִּי! תוֹשִׁיעוּ לָכֶם בְּעֲצָמְכֶם!" - הַשִּׁיב: "אֵין לִי חֶשֶׁק לָזָה!" - עֲנִיתִי וְאָמַרְתִּי: "יְהִיָה לָכֶם רַחֲמָנוֹת עַל זְרַעְכֶם וְעַל אַנְשֵׁיכֶם!"

וְהָטָה בְּיָדוֹ וְאָמַר: "אֵט אֵט!" - כְּאוֹמֵר: "אֲנִי רַחוּק מְזָה עִתָּה הַרְבֵּה, וְאֵינִי שׁוֹמֵעַ זֹאת כְּלָל עִתָּה!"

וְעוֹד דִּבְרָנוּ עִמּוֹ דְּבוּרִים הַרְבֵּה, בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכָל אוֹתוֹ הַיּוֹם וְלִילָה שְׁלֹא־חָרִיו, הוּא לִיל שַׁבָּת.

וַיּוֹם רֵאשׁוֹן דְּסְכוּת, יֵשֶׁב עַל הַפֶּסֶא, וְלַפְעָמִים הָטָה עֲצָמוֹ עַל הַשְּׁלֶחָן שְׂאֵצֶל הַפֶּסֶא, וְהִנִּיחַ רֵאשׁוֹ עַל יָדוֹ וְשָׁכַב מְעַט, אֲפֶשֶׁר הָיָה יֵשֶׁן אֵיזָה שְׁנַת עָרָאִי כְּלִי־שְׁהוּא. וְאַנְחָנוּ עֲמַדְנוּ לְפָנָיו בְּכַל־עֵת, וְהֵינּוּ מַחְלִיפִים מִשְׁמַרְתָּנוּ, לַפְעָמִים עֲמַדוּ אֵלָיו הָאֲנָשִׁים וְאֵלָיו יֵשְׁנִים, וְאַחֲרֵי־כֵךְ לְהַפֵּךְ, כִּי לֹא זָזְנוּ מִמֶּנּוּ מִן לִיל שְׁשִׁי הֵנ"ל.

בִּבְקָר בְּיוֹם שַׁבָּת רֵאשׁוֹן דְּסְכוּת, הִלְבִּישׁוּ אוֹתוֹ בְּטְלִית, וְהוּא עוֹדְנוּ יוֹשֵׁב עַל פֶּסֶא, וְהִתְפַּלֵּל שֶׁם כָּל הַתְּפִלָּה בְּשִׁלְמוֹת, וַיֵּשֶׁב בְּבִגְדֵי־שַׁבָּת כְּרָאוּי.

וְאַחַר גָּמַר הַתְּפִלָּה, נִכְנַסוּ הַרְבֵּה אַנְשֵׁי הָעִיר אֲצִלוֹ לְקַבֵּל פָּנָיו בְּרִגְלָה, וְהִסְבִּיר לָהֶם פָּנִים, וְלֹא דִבֵּר רַק מְעַט דְּמְעַט הַמְכַרַח בְּיוֹתֵר, כִּי בְּכָל אוֹתָן הַיָּמִים הָיָה נִזְהָר מִלְּדַבֵּר, וְגַם הַדּוֹקטוֹר הִזְהִירוּ מְאֹד שֶׁלֹא לְדַבֵּר, מִחֲמַת שְׁחִיוֹתוֹ הָיָה בְּצַמְצוֹם גָּדוֹל.

בְּמוֹצָאֵי־שַׁבָּת לִיל שְׁנֵי דְסְכוּת, צָוָה: "לְהוֹלִיךְ אוֹתוֹ מִהַפֶּסֶא!"

- וְהַשְּׁפִיבוּהוּ עַל מִטָּתוֹ. וְהָיָה אִז עָיַף וַיִּגַע מְאֹד מְאֹד, וְאָמַר: "שֶׁהוּא יִגַע כְּלִי־כֵךְ, מִחֲמַת שְׁיֵשֶׁב כְּלִי־כֵךְ עַל הַפֶּסֶא!"

אַחֲרֵי־כֵךְ עָנָה וְאָמַר בְּקוֹל קָצֵת: "הֵאֱתָה זוֹכֵר הַמַּעֲשֶׂה שֶׁסִּפַּרְתִּי!" - וְתַכְף עֲמַדְתִּי מְרַעֵד, וְשָׁאֲלַתִּי אוֹתוֹ בְּאֵימָה: אֵיזָה מַעֲשֶׂה!" - עָנָה וְאָמַר: "הַמַּעֲשֶׂה שֶׁסִּפַּרְתִּי לָךְ בְּכַנְיַסְתִּי לְפָה!"

וְתַכְּף נְבִהְלָתִי מְאֹד, כִּי זָכַרְתִּי הֵיטֵב הַמַּעֲשֵׂה שֶׁמְדַבֵּרַת מֵעֵינַי הַבַּעַל-שֵׁם טוֹב ז"ל: "שָׂבָא לְמָקוֹם אֶחָד שֶׁהָיוּ שָׁם נִשְׁמוֹת גְּדוּלוֹת הַרְבֵּה מְאֹד, שֶׁהָיָה מְכַרְח לְתַקְנָם, וְרָאָה: שְׂאִי-אֶפְשֶׁר לְתַקְנָם, כִּי-אִם בְּשִׂסְתַּלֵּק עַל-יְדֵי-זֶה!" (חיי-מוהר"ן קצ) - וְעַמְדָּתִי מֵרַעִיד וּמְשַׁתּוֹמֵם.

עָנָה וְאָמַר בְּזֶה-הַלְשׁוֹן: "מ'האט שוין לאנג ארויסגעקוקט אויף מיר, מ'זאל מ'ך דערטאפן אהער, וואס זאל איך איך זאגן [בבר מזמן צפו לי, לתפסני לכאן, מה אומר לכם] אלפים, רבבות, רבבות, רבבות!"

וּמִשָּׁךְ מְאֹד תִּבַּת "רַבּוֹת" בְּכָל-פַּעַם. כְּלוּמַר: שֵׁשׁ כָּאן בְּאוּמִין סְבִיבוּ רַבּוֹת רַבּוֹת הַרְבֵּה שֶׁל נִשְׁמוֹת שְׁעוֹמְדִים עִתָּה סְבִיבוּ שִׂיתְקַנָּם, שֶׁבְּשִׁבְלִי-זֶה יֵשׁ לוֹ כָּל הָעֲנוּיִים וְהַיְסוּרִים הַקָּשִׁים וְהַמְרִים הָאֵלוּ.

וְאַחֲרֵי-כֵן הִסֵּב פָּנָיו קִצַּת אֶל הַקִּיר וּפָרַשׁ יָדָיו קִצַּת, כְּאוֹמֵר: "הַרִינִי מוֹסֵר נַפְשִׁי, וְהַרִינִי מוֹכֵן וּמְזַמֵּן לְקַבֵּל הַכֹּל בְּשִׁבְלִי וְתַבְרֵךְ!" וְכוּ'.

אַחֲרֵי-כֵן בְּלִיל הַשִּׁיף לַיּוֹם שְׁלִישִׁי, הוּא רְבִיעֵי דְסַכּוֹת, הוּא יוֹם הָאֲחֵרוֹן שֶׁל יְמֵי-חַיָּיו הַקְּדוֹשִׁים, וְאָז עַד אַחַר חֲצוֹת לַיְלָה עָמְדוּ לְפָנָיו חֲבָרֵי רַבִּי נִפְתָּלִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּי הָיִינוּ מִחְלִיפִין מִשְׁמְרוֹתֵינוּ. וּבָעֵת שֶׁשְׁמַעוֹנוּ שִׁיחָה הַנ"ל, לֹא הָיָה אֶז רַבִּי נִפְתָּלִי אֶצְלוֹ, כִּי הָיָה יָשׁוּן אָז, וְאַחֲרֵי-כֵן בְּלִילָה יִשְׁנָתִי אָנִי, וְהוּא עָמַד אֶצְלוֹ ז"ל עִם רַבִּי שְׁמַעוֹן. וְאָז בְּלִילָה חֲזַר וְדַבֵּר מֵעֵינַי הַנִּשְׁמוֹת הַנ"ל, מַה שֶּׁצָּרִיךְ לְתַקֵּן כָּאן הַרְבֵּה הַרְבֵּה נִשְׁמוֹת מְאֹד, וְאָמַר: "כְּמָה מְשַׁפְּטִים יֵשׁ כָּאן, כְּמָה קְדוֹשִׁים הָיוּ כָּאן וְכוּ'.

עָנָה רַבִּי נִפְתָּלִי וְאָמַר לוֹ: "הֲלֹא אָמַרְתָּם בְּהַתּוֹרָה יִיאָמַר בְּעֵז אֶל רוּת' (ח"א סה): שֶׁהַצַּדִּיק הַגָּדוֹל הַמְּפֹלֵג בְּמַעֲלָה מְאֹד, יָכוֹל לְגַמֵּר הָעֵינַי בְּחַיָּיו", עַיֵן-שָׁם.

עָנָה הוּא ז"ל וְאָמַר: "לֹא אָמַרְתִּי לָכֶם כִּי אִם אֵיזָה בְּחִינָה מְזֵה, כִּי הִתְכַּרַח לִילְךָ וּלְהַסְתַּלֵּק בְּשִׁבְלִי זֶה!"

וְאַחֲרֵי-כֵן אָמַר לָהֶם: "אֶפְשֶׁר אַתֶּם מְדַבְּרִים עַל אוֹדוֹתֵיכֶם, מַה יֵּשׁ לָכֶם לְדַאֵג בְּשִׂאֵנֵי הוֹלְךָ לְפָנֵיכֶם. וּמַה אֵלוּ הַנִּשְׁמוֹת שֶׁלֹּא הִכִּירוּ אוֹתִי כָּלֵל, הֵם מְצַפִּים עַל תְּקוּנָיִם שְׁלִי. מִכָּל-שֶׁכֵּן אַתֶּם! אֵלוּ הָאֲנָשִׁים שֶׁמְתוּ מִקֶּדֶם, עִמָּהֶם יֵשׁ אֵיזָה יְגִיעָה וְכוּ'. אָבֵל אַתֶּם, מַה יֵּשׁ לָכֶם לְדַאֵג, מֵאַחַר שִׂאֵנֵי הוֹלְךָ לְפָנֵיכֶם, אֵין לָכֶם לְהַתִּירָא כָּלֵל!"

וְעַל-יֵלְתְרוּפָה, ג אַחֲרֵי יָא נִיסָן תר"ג; הוֹשַׁעְנָא-רַבָּא תר"ה: וְזָכַר הֵיטֵב מַה שֶּׁאָמַר ז"ל קֶדֶם הַסְתַּלְקוּתוֹ הַקְּדוֹשׁ: "אֵז אֵיךְ גִּי פֵּאָר אֵיךְ, וּוֹאס הָאט אִיר צו זָאָרְגֵן!" (מֵאַחַר שִׂאֵנֵי הוֹלְךָ לְפָנֵיכֶם, מַה יֵּשׁ לָכֶם לְדַאֵג).

וְעוֹד שְׁמַעוּ מִמֶּנּוּ דְבוּרִים נוֹרְאִים כְּאֵלֶּה, מֵעֵינַי הַנִּשְׁמוֹת, וּמֵעֵינַי הַסְתַּלְקוּתוֹ.

[חיי-מוהר"ן רמג: וּבִיּוֹתֵר וּיּוֹתֵר קֶדֶם הַסְתַּלְקוּתוֹ כְּשֶׂבָא מְלַעַמְבֵּרְג, עַד שֶׁנִּסְתַּלֵּק, שֶׁהָיָה מִשָּׁךְ שְׁתֵּי שָׁנִים וּיּוֹתֵר, שֶׁאֵז הָיָה לוֹ הַחוֹלָאֵת הַכְּבֵד שְׁלוֹ, אֵז הָיוּ מְסַפְרִין לְפָנָיו יּוֹתֵר מֵעַסְקֵי-הָעוֹלָם. וּבְקִשׁ: "שִׂסְפְּרוּ לְפָנָיו בְּכָל-פַּעַם חֲדָשׁוֹת!" - וְאָמַר: "שִׂאֵינוּ יוֹדַע אֵיךְ אֶפְשֶׁר לְחַיּוֹת בְּלֹא חֲדָשׁוֹת!"]

[שִׁיחַ-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ הַחֲדָשׁ ח"א תרנב: סְמוּךְ לְהַסְתַּלְקוּתוֹ, בְּקֶשׁ רַבְּנוּ ז"ל מֵאֲנָשִׁי-שְׁלוֹמֵנוּ: "שִׂסְפְּרוּ לוֹ חֲדָשׁוֹת!" - וְלֹא יָדְעוּ מַה לְסַפֵּר לוֹ. וְאָמַר רַבְּנוּ: "אֵיךְ קָעַן נִישֵׁט לְעַבְרָן אֵן גִּייעֵס!" (אֵינִי יָכוֹל לְחַיּוֹת לְלֹא חֲדָשׁוֹת) - וּבְקִסְמוּךְ נִסְתַּלֵּק.]

וְכַל־זֶה הָיָה בְּלִילָהּ, וְאֲנִי הָיִיתִי יוֹשֵׁן אֶזְכָּר בְּנִ"ל. אַחֲרַי כִּי הִקְיִצוּתִי כְּמוֹ שָׁעָה אַחֲרֵי חֲצוֹת־לַיְלָה, וּבֵאתִי וְעַמְדַּתִּי גַם־כֵּן לְפָנָיו, וְרַבִּי נִפְתָּלִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן עוֹדִים עוֹמְדִים לְפָנָיו.

וְהוּא יָשָׁב אֶזְכָּר עַל הַפֶּסַע הַנִּ"ל - כִּי מִן מוֹצְאֵי־שַׁבָּת הַנִּ"ל, אַחֲרֵי שֶׁיָּשָׁב מֵעֵת־לַעֲתָה וְחֲצִי רְצוּפִים עַל הַפֶּסַע הַנִּ"ל, אַחֲרֵי־כֵן הִיָּתָה דְרָכּוֹ לֵישֵׁב עַל הַפֶּסַע בְּסֵרוּגִין, וְלִפְעָמִים שָׁכַב אִיזָה שְׁעוֹת עַל הַמָּטָה וְאַחֲרַי כִּי צָוָה לְהוֹלִיכּוֹ לְהוֹשִׁיבוֹ עַל הַפֶּסַע לֵישֵׁב שָׁם אִיזָה שְׁעוֹת, וְאַחֲרֵי־כֵן חָזַר וְצָוָה לְהוֹלִיכּוֹ אֶל הַמָּטָה, וְאַחֲרֵי־כֵן חָזַר עַל פֶּסָאוֹ וְכוּ'. וְכֵן הָיָה מִתְנַהֵג בְּכָל אֵלּוֹ הַיָּמִים, מִן מוֹצְאֵי־שַׁבָּת עַד הַסּוּף.

וּבַעֲתָה שָׁאֲנִי שְׁמַעְתִּי מִמֶּנּוּ שִׁיחָה הַנִּ"ל, מֵעֵנִין הַמַּעֲשֶׂה וְכוּ', הָיָה בְּהִיוֹתוֹ שׁוֹכֵב עַל מְטָתוֹ. וּבְלִילָהּ שָׁהֵם שְׁמַעוּ שִׁיחָה הַנִּ"ל, הָיָה יוֹשֵׁב עַל פֶּסָאוֹ. וְכִשְׁהִקְיִצוּתִי וּבֵאתִי לְפָנָיו, הָיָה עֹדֵן יוֹשֵׁב עַל פֶּסָאוֹ, וְרַבִּי נִפְתָּלִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן עֹמְדוֹ לְפָנָיו עֹדֵן.

וּסְפָר לִי רַבִּי נִפְתָּלִי בְּלַחֲשָׁה קֶצֶת, מֵאֲשֶׁר נַעֲשָׂה בְּאוֹתוֹ־הָעֵת, וְשִׁכְבָּר מִסֵּר לָהֶם הַמַּפְתָּח, וְצָוָה לְשַׂרְף הַכְּתָבִים וְכוּ'. וְעַמְדַּתִּי מֵרַעִיד וּמִשְׁתוּמֵם.

אֶךְ אֲף־עַל־פִּי־כֵן נִתְחַזְקַתִּי, וְאִמְרַתִּי בְּלִבִּי: "שִׁכְבָּר דְּרָכּוֹ, שֶׁהוּא מִכֵּין עֲצָמוֹ לְהַסְתַּלֵּק, אֲבָל אֲף־עַל־פִּי־כֵן לֹא יַעֲשֶׂה הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ זֹאת, וּבּוֹדָאֵי יִחְיֶה, כִּי לֹא הֵינּוּ יְכוּלִים לְהַעֲלוֹת עַל דַּעְתָּנוּ, שֶׁהַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ יִקַּח מִהָעוֹלָם 'אוֹר הָאוֹרוֹת' וְכוּ' כְּזֶה, אַחֲרֵי שֶׁעֹדֵן לֹא זָכוּ לְהִנּוֹת מְאוֹרוֹ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא, אֲשֶׁר בְּכֹל צְרִיכִים אֵלָיו לְקַבֵּל מִמֶּנּוּ" וְכוּ'!

וּבַעֲוֹנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים, עַל־יָדֵי מַחֲשָׁבוֹת אֵלּוֹ, אֲבָדְנוּ מִה שֶׁאֲבָדְנוּ, כִּי אִם הֵינּוּ מְאֻמִּינִים לוֹ בְּפִשְׁיטוֹת שִׁסְתַּלֵּק, כִּי אֲשֶׁר אָמַר לָנוּ בְּפִרוּשׁ וּבְרִמּוֹז, פְּעָמִים אֵין מְסַפֵּר - בּוֹדָאֵי הֵינּוּ יְכוּלִים לְשַׁמַּע מִמֶּנּוּ דְּבָרִים נוֹרָאִים עוֹד אֶזְכָּר.

כִּי רְצוּנוֹ הָיָה שִׁיחָה אֶתְעַרְוֶתָא־לְתַתָּא, שֶׁאֲנַחְנוּ נַעֲזֹרֵר אוֹתוֹ שִׁיֵּאמַר לָנוּ אִיזָה דְּבָרִים אֶזְכָּר. אֲבָל אֲנַחְנוּ לֹא שָׁמְנוּ לֵב לְזֶה, וְהֵינּוּ מְצַפִּים רַק שֶׁיָּשׁוּב לְאִיתָנוּ, וְלַחֲשֵׁב שִׁיֵּצְוֶה לָנוּ מַה לַּעֲשׂוֹת אַחֲרֵי הַסְתַּלְקוֹתוֹ, [עַל־כֵּן] לֹא רָצִינוּ לְחַשֵּׁב כִּלְכַל, וְעַל־יָדֵי־זֶה לֹא הִפְצַרְנוּ אוֹתוֹ עַל־זֶה כִּלְכַל. וְהוּא לֹא אָמַר מֵעַצְמוֹ בְּלִי שׁוּם אֶתְעַרְוֶתָא־לְתַתָּא.

וְעַמְדַּתִּי לְפָנָיו יַחַד עִם רַבִּי נִפְתָּלִי וְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהוּא יָשָׁב עַל פֶּסָאוֹ, וְהַסְתַּכַּל בָּנוּ, וְלֹא דִבֵּר מְאוּמָה.

אַחֲרֵי־כֵן אִמְרַתִּי לְרַבִּי נִפְתָּלִי בְּלַחֲשָׁא: "לֵךְ וּשְׁכַב לַישָׁן, כִּי עֹדֵן לֹא יִשְׁנֶת כִּלְכַל!" - וְלֹא אָבָה לֵילְךְ מִמֶּנּוּ, מִחַמַּת שֶׁנִּפְשׁוּ הִיָּתָה מְרָה לוֹ מֵאֵלּוֹ הַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַע מִמֶּנּוּ מִהַסְתַּלְקוֹתוֹ. וְהָיָה חֲפִץ לַעֲמֹד לְפָנָיו עוֹד, מֵעַצֵּם הָאֵהָבָה וְהַתְּשׁוּקָה לְהִנּוֹת מִזֵּיו צַחְצַחוֹת קִדְשֵׁת פָּנָיו הַמְּאִירוֹת אֶזְכָּר.

אַחֲרֵי־כֵן בְּאִיזָה שָׁעָה קָלָה, גְּבַרְהָ עָלָיו הַשְּׁנָה, וְהִלְךְ לַישָׁן. וְכֵן רַבִּי שְׁמַעוֹן שָׁכַב עֲצָמוֹ לַישָׁן עַל הַפְּרָקַע, בְּאוֹתוֹ הַחֹדֵר עֲצָמוֹ שְׂרַבְנוּ ז"ל יָשָׁב שָׁם. וְכֵן הַמְּשַׁרְתִּי וְאִשְׁתּוֹ, בְּכֹל הַיּוֹם יִשְׁנִים. וְלֹא נִשְׁאַר לְפָנָיו לְשַׁמְרוֹ וּלְשַׁרְתּוֹ, כִּי אִם אֲנִי לְבַדִּי.

וְעַמְדַּתִּי לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ הַלִּילָהּ הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל יָמֵי חַיָּיו, כְּפֹמָה שְׁעוֹת רְצוּפִים, אֲנִי לְבַדִּי, מִן אַחֲרֵי חֲצוֹת־לַיְלָה, עַד אוֹר־הַיּוֹם.

אבל לא זכיתי לשמע מִמְנו שום שיחה, והכל מחמת שלא רציתי להעלות על דעתי שישתלק, ולא רציתי לשאל אותו בכלל: "מה נעשה? ומה נפעל? וכיצא בזה!"

ואני מבין עתה למפרע: שהוא ז"ל היה חפץ ומשתוקק מאד: שנשאל אותו ונפציר אותו על־זה: "שיסדר לנו איזה דברים!" - אז היה אומר לנו.

אך בעוונותינו הרבים, מרובי תשוקתנו אליו, עד שלא יכלנו להעלות על דעתנו הסתלקותו - על־ידי־זה לא הפצחנו אותו על־זה, כנ"ל.

[באור־הלקוטים ח"א קנה: אומר מוהרנ"ת ז"ל: שבפטירת אדמו"ר ז"ל בלילה האחרונה, חשב כל הלילה הכתוב (שמות כג, יט; לז, כו): "ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך", כפי עמדו אז בחדושינו, בהלכות בשר־בחלב הלכה ב'. ואחר־כך עלה בדעתו: שמבאר בכתבי האר"ז ל: "שזה סוד הסתלקות והתעלות גדולי הנשמות וכו'"].

ועמדתי לבדי לפניו אז באותה הלילה, והוא הסתכל וחוזה בי בעיניו הנוראים הרבה.

וכל הסתכלות שלו שהסתכל בי, היה כמו דבורים ממש.

ואני מבין עתה, כמה התחזקות וכמה ענינים, מהסתכלותו בי אז.

ובכל־עת שעובר עלי חס־ושלום מה שעובר, בכלל ובפרט, והשם־יתברך בנפלאותיו מצילני מכלם - אני מבין: "שהכל היה מרמז בהסתכלותו!" - פי הסתכלותו היתה כמדבר עמי: "על מי אתה נשאר עם כל האוצרות הגנוזים אצלך? ומה יהיה נעשה עמך? כי רבים יעמדו עליך, ומה יעשה חלוש כמוך וכו' וכו'!"

כאלה וכאלה, ויתר מזה מה שאני יודע בעצמי, הכל היה מרמז בהסתכלותו שהסתכל בי הרבה הרבה בכונה באותה הלילה.

וכל הסתכלות והסתכלות שהסתכל בי אז, היה שוהה בו איזה שעה רצופה.

[שיח־שופי־קדש ח"ג קנב: אומר פעם רבנו ז"ל למוהרנ"ת ז"ל: "מען וועט דיך נאך אמאל יאגן, און יאגן, און יאגן, נאר דער אויבערשטער וועט דיך אויספירן!" (עוד נרדפו אותה פעם, ונרדפו ונרדפו אחריו, אולם השם־יתברך יגמד עמך לטובה).]

וכן קדם הסתלקותו, הביט רבנו והסתכל על מוהרנ"ת ז"ל הרבה, כאומר לו: "יודע אני מה שיעבר עליך!".

אחר־כך צוה עלי: "להוליך אותו מהכסא למטתו!"

ולקחתי אותו, והולכתי אותו, והוא ז"ל היה ראשו ורבו נסמך עלי, ורגליו היו מעט נוגעים בארץ, והיה נשא עלי, עד שהבאתיו למטתו שלא היתה רחוקה מהכסא.

וכשהבאתיו אל המטה, אחזתי אותו, והגבתיו, והנחתי אותו על המטה. ענה ואמר: "לאט לאט" (בלשון אשכנז: "פאנואלע פאנואלע").

וכך עשיתי, והנחתי על מטתו בלאט בנחת, והיה תמה בעיני: "על שהצריך אותי להזהיר על־זה!"

ענה ואמר: "אני כבד עתה, על־כן הזהרתיך על־זה!" (פי האדם קרוב למיתתו הוא כבד, מחמת שהחיות מתחיל להסתלק ממנו).

ובכל־זה רמז לי: "שהוא קרוב מאד להסתלקותו!" - ואני לא שמעתי כל־זה בכלל כנ"ל.

וְשָׁכַב עַל הַמַּטָּה, וְאָז הִסְתַּכַּל בִּי הַרְבֵּה
מְאֹד, כִּנְ"ל.

וְאֲנִי זָכִיתִי לְשָׁרְתוֹ אֲזַ לְבַדִּי, וְלִהְיוֹשִׁיט לוֹ
מִה שֶׁהָיָה צָרִיךְ.

אַחֲר־כֵּן עָנִיתִי וְאָמַרְתִּי לוֹ: "רַבִּי! קָחוּ
אִיזָה דָּבָר לְהַשִּׁיב נַפְשְׁכֶם!"

הַשִּׁיב: "מָה תִּתֶּן לִי"?! - אָמַרְתִּי: "מַעֲט
תֵּה" - עָנָה וְאָמַר: "עִם חֲלָמוֹן
בִּיצָה"! - כִּי אֲזַ הָיוּ נוֹתְנִים לוֹ לַפְּעָמִים, תֵּה
מִבְּשָׁל עִם חֲלָמוֹן בִּיצָה, שְׁעוֹשִׁין לְהַקְל
הַהוֹסֵט. וְכֵן עָשִׂיתִי, וּבִשְׁלַתִּי הִתֵּה עִם
הַחֲלָמוֹן וְהַסֶּפֶר, וְנָתַתִּי לוֹ.

וְצָוָה: "לִתֶּן לוֹ מַעֲט מִיָּמִים"! - וְנִטַּל יְדִיו,
וְלָקַח הִתֵּה, וְאָמַר: "שֶׁהִיא חֲמָה
עֲדִין"! - כִּי אֲזַ הָיָה נִזְהָר: שֶׁלֹּא לְשִׁתּוֹת
מִשְׁקָה חֵם, שֶׁלֹּא יַעֲזֹרר הַדָּם שֶׁל הַהוֹסֵט. כִּי
אִיזָה יָמִים קָדָם הִסְתַּלְקוֹתוֹ, פָּסַק מִפְּנֵי
יְצִיאַת הַדָּם עַל־יְדֵי הַהוֹסֵט.

וְלָקַחְתִּי הִתֵּה, וְהוֹרַקְתִּי מִכְּלִי אֶל כְּלִי
לְקַרְרָה קֶצֶת כְּנֶהוּג, וְאַחֲר־כֵּן
נָתַתִּי לוֹ. וְאָמַר: "שֶׁעֲדִין הִיא חֲמָה"! -
וְלָקַחְתִּי וְקַרְרַתִּי אוֹתָהּ עוֹד, וְאָמַר: "שֶׁעֲדִין
הִיא חֲמָה"! - וְכֵן הָיָה כְּמוֹ שֶׁלֵּשׁ וְאַרְבַּע
פְּעָמִים! - אַחֲר־כֵּן אַחַר שֶׁקַּרְרַתִּי אוֹתָהּ
כְּרָאוּי כְּרָצוֹנוֹ, לְקַחְהָ, וּבְרָה, וְשָׁתָה.

אַחֲר־כֵּן עָמַדְתִּי לְפָנָיו עוֹד, עַד שֶׁהָאִיר
הַיּוֹם. וְנִתְוַסַּף בִּי שִׁמְחָה וְחִיוֹת
קֶצֶת, עַל שֶׁזָּכִיתִי לְשִׁמְשׁוֹ כְּלִי־כֵן, כִּי לֹא כָּל
יּוֹמָא זָכִיתִי לְשִׁמְשׁוֹ, כִּי רָצוֹנוֹ הָיָה:
"שֶׁהַמְּשָׁרֵת שֶׁלוֹ יִשְׁמְשׁוּ"! - רַק לְעֵתִים
רְחוּקִים זָכִיתִי לְשָׁרְתוֹ מַעֲט. וְעַתָּה זָכִיתִי
לְשָׁרְתוֹ בְּמָה שְׁעוֹת רָצוּפִים בְּעֵת כְּזוֹת, עַל־
כֵּן הָיִיתִי שִׁמַּח קֶצֶת.

אַבְל לֹא יָדַעְתִּי: "כִּי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם לוֹקַח ה' **אֶת אֲדוֹנָיו**"! - אַדְרָבָא, נִדְמָה לִי אֲזַ:
"שִׁיחִיָּה עוֹד"!

וּבְשֶׁהָאִיר הַיּוֹם, הִתְחִילוּ לָקוּם וְלָקִיץ
מִשְׁנַתֶּם הַמְּשָׁרֵת וּכְיוּצָא, שֶׁהָיוּ
רְגִילִים לַעֲמֹד לְפָנָיו. וְעָמְדוּ לְפָנָיו.

אֲזַ הִלְכְּתִי אֶל הַמַּקְוֶה, לְהַכִּין עֲצָמִי
לְתַפְלָה. וְזֶה הָיָה יוֹם שְׁלִישִׁי רְבִיעִי
דְּסַפּוֹת.

וּבְחִזְרָתִי מִהַמַּקְוֶה, בָּאתִי לְחִדְרוֹ,
וּמְצָאתִיו יוֹשֵׁב עַל מַטָּתוֹ, יוֹשֵׁב
וְלֹא שׁוֹכֵב, וּמַעֲטָף בְּטַלִּיתוֹ, וּמִתְפַּלֵּל.

וְאַחֲר־כֵּן לָקַח הָאֲתָרוּג וְהַלּוֹלֵב וּמִינֵיו,
וְאַחֲזֵם בְּיָדוֹ, מַעֲטָף בְּטַלִּיתוֹ,
וְיוֹשֵׁב עַל מַטָּתוֹ, וְסָדוֹר שֶׁל הָאֲרִיז"ל הָיָה
מְנַח עַל בְּרַכְּיוֹ הַקְּדוֹשִׁים, וְגָמַר אֶת הַהֲלָל עִם
הָאֲרַבְעָה מִינִים, וְאָמַר הוֹשַׁעְנוֹת בְּקוֹל רֶם
קֶצֶת, שֶׁהָיוּ נִשְׁמָעִים דְּבוּרָיו לְכָל הָעוֹמְדִים
בְּבֵית.

אֲשֶׁרֵי הָעֵינִים שֶׁזָּכוּ לְרֹאוֹת אוֹתוֹ, אֲזַ
וְלִשְׁמַע קוֹלוֹ בְּעֵת שֶׁאַחַז הָאֲרַבְעָה
מִינִים, וְאָמַר הֲלָל וְהוֹשַׁעְנוֹת, בַּיּוֹם הָאֲחֵרוֹן
שֶׁל יְמֵי־חַיָּיו הַקְּדוֹשִׁים.

[פְּרָפְרָאוֹת־לְחֻכְמָה ח"א ס"א: וְעַל־כֵּן אֶפְשֶׁר לוֹמַר:
שֶׁמְקוֹם גְּנִיזָתוֹ שֶׁל הַצְּדִיק־הָאֵמֶת מְפֻלָּג בְּמַעְלָה מְפֻלָּגָת
מְאֹד מְאֹד, הוּא בְּחִינַת קְדוּשַׁת הָאֲבֹן־שִׁתְּיָה מְשֻׁב.

וּבְזֶה תִּבְיֵן קֶצֶת: מָה שֶׁמִּסְפָּרִין אֲנִי מִעֵינִן הִסְתַּלְקוֹתוֹ
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל רַבְּנוֹ ז"ל בַּיּוֹם ד' שֶׁל סַפּוֹת שֶׁחָל אֲזַ בַּיּוֹם ג' (כִּי
יּוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל סַפּוֹת חָל אֲזַ בַּיּוֹם שְׁבַת־קָדָשׁ). וְשִׁמְעוּ מִרַבְּנוֹ ז"ל,
אִיךְ שֶׁיֹּשֵׁב עַל מַטָּתוֹ בְּחִלְשׁוֹת גְּדוֹל מְאֹד, וְאַחַז הַלּוֹלֵב
עִם הָאֲתָרוּג בְּיָדוֹ, וְאָמַר בְּקוֹל נְעִים קוֹל דְּמָמָה וְדָקָה קְדוּשׁ
וְנוֹרָא מְאֹד, אֶת "תַּפְלַת הַהוֹשַׁעְנָא שֶׁל אֲבֹן שִׁתְּיָה".]

עמד והתבונן והתפלא: עד היכן הדברים מגיעים, ואי־אפשר להאריך בענינים גבוהים ורמים ונשגבים נסתרים כאלו, פמוכן.

וגם אנחנו גמרנו התפלה בצבור, בחדר השני בסמוך לחדרו, שהיינו מתפללין שם בצבור תמיד, וגם באותו היום התפללו כל הקהל שם כדת.

אחר התפלה נודמן: שהצרכתי לעבר דרך חדרו בשבילי, והסתכל בי.

אחר־כך דברתי עם אחיו רבי יחיאל ז"ל, ואמרתי לו: "עתה נפלתי בדעתי, ויכול לעלות על דעתי שיסתלק, ואני צריך שאתם תחזקו אותי בזה!" - וחזק אותי! - ונתחזקתי בדעתי: "לבל אעלה על דעתי שיסתלק - כי היה אצלנו אסור, להעלות מחשבה זאת על לבנו!"

אחר־כך יצאתי משם, והלכתי אל האכסניא שלי שאכלתי שם, ולא היה הבעל־הבית בביתו, והמתנתי הרבה עליו. ובתוך־כך שכבתי לישן קצת קדם האכילה, כי הייתי יגע מאד, ולא יכלתי לישן, וגם עסקתי בכתיבת התורה (ח"ב ח, 'תקעו תוכחה') שהייתי צריך לתקן אז איזה דבר.

אחר־כך בא הבעל־הבית, ואכלתי עמו, ורציתי לשכב עצמי לישן שם, מחמת שלא ישנתי מחצי הלילה עד הנה, והיה צר לי מאד, כי מי יודע מה נעשה שם עם רבנו ז"ל.

אבל אף־על־פי־כן אמרתי בלבי: "הלא אי־אפשר בלא שנה, ואם לא אישן עתה, אהיה מכרח לישן אחר־כך! ומי יודע מה יהיה נעשה אז?!" - והיה רצוני לישן שם.

אך "רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום" (משלי יט, כא), וחמל עלי השם־יתברך ברחמיו הנוראים, ונתן בלבי, ונתישבתי האמת: שאי־אפשר בלי שנה! אבל אלך לבית רבנו לישן שם, כי מי יודע מה נעשה שם! - וכן הוה.

ובאתי לביתו, ונכנסתי לחדרו, והנה שם קול רעש גדול מאד, ומצאתיו יושב על כסאו, אבל נשמתו וחיותו הולך ופוסק, ואי־אפשר לו לישב עוד על כסאו, וכמעט שנגוע, ואנשים עומדים עליו, ושופכים עליו מיני בשמים יקרים להחיותו כנהוג.

חיי־מוהר"ן רגז: סמוך להסתלקותו בעת התגברות החולאת שהיה לו והיה חלוש מאד, וכמעט שנגוע בכל־עת, והיינו עומדים לפניו, והוא ז"ל היה יושב על הכסא חלוש מאד, והיה מיסר ביסורים גדולים מאד. והיה מדבר עמנו בדרך קבלנא על גדל יסוריו. בתוך־כך סתם ידיו בחזקה, ועשה 'אגרוף', ונענע באגרוף ידיו בכה, כאומר: "אף־על־פי כן פחי חזק בקרבי מאד!" - ואי־אפשר לציור זאת בכתב.

והמוכן מדבריו: שגם בעצם חלישת הגוף, עדין פחו חזק ואמיץ, ועדין פחו הולך ומתגבר לגמר הכל כרצונו בעזרת השם־יתברך.

סמוך להסתלקותו, נכנס אליו רבי מאיר, ותפסו בבגדו של צמר, ואמר ברמיזה: "אה, מה חזק וכו'!"

מכתבי רבי נתן ב"ר יהודה, מכתב מיום י' למספר בני־ישודאל תרמ"ג: והשם־יתברך יראה נפלאות שלא יעלה על דעת בני־אדם, כי רבנו ז"ל, שעה אחת קדם הסתלקותו, עשה 'אגרוף' ונענע עמו בחזק! - להראות שהוא 'בעל מלחמה' ברוחניות ובגשמיות].

ואז באותו היום, סבב השם־יתברך, שבא לשם איש אחד מאנשי שלומנו מטראוויצע, והוא עמד עליו אז, ועסק עמו יותר משאר אנשים (וגם בזה יש מעשה, שרבנו ז"ל הבטיחו פבר בחייו על־זה).

היום האחרון בשעה האחרונה, היתה מחשבתו הנוראה עסוקה במה שהיתה עסוקה, ובנידיו הקדושים גלגל איזה דבר, בחרות נפלא, ובצחות וזכות נאה ונוראה, אשר לא נראה כמוהו.

ונתנו לו מעט רטב לאכל, ונטל ידיו, וברך, ואכל. ואחר כך באיזה שעה, נתנו לו עוד הפעם רטב, ולא היה יכול לאכל עוד.

ונמשך הדבר מעת ששכב על מטתו, עד שנגוע - בערך שלש שעות, ויותר קצת.

ובעודו שוכב על מטתו, נעשה קול רעש גדול בעיר: "שיש שרפה ברחוב הסמוך לביתו!" - והיה אז רוחסערה גדול ונורא מאד אשר אין שכיח דגמתו, ממש היה "מפרק הרים ומשפר סלעים" (על פי מלכים א יט, יא), והספה שעשו אצל ביתו נפלה מגדל הרוח.

ואז בתקף התגברות הרוח שהיה הולך וסוער, היתה השרפה הנ"ל, וברחו רב העולם אל השרפה. ולא יכלתי לשית עצות בנפשי מה לעשות? - ואמרתי בלבי: "שאני בודאי לא אפרד ממנו, יהיה איד שיהיה!" - אך לעת-עפה רצתי גם פן למקום השרפה, לראות מה נעשה שם, פי הבנתי: שבשעה קלה זאת לא יסתלק.

ובעודי רץ לשם, חמל השם-יתברך על עמו, "ותשקע האש" (על פי במדבר יא, ב) בנס נפלא, בתקף רוחסערה כזה. ופגעו בי אנשים בהיותי רץ למקום השרפה, והודיעו לי: "שברוך-השם שקעה האש במקומה!"

וכבואי לשם, ומצאתי כל-זה, נבהלתי מראות, ואמרתי: "שיקחו אותו מייד, וישכיבוהו על מטתו!" - והטה בידו הוא ז"ל בעצמו, ולא הסכים לזה.

אחר-כך בשעה קלה ראיתי: שחיותו מועט מאד, ואי-אפשר לו לשבת על הפסא כלל! - חזרתי וצויתי: "לשאת אותו על מטתו!" - ואז שתק, ולא אמר לא יהי ולא לאו.

ולקח אותו האיש מטראוויצע על זרועו, ונשא אותו ז"ל עד מטתו, והשכיב אותו על מטתו.

ובהיותו משכיב אותו, תפסתי אני את ידו הקדושה בידי, בדרך הנהוג בנותני שלום זה לזה, וחבקתי את ידו בדרך התקשרות, ושכב על מטתו, והיה מלבש בבגדיו, במלבוש נאה של משי.

וצוה לרבי שמעון: "שילבישו יפה!" - דהינו: שצוה: "לסגר ה'בתי-ידים' (שקורין: ארב'ל) בהקרסים!" - והיה קצת מהבית-יד של הפתנת שלו, יוצא לחוץ מהבית-יד של הבגד יותר מהראוי. וצוה עליו ברמיזה: "לתחבו יפה לתוך בית-יד של הבגד!"

וצוה: "לרחץ יפה את זקנו" הקדוש, שהיה עליו קצת דם של ההוסט!" - ורחצו יפה.

ושכב על מטתו בחרות גדול, ולקח איזה עגול של שעה וכיוצא, וגלגלו בין אצבעותיו, וחשב מחשבותיו הנוראות. בדרך הנהוג בגדולים: שכשחושבין באיזה ענין, הם מגלגלין בין אצבעותיהן שעה. והוא ז"ל היה רגיל בזה קצת בסוף ימיו. ואפלו באותו

מה נאמר ומה נדבר, מה אשיב לה, שזכיתי להיות בשעת יציאת נשמתו הקדושה, אלמלא אתינא לעלמא אלא בשביל דא, די!

ותכף נעשה בודאי קול רעש גדול, וצעקנו: "אנא בכח!" - ובודאי נעשה בכיה גדולה ועצומה מאד.

ושום אשה לא היתה בבית, מעת שנסתלק בשלום, עד יום המחרת שהוציאו אותו מביתו לקבורה. וגם זה אינו שכיח אצל שום אדם, ששום אשה לא תבכה עליו, כי בנותיו לא היו אצלו אז, ואשתו לא מלאה לבה לכנס לחדרו לבפות עליו, כי היתה אשתו השנייה שלא היה לה שום התחברות עמו ז"ל, רק היתה בוכה בחדרה.

ומיד שיצאה נשמתו בקדושה, והתחילו לפשט ממנו בגדיו, בתוך רעש הבכיה - נזדרז רבי שמעון מיד, ולקח המפתח, ופתח ה'קאמאדע' [שדה עם מגירות], והוציא משם כל הפתבים שלא נמסרו לנו בחייו, והיו פמה ספרים וקונטרסים מפזרים, ולקחם כלם, והלך לחדר אחר שהיה שם תנור, כדי לשרפם, באשר צוה עליו, פנ"ל.

והלכתי גם-כן עמו במרנפש בבכיה, כדי לזכות לשאב על-כל-פנים, מהעשן הקדוש של תורתנו הנוראה, שלא זכו הדור להנות מהם. אזי לנו מה שאבדנו בעוונותינו הרבים.

ואחר שהשליכם אל התנור, חזרתי ובאתי אליו ז"ל לחדרו, ומצאתיו כבר מנח על הארץ, כי בתוך שהייתי שם בחדר האחר, בתוך-כף הניחוחו על הארץ, ומצאתיו פניו מגלה, והיה כמו מתוך קצת.

והזרתי אליו, ועמדנו עליו אצל מטתו הקדושה, והבית מלא אנשים רבים מישראל שבאו לכבודו. וכשראו שקרוב אל הסוף, התחילו לומר עליו [מהספר] "מעבר יבק", הפסוקים שאומרים על הצדיקים [בשעת יציאת נשמה].

ואחר-כך נדמה: "שנגוע!" - והתחלתי לבכות ולצעק מאד: "רבי רבי, על מי עזבתם אותנו!?"

ושמע קולנו, ונתעורר, והחזיר ראשו ופניו הנוראים אלינו, פאומר: "איני עוזב אתכם חס-ושלום!"

ואחר-כך לא נתמהמה הרבה, ויגיע ויאסף אל עמיו" (על-פי בראשית מט, לג), בקדושה ובטהרה גדולה, נקי וזך וצח, בלי שום בלבול כלל, ובלי שום תנועה משנה, בשוב-הדעת נפלא ונורא.

וכל העומדים שם, רב אנשי ה'חבורא' קדושה [חברה-קדישא], וכל גדולי השמשים העוסקים בזה - כלם אמרו: "שכבר ראו פמה שמתו בנקיות ובדעת, אבל הסתלקות בזה, לא ראו מעולם!"

וכל-זה היה לפי דעתנו, אבל בעצם הסתלקותו, אין לנו פה לדבר, כי "לית מחשבה תפיסא בזה כלל" (על-פי תקוני-זהר יז. פתח אליהו).

ומי שיבין מעט מגדלתו, על-ידי ספריו הקדושים והשיחות והספורים ששמענו ממנו וכו' וכו' - יבין: שאי-אפשר לדבר בכל מהסתלקות פלא וחדוש נורא בזה, אשר לא היה כמוהו, ולא יהיה כמוהו, באשר אמר בפרוש (תני-מוהר"ן רמז).

כְּמוֹ שְׁעוֹשִׁין עִם שְׂאֵר בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל! כִּי הִבְנֵיתִי
שָׁפָךְ רְצוֹנוֹ.

גַּם שָׁאֵלוּ: "אִם רְצוֹנֵנוּ לְעֶסֶק עִמּוֹ אֲנַחְנוּ
בְּעֵצְמֵנוּ דּוֹקָא"?! - וְאָמַרְתִּי: שְׁבִינֵי־
הַחֲבוּרָה הָעוֹסְקִים בְּזֶה תָּמִיד, יַעֲסֻקוּ עִמּוֹ!
- כִּי יָדַעְתִּי בְּנַפְשִׁי: שְׁלֹפֵי גְדֻלְתּוֹ אֵין נִמְצָא
אָדָם בְּעוֹלָם, שְׁיִהְיֶה רְאוּי לְעֶסֶק עִמּוֹ. אֲדָ:
"בְּמִקּוֹם גְּדֻלְתּוֹ, שֶׁם אָנוּ מוֹצְאִין עֲנוּתָנוֹתוֹ";
וּרְצוֹנוֹ ז"ל: שְׁכָל אֶחָד יַעֲשֶׂה מַה שְׂרָאוּי לוֹ.
וּבַעֲת הַזֹּאת מִגִּיעַ הָעֶסֶק שֶׁל קְבוּרָתוֹ
הַקְּדוּשָׁה, לְבְנֵי־הַחֲבוּרָה הָעוֹסְקִים בְּזֶה
תָּמִיד, וְיִהְיֶה לָהֶם גַּם־כֵּן זְכוּיָה לְנִצָּח.

וְקֹדֶם שֶׁהִתְחִילוּ לְהִתְעַסֵּק בּוֹ, בְּהִיוֹתוֹ
שׁוֹכֵב עֵדִין עַל הָאָרֶץ, נִזְדַּרְזַתִּי, וְלֹא
הִתְפַּלְלְתִּי כִּי־אִם עַד אַחַר תְּפִלַּת שַׁחֲרִית,
וְלֹא אָמַרְתִּי הִלֵּל, וְלֹא בִּרְכֵיתִי עֵדִין עַל
הָאֶתְרוּג.

וְהַלְכֵיתִי לְחֻדְרוֹ, וַיִּשְׁבַּתִּי אֶצְלוֹ עַל הָאָרֶץ,
וּדְבַרְתִּי בְּאָזְנוֹ מַה שְׁהִיִּיתִי נִכְסָף
לְדַבֵּר לְפָנָיו בְּאֵלּוֹ הָעֵתִים בְּחַיָּיו וְלֹא אֶסְתַּיַע
מִלְתָּא, וְאָמַרְתִּי: "אֲדַבֵּר עִתָּה לְפָנָיו!"

וְאַחֲר־כֵּן בְּכִיתִי עָלָיו הַרְבֵּה, בְּהִיוֹתִי יוֹשֵׁב
אֶצְלוֹ עַל הָאָרֶץ. וּבִתְוֹךְ־כֵּן
נִתְקַבְּצוּ שְׂאֵר אַנְשִׁים, וְעָמְדוּ עָלָיו, וּבְכוּ
עִמִּי. וְלֹא הָיָה שׁוֹם אָדָם בְּעוֹלָם שְׁבָכָה עָלָיו
עַל הָאָרֶץ, כִּי אִם אָנִי לְבַדִּי - כִּי "עֵינֵי עוֹלָלָה
לְנַפְשִׁי מִכָּל בְּנוֹת עִירֵי" (אֵיכָה ג, נא), כִּי כְּבֹר
הַעִיד עָלַי הוּא בְּעֵצְמוֹ ז"ל: "שְׂאֵנִי יוֹדַע מִמֵּנוּ
יֹתֵר מִכָּלֵם!"

אַחֲר־כֵּן הִתְחִילוּ לְהִתְעַסֵּק עִמּוֹ. וּבַעֲת
שֶׁטְהָרוּ אוֹתוֹ, לֹא רְצִיתִי
לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, וְהַחֲזַרְתִּי פָּנָי, כִּי "אֵין רוֹאִין אֶת
רַבּוֹ כְּשֶׁהוּא רוֹחֵץ" (שְׁלֹחַן־עָרוּךְ יוֹרְהַדְעָה רמב,

וְנוֹרָאוֹת זְכוּת קְלִסְתָּר פָּנָיו הַנוֹרָאוֹת אֲז,
הָיוּ מִמֶּשׁ כְּמוֹ תֵּאֵר פָּנָיו בְּחַיָּיו,
בְּעֵת שֶׁהִלְךְ בְּבֵיתוֹ אָנָּה וְאָנָּה, וְחָשַׁב מַה
שְׁחָשַׁב, שְׁהָיָה מְנַח עָלָיו כָּל מִינֵי חַן אֲמַתִּי
שְׁבָכָל הָעוֹלָמוֹת. אוֹתוֹ הַחֵן הַנוֹרָא וְהִיפִי
הַנִּפְלָא, הָיוּ עָלָיו אֲז בְּעֵת שְׂרָאִיתִיו מְנַח עַל
הָאָרֶץ. וְאִי־אֶפְשֶׁר לְצַיֵּר זֹאת, כִּי אִם לְמִי
שְׁזָכָה לְרֵאוֹתוֹ בְּחַיָּיו, בְּעֵת הַנִּ"ל כְּשֶׁהִלְךְ
בְּבֵיתוֹ "אַחַת הִנֵּה וְאַחַת הִנֵּה" (עַל־פִּי מַלְכֵי־בֵּד,

לה).

וְנִסְתַּלַּק בְּשָׁלוֹם, בְּיוֹם שְׁלִישֵׁי רְבִיעֵי
דְּסִבּוֹת, ח"י תְּשֵׁרֵי תַקע"א
לְפֶרֶט־קָטָן, אַחַר חֲצוֹת הַיּוֹם אֵיזָה שְׁעוֹת.

[שִׁיחַ־שׁוֹפֵי־קוֹדֶשׁ הַחֻדֶּשׁ ח"א תרנט: רַבֵּנוּ ז"ל
נִפְטַר אַחֲר־הַצְּהָרִים בְּשַׁעַה שְׁלֹשׁ, אוֹ שְׁלֹשׁ וְחֻצֵי. (וּמְשׁוּם
כֵּן גַּם נוֹחֲגִים אֲנִשֵּׁי־שְׁלוֹמֵנוּ, לְעָרֹךְ אֶת 'סְעוּדַת־הַחֻלּוֹא' לְפָנוֹת
עָרֵב)].

וְאֵנִי לֹא רְצִיתִי לְזַרְזֵי שְׁיּוֹצִיאוּ אוֹתוֹ
לְקְבוּרָה מִיָּד, כִּי הָיָה צָר לִי מְאֹד
פְּרִידָתוֹ, וְגַם כִּי מְבַאֵר בְּשְׁלֹחַן־עָרוּךְ (יֹרְהַדְעָה
שנז, ב): "שֶׁעַל אָבִיו וְרַבּוֹ, אֵין הַזְרִיז מְשַׁבַּח".

וְנִתְגַּלְגַּל הַדְּבַר, עַד שֶׁחָשַׁף הַיּוֹם. וְאָמְרוּ
כָּלֵם: "שְׂאִין לְהוֹצִיא אָדָם גְּדוֹל
בְּחֻשְׁכַּת לַיְלָה!" - וְנִתְעַכַּב עַד לְמַחֲרָתוֹ בְּיוֹם
רְבִיעֵי.

לְמַחֲרָתוֹ צִוּוּ: "שְׁיִלְכוּ כָּלֵם לְמִקְוֵה
לְטַבֵּל!" - וְאַחַר גָּמַר הַתְּפִלָּה,
הִתְעַסְקוּ בּוֹ.

וְהָיָה נָקִי וְזָךְ מְאֹד, בְּלֹא שׁוֹם רֵיחַ פָּגוּם
כָּלֵל. אֲדַרְבָּא: הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ סַבָּב:
שֶׁהָיוּ רֵיחֹת טוֹבוֹת מְאֹד נוֹדְפוֹת מִמֵּנוּ.

וְכָל בְּנֵי־הַחֲבוּרָה שָׁאֵלוּ אוֹתָנוּ: "אֵיךְ
לְהִתְנַהֵג עִמּוֹ"?! - וְאָמְרוּ: "שְׁפַאֲשֶׁר
נִצָּחָה כֵּן יַעֲשֶׂהוּ!" - וְאָמַרְתִּי: "שְׁיַעֲשֶׂה עִמּוֹ רַק

התורה באותו ראש־השנה באומין, שהיתה כפא גבוהה. וצויתי לסתרה, ועשו ממנה מטה, ונשאו אותו עליה.

ולוי אותו המון רב מישראל, אלפים אנשים. והיה שם דחק גדול מאד בלי שעור, במעט שנושאי־המטה פרחו באויר, וגם אני נשאתי אותו קצת.

ושיח־טרפי־קדש ח"ב רמז; שיח־טרפי־קדש החדש ח"א תרנח: ביום טוב הראשון של חג הסכות שנת תקע"א, הגיע אורח זקן אחד להתאכסן בביתו של רבי אברהם חיים מאומאן, שהיתה לו אכסניה בביתו. והניח האורח את חבילתו על התנור הנקרא "פניעקליק", והלך להכין את עצמו לקראת החג.

בנתיים הבחינה המשרתת שבבית, בחבילתו של האורח המנחת על התנור, והלכה וגנבה את החבילה.

פתאום נעשה רעש בבית: "שהמשרתת משתקת לבלי נוע!" - ועמדו אנשי־הבית כאובדי־עצות. והפטיר זה האורח ואמר: "שתחזיר את החבילה, ותבריא!" - והחזירה את החבילה, וחזרה לבריאונה. והוא רבי אברהם חיים לא שם לב להתבונן בפלא שבמעשה הזה.

אחר־כך פשהלכו לתפלה, אמר האורח לרבי אברהם חיים: "הנה תראה, פשנלך לבית־הכנסת, ירדפו אחרי ילדים ויצעקו עלי משגע וכדומה!" - וכן הוה. ואף על פי כן לא שם רבי אברהם חיים את לבו להתבונן בפלא שבדבר. פשהגיע האורח אל רבנו, השתעשע רבנו עמו מאד, וגם זאת ראה רבי אברהם חיים.

אחר־כך פשהגיע עת פטירתו של רבנו באמצע השרפה הגדולה שהיתה בחוץ, כמספר מזה בספר "מי־מזנה" (ח"א סד) - אמר האורח לרבי אברהם חיים באכסניתו: "הרבי נפטר פעת!"

ותכף הלכו לבית רבנו, וראו: "שכך היה!" - אחר־כך נשאר האורח הזה גם להלוייתו של רבנו.

ובאמצע הלוייה - התחיל רבי אברהם חיים לחזר במחשבתו על כל הפלאות הנ"ל שראה מהאורח הזה, וחשב: "שכשיחזר לאכסניה, יעמד על טיבו של האורח הזה!" - כשיחזר לאכסניתו, שאל: "היכן הזקן הזה!" - אמרו לו בני ביתו: "שהוא כבר חזר ולקח את חבילתו והלך לו!" - ולא מצאו יותר.

ואחר־כך פשהתחילו להלבישו, עמדתי אצלו. "אמת מה נהדר היה" (סדר העבודה ליום־הכפורים), פשהיה מלפש בטלית והרדיד שקורין 'סופע', "אשרי עין ראתה אותו" (שם). והיה שוכב על השלחן מעטף בהטלית והנ"ל, באימה וביראה גדולה, כמוכן לילך ולעלות למקום שיעלה.

אשרי הגוף שלא נהנה מהעולם־הזה בחוט־השערה! - אשרי העינים שלא היו להם שום הסתכלות בזה העולם, כי כל העולם כלו לא היה עולה אצלו פהרף־עין! - אשרי האזנים שלא שמעו שום קול של זה העולם!

וכן שאר כל האיברים והחושים! - פמוכן כל־זה בהמעשה של השבעה בעטלערס' שספר (ספורי־מעשיות מעשה יג), עין־שם היטב, והבן! - כי לא קדמו אדם בעולם, לספר שבחים פאלה על שום צדיק, ומן הסתם פשהוא ידע לספר כל־זאת, היה אויז בכל־זה.

ואם תשים לבך להסתכל שם היטב היטב בעין־האמת - אז תבין מעט, עצם גדלת קדשתו, העולה על כל הקדשות. אשרי לו!

ואחר־כך הוציאו אותו מביתו, ואז תפסתי גם־כן בכנף־בגדו, עם הנושאים יחד, ונוציא אותו מביתו.

והתנוצץ אז בדעתי, מה שהתנוצץ, גדלת הבורא־יתברך, כפי השעור שבלבי אז, שאי־אפשר לספר אפלו לעצמו (כנרשם במקום־אחר [שיחות־הר"ן א]).

והניחיהו על המטה, והמטה צויתי לעשות מפסאו שאמר עליה

ויש דעות מי ה'יה האורח הזקן הזה: יש אומרים: "ש'היה זה הצדיק רבי מרדכי מנעסכיז זצ"ל, שכבר לא היה בחיים באותה עת!" - ויש אומרים: "ש'היה זה המגיד מקאזניץ, שחי עדן אז בעולם!"

ונקבר בשלום, ביום רביעי חמישי דספות,
באומין, העיר אשר בחר בה בחיים
חיותו להקבר שם, באשר נשמע מפיו-
הקדוש פעמים אין מספר, שאמר לפני כמה
אנשים: "שקהלת אומין הוטבה בעיניו
להקבר שם, מחמת שהיו שם קדושים הרבה
וכו", פנרשם מעט מזה במקום-אחר (חיי-
מוהר"ן קצא; ימי-מוהר"ן ת"א ח"א מו; ועוד).

ובשביל-זה היה העקר ש'בא לאומין,
חצי שנה קדם הסתלקותו.
והשם-יתברך עזרו, ו"רצון יראיו יעשה" (על-
פי תהלים קמה, יט), "ויבוא בשלום, וינח על
משכבותיו בשלום" (על-פי ישעיה נז, ב) - כי שם
המקום המוכן לו מששת ימי בראשית,
לעסק שם בתקוני-העולם לדורות, לכל מי
שיבוא אליו לשם, ויאמר העשרה קפיטל
[מזמורי] תהלים הידועים אצלנו, באשר
הבטיח בחיים חיותו, אשרי הזוכה לזה!

[פונכי-אור, ספורים-נפלאים: אחר הסתלקות רבנו
ז"ל היו חלוקי-דעות, איפה יניחו את רבנו ז"ל. כי אנשי
החברא-קדישא, לא רצו ש'יניחו את רבנו ז"ל רק על בית-
החיים החדש, מחמת שעל הישן כבר לא הניחו מזמן רב.
ואנשי-שלומנו מטעפליק, רצו דוקא לקח רבנו ז"ל
לטעפליק. ואנשי-שלומנו מטירקאוויצא, רצו לקח אותו
לטירקאוויצא.

ורק מוהר"ן ז"ל, היה האחד ש'שעק: "שהוא יודע, אשר
רבנו ז"ל רצה דוקא לנוח על בית-החיים הישן הזה!"
כמבאר בחיי-מוהר"ן (קצא: ריו; ועוד). ומובן: אשר מוהר"ן
ז"ל היה מתבטל בדעתו, מחמת שהיה רק אחד.

אבל תכף בא הירש בער אל מוהר"ן, ושאל אותו: "אם
אתם יודעים ש'רצון רבנו ז"ל היה לנוח על בית-החיים
הישן, אז תחכו מעט ותגמרו חפציקם!

והלך תכף אל ה'איספראוויניק' (מושל העיר), ולקח רשיון
בשביל ש'ני קברים. על-כן יכלו עוד לעשות איזה בית
קטן. וזה הבית נתעוררה אשת רבנו ז"ל השנייה,
ש'יעשוהו ממזונה. (עין הספור באריכות ב'שיח שרפי קדש
החדש ח"א תרסד).

שיח-שרפי-קדש החדש ח"א תרסב: השמש של
ר' קלמן'ס קלויז באומאן, ספר לרבי לייב קאנסטאנטינער:
שאביו היה מאנשי החברא קדישא בעיר אומאן בעת
הסתלקות רבנו ז"ל, ולא שנו דבר מכל שאר סדרי ומנהגי
הללויות. ואנשי החברא-קדישא טפלו בגופו הקדוש, ועל
אבי הטילו התפקיד להניח את רבנו ז"ל בקבר.

וספר לי אבי: ש'בעת שא'חו ברבנו להניחו בקבר, א'י תכף
כ'שהתכופף, זרח לפניו בפתע פתאום אור גדול וחזק,
והזיק בעיניו, ולקחו אותו מידי. האור לקחו מתוך ידי,
והניחו בקבר.

אחר כך ראיתי: "ש'גופו הקדוש מנח יפה במקומו!" - מה
היה שם אינני יודע, אלא מה, זאת אני יודע: "אני לא
הנחתי!" (כ'עין ש'כתוב אצל משה רבנו בסוטה יד. - "שהקדוש"
ברוך-הוא בעצמו קברו, ש'אמר: 'ויקבר אתו בני". דברים לד, ו).

שיח-שרפי-קדש החדש ח"א תרס: אחרי פטירת
רבנו ז"ל, כ'אשר כ'סו אותו בטלית גדול כ'נהוג - ח'גרו עליו
גם-כן את האבנט (גארטל) שלו.

שיח-שרפי-קדש החדש ח"א תרסא: כ'שלמד פעם
רבי אברהם ש'טענהארץ ז"ל את התורה ח"ב פ"ג: "ש'על-
ידי קדשת שבת, זוכים להפשיט הגוף, ולהתלבש בגוף
קדוש מגן-עדן!" - ספר אז: ש'בעת פטירתו של רבנו ז"ל,
לקחו את האבנט של רבנו ש'היה רחב מאד פ'אבנטי
הרבנים, וכ'סו את רבנו באבנט זה, והספיק האבנט ל'בד,
לכסות את כל גופו של רבנו, ש'היה צנוע ודק כ'ל-כ'ד.

שיח-שרפי-קדש ח"ה קנא: תכף לאחר קבורת רבנו
ז"ל, אחר סתימת הגולל, אמר מוהר"ן: ת: א'פ'שר כ'בר לקים
עצת רבנו לומר על קברו העשרה מזמורים 'תקוני הפללי'
- וכן עשו.

כ'מוך להסתלקותו ממש, לא ש'מענו
מ'מנו כי אם דבורים מועטים, וקצת
מהם נרשמו למעלה, ולא צוה לנו אז שום
הנהגה איך להתנהג אחר הסתלקותו.

אבל באמת: אין שום דבר בעולם ש'לא
סדר לנו יפה ולא צוה לנו כ'ראוי. כי

באמת: בכל הדבורים שדבר עמנו מקדם כל הימים שזכינו לעמד לפניו, בכלם למד אותנו, איך להתנהג תמיד כל ימי חיינו, בחייו, ולאחר הסתלקותו.

ובפרט כל הדבורים והשיחות והתורות והמעשיות ששמענו ממנו מיום שבא מלעמבערג, שכלם היו צואות איך להתנהג תמיד, רק שבחייו היו פמה דבורים שלא הבנתי היטב עד היכן הם מגיעים, אבל דבריו הקדושים הם חיים וקיימים לעד, והם מים נובעים, "מים עמקים עצה בלב איש" (משלי כ, ה), והם טמונים בלבי.

ובכל־פעם הם נובעים מים חיים, ומלמדים אותנו ומזכירים אותנו: איך להתנהג בכל הענינים. ואני מבין בכל־פעם למפרע מדבריו הקדושים: איך להתנהג.

ובפרט שהרבה דברים שאמר בפרוש לפני פמה אנשים, רק לא שמו להם לב אז, רק אחר הסתלקותו הבינו וראו הכל: שצוה לנו בפרוש על אלו הדברים. וכ־ל־זה אי־אפשר לבאר היטב בכתב.

וכבר ספר לי מעשה מענין כזה: מצדיק גדול שהיה מדבר עם תלמידו פמה דברים, שבשעה שספרם, לא הבין כלל מה כוון בהם, ואחר שנסתלק אותו הצדיק, אז התחיל תלמידו להבין למפרע בכל־פעם: "זה כוון רבו הצדיק!" - וכל מה שארע לו ועבר עליו, בכלם נזכר בדברי רבו, ומצא הכל למפרע בדברי רבו.

וגם זאת המעשה שספר לי, חזק אותי הרבה: "לשום לב לכל הדברים ששמעתי ממנו בחייו!" - ועל ידי זה עזרני

השם־יתברך, ונתחזקתי בכל הדברים שהייתי צריך לעסק בהם.

יד.

(פוכבי־אור, חכמה־ובינה מז)

עצם התקונים שנתקנו ביום הסתלקותם [של הרשב"י ורבנו ז"ל], ששני הימים של הסתלקותם מכוונים להיות חל ביום שחל בו פורים (כמובא בכתב־יד של הרב מטשערין ז"ל המובא להלן), ובשניהם הגדלת ההלולא (יום ל"ג בעמר הלולא דרבי שמעון בר יוחאי ז"ל), וזמן שמחתנו (יום הסתלקות אדמו"ר יום ד' של חג הסוכות זמן שמחתנו - כמו בפורים שהוא יום שמחה).

כי בכתם הקדוש והנשגב נצא מבין שי' האריות דסטרא־אחרא, שהוא "זה לעמת זה", ונזכה לבחינת שי' המובא בדבריו הקדושים לקוטי־תנינא סימן פ"ה: "שהוא ראשי־תבות שיבת נחמו" (נחמת הגאולה), המכוון גם לראשי־תבות של שמותיהם הקדושים: שמעון נחמן, זכותם יגן עלינו ועל כל ישראל אמן.

וכעת הנני להעתיק דבר נפלא מכתב־היד הרב וכו' מורנו רבי נחמן ז"ל אב־בית־דין קדש דקהלת־קדש טשעהרין, השיך לענין הנ"ל, וזה־לשוננו: ענין ספירת העמר בבחינת עגולים, שכל ספירה וספירה משלבת בחברתה ומסבבת אותה, וחוזרין חלילה.

והנה ידוע: ענין העגולים, שכל העגולים מסבבין ומעגלין סביב נקדת המרכז, והמרכז שבספירת־העמר, הוא הספירה נצח שבנצח, שהיא מאירה ביום כ"ה לספירה. והנה בל"ג בעמר יום הסתלקות רשב"י ז"ל, מאירה הספירה הוד שבהוד, והבן.

כי ביום שחל ל"ג בעומר הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ז"ל - יחול לעולם יום שני דחל המועד סבות, יום הסתלקות רבנו הקדוש רבי נחמן זללה"ה אשר מדתו נצח פידוע מדבריו הקדושים, ושמו בגימטריא נצ"ח.

וכן פורים שעבר - הוא גם כן ביום שחל ל"ג בעומר, כאשר נתנו הקדמונים הסימן 'פל"ג' (שלחן ערוך ארח"תים תכח), ומבאר בכתבים (פריע"חיים שער י"ט): "דימי חנכה נגד הוד, וימי פורים נגד נצח". וכמו כן ל"ג בעומר הוא תמיד ביום ח"י איר, ויום ב' דחל- המועד סבות גם כן ביום ח"י תשרי.

ובשחל יום כ"ה בספירה ביום שבת, אז היא נקדת המרכז לימי הספירה גם לשבתות. לפניו שלש שבתות, ולאחריו שלש שבתות. כי כל הספירות, ובתוכם גם הספירה 'הוד שבהוד' שמאירה ביום הסתלקות רבי שמעון בר יוחאי ז"ל, מסבבין ומעגלין סביב נקדת המרכז של ימי הספירה, שהיא נצח שבנצח, אשר היא מדתו של רבנו הקדוש זללה"ה.

ומכל הנ"ל תבין מה שפסים רבנו ז"ל בתחלת הספר: "ועכשו וכו'". וגם בלקוטי התנינא סימן ע"ד, גם כן סיים "ועכשו וכו'", ודי לחכימא. עד כאן לשונו [הרב מטשעהרין ז"ל].

טז

(בוכבי-אור, שיחות וספורים יח)

על יום ההולא מרבנו ז"ל שהוא הנחל בעצמו, בון השם יתברך (בתורתו שבשל- פה): שיהיה באמצעות "שמחת בית השואבה", "וכל שלא ראה שמחת בית

השואבה לא ראה שמחה מימיו" (ספ"ה מ"א), שהיא על שם הכתוב (ישעיה יב, ג): "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", ותרגום יונתן: "ותקבלון אולפן חדת בחדוה מבחירי צדיקיא", כאשר שמעתי בזה מאבי ששמע ממוהרנ"ת.

וזוה מכון ממש גם לפרשת השבוע (זאת הברכה) בדבר הכתוב (דברים לד, ה): "וימת שם משה" וכו'. והקורא (העולה) בענין זה הכתוב [בשמחת תורה], נוהגים כל ישראל לקראו בשם 'חתך-תורה', כי "אף על פי שאינם נביאים בני נביאים הם" (פסחים טו:). "ואף על גב דאינהו לא חזי מזליהו חזי" (מגלה ג).

טז

(ר' שמואל שפירא ז"ל בשם ר' נפתלי בהן ז"ל (חותנו של ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל בווזג-שני) - בקנטרס 'טעם- זמנים' (אידיש ח, פורים תשל"ו), השלמות מהקלטה)

מוהרנ"ת ז"ל דבר והתלהב פעם מגדלת רבנו ז"ל, ואחר-כך אמר: 'אדם-הראשון' היה חדוש נפלא, חדוש גדול, "יציר כפיו של הקדוש-ברוך-הוא" - "אפער דער רבי"! [אבל הרבי].

אחר-כך אמר: 'אברהם אבינו' היה חדוש גדול, ה"ראש למאמינים" ה"ראש לנמולים"! - "אפער דער רבי"! [אבל הרבי].

ככה מנה וחשב הרבה צדיקים. ואצל כלם סיים: "אפער דער רבי"! [אבל הרבי].

עד שהתחיל כל-כך להתלהט ולהתלהב מרבנו, עד שהיה צריך לשפב עצמו על הרצפה, כדי לקרר את לבו מגדל התלהבותו!

מגילת קהלת

- ענין קריאת קהלת בספנות -

א.

(לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ו, ק)

ועל-כן מצות הקהל הוא בספנות, כי אז עקר זמן הקבוץ - בחינת "ספת שלום", בחינת "ענני כבוד", ששם היו מקבצים כל ששים רבוא נפשות ישראל וכו'.

וזוה בחינת מה שאמרו רז"ל (ספח כז:): "כל ישראל יוצאין בספה אחת" - כי בחינת ספה הוא בחינת אספה וקבוץ של כל ישראל.

ועל-כן בפרשת וילך וכו' על-כן צוה להם אז "מצות הקהל" - לרמוז: שכל התקון הוא על-ידי בחינת "הקהל", שהוא פשיקתו ויתקבצו הרבה מישראל לעסק בעבודת-השם ולהתקרב לצדיקי-אמת שהם בחינת משה וכו'.

שעקר התקון באחרית הימים, הוא על-ידי הקהלה והקבוץ יחד אל הרועה האמתי שהוא בחינת משה.

ועל-כן מפטירין בספנות "אז יקהל שלמה; ויקהלו אל המלך שלמה בְּחָג" (מלכים-א ח, א-ב) - כי אז עקר תקון הקבוץ וקיומו.

ועל-כן קורין אז "קהלת", שמדבר הרבה מהבל העולם, שכל העולם הבל הבלים. ונקרא 'קהלת', "על-שם שהיה שלמה אומר כל דבריו בהקהל" (קהלת-רבה א, ב).

כי על-ידי הקבוץ שנקהליו ונקבצין הרבה נפשות ישראל יחד, יכולין להודיע ולהכניס בלב יותר שכל העולם הבל הבלים, בחינת (קהלת א, ב): "הבל הבלים אמר קהלת".

כי כל אחד היה יכל לטעות שיש איזה עולם-הזה אצל אחד.

אבל על-ידי 'קהלת', דהינו זה הצדיק-האמת שיש בו 'קבוצת החכמה', כפי שפרש רש"י על פסוק: "הבל הבלים אמר קהלת" (על-שם שקהל חכמות הרבה). והוא מקבץ יחד כל בני-אדם, ומבין מה שנעשה עם כלם.

הוא יכול להראות שהכל הבל, כי כל העולם מלא יגזנות וכו', כמו שכתוב שם (ב, כג): "כי כל ימיו פעס ומכאובות" וכו', ושאין שום טוב בעולם כי אם לסוד מרע ולעשות טוב. וכמו שפייס (שם יב, יג): "סוף דבר הכל נשמע את האלהים ירא ואת מצותיו שמר כי זה כל האדם".

הינו: כי אין שום אדם בעולם, כי אם זה שמקיים זאת ליראה את ה' ולשמר מצוותיו, כי מי שאין בו דעת האמתי הזה אינו אדם בכלל.

ועל-כן זה הצדיק שזכה לזה בשלמות עליו נאמר: "כי זה כל האדם", כמו שאמרו רז"ל (ברכות ו:): 'לא נברא כל העולם אלא בשביל זה ולצוות לזה' וכו'. וכל באי עולם צריכין להתקבץ אליו לקבל ממנו הדעת הקדוש האמתי להתקרב להשם-יתברך, וכל אחד כפי קרובו אליו, הוא בכלל אדם, כי זה כל האדם, פנ"ל.

- כַּלְלוּת סֵפֶר קֹהֶלֶת -

ב.

(ח"א רמג)

מְצִינֵנוּ: שְׁשֹׁלְמָה הַמֶּלֶךְ עָלִיז־הַשְּׁלוֹם חֲבֵר
שֶׁלְשָׁה סִפְרִים: מְשָׁלִי, קֹהֶלֶת,
וְשִׁיר־הַשִּׁירִים. וּבְאַמֶּת: מְשָׁלִי וְקֹהֶלֶת, הֵם
כֻּלָּם מְלֵאִים מוֹסֵר וְיִרְאַת־שָׁמַיִם מְאֹד,
וּמְצִינֵנוּ בָּהֶם תְּבוּת קִדְשָׁה וְטַהֲרָה כַּמָּה
פְּעָמִים, אָבֵל בְּשִׁיר־הַשִּׁירִים וְכוּ'.

ג.

(תניי-מוהר"ן שעז)

מוֹרְנֵנוּ הָרַב יַחִיאֵל ז"ל, אָחִיו שֶׁל רַבְּנֵנוּ
הַקְּדוֹשׁ ז"ל, שָׁאַל אוֹתוֹ פְּעַם אַחַת:
עַל עֲנִין שֶׁהוּא ז"ל הִזְהִיר אוֹתוֹ: "שִׁיחָה
רְגִיל לְדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם, כִּדִּי לְקַרְבָּם עַל־יַד־י
זֶה לְהַשְׁמִיט־תְּבָרָךְ!" - וְשָׁאַל אוֹתוֹ: "שִׁכַּמְה
פְּעָמִים מְכַרְחִים לְדַבֵּר עִם בְּנֵי־אָדָם דְּבָרִים־
בְּטָלִים וְשִׁיחַת־חֲלִין?!"

הַשִּׁיב לוֹ רַבְּנֵנוּ ז"ל: "מֵאַחַר שֶׁעַל־כָּל־פְּנֵים
נִכְנָסִין בְּתוֹךְ הַדְּבוּרִים שֶׁמְסַפְּרִין
עִמָּהֶם, אֵיזָה דְּבָרִים מְדַבְּרֵי תוֹרָה - עַל־יַד־י
זֶה נִתְּתַקְּנִין כָּל הַדְּבוּרִים.

וּכְעִין מַה שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שַׁבָּת ל:): "בְּקִשְׁנוּ
לְגַזֵּז סֵפֶר קֹהֶלֶת, וּמַפְנִי מָה לֹא
גִּנְזוּהוּ, מַפְנִי שֶׁתַּחֲלָתוֹ דְּבַר־תוֹרָה וְסוּפוֹ
דְּבַר־תוֹרָה."

וּכְבָּר מְבַאֵר בְּמָקוֹם־אַחַר (שיחות-הַר"ן רד):
"שְׁמִי שֶׁבָּקִי בְּסַפְּרֵי הַיֵּטֵב, יְכוּלִין
לְמַצֵּא כָּל שִׁיחוֹת הָעוֹלָם בְּתוֹךְ תוֹרָתוֹ" וְכוּ'.
וְאֵי־אֶפְשָׁר שֶׁלֹּא יִהְיֶה שִׁיחָה בְּעוֹלָם שֶׁלֹּא
יִהְיֶה לָּהּ שִׁיכוּת לְתוֹרַת־הַקְּדוֹשָׁה.

ד.

(תניי-מוהר"ן תס)

מִי שֶׁאֵין לוֹ גְּבוּרֹת אָנָּשִׁים, יֹאמֵר 'שִׁיר־
הַשִּׁירִים', מְשָׁלִי, 'קֹהֶלֶת' - כִּי הֵם
בְּחִינַת "תַּלְתַּת טְפִינ'" (תקוני-זהר כט:)

"הַבֵּל הַבָּלִים אָמַר קֹהֶלֶת, הַבֵּל הַבָּלִים, הַבֵּל הַבָּל"
(קֹהֶלֶת א. ב.)

ה.

(עלים-לתרופה, ד' ויחי תקצ"א)

רֵאָה בְּנֵי וְחַכָּם: מַה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בִּימֵי
חַיֵּי הַבְּלוּ, וְהַכֵּל לְטוֹבָה. בְּנִי! רֵאָה גַם
רֵאָה הַבֵּל הָעוֹלָם, הַבֵּל הַבָּלִים, הַבֵּל הַבָּלִים.
וְאִם קֹהֶלֶת אָמַר שֶׁבְּעַד הַבָּלִים, רְאוּי לָנוּ
לֵאמֹר אֲלֵפֵי אֲלֵפִים וְרַבֵּי רַבּוּת הַבָּלִים.

רֵאָה בְּנִי! מַה שֶׁעוֹבֵר עַל הָאָדָם בִּימֵי חַיָּו,
וְכַכָּה וְכַכָּה עָבְרוּ עַל יְמֵי אָבוֹתֵינוּ,
כַּמוּבָא בְּסִפְרֵים כַּמָּה מִיַּד דְּבַר וְחֲרַב רַחֲמָנָא־
לְצַלְחַן עָבְרוּ בְּכָל הַדּוֹרוֹת, לְפְעָמִים בְּמַדִּינָה
זֹאת, וְלְפְעָמִים בְּמַדִּינָה זֹאת. וְהַכֵּל בְּשִׁבִיל
הַנְּסִיּוֹן וְהַבְּחִירָה.

לְמַעַן הַשֵּׁם, לְמַעַן הַשֵּׁם, שְׁנַתְּחַזֵּק וְנַעֲתִיר
לְהַשֵּׁם שִׁיחָה הַכֵּל לְטוֹבָה, בְּבַחֲיַנַּת (מְשָׁלִי יט,
כג): "יִרְאֵת ה' לְחַיִּים" - וְלֹא לְמָוֹת. הֵינּוּ:
שֶׁעַל־יַד־י כָּל מַה שֶׁעוֹבֵר, נִזְכָּה לְהִתְקַרֵּב יוֹתֵר
לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרָךְ, וְלִזְכֹּר בְּהַתְּכַלִּית הָאֱמֶת,
שֶׁהַכֵּל "הַבֵּל הַבָּלִים", "הַבֵּל נִדְּף" (מְשָׁלִי כא, ו).

ו.

(עלים-לתרופה, א' צו תקצ"ח)

וְעָתָה רֵאָה וְהִבֵּן וְחַכָּם: אֵיךְ אֵין שׁוֹם בַּיִת
מְנוּס, כִּי אִם לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרָךְ
וְלְהַתוֹרָה. וְהַעֲקֹר לְשַׁפֵּךְ שִׁיחוֹ לְפָנֵי הַשֵּׁם עַל
כָּל דְּבַר, בְּאִפְּן שֶׁגַם בְּתַכְלִית הַגְּשָׁמִיּוֹת, מִי

ת.

(לקוטי-הלכות, מלמדים ד, יג)

וְזֶה בְּחִינַת (ספורי-מעשיות, מעשה יג משבעה-
בַּעֲטָלְעָרָם): "הַחֲלִישׁוֹת שֵׁישׁ לְהֵלֵב,
מִחֲמַת שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ רוֹדֶפֶת וְשׁוֹרְפֶת אוֹתוֹ" – זֶה
מְרַמֵּז עַל חֲמִימוֹת הַיִּצְרָה־הָרַע וְהַתְּאוּת, שֶׁהֵם
אֲהָבוֹת הַנְּפוּלִין, שֶׁהֵם הַחֲרָפוֹת לֵב, שְׁבִירַת
לֵב, שֶׁהֵם רוֹדְפִין אַחֵר הֵלֵב הַקְּדוּשׁ שֶׁל אִישׁ
הַיִּשְׂרָאֵלִי וְרוֹצִין לְשַׂרְפוֹ חֵסֶד-וְשָׁלוֹם.

כִּי כָּל תְּאוּת וְטְרוּדוֹת עוֹלָם-הַזֶּה וּבִלְבוּלֵיו,
הַכֹּל נִקְרָא: "תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ", בְּמִבְאָר
בְּכָל סֵפֶר קֵהֶלֶת בְּמָה פְּעָמִים כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
שָׁם (א, ג): "מָה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ
שִׁיעֵמַל תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ". וְכַתִּיב (שם ד, ג): "אֲשֶׁר
לֹא רָאָה אֶת הַמַּעֲשֵׂה הָרַע שֶׁנַּעֲשֶׂה תַּחַת
הַשֶּׁמֶשׁ", שְׁמַכְנָה כָּל הַמַּעֲשִׂים רָעִים
הַנַּעֲשִׂים בְּעוֹלָם שֶׁנַּעֲשִׂים – "תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ".

כִּי כָּל הַתְּאוּת וְכָל הַמַּעֲשִׂים-רָעִים
וְהַבְּלָבוּלִים, הַכֹּל הוּא 'תַּחַת-הַזְּמַן', כִּי
'לְמַעַל-הַמַּהְזְמַן' אֵין שׁוּם אַחִיזָה לְהַמַּעֲשֵׂה
הָרַע, וְעַקֵּר הַזְּמַן הוּא עַל-יְדֵי הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא
רֹאשׁ כָּל כּוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, אֲשֶׁר עַל-יְדֵם הַשָּׁמַיִם-
יִתְבָּרַךְ מְנַהֵיג אֶת הַזְּמַן. וְעַל-כֵּן נִקְרָא כָּל
הַזְּמַן 'תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ'. וְשֵׁם דִּיקָא נַעֲשֶׂה מָה
שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעוֹלָם, מָה שֶׁנִּתְנַסֵּה וְנִצְטָרֵף כָּל
אֶחָד, אִם יַעֲמֵד כְּנֶגֶד "הַמַּעֲשֵׂה הָרַע הַנַּעֲשֶׂה
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ".

ט.

(עלים-לתרופה, אור ליום ב' נח תקצ"ו)

ו"הַבֵּל הַבָּלִים כָּל הָעֵמָל שִׁיעֵמַל הָאָדָם
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ". וְאִם אַף-עַל-פִּי-כֵן
צְרִיכִין לְפַעֲמִים עַל-פִּי רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת
עֵסֶק, אֲבָל הָעֵמָל וְהַיְגִיעָה הוּא בּוֹדָאי "הַבֵּל
הַבָּלִים", וְכִמוֹ שֶׁדְּבַרְנוּ בְּזֶה כָּבָר עַל פְּסוּקִים

שֶׁמֶנַח אֶפְלוֹ בְּמָקוֹם שֶׁמֶנַח, גַּם מִשָּׁם יוֹכֵל
לְקַשֵּׁר הַכֹּל לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ, לְחַשֵּׁב בְּכָל פַּעַם
מָה יִהְיֶה הַתְּכֵלִית מְזֵה, הֲלֹא יִמִּינוּ "כְּצֵל
עוֹבֵר" (תהלים קמד, ד).

וְזֶה סְמוּךְ שְׁלָחוֹ לִי בְּעֲצָמֵי מִתְּנוּת לְהַחֲתִן
בִּימֵי נְעוּרַי, וְכִבָּר עָבַר בְּהַרְף־עֵינִי,
וְנַעֲשֶׂה עִמִּי מָה שֶׁנַּעֲשֶׂה. וְכַהֲרַף־עֵינִי יַעֲבֹר
גַּם הַזְּמַן שֶׁל כָּל פְּאֵי עוֹלָם, וְלֹא יִשָּׂאֵר כִּי אִם
מָה שֶׁחֲטָף כָּל אֶחָד לְעֲצָמוֹ מִהַתְּכֵלִית
הַנִּצְחִי. "הַבֵּל הַבָּלִים אָמַר קֵהֶלֶת, הַבֵּל
הַבָּלִים הַכֹּל הַבֵּל" (קהלת א, ב).

"מָה יִתְרוֹן לְאָדָם בְּכָל עֲמָלוֹ שִׁיעֵמַל
תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ" (קהלת א, ג)

ז.

(שיחות-הר"ן רפח)

פַּעַם אַחַת אָמַר לְאִישׁ אֶחָד בְּזוֹ-הַלְשׁוֹן:
(אבות פ"ב מ"ג; שבת קנ"ג): "שׁוּב יוֹם אֶחָד
לְפָנַי מִיַּתְדֶּךָ". וְדַחַק וּמְשׁוֹךְ תִּבַּת יוֹם אֶחָד.
וְכוֹנְנָתוֹ הָיָה: לְעַנְיָן מָה שֶׁמְפִיל אֶת הָאָדָם מָה
שֶׁקָּדָם לוֹ וּמָה שֶׁלֹּא-חֲרָיו. דְּהֵינּוּ: מָה שֶׁרוּאָה
שֶׁלְפָעִמִּים מִתְּעוֹרֵר קֶצֶת לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ,
אֲבָל קָדָם וְאַחֵר כִּךָּ הָיָה מָה שֶׁהָיָה, כְּפִי מָה
שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד לְפִי בְּחִינַתּוֹ. וּמִחֲמַת-זֶה
נוֹפְלִים רַבִּים מְעַבְדֹתֶם כִּידוּעַ.

וְעַל-זֶה אָמַר רַבֵּנוּ ז"ל לְהָאִישׁ הַנַּ"ל וְגַעַר
עָלָיו וְאָמַר: "שׁוּב יוֹם אֶחָד לְפָנַי
מִיַּתְדֶּךָ!" – כְּלוֹמֵר: שֶׁאֶפְלוֹ אִם לֹא תִזְכָּה כָּל
יְמֵי חַיֶּיךָ קָדָם שְׁתַּמּוּת, כִּי אִם לְשׁוּב לְהַשֵּׁם-
יִתְבָּרַךְ יוֹם אֶחָד בְּלִבְדָּה, גַּם זֶה טוֹב מְאֹד וַיִּקָּר
מִכָּל הַזֶּה, כִּי "מָה יִתְרוֹן לְאָדָם מִכָּל עֲמָלוֹ"
(קהלת א, ג) וְלֹא יִשָּׂאֵר לוֹ מִכָּל יְגִיעָתוֹ כָּל יְמֵי
חַיָּיו, כִּי אִם זֶה הַיּוֹם שֶׁשָּׁב לְהַשֵּׁם.

אלו שבקהלת שאמר (קהלת ג, א; א, ג): "לכל עת וזמן לכל חפץ וכו', מה יתרון לאדם בכל עמלו" וכו'; ויש בזה הרבה לדבר וכו'.

"והארץ לעולם עמדת" (קהלת א, ד)

י

(חיי-מוהר"ן תנה)

פעם אחת ספר רבנו ז"ל: שהמחקרים חולקים זה עם זה: פת אחת אומרת: "שהגלגלים חוזרים וסובבים והולכים!" - וכת אחרת אומרת: "שהגלגלים עומדים במקומם, והארץ מסבבת וחוזרת! וזה שלא נופל העולם בהסביבה, היא מחמת המהירות שמסבבת במהירות מאד. והא ראיה: כשיקח אדם דבר עגל, ויעמוד בתוכה כלי מלא מים, ויסבב אותו העגול במהירות, אזי יעמד הכלי כמו שהיה, ולא יפל לארץ אפלו טפה אחת מן המים. כן הוא זה, מחמת שהארץ מסבבת במהירות גדול, עומד העולם במקומו.

ואמר רבנו ז"ל: שאינו כן באמת, רק האמת הוא פדעה הראשונה. ואמר הפסוק: "והארץ לעולם עמדת" (קהלת א, ד).

"וזרח השמש ובא השמש" (קהלת א, ה)

יא

(ח"א מט, ז)

ה'צדיק' נקרא 'שמש', כמאמר חז"ל (קדושין עב:): "עד שלא שקעה שמשו של עלי וכו', [שנאמר: קהלת א, ה]: 'וזרח השמש ובא השמש'". וזריחתו של הצדיק, הינו 'השגתו' - אינו אלא על-ידי ישראל.

יב.

(עלים-לתרופה, יום ד' ראש-חדש נסלו תקצ"ח)
הצדיק-האמת שבדור, הוא המקום את כל העולם בדורו, עד הסוף. ועליו נאמר (קהלת א, ה): "וזרח השמש ובא השמש", "עד שלא שקעה שמשו של זה, זרחה שמשו של הבא אחריו" (קדושין עב:).

וכבר דברנו בזה: שקדם שבא שמואל אחר עלי, כמעט שקעה השמש, דהינו: שכמעט נחרב העולם ונשקע האור לגמרי. אך שמואל הנביא האיר השמש, וקיים העולם אחר עלי הכהן. וכן בכל דור.

וכאשר ראינו בעינינו גם בדור הזה, שאנכי העני והאביון, כל ימי גדלתי בין החכמים, והייתי מתאבק בעפר רגליהם, וידעתי: שבמינו כמעט כבר נשקע האור הקדוש של הבעל-שם-טוב זכר-צדיק-לברכה זצ"ל, ועד שלא שקעה שמשו, זרחה שמשו של אדונינו מורנו ורבנו הקדוש זצ"ל.

"סובב סובב הולך הרוח" (קהלת א, ו)

יג.

(ח"א ח, ח)

דע: שעקר ה'רוח-חיים' מקבלין מהצדיק והרב שבדור וכו'.

וזהו בחינות 'ארבע ציצית' - כי 'ארבע ציצית', הם בחינת ה'רוח-חיים', וכמו שכתוב (יחזקאל לו, ט): "כה אמר ה', מארבע רוחות באי הרוח" - שעל-ידי-זה מכניעין ה'רוח-סערה', שהוא ה'רוח של המתנגדים' החולקים על ה'צדיקים-אמתיים' וכו'.

וְזֶהוּ בְּחִינַת טְלִית, שֶׁהוּא אַרְבַּע פְּנּוֹת, בְּחִינּוֹת הַרוּחַ מֵאַרְבַּע רוּחוֹת, כַּנִּל. וְכו'.

כִּי עַל-יְדֵי טְלִית דְּקִדְשָׁה, שֶׁהוּא בְּבְחִינּוֹת מְקִיפֵי, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַרוּחֵי-חַיִּים, בְּחִינּוֹת (קִהְלֵת א, ז): "סוֹבֵב סָבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ" - נִכְנַע טְלִית דְּקִלְפָּה, בְּחִינַת הַרוּחֵי-דְּקִלְפָּה.

וְזֶה פְּרוּשׁ (בְּבִא-בְתָרָא עג): "אָמַר לִי הֵהוּא טִיעָא" וְכו' - הֵינּוּ: ה'צַדִּיק' שֶׁנִּקְרָא טִיעָא, כְּמוֹ שֶׁפִּרְשׁ רַש"י בְּכָל מְקוֹם: "סוֹחֵר יִשְׁמַעֲלֵל". וְסוֹחֵר הוּא בְּחִינַת הַרוּחַ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "סוֹבֵב סָבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ", וְהֵינּוּ ה'צַדִּיק' שֶׁמְקַבֵּל הַרוּחַ מֵהַקְּדוּשָׁה.

י.ד.

(ח"ב ז, יב)

רוּחֵי-חַיִּים שֶׁבְּתוֹךְ הָרְאָה, זֶה בְּחִינַת מְקִיפֵים, בְּחִינַת (קִהְלֵת א, ז): "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ", בְּחִינַת (אִיּוֹב ד, טז): "וְרוּחַ עַל פָּנַי יִחַלֵּף", בְּחִינַת אֲוֵרֵי-הַפְּנִים.

וְהַיָּדִים שֵׁשׁ בְּיָם-הַחֲכֵמָה - בְּהֵם נִתְגַּלָּה אֲוֵרֵי-הַפְּנִים, בְּחִינַת מְקִיפֵים, שֶׁהֵם בְּחִינַת הָאֲרֵת-הָרְצוֹן, בְּבְחִינַת (תְּהִלִּים קמח, טז): "פּוֹתַח אֶת יְדָי, וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רְצוֹן". וְזֶהוּ בְּחִינַת "חֶתֶךְ", שֶׁהוּא סוֹפֵי-תְבוּת שֶׁל "פּוֹתַח אֶת יְדָי", שֶׁהוּא ה'שֵׁם שֶׁל הַפְּרִנְסָה, כְּמוֹבֵא (פְּרִיעֵץ חיים, שַׁעַר הַזְּמִירוֹת פ"ה).

חֶתֶךְ שְׁתֵּי פְּעָמִים "רוּחַ" - הֵינּוּ: שֶׁבְּאֵלוֹ הַיָּדִים הַנִּל, נִתְגַּלָּה בְּחִינַת ה'מְקִיפֵים, שֶׁהֵם בְּחִינַת: "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ", בְּחִינַת: "וְרוּחַ עַל פָּנַי יִחַלֵּף", כַּנִּל.

וְזֶה בְּחִינַת (יִחְזַקְאֵל א, ח): "וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם" - זֶה בְּחִינַת 'כְּנַפֵּי הָרְאָה'

שֶׁשֵּׁם סוֹבֵב הַרוּחַ, בְּחִינַת מְקִיפֵים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ בְּחִינַת הָאֲרֵת הַיָּדִים, כַּנִּל.

וְזֶה בְּחִינַת (מִשְׁלֵי יח, יד): "רוּחַ אִישׁ יִכְלָכֵל מִחֲלָהוּ". "רוּחַ אִישׁ" - זֶה בְּחִינַת רוּחֵי-הַחַיִּים הַנִּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "סוֹבֵב סוֹבֵב הוֹלֵךְ הַרוּחַ" - בְּחִינַת מְקִיפֵים, שֶׁמִּשָּׁם נִמְשָׁךְ הַפְּרִנְסָה וְכִלְכָּלָהּ, בְּחִינַת: "יִכְלָכֵל" וְכו', כַּנִּל.

"כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם" (קִהְלֵת א, ז)

ט.ו.

(ח"א לח, ב)

הַיָּד בּוֹר' שֶׁהוּא רוּחַ פִּיּוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, הוּא, שֶׁהוּא בְּחִינַת: "מְלָכוּת פֶּה" (תְּקוּנֵי-זֶהַר יז, פֶּתַח אֱלֹהִי) - הוּא בְּחִינַת יָם, שֶׁכָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים לְתוֹכוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קִהְלֵת א, ז): "כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם" (עֵינֵי תְּקוּנֵי-זֶהַר קמז; וּבַעוֹד מְקוּמוֹת בְּזֶהַר).

"מִמָּה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה" (קִהְלֵת א, ט)

ט.ז.

(ח"א נח, ב)

מִשָּׁה רַבְּנוּ, הָיָה נִשְׁמָתוֹ כְּלוּל מִשְׁלֵשָׁה אֲבוֹת' (תְּקוּנֵי-זֶהַר קיב). וְלַעֲתִיד בְּשַׁעַת הַתְּחִיָּה, יִקּוּם מִשָּׁה כְּלוּל מִשְׁלֵשָׁה אֲבוֹת כְּמִקְדָּם, בְּחִינַת (קִהְלֵת א, ט): "מִמָּה שֶׁהָיָה הוּא שֶׁהָיָה", בְּחִינַת (דְּבָרִים לא, טז): "הַנֶּגֶד שֹׁכֵב עִם אֲבֹתָיִךְ וְקָם" - שֶׁיִּקּוּם בְּתְחִיָּה כְּלוּל מִשְׁלֵשָׁתָן.

השְׁגִיחוּ עַל־זֶה, וּבְרַחוּ מִן הָעֵמֶל שֶׁל עוֹלָם-
הַזֶּה, לְעֵמֶל הַתּוֹרָה וְעִבּוּדָהּ, וְזָכוּ לָהֶם
וּלְדוֹרוֹתֵיהֶם וְכוּ', אֲשֶׁרֵי לָהֶם!

"וְאֵין בָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" (קהלת א, ט)

נ.

(עלים-לתרופה, א' משפטים תר"ג)

וּבָעֵת "אֵין לְחֲדָשׁ דְּבָר תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ" (על-
פי קהלת א, ט). "אָבֵל לְמַעַלָּה
מִהַשָּׁמֶשׁ, הִיא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, יֵשׁ וְיֵשׁ בְּכָל
יּוֹם וְיּוֹם לְחֲדָשׁ" (על-פי קהלת-רבה א, ד).

וְאֶפְלוּ מִי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ וּמִבֵּין הַחֲדָשׁוֹת
וְהַנּוֹרְאוֹת הַנֶּעֱשִׂים בְּעוֹלָם בְּכָל יוֹם
וּבְכָל עֵת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תּפִּלַּת יוֹצֵר): עֲשֵׂה
חֲדָשׁוֹת וְכוּ', וּבִטּוֹבוֹ מְחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד
וְכוּ' - צָרִיךְ לְהֶאֱמִין בְּזֶה, בְּבַחֲנֵית (איכה ג, כג):
"חֲדָשִׁים לְבַקְרִים רַבָּה אֲמוֹנָתְךָ", כַּאֲשֶׁר כָּבַד
דְּבַרְנוּ בְּזֶה הַרְבֵּה. אָבֵל עֲדִין צָרִיכִין לְדַבֵּר
בְּזֶה, שְׂגָם דְּבוּרִים אֵלֶּה לֹא יִתְיַשְׁנוּ אֲצִלָּנוּ.

נא.

(עלים-לתרופה, מכתב מרבי נחמן
מטולטשין ז"ל, ה' נשא תר"ל)

וְעֵתָה חֲדָשׁוֹת שֶׁתַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, הֵן הַמָּה
הַהֶבֶל הַבָּלִים הַנוֹבְעִים וְיוֹצְאִים
מִקִּנְיָה וְכוּ', חֲדָשׁוֹת בְּזֶה אֵין - פִּי הֵן הַמָּה
הַשְּׁטוּתִים הַיִּשְׁנִים דִּישְׁנִים, אֲשֶׁר גָּרְמוּ לָנוּ
מֵה שְׁגָרְמוּ בְּכָל־לֵיוֹת וּבַפְּרָטִיּוֹת, הִרְחַמְנוּ
יִתְבָּרַךְ יִצְיָלָנוּ מֵעֵתָה. אָבֵל "הַחֲדָשׁ שֶׁלְמַעַלָּה
מִהַשָּׁמֶשׁ" (על-פי קהלת-רבה א, ד), יֵשׁ וְיֵשׁ, הוּא
הוּא הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה וְחִדּוּשֶׁיהָ שֶׁחֲדָשׁוּ
הַבְּחִירֵי צְדִיקָא.

ז.

(ח"ב ז, א-ב)

מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן, הוּא יָכוֹל לְהִיֹּת מְנַהִיג.
וְצָרִיךְ לִידַע אֵיךְ לְהַתְנַהֵג עִם
הִרְחַמְנוֹת' וְכוּ', עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיכִין
לְרַחֵם בְּמֵה שֶׁצָּרִיךְ לוֹ. וְרַחֲמָן בְּזֶה, הוּא רַק
'מֹשֶׁה רַבֵּנוּ, כִּי הוּא הָיָה מְנַהִיג יִשְׂרָאֵל,
וְהוּא יִהְיֶה הַמְנַהִיג לְעֵתִיד, כִּי "מֹה שֶׁיְהִי
הוּא שִׁיְהִי" וְכוּ' (קהלת א, ט).

ח.

(ח"ב עט - ר' אשי-פרקים' של רבנו ז"ל)

"בֹּא אֶל פְּרַעֲה" (שמות י, א). 'מֹשֶׁה' בְּחֵינַת
'אֲחָדוֹת הַזְּמַנִּים' - "מֹה שֶׁיְהִי הוּא
שִׁיְהִי" (קהלת א, ט; תְּקוּנַת־הַר קִיב). "פְּרַעֲה -
'קוֹלָה' בְּנַחֲשׁ יִלְךְ" (יִרְמִיָּה מו, יז-כב). "אֲנִי
הַכְּבֹדְתִי אֶת לְבוֹ, לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי" (שמות י,
א). "אִם לֹא יֶאֱמִינוּ לְקוֹלֵ הָאוֹת" (שמות ד, ח).
"בְּקִרְבוֹ" (שמות י, א). "הַכְּבֹדְתוֹ שֶׁהַכְּבִיד עַל
יִשְׂרָאֵל כְּדִי לְעוֹרְרָם בְּתִשׁוּבָה - וּפְרַעֲה
הַקְּרִיב" (שמות יד, י; שְׁמוֹת־רַבָּה כֹּא, ה).

ט.

(שיחות-ה'ר"ן שח)

בְּאֵמֶת: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֹאוֹת וְלֵב
לְהִבִּין הָאֵמֶת לְאֵמֶתוֹ, יִבִּין בְּשִׁכְלֵ
וְיִרְאֶה: שְׂגָם בְּיָמִים הָרִאשׁוֹנִים, הָיָה הָעוֹלָם
מְלֵא דְאֵגוֹת וְטִרְדוֹת הַפְּרַנְסָה, וְכִמוֹ שֶׁאֲנוּ
רוֹאִים בְּכָל הַסְּפָרִים שֶׁנִּתְחַבְּרוּ לִפְנֵי מְאוֹת
שָׁנִים, שָׂרְבָם כָּל־כָּל פּוֹתְבִים בְּהַקְדָּמוֹתֵיהֶם:
שֶׁהָיָה לָהֶם צְרוּת רַבּוֹת בְּיָמֵיהֶם, וְחִסְרוֹן־כִּסִּים
וְדַחְקוֹת הַפְּרַנְסָה הַקָּשָׁה מִכָּל־סָד - וְאֶת־עַל־
פִּי־כֵן חֲבָרוּ סְפָרִים־קְדוּשִׁים הַרְבֵּה - כִּי (קהלת
א): "מֹה שֶׁהָיָה הוּא שִׁיְהִי" וְכוּ'.

וְאֶת־עַל־פִּי־כֵן נִמְצָא בְּכָל דּוֹר, צְדִיקִים
וְיִרְאִים וְכַשְׂרִים, שֶׁלֹּא

"רֵאִיתִי אֶת כָּל הַמַּעֲשִׂים שֶׁנַּעֲשׂוּ תַּחַת הַשָּׁמַיִם"
(קהלת א, יד)

כָּל־כָּל הַפְּגָמִים כִּידוּעַ. אָבָל כָּל־זְמַן שֶׁהוּא
בְּתוֹךְ הַכָּל־כָּל שֶׁמִּקְבֵץ הַרוּעָה הָאֲמִתִּי - יֵשׁ לוֹ
תִּקְנָה לְעוֹלָם.

נב.

(עלים-לתרופה, יום ג' עשרה בטבת תר"ג)

"כִּי לֹא דָבָר רִיק הוּא" (דברים לב, מז)
"הַמַּעֲשֵׂה הַנַּעֲשֵׂה תַּחַת הַשָּׁמַיִם" (קהלת
א, יד) עִם כָּל אֶחָד, בְּיַלְדוּתוֹ וּבְנַעֲרוּתוֹ
בְּבַחֲרוּתוֹ וּבְאֲמֻצַּע יָמָיו וּבְזַקְנוּתוֹ - עִמּוֹ, וְעִם
אִשְׁתּוֹ, וּבָנָיו וְיֹצְאֵי־חֻלְצָיו וְכוּ'.

וְעַל כֵּלָם אֵין לָנוּ לְהַשְׁעִן עֵתָה בְּדוֹר הַזֶּה,
בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה, כִּי אִם עַל כַּחוֹ
שֶׁל זָקֵן שֶׁבְּזַמְנָיו דִּקְדָּשָׁה, כִּפִּי אֲשֶׁר הוּא
הַעֲמִיק הַעֲמִיק מְאֹד מְאֹד לְחַשֵּׁב עַל
אַחֲרֵיתָנוּ וְכוּ'.

"מַעֲוֹת לֹא יִוָּכַל לְתַקֵּן, וְחֶסְרוֹן לֹא יִוָּכַל לְהַמְנוֹת"
(קהלת א, טו)

"זֶה שֶׁנִּמְנָנוּ חֲבֵרָיו לְדַבֵּר־מִצְוָה, וְלֹא נִמְנָה
עִמָּהֶם" (ברכות כו, חגיגה ט:)

נג.

(לקוטי־הלכות, נטילת ידים לסעודה, פח"פט)
בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד
בְּפֶרֶטִיּוֹת כָּל יְמֵי חַיָּיו, צָרִיךְ לְשׁוּם
לְבוֹ הַיֵּטֵב לְהִרְמִזִּים, שִׁיתְחַזֵּק לְשָׂאֵר קְבוּעַ
בְּתוֹךְ הַקְּבוּצָה, וְלֹא יִפְרֹד עֲצָמוֹ מֵהֶם אִיךְ
שִׁיחֶיהָ, שֶׁלֹּא יִהְיֶה חֶסֶד־שְׁלֹמֶם מֵאוֹתָן
שֶׁנֶּאֱמַר עֲלֵיהֶם (קהלת א, טו): **"מַעֲוֹת לֹא יִוָּכַל**
לְתַקֵּן וְחֶסְרוֹן לֹא יִוָּכַל לְהַמְנוֹת", וְדָרְשׁוּ רַז"ל
(ברכות כו, חגיגה ט:): **"זֶה שֶׁנִּמְנָנוּ חֲבֵרָיו לְדַבֵּר־**
מִצְוָה" וְכוּ'.

מְכַל־שִׁבּוֹן וְכַל־שִׁבּוֹן שֶׁלֹּא יִחַלֵּק עֲלֵיהֶם
חֶסֶד־שְׁלֹמֶם וְכוּ', שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה
נוֹפֵל חֶסֶד־שְׁלֹמֶם לְעֵלְמָא־דְּפְרוּדָא, שֶׁזֶה עֵקֶר

וְזֶה בְּחִינַת 'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה' - שְׂאֵז כָּל יִשְׂרָאֵל
עוֹסְקִין בָּזֶה, שֶׁכָּל אֶחָד טוֹרַח וּמְתַיַּעַע
לְבֹא לְהַקְבִּיץ הַקְּדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְכוּ', וְאִפְלוּ
מִכָּל הַכְּפָרִים וּמִקְוֹמוֹת הָרְחוֹקִים, מִתְקַבְּצִים
אֶל הַמְּקוֹם שֶׁיֵּשׁ קְבוּצָה מִיִּשְׂרָאֵל. וְהַעֲקָר
כְּשֶׁזּוֹכִין לְבֹא לְהַצְדִּיקִים־הָאֲמִתִּיִּים, כְּאֲשֶׁר
נוֹהֲגִין כָּל יִשְׂרָאֵל, לְנַסֵּעַ לְצַדִּיקִים עַל רֵאשׁ
הַשָּׁנָה. כִּי עֵקֶר הַקְּבוּצָה וְקִיוּמוֹ, הוּא עַל־יְדֵי
הַצְדִּיק הַרוּעָה הָאֲמִתִּי בְּחִינַת מִשְׁחָה.

נד.

(עלים-לתרופה, ה' ויחי תקצ"ב)

הַמְתַּנַּגְּדִים רוּצִים לְמַנַּע מַחִיִּים־אֲמִתִּיִּים,
לְהוֹלִיךְ הָאָדָם חֶסֶד־שְׁלֹמֶם
בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵיהֶם, אֲשֶׁר "אַחֲרֵיתָהּ דְּרַכֵּי
מָוֶת" (על־פִּי מִשְׁלֵי יד, יב). כִּי מָה שֶׁהֵם רוּצִים
לְמַנַּע תִּכְפֹּף מִטוֹב אֲמִתִּי, רוּאִים בְּעֵינֵיהֶם - כִּי
רוּצִים לְמַנַּע מִתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', כְּאֲשֶׁר יוֹדַע
כָּל אֶחָד בְּנַפְשׁוֹ בְּכַמָּה וְכַמָּה תּוֹרָה וּתְפִלָּה
מְזַכָּה אוֹתָנוּ רַבְּנוּ ז"ל, עַל־יְדֵי דְבָרָיו וְדָרְכָיו
הַקְּדוּשִׁים וְכוּ', וְכָל הַפּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ כְּפוֹרֵשׁ מִן
הַחַיִּים.

אך לֹא זֶה בְּלִבְד כּוֹנֵנַת הַבַּעַל־דָּבָר, כִּי אִם
רוּצָה לְעַקֵּר חֶסֶד־שְׁלֹמֶם לְגַמְרֵי אֶת
הַפּוֹרֵשׁ מִדְּרַכֵּי־הַקְּדוּשִׁים, כְּאֲשֶׁר רוּאִים
בְּעֵינֵיהֶם עֲצָם הַהַפְּרָשׁ וְהַהֲבָדֵל, בֵּין הַנִּשְׂאָרִים
עַל עַמּוּדָם, לְאֲשֶׁר פָּרְשׁוּ מֵאֲתָנּוּ. וְהַרְבֵּה
מוֹדִים בְּעֲצָמָם מָה שֶׁאֲבָדוּ, אִךְ הוּא אֲבָדָה
שֶׁאֵינָה חוֹזֶרֶת, ו"מַעֲוֹת לֹא יִוָּכַל לְתַקֵּן,
וְחֶסְרוֹן לֹא יִוָּכַל לְהַמְנוֹת" (קהלת א, טו), כְּמוֹ
שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (ברכות כו, חגיגה ט:): **"זֶה שֶׁנִּמְנָנוּ**
חֲבֵרָיו לְדַבֵּר־שֶׁבְּקִדְשָׁה, וְלֹא נִמְנָה עִמָּהֶם".

וּתְדַבְּרוּ הַרְבֵּה עִם הַמְקַרְבִּים מִחֻדָּשׁ:
 "שִׁישִׁימוּ לָבָם הַיָּטֵב לְדַבְרִים
 אֱלֹהִים!" - כִּי מֵאַחֵר שֶׁכָּבַר רָצוּ לְהִתְחִיל קִצְתָּ,
 וְכָבַר סָבְלוּ בְּזִיוּנוֹת, וְשָׁבְרוּ כַּמָּה מְנִיעוֹת, עַל־
 כֵּן צְרִיכִים לָרַחֵם עֲלֵיהֶם לְחַזְקָם, שֶׁלֹּא יֵאבְדוּ
 עַל עֶסְקֵי חַנּוּם חִסְיוֹשְׁלוֹם - חַיִּים אֲמִתִּיִּים,
 חַיִּים נְצַחִיִּים וְכוּ'.

וּלְעִמָּת זֶה: הַחֲכָמִים שָׂאִין לָהֶם 'אֲמוּנָה' -
 (כְּתוּבוֹת עז:): "בְּעֲלֵי רְאֵתְךָ", וְכִמּוֹ
 שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (שם): "שִׁישׁ לָהֶם שְׂרָץ בְּמִחָם"
 - הֵינּוּ: שִׁישׁ לָהֶם טְמֵאָה וּכְפִירוֹה בְּמִחָם.
 וְצְרִיכִין לְהִרְחִיק מֵאֲנָשִׁים אֲלוֹ וְכוּ'.

"וְיֹסִיף דַּעַת יוֹסִיף מִכְּאוֹב" (קהלת א, יח)

נה.

(עֲלִים-לְתִרוּפָּה, ג' תַּצֵּא תוֹר"א)

לֹא יִכְלָתִי לְהִתְאַפֵּק מֵעֵצָם אֲהַבְתָּהּ,
 לְחַזְקָהּ וּלְזַרְזָהּ: שֶׁלֹּא יִהְיוּ לָךְ שׁוֹם
 סִפְקוֹת חִסְיוֹשְׁלוֹם בְּלִבְךָ בְּעֵינֵי רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה
 הַבֹּא-עֲלֵינוּ-לְטוֹבָה.

רק תאמר בְּלִבְ שָׁלֹם: בְּרוּךְ שֶׁהַחֲנִינוּ וְקִיָּמְנוּ
 וְהִגִּיעֵנוּ לְזִמְן הַזֶּה, לְזָכוֹת לְהִתְוַעֵד
 יַחַד, עִם אֲנָשֵׁי-אֱמֶת, אֲנָשִׁים כְּשֵׁרִים,
 לְהִתְקַבֵּץ עַל צִיוּן-הַקְּדוֹשׁ שֶׁל הַצְּדִיק
 הַקְּדוֹשׁ, שֶׁהִבְטִיחַ לְעֹזֵר לְכָל מִי שִׁיבֹא אֵלָיו,
 בְּפֶרֶט בְּעֶרְב רֵאשִׁי-הַשָּׁנָה, וּלְהַפְנוֹת יַחַד
 בְּרֵאשִׁי-הַשָּׁנָה אֶצְלָנוּ.

מה אמר לָךְ אָחִי: מָעַט מָעַט שֶׁמַּעֲתָ
 וְהִבְנַת מְרַחוּק, אֲבָל יוֹתֵר מִזֶּה בְּנִי,
 הַזֶּהר וְהַזֶּהר: שֶׁלֹּא תִהְיֶה חִסְיוֹשְׁלוֹם, בְּכָל־
 "חֶסְרוֹן לֹא יוֹכֵל לְהַפְנוֹת" (קהלת א, טו),
 שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (בְּרַכּוֹת כו. תַּגִּיגָה ט:): "זֶה שֶׁנִּמְנוּ
 חֲבֵרָיו" וְכוּ' - בְּפֶרֶט לְעֶסֶק קְדוֹשׁ וְנוֹרָא כְּזֶה.

"וּלְבִי רָאָה הַרְבֵּה חֲנֻמָּה וְדַעַת" (קהלת א, טז)

נו.

(שִׁיחוֹת-הַר"ן קו)

חֲכָמָה אֲמִתִּית, דִּהְיֵנוּ: עִם 'אֲמוּנָה' -
 נִקְרָא 'רְאִיָּה', כִּמּוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת א,
 טז): "וּלְבִי רָאָה חֲכָמָה" וְכוּ' - בְּחִינַת 'עֵינַיִם'.

נז.

(ח"ב עז)

דַּע: שֶׁכָּל אֶחָד מֵיִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ צְדִיק גָּדוֹל,
 צְרִיךְ שִׁיחֶיהָ לוֹ אִיזָה 'צַעַר' בְּכָל יוֹם.
 וְגַם, מִי שֶׁדַּעְתּוֹ יוֹתֵר גְּדוֹלָה, צַעְרוֹ גָּדוֹל
 בְּיוֹתֵר, בְּבַחֲיִנַת (קהלת א, יח): "יוֹסִיף דַּעַת
 יוֹסִיף מִכְּאוֹב.

וְהַהֲמַתְקָה' - הוּא עַל-יַדֵּי 'אֲכִילָה'
 בְּקֻדְשָׁהּ וּבִירְאֵת-שָׁמַיִם'.
 הֵינּוּ: שֶׁעַל-יַדֵּי 'אֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה' - עַל-יַדֵּי-יִזָּה
 נַעֲשֶׂה 'הַמַּתְקָה', שֶׁלֹּא יִתְגַּבֵּר הַצַּעַר בְּיוֹתֵר
 חִסְיוֹשְׁלוֹם; וְגַם שֶׁלֹּא יִהְיֶה נִשְׁתַּלְשֵׁל מִן
 הַצַּעַר חִסְיוֹשְׁלוֹם, הַשְׁתַּלְשֵׁלוֹת אֶל הַסְּטֵרָא-
 אַחֲרָא, שֶׁהִיא דִּין קָשָׁה חִסְיוֹשְׁלוֹם.

וְעַל-יַדֵּי 'אֲכִילָה בְּקֻדְשָׁה', שֶׁעַל-יַדֵּי-יִזָּה
 נַעֲשֶׂה הַהֲמַתְקָה' כַּנִּל - עַל-
 יַדֵּי-יִזָּה נַעֲשֶׂה הַפְּהַ' בְּבַחֲיִנַת 'קוֹמַת אָדָם'
 וְכוּ'.

וְמָה שֶׁנִּמְתַּק הַצַּעַר עַל-יַדֵּי 'אֲכִילָה'
 בְּקֻדְשָׁה' - כִּי דַּע: כִּי זֹאת
 הַהֲשַׁתְּלְשֵׁלוֹת, שֶׁנִּשְׁתַּלְשֵׁל וּבָא צַעַר יוֹתֵר
 גָּדוֹל לָמִי שֶׁהוּא 'בְּרֵדַעַת', בְּבַחֲיִנַת: "יוֹסִיף
 דַּעַת יוֹסִיף מִכְּאוֹב", כַּנִּל; וְלְכַאוֹרָה קָשָׁה:
 מִפְּנֵי מָה יִהְיֶה כָּךְ, שֶׁמִּי שֶׁמוֹסִיף דַּעַת, יוֹסִיף
 צַעַר חִסְיוֹשְׁלוֹם?

אך דע: כי זה בחינת 'מעברתא של תפלין' - כי "ראשית חכמה יראת ה'" (תהלים קיא, י), ו"אם אין יראה אין חכמה" (אבות פ"ג מ"ז), ועל-כן כל מי שזוכה לאיזה 'חכמה ודעת', עובר עליו 'יראה' גם-כן, כי זה תלוי בזה, כנ"ל.

וזוה בחינת 'מעברתא של תפלין' - כי 'תפלין' הם בחינת 'מחין', וה'רצועה' היא בחינת 'יראה', כי "רצועה בישא היא יראה נפולה" (תקדמת הזמר יא), וכן ה'יראה' דקדשה' היא גם-כן בחינת 'רצועה דקדשה'. וזה בחינת ה'רצועה' שעוברת בתוך ה'מעברתא של תפלין' - הינו: שה'רצועה' שהיא ה'יראה', היא עוברת בתוך ה'מחין' וה'תפלין', כי "ראשית חכמה יראת ה'", כנ"ל.

ועל-כן כל איש ישראל שזוכה בכל יום לבחינת 'מחין', בחינת 'תפלין', עובר עליו 'יראה' גם-כן, בבחינת ה'רצועה' שעוברת ב'מעברתא של תפלין'; ומזה נשתלשל ובא לכל אחד איזה צער בכל יום.

וכל מי שדעתו יותר גדולה, צערו יותר גדול - כי ה'צער' נשתלשל מן ה'יראה', וה'יראה' היא כפי ה'מח' וה'דעת', כנ"ל.

ויש 'צער' שבא מ'יראה-דקדשה', אבל יש שנשתלשל חסוֹשָׁלוֹם, עד שבא ה'צער' מבחינת 'יראות-הנפולות', 'רצועה בישא'. ואפלו בר ישראל כשאינו זוכה, אזי חסוֹשָׁלוֹם יש לו צער מ'רצועה בישא' חסוֹשָׁלוֹם.

אבל על-ידי 'אכילה בקדשה', שאוכל בקדשה וממשיך עליו ה'יראה' דקדשה' בשעת האכילה, שבאה ונגשת אליו

אז - אזי על-ידי-זה הוא ממתיק הצער והדין הבא מ"רצועה בישא" חסוֹשָׁלוֹם - כי הוא ממשיך עליו ה'יראה-דקדשה', שעל-ידי-זה עולין ונמתקין ה'יראות-הנפולות', שהם בחינת "רצועה בישא" חסוֹשָׁלוֹם.

כח.

(שיחות-הר"ן רצא)

דע: שבכל דור ודור נתחדשין בו חלאים חדשים רחמנא-לצלן, בבחינת (קהלת א, יח): "יוסף דעת יוסף מכאוב".

הינו: מחמת שבכל דור שבא מאחר, נתוסף ה'דעת' של הפילוסופים, כי בכל דור באים על חכמות חדשות; ועל-ידי-זה "יוסף מכאוב" - שנתחדשו 'חלאים' חדשים, רחמנא-לצלן, השם יצילנו.

"עשיתי לי גנות ופרדסים, ונטעתי בהם עץ כל פרי" (קהלת ב, ה)

נט.

(שיחות-הר"ן ס)

בענין 'בנינים' וכו', צריך לידע באיזה זמן להניח ה'יסוד', ומאיזה 'עץ' להניח, כי יש 'עצים' שאינם ראויים להיות 'יסוד', אך אי-אפשר לידע כל זאת.

וגם מה שאין גדלים 'פרות' במדינות אלו - הוא גם מחמת-זה. הינו: שיש כמה 'פרות' שאין יכולים להיות גדלים כאן, והוא גם-כן מחמת-זה שאין יודעים ענינים הנ"ל.

כי "אבן שתיה, שממנה השתת העולם, משם יוצאין גידין לכל הארצות. ושלמה המלך עליו-השלום שהיה חכם גדול, וידע כל הגידין בפרטיות, היה נוטע

עַץ כָּל פְּרִי, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַז"ל (קהלת־רבה ב, ח; תנחומא קדושים י - על הפסוק בקהלת ב, ה: "עשיתי לי גנות ופרדסים, ונטעתי בהם עץ כל פרי").

וְגַם בְּמַדִּינֹת הַלְלוּ, אִם הָיוּ יוֹדְעֵי הַלֹּדֶף הַגִּידִים בְּפִרְטוֹת הַיִּטֵּב, הָיוּ יְכוּלִים לִטַּע גַּם כָּאן, אֶת הַפְּרוֹת שְׂאִינָם גְּדֹלִים פֹּה, כִּי גַם כָּאן אֶף־עַל־פִּי שֶׁהַגִּיד הַהוֹלֵךְ לְמַדִּינָה זוֹ הוּא מְסַגֵּל לְפָרִי מִיַּחַדָּת, עִם־כְּלִיזָה כָּל הַגִּידִין מִתְעַרְבִין וּמִתְחַבְּרִין יַחַד. וְעַל־כֵּן גַּם כָּאן בְּמַדִּינֹת אֵלוּ יְכוּל לְהֵיוֹת כְּשִׁמְתְּרַחֲקִים מְעַט, יְכוּלִין לִטַּע גַּם שְׂאֵר הַפְּרוֹת שְׂאִין גְּדֹלִין פֹּה.

גַּם יֵשׁ מְצִיאֹת, שְׂאֵם הָיוּ פּוֹתְחִים בְּאֵר בְּאִיזָה צַד, הָיוּ יְכוּלִין לִטַּע בְּרַחוּק מְקוֹם מְשֵׁם, אוֹתָן הַפְּרוֹת הַנִּלְל.

גַּם צְרִיכִין לִידַע, הָעֲלִיּוֹת וְהִירִידוֹת שֶׁל הָאֶבֶן־שִׁתְיָה, וְלִידַע לְפִי הַזְּמַן אֶת בְּחִינַת הָאֶבֶן־שִׁתְיָה, בְּאִיזָה בְּחִינָה וּמְדֻרְגָּה הוּא הָאֶבֶן־שִׁתְיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן. וְלְפִי אוֹתָהּ הַבְּחִינָה שֶׁל הָאֶבֶן־שִׁתְיָה בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן, יָדַע אִיךְ לְהַתְנַהֵג בְּעֵנְיָנִים הַנִּלְל.

אִךְ כְּלִיזָה נֶעְלַם וְנִסְתָּר מִן הָעוֹלָם, כִּי יֵשׁ דְּבָרִים שְׂאִסוּר לְגַלּוֹתָן וְכוּ' - כִּי אִם הָיָה מְגַלֵּה אוֹתָם, הָיוּ יְכוּלִים לְבוֹא מְזֵה בְּדוֹרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים לְעִבּוּדוֹת־זָרוֹת וְכוּ'.

"כִּנְסֵתִי לִי גַם כְּסֵף וְזָהָב, וּסְגַלַת מְלָכִים"
(קהלת ב, ח)

ל

(ח"א נח, י)

"סְגַל" - זֶה בְּחִינַת ה'הוֹד' וְהַמְּלָכוּת, בְּחִינַת (קהלת ב, ח): "סְגַלַת מְלָכִים" (עי' בפנים).

לא

(ח"ב קיט)

וְאֶפְלוּ מִי שֶׁנִּדְמָה עָלָיו, שִׁישׁ לוֹ הָעוֹלָם-הַזֶּה בְּשִׁלְמוֹת, וַיֵּשׁ לוֹ כָּל הַתְּעֵנוּגִים: עֶשֶׂר וּנְכָסִים, וְכַבּוֹד, וְהוֹן־רַב, וְאֲרָמוֹנִים גְּדוֹלִים, וְכֹלִים נִפְלְאִים, וְתַכְשֵׁיטִין, וְ"סְגַלַת מְלָכִים" וְכוּ' - אִם יִסְתַּכְּלוּ בּוֹ הַיִּטֵּב, הוּא גַם־כֵּן מְלֵא בַעַס וּמְכַאֲבוֹת הַרְבֵּה תָּמִיד בְּכַפָּה מִיְּנֵי אֶפְנִים וְעֵנְיָנִים, כְּנִרְאָה בְּחוּשׁ.

"אִף חֲכַמְתִּי עֲמֻדָה לִי" (קהלת ב, ט)

חֲכַמְתִּי שֶׁבְּאִף עֲמֻדָה לִי. (קהלת־רבה ב, יג)

לב

(ח"ב ה, טו)

גַּם בְּהֵרֵב עִם הַתְּלַמִּידִים כְּשִׁמְתְּקַבְּצִים, יֵשׁ כָּל בְּחִינֹת הַחֲמֻשָּׁה חוֹשִׁים שֶׁל הַמַּח.

'חוש הריח' - זֶה בְּחִינַת הַטְּרַחוֹת וְהִגִּיעוֹת שִׁישׁ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד בְּשִׁבִיל לְנִסְעַ וְלִילָךְ וְלְבוֹא אֶל הָרַב, וְזֶה בְּחִינַת רִיחַ, בְּחִינַת (שִׁיר־הַשִּׁירִים ז, ט): "וְרִיחַ אֶפְדֹ", בְּחִינַת (קהלת ב): "אִף חֲכַמְתִּי עֲמֻדָה לִי" - "חֲכַמְתִּי שֶׁבְּאִף עֲמֻדָה לִי" (קהלת־רבה ב, יג) - דְּהֵינּוּ: עַל־יְדֵי טְרַחוֹת וִיגִיעוֹת, כִּי אִי־אֶפְשָׁר לְקַבֵּל מִהָרַב, כִּי־אֵם עַל־יְדֵי טְרַחוֹת וִיגִיעוֹת'.

"לְרֹאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלְלוֹת וְסִכְלוֹת" (קהלת ב, יב)

לג

(ספר־הַמִּדּוֹת, דַּעַת ח"ב ו)

אֶפְלוּ בְּהוֹלְלוֹת וְסִכְלוֹת יֵשׁ חֲכָמָה (עי' שְׁמוֹת־רַבָּה ו, א).

"וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂשֵׁי יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת, בְּיִתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ" (קהלת ב, יג)

לז.

(ח"א לז, ב)

'גוֹף וְנֶפֶשׁ' - הם בְּחִינַת אָדָם וּבְהִמָּה, 'חֶמֶד וְצוּרָה', חֲכָמָה וְסִכְלוּת, בְּחִינַת 'אוֹר וְחֹשֶׁךְ', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ב, יג): [וְרֵאִיתִי אֲנִי שְׂשֵׁי יִתְרוֹן לַחֲכָמָה מִן הַסְּכָלוֹת] **"בְּיִתְרוֹן אוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ"** וְכוּ'. וְהֵם בְּחִינַת 'חַיִּים וּמִיתָה' וְכוּ'.

וְהֵם בְּחִינַת 'חֲכָמוֹת־הַתּוֹרָה' - שְׁחֲכָמוֹת־חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם 'חֶמֶד וְסִכְלוּת' וּבְחִינַת 'בְּהִמָּה', בְּנֶגֶד 'חֲכָמוֹת־הַתּוֹרָה'.

"הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ, וְהַסְּכִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ"

(קהלת ב, יד)

לה.

(ח"א קיא)

"ר'אש ב'ני יש'ראל" (שמות ל, יב) - ר'אשֵׁי־תבוֹת: ר'ב"י. וּלְהַפֵּךְ: "ר'שָׁעִים ב'חֹשֶׁךְ י'דְמוּ" (שמואל־א ב, ט) - ר'אשֵׁי־תבוֹת: ר'ב"י. [רְמוֹז: שְׂאוּמְרִים תּוֹרָה בַּחֹשֶׁךְ (פְּתִיחַ מוֹהַר־נֵת ז"ל)].

וּמִבְּאֵר בְּפִרְפְּרָאוֹת־לַחֲכָמָה: שְׁמַעְתִּי מֵאֲבִי ז"ל (ר' צְבִי אֲרִיָּה ב"ר אֶהְרֹן ז"ל הֶרֶב מִבְּרֶסְלַב), שֶׁלְדַעְתּוֹ הַפְּרוֹשׁ בְּזֶה: כִּי כְּשֹׁזְכִין לְרַב־יְהוֹנָן, אֲזִי הוּא מֵאִיר עֵינָי הַמְּקַרְבִּין אֵלָיו.

עַל־דֶּרֶךְ (קהלת ב, יד): "הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" - כִּי הוּא בְּאֵמַת "רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".

וְכִמוֹ שְׂאוּרֵי־עֵינַיִם רַק מִהֲרֵאשׁ וְהַמַּת, כְּמוֹ־כֵן כְּשֹׁזְכִין לְרַב־יְהוֹנָן, שֶׁהוּא

"רֵאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" בְּאֵמַת - אֲזִי הוּא מֵאִיר לְהַדוֹר, וּפּוֹתַח עֵינֵיהֶם מִמֶּשׁ, וְכַמְבָּאָר גַּם־כֵּן בְּמִקּוֹם־אַחֵר בְּדַבְּרֵיו ז"ל (עַנָּן לְקוּטֵי־מוֹהַר־ן ח"ב סז).

אָבֵל לְהַפֵּךְ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם רַב־יְשָׁאִינו־הַגּוֹן' - לֹא דֵי שְׂאִינוֹ מֵאִיר עֵינַיִם, אֲדַרְבָּה הוּא מַחֲשִׁיךְ עֵינֵיהֶם בְּיוֹתֵר, שֶׁזֶה בְּחִינַת: "בַּחֹשֶׁךְ יִדְמוּ" וְכוּ'.

לו.

(ח"א קיב)

"הַבֵּא לְטָמֵא, פּוֹתַחֵיךְ לוֹ" (יומא לח: מְנַחוֹת כטז), יֵשׁ לוֹ פְּתָחִים הַרְבֵּה. וְכִיּוֹן שֶׁנִּמְצָא שָׁם 'פְּתָחִים', הֵיךְ יִכְלַת לְצֵאת, רַק "הַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ" (קהלת ב, יד), וְלֹא יֵרָאֶה ה'פְּתָחִים' לְצֵאת, וְהוּא אֶסוּר וְקָשׁוּר שָׁם.

לז.

(ח"ב קיט)

מֵאַחֵר שֶׁכָּל אָדָם נוֹלָד לְעֵמֶל, וְאִי־אֶפְשָׁר לְהַמְלִט מִזֶּה בְּשׁוּם־אֶפֶן, אֶפְלוּ אִם יִהְיֶה לוֹ כָּל חֲלָלֵי דְעֵלְמָא, בּוֹדָאֵי יִהְיֶה לוֹ עֵמֶל וְיִסוּרֵיךְ וּדְאֲגוֹת הַרְבֵּה; עַל־כֵּן "הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" (קהלת ב, יד) - שִׁיְהַפֵּךְ ה'עֵמֶל, לְעֵמֶל שֶׁל תּוֹרָה, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה נוֹלָד, שִׁיעֵמֶל בַּתּוֹרָה. וְאִזּוֹ אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי נִצּוּל מ'עֵמֶל הָעוֹלָם־הַזֶּה, וְזוֹכֵה ל'חַיֵּי עוֹלָם־הַבָּא'.

וְלֹא יִתְנוּ לוֹ לְצֵאת - עַד אֲשֶׁר יִזְכֶּה לְדַבֵּר 'דְּבוּרֵי־אֵמַת' לְפָנֵי הַשֵּׁם, אֲזִי הַדְּבוּרִים מֵאִירִים, וְהַשֵּׁם אוֹר לוֹ וְכוּ'.

לח.

(לקוטי־הַלְכוֹת, שְׁתַּפִּים־בְּמִקְנֵעַ ד, ד)

"הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" (קהלת ב, יד) - לְתַפֵּס מַחֲשַׁבְתּוֹ מִיַּד כְּשֶׁעוֹלָה עָלָיו אֵיזָה

הרהור, לתפס המחשבה, ולהטותה למחשבה אחרת, לחשב בתורה, או משא ומתן, ולפעמים צריכין לשוח במלי-דעלמא כדי לפקח דעתו. והכל לפי העת והזמן.

והעקר: לזהר מאד מאד, לתפס מחשבתו בידו, כי המחשבה ביד האדם, כמבאר בלקוטי-תנינא (בסימן נג). ומבאר שם: שאפלו אם חסוּשלוֹם נתעה מחשבתו ויצאה לחוץ כמו שיצאה, אף-על-פי-כן יש בידו לתפסה, כמו שתופסין סוס באפסר, ומטין אותו בעל-פרחו לדרך-הישר. עין-שם.

שבנו לארצנו. ובפרט עתה בדור הזה, כי עתה "עלינו נפל חובת היום" (שערי-ציון, תפלה ליום ו).

"כי כל ימיו מכאבים ונעם" (קהלת ב, כג)

מ.

(ח"ב קיט)

אפלו מי שנדמה עליו, שיש לו העולם-הזה בשלמות, ויש לו כל התענוגים: עשר ונכסים, וכבוד והון רב וכו' וכו' - אם יסתכלו בו היטב, הוא גם-כן מלא פעם ומכאובות הרבה תמיד, בכמה מיני אפנים וענינים, כנראה בחוש.

ואין צריך לבאר זאת, למי שיש לו מח בקדקדו ומסתכל קצת בהם באמת, וכמו שאמר שלמה המלך עליו-השלוֹם (קהלת ב, כג): גם "כל ימיו פעם ומכאובות" וכו', ובתיב: "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז), "קצר ימים ושבע רגז" (שם יד, א). וזה כולל כל בני-אדם שבעולם מקטן ועד גדול, כי כלם נולדו לעמל ומלאים רגז ויסורי.

ואין שום עצה ותחבולה להנצל מעמל ויגון הזה, כיון שיש להשם-יתברך, ולעסוק בתורה. וכמו שמובא במדרש (בראשית-רבה יג, ז; ברכות יז, סנהדרין צט; - על איוב ה, ז): "אדם לעמל יולד" - "אשרי מי שעמלו בתורה".

הינינו: מאחר שכל אדם נולד לעמל, ואי-אפשר להמלט מזה בשום-אופן, אפלו אם יהיה לו כל חללי דעלמא, בודאי יהיה לו עמל ויסורי ודאגות הרבה; על-כן "החכם עיניו בראשו" (קהלת ב, יד) - שיהפך העמל, לעמל של תורה, אשר בשביל זה

"רע עלי המעשה שנעשה תחת השמש"

(קהלת ב, יז)

לט.

(עלים-לתרופה, ב' שלח תר"ג)

גם בכל דור ודור שקדמו, נעשה מה שנעשה עם כל האדם בפרטיות בכל יום ויום מימי חייו. ועל-זה צעק שלמה המלך עליו-השלוֹם בקהלת (ב, יז): "רע עלי המעשה הנעשה תחת השמש".

וכן הרבה, שצעק מאד על "המעשה שנעשה תחת השמש" (שם א, גט; ב, יא-יז יזיח-יט-כ"ב; ג, טז; ד, א; ד, גז; ד, טו; ה, יב-יז; ו, איב; ח, ט"ז; ט, גר-טי"א; י, ה).

ובפרט על ה"רעיון רוח" (שם א, יז; ב, כב) וכו' - שהם המחשבות והרעיונים הרעים והעקמים המסבבים בכל פעם, שהם בחינת (תהלים לח, יא): "לבי סחרחר" וכו'.

ומה שעבר אין אנו יודעים, רק מבינים מרחוק, שגם אז היה מה שהיה, ומחמת-זה מתארך הגלות כל-כך, ועדין לא

נוֹלָד, שִׁיעֵמַל בַּתּוֹרָה. וְאִזְ אֲשֶׁרֵי לוֹ, כִּי נִצּוֹל מִ'עֵמַל הָעוֹלָם-הַזֶּה, וְזוֹכָה לְחַיֵּי עוֹלָם-הַבָּא'.

מ.א.

(שיחות-ה'ר"ן שח)

אֵין מְקוֹם לְבָרַח מִצָּרוֹת וְיִסוּרֵי עוֹלָם-הַזֶּה, רַק אֶל הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ וְאֶל הַתּוֹרָה כִּי "אָדָם לְעֵמַל יוֹלָד" (איוב ה, ז) וְכִמּוֹ שְׂכֵתוֹב [על פְּסוּק זֶה] בַּמְדַּרְשׁ (בְּרֵאשִׁית-רַבָּה יג, ז; בְּרֵכּוֹת יז. סְנֵהֲדָרִין צט:): "אָדָם לְעֵמַל יוֹלָד" - "אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעֵמַלוֹ בַּתּוֹרָה".

פְּרוּשׁ: מֵאַחַר שֶׁאֵיךְ שִׁיחָהּ, אִם יִהְיֶה עֲשִׂיר אִז עֲנִי וְכוּ', אֲהִי-עַל-פִּי-כֵן בּוֹדְאֵי יִהְיֶה לוֹ עֵמַל וְכַעַס כָּל יָמָיו, כִּי צָרוֹת וְיִסוּרֵי כָּל אָדָם רַבִּים מְאֹד, וְכִמּוֹ שְׂכֵתוֹב (קֹהֶלֶת ב, כג); "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמְכַאֲבוֹת" וְכוּ', וְכַמּוֹבָא בַּשְּׁל"ה (מִסְכַּת יוֹמָא, דְּרַךְ חַיִּים תּוֹכַחוֹת מוֹסֵר, אוֹת קנ) בְּלִשׁוֹן חֲרוּז: "אֵין רַגַע בְּלֹא פְּגַע, אֵין שְׁעָה וְכוּ', אֵין יוֹם וְכוּ'".

[זֶה לִשׁוֹן הַשְּׁל"ה שֶׁם: וְכִבֵּר הָאֲרַכְתִּי לְעִיל, שִׁמְהַר הָאָדָם בַּתְּשׁוּבָה, "כִּי לֹא יָדַע מַה יִּלְד יוֹם" (מִשְׁלֵי כה, א), "הִתְעַיֵּף עֵינָיִךְ בּוֹ וְאֵינְנוּ" (שֶׁם כג, ה), כִּי הָעוֹלָם הוּא עוֹלָם עוֹבֵר תְּהַפּוּכוֹת כְּמוֹ רַגַע.

וְחַסִּימָן: אֵין יוֹבֵל, בְּלֹא הִרְבוֹת אֲבָל. אֵין שְׂמֵטָה, בְּלֹא יְרִידַת מָטָה מְטָה. אֵין שְׁנָה, בְּלֹא רֹאשׁ וְלַעֲנָה. אֵין תְּקוּפָה, בְּלֹא מִכָּה וְאֵין תְּרוּפָה. אֵין חֲדָשׁ, בְּלֹא תְּמוּרַת קֹדֶשׁ. אֵין שְׁבוּעָה, בְּלֹא קוֹל תְּרוּעָה. אֵין יוֹם, בְּלֹא רֵתֶת וְאִים. אֵין לַיְלָה, בְּלֹא יְלָלָה. אֵין שְׁעָה, בְּלֹא רַעָה. אֵין רַגַע, בְּלֹא פְּגַע. כָּל הַצְּלָחָה, לְצוּחָה. כָּל שְׂמֵחָה, לְאַנְחָה. כָּל גִּילָה, לִיְלָלָה. כָּל מְמַשְׁלָה, לְשַׁפְּלָה. כָּל שְׂאוֹן, לְאֶסוּן].

עַל-כֵּן בּוֹדְאֵי אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁבוֹרַח מִזֶּה הָעֵמַל שֶׁל 'פְּגַעֵי הָעוֹלָם-הַזֶּה', אֶל 'עֵמַל הַתּוֹרָה'. וְאִז בּוֹדְאֵי אֲשֶׁרֵי וְטוֹב לוֹ, בְּעוֹלָם-הַזֶּה וּבְעוֹלָם-הַבָּא.

וְהַכֹּל: שְׁגַם בְּיָמִים הֶרְאִשׁוּנִים הָיָה הָעוֹלָם מְלֵא דְאִגוֹת פְּרִנְסָה, כְּמוֹ

שְׂכֵתָב שְׂלֵמָה הַמְּלֹךְ עַל-יַד-הַשְּׁלוֹם (שֶׁם): "גַּם כָּל יָמָיו כַּעַס וּמְכַאֲבוֹת" וְכוּ'; וְכַתִּיב (איוב ה, ז); יד, א): "אָדָם לְעֵמַל יוֹלָד; קָצַר יָמִים וּשְׂבַע רַגְזוֹ" וְכוּ'. וְכִיּוֹצֵא כְּאֵלֶּה פְּסוּקִים הִרְבֵּה וְכוּ'.

[עֵינָן הַמְּשַׁף הַשִּׁיחָה, לְקַמֵּן בְּפִסּוּק (קֹהֶלֶת ז, י): "אֶל תֹּאמַר מַה הָיָה שֶׁהַיָּמִים הֶרְאִשׁוּנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאֵלֶּה"].

"כִּי לְאָדָם שְׂטוֹב לְפָנָיו נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת וְשִׂמְחָה, וְלַחוּטָא נָתַן עֲנָן לְאַסְף וּלְכַנּוּס" (קֹהֶלֶת ב, כו)

מ.ב.

(ח"א נו, ה)

וְזֶה שְׂאֵמְרוּ חַז"ל (מְגִלָּה י: - על קֹהֶלֶת ב, כו): "כִּי לְאָדָם שְׂטוֹב לְפָנָיו נָתַן חֲכָמָה וְדַעַת" - "זֶה מְרַדְּכִי"; וְלַחוּטָא נָתַן עֲנָן לְאַסְף וּלְכַנּוּס" - "זֶה הַמֶּן".

"טוֹב לְפָנָיו" - בְּחִינַת הַ'תּוֹרָה', כִּי (אֲבוֹת פ"ו מ"ג): "אֵין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה".

הִינּוּ: שְׂמְרַדְּכִי, 'מְלַכּוֹת-דְּקֹדֶשׁה', נָתַן לוֹ חֲכָמָה וְדַעַת" - וּמוֹצֵיא מִ'הַמֶּן' מְלַכּוֹת דְּסִטְרָא-אֲחֵרָא, שֶׁהוּא מְאַסְף מְמוֹן - כָּל הָעֲשִׂירוֹת וְכָל הַנִּיצוּצוֹת הַקְּדוּשִׁים, בְּבַחֲיִנַת (איוב כ, טו): "חֵיל בָּלַע וַיִּקְאֲנוּ" - וְעוֹשֶׂה מִזֶּה 'תּוֹרָה' שֶׁנִּקְרָאת (מִשְׁלֵי יב, ד): "אִשֶּׁת חֵיל".

"לְכָל זְמַן וְעַת לְכָל חִפְץ תַּחַת הַשָּׁמַיִם" (קֹהֶלֶת ג, א-ח) - עֲנָן "כ"ח עֵתִים"

מ.ג.

(ח"א כט, ג)

"יש כ"ח עתים, עתים לטובה, עתים לרעה" (קֹהֶלֶת ג, א; תְּקוּנַיִת-זֶהָר מ. קא:).

"מה יתרון העושה באשר הוא עמל" (קהלת ג, ט)

מו.

(עלים-לתרופה, אור ליום ב' נח תקצ"ו)

ואם אף-על-פי-כן צריכין לפעמים על-פי רצונו יתברך לעשות עסק, אבל העמל והיגיעה הוא בודאי "הבל הבלים" (קהלת א, ב; יב, ח), וכמו שדברנו בזה כבר על פסוקים אלו שבקהלת שאמר (שם ג, א; א, ג): "לכל עת וזמן לכל חפץ וכו', מה יתרון לאדם בכל עמלו" וכו'.

גם את העלם נתן בלבם, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף" (קהלת ג, יא)

מז.

(שיחות-הר"ן קמט; ימי-מוהרנ"ת ח"א מב)

ודבר עמי הרבה מענין ה'חסרונות', שכל העולם חסר להם הרבה - כי ספרתי לו הרבה דברים מבארדיטשוב, מענין הנגידים הגדולים שיש שם, שמלאים דאגות ויסורים וחסרונות וכו'.

ואז עניתי ואמרתי לפניו הפסוק (קהלת ג, יא): "גם את העולם נתן בלבם, מבלי אשר לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף" (שפרוש רש"י שם לענין 'חסרונות' וכו').

וגמרתי לפניו כל הפסוק בלו, ותכף שגמרתי הפסוק ענה ואמר: "הלא זאת הוא המעשה שלנו!" (ספורי-מעשיות, מעשה יג מהשבעה בעטלערס). - ושאל תכף: "היכן אנו עומדים בהמעשה!?"

ונבהלתי תכף מרב הכסופין שהיה לי לשמע זאת, והשבתי לו בבהלה: "שאנו עומדים ביום השני!" - וספר כל

וצריך להכניע "שפחה בישא" (זהר ותקונים), שהיא 'עת רעה', בבחינת (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" - "בכל עת" דיקא. "בגדיך לבנים" - הינו: בלא רבב, הינו: בחינת טהרת השכינה מנדתה'.

מד.

(עלים-לתרופה, א' צו תקצ"ח)

השנויים רבים מאד בין אדם לחברו, ובאדם אחד בעצמו רבו השנויים בין העתים, בין יום לחברו ובין עת ועת.

והכל כלול במה שפתב קהלת (ג, א): "לכל עת"; חשב כ"ח עתים (שם פסוקים ב-ח), י"ד לטובה, וי"ד להפך. וסיים (שם פסוק ט): "מה יתרון העושה באשר הוא עמל" - פי אין שום תקנה, כי אם לברח אל 'עמל'-התורה'.

ואם כבר דברנו בזה הרבה, עדין צריכין לחזור זאת בכל יום, כי רבו שנויי העתים העוברים על כל אדם בפרטיות ובפרטי-פרטיות.

"ועת לאבד" (קהלת ג, ו)

מה.

(ח"ב פח)

יש כמה דברים אבודים, הינו: מה שאובדים אבדות הרבה על-ידי התאוות וכו'. ואפלו מי שהוא צדיק, הוא אובד גם-כן לפעמים, בבחינת (קהלת ז, טו): "יש צדיק אבד בצדקו". ואפלו הצדיקים החופרין ומבקשים אחר אבדות, הם אובדים גם-כן לפעמים וכו'. וזה בחינת (שם ג, ו): "עת לאבד".

המעשה של יום השני שהוא המעשה של החרש וכו'.

"וגבורתך ידברו" (שם) - גבורה זה בחינת יראה, כמו שאמרו חז"ל (ברכות נט. על קהלת ג, יד): **"ואלקים עשה שייראו מלפניו" - "אלו רעים";** וכתוב (איוב כו, יד): **"ורעים גבורותיו מי יתבונן"**.

"והאלקים יבקש את נרדף" (קהלת ג, טו)

ג.

(ח"א רכא)

על-ידי שנותנין מעשר, נצול משונאים - כי השם-יתברך מכסה אותו בידו ומצילו, כי **"האלקים יבקש הנרדף"** (קהלת ג, טו), **"ואפלו צדיק רודף את הרשע"** (ויקרא יב, כז, ה).

וזו בחינת (ישעיה נא, טז): **"ובצל ידי כפיתוך"** - שהשם-יתברך מכסה עליו בצל ידו ומצילו.

וכשהנרדף צדיק, שהוא סמוך להשם-יתברך - אזי הוא יתברך מצילו בידו, כי הוא סמוך להשם-יתברך.

אבל כשהנרדף רשע - נמצא שהוא רחוק מהשם-יתברך, ואף-על-פי-כן השם-יתברך מצילו, כי **"האלקים יבקש" וכו' - אזי** כפיכך מגדיל ידו ומושיטה ומחפה עליו, אף שהוא רחוק מהשם-יתברך.

"ומותר האדם מן הבהמה אין" (קהלת ג, יט)

נא.

(שיחות-הר"ן קמג)

"מותר האדם מן הבהמה אין" (קהלת ג, יט) - הינו בחינת ידעת, בחינת איוב כח, יב): **"החכמה מאין תמצא"**.

מח.

(עלים-לתרופה, א' בהעלתך תקצ"ג)

מכלם תוכל להבין, שהוא מעשה גדולה עמקה ונוראה מאד מאד, מה שנעשה עם האדם בזה העולם, ועם כל אחד נעשה מה שנעשה, אשר אפלו שלמה המלך עליוהשלוש לא היה יכול לעמד על הדברים מה שנעשה עם האדם בזה העולם.

כמו שכתוב (קהלת ג, יא): **"מבלי אשר ימצא את המעשה אשר עשה האלקים" וכו';** וכתוב (שם ח) **"בשביל אשר יעמל האדם לבקש ולא ימצא, וגם אם יאמר החכם לדעת לא יוכל למצא"**.

וכל-זה כולל ומרמז בפה שהזכרנו בשבועות הקדוש העבר: בענין (לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה): **"דרך המושפט של השם-יתברך שאי-אפשר להשיגם, כי-אם מי שהשליך עצמו לעבדות גמור, בתמימות ופשיטות וכו' שהשיג דרכי-השם וכו'"**.

"והאלקים עשה שייראו מלפניו" (קהלת ג, יד)

מט.

(ח"א יד, א-יא)

להמשיך שלום בעולם - צריך להעלות כבוד הקדוש-ברוך-הוא לשמשו, הינו: **ליראה'.**

וזהו (תהלים קמה, יא): **"כבוד מלכותך יאמרו" - שיתגלה כבודו ויתעלה לשמשו.**

נד.

(ספורי-מעשיות, מעשה יב מבעל-תפלה)

כַּת אַחֶרֶת אָמְרוּ: שֶׁעַקֵּר הַתְּכַלִּית הוּא ה'דְּבוּר', כִּי "מוֹתֵר הָאָדָם מִן הַבְּהֵמָה" (קהלת ג, יט) - "הוּא ה'דְּבוּר" (תנחומא אמור טו). וּמֵאַחַר שֶׁזֶה עַקֵּר הִיתְרוֹן שֵׁישׁ לָאָדָם, עַל־כֵּן זֶהוּ עַקֵּר הַתְּכַלִּית וְכוּ'.

"הַבַּל הִיָּה מִן הָעֵפֶר, וְהַבַּל שָׁב אֶל הָעֵפֶר"

(קהלת ג, כ)

נג.

(ח"א ע)

כָּל הַדְּבָרִים הֵם עַל הָאָרֶץ, כְּמוֹ שֶׁאֲנִי רוֹאֵן בְּחוֹשׁ, שֶׁהַבַּל גָּדַל מִן הָאָרֶץ, וְכָל הַדְּבָרִים וְהַבְּרִיּוֹת הַזֹּלְכִים וּמִנְחִים עַל הָאָרֶץ, וְאִי־אֶפְשֶׁר שִׁיפְסְקוּ וְיִתְרַחֲקוּ מִהָאָרֶץ. אִם לֹא עַל־יַדֵּי 'פְּחֵי־הַמְּכַרִּיחַ' - הַיְנוּ: עַל־יַדֵּי שֵׁישׁ מִי שֶׁמְכַרִּיחַ הַדְּבָר, וְנוֹטְלוֹ מִמְּקוֹמוֹ מִהָאָרֶץ, וּמְרַחֲקוֹ מִמֶּנּוּ וְכוּ'.

וְאַחֲרֵי־כֵן כְּשֶׁנִּפְסַק כָּחוֹ, 'פְּחֵי־הַמְּכַרִּיחַ' - חוֹזֵר הַדְּבָר וְנוֹפֵל לְהָאָרֶץ, כִּי הָאָרֶץ יֵשׁ לָהּ 'פְּחֵי־הַמוֹשֵׁד', וּמִמְשַׁכֶּת כָּל הַדְּבָרִים לְעֵצְמָהּ וְכוּ'.

וְהַצְּדִיק' הוּא בְּחִינַת 'עֵפֶר' הַנִּלְוֵה וְכוּ' - כִּי זֶה הַצְּדִיק הִיחִיד בְּעוֹלָם, הוּא עָנָו וְשָׁפֵל, וְ"מִשִּׁים עֵצְמוֹ כְּעֵפֶר" (ראש־הַשָּׁנָה יז: סוּטָה כ"א), בְּבַחֲיִנּוֹת (בְּרֵאשִׁית יח, כז): "וְאֲנֹכִי עֵפֶר וְאֶפֶר" וְכוּ'.

וְזֶה שֶׁאֲנִי מְבַקְשִׁים (תפלת שמונה-עשרה; ברכות יז): "וְנַפְשִׁי כְּעֵפֶר לְכָל תְּהִיָּה" - הַיְנוּ: שִׁיחִיָּה לָהּ 'פְּחֵי־הַמוֹשֵׁד', לְהַמְשִׁיךְ הַבַּל אֵלָיו כְּעֵפֶר, כַּנִּלְוֵה.

נד.

(ח"א רעז)

דַּע: כְּשֵׁישׁ מִחֻלְקֵת עַל הָאָדָם, אֵין לְעַמֵּד עֵצְמוֹ כְּנֶגֶד הַשּׁוֹנְאִים, לוֹמַר: כְּמוֹ שֶׁעוֹשֶׂה לִּי כֵּן אֶעֱשֶׂה לוֹ כְּנֶגְדּוֹ; כִּי זֶה גוֹרֵם שֶׁהַשּׁוֹנֵא יָבֹא לְמִבְקָשׁוֹ, לְרֵאוֹת בּוֹ חֵס־וְשָׁלוֹם, מֵה שֶׁהוּא רוֹצֵה לְרֵאוֹת בּוֹ.

רַק אֲדַרְבֵּא: רְאוּי לְדוֹן אוֹתָם לְכַפְזָכוֹת, וְלַעֲשׂוֹת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת, בְּחִינּוֹת (תפלת שמונה-עשרה; ברכות יז): "וְנַפְשִׁי כְּעֵפֶר לְכָל תְּהִיָּה" - כְּמוֹ הָעֵפֶר שֶׁהַכָּל דָּשִׁין עָלֶיהָ, וְהִיא נוֹתֵנָת לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת: אֲכִילָה וְשִׁתִּיָּה וְזָהָב וְכֶסֶף וְאַבְנֵי־טוֹבוֹת - "הַבַּל הִיָּה מִן הָעֵפֶר" (קהלת ג, ט).

כְּמוֹ־כֵן אֶפְעַל־פִּי שֶׁהֵם חוֹלְקִים עָלָיו וּמִבְקָשִׁים רְעֵתוֹ, אֶפְעַל־פִּי־כֵן יַעֲשֶׂה לָהֶם כָּל הַטּוֹבוֹת, כְּמוֹ הָעֵפֶר, כַּנִּלְוֵה.

"מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֵלָה הִיא לְמַעְלָה,

וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֵּרֵדֶת הִיא לְמַטָּה" (קהלת ג, כא)

נה.

(ח"ב סג)

מַחֲמַת שֶׁהַרוּעָה הוּא תָּמִיד בֵּין בְּהֵמוֹת, הִיָּה אֶפְשֶׁר שִׁימְשִׁיכוּ וְיִזְרִידוּ אֶת הַרוּעָה מִבְּחִינַת 'רוּח־הָאָדָם' לְרוּח־הַבְּהֵמִיּוֹת, עַד שִׁירְעָה הַרוּעָה אֶת־עֵצְמוֹ וְכוּ'.

וְעַל־יַדֵּי הַנֶּגְנוֹן נִצּוֹל מְזֵה - כִּי הַנֶּגְנוֹן הוּא 'הַתְּבַרְרוֹת הָרוּחַ', שֶׁמְבַרְרִין 'רוּח־הָאָדָם' מִן 'רוּח־הַבְּהֵמָה', בְּבַחֲיִנַת (קהלת ג, כא): "מִי יוֹדֵעַ רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הָעֵלָה הִיא לְמַעְלָה, וְרוּחַ הַבְּהֵמָה הַיֵּרֵדֶת הִיא לְמַטָּה".

כי זהו עקר הנגון: ללקט ולברר הרוח טובה, במבאר במקום אחר (לקוטי מוהר"ן ח"א נד). ועל-כך על-ידי הנגון, נצול מרוח הבהמיות, כי נתברר רוח האדם מרוח הבהמה, על-ידי הנגון, כנ"ל.

"ושבתי אני ואראה, את כל העשקים אשר נעשים תחת השמש, והנה דמעת העשקים ואין להם מנחם, ומיד עשקיהם פח ואין להם מנחם" (קהלת ד, א)

- ענין "נשמת העשוקים" -

נו.

(ח"א לט)

אימתי יהיה לך בנים חיים וקיימים, כשיהיה זונגך בקדשה, ותשבר נפש המתאווה שלך, הינו: נפש הבהמיות וכו'.

כי מיתת הבנים, זה מחמת "נשמות העשוקים" (קהלת ד, א) בטקלא, כידוע (זהר משפטים צו. פנחס רלד). כי הטקלא, הינו קלפות נגה, היא קרובה אל הנפש הבהמיות, כמובא ב'משנת חסידים' ב'מסכת ההרבה' (פ"ג).

נד.

(ח"א פב)

הנה נודע (פריי-עץ-חיים, שער השבת פ"ג): "כי יש שלש-קלפות: רוח סערה, וענן גדול, ואש מתלקחת' (יחזקאל א, ד). וקלפת נגה היא בין השלש-קלפות ובין הקדשה". ולפעמים נכללת בקדשה, ולפעמים נכללת בקלפה, והיא בבחינת "נשמת העשוקים" (קהלת ד, א; זהר משפטים צו. פנחס רלד). ודי למבין.

נח.

(לקוטי הלכות, ברפת השחר ג, ג)

על-כך צריך האדם להרבות בתפלה תמיד: שיזכה להנצל מ"להט החרב המתהפכת" (בראשית ג, כד) הזאת, שלא יתגברו חסיושלום לעשק ולגזל ולהחליף חסיושלום, מעט הטוב של נפשו שיש בו עדין.

שעל-זה התפלל דוד המלך עליו-השלום (תהלים קיט, קכב): "ערב עבדך לטוב אל יעשקני ידים" - שלא יעשקוהו הידים, שהם הסטרא-אחרא והקלפות העושקים את הנפשות חסיושלום, בתוך הטיקלא.

שזהו בחינת (קהלת ד, א): "דמעת העשקים ומיד עשקיהם פח ואין להם מנחם", כידוע וכו'. שזה בחינת "בן-המלך שנחלף" (ספורי-מעשיות, מעשה יא מן-המלך וכו' השפחה שנתחלפו).

"ושבת אני את המתים שפבר מתו, מן החיים אשר המה חיים עדנה" (קהלת ד, ב)

נט.

(חיי-מוהר"ן תמו)

פעם-אחת עמדנו לפניו ביום ראשון אחר שבת-נחמו תקס"ט, והוליכו מת לפני חלונות ביתו, והיו הולכין אחריו ובוכין ומספידין עליו בדרך העולם.

ענה ואמר: "דער מת קער לאכין" [המת ראוי לו לצחק], המת מסתמא שזחק בלבו על שבוכין אחריו, כי בוכין על שנפטר מן העולם, כאלו אומרים לו: הלא טוב אם היית מאריך עוד ימים בזה-העולם, וסבלת

”טובים השנים מן האחד, אשר יש להם
שכר טוב בעמלם. פי אם יפלו, האחד יקים
את חברו, ואילו האחד שיפול ואין שני
להקומו. והחוט המשלש לא במהרה ינתק”
(קהלת ד, טי”ב)

ס.א.

(לקוטי הלכות, ברפת המזון ומים אחרונים
ג, ד - על פי לקוטי מוהר”ן ח”א לד, ואתם
תהיו לי ממלכת בהנים)

הצדיק צריך להאיר תמיד בחינת הנקדה
שלו באנשיו. ועל כן צריך תמיד
לפחות שיהיה עמו שני אנשים, כדי שיוכלו
לקבל הארה מהנקדה שלו, כי צריכין שיהיו
שנים לפחות דיקא, כדי שיוכלו אחר כך
לקבל דין מן דין, ואחר כך מניה וביה, כי
עקר שלמות הארת הנקדה היא על ידי
שלש בחינות הנ”ל (המבאר שם בהתורה, ח”א לד).

וכמו שאנו רואין בענין הלמוד בפשיטות
אצל המלמד, ש”טובים השנים מן
האחד” (קהלת ד, ט), כמו שאמרו רז”ל (קהלת
רבה ד, ח): ”שאם ישכח האחד, השני מעמיד
לו גרסתו”.

כי הרב לומד עם התלמידים ומאיר להם,
וכשהם שנים לפחות, אזי אחר הלמוד
הם חוזרין ביניהם מה שקבלו מהרב, וכל
אחד מאיר בחברו ומסביר לו הדבר היטב,
ומזכיר כל אחד את חברו מה ששכח איזה
דבר, ומקבלין דין מן דין, ואזי הדבר על בריו
אצל כל אחד ואחד, ואחר כך חוזר כל אחד
בינו לבינו להבין הדבר יותר ולכלל ישכח
ממנו.

כמו כן בעבודת השם בענין הארת
הנקדה הנ”ל - שצריכין דיקא כל
השלש בחינות הנ”ל, שיקבלו תחלה כלם
יחד מהנקדה הכללית, מצדיק הדור

עוד צרות רבות בזה העולם, והיתה לה עוד
מרירות העולם (אמער וואלסט נאך פארשווארצט
געווארן אויף דער וועלט).

שאלתי אותו: ”הלא גם שם לא ינוח
מיסורים, פי לא היה צדיק גדול
כל כך שלא יסבל שום צער גיהנם וחבוט
הקבר, ואם כן גם שם יש לו יסורים!?”

השיב: ”על כל פנים עתה יהיה הקץ
והגמר מהיסורים וצערו, פי יסבל
מה שיסבל, ואחר כך יזכה למה שפעל בזה
העולם איזה שכר עולם הבא, על מעשיו
הטובים! וכו’.

”וטוב משניהם את אשר עדין לא היה” (קהלת ד, ג)

ס.

(ח”ב לט)

מה שאמרו רז”ל (ערובין יג): ”נוח לו לאדם
שלא נברא, יותר משנברא”; וכן מה
שכתוב (קהלת ד, ג): ”וטוב משניהם את אשר
עדין לא היה” - הדבר תמוה: ואם כן על מה
נברא?

ובודאי אין הדברים נאמרים פ”א
בעולם הזה - שכפי צרות עולם
הזה והיסורין שסובלין בני אדם בזה העולם
כל אחד ואחד - בודאי היה טוב יותר אם לא
היה נברא כלל.

אבל בעולם הבא - בודאי טוב יותר מה
שנברא - פי על ידי איזה דיקא באין
אל התכלית.

וגם אפלו בעולם הזה - יפה שעה אחת
בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה,
מכל חיי העולם הבא” (אבות פ”ד מ”ז).

האמת, ואחר-כך דין מן דין, ואחר-כך מנייה וביה, על-ידי שמדבר בינו לבין קונו. ועל-פן צריכין שיהיה שנים לפחות לקבל מהרב.

סג.

(לקוטי-הלכות, שבועות ב, כח)

זה בחינת (קהלת ד, ט"יב): "טובים השנים מן האחד וגו', אם יפלו האחד יקים את חברו וכו', והחוט המשלש לא במהרה ינתק" - פי בודאי "טובים השנים מן האחד" לענין כל הדברים שפעולם.

פי זה פלל גדול: שכל העסקים שפעולם, הכל בשביל 'ברור-האמת' שהוא עקר 'ברור-הניצוצות'.

ובודאי "טובים שנים מן האחד" - פי איי אפשר לברר האמת על-ידי אחד לבדו, פי כבר מבאר (שם בהלכה, אות ו): שאמת-הפשוט אין זה שלמות-האמת, רק העקר לברר האמת במקום שיש לטעות באיזה סברא להפך.

ועל-פן צריכים שנים דיקא - פי בכל מקום שיש שנים, בודאי יש ביניהם שנוי דעות, פי דעת כל אדם משנה מחברו, בידוע, וכמו שאמרו רז"ל (ברכות נח).

ועל-פן כששנים עוסקים בהלכה, וזה מקשה וזה מתרץ, זה סותר וזה בונה - על-ידי-זה דיקא מתבררת ההלכה בשלמות. וכמו שפרש רש"י שם במקומו.

אבל יכול להיות שלא יהיה בין השנים הכרעה, ולא יוכל להתברר האמת. ועל-פן "והחוט המשלש" וכו' - זה עקר שלמות-האמת, דהינו: כשיש הכרעה אמיתית בין השנים, פי עקר שלמות האמת

בבחינת שלשה דיקא, כנגד בחינת ראש תוך סוף.

סג.

(לקוטי-הלכות, שתפים-במקומו, כו - על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ז, 'פי מרחמם ינהגם')

עקר בחינת שתפות שבין בני אדם באיזה עסק, נמשך מבחינה שמוזבא בהתורה הנ"ל (ח"ב ז): "שכל אחד מישראל צריך לדבר עם חברו ביראת-שמים וכו', בבחינת 'ומקבלין דין מן דין' וכו', שזהו בחינת הארת הדעת של בן ותלמיד".

וזה בחינת (קהלת ד, ט): טובים השנים מן האחד, ופרש רש"י: "טובים השנים לכל דבר מן האחד - לפיכך יקנה לו האדם חבר וישא אשה". "אשר יש להן יותר רוח בעמלם - הרבה מלאכות נעשות בשנים, שאין היחיד מתחיל בה לבדו".

פי עקר ההתחברות והשתפות שביניהם לגמר יחד איזה עסק, הוא מחמת שבשדש החיות של כל אחד, שהוא 'המשכת הדעת הנ"ל, שבשביל זה נברא ונתקיים הכל, שם צריכים דיקא להתחבר ולהשתתף יחד אחד עם חברו ולדבר ולעסק כל אחד עם חברו בכל עת מהדעת הזו שהוא עקר התכלית, פי צריכין להאיר ולקבל זה מזה וכו' וכנ"ל.

ומשם נמשך, שגם בכל המשא-ומתן והעסקים, מתחברים ומשתתפין יחד, ועל-ידי-זה נגמרים ביותר רב העסקים, פי הכל מקבל חיות מהתורה שהוא הדעת הנ"ל, ששם צריכין להתחבר ולהשתתף שיאיר זה בזה וכו' וכנ"ל, פי דיקא על-ידי-זה נמשך הפרנסה והעשירות וכו'.

כי עקר קיום וישוב־העולם, נמשך מהדעת של 'בן ותלמיד', שלזה צריכין התחברות ושתפות דיקא, הן להוליד בנים, הן להעמיד תלמידים וחברים שיקבלו זה מזה וכו', הן לגמר איזה עסק משא־ומתן גדול או מלאכה גדולה. (עיין עוד בפנים).

סד.

(לקוטי־הלכות, פקדון וארבעה שומרים ג, ט)
על־ידי שני בחינות אלו, שהם 'אמונה' ו'שכל־דקדשה' הנמשך מ'אמונה' - מכניעין שני מיני הקלפות הנמשכין מבחינת 'חלל־הפנוי', ומבחינת 'שבירת־כלים' - פי 'שניהם פאחד טובים' (קהלת יא, ו) להתקרב אליו יתברך.

ועל־זה נאמר (קהלת ד, ט"ו): "טובים השנים מן האחד וכו', פי אם יפלו האחד יקים את חברו" וכו' - פי 'תורה' ו'תפלה', שהם בחינת 'שכל' ו'אמונה', הם תלויים זה בזה, והאחד מחזק ומקים את חברו, אבל העקר הוא ה'אמונה'.

"טוב ילד מספן וחכם, ממלך זמן וכסיל"
(קהלת ד, יג)

סה.

(ח"א א)

ה'יצר־טוב' נקרא: "מספן וחכם" (קהלת ד, יג; קהלת־רבה ד, ט; זהר וישב קעט:).
- בחינת 'מלכות', שהיא בחינת 'עניה ודלה', דלית לה מגרמה כלום" (זהר שם; נח ס. ועוד), כִּי־אם מה שמקבלת מ'חכמה'.
ו'יצר־הרע' נקרא: "מלך זמן וכסיל"
(קהלת שם; קהלת־רבה שם; זהר

(שם) - בחינת 'מלכות דסטרא־אחרא', שאינה חפצה בחכמה ושכל, בחינת (משלי יח, ב): "לא יחפץ כסיל בתבונה" וכו'.

סו.

(ח"א עח)

לכן (ברכות יח:): "רשעים בחייהם קרויים מתים" - פי מחמת שנפסק מ'חבל־דקדשה', מאין יהיה לו 'חיות', ושואב רוח של שטות" (סוטה ג), פי דבוק אל "מלך זמן וכסיל" (קהלת ד, יג).

"וקול כסיל ברב דברים" (קהלת ה, ב)

סז.

(ח"א נה, ו)

צריך לתקן בתפלתו, בחינת (קהלת ה, ב): "קול כסיל ברב דברים" - להעלות את הנופלים ב'אמונות־כזביות', בחינת "דרכי האמרי" (שבת פ"ו מ"; שבת סז: תוספתא שבת פ"ח), שנאמר ב'אמורי' (עמוס ב, ט): "כגבה ארזים גבהו", וה'גבוה־קומה' הם 'כסילים' על־פירוש וכו'.

"טוב אשר לא תדור, משתדור ולא תשלים"
(קהלת ה, ד)

סח.

(ח"ב כז)

הנדר שנודרין - צריכין לשלם מיד, והמאחר נדרו - גורם אלו הארבע מדות: עבודה־זרה, גלוי־עריזות, שפיכות־דמים, לשון־הרע, כדאיתא במדרש (ויקרא־רבה לז, ב).

"כִּי גִבְהַ מֵעַל גִּבְהַ" (קהלת ה, ז)

עא.

(ח"א יח, א - על-פי קצור לקוטי-מוהר"ן)

דַּע: כִּי לְכָל דָּבָר יֵשׁ תְּכָלִית, וְלִזְהַר ה' תְּכָלִית יֵשׁ עוֹד תְּכָלִית אַחֵר "גִּבְהַ מֵעַל גִּבְהַ" (קהלת ה, ז). וְהַעֲקָר הוּא ה'תְּכָלִית הָאֲחֵרוֹן, שֶׁהוּא 'שַׁעֲשׁוּעֵי עוֹלָם-הַבָּא, שֶׁהוּא עֲקָר ה'תְּכָלִית הָאֲחֵרוֹן שֶׁל כָּל הַבְּרִיאָה, וְשֶׁל כָּל הַדְּבָרִים שֶׁבְּעוֹלָם.

עב.

(ח"ב א, ט)

כְּשֶׁנִּגְאָלֶת וְנִפְדִית ה'תְּפִלָּה - אָזִי נוֹפֵל כָּל הַדְּאֻקְטִירִי, כִּי אֵין צְרִיכִין לְרְפוּאוֹת.

כִּי כָּל הַרְפוּאוֹת הֵם עַל-יְדֵי 'עֲשׂוּבִים, וְכָל עֲשׂוּב וְעֲשׂוּב מְקַבֵּל כַּח מְכוּכָב וּמְזָל הַמְּיָחַד לוֹ וְכוּ', וְכָל כּוֹכַב וּמְזָל מְקַבֵּל כַּח מְכוּכָבִים שֶׁלֹּמְעָלָה מִמֶּנּוּ, וְהַעֲלִיּוֹן מֵהַעֲלִיּוֹן מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁמְקַבְּלִים כַּח מֵהַשָּׁרִים הַעֲלִיּוֹנִים וְכוּ', כִּי "גִּבְהַ מֵעַל גִּבְהַ" וְכוּ' (קהלת ה, ז).

וְהֵם כָּלָם בְּחִינַת לְוִיִּם זֶה מְזַה וְזֶה מְזַה, עַד שֶׁמְקַבְּלִים וְלוֹוִין מֵהַשָּׁרִים הַעֲלִיּוֹנִים, וְהַשָּׁרִים מְקַבְּלִים מֵהַעֲלִיּוֹנִים מֵהֵם, "גִּבְהַ מֵעַל גִּבְהַ", עַד שֶׁכָּל מְקַבְּלִים מ'שָׁרֵשׁ הַכֹּל, שֶׁהוּא 'דְּבַר ה' (תְּהִלִּים ל"ג, ו).

וְעַל-כֵּן כְּשֶׁזֹּכִין ל'תְּפִלָּה, אֵין צְרִיכִין לְרְפוּאוֹת הַעֲשׂוּבִים - כִּי ה'תְּפִלָּה הִיא בְּחִינַת "דְּבַר ה'", שֶׁהוּא שָׁרֵשׁ הַכֹּל.

עג.

(שיחות-הַר"ן א)

"כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי כִּי גְדוֹל ה', וְאֲדַנִּינוּ מִכָּל אֱלֹהִים" (תְּהִלִּים קל"ה, ה) - כּוֹנֵנֵנוּ בְּאֵלֵינוּ הַדְּבָרִים "כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי", אִי-אֶפְשָׁר לְסַפֵּר

סט.

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, עֲנִינֵי נְדָרִים)

[א] בְּעוֹזֵן נְדָרִים, בָּנִים מֵתִים (בָּנִים יב).

[ב] בְּעוֹזֵן נְדָרִים, בָּנִים מֵתִים כְּשֶׁהֵם קִטְנִים (בָּנִים נו).

[ג] מִי שֶׁנִּדְרָה וְלֹא שָׁלַם נְדָרוֹ, הַקְּדוֹשׁ-שִׁבְרוּךְ-הוּא מְבִיא עָלָיו יְסוּרִין. וּפְשָׁעוֹתָם, נִחָשֵׁב לוֹ כְּאֵלוֹ שָׁלַם נְדָר (הַמִּתְקַדֵּין יט).

[ד] עַל-יְדֵי נְדָר, נִתְעַכֵּב הַחַמָּה שֶׁל הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ (הַמִּתְקַדֵּין מא).

[ה] מִי שֶׁהוּא בְּעֶסֶן, יִדַּר נְדָר וַיִּשְׁלַם תְּכָה, עַל-יְדֵי-זֶה יִבְטַל מִמֶּנּוּ הַכַּעַס (כַּעַס כ).

[ו] מִי שֶׁנִּדְרָה אֵיזְהוּ נְדָר, אֵין מְקַבְּלִין תְּפִלָּתוֹ עַד שֶׁיִּשְׁלַם אֶת נְדָרוֹ (תְּפִלָּה עג).

"אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיהָ לַחֲטִיא אֶת בְּשׂוּרָךְ" (קהלת ה, ה)

ע.

(ח"א כט, ו-י)

כָּל זְמַן שֶׁלֹּא תִקַּן 'תְּקוּן-הַכֹּלְלִי, אָזִי ה'דְּבֹר' אָסוּר - כִּי עֲקָר ה'דְּבֹר' תְּלוּי ב'תְּקוּן-הַכֹּלְלִי.

וְזֶה בְּחִינַת (זֶהר אַחֲרֵי עַט. אָמַר קו): "בְּתַר דְּשִׁכִּיב רַבִּי שְׁמַעוֹן, הָיָה אָמַר חַד לְחִבְרָה (קהלת ה, ה): 'אֵל תִּתֵּן אֶת פִּיהָ לַחֲטִיא אֶת בְּשׂוּרָךְ" - כִּי 'רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה קָשֶׁת הַבְּרִית" (תְּקוּנֵי-זֶהר יא. צט. - כְּתוּבֹת עז: בְּרֵאשִׁית-דְּבַר ל"ה, ב; זֶהר וִיקְרָא טו. זֶהר-חֲדָשׁ בְּרֵאשִׁית יט).

"אֲבָל בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָיָה אָמַר חַד לְחִבְרָה: 'פִּתַּח פִּיהָ" (זֶהר שם) - כִּי כְּשֶׁיֵּשׁ 'תְּקוּן-הַכֹּלְלִי' שֶׁהוּא "קָשֶׁת הַבְּרִית", אָזִי ה'דְּבֹר' מִתַּר.

עז.

(חיי-מוהר"ן שיז)

מכל האילנות והעשבים, ומכל הדברים שבעולם, מכלם הולכים שלוחים מאחד לחברו ומחברו לחברו, עד שמתגלגל ומגיע הדבר לאזן הצדיק-האמת, והוא מקבל ומבין מהם עצות לעבודתו.

ואמר: שכליזה הוא רק בחינת 'עצות', אבל העבודה בעצמה של הצדיק האמתי - זה גבוה ונעלם מאד, ואפלו מלאך ושרף אינו יודע זאת, כי אם השם-יתברך לבדו וכו'. וכליזה יש להם איזה שיכות עם הצדיק מצד שהוא מלבש בגוף, אבל מצד הנשמה הוא ענין אחר לגמרי, "גבה מעל גבה" וכו' וכו' (קהלת ה, ז).

"מלך לשדה נעבד" (קהלת ה, ח)

עח.

(ח"ב ה, י)

"מלך לשדה נעבד" (קהלת ה, ח) - שם 'מלך' מקבל השפע מן השדה. דהינו: כשהשפע באה למטה, אז מקבל אותה המלך.

וכל אלו מקבלין מבחינת 'שדי', ועל-כן כלם נקראים על שם 'שדי' - כי 'שד, על-שם שד"י" (זהר תצא רעז. תקוני-זהר כח.), וכן 'שדה - על שם שדי, וכן העובד השדה נקרא על שם 'שד"י, כמו שכתוב (ישעיה כח, כד): 'יפתח וישדד אדמתו'.

כלל, והוא גבוה מאד מאד, "גבה מעל גבה" (קהלת ה, ז), מה שאי-אפשר לפה לספר, רק "אני ידעתי" דיקא.

כי גדלת הבורא יתברך אי-אפשר לומר לחברו, ואפלו לעצמו אי-אפשר לספר מיום ליום, הזריחה וההתנוצצות של גדלתו יתברך שהיה לו אתמול.

עד.

(שיחות-הר"ן קעג)

אמר לו רבנו ז"ל, לרבי שמעון (תלמידו ושמשי): "דע, שכמו שהיה חלוק אצלי מיום לדתי עד היום שיצאת ממני, כמו-כן יש חלוק עכשו, בין היום שיצאת ממני, לבין היום הזה".

כלומר: כל-כך עלה ממדרגה למדרגה, ומשם להלן יותר, "גבה מעל גבה" למעלה (קהלת ה, ז), עד שנעתק באפיו השנים מדרגות רבות כל-כך, עד שיש חלוק אצלו בין אותו הזמן לבין עכשו, כמו החלוק שהיה בין יום לדתו לאותו הזמן.

עה.

(שיחות-הר"ן רכה)

אפלו מי שהשיג חכמת-הקבלה היטב, שהוא 'חכמת-האמת' - אף-על-פי-כן "אין חקר לתבונתו" (ישעיה מ, כח), כי עדין יש "גבה מעל גבה" וכו' (קהלת ה, ז), בלי שעור וערה, כי "לגדלתו אין חקר" (תהלים קמה, ג).

עו.

(חיי-מוהר"ן רפג)

יש ידיעה למעלה מידיעה, השגה למעלה מהשגה, "גבה מעל גבה" (קהלת ה, ז) וכו'.

”אהב כסף לא ישבע כסף, ומי אהב בהמון לא תבואה” (קהלת ה, ט)

ב'משפט' להכניע הרע שלכם, ואזי בא קלקול גדול [קלקול העינין] בכמה בחינות.

קלקול שבת'. "שיר-בת, תלת גונא דעינא ובת-עין" (תקוני-זהר קכו:), בחינת 'קלקול החומה ובית', שהם בחינת 'עינים' פי (רש"י בראשית ג, ז): "עין על-שם החכמה נאמר, כמו שכתוב (בראשית ג, ז): 'ותפקחנה עיני שניהם'; ועל ה'נפש' נאמר (קהלת ג, ט): "טוב מראה עינים מהלך נפש"; בחינת 'פגם הפעם', בחינת (תהלים ג, ח): "עששה מפעם עיני".

וזח בחינת 'עשירות', בחינת (קהלת ה, י): "ברבות הטובה רבו אוכליה, ומה פשרון לבעליו פי אם ראות עיניו".

”מתוקה שנת העבד, אם מעט ואם הרבה יאכל” (קהלת ה, יא)

פא

(ח"ב ה, טו)

כשנתתקן ה'מח' בבחינת 'משה', בחינת 'תפלין' - אזי גם בבחינת 'הסתלקות משה', דהינו כשנסתלקין ה'מחין' - אזי גם ה'רשימה' שנשא, שהיא בחינת 'שנה', היא טובה גם-כן מאד, בבחינת (קהלת ה, יא): "מ'תוקה שנת ה'עובד" - ראשי-תבות 'מש"ה'.

כי לפעמים נסתלקין ה'מחין' אצל הרב, וכן אצל התלמידים, כי אין ה'מחין' קבועים תמיד. ובשעת ה'הסתלקות', אזי הוא בחינת 'הסתלקות משה', "שהוא הדעת" (זהר פקודי רכא), בחינת 'שנה'.

ועל-ידי 'תקוני-המחין' וכו' - אזי גם בשעת ה'הסתלקות-הדעת',

עט

(לקוטי-הלכות, ברפת-השחר ה, לח)

צריכין ספרים-קדושים אמתיים הרבה - לחזק רצונו מחדש בכל-פעם, בכל יום ויום מחדש. ועקר התקון על-ידי ה'צדקה'. ועל-כן ה'צדקה' שנותנין בשביל ספרים אלו - יקר מכל, פי זה עקר 'תקון הצדקה'.

וכמו שאמרו רז"ל (קהלת-רבה ה, ח - על קהלת ה, ט), ומובא בפרוש רש"י (שם): "אהב כסף לא ישבע כסף, ומי אהב בהמון לא תבואה" - "שאפלו מי שאוהב מצות לא ישבע וכו', פי-אם פשיש בהם מצוה שתתקיים לעד, פגון כתיבת ספר-תורה ובנין בית-המקדש" וכו'.

מכל-שכן כשפועל בצדקתו לזכות את הרבים בספרים חדשים קדושים, שהם בחינת קיום-התורה לכל אחד לבטל הספקות וכו' פנ"ל - בודאי אין קץ לשכרו, ו"צדקתו עומדת לעד" (תהלים קיב, ט) - כי בכל-פעם בכל דורות הבאים, מזכה את ישראל שתתקיים התורה על-ידו, אשרי לו!

”ברבות הטובה רבו אוכליה, ומה פשרון לבעליה פי אם ראות עיניו” (קהלת ה, י)

פ

(ח"א נט, ו)

ודע: שיש כמה רשעים שאסור לקרובם תחת פנפי עבודתו יתברך, פי הם מורידים את המקרבם ממדרגתו, ואין פח

"כִּי בַהֲבֵל בָּא וּבַחֲשֵׁךְ יֵלֶךְ" (קהלת ו, ד)

פג.

(שיחות הר"ן שח)

נמצא בקטע הקדם.

"כֹּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיָּהוּ" (קהלת ו, ז)

פד.

(לקוטי הלכות, הכשר פלים, לו)

"כֹּל עֵמֶל הָאָדָם לְפִיָּהוּ" (קהלת ו, ז) - שְׁעָקָר
עֵמֶל הָאָדָם שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת
שְׁמוֹנֵעֵין אוֹתוֹ מְעַבְדוֹתוֹ, מְלַחֲתֵקְרֵב לְאֲנָשֵׁי-
הָאָמֶת, שֶׁזֶהוּ הָעֵקֶר - הַכֹּל הוּא בְּשִׁבִיל
'פִּיָּהוּ', דְּהֵינּוּ הַפְּרָנְסָה'.

כִּי "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" (איוב ה, ז), וְאָמְרוּ
רז"ל (סנהדרין צט): עֵמֶל זֶהוּ אֵינִי יוֹדֵעַ
מָה הוּא, אִם עֵמֶל הַפְּרָנְסָה, אִם עֵמֶל תּוֹרָה
וְכוּ', הוּי אֹמֵר, זֶה עֵמֶל תּוֹרָה'.

כִּי כִּפִּי מָה שְׁמֻשְׁבֵּר וּמְבִטֵל מַעֲצָמוֹ עֵמֶל
הַפְּרָנְסָה, שֶׁהֵם הַמְּנִיעוֹת הַבָּאִים עַל-
יְדֵי הַפְּרָנְסָה, וּמְחַזְקֵי לְבוֹ בְּבִטְחוֹן חֶזֶק
בְּהַשְׁמֵי-יִתְבָּרֵךְ, שֶׁהַשְׁמֵי-יִתְבָּרֵךְ לֹא יַעֲזֹבֵנוּ וְלֹא
יִוָּכְלוּ הַמוֹנְעִים לְקַפַּח פְּרָנְסָתוֹ, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ
רז"ל (יומא לח): "אֵין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמָה שְׁמוּכָן
לְחִבְרוֹ בְּשִׁמּוֹ יִקְרָאוּךְ וְכוּ' - כְּמוֹ-כֵן הוּא
זוֹכֵה לְעֵמֶל תּוֹרָה'.

כִּי אִי-אֶפְשֵׁר לְזַכּוֹת לְתוֹרָה, כִּי-אִם עַל-
יְדֵי שְׁבִירַת מְנִיעַת הַמוֹנְעִים, שְׁעָקָרם
בְּעֵינֵי הַפְּרָנְסָה'.

שֶׁהוּא בְּחֵינַת הַסְּתַלְקוֹת מִשָּׁה, בְּחֵינַת 'שָׁנָה'
- אֲזִי גַם בְּחֵינַת הַשָּׁנָה, מְתוֹקָה וְטוֹבָה,
בְּבִחֵינַת: "מְתוֹקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד", כְּנ"ל.

כִּי עַל-יְדֵי 'תְּקוּנַת-הַמַּחֲיָי' בְּבִחֵינַת 'מִשָּׁה' -
עַל-יְדֵי-זֶה הוּא 'תְּקוּנַת-הַשָּׁנָה' וְכוּ'.

וְזֶהוּ: "מְתוֹקָה שְׁנַת הָעוֹבֵד". "מְתוֹקָה"
דִּיקָא, בְּחֵינַת "מִיָּן מְתִיקוּן" (זהר
שְׁמוֹת ו. נְשֵׂא קַכּה. וְעוֹד), בְּחֵינַת 'תְּקוּנַת-הַבְּרִית'
שֶׁהוּא בְּחֵינַת "מִיָּן מְתִיקוּן" (כְּמוֹבָא בְּלִקוּטֵי
הֶרָאשׁוֹן בְּסִימָן ט), הַפֶּךְ 'פְּגַם-הַבְּרִית', שֶׁהוּא
בְּחֵינַת "מִיָּן מְרִירוּן" (זהר שָׁם; תְּקוּנַת-זֶהר פ.).

וְזֶהוּ (קהלת שָׁם): "אִם מָעַט וְאִם הַרְבֵּה
יֵאכַל" - הֵינּוּ: שְׁאִין מְזִיק לוֹ
הָאֲכִילָה, שֶׁעַל-יְדֵיהָ בָּא חֶסֶד-וְשָׁלוֹם טְמֵאָה
הַנ"ל [פְּגַם-הַבְּרִית], בְּחֵלּוֹם בְּשָׁנָה, כְּנ"ל (עֵינֵי-שָׁם
בְּהַתּוֹרָה), כִּי נִתְתַּקֵּן בְּחֵינַת הַשָּׁנָה עַל-יְדֵי
'תְּקוּנַת-הַמַּחֲיָי'.

"וּמֵאוּמָה לֹא יִשָּׂא בַעֲמָלוֹ" (קהלת ה, יד)

פב.

(שיחות הר"ן שח)

בְּגִדְלִ דְּאֶגְתוֹ וְטִרְדָּתוֹ וְצַעְרוֹ עַל פְּרָנְסָתוֹ
וּמְמוֹן בְּכָל-פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּזֶה לֹא
יִפְעַל כְּלוּם, רַק מְבַלְהָ יָמָיו בְּצַעַר וּדְאָגָה
וְכַעַס וּמְכַאֲבוֹת, וּמְבִטֵל עֲצָמוֹ מִהַתּוֹרָה
וְתַפְלָה וְכוּ', מִחֲמַת דְּאֶגְוֹת וְשִׁיחוֹת וְשִׁטוֹתִים
כְּאֵלוֹ. וְלְבַסוּף (קהלת ה, יד): "מֵאוּמָה לֹא יִשָּׂא
בַעֲמָלוֹ", כִּי (שָׁם ו, ד): "בְּהֵבֵל בָּא וּבַחֲשֵׁךְ יֵלֶךְ"
וְכוּ'.

”טוב מראה עינים מהלך נפש” (קהלת ו, ט)

פה.

(ח"א יג, ה)

כַּשֶׁה'רְצוֹן' אֵין מֵאִיר, אַז הַנֶּפֶשׁ בְּבַחֲנִית
(תהלים קז, ט): "וְנֶפֶשׁ רַעְבָּה",
כִּי עֵקֶר הָרָעֵב, מִחֶמֶת הָעֵדֶד הָאוֹר, כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (יומא עד: על דברים ח, ג): "וַיַּעֲנֶה
וַיִּרְעִיבֶהּ וַיֹּאכִילֶהָ אֶת הַמֶּן" - "מִכָּאֵן
שֶׁהַסּוּמָא אֵינוֹ שָׁבַע".

כִּי עֵקֶר הַשָּׁבַע, מִחֶמֶת הָאוֹר שִׁירָא
בְּעֵינָיו, וְעַל־יְדֵי שֶׁאֵינוֹ רוֹאֵה - אֵין
נִתְמַלֵּא נֶפֶשׁוֹ, הֵינּוּ רְצוֹנוֹ, כִּי "טוֹב מֵרֵאָה
עֵינִים, מִהֶלֶךְ נֶפֶשׁ" (קהלת ו, ט).

וְכַשְׁמִצְחָצַח נֶפֶשׁוֹ בְּצַחְצָחוֹת הָאוֹר -
אֲזִי (תהלים שם): "וְנֶפֶשׁ
רַעְבָּה מִלֵּא טוֹב", בְּבַחֲנִית (ישעיה נח, יא):
"וְהַשְּׁבִיעַ בְּצַחְצָחוֹת נֶפֶשׁוֹ".

וְזֶה בְּחִינַת שׁוֹר שֶׁבְּבַחֲנִית נֶפֶשׁ, לְשׁוֹן
הַסְּתַפְּלוֹת, בְּחִינַת: "מֵרֵאָה עֵינִים
מִהֶלֶךְ נֶפֶשׁ".

פו.

(ח"א נט, ו)

נִמְצָא לְעֵיל בְּפִסּוֹק (קהלת ה, י): "בְּרִבּוֹת
הַטּוֹבָה רִבּוֹ אוֹכְלֶיהָ, וּמָה כִּשְׁרוֹן
לְבַעְלֶיהָ כִּי אִם רֵאוֹת עֵינָיו".

פז.

(ח"א עו)

וְדַע: שֶׁהַסְּתַפְּלוֹת עוֹשֶׂה כְּלִי, דְּהֵינּוּ
גְבוּל וְזִמְן. כִּי מִקֵּדָם רֵאוֹתוֹ הַדָּבָר,
הוּא כְּלֵא גְבוּל, וְכִשְׁרוֹאֵה הַדָּבָר, נַעֲשֶׂה לוֹ
גְבוּל.

וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (יומא עד: על
דברים ח, ג): "וַיַּעֲנֶה וַיִּרְעִיבֶהּ וַיֹּאכִילֶהָ

אֶת הַמֶּן" - "כִּי אֵינוֹ דוֹמָה מִי שֶׁרוֹאֵה וְאוֹכֵל
וְכוֹ, מִכָּאֵן שֶׁסּוּמָא אֵין לוֹ שָׁבַע" - כִּי מִי
שֶׁאֵינוֹ רוֹאֵה, אֵין לוֹ גְבוּל, כִּנֵּל.

וּמִסְקָנָא דְגִמְרָא: "מֵאִי קָרָא (קהלת ו, ט):
"טוֹב מֵרֵאָה עֵינִים מִהֶלֶךְ נֶפֶשׁ"
- כִּי בְכַחֲהֶרְאוֹת, עוֹשֶׂה הַלּוֹד לְנֶפֶשׁוֹ, וְהוּא
הַגְּבוּל.

וְזֶהוּ בְּחִינַת מַעֲלַת הַבְּטָחוֹן - כִּי הַבְּטָחוֹן
הוּא בְּחִינַת הַסְּתַפְּלוֹת, שֶׁמִּסְתַּכֵּל
וְצוֹפֵה בְּעֵינָיו לְהַשִּׁיב־הַתְּפִיר לְבַד, וּבוֹטָח בּוֹ
וְכוֹ. כִּי עַל־יְדֵי הַסְּתַפְּלוֹת בְּבַטָּחוֹן, גִּם־כֵּן
עוֹשֶׂה כְּלִי, דְּהֵינּוּ גְבוּל וְזִמְן וְכוּ'.

"שחוק הכסיל" (קהלת ז, ו)

פח.

(ח"א נג, בסוף)

וְזֶה שְׁכֵתוֹב בְּתַקוּנִים (תקוני-זהר קמ: זהר פנחס
רלב: רלד): "טְחוּל דָּא לִילִית, אִמָּא
דְּעַרְב־רַב, שְׁחוֹק הַכְּסִיל" (קהלת ז, ו). מָאֵן
'כְּסִיל', דָּא 'אַל אַחַר' (שמות לד, יד) וְכוּ' עֵינֵי
שָׁם, "וְאֵהוּ אִסְכְּרָה לְרַבִּיא, דְּאֵנּוֹן חִיבִיא,
חִיבִית בְּהוֹן בְּעַתְרָא בְּהֵאִי עֲלָמָא, וּלְכַתֵּר
קְטִילַת לוֹן".

כִּי אֵלוֹ הַמְּשַׁקְעִים בְּמִמּוֹן - הֵם בְּבַחֲנִית
(בראשית ג, יז): "בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה", שֶׁהוּא
בְּחִינַת טְחוּל, שֶׁהוּא בְּחִינַת עֲצָבוֹת וּמְרֵה
שְׁחוּרָה וְרַבּוּי דְּאֵגוֹת, וְהֵם מִקְשָׁרִים בְּפָנִים
דְּסִטְרָא־אַחַרָא, "אַל אַחַר" וְכוּ'. שְׁכַל־זֶה
הוּא בְּחִינַת הַטְּחוּל, אִמָּא דְּעַרְב־רַב, שְׁחוֹק
הַכְּסִיל, אַל אַחַר, כִּנֵּל.

כְּסִילוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (קהלת ז, ט): "כַּעַם בְּחִיק
כְּסִילִים יְנוּחַ".

וְעַל-כֵּן אָמְרוּ רַז"ל (בְּרִכּוֹת לג.): "כָּל מִי
שָׂאִין בּוֹ יְדָעָה, אָסוּר לָרַחַם עָלָיו"
- כִּי אִם אֵין בּוֹ יְדָעָה, אֵין בּוֹ יְרַחֲמֵנּוּ, כִּי
"כַּעַם בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחַ". עַל-כֵּן אָסוּר
לָרַחַם עָלָיו וְכוּ'.

"אֵל תֹּאמַר מָה הִיָּה שְׁהִימִים הָרֵאשִׁנִּים הָיוּ
טוֹבִים מֵאֵלֶּה, כִּי לֹא מִחֲכָמָה שְׂאֵלֶת עַל זֶה"
(קהלת ז, י)

צד.

(שיחות-ה'ר"ן שיז-שח)

לְעֵינֵינוּ מִה שְׂדֵרְךָ הָעוֹלָם לֹא מֵר בְּכָל שָׁנָה
וּבְכָל עֵת: "שְׁעֲכָשׂוּ אֵינָם עֵתִים
טוֹבוֹת, וּבְשָׁנִים הַקּוֹדְמִים הָיָה טוֹב יוֹתֵר"
וְכוּ! כִּידוּעַ שְׂיַחֲזוֹת כְּאֵלוֹ בֵּין רַב הָעוֹלָם! -
דְּבַרְנֵנוּ עִמּוֹ מִזֶּה הַרְבֵּה.

וְרַב הַשְׂיַחֲזָה הָיָה, שְׁסַפְרוּ לִפְנֵינוּ הַרְבֵּה:
שְׁבִימִים הָרֵאשִׁוֹנִים הַטוֹבִים, הָיָה הַכֹּל
בְּזוֹל גְּדוֹל, הַרְבֵּה יוֹתֵר מִשָּׁל עֲכָשׂוּ, כִּי לֹא
הָיָה אֵז נְגִידִים וְעֲשִׂירִים גְּדוֹלִים כְּמוֹ עֲכָשׂוּ,
וּמִה שְׁמוֹצִיא עֲכָשׂוּ בְּעַל-הַבַּיִת פְּשׁוּט,
וְאִפְלוּ מִקְבֵּל חָשׁוּב, הוּא יוֹתֵר מִהַהוֹצָאוֹת
שֶׁל הַנְּגִידִים שְׁבִשָּׁנִים הַקּוֹדְמִים, כִּידוּעַ
וּמְפָרְסֵם כְּלִיזָה.

עָנָה וְאָמַר: הֲלֹא אֲדַרְבָּא, הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ
מְנַהִיג עֲתָה הָעוֹלָם יָפָה יוֹתֵר מִקֶּדֶם!

[וְאָמַר בְּזֶה הַלְשׁוֹן: "אֲדַרְבָּא דְּעַר אֵיבְעַרְשָׁטֵר פִּירְט
הֵינְט שְׁעַנְעַר דִּי וְוַעֲלֵט".]

וַיֵּשׁ לָנוּ בְּזֶה שְׂיַחֲזוֹת הַרְבֵּה: שְׁכָל דְּבוּרִים
וְשְׂיַחֲזוֹת כְּאֵלוֹ שֶׁל הָעוֹלָם, הַכֹּל הֵם מִן

פט.

(ח"ב פג)

ה'לִיִּצְנוֹת' - הִיא "שְׂחֹק הַכְּסִיל" (קהלת ז,
ו), בְּחִינַת: "הַטְּחֹל שׂוֹחֵק"
(בְּרִכּוֹת סא:).

"כַּעַם בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחַ" (קהלת ז, ט)

צ.

(ח"א נא, יא)

עֶקֶר ה'חֲסָרוֹן' וְה'שְׁלֵמוֹת' תְּלוּי ב'דַּעַת'.
וְכֵן 'כַּעַם' וְ'אֲכָזְרִיּוֹת' הוּא מ'חֲסָרוֹן'
הַדַּעַת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (קהלת ז, ט): "כַּעַם בְּחִיק
כְּסִילִים יְנוּחַ".

צא.

(ח"א נו, ו)

עַל-יָדֵי הַדַּעַת' נִגְדַל הַשְּׁלוֹם, כִּי נִתְבַּטַּל
ה'כַּעַם' וְה'אֲכָזְרִיּוֹת' עַל-יָדֵי
הַדַּעַת'. כִּי 'כַּעַם' וְ'אֲכָזְרִיּוֹת' הוּא מ'הַעֲדָר'
הַדַּעַת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (קהלת ז, ט): "כַּעַם בְּחִיק
כְּסִילִים יְנוּחַ".

צב.

(ח"א קה)

כָּל מִי שָׂאִין בּוֹ יְדַעַת, אֵין בּוֹ מְדַת
רַחֲמָנוֹת, וְכְמוֹ שְׁפָתוֹב (קהלת ז, ט):
"כַּעַם בְּחִיק כְּסִילִים יְנוּחַ". לְכֵן "כָּל מִי שָׂאִין
בּוֹ יְדָעָה אָסוּר לָרַחַם עָלָיו" (בְּרִכּוֹת לג.) - כִּי אֵין
בּוֹ מְדַת רַחֲמָנוֹת'.

צג.

(ח"א קיט)

מְדַת הַרַחֲמָנוֹת' תְּלוּי ב'דַּעַת, מִי שֵׁישׁ לוֹ
יְדָעָה' יֵשׁ לוֹ יְרַחֲמֵנּוּ. כִּי 'כַּעַם'
שֶׁהִיא 'הַפֶּךְ הַרַחֲמָנוֹת', הוּא מִחֲמַת

היצר-הרע, שמרבה שיחות כאלה, להכביד הצער ולהגדיל דאגת הפרנסה, כאלו עכשו חסוֹשֵׁלוֹם אַפֶּס תקוה. ובאמת הוא שֶׁקָר וְכָזָב - כִּי הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ מְפָרֵנֵם וּמְכַלְכֵּל הָעוֹלָם תָּמִיד, וּבְכָל דּוֹר וּבְכָל שָׁנָה נִמְצָאִים עוֹלָיִם וְיוֹרְדִים.

וְאִם נִסְתַּכַּל הַיֵּטֵב בְּכָל שָׁנָה וּבְכָל עֵת, בּוֹדָאֵי נִמְצָא תָּמִיד אֲנָשִׁים רַבִּים שֶׁהֵיוּ עֲנִיִּים וּמְשֻׁרְתִים וְכִיּוֹצֵא בַשָּׁנִים הַקּוֹדְמִים, וְעִכְשָׁו נִתְעַשְׂרוּ.

וְגַם הֵם רַבִּים אוֹמְרִים: 'שֶׁהַשָּׁנִים אֵינָם מִתְקַנּוֹת עִתָּה בְּמַקְדָּם! מַחֲמַת שְׂרוּצִים בְּכָל־פַּעַם עֲשִׁירוֹת יוֹתֵר, וּמִנְהִיגִים בְּבֵיתָם בְּגִדּוֹלוֹת יוֹתֵר, עַד שֶׁהוֹצֵאתָם מִרְבָּה. וְאוֹמְרִים: 'שֶׁעִתָּה אֵינָם שָׁנִים טוֹבוֹת בְּמַקְדָּם! - אֲהִי־עַל־פִּי שְׁאֲנוּ זוֹכְרִים שְׁזָה סְמוּךְ לַפָּנִי אֵיזָה שָׁנִים הָיוּ עֲנִיִּים אוֹ מְשֻׁרְתִים וְכִיּוֹצֵא בָהֶם.

וְיִהְיֶה אִיךָ שִׁיְהִיָּה, מֵאֵי נִפְקָא מִנָּה, מַה שְּׂצוּעֵקִים בְּכָל־פַּעַם: 'שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאַלְהָה. וְכִבֵּר צֹחַ שְׁלֵמָה עַל־זֶה וְסִתֵּר דְּבַרִּיהֶם, וְאָמַר (קְהֵלֶת ז, י): "אַל תֹּאמַר שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאַלְהָה, כִּי לֹא מַחֲכֵמָה שְׁאַלְתָּ עַל זֶה."

וְאֲהִי־עַל־פִּי שְׂרִשׁ"י פִּרְשׁ שָׁם: "כִּי הִכֵּל לְפִי זְכוֹת הַדּוֹרוֹת!" - אֲהִי־עַל־פִּי כִּן הִרְבָּה פָּנִים לַתּוֹרָה, וְאֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִדֵּי פְשׁוּטוֹ.

כִּי שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ עַל־יִוְהֵשְׁלוֹם שֶׁהָיָה חָכָם גָּדוֹל מְכַל אָדָם, אָמַר בְּחֻכְמָתוֹ וְרוּח־קִדְשׁוֹ: שְׁזָה שְׁטוֹת גָּדוֹל מַה שְּׂאוֹמְרִים שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאַלְהָה - כִּי בְּכָל־פַּעַם אוֹמְרִים כֵּן. וּבִאֲמַת אָנוּ רוֹאִים: שֶׁבְּכָל־פַּעַם הָעוֹלָם נִתְעַשֵּׂר יוֹתֵר, וּמִתְנַהֵג

הָעוֹלָם בְּגִדּוֹלוֹת וּבְהוֹצָאָה מִרְבָּה יוֹתֵר מִשָּׁנִים קִדְמוֹנִיּוֹת.

וּבִאֲמַת, מֵאֵי נִפְקָא מִנָּה בְּזֶה? - אֲדַרְבֵּא: אִם עִכְשָׁו הָעוֹלָם בְּדַחְקוֹת יוֹתֵר, צְרִיכִים לְבָרַח לְהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ, וְלַעֲסֹק בְּתוֹרָה וְעִבּוּדָה; כִּי אֵין מְקוֹם לְבָרַח מִצָּרוֹת וְיִסּוּרֵי עוֹלָם־הַזֶּה, רַק אֶל הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ וְאֶל הַתּוֹרָה, כִּי "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" (איוב ה, ז).

וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב [עַל פְּסוּק זֶה] בְּמִדְרָשׁ (בְּרֵאשִׁית־רַבָּה יג, ז; בְּרֵכּוֹת יז. סְנֵהֲדִרִין צט:): "אָדָם לְעֵמֶל יוֹלֵד" - "אֲשֶׁרֵי מִי שֶׁעֲמָלוֹ בְּתוֹרָה".

פִּירוּשׁ: מֵאַחַר שֶׁאִיךָ שִׁיְהִיָּה, אִם יִהְיֶה עֲשִׂיר אוֹ עֲנִי וְכוּ', אֲהִי־עַל־פִּי כִּן בּוֹדָאֵי יִהְיֶה לוֹ עֵמֶל וְכַעַס כָּל יָמָיו, כִּי צָרוֹת וְיִסּוּרֵי כָּל אָדָם רַבִּים מְאֹד, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קְהֵלֶת ב, כג): "גַּם כָּל יָמָיו פַּעַם וּמְכֹאֲבוֹת" וְכוּ', וְכִמּוּבָא בַשְּׁל"ה (מִסְכַּת יוֹמָא, וְרַךְ חֲזִים תּוֹכַחוֹת מוֹסֵר, אוֹת קנ) בְּלִשׁוֹן חֲרוּזִים: "אֵין רַגַע כֹּלָא פִּגְעַה, אֵין שְׁעָה וְכוּ', אֵין יוֹם וְכוּ'". [הַבֵּאֲנוּ לְשׁוֹן הַשְּׁל"ה, לְעֵיל בְּפִסּוּק (קְהֵלֶת ב, כג): "כִּי כָּל יָמָיו מְכֹאֲבִים וְכַעַס"].

עַל־כֵּן בּוֹדָאֵי אֲשֶׁרֵי מִי שְׁבוֹרַח מִזֶּה הָעֵמֶל שֶׁל פִּגְעֵי הָעוֹלָם־הַזֶּה, אֶל עֵמֶל הַתּוֹרָה, וְאֵז בּוֹדָאֵי אֲשֶׁרֵי וְטוֹב לוֹ בְּעוֹלָם־הַזֶּה וּבְעוֹלָם־הַבָּא.

אַבֵּל בְּזֶה שְּׂאוֹמֵר: "שֶׁהַיָּמִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיָה טוֹבִים מֵאַלְהָה!" וּבְגִדֵּל דְּאֲגַתּוֹ וְטִרְדָּתוֹ וְצִעְרוֹ עַל פְּרִנְסָתוֹ וּמְמוֹן בְּכָל־פַּעַם יוֹתֵר וְיוֹתֵר, בְּזֶה לֹא יַפְעֵל כְּלוּם, רַק מְבַלָּה יָמָיו בְּצִעְרָה וְדֹאגָה וְכַעַס וּמְכֹאֲבוֹת, וּמְבַטֵּל עֲצָמוֹ מִהַתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְכוּ', מַחֲמַת דְּאֲגוֹת וְשִׁיחוֹת וְשְׁטוּתִים כְּאֵלוֹ. וְלְבַסּוֹף (קְהֵלֶת ה, יד): "מֵאוּמָה לֹא יִשָּׂא בְּעֵמֶלוֹ", כִּי (שָׁם ו, ד): "בְּהִבֵּל בָּא וּבַחֲשָׁד יִלְד" וְכוּ'.

כי באמת: מי שיש לו עינים לראות, ולב להבין האמת-לאמתו - יבין בשכל ויראה, שגם בימים הראשונים היה העולם מלא דאגות וטרדות הפרנסה.

וכמו שאנו רואים בכל הספרים שנתחברו לפני מאות שנים, שרבים ככלם פותבים בהקדמותיהם: 'שהיה להם צרות רבות בימיהם, וחסרון-כיס ודחקות הפרנסה הקשה מכלם!' - ואף-על-פי-כן חברו ספרים-קדושים הרבה, כי (שם א, ט): "מה שהיה הוא שיהיה" וכו'.

והכלל: שגם בימים הראשונים היה העולם מלא דאגות פרנסה, כמו שכתב שלמה המלך עליו-השלום (שם ב, כג): "גם כל ימיו פעם ומכאובות" וכו'; וכתוב: "אדם לעמל יולד" (איוב ה, ז); "קצר ימים ושבע רגז" וכו' (שם יד, א); וכיוצא באלה פסוקים הרבה.

וגם אז נדמה לכל אחד: שבצוקיהעתים באלה, צריכים לדאג רק על הפרנסה, ועל-ידי-זה אבדו ימיהם, והלכו מן העולם בלא חמדה. ואף-על-פי-כן נמצא בכל דור, צדיקים ויראים וכשרים, שלא השגיחו על-זה, וברחו מן העמל של עולם-הזה, לעמל התורה ועבודה, וזכו להם ולדורותיהם וכו', אשרי להם.

וכן עכשו: בודאי הבחירה הפשית, ובודאי יש פח עתה גם עתה, לכל אחד ואחד, לברח מדאגות ושיחות של צער באלה, ולבטח בהשם, ולקבל על-עצמו עמל התורה, תחת עמל המר של דאגת העולם-הזה. ובודאי יפרנסו השם-יתברך - כי השם-יתברך מפרנס העולם תמיד, באז פן

עתה. אדרבא: השם-יתברך מנהיג העולם בכל-פעם יפה יותר.

הכלל: שהעולם-הזה מלא דאגות ויגונות וצער ויסורים תמיד, כמו אז כמו עתה, וכמו שנגזר מחטא אדם-הראשון (בראשית ג, יז-ט): "בעצבון תאכלנה"; "בזעת אפיק תאכל לחם". ואין מקום לברח מהעצבון והדאגות האלו המקצרים ומכלים ימי האדם, כיוצא אל השם-יתברך ואל התורה, וכנ"ל.

וכבר דברנו: שזהו מה שאמרו רז"ל במשנה (אבות פ"ו מ"ד): "כף הוא דרפה של תורה: פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל; אם אתה עושה פן, אשריך וטוב לך. אשריך בעולם-הזה, וטוב לך לעולם-הבא".

ומקשין ההמונים: איך שיהי "אשריך בעולם-הזה", מאחר שצריך לסבל עמל בזה, לאכל פת במלח וכו'?

וכבר מבאר באיזה ספרים, איזה תרופים יחוקים בדרך דרש. אבל באמת: מי שיש לו עינים ולב, להסתכל בעניני עולם-הזה באמת, מי שזכה לינק באמת מתורותיו ושיחותיו ומעשיותיו הנוראים של רבנו הקדוש והנורא זכר צדיק וקדוש לברכה - אצלו מבאר המשנה בפשיטות גמור, ויכולין להסביר הדבר לכל בר-שכל אמת, הבקי קצת בטוב הנהגת העולם.

כי כל העשירים והגבירים הגדולים מודים: שהעולם-הזה מלא יגונות ויסורים, כי דאגותיהם ויסוריהם רבות מאד מאד בכל-

פַּעַם, וּבְכָל יוֹם וּבְכָל שָׁעָה, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שם פ"ב מ"ז): "מְרַבָּה נְכָסִים מְרַבָּה דְאָגָה".

וְאֵה־עַל־פִּי שֶׁהַמּוֹדֵעַ הָעֲנִיִּים אֵינֶם מְבִינִים זֹאת, וְנִדְמָה לָהֶם: שֶׁאִם הָיָה לָהֶם עֲשִׂירוֹת, לֹא הָיָה לָהֶם דְּאָגוֹת! - אָבֵל בְּאֵמֶת הֵם טוֹעִים הַרְבֵּה בְּזֶה, וּכְנִרְאָה בְּחוּשׁ, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל. וְהָעֲנִיִּים וְהַבְּעִלֵי־בִתִּים, יֵשׁ לָהֶם גַּם־כֵּן בּוֹדָאֵי, דְּאָגוֹת הַרְבֵּה, וּכְנִזְפָּר־לְעִיל.

עַל־כֵּן אֵין מְקוֹם לְבָרַח מִיִּסּוּרֵי עוֹלָם־הַזֶּה, הַמְּלֹא מְכַאוֹבוֹת יִסּוּרִים מִיִּסּוּרִים שׁוֹנִים.

הֵן בְּעֵינֵי פְרִנְסָה; הֵן בְּעֵינֵי צַעַר וְיִסּוּרִים מֵאֲשֶׁתּוֹ וּבְנֵיו; וְלַהֲנָשִׁים נִדְמָה שֵׁישׁ לָהֶם מִבְּעִלְיָהֶם יִסּוּרִים; וְהֵן בְּעֵינֵי יִסּוּרִים וּמְכַאוֹבִים מִמָּשׁ, שֶׁנִּמְצְאִים הַרְבֵּה סוּבְלֵי חֲלָאִים וּמִכּוֹת מְפֹלְאוֹת רַחֲמָנָא־לְצַלָּן בְּעוֹלָם; הֵן עַל כָּל אֶלֶּה וְכִיּוֹצֵא בָהֶם, אֵין מְקוֹם לְבָרַח מִכְּלִיזָה, כִּי־אִם אֵל הַתּוֹרָה.

כִּי כָּל מִי שֶׁרוּצָה שִׁיְהִיָּה לוֹ טוֹב בְּעוֹלָם־הַזֶּה, שִׁיְחִיָּה בְּנַחַת בְּלֵי צַעַר, הוּא מְלֹא צְרוֹת תָּמִיד - כִּי כָּל מִה שֶׁמְקַנֶּה לְטוֹב, בָּא לְהַפְדֹּ. וְאִפְלוּ אִם יְהִיָּה לוֹ לְפַעְמִים אֵיזָה טוֹב מְדַמָּה, הוּא בּוֹדָאֵי מְעַרְב בִּיגוֹנוֹת תָּמִיד, כִּידוּעַ בְּחוּשׁ לְמִסְתַּבֵּל עַל הָאֵמֶת.

עַל־כֵּן בְּעוֹלָם־הַזֶּה "אֵין חֲכָמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֲצָה" (מְשַׁלֵּי כ"א, ל) לְחִיּוֹת בְּנַחַת, כִּי־אִם כְּשֶׁמִּתְרַצָּה בְּאֵמֶת לְהַסְתַּפֵּק בְּתַכְלִית הַמַּעוּט וְלְחִיּוֹת חֵי צַעַר, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ שָׁם בַּמִּשְׁנָה הַנ"ל: "פֶּת בַּמֶּלֶח תֹּאכַל" וְכו' - שֶׁאִזְ דִּיקָא כְּשֶׁמְקַבֵּל עַל־עַצְמוֹ כָּל הַדְּחָקוֹת וְחֵי־צַעַר, וְלִסְבֵּל הַכֹּל, וְלַעֲסֹק בַּתּוֹרָה כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "וּבַתּוֹרָה אֲתָה

עֹמֵל" - אִזְ דִּיקָא יֵשׁ לוֹ חִיּוֹת גַּם בְּעוֹלָם־הַזֶּה.

וְאֲשֶׁרִי לוֹ גַּם בְּעוֹלָם־הַזֶּה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב שָׁם: "אִם אֲתָה עוֹשֶׂה כֵּן, אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם־הַזֶּה" וְדָאֵי - כִּי לֹא יְהִיָּה לוֹ שׁוֹם יִסּוּרִים מִפְּגַעֵי הָעוֹלָם־הַזֶּה הַמְּרַבִּים אֲצֵל כָּל אָדָם מְאֹד, מֵאַחַר שֶׁמְקַבֵּל עַל־עַצְמוֹ הַכֹּל בְּשִׁבִּיל הַתּוֹרָה, וְכָל חִיּוֹתוֹ וְטוֹבוֹ הוּא הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא טוֹב אֲמִתִּי. וְאִזְ בּוֹדָאֵי חֵיּוֹ חַיִּים אֲמִתִּים, וְאֲשֶׁרִי לוֹ גַּם בְּעוֹלָם־הַזֶּה.

אָבֵל הַרוּצָה לְתַעֲנוּגֵי עוֹלָם־הַזֶּה, וְלְחִיּוֹת בְּנַחַת בְּעוֹלָם־הַזֶּה - בּוֹדָאֵי חֵיּוֹ מְרִים וּמְרוּרִים מְאֹד, כִּי אִפְלוּ "רוּחַ קִימְעָא עוֹבְרָתוֹ" (סוּטָה ה.). כִּי תִכְף כְּשֶׁבָא עָלָיו דְּבַר נֶגֶד רְצוֹנוֹ, יֵשׁ לוֹ צַעַר וְיִסּוּרִים. וְזֶה אֵי־אֶפְשָׁר שִׁיתְנַהֵג הַכֹּל כְּרְצוֹנוֹ, אִפְלוּ אִם יְהִיָּה גְבִיר וְאִדּוֹן וּמוֹשֵׁל, כִּי עוֹלָם־הַזֶּה מְלֹא יִסּוּרִים, כִּי־ל.

עַל־כֵּן אֵין מְקוֹם לְבָרַח מִעֵמֶל עוֹלָם־הַזֶּה וְיִסּוּרָיו כִּי־אִם אֵל עֹמֵל הַתּוֹרָה, לְקַבֵּל עַל־עַצְמוֹ לִילְךְ בְּדַרְכָּהּ שֶׁל הַתּוֹרָה, לְאָכַל פֶּת בַּמֶּלֶח וְכו'. וְאִזְ אֲשֶׁרִי וְטוֹב לוֹ, אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם־הַזֶּה וְדָאֵי.

וְהַדְּבָרִים מוֹבְנִים הַיָּטֵב, לְבָקִי קֶצֶת בִּיִּסּוּרֵי עוֹלָם־הַזֶּה וְדְאָגוֹתָיו הַרְבִּים, וּמִסְתַּבֵּל עַל הָאֵמֶת. (וְעֵין מִזֶּה בְּשִׁיחוֹתָיו שֶׁל רַבְּנּוּ ז"ל, הַנְּדַפְּסִים אֲצֵל הַסְּפוּרֵי־מַעֲשִׂוֹת לְעִיל [שִׁיחוֹת־הַר"ן] וְעֵין בְּהַמַּעֲשֶׂה שֶׁל הַחֲכָם וְהַתָּם וְכו').

אִפְלוּ 'חֲכָמֵי הַמְּחַקְרִים' שֶׁל אֲמוֹת־הָעוֹלָם מוֹדִים לְכַל־זֶה: שֶׁהָעוֹלָם־הַזֶּה מְלֹא יִסּוּרִים תָּמִיד, וְכַמְבָּאָר בְּסִפְרֵיהֶם הַרְבֵּה מְזָה. וְאָמְרוּ: 'שֶׁאֵין טוֹב בְּעוֹלָם־הַזֶּה כִּי־אִם הַסְּבֵל! דְּהֵינּוּ: שֶׁצָּרִיכִין בְּעוֹלָם־הַזֶּה לְקַבֵּל עַל־עַצְמוֹ, לְסַבֵּל כָּל מִה שִׁיעֲבַר עָלָיו וְכו'!

אָבֵל כָּל דְּבָרֵיהֶם אֵינָם מוֹעִילִים לְהַעֲוֹלָם,
בְּלֹא הַתּוֹרָה־הַקְּדוּשָׁה שֶׁזָּכִינוּ אֲנַחְנוּ
בְּגִי'י־יִשְׂרָאֵל. כִּי אֵין אָדָם זֹכֶה לָזֶה שֶׁיִּקְבֹּל
עַל־עֲצָמוֹ הַסֶּבֶל בְּעוֹלָם־הַזֶּה, וְשֵׁלֹא
יִטְרִידוּהוּ צָרוֹת הָעוֹלָם־הַזֶּה, כִּי־אִם עַל־יְדֵי
הַתּוֹרָה־הַקְּדוּשָׁה.

כִּי כְּשֶׁמִּישֵׁב הָאָדָם עֲצָמוֹ הֵיטֵב הָאֲמֶת־
לְאֲמָתוֹ: שֶׁהָעוֹלָם־הַזֶּה אֵינוֹ שׁוֹם תְּכֵלֶת
כָּלֹל, כִּי אֲפֹלוֹ אִם הָיָה עוֹלָם־הַזֶּה מְלֹא
טוֹבוֹת וְעִשְׂרִיּוֹת, בְּלִי שׁוֹם יְסוּרִים וְצַעַר
וְדָאָגוֹת כָּלֹל, אֲחִי־עַל־פִּי־כֵן הוּא הֶבֶל וְרִיק,
כִּי הַזְּמַן חוֹלֵף וְעוֹבֵר כְּהַרְף־עֵין, וְיָמֵינוּ "כְּצֹל
עוֹבֵר" (תְּהִלִּים קמ"ד, ד), "וְלֹא כְּצֹלֹ שֶׁל דְּקָל"
וְכוּ' (קִהְלֶת־רַבָּה א, ג, ו, יא), וְכִמּוֹ שֶׁכְּתוּב (שָׁם צ, י):
"יָמֵי שְׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שְׁבַעִים שָׁנָה וְכוּ', וְרַהֲבָם
עֲמַל וְאָוֶן, כִּי גַז חִישׁ וְנִעְפָּה".

מִכָּל־שִׁבּוֹן שָׁגַם כָּל הָעוֹלָם־הַזֶּה מְלֹא
צַעַר וְיַגְנוֹת וְיְסוּרִים וְדָאָגוֹת
וְטְרָדוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, מִגְּדוֹל וְעַד קָטָן, מִן גְּדוּלֵי
גְּדוּלֵי הָעֵשִׂירִים הַמְּפֹלְגִים, עַד תְּכֵלֶת עֵנִי
שְׁבַעֲנִיִּים, כָּלֵם מְלֵאִים דָּאָגוֹת, וְטְרָדוֹת
הוֹצָאוֹת פְּרִנְסָתָם, וְשֹׁאֲרֵי יְסוּרִים מִיְסוּרִים
שׁוֹנִים, וְצָרוֹת וְהִרְפַּתְקָאוֹת, כִּידוּעַ לְכֹל.
וְאֲפֹלוֹ קִיּוּרִים וּמְלָכִים וְשָׂרִים גְּדוּלִים,
מְלֵאִים דָּאָגוֹת וְיְסוּרִים, וּפְחָדִים רַבִּים, בְּלִי
שְׁעוֹר, כִּידוּעַ לְמִי שֶׁבָקִי בָּהֶם וּבְדַרְכֵיהֶם.
וְכִלְזֶה יְדוּעַ וּמְבָאָר אֲפֹלוֹ לְחַכְמֵי הָאֲמוֹת־
הָעוֹלָם.

וְאֲחִי־עַל־פִּי־כֵן אֵין מִי שֶׁיִּבְרַח מִזֶּה, כִּי־
אִם כְּשֶׁבוֹחֵר חֶלְקוֹ
בַּתּוֹרָה וּמִצְוֹת הַקְּדוּשִׁים, וּמְרַצֶּה לְהַסְתַּפֵּק
בְּתְכֵלֶת הַמַּעוֹט מִזֶּה הָעוֹלָם, כִּדֵּי לְעַסֵּק
בַּתּוֹרָה, וּלְבַלּוֹת יָמָיו עַל הַתּוֹרָה וְעַל הָעֲבוּדָה
- אִזְ דִּיקָא יָכוֹל לְבָרַח מִן עֲמַל הָעוֹלָם־הַזֶּה,

לְפַטֵּר מֵעָלְיוֹ עָמַל וְיַגְיעוֹת וְטְרָדוֹת וּמְרִירוֹת
נַפְשׁ שֶׁל דָּאָגוֹת הָעוֹלָם־הַזֶּה, וְלַחֲיוֹת חַיִּים־
אֲמִתִּיִּים בַּתּוֹרָה וְעֲבוּדַת־הַשֵּׁם, אֲשֶׁר הוּא
עֶקֶר הַחַיִּים־הָאֲמִתִּיִּים בְּעוֹלָם־הַזֶּה וּבְעוֹלָם־
הַבָּא.

וּבְיַד־אֵי צָדְקוֹ וְנֶאֱמָנוּ דְּבָרֵי הַמִּשְׁנָה
הַקְּדוּשָׁה, אֲפֹלוֹ עַל־פִּי פְּשׁוּטָה:
שְׁמִי שְׁבוּחֵר לְסֶבֶל בְּעוֹלָם־הַזֶּה, לְאֹכֵל פֶּת
בְּפִמְלָח, וּמִים בְּמִשְׁוֹרָה יִשְׁתָּה, וְעַל הָאָרֶץ
יִישֵׁן, וְחַיֵּי צַעַר יִחְיֶה - כִּי אֲפֹלוֹ פֶּת בְּמִלַּח
וּמִים בְּמִשְׁוֹרָה, לָאוּ כָּל אָדָם זֹכֶה בְּהִרְחָבָה,
וְעַל־כֵּן הוּא צָרִיךְ עַם־כָּל־זֶה לְהִיּוֹת מְרַצֶּה
לַחֲיוֹת חַיֵּי צַעַר - אָבֵל כָּל־זֶה הוּא מְקַבֵּל עַל־
עֲצָמוֹ, כִּדֵּי לְעַסֵּק בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם:
"וּבַתּוֹרָה אֲתָה עֲמַל".

אִז אִם עוֹשֶׂה כֵּן - בְּיַד־אֵי "אֲשֶׁרִיךְ וְטוֹב לָךְ,
אֲשֶׁרִיךְ בְּעוֹלָם־הַזֶּה" וְדֹאִי! - כִּי בְּיַד־אֵי
יֵשׁ לוֹ חַיּוֹת אֲמִתִּי, מֵאַחַר שֶׁמְקַבֵּל עַל־עֲצָמוֹ
לְסֶבֶל כָּל יְסוּרֵי עוֹלָם־הַזֶּה, וְזֹכֶה לְהַשִּׁיג
הָאֲמֶת: שֶׁהָעוֹלָם־הַזֶּה לֹא נִבְרָא בְּשֶׁבִיל נַחַת
לְהַתְעַנֵּג בּוֹ, אֲדַרְבָּא מִי שְׂרוּצָה לְהַתְעַנֵּג בְּזֶה־
הָעוֹלָם, הוּא מְלֵא יְסוּרִים וְכַעַס וּמְכַאוּבוֹת,
וְכִנ"ל. רַק הוּא בּוֹרַח מֵעֲמַל הָעוֹלָם־הַזֶּה
לְעֲמַל הַתּוֹרָה, אֲשֶׁר הוּא חַיֵּינוּ וְאֲרֵךְ יָמֵינוּ.

אִז, לֹא דֵי שִׁזְכָּה לְעוֹלָם־הַבָּא, שֶׁהוּא
עוֹלָם הַנְּצָחִי, שֶׁכָּל הָעוֹלָם־הַזֶּה אֵינוֹ
עוֹלָה כְּנִגְדוֹ אֲפֹלוֹ כְּהַרְף־עֵין - אֲחִי גַם
בְּעוֹלָם־הַזֶּה, אֲשֶׁרִי לוֹ אֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ. כִּי
בְּעוֹלָם־הַזֶּה אֵין טוֹב כְּמוֹ הַסֶּבֶל, אָבֵל אִי־
אֲפֶשֶׁר לְקַבֵּל הַסֶּבֶל שֶׁל יְסוּרֵי הָעוֹלָם־הַזֶּה,
כִּי־אִם כְּשֶׁבוֹרַח אֵל עֲמַל הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוֹת
הַקְּדוּשִׁים, וְכִנ"ל.

וְהַדְּבָרִים מְבֹאָרִים וּמוֹבְנִים מְאֹד, לְמִי
שֶׁחָפֵץ בְּאֲמֶת, וְאֵינוֹ רוֹצֶה

לְהַטְעוֹת אֶת־עַצְמוֹ. מִי שֶׁמְתַלְוֶצֵץ מְדַבְרִים
בְּאֵלוֹ, הוּא מְתַלְוֶצֵץ רַק מֵעַצְמוֹ וְכוּ' וְכוּ';
וְלִהְיוֹמֵע יִנְעַם בְּעוֹלָם־הַזֶּה וּבְעוֹלָם־הַבָּא.

"הַחֲכָמָה תַּחֲיָה בְּעֹלְיָה" (קהלת ז, יב)

צה.

(ח"א א)

ה'חֲכָמָה' וְהַשֶּׁכֶל - הוּא ה'חִיּוֹת' שֶׁל כָּל
דָּבָר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ז, יב):
"הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" וְכוּ'.

צו.

(ח"א י, ט)

עַל־יָדֵי 'בְּטוֹל הַגְּאוּה', הֵינּוּ ה'עֲבוּדָה־זָרָה'
- ה'חֲכָמָה' עַל תַּקוּנָהּ. וְעַל־יָדֵי
חֲכָמָה' - יַחֲיָה וְיֵאָרִיךְ יָמִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(קהלת ז, יב): "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" וְכוּ'.

צז.

(ח"א כז, ד)

וְזֶהוּ (עמוס ה, ד): "דְּרִשׁוּנִי וַחֲיִיו" - כִּי
"הַחֲכָמָה תַּחֲיָה אֶת בְּעֹלְיָה" (קהלת ז,
יב).

צח.

(ח"א לה, ב)

'חֲדוּשׁ הַשֶּׁכֶל' הֵיא 'חֲדוּשׁ הַנְּשָׂמָה', כִּי
הַשֶּׁכֶל הוּא ה'נְשָׂמָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(איוב לב, ח): "נְשַׁמַּת שְׂדֵי תַבְיִנִים". כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַז"ל (בְּרֵכוֹת י): "מָה הַקְּדוּשׁ־בְּרוּךְ־הוּא זֶן אֶת
הָעוֹלָם, אִף הַנְּשָׂמָה זָנָה אֶת גּוֹפָהּ". נִמְצָא:
שֶׁהַנְּשָׂמָה הֵיא מְחַיָּה אֶת ה'גּוּף', וְהֵיא
בְּעַצְמָה הַשֶּׁכֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ז, יב):
"הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" וְכוּ'.

צט.

(ח"א לה, ה)

עַקֵּר ה'מַחֲיִין' שֶׁמְקַבְּלִין עַל־יָדֵי ה'אֲמוּנָה'
- אֵין מְקַבְּלִין אֲלָא מ'אֲוֶר־הַפְּנִים',
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (מְשָׁלִי טז, טז): "בְּאֲוֶר פְּנֵי מִלְךְ'
חַיִּים". "חַיִּים" - הֵם ה'מַחֲיִין', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(קהלת ז, יב): "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" - מְקַבְּלִין
מ'אֲוֶר־הַפְּנִים'.

ק.

(ח"א לז, ב)

'גּוּף וְנַפֶּשׁ' - הֵם בְּחִינַת 'אָדָם וּבְהֵמָה',
'חֲמֹר וְצוּרָה', 'חֲכָמָה וְסִכְלוֹת', בְּחִינַת
'אֲוֶר וְחַשְׁדָּן' וְכוּ', וְהֵם בְּחִינַת 'חַיִּים וּמִיתָה',
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ז, יב): "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה" וְכוּ';
וּכְתִיב (איוב ד, כא): "יָמוּתוּ וְלֹא בְּחֲכָמָה".

וְהֵם בְּחִינַת 'חֲכָמוֹת־הַתּוֹרָה' - שֶׁחֲכָמוֹת־
חִיצוֹנִיּוֹת, הֵם 'חֲמֹר וְסִכְלוֹת' וּבְחִינַת
'בְּהֵמָה', כְּנֶגֶד 'חֲכָמוֹת־הַתּוֹרָה'.

קא.

(ח"א נו, ג)

ה'דַּעַת' וְהַשֶּׁכֶל, הוּא בְּעַצְמוֹ ה'חִיּוֹת',
כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ז, יב): "הַחֲכָמָה
תַּחֲיָה אֶת בְּעֹלְיָה" - כִּי הַשֶּׁכֶל הוּא עַקֵּר
ה'חִיּוֹת'.

קב.

(ח"א סו, ו)

עַקֵּר ה'חִיּוֹת' הוּא הַשֶּׁכֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(קהלת ז, יב): "הַחֲכָמָה תַּחֲיָה אֶת
בְּעֹלְיָה". וּכְשֶׁהַעֲבוּדָה הֵיא עִם 'שֶׁכֶל',
מְשִׁימִין בָּהּ 'חִיּוֹת' שֶׁתּוֹכֵל לְהַתְּעִלוֹת. אֲבָל
כְּשֶׁנוֹפֵל לְבְּחִינַת 'מַחֲיִין־דְּקַטְנוּת', בְּחִינַת
'שִׁנָּה', אֵין יָכוֹל לְהַתְּעִלוֹת לְמַעְלָה.

[אמר המעתיק (הרב מסשעהריו ז"ל): פשוט דרצוננו-לומר: אפלו אם יאכלו מעט דמעט בתכלית הצמצום, יכולים לחיות בזה, כי עקר חיותם הוא מקזון רוחני, וכמובא גם בזהר-הקדוש].

"ביום טובה היה בטוב, וביום רעה ראה"
(קהלת ז, יד)

קו.

(ח"א לג, ג)

הנה יש שני מיני 'ימים': 'ימי טוב, ו'ימי רע'. כמו שכתוב (קהלת ז, יד): "ביום טובה היה בטוב, וביום רעה ראה".

הינו: שצריך לאדם להסתפל שם היטב היטב, בודאי ימצא שם 'ימי טוב, הינו 'תורה' וכו'.

נמצא: אפלו במדור הקלפות, הינו בימי רע, שהם 'מדות רעות' ולשונות עכו"ם, שם יכולין למצא 'אותיות התורה'. אבל מחמת רבוי הלבושים וגדל הצמצום, אינם נתראים 'אותיות התורה', הינו 'ימי טוב' - על-ידי 'ימי רע' וה'חשך' השורה עליהם.

אבל מי שכופה את יצרו-הרע, הינו ה'ימי רע', הינו ה'מדות רעות' - אזי הרע נתבלבל לגמרי נגד 'ימי הטוב' שבהם - אזי 'אותיות' בולטות ונתראים ומאירים ביותר. כי מתחלה לא היו מאירין כל-כך, כי לא קבלו אור מלמעלה, כדי שלא יקבלו ה'ימי רע' יותר מכדי חיונו. ועכשו שנתבטל הרע, ונשארין 'אותיות התורה' לבד - אזי מקבלין אור רב מלמעלה.

נמצא: זה שכופה את יצרו, הינו: שכופה את 'ימי רע' - כשהוא מדבר עם

קג.

(ח"ב פב)

שלמות של כל הדברים, אינו אלא כשהם מיוחדים ומקשרים בו יתברך, כי השלמות וה'מלוי' הוא ה'חיות', כי איבר שנסתלק ממנו ה'חיות', אזי נקרא 'חסרון'. וה'חיות' היא ה'מחין' וה'שכל', כמו שכתוב (קהלת ז, יב): "והחכמה תחיה" וכו'.

וה'חכמה' הוא בחינת "מה" - "בח מה" (תקוני-זהר קיב), "מה חיינו מה פחנו" (תפלת שחרית). ומ"ה הוא אד"ם, כי "לית אדם בלא אלה" (תקוני-זהר ז), הינו: הוי"ה במלוי אלפין. הינו: הקדוש-ברוך-הוא הוא חיות של כל הדברים, כמו שכתוב (נחמיה ט, ו): "ואתה מחיה את כלם".

קד.

(חיי-מוהר"ן הקדמה)

עקר ה'חיים', הוא 'חיים-אמתיים', שהוא 'חכמה אמתית', כמו שכתוב (קהלת ז, יב): "החכמה תחיה את בעליה". ועקר החכמה: להשתדל ולהתיגע לידע ולהפיר אותו יתברך, שהוא 'חיי-חיים'. וכל אחד כפי קרובו לזה, בן חיו חיים; ולהפך להפך.

קה.

(חיי-מוהר"ן רלח)

פעם-אחת שאלה אותו אמו (מרבנו ז"ל): "למה אינו דוחק את-עצמו לאכל קצת, כי במה יחיה!"

והשיב לה: "אני חי עכשו רק עם החכמה תחיה את בעליה" (קהלת ז, יב).

ואמר לה עוד: "יש אצלי אנשים פאלו, שיודעים דברים פאלו, שיכולים לחיות בהם בלא אכילה ושתייה!"

הַעֲבוּם, או שְׂרֹאָה מְדוּתֵיהֶם - אָזִי תִכְרַף הָרַע' שְׂשׂוּכָן עַל הַטּוֹב, הֵינּוּ 'אוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה' - נִתְבַטֵּל וְנוֹפֵל, וְאוֹתִיּוֹת הַתּוֹרָה' בּוֹלְטִין, אָזִי הוּא יוֹדֵעַ הַתּוֹרָה' שְׂבֹאוֹתוֹ הַדְּבַר.

"את זה לעמת זה עשה האלקים" (קהלת ז, יד)

קז.

(ח"א ט, ה)

"זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קהלת ז, יד), וְ'מִצְרִים' הוּא הַפֶּךְ 'אַרְצ־יִשְׂרָאֵל', "זֶה לְעַמַּת זֶה", כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (שְׁמוֹת יד, כז): "וּמִצְרִים נָסִים לְקִרְאוֹתוֹ" - שְׂ'מִצְרִים' לְעַמַּת 'אַרְצ־יִשְׂרָאֵל, לְעַמַּת הַנְּסִים'.

קח.

(ח"א לה, א)

'חֲכָמוֹת־חִיצוֹנִיּוֹת' - הֵם בְּחִינַת 'קִנְיָה'. כִּי יֵשׁ 'קִנְיָה בְּקִדְשָׁה, הֵם 'חֲכָמוֹת־קְדוֹשׁוֹת', כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (מִשְׁלֵי ד, הִז): "קִנְיָה חֲכָמָה". וְ"זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קהלת ז, יד) - הֵינּוּ: 'קִנְיָה שְׂבִקְלָפוֹת', כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (תְּהִלִּים סח, לא): "גָּעַר חַיִּת קִנְיָה", וְהֵם 'חֲכָמוֹת־חִיצוֹנִיּוֹת'.

קט.

(ח"א לו, א)

כָּל נֶפֶשׁ מִיִּשְׂרָאֵל הוּא מְשַׁרְשׁ בְּ"שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב" (בְּרֵאשִׁית מו, כז; שְׁמוֹת א, ה; דְּבָרִים י, כב), וְ"שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב", מְשַׁרְשִׁים בְּ"שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה'.

וְ"זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים" (קהלת ז, יד) - שְׂכַנְגָד "שִׁבְעִים נֶפֶשׁ שֶׁל בֵּית יַעֲקֹב", הֵם 'שִׁבְעִים לְשׁוֹן, שְׂכָל לְשׁוֹן וְלְשׁוֹן

יֵשׁ לָהּ 'מְדַהֲרָעָה' בְּפִנְי־עֲצָמָה, מַה שְּׂאִין בְּחִבְרָתָהּ, וּמַחֲמַת הַמְדוּת הָאֵלוֹ הֵם מְרַחֲקִים מ'שִׁבְעִים פָּנִים שֶׁל תּוֹרָה'.

קי.

(ח"א מג)

"בְּלָעִם הוּא בְּחִינּוֹת דְּעַת־דְּקַלְפָּה" (עץ-

חַיִּים ש"ח פ"ד; שְׁעַר הַפְּסוּקִים בְּלָק), כְּמוֹ

שְׂדִרְשׁוֹ תוֹ"ל (סְפָרִי בְּרַכָּה טז; בְּמִדְבַר־רַבָּה יד, ט; זֶהר שְׁמוֹת כּא: בְּלָק קצג): עַל פְּסוּק (דְּבָרִים לד, י): "לֹא קָם כְּמֹשֶׁה וְכוּ', "בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת קָם, וּמִנּוּ בְּלָעִם". כִּי "מֹשֶׁה הוּא דְּעַת" (זֶהר פְּקוּדֵי רַבָּא), "וְלִזְה נִקְרָא דוֹרוֹ דוֹר דְּעָה" (וִיקְרָא־רַבָּה ט, א).

וְלִכְרַךְ "כְּשִׁנְטָלוֹ מוֹאֵב עֵצָה מְמַדִּין, אָמְרוּ

לָהֶם: אֵיךְ כַּחוֹ אֵלָא בְּפָה" (בְּמִדְבַר־רַבָּה

כ, ד; תְּנַחֲמוּמָא בְּלָק ג) - כִּי ה'פָּה' הוּא 'הַתְּגַלּוֹת־הַדְּעַת'.

"אָמַר מוֹאֵב: אַף אֲנִי נְבוֹא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם

שְׂכַחוּ בְּפָה" (שָׁם) - כִּי הוּא גַם־כֵּן

'דְּעַת־דְּקַלְפָּה, כְּמוֹ שְׂכַתּוֹב (קהלת ז, יד): "אֵת זֶה לְעַמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹקִים".

קיא.

(ח"א מז)

ה'בוֹשָׁה' הוּא 'כְּלָלוֹת־הַגּוֹנִין, כִּי "אֲזַל

סְמָקָא וְאֲתִי חוֹרָא" (בְּבֵא־מְצִיעָא

נחז), וּפְנִיּוֹ מִשְׁתַּנֵּה לְכַמְהָ גּוֹנִין, וְהוּא מְדַת 'תְּפֹאֲרַת', מ'מְדוּת־הַנְּפּוֹלִין'.

וּמַה מְתַקּוֹ דְּבָרֵי רַז"ל לְפִי־זֶה (בְּרַכּוֹת ו:):

"כִּיּוֹן שְׂנַצְרָךְ לְבְרִיּוֹת, פְּנִיּוֹ מִשְׁתַּנֵּה

כְּכָרוּם, שְׂמִשְׁתַּנֵּה לְכַמְהָ גּוֹנִין'.

כִּי "כִּיּוֹן שְׂנַצְרָךְ לְבְרִיּוֹת", וְהֵינּוּ: מְפִנֵּי

שְׂפָגָם בְּמְדַת־אֲמַת, וְהוּא בְּהַסְתַּרְת־

פָּנִים, שֶׁהוּא 'מְדַת אֲמַת', 'כְּלָלוֹת־הַגּוֹנִין' -

על־כֵּן "פָּנִיו מִשְׁתַּנֵּין כְּכֹרוֹם לְכַמֶּה גִּוְנִין",
 שֶׁהוּא גַם־כֵּן 'מִדַּת תְּפֹאֲרַת' מ'מִדּוֹת'
 הַנְּפוּלִין - כִּי "אֵת זֶה לָּעֲמַת זֶה עָשָׂה" וְכוּ'
 (קהלת ז, יד).

בְּעֲצָמוֹ! - כִּי לֹא בְּמַהֲרָה זֹכִין לָזֶה, כִּי יֵשׁ
 כְּמָה וְכְמָה חֲדוּשֵׁין שְׁאִינָם בָּאִים מִשָּׁם, רַק
 מ'הֵיכְלִי־הַתְּמוּרוֹת', כִּי "אֵת זֶה לָּעֲמַת זֶה
 עָשָׂה אֱלֹקִים" (קהלת ז, יד) וְכוּ'.

קיב.

(ח"א נו, ה)

כִּנְגַד 'מְלָכוֹת־דְּקֹדְשָׁה', יֵשׁ 'מְלָכוֹת־
 הַרְשָׁעָה', הַיְנוּ: 'מְלָכוֹת הַמֶּן־עַמְלֵק',
 כְּמָה שְׁפָתוֹב (במדבר כד, כ): "רֵאשִׁית גֹּזִים
 עַמְלֵק". וְ"זֶה לָּעֲמַת זֶה" (קהלת ז, יד) וְכוּ'.

קיג.

(ח"א קט)

הִנֵּה יֵשׁ שְׁנֵי חֲבָלִים: 'חֲבָל־דְּקֹדְשָׁה';
 וְכִנְגַדוֹ דְטִמְאָה. וְהַבְּחִירָה חֲפָשִׁית, מִי
 שְׁמַקְדֵּשׁ עֲצָמוֹ מִקֶּשֶׁר עֲצָמוֹ ב'חֲבָל־
 דְּקֹדְשָׁה, וְלִהְפֹךְ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם, מִי שְׁמִטְמֵא
 עֲצָמוֹ, מִקֶּשֶׁר עֲצָמוֹ ב'חֲבָל־דְטִמְאָה וְכוּ'.

וְהַכֹּל: כִּי "אֵת זֶה לָּעֲמַת זֶה" (קהלת ז, יד) -
 וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת לוֹ חִיוֹת מ'חֲבָל',
 מֵאֶחָד שֶׁבְּשִׁנְיָהֶם, וְתִכְףּ שֶׁהוּא נִפְסַק מ'חֲבָל'
 זֶה, הוּא נִדְבֵק ב'חֲבָל' שֶׁכִּנְגַדוֹ. [עֵינן כֹּל הַתּוֹרָה,
 לְקַמֵּן בַּפְּסוּק (קהלת ה, יד): "יֵשׁ חֲבָל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל
 הָאָרֶץ"].

קיד.

(ח"א קיב)

הִנֵּה יָדוּעַ: כִּי: "סָבִיב רְשָׁעִים יִתְהַלְכוּן"
 (תהלים יב, ט); כִּי הַסְטֵרָא־אֲחָרָא
 מְסַבֵּבַת הַקֹּדְשָׁה, כִּי "אֵת זֶה לָּעֲמַת זֶה עָשָׂה"
 (קהלת ז, יד).

קטו.

(ח"א רמה)

דַּע: שֵׁישׁ 'חֲדָרִי־תּוֹרָה' וְכוּ'. אֲבָל דַּע:
 שְׁצָרִיךְ לָזַהַר מְאֹד "לְבַל יִטְעָה

קטז.

(ח"ב סז)

"יֵשׁ מְאוּרֵי־אֹר וּמְאוּרֵי־אֵשׁ" (זֶהר בְּרֵאשִׁית
 כא. וַיִּקְהַל רַח.). וְהֵם "זֶה לָּעֲמַת זֶה"
 (קהלת ז, יד) - שְׁכַשְׁיֵשׁ כַּח ל'מְאוּרֵי־אֹר', אָזִי
 נִכְנָעִין 'מְאוּרֵי־אֵשׁ'; וְכֵן לְהַפֹּךְ חֶסֶד־וְשָׁלוֹם,
 שְׁכַשְׁנִכְנָעִין וְנִסְתַּלְקִין 'מְאוּרֵי־אֹר' חֶסֶד־
 וְשָׁלוֹם, אָזִי מִתְגַּבְּרִין 'מְאוּרֵי־אֵשׁ'.

קיז.

(ח"ב סח)

אָמַר: כָּל מַה שְׁרוּצִין לָעֲשׂוֹת בְּשִׁבְלִי, יֵשׁ
 עַל־זֶה כְּמָה וְכְמָה מְנִיעוֹת, כִּי כְּמָה
 וְכְמָה עוֹמְדִים וְאוֹרְבִים עַל־זֶה, לְקַלְקַל אוֹתוֹ
 הַדָּבָר שְׁרוּצִין לָעֲשׂוֹת בְּשִׁבְלִי.

כִּי לְהַפֹּךְ, כְּשֶׁנַּעֲשָׂה אוֹתוֹ הַדָּבָר, מְקַבְּלִים
 וַיּוֹנְקִים מִזֶּה כְּמָה וְכְמָה, וְהֵם עוֹמְדִים
 וּמְצַפִּים שִׁיְהִיָּה נִגְמָר וְנַעֲשָׂה הַדָּבָר, וְ"זֶה
 לָּעֲמַת זֶה" וְכוּ' (קהלת ז, יד).

קיח.

(ספורי־מעשׂוֹת, מַעֲשָׂה ד מִמְלֶךְ שְׁגֹזֵר שְׂמֵד,
 בְּסוּפּוֹ בְּרַמְזִים)

"וְאֲנִי נִסְכַּתִּי מִלְּכִי עַל צִיּוֹן הַר קֹדְשִׁי"
 (תהלים ב, ו) - אֲפָשֶׁר הֶרְמַז בְּזֶה: כִּי
 ה'דְּמוּת אָדָם' שֶׁהַעֲמִיד הַמְּלֶךְ [שֶׁם בְּהַמַּעֲשָׂה]
 עַל הַר גְּבוּרָה - "אֵת זֶה לָּעֲמַת זֶה" (קהלת ז, יד)
 - כִּי הוּא כִּנְגַד הַמְּלֶךְ [הַקְּדוּשָׁה־בְּרוּךְ־הוּא כְּבִיכּוֹל,
 הַשּׁוֹרָה] עַל 'צִיּוֹן הַר הַקֹּדֶשׁ', כִּי "שֶׁם כְּלוּלִים
 כָּל חֻלְקֵי עוֹלָם" וְכוּ' (כַּיְדוּעַ; עֵינן יוֹמָא נד:).

"ואל תתחכם יותר" (קהלת ז, טז)

קנא.

(ח"אנה, ו)

'קטני-קומה', בעלי השכל - ה'לב' אינו יכול להצפין 'פח השכל' בתוכו, כי לבם חלש וחסר. ובפרט הנואפים העוסקים בחכמת-פילוסופיא, שמאד מאד מזיק להם, כי לבם חסר וכו'.

וזהו בחינת (שמות לב, יח): "קול ענות אנכי שמע" - 'קול חרופין וגדופין', שמגדפין כלפי מעלה בחכמתם, פידוע. ועליהם נאמר (קהלת ז, טז): "ואל תתחכם יותר".

קנב.

(ח"ב ה, טו)

באמת צריכין דיקא לסלק את המוח, כי צריכין להשליך כל החכמות ולעבד את השם בפשיטות, בלי שום חכמות. לא מבעיא חכמות של שטות' של סתם בני-אדם, אלא אפלו חכמות גמורות, אפלו מי שיש לו מח גדול באמת, בשמגיע לאיזה עבודה, הוא צריך להשליך כל החכמות ולעסוק בעבודתו יתברך בפשיטות.

קנג.

(שיחות-הר"ן קא)

בבר מבאר כמה פעמים: שאין צריכין שום חכמות בעבודת הבורא יתברך, רק תמימות ופשיטות ואמונה. ואמר: ש'פשיטות' הוא גבוה מן הכל. כי השם-יתברך ברוך-הוא הוא בודאי גבוה מן הכל. והוא יתברך הוא "פשוט בתכלית הפשיטות" (מונא בספרי הראשונים).

קיט.

(ימי-מוהרנ"ת ח"א פו)

כאשר התחילו דברי לעשות רשם בלב כמה אנשים, ונתעוררו לעבודתו יתברך, וראו שאש הקדושה שלו לא נכבה חסוֹשֶׁלוֹם, כי דבריו היו חיים וקיימים לע - התחילו החולקים להתעורר מחדש מעט מעט, כי "את זה לעמת זה עשה" וכו' (קהלת ז, יד).

"יש צדיק אבד בצדקו" (קהלת ז, טו)

קכ.

(ח"ב פח; שיחות-הר"ן קפ)

יש כמה דברים אבודים, הינו: מה שאובדים אבדות הרבה על-ידי התאוות בבחינת (תהלים קיב, י): "תאות רשעים תאבד".

ואפלו מי שהוא צדיק, הוא אובד גם-כן לפעמים, בבחינת (קהלת ז, טו): "יש צדיק אבד בצדקו".

ואפלו הצדיקים החופרין ומבקשים אחר אבדות, הם אובדים גם-כן לפעמים וכו'.

ואז הצדיק עושה תשובה על אותו החטא שעל-ידו באין אבדות. ובודאי אין להצדיק אותו החטא ממש, רק איזה פגם דק מן הדק מאותו החטא, ואזי בשעושה תשובה שלמה על אותו הפגם הדק שיש לו מאותו החטא, אזי אחר-כך חוזר ומוציא אבדות נוראות. וכשמוצא נעשה שמחה ורעש גדול.

"החכמה תעז לחכם" (קהלת ז, יט)

קנד.

(ח"א סה, בפסוק)

"וַיֹּאמֶר בַּעַז אֶל רוּת" (רות ב, ח). "בעז" – הוא ה'שכל', כמו שכתוב (קהלת ז, ט): "החכמה תעז לחכם". "רוּת" – היא בחינת ה'נפש' וכו'.

"פִּי אָדָם אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יַחֲטָא" (קהלת ז, ב)

קנה.

(ח"א רז)

אִפְלוּ צַדִּיקִים וַגְּדוּלִים, לַפְעָמִים הֵם פּוֹגְמִים וְשׁוֹגִים בְּאִיזָה דְבַר, כִּי "אֵין צַדִּיק בְּאָרֶץ" וכו' (קהלת ז, כ).

"אִמְרַתִּי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי" (קהלת ז, כג)

וּלְכֹךְ נִקְרָא 'אֲחֻכְמָה', עַל-דֶּרֶךְ (קהלת ז, כג): "אִמְרַתִּי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי".

נִמְצָא: כְּשֶׁמִּבִּין דְבַר מִתּוֹךְ דְבַר, נִקְרָא 'מַחִין', הֵינוּ 'אֲחֻכְמָה'.

קנת.

(ח"ב מ)

ה'אֲחֻכְמָה' נִקְרָא 'מְרַחֲקִים', כְּמוֹ שְׂכַתוּב (קהלת ז, כג): "אִמְרַתִּי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה".

קנט.

(ח"ב פג)

'תְּכַלִּית' – זֶה בְּחִינַת (קהלת ז, כג): "אִמְרַתִּי אַחְכְּמָה, וְהִיא רְחוּקָה מִמְּנִי" – הֵינוּ: זֶה עֵקֶר ה'אֲחֻכְמָה', שִׁישְׁכִּיל שְׂרַחוּק מִמְּנֵנוּ ה'אֲחֻכְמָה'.

"וְעַמֵּק עַמֵּק מִי יִמְצְאוּנוּ" (קהלת ז, כד)

קל.

(ח"א כד, ח)

זֶה הָעֵנִין [שֶׁל 'תְּשַׁעָה הַיְכָלִין' הַמְבֹאָר שֶׁ בְּהַתּוֹרָה], "עַמֵּק עַמֵּק מִי יִמְצְאוּנוּ" (קהלת ז, כד), כְּמוֹ כִּי לְמַשְׁכִּיל, וְכֹאֲשֶׁר רָמַז לִי רַבֵּנוּ ז"ל בְּעֶצְמוֹ, גָּדַל עִמְקוֹת הַסּוּד הַנּוֹרָא הַזֶּה, שֶׁמִּגִּיעַ לְמַעְלָה לְמַעְלָה וְכו'.

קלא.

(שְׁבַח-יְהוָה"ן ח"ב יג)

וְאָמַר רַבֵּנוּ ז"ל: שֶׁכָּל כֹּף נִכְנָס בְּהַקְטָנוֹת, וְנִעְשָׂה רְגִיל בְּעֵינֵינוּ הַקְטָנוֹת כָּל-כֹּף, עַד שֶׁאֲחַר-כֵּן כְּשֶׁבָּא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל וְרָצָה לְהַשְׁלִיךְ זֹאת הִיא מְכַרָּח לְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ

קנו.

(ח"א לה, ו)

ה'שֶׁכֶל' נִקְרָא רְחוּקָה, כְּמוֹ שְׂכַתוּב (קהלת ז, כג): "אִמְרַתִּי אַחְכְּמָה וְהִיא רְחוּקָה".

קנז.

(ח"א קה)

כְּשֶׁמִּבִּין דְבַר מִתּוֹךְ דְבַר וְרוֹצֵה לְחַדֵּשׁ בּוֹ, נִקְרָא 'מַחִין' – בְּדֹאֵיתָא בְּגִמְרָא (ירושלמי ראש-השנה פ"ג ה"ה) עַל פְּסוּק (משלי לא, יד): "מִמְרַחֵק תָּבִיא לְחֻמָּה" – "כִּי הַתּוֹרָה נִקְרָא עֲנִיָּה בְּמִקוּמָהּ, וְעִשְׂרִיה בְּמִקוּם אַחֵר", שְׂצָרִיד לְהַבִּיא רְאִיָּה מִמִּקוּם אַחֵר.

קלז.

(חיי-מוהר"ן יד)

כל דברי רבנו ז"ל ומעשיות שאנו מספרים ממנו, אין בהם דבר אחד שלא יהיה בהם סודות גבוהות ונוראות ועצומות מאד מאד, "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

קלה.

(חיי-מוהר"ן קצב)

מאד עמקו מחשבותיו בכל מה שעשה, בפרט בענין נסיעתו לאומאן להסתלק שם, "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

קלו.

(ספורי-מעשיות, הקדמה א)

תכלית פונות אלו המעשיות, רחוק מאד מדעת אנוש, "ועמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

קלז.

(ספורי-מעשיות, מעשה ומלך עניו, בסופו ברמזים)

סוד המעשיות בעצם, רחוק מדעתנו, "ועמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

קלח.

(ספורי-מעשיות, מעשה יב

מבעל-תפלה, בסופו ברמזים)

אשרי מי שיזכה להבין קצת סודות המעשיות הללו המבארים בזה הספר, כי כלם הם חדושים נפלאים ונוראים מאד מאד, "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

קלט.

(ספורי-מעשיות, מעשה יג משבעה

בעטלערס, בסופו ברמזים)

כל-זה [הרמזים] שמענו בפרוש, אך מי ומה ואימת, זה "עמק עמק" (קהלת ז, כד). הינו: שיגוף ענין המעשה, 'מי הם' כל

בכחות לשפר ולהשליך את עניני קטנות הנ"ל, כי כבר היה קשה עליו להשליך זאת מחמת גדל הרגילות. כל כך היה נכנס בהקטנות בתחלה. גם אחר-כך בשבא מארץ-ישראל היה חדוש נפלא בענין זה.

ועצם הפלגת גדלת חכמתו בענין זה [להכניס עצמו לקטנות, עיך-שם], "עמק עמק" (קהלת ז, כד), לא נשמע ולא נראה בזאת.

כי זה ידוע: שקדם שיוצאין מדרגא לדרגא צריך שיהיה ירידה קדם העליה וכו', ואז צריכין לעניני 'קטנות', להיות איש פשוט לגמרי וכו'.

והוא ז"ל מחמת שכל ימיו לא היה עומד בשום פעם על מדרגה אחת, רק בכל פעם בכל יום ובכל שעה היה עולה תמיד מדרגא לדרגא - עליכן היתה חכמתו בענינים אלו, גבוה ועמק מאד, "עמק עמק מי ימצאנו" (שם).

קלב.

(שיחות-הר"ן צג)

השכל והטעם של ענין זה, מפני מה מי שהוא נזקם ונוטר יכול לחלק אלפים למאות וכו' - זה "עמק עמק" וכו' (קהלת ז, כד).

קלג.

(חיי-מוהר"ן הקדמה)

עד שיזכה [רבנו ז"ל] למה שיזכה, ועלה למקום שעלה, אשר המשיך שכליות עמקים פאלה, "מים עמקים עצה בלב איש" (משלי כ, ה), "עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד).

הַנִּלְוֵה, וְיָמָה הוּא, וְיָאִימַת הָיְהִי כָּל הַנִּלְוֵה - זֶה
 "עֵמֶק" מְלֻחָשִׁיג.

קמ.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, ד' שְׁמִינֵי תַקְצ"ב)

כִּי לֹא דָבַר רִיק הוּא כָּל "הַמַּעֲשֵׂה אֲשֶׁר
 נַעֲשֶׂה תַחַת הַשָּׁמַשׁ" (קְהֵלֶת ח, יז; וְעוֹד),
 עֲתָה בַדּוֹר הַזֶּה בְּעֵינֵי הַסְּפָרִי-הַקְּדוּשִׁים,
 וְאִי-אֶפְשָׁר לְשַׁעַר וּלְבָאֵר אֶפְלוּ מֵה שְׁבַלְבֵי
 בְּזָה, מִכָּל-שֶׁפֶן וְכָל-שֶׁפֶן מֵה שְׁנַעְעֵלָם מִמְּנֵי
 גַם-כֵּן, כִּי מְאֹד "עֵמֶק עֵמֶק" (שָׁם ז, כד) הָעֵסֶק
 הַזֶּה.

קמא.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, מוֹצְאֵי שְׁבֵת שְׁמוֹת תַקְצ"ו)

דְּבָרֵי אֱלֹקִים חַיִּים שֶׁקִּבְּלָתִי מִבְּאֵר מַיִם
 חַיִּים, מֵהַנַּחֲל נוֹבַע וְכוּ, שֶׁהֵם
 בְּחִינַת: "מַיִם עֵמֶקִים עֵצָה בְּלֵב אִישׁ" (מִשְׁלֵי ב,
 ה), "עֵמֶק עֵמֶק" וְכוּ (קְהֵלֶת ז, כד). וְעַל-יְדֵי
 תְּמִימוֹת וּפְשִׁיטוֹת דִּיקָא, יְכוּלִים לְמַצְאָם כָּל
 אֶחָד בְּמִקְוֵמוֹ וּשְׁעָתוֹ.

קמב.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, ד' חַיֵּי שָׁרָה תר"א)

אֲשֶׁרֵי מִשְׁפִּיל אֶל דְּלוֹת נַפְשׁוֹ וְחֻלְשָׁתוֹ,
 לְתַמְכָּה וּלְסַעֲדָה עַל-יְדֵי הַרְפּוּאוֹת
 הַיְדוּעִים לוֹ מִכְּבָר, וְלִנְסַע עִם נַפְשׁוֹ הַחֲלוּשָׁה
 לְהַרְוֹפְאִים וְהַדְּאִקְטוֹרִים הָאֲמִתִּיִּים, הַיּוֹדְעִים
 לְרַפְאוּתָהּ הָעוֹסְקִים בְּזָה בְּאֲמַת, וּבְקִיאִים
 בְּזָה הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּשֶׁכֶל נִפְלָא וְ"עֵמֶק עֵמֶק"
 (קְהֵלֶת ז, כד), כְּפִי הָעֵת וְהַזְּמַן וְכוּ.

קמג.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, א' יִתְרוֹ תר"א)

הָעֵסֶק שֶׁל אָדָם אֶחָד בְּזָה הָעוֹלָם, גְּדוּל
 וְעֵמֶק מְאֹד מְאֹד, "עֵמֶק עֵמֶק מִי
 יִמְצְאֵנוּ" (קְהֵלֶת ז, כד), לְזָבוֹת לְמָה שְׁצָרִיךְ
 לְזָבוֹת בְּזָה-הָעוֹלָם הָעוֹבֵר, מִכָּל-שֶׁפֶן עֵסֶק

שֶׁל רַבִּים לְדוֹרוֹת וְכוּ. אֵךְ כַּחוֹ שֶׁל זְקָר-
 דִּקְדָּשָׁה גְּדוּל מְאֹד, הוּא הַתְּחִיל וְגַמָּה,
 וְיִתְחִיל וְיִגְמֹר וְכוּ. אֲשֶׁרֵינוּ שְׁאֵנוּ עוֹסְקִים
 בְּזָה.

קמד.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, ג' שְׁלַח תר"א)

הָעֵסֶק שֶׁל זֶה הָאָדָם הָעֵלּוּב בְּזָה הָעוֹלָם,
 עֵמֶק מְאֹד מְאֹד, "עֵמֶק עֵמֶק מִי
 יִמְצְאֵנוּ" (קְהֵלֶת ז, כד).

קמה.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, הוֹשַׁעְנָא-רַבָּא תר"ב)

עֵמֶק הוּא, "עֵמֶק עֵמֶק מִי יִמְצְאֵנוּ" (קְהֵלֶת ז,
 כד), מֵה שְׁנַעֲשֵׂה בְּעוֹלָם, וּבִפְרָטִיּוֹת
 עִם כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבִפְרָט
 בְּיָמֵי-הַנּוֹרָאִים הַקְּדוּשִׁים הָאֵלֶּה שֶׁל "יִרַח
 הָאִיתָנִים" הוּא 'תְּשַׁרֵּי' וְכוּ.

קמו.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, יוֹם ד' חַמְשָׁה עָשׂוֹר בְּשַׁבַּט תר"ב)
 הַמִּשְׁאֵ-מִתָּן שֶׁל הָאָדָם בְּזָה-הָעוֹלָם, גְּדוּל
 וְאָרֶךְ וְרַחֲב, וְ"עֵמֶק עֵמֶק"
 (קְהֵלֶת ז, כד) מְאֹד, וְהוֹלֵךְ לְמַרְחָקִים מְאֹד מְאֹד,
 מֵעֵלָא לְתַתָּא, וּמִתַּתָּא לְעֵלָא, וְלִכְּל כַּנְּפוֹת
 הָאָרֶץ לְמַזְרַח וּלְמַעֲרָב וְכוּ. וְצָרִיכִים לְחַזֵּק
 וְלִכְרֹךְ הַרְטָיָה שֶׁל הַתּוֹרָה-הַקְּדוּשָׁה, בְּכַמָּה
 וּכַמָּה תַחֲבוּלוֹת וְעֵצוֹת בְּלֵי שְׁעוֹר.

קמז.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, יוֹם ה' פּוּרִים תר"ב)

וּבַחֲסֵדֵי-הַשֵּׁם יֵשׁ בְּמַחֲשַׁבְתֵּי הַרְבֵּה
 בְּעֵינֵי הַמִּשְׁהוֹ חֲמִץ הַזֶּה
 - כִּי "עֵמֶק עֵמֶק" (קְהֵלֶת ז, כד) הוּא מְאֹד מְאֹד.

קמת.

(עֲלִים-לְתְרוּפָה, ו' בְּהַר, שְׁלִשִׁים לְסַפִּירָה תר"ג)
 עֵסֶקְנוּ הוּא זְכוּת-הַרְבִּים לְדוֹרוֹת, גְּדוּל
 וְעֵצוֹם מְאֹד מְאֹד, "עֵמֶק עֵמֶק מִי

ימצאנו" (קהלת ז, כד). אך צריכין לסייעני ולחזקני הרבה הרבה.

קמט

(עלים לתרופה, ב' בקותי ל"ב לספירה תד"ר)

מאד מאד מאד "עמק עמק" (קהלת ז, כד), ה'עסק הקדוש' שהוא ז"ל עוסק עמנו עדין לתקנו לנצח, בגין דלא גיעול בכסופא קמה [שלא נפנס בבושה לפניו].

קנ

(עלים לתרופה, ד' וירא תר"ה)

צריכין לחזר מחדש דבריו הנוראים ז"ל שאמר: השם יתברך גדול מאד, ואין יודעין כלל וכו', פי נעשין דברים בעולם, ואין יודעין כלל וכו', עד ששים: שלא ליאש עצמו מן הצעקה והתפלה והתחנה והבקשה וכו'. [גאט איז גרויס מ'ווייסט גארנישט].

אף-על-פי שפונתו "עמק עמק" (קהלת ז, כד) מאד מאד - אבל מה שנוגע אלינו, אמרה רק פדי שגם אנחנו נאמין בעצם גדלתו יתברך וכו', להתחזק על-ידייזה דיקא, ולבלי להתיאש מן הצעקה וכו', בכל מה שיעבר עלינו ועל בנינו וכו', ועל כל דורות וכו'.

"ומוצא אני מר ממות את האשה וגו'. טוב לפני האלהים ימלט ממנה, וחוטא ילכד בה" (קהלת ז, כו)

קנא

(ח"א כג, ג-בסוף)

ה'פרנסה' - הוא בחינת 'אשה', כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין פא):

"היורד לפרנסת חברו, פאלו בא על אשתו". ו'פרנסה' שהוא "בעצבון" (בראשית ג, יז), היא בחינת (קהלת ז, כו): "מוצא אני מר ממות את האשה" - בחינת 'מרירותא דעלמא', שצריך להמתיקה על-ידי 'מלח'

ועל-כן להפך ב'פרנסה דקדשה', בתיב (משלי יח, כב): "מצא אשה מצא טוב" וכו'. ו"אין טוב אלא צדיק" (יומא לח:), הינו 'ברית' וכו'. בחינת (במדבר יח, יט): "ברית מלח", שהוא ממתיק מרירותא, הינו: 'תאות ועצבון הפרנסה' וכו'.

וזה בחינת (ברכות ח): "מצא או מוצא" - ש'תאות' ממון' הוא בחינת: "מוצא אני מר ממות את האשה וכו'", פנ"ל. פי בן מבאר בתקונים (קלד. על קהלת שם): "ומוצא אני מר ממות את האשה", "ודא טחול" וכו'.

אך 'פרנסה דקדשה', הוא בחינת: "מצא אשה מצא טוב" וכו', שהוא בחינת ה'צדיק' פנ"ל. פי ה'צדיק-האמת' נצול מזה, פי אין ה'ממון' מזיק לו, פי עליו נאמר (קהלת שם): "טוב לפני האלקים ימלט ממנה" וכו'.

כמו שכתוב שם בתקונים (קמ:): "ואמאי אתקריאו רביא, בגין דלא אית בהון דעת לאשתזבא מנה, אבל לב מבין' (ברכות סא). אשתזיב מנה דתמן צדיק. ורזא דמלה (קהלת שם): 'טוב לפני האלקים ימלט ממנה, וחוטא ילכד בה'".

פי צריך חכמה ודעת גדול לזה, שלא יזיקנו הממון, שלא יכלה ימי חייו. פי רב העולם נלכדו בזה, הינו ב'תאות' ממון, והממון הורגת וממית אותם פנ"ל, ואי-אפשר להנצל מזה, כי-אם על-ידי הצדיק, שנאמר עליו: "טוב לפני האלקים ימלט ממנה" וכו' פנ"ל, אשרי לו.

קנב.

(עלים-לתרופה, ד' בשלח תקצ"ב)

אֲשֶׁרִי הַמִּתְפַּלֵּל בְּכָל יוֹם שְׂיִזְכֶּה לְהַנְצִיל
מִמְרִירוֹתָא דְהָאֵי עֲלֵמָא, שְׁעָלְיוּ
נְאָמַר (קהלת ז, כו): "וּמוֹצֵא אֲנִי מֵרַמְמוֹת" -
שֶׁהוּא מְרִירוֹת דְאֵגַת הַפְּרִנְסָה וְחֻמְדַּת הַמְּמוֹן
וְהַעֲשִׂירוֹת. אֲשֶׁרִי הַזֹּכֵה לַעֲשִׂירוֹת אֲמַתִּי
שֶׁהוּא "הַשְּׂמַח בְּחֻלְקוֹ" (אבות פ"ד מ"א), שְׁעָלְיוּ
נְאָמַר (שם): "טוֹב לִפְנֵי אֱלֹקִים יִמְלֹט מִמְּנָה"
וְכוּ'.

קנג.

(עלים-לתרופה, א' במדבר תקצ"ג)

וְזָכַר הֵיטֵב הַלְשׁוֹן-הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שְׂגָלָה הוּא
ז"ל בְּלִשׁוֹנוֹ הַקְּדוֹשׁ (ח"א כג הנ"ל):
שְׁחֻמְדַּת-הַמְּמוֹן הוּא מְרִירוֹתָא דְעֲלֵמָא,
"מֵרַמְמוֹת" (קהלת ז, כו), וְהוּא נִמְשָׁךְ מִפְּגַם-
הַבְּרִית'. וְאִי-אֶפְשָׁר לְהַמְתִּיקוֹ, כִּי-אִם עַל-יְדֵי
"בְּרִית מְלַח עוֹלָם" (במדבר יח, יט), שֶׁהוּא
הַצְּדִיקָה-אֲמַת'.

קנד.

(עלים-לתרופה, ב' ויחי תקצ"ו)

וְכָל מִכְתָּבֶיךָ בְּכֶם שְׂפָה אַחַת לָהֶם,
צוּעֵקִים בְּקוֹל מֵרַעַל מְרִירוֹת עוֹלָם-
הַזֶּה, הַמְּלֵא יְגוֹנוֹת, הָעוֹזֵר עַל כָּל אֶחָד, לֹא
רְאִי זֶה בְּרִאֵי זֶה, אֲבָל בְּכֶם סוּבְלִים מְרִירוֹת
גְּדוֹל.

וְכָל מִינֵי מְרִירוֹת שֶׁל כָּל אֶחָד בְּגוֹף וּנְפֶשׁ
וּמְמוֹן, הַכֹּל נִמְשָׁךְ מִהָרַע-הַכּוֹלֵל,
שֶׁהוּא הַתְּאוּהָה-הַכְּלִית', אֲשֶׁר עָלֶיהָ נְאָמַר
(קהלת ז, כו): "וּמוֹצֵא אֲנִי מֵרַמְמוֹת וְכוּ', אֲשֶׁר
הִיא מְצוּדִים" וְכוּ'.

אֲךָ בְּזֶה בְּעֶצְמָהּ יֵשׁ לָהּ וְלָנוּ לְשִׂמְחָה, מֵאַחַר
שֶׁאֲנוּ יוֹדְעִים מִמְּלַחָא' הַמְּמַתִּיק
מְרִירוֹתָא דְעֲלֵמָא וְכוּ'.

קנה.

(עלים-לתרופה, יום ד', ראש-ח'דש

תמוז תר"ב, בארדיטשוב)

מָה שְׂנַעֲשֶׂה בְּעוֹלָם, רוֹאִין בְּדַרְךְ בְּיוֹתֵר,
בְּפִרְט בְּפִרְכִּים הַגְּדוֹלִים כְּמוֹ פֶּה.
צַעֲקַת כָּל אֶחָד וּמְרִירוֹתוֹ, עַד לְשָׁמַיִם יִגִּיעַ.
וְהַמְּבִין שׁוֹמֵעַ, שְׁבַפְנִימְיוֹתָם צוּעֵקִים: 'מָה
הַתְּכַלִּית, וּמָה יִהְיֶה בְּסוּפְנוֹ וְכוּ'!?

אֲךָ בְּחִיצוֹנִיּוֹת שׁוֹמְעִים בְּיוֹתֵר 'צַעֲקַת
הַמְּצִיאָה' שְׂמוֹצֵא כָּל אֶחָד וְאֶחָד,
שֶׁהוּא עֲנִין (קהלת ז, כו): "וּמוֹצֵא אֲנִי מֵרַמְמוֹת
אֶת הָאִשָּׁה", "שֶׁהוּא הַפְּרִנְסָה", כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ
רַז"ל (יבמות סג:). וְגַם כְּפִשׁוּטוֹ מָה שְׂסוּבְלִים
מִמְּנָה, וְהָעֵקֶר בְּדַבַּר הַפְּרִנְסָה.

וְרוֹאִים בְּחוּשׁ מָה שֶׁאָמַר אֲדוֹנָנוּ מוֹרְנוּ
וְרַבְּנֵנוּ ז"ל (ח"א כג הנ"ל): "שְׂאֵלְמָלָא
מְלַחָא, לֹא הוּי עֲלֵמָא יְכִיל לְמַסְבֵּל
מְרִירוֹתָא", וְזֹאת נְחֻמְתִּי בְּעַנְיִי, מָה שֶׁאֲנִי
יּוֹדֵעַ בְּבִירוֹר כְּלִיזָה. וּבְחֻסְדֵי הַשֵּׁם הַגְּדוֹלִים
הוֹדִיעַ לִי מֵהַ"בְּרִית מְלַח עוֹלָם" (במדבר יח, יט),
הַמְּמַתִּיק כְּלִיזָה.

"בְּקִשׁוֹ חֲשִׁבְנוֹת רַבִּים" (קהלת ז, כט)

קנו.

(ח"א נא)

'אֲמַת' הוּא אֶחָד'. לְמִשְׁלָל: עַל 'כְּלִי-כֶסֶף'
כְּשֶׁאֲמָרִים עָלָיו שֶׁהוּא 'כְּלִי-כֶסֶף'
- הוּא הָ'אֲמַת'. אֲבָל כְּשֶׁאֲמָרִין עָלָיו שֶׁהוּא
'כְּלִי-זָהָב' - הוּא 'שְׁקֵר'.

נִמְצָא: שֶׁהָ'אֲמַת' הוּא אֶחָד', כִּי אִי-אֶפְשָׁר
לִזְמַר 'אֲמַת', רַק שֶׁהוּא 'כְּלִי-כֶסֶף',
לֹא יוֹתֵר; אֲבָל הַ'שְׁקֵר' הוּא הַרְבֵּה, כִּי אֶפְשָׁר
לִזְמַר שֶׁהוּא 'כְּלִי-זָהָב', וְכְלִי-נְחֹשֶׁת, וְשֶׁאֵר
שְׂמוֹת'.

נמצא: שֶׁהַשָּׂקֵר הוּא בְּבַחֲיֵנֶת (קהלת ז, כט):
"בְּקִשׁוֹ הַשְּׁבִנּוֹת רַבִּים".

וְקִדְמֵ-הַבְּרִיאָה, כְּשֶׁהָיָה הַבְּרִיאָה בְּכַח
בְּבִיכּוֹל, קִדְמֵ שְׁהוֹצִיא
אֶל הַפֶּעַל - הָיָה כְּלוֹ אֶחָד, וְכִלּוֹ אֲמַת,
וְכִלּוֹ טוֹב, וְכִלּוֹ קִדְשׁ. אֲפִלּוֹ שֵׁם טְהוֹר לֹא
הָיָה שִׁיָּד לֹמֵר, כִּי טְהוֹר אֵין שִׁיָּד אֲלָא
כְּשִׁישׁ טְמֵאָה וְכוּ', אֲבָל כְּשִׁפְלוֹ אֶחָד, אֵין
שֵׁם בְּחִינַת "הַשְּׁבִנּוֹת רַבִּים", שֶׁהוּא עֵקֶר
הַדָּעָה וְהַטְּמֵאָה (עי' עוֹד בַּפְּנִימִים).

"חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" (קהלת ח, א)

קנז

(ח"א א)

הַשֶּׁכֶל - הוּא אֹזֵר גָּדוֹל, וּמְאִיר לוֹ בְּכָל
דְּרָכָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ח, א):
"חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".

קנת

(ח"א יג, בסוף)

"בְּאֹזֵר פָּנֶיךָ" (תהלים פט, טז) - זֶה בְּחִינַת
הַשֶּׁכֶל, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת ח, א):
"חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".

קנט

(ח"א לה, ה)

יֵשׁ כַּמָּה בְּחִינּוֹת בְּאֹזֵר-הַפְּנִימִים. כִּי יֵשׁ
מְקַבְּלִים הַשֶּׁכֶל מֵאֹזֵר-הַפְּנִימִים שֶׁל
הַתּוֹרָה, כִּי שְׁבַעִים פְּנִימִים לַתּוֹרָה; וְיֵשׁ
מְקַבְּלִים מֵאֹזֵר פָּנֵי הַצַּדִּיקִים, כְּשֶׁהַצַּדִּיק
מְסַבֵּיר לוֹ פְּנִימִים, אֲזִי מְקַבֵּל שֶׁכֶל-חֲדָשׁ
וְנִשְׁמָה-חֲדָשָׁה.

כִּי עֵקֶר הַשֶּׁכֶל - מֵאֹזֵר-הַפְּנִימִים, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(קהלת ח, א): "חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".

קס

(ח"א נז, ו)

עֵקֶר הַ"צֵּלִים" [אַלְקִים] (בְּרֵאשִׁית א, כז; ט, ו)
הַמְאִיר בְּפָנֵי הָאָדָם, הִיא חֲכָמוֹת
הַבוֹרָא, שֶׁנֶּתַן לְאָדָם יִתְרוֹן עַל הַבְּהֵמָה,
הִיא הַמְאִירָה בְּפָנֵי אָדָם, בְּבַחֲיֵנֶת (קהלת ח, א):
"חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".

קסא

(ח"א ס, ו)

כְּשֶׁאוֹכֵל בְּקִדְשָׁה וּבְטְהָרָה - אֲזִי הוּא
בְּחִינַת: "לֶחֶם הַפְּנִימִים" (שְׁמוֹת כה,
ל; לה, יג; לט, לו) - כִּי הַשֶּׁכֶל הוּא הַפְּנִימִים, כְּמוֹ
שֶׁכְּתוּב (קהלת ח, א): "חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".

אֲבָל כְּשֶׁאֵין אֲכִילָתוֹ בְּקִדְשָׁה - אֲזִי אוֹבֵד
פָּנָיו, הֵינּוּ הַשֶּׁכֶל, וְנוֹפֵל לְבַחֲיֵנֶת
שִׁנְיָה.

קסב

(ח"א קא)

כִּי שְׁלוֹמֵד בְּעֵינָיו, שֶׁמְעִין וּמְבִין חֲכָמוֹת-
הַתּוֹרָה - זֶהוּ בְּחִינַת 'אֲנַפְיֵן-נְהִירִין',
בְּחִינַת (קהלת ח, א): "חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו".
כִּי כָל מִי שֶׁאָדָם מְשִׁיג בְּשֶׁכֶלּוֹ, הוּא בְּחִינַת
'אֲנַפְיֵן-נְהִירִין, וּמִי שֶׁאֵינוֹ מְשִׁיג, הוּא בְּחִינַת
'אֲנַפְיֵן-חֲשׁוּכִין'.

קסג

(ח"א רל)

דָּע: כִּי שִׁישׁ לוֹ עֵינַיִם לְרֵאוֹת, יְכוּל לְרֵאוֹת
וּלְהַבִּיר בְּפָנִים שֶׁל הַתְּלָמִיד, מִי הוּא
רְבוֹ, וּבְלִבּוֹ שֶׁרָאָה רְבוֹ פֶּעַם אַחַת, כִּי (קהלת ח,
א): "חֲכַמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". נִמְצָא:
כְּשֶׁהַתְּלָמִיד מְקַבֵּל חֲכָמַת רְבוֹ, הוּא מְקַבֵּל
'פָּנָיו'.

וּבְשִׁבְלֵ-זֶה צָרִיךְ לְהִסְתַּבֵּל בְּפָנֵי רְבוֹ,
בְּשַׁעָה שֶׁמְקַבֵּל חֲכָמַתוֹ, כְּמוֹ

שְׁכָתוֹב (ישעיה ל, כ): "וְהָיוּ עֵינֶיךָ רְאוּת אֶת מוֹרֵיךָ" - בִּי ה'חֲכָמָה' הוּא ב'פָּנִים, כַּנִּל. וְעַל־כֵּן כְּשֶׁמֶסְתַּכֵּל ב'פָּנֵי הַתְּלָמִיד, יְכוּל לִידַע מִי הוּא רַבּוֹ, כַּנִּל. (עֵינִי סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת הַמּוֹבָא לְקַמּוֹ).

קסד.

(שיחות-ה'ר"ן פז)

אֲמַרִי אֲנָשִׁי: 'כָּל נָעַר יֵשׁ לוֹ אִשָּׁה נְאֻה'. וְזֶה יֵשׁ לְהַבִּין: כִּי עַקֵּר הַשֶּׁכֶל הוּא מִהַמָּח. וְהַמָּח שׁוֹאֵב מִמָּח שְׁבַעֲצָמוֹת שֶׁנִּשְׁקָה עַל־יְדֵי יַחֲוֹת וְשִׁמְנוֹנִית הַגּוֹף. וְזֶהוּ עַקֵּר 'קִיּוּם הַשֶּׁכֶל'.

וְעַל־כֵּן מִי שֶׁהוּא נָעַר, וְאִין שֶׁכָּלוּ בְשִׁלְמוֹת, וְנִשְׁאָר מַחוּ כָּנוּס בְּעֲצָמוֹת. וְעַל־כֵּן 'בֵּת זִוְגוֹ' שֶׁנִּלְקָחָה מִן הָעֲצָמוֹת, כָּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בְּרֵאשִׁית ב, כא): "וַיִּקַּח אַחַת מִצְלָעֵתָיו" - נִמְשָׁךְ אֵלֶיהָ רַבּוּי הַמָּח שֶׁנִּשְׁאָר כָּנוּס בְּעֲצָמוֹתָיו אֲשֶׁר מִשָּׁם נִלְקָחָה.

וְעַל־כֵּן 'בֵּת זִוְגוֹ' נְאֻה - כִּי עַקֵּר הַיְפִי עַל־יְדֵי הַמָּח וְהַחֲכָמָה, בְּבַחֲיִנַת (קַהֲלַת ח, א): "חֲכָמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו". וְעַל־כֵּן הִיא נְאֻה - מִחֲמַת שֶׁנִּמְשָׁךְ אֵלֶיהָ רַבּוּי הַמָּח, כִּי הִיא "עֵצָם מִעֲצָמָיו" (בְּרֵאשִׁית ב, כג) שֶׁל זֶה שֶׁאִין שֶׁכָּלוּ שְׁלֵם, וְנִשְׁאָר מַחוּ כָּנוּס בְּעֲצָמוֹתָיו.

וּבְקִדְשָׁה - זֶה בַּחֲיִנַת שֶׁנִּמְשָׁכִין שְׂרָשִׁי הַדַּעַת אֶל ה'אֶתְרוֹג' וְכוּ'.

קסה.

(סִפְרֵי־הַמִּדּוֹת, לַמּוֹד ח"ב טו; רֵאֵיָה יב)

זְכִי־הִרְאוּת, יְכוּלִין לְהַפִּיר אֶת הָאָדָם, מִי רַבּוֹ שֶׁלְמָדוֹ תוֹרָה. וְדוֹקָא כְּשֶׁמִּפְרִין אֶת 'תָּאִיר פָּנֵי הָרַב' - כִּי עַל־יְדֵי הַהֲלָכוֹת שֶׁלְמָד מִרַבּוֹ, נִעֲשֶׂה פָּנֵי

הַתְּלָמִיד כְּתָאִיר פָּנֵי הָרַב, כִּי ה'הֲלָכָה' הוּא חֲכָמָתוֹ הַמְאִיר תָּאִיר פָּנָיו, "חֲכָמַת אָדָם תָּאִיר פָּנָיו" (קַהֲלַת ח, א). וְכִשְׁמִקְבֵּל ה'הֲלָכָה', מְקַבֵּל חֵלֶק מִתָּאִיר פָּנָיו. וְלִפִּי רַבּוּי הַהֲלָכוֹת, כֵּן נִתְרַבֵּה חֵלְקֵי תָאִיר פָּנָיו (עֵינִי לְקוּטֵי־מוֹהָר"ן ח"א רל הַמּוֹבָא לְעִיל).

"וְגַם אִם יֹאמַר הַחֲכָם לְדַעַת לֹא יוּכַל לְמַצֵּא"
(קַהֲלַת ח, ז)

קסו.

(עֲלִים-לְתִרּוּפָה, ו' עַקֵּב תַּקְצ"ז)

וְזָכַר הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב: שֶׁאַתָּה עֲתָה בְּזֶה הָעוֹלָם הַעוֹבֵר, אֲשֶׁר אִין לְעַמֵּד עַל "הַמַּעֲשֶׂה הַנִּעֲשֶׂה תַּחַת הַשָּׁמַשׁ" (קַהֲלַת), בְּפָרֵט בְּדוֹרוֹת הַלָּלוּ, וְכִמוֹ שֶׁאֲמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עָלָיו הַשְּׁלֹום (קַהֲלַת ח, ז): "וְגַם אִם יֹאמַר הַחֲכָם לְדַעַת לֹא יוּכַל לְמַצֵּא" וְכוּ'.

וְכָל אָדָם מְלֵא נְסִיוֹנוֹת וּבַחֲיִנוֹת וְצִרוּפִים בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וְגַם בְּכָל שָׁעָה, וְ"אִין לָנוּ עַל מִי לְהִשְׁעוֹ, כִּי־אִם עַל אַבִּינוֹ שֶׁבְּשָׁמַיִם" (סוֹטָה פ"ט מ"ט; ו' דף מט.), וְעַל כַּחוֹ שֶׁל זְקוּדָתְךָ דְקִדְשָׁה.

"וְאִין שְׁלִטוֹן בְּיוֹם הַמּוֹת" (קַהֲלַת ח, ח)

קסז.

(ח"א ו, בְּסוּף)

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְגו', קִרְא אֶת יְהוֹשֻׁעַ וְגו', וְאַצְוֵנו" (דְּבָרִים לא, יד) - כִּי מֹשֶׁה הָיָה צָרִיךְ אֲזַי לְמַסַּר הַכֹּל לְיְהוֹשֻׁעַ, "וְאִין שְׁלִטוֹן בְּיוֹם הַמּוֹת" (קַהֲלַת ח, ח), כִּי בְּשַׁעַת ה'הִסְתַּלְקוֹת הַצַּדִּיק' אִין לוֹ שְׁלִיטָה וְכַח לְהֵאִיר

ל'יהושע', על-כן דיק: "ואצוננו", אני בעצמי - כי חזרה הממשלה להקדוש-ברוך-הוא.

"עת אשר שלט האדם באדם לרע לו" (קהלת ח, ט)

קסת.

(ח"א סב, ה)

עקר 'יניקת הקלפות, אינו אלא מ'אחורי' הקדשה, כי מ'פני-הקדשה' אי-אפשר להם לינק, מחמת 'בהירות אור'. אלא לפעמים נותנים להם מלמעלה במכון פח לינק מ'פני-הקדשה'.

וכל-זה אינו אלא לרע להם, בחינת (קהלת ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו", והוא מכון מהשם-יתברך, כדי להוציא בלעם מפיהם.

קסט.

(ח"א קסג)

והנה כשה'דבור', הוא 'דבור הקדוש' בחינות 'שרה', שהיה שכינה עמה - אף שהיה צר לאברהם מאד מאד בעת שנלקחה - עם-כל-זה ידע ובטח בהשם, שהוא טובה גדולה שנתפסה לשם, שנעשה מזה נחת גדול להשם-יתברך.

שהוא בחינת (קהלת ח, ט): "עת אשר שלט האדם באדם לרע לו" - שלקטה משם 'ניצוצות-הקדושים', בידוע (לקוטי-תורה, פרשת לך-לך).

"יש הבל אשר נעשה על הארץ, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים, אמרתי שגם זה הבל" (קהלת ח, יד)

קע.

(ח"א יג, ו)

"ואי דלינו טפי הוה מקלינו מהבלא" (בבא-בתרא עג.) - כי "יש הבל אשר נעשה על הארץ, אשר יש צדיקים אשר מגיע אליהם כמעשה הרשעים וכו'" (קהלת ח, יד). ועל-ידי ה'הבל' הזה, רבים נתפקרו, שרואים "צדיק ורע לו, רשע וטוב לו" (ברכות ז).

"ואי דלינו הרבה נפשות" - אזי בודאי "הוה מקלינו", לשון 'קולא'. "מהבלא" - מ'הבל' הזה, ולא היה הבל הזה כל-כך קשה על העולם.

קעא.

(ח"א לא, ח-בסוף)

כשאדם משתוקק לאיזה דבר, ומוציא השתוקקותו אחר-כך ב'הבל פיו' כנ"ל - אזי נעשה ה'נפש', וה'נפש' הזאת, הולכת באויר, ומגיע לאדם אחר, ומעוררת את האדם אחר לתשוקה.

כי על-ידי ה'כסופין', נעשה 'זווג', כי על-ידי מה שהוא נכסף אל הדבר, נעשה 'נפש', ועל-ידי מה שהוא נכסף לדבר, חוזר הדבר וכוסף אליו, ומזה נתהוה גס-כן 'נפש', וה'נפשות' מזדווגין. וזה בחינות 'גלגולי הנפשות' וכו'.

וכלל הדבר: ש'מאד יקר הכסופין וההשתוקקות לדבר-שבקדשה, כי-על ידם נתהוה 'נפש', ונגמר על-ידי ה'דבור', ויוצא ומתגלגל.

ולפעמים מתגלגל ובא ה'נפש-דקדשה' לתוך ה'רשע', ונופלים לו 'הרהורי-תשובה', ותוכל להחזירו למוטב.

וכן להפך: כ'מה רעות גורמים הכסופין לדבר רע חסו-שלום - כי ה'נפש'

שנתהוה על-ידי 'פסופין-רעים', מתגלגל
לפעמים לתוך ה'צדיק, ותוכל להחטיאו
חס-ושלום.

וזה בחינת (קהלת ח, כד): "יש הבל אשר
נעשה על הארץ" וכו' - זהו בחינת
'גלגולי-נפשות'.

ולפי התשוקה, לפי הנפש - בן נתעורר
האדם. אם התשוקה בא מצדיק
לרשע - אזי נתעורר הרשע ב'הרהורי-
תשובה'; ואם להפך, להפך. והכל נעשה על-
ידי ה'הבל פיו', שהוא ה'נפש' וכו'.

"הבל" - הוא בחינת ה'בל פה', שמשם
יוצאים ה'נפשות'.

ועל-ידי-זה (שם): "יש צדיקים אשר מגיע
אליהם כמעשה הרשעים" -
על-ידי שמתגלגל לתוכן 'נפש' מ'פסופין-
רעים'.

"ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה
הצדיקים" (שם) - על-ידי שמתגלגל
לתוכן 'נפש' מ'פסופין-טובים'.

ולפעמים ה'צדיק' מתקן ה'נפש רעה'
שמתגלגל אליו; וכן ה'רשע'
מקלקל ה'נפש קדושה' שמתגלגל בתוכו.

אך בתחלה בעת שמגיע ה'נפש' - על-זה
אמר הכתוב (שם): "יש צדיקים
שמגיע" וכו' - כי בודאי נופלים לו 'הרהורי-
עברה', בעת שמגיע אליו 'נפש רעה'
מ'פסופין-רעים'. אך אחר-כך אפשר
שתחטיאו; ואפשר שהוא יתקן הנפש.

וכן (שם): "יש רשעים שמגיע" וכו' -
שנופלים לו בודאי 'הרהורי-תשובה',
בעת שהגיע אליו 'נפש קדושה' מ'פסופין-
קדושים'. אך אחר-כך אפשר שהוא יקלקל
ה'נפש-הקדושה'; או שתחזירו למוטב.

קעב.

(ח"א קט)

יש הבל אשר נעשה על הארץ, אשר יש
צדיקים שמגיע אליהם כמעשה וכו'"
[הרשעים. ויש רשעים שמגיע אליהם כמעשה הצדיקים]
(קהלת ח, יד).

פרוש: "הבל" - הינו: ה'בל פה' היוצא
מה'גרון', מגנוחי דקננת, כל אחד
לפי ערכו וכו'. יש רשע כל ימיו, ומתאנח
ונה על העבר; ויש חס-ושלום, צדיק מעקרו,
ותוהא על הראשונות, ונה ומתאנח גם-כן.

והנה יש שני חבלים: 'חבל-דקדשה';
וכנגדו דטמאה. והבחירה חפשית,
מי שמקדש עצמו מקשר עצמו ב'חבל-
דקדשה', ולהפך חס-ושלום, מי שטמא
עצמו, מקשר עצמו ב'חבל-דטמאה'.

והנה: ה'נה' וה'אנחה', הוא בחינת 'מיתה'
בגוף ונפש.

בגוף - כמו שאמרו רז"ל (פרכות נח):
"אנחה שוברת גופו של אדם".

ובנפש גם-כן - כי ידוע (זהר ויחי ריח: טעמי-
המצות, פרשת ויחי) מה שפכתוב (תהלים
קד, כט): "תסף רוחם יגעונו" - כי "קדם
המיתה נתוסף רוחם, ואזי יגעונו".

כמו-כן ה'נה' וה'אנחה', אם תדקדק
ותעין בה, איך היא נמשכת אל
ה'גרון', היא בבחינת: "תוסף רוחם" - כי לפי
שעה קלה נתוסף רוחו, וכמעט רגע תגוע
ותאסף.

והנה: מי שמתאנח ונה על עברות שבידו,
ורוצה לשוב בתשובה - אזי
ב'אנחה' זו, הוא נגוע ונאסף מן ה'רע' שהיה
בידו, בבחינת: "תוסף רוחם יגעונו"; ונדבק
אל ה'קדשה'.

וְכֵן לְהַפְדֵּךְ חִסְיוֹשְׁלוֹם: מִי שֶׁנָּחַ וּמִתְאַנַּח
עַל הַטּוֹב שֶׁבִידוֹ, וְרוֹצֵה לְדַבֵּק עִצְמוֹ
בְּטִמְאָה - אֲזִי נִגְוֶעַ וְנֶאֱסָף רֹחוֹ דְקִדְשָׁה,
וְנִדְבַק אֶל הַטִּמְאָה'.

וְזֶהוּ (קהלת שם): "יֵשׁ הֶבֶל" - הֵינּוּ: ה'הֶבֶל
פֶּה' מִה'נֶפֶשׁ' וְה'אֲנָחָה' שֶׁהוּא נָח
וּמִתְאַנַּח.

"יֵשׁ צְדִיקִים" - שֶׁתּוֹהֵין עַל הָרֵאשׁוֹנוֹת,
וְיוֹצֵא ה'הֶבֶל' מִפִּיהֶם, מִה'אֲנָחָה'.

"וּמִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הָרָשָׁעִים" - כִּי
נִדְבַקִין אֶל הַסְטֵרָא-אֲחָרָא
וְהַטִּמְאָה.

"וְיֵשׁ רָשָׁעִים" - שֶׁנּוֹהֵים וּמִאֲנָחִים,
וּמִה'הֶבֶל' שִׁיּוֹצֵא מִפִּיהֶם "מִגִּיעַ
אֲלֵיהֶם כְּמַעֲשֵׂה הַצְדִיקִים" - כִּי נִפְסְקִין
מִה'טִמְאָה', וְנִדְבַקִין אֶל ה'קִדְשָׁה'.

וְהַכֹּל: כִּי "אֵת זֶה לְעֵמֶת זֶה" (קהלת ז, יד) -
וְצָרִיךְ לְהִיּוֹת לוֹ חִיּוֹת מ'הֶבֶל',
מֵאֲחָד שֶׁבִשְׁנֵיהֶם, וְתִכְף שֶׁהוּא נִפְסַק מ'הֶבֶל'
זֶה, הוּא נִדְבַק ב'הֶבֶל' שֶׁנִּגְדָּדוּ.

עַל-כֵּן טוֹב לְהַרְגִיל אֶת-עִצְמוֹ: לְהִתְאַנַּח
עַל מַעֲשָׂיו שֶׁאֵינֶם טוֹבִים, וְלִכְסֹף
וְלִהְשֵׁתוֹקֵק בְּתִקְוָה אֲנָחָתוֹ לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם-
יִתְבָּרֵךְ! - כִּי עַל-יְדֵי 'אֲנָחָה' זֹאת, נִפְסַק
מ'הֶבֶל' דְטִמְאָה', וְנִתְקַשֵּׁר ב'הֶבֶל' דְקִדְשָׁה',
כִּנְ"ל.

וְה'אֲנָחָה' שֶׁמֵאַנַּח הָאָדָם עַל עֲוֹנוֹתָיו, אוֹ
עַל מַעוֹט הַשְּׂגָתוֹ - הוּא יוֹתֵר
טוֹב מִכְּמָה סְגוּפִים וְתַעֲנִיּוֹת וְכוּ'. (עין חַיִּי-
מוֹתֵר"ן בְּקִטְעֵי הַבַּא).

קעג

(חַיִּי-מוֹתֵר"ן לז)

מִי שֶׁרוֹצֵה לְשׁוֹב לְהֵשֵׁם-יִתְבָּרֵךְ, בְּוֹדָאֵי
צָרִיךְ לְעֵשׂוֹת עִצְמוֹ 'בְּרִיָּה-חִדְשָׁה'.

וְתִדְעַ: שֶׁבְּאֲנָחָה שֶׁנֵּאֲנַח, עוֹשֶׂה אֶת-עִצְמוֹ
'בְּרִיָּה חִדְשָׁה', כִּי הָאָדָם אֵינּוּ נָח מִהַנְּשִׁימָה,
כִּי בְּכָל עֵת הוּא מִנְשִׁים, הֵינּוּ: שֶׁמוֹצִיא הֶבֶל
וּמִכְּנִים הֶבֶל, וְזֶה עֵקֶר חִיּוֹתוֹ.

וְה'הֶבֶל' הַזֶּה, יֵשׁ לוֹ שְׂרֵשׁ לְמַעַלָּה. יֵשׁ ה'הֶבֶל'
טוֹב' שֶׁל ה'צְדִיק'; וְיֵשׁ ה'הֶבֶל' רַע'
שֶׁל ה'רָשָׁע'. וְה'צְדִיק' מִמְשִׁיךְ בְּכָל עֵת ה'הֶבֶל'
מִה'קִדְשָׁה'; וְה'רָשָׁע' מִמְשִׁיךְ ה'הֶבֶל'
מִה'טִמְאָה'.

נִמְצָא: כְּשֶׁאָדָם רוֹצֵה לְעֵשׂוֹת תְּשׁוּבָה -
צָרִיךְ לְרַאוֹת שִׁיפְסִיק ה'הֶבֶל' הָרַע'
מִלְּבוֹא בּוֹ. בְּכֵן יַעֲשֶׂה כֵּן: יֵאָנַח! - וְאֲנָחָה'
הוּא ש'מֵאֲרִיךְ הֶבֶל' בְּבִיאתוֹ וּבִיצִיאָתוֹ,
וּמִמְשִׁיךְ ה'הֶבֶל' בְּהוֹסְפָה, וְהוּי הַהוֹסְפָה כְּמוֹ
(תְּהִלִּים קד, כט): "תִּסַּף רוּחָם יִגְוֶעוּן".

הֵינּוּ: כְּמוֹ 'מִיתָה', כְּמוֹ שֶׁקָּדַם מִיתָה
נִתּוֹסַף בְּאָדָם ה'רוּחַ', וְאַחֲרֵי-כֵן מֵת
וְהוֹלֵךְ מִפְּנֵי ה'רוּחַ' (זֶהר וַיְחִי רִיחַ: טַעֲמֵי-הַמְּצוֹת,
פְּרִשְׁת וַיְחִי) - כֵּן כְּשֶׁנֵּאֲנַח, נִתּוֹסַף בּוֹ ה'הֶבֶל'
וְאַחֲרֵי כֵּן נִפְסַק מִן ה'הֶבֶל'. הֵינּוּ: שֶׁמִּתִּיר
אֶת-עִצְמוֹ מ'קוֹ ה'הֶבֶל'-הַטִּמְאָה, וּמִקְשֵׁר אֶת-
עִצְמוֹ ל'קוֹ ה'הֶבֶל'-הַטְּהוֹר, וּמִקְבֵּל הֶבֶל
וְחִיּוֹת מ'הֶבֶל'-הַטְּהוֹר'.

נִמְצָא: שֶׁעַל-יְדֵי 'אֲנָחָה' שֶׁנֵּאֲנַח עַל
עֲוֹנוֹתָיו, מִתִּיר אֶת-עִצְמוֹ מ'שְׂרֵשׁ-
הַטִּמְאָה', וּמִקְשֵׁר אֶת-עִצְמוֹ ל'שְׂרֵשׁ-
הַקִּדְשָׁה'.

וְזֶה בְּחִינַת 'תְּשׁוּבָה' - שֶׁשָּׁב מִה'טִמְאָה'
לְה'קִדְשָׁה'.

נִמְצָא: שֶׁמִּקְבֵּל 'חִיּוֹת חִדְשִׁי', וְגַם ה'גִּוּף'
נַעֲשֶׂה 'חִדְשִׁי'. כִּי אָמְרוּ רַז"ל (בְּרִכּוֹת
נח:): "אֲנָחָה שׁוֹבֵרֵת כָּל גּוּפוֹ שֶׁל אָדָם" -
נִמְצָא: שֶׁנַּעֲשֶׂה 'גִּוּף חִדְשִׁי'.

"בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְבָנִים" (קהלת ט, ח)

קעה.

(ח"א נט, ג-ד-ה-ז)

צָרִיךְ לְשָׁמֵר מְאֹד אֶת הַבְּגָדִים, שֶׁלֹּא יִבְזֶה אֶת הַבְּגָדִים, רַק לְשָׁמֵר בְּרָאוּי, שֶׁלֹּא יָבוֹא עֲלֵיהֶם שׁוֹם פֶּתֶם וּרְבָב. וְהַמְבִּזֶה אוֹתָם, נִמְצָא שֶׁהוּא כְּמוֹרֵד בְּמַלְכוּת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה עוֹשֶׂה פְרוּד בֵּין קֹדֶשׁ-אֶ-בְרִיךְ-הוּא וּשְׂכִינְתָהּ וְכוּ', בְּבַחֲיִנַת 'דָם נָדָה', בְּבַחֲיִנַת (ישעיה סג, ב): "מִדּוֹעַ אָדָם לְלִבּוֹשֶׁךָ". וְאֵז שׁוֹלְטַת "שִׁפְחָה בִּישָׂא" (זהר וְתַקוּנִים), שֶׁהִיא "אִשָּׁה רָעָה" (שַׁבַּת יא. ערוֹבֵין מֵא: יְבִמוֹת סג: וְעוֹד), שֶׁהִיא בְּחִינַת 'עַת רָעָה'.

כִּי "יֵשׁ כ"ח עֵתִים, עֵתִים לְטוֹבָה, עֵתִים לְרָעָה" (קהלת ג, א; תַּקוּנֵי-זֶהַר מ. קא:). וְצָרִיךְ לְהַכְנִיעַ "שִׁפְחָה בִּישָׂא" (זהר וְתַקוּנִים), שֶׁהִיא 'עַת רָעָה', בְּבַחֲיִנַת (קהלת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְבָנִים" - "בְּכָל עֵת" דִּיקָא. "בְּגִדֶיךָ לְבָנִים" - הֵינּוּ: בְּלֹא רְבָב, הֵינּוּ: בְּחִינַת 'טָהֳרַת הַשְּׂכִינָה מְנַדְתָּה'.

כִּי "שֵׁם"ה לֹא-תַעֲשֶׂה, תְּלוּיִם בְּשֵׁם"ה גִּידִים" (זהר וְיִשְׁלַח קעה:), שֵׁשׁ 'תְּהַלּוּכַת הַדָּמִים'. וּלְפִי בְּחִינַת לֹא-תַעֲשֶׂה שְׁעוֹבְרִים, כֵּן מְעוֹרְרִים 'דָם נָדָה' לְהַשְׂכִּינָה.

בְּכֵן צָרִיךְ לְהַמְתִּיק הַדָּמִים' הָאֵלוֹ, הֵינּוּ: לְתַקֵּן הַלְּאוּי' שֶׁהֵם הַגִּידִין, וְלְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לְבַנּוּגִית'.

וְזֶהוּ (קהלת ט, ח): "בְּכָל עֵת יִהְיוּ בְּגִדֶיךָ לְבָנִים" - "בְּגִדֶיךָ דִּיקָא", לְהַמְשִׁיךְ לָהֶם לְבַנּוּגִית'.

וְעַל-יְדֵי 'תַּקוּנֵי-הַבְּרִית', שֶׁהוּא 'בְּכָל-יְדֵי-תַּקוּנֵיךָ', נִתְתַּקֵּן מִמִּילָא כָּל

וְזֶה פְרוּשׁ (קהלת ח, יד): "יֵשׁ הֶבֶל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה עַל הָאָרֶץ" וְכוּ' - הֵינּוּ: "יֵשׁ צַדִּיקִים" (שם) שְׁעוֹשִׂים עֲבֹרוֹת גְּדוּלוֹת, וְזֶה מַחְמַת הַהֶבֶל, הֵינּוּ: שְׁתוּהִים עַל מַעֲשֵׂיהֶם הָרְאוּשׁוֹנִים, וְנִאֲנָחוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם-הַטּוֹבִים. וְעַל-יְדֵי 'אֲנַחוּ-תֵיהֶם', נִפְסְקוּ מִשְׁדַּשׁ הֶבֶל-הַטָּהוֹר, וְנִתְקַשְּׂרוּ לְהֶבֶל-הַטָּמֵא, וְהֶבֶל-הַזֶּה הַחֲטִיאִם.

וְהוּא-הַדִּין לְהַפְּךְ: מֵה שְׁרִשְׁעִים עוֹשִׂים מַצּוֹת גְּדוּלוֹת "כְּמַעֲשֵׂה הַצַּדִּיקִים - גַּם זֶה הֶבֶל" (שם) - הֵינּוּ: גַּם זֶה מַחְמַת הַהֶבֶל, הֵינּוּ: מַחְמַת 'אֲנַחָה' שֶׁנִּאֲנָחוּ עַל מַעֲשֵׂיהֶם-הַרְעִים, וְעַל-יְדֵי 'אֲנַחָה' קִשְׂרוּ עֲצָמָן לְהֶבֶל-הַטּוֹב, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּבָנוּ לְעִיל.

"לֶךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךְ" (קהלת ט, ז)

קעד.

(ח"ב ה, י)

כְּשִׁחֲלִים לְאָדָם חֲלוּם לֹא טוֹב, "הַתַּקוּן הוּא תַעֲנִית" (שַׁבַּת יא.), כִּי 'תַעֲנִית' הוּא בְּחִינַת שְׂמִחָה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תהלים צ, טו): "שְׂמִיחָנוּ כִּימוֹת עֲנִיתָנוּ" - שְׁעַל-יְדֵי 'תַעֲנִית' נַעֲשֶׂה שְׂמִחָה'. וְעַל-יְדֵי הַשְּׂמִיחָה' נוֹתְנִין חֲזוֹק לְהַמְלֶאכֶת, וּמִתְקַנְיִן וּמְכַנְיִעִין אֶת בְּחִינַת הַחֲלוּם רָע'.

וְעַל-כֵּן מִי שֶׁאֵין רוּצָה לְהַתְּעַנוֹת עַל הַחֲלוּם, "אוֹמְרִים לוֹ הַמִּיטִיבִין (קהלת ט, ז): "לֶךְ אֲכַל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךְ" (כִּלְבוּ סִימָן ל; בִּית-יוֹסֵף אֲרַח-חַיִּים רכ) - הֵינּוּ: שִׁיחָה אֲכִילָתוֹ בְּבַחֲיִנַת שְׂמִיחָה, שְׁעַל-יְדֵי-זֶה מְחַזֵּק אֶת הַמְּלֶאכֶת וּמְכַנְיֵעַ אֶת הַשְּׂדִים, שְׁעַל-יְדֵים נִתְקַלְקַל הַחֲלוּם' עַל-יְדֵי הַמְּאֲכָלִים'.

"כל אשר תמצא ידך לעשות בנחך עשה"
(קהלת ט, י)

קעז.

(חיי-מוהר"ן תצב)

לפעמים אדם מונע עצמו מפעשות איזה דבר שבקדשה, מחמת כבודות, מחמת רבוי המניעות שמונעים אותו מפעשותו, והוא אינו מתגבר לשפרם.

ולפעמים להפך, שהוא נמנע מדבר שבקדשה, מעצם קלותו, שהדבר הזה קל בעיניו מאד לעשותו, ומחמת-זה אינו מאמין שחיי נפשו יהיו תלויים בדבר קל כזה.

ובאמת "צדיכין לזהר במצוה קלה כבחמורה" (אבות פ"ב מ"א), "וארח חיים פן תפלים" (משלי ה, ו), "וכל אשר תמצא ידך לעשות בנחך עשה" (קהלת ט, י) - כי עקר הסתות ומניעות הבעל-דבר, הוא רק מניעות המח', שלפעמים מכניס במח האדם, שכבד עליו מאד לעשות הדבר, ומחמת-זה רוצה למנעו.

ולפעמים להפך, שמקל עליו ומקטין בעיניו אותו הדבר מאד, עד שאינו עולה על לב האדם שחיי נפשו תלויים בזה, והכל כדי למנעו חסוֹשֶׁלום. ולפעמים זאת המניעה, גדולה ביותר ממניעה ממש.

אבל "הולך בתם ילך בטח" (משלי י, ט), ואינו מסתכל על שום מניעה ובלבול שבעולם כלל, ו"כל אשר תמצא ידך לעשות בנחך עשה".

הלאוין שעבר, ונמשך להם לבנונית. כי יש מקומות צרים ודקים, שאי-אפשר לבוא לשם שום תקון, ב-אם על-ידי 'תקון-הכללי', שהוא זורק לבנונית ותקונים גם למקומות הצרים והדקים.

ובזה תלוי 'פרנסה בלי טרח' - הינו: על-ידי 'תקון-הכללי', שהוא 'תקון-הברית'. וזה תלוי בזה, 'פרנסה' תלוי בבחינת "בגדים לבנים".

ועל-ידי 'תקון-הכללי' שמעורר ה'מחין', וממשיך לבנונית לה'גידין', בבחינת: "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" - אזי נתרפאת מ'חולאת הנפילה' וכו'.

"ראה חיים עם אשה אשר אהבת" (קהלת ט, ט)

קעו.

(ח"א מז)

אנחנו בני-ישראל, מקבלין השפע דרך 'ארץ-ישראל'. 'ושפע ארץ-ישראל', היא הארת פני יעקב, הארת התפלין. ובשביל-זה פתיב בה: (בראשית מט, כא): "הנתן אמרי שפר" - פי "שפר", זה בחינת 'פאר', בחינת 'תפלין' - הינו: שהיא נותנת לנו אותיות הארה שקבלה מ'תפלין'.

וזה פרוש (קהלת ט, ט): "ראה חיים עם אשה". "הנותן אמרי שפר" - ראשי-תבות אש"ה. וזה: "ראה חיים" דיקא - פי 'תפלין' נקראים 'חיים' (מנחות מד:).

והינו: "ראה חיים", שהוא 'תפלין'. עם אשה" - שהוא גם-כן בחינות 'תפלין', פנ"ל.

קעה.

(לקוטי-הלכות, תפלין ה, ז)

צריך למצא בעצמו נקודות טובות,
ולתחיות את עצמו בכל פעם,
ולתחזק להתחיל בכל פעם מחדש, ואל
יאבד את עצמו לגמרי חסוֹשְׁלוֹם, ו"כל
אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה" (קהלת
ט, י).

קעט.

(לקוטי-הלכות, בציעת הפת ה, מ)

בעת שמתעורר איזה טוב באדם, שהוא
מבחינת (בראשית מא, נג): "שבע שני
השבע" - אזי יזדרז תכף, לצבר ולאסף "אכל
השנים הטובות" (שם פסוק לה), שיהיה אצלו
"לפקדון" (שם פסוק לו) ל"ימי הרעב".

הינו: שימהר לחטף תורה ותפלה
ומעשים טובים, כל מה שיוכל בעת
הטובה, כמו שכתוב (קהלת ט, י): "כל אשר
תמצא ידך לעשות בכחך עשה" וכו', כדי
שיהיה לו "לפקדון" ל"ימי הרעב" חסוֹשְׁלוֹם,
שהם בחינת ה"ימי רע" שצריכין
לעבר על האדם - שאז יוכל לתחיות את
עצמו בהטוב שקבץ בתחלה בימי נעוריו.

קפ.

(לקוטי-הלכות, חנכה ג, ז)

בשִׁאֲדָם זוכה לאיזה טוב, לבחינת ימי-
טוב - הוא צריך להשתדל
להרבות מאד במעשים טובים ובעסק-
התורה כל מה שיוכל, בבחינת (קהלת ט, י):
"כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה" -
עד שאתה בכחך, כמו שכתוב (שם יב, א):
"וזכר את בוראיה בימי בחורתיך, עד אשר
לא יבואו ימי הרעה" וכו'.

קפא.

(לקוטי-הלכות, בשר-בחלב ד, יב)

הכלל: שאין האדם יודע כלל, רק "כל
אשר תמצא לעשות בכחך עשה"
(קהלת ט, י). וכל-זמן שאתה יכול לחטף מזה
העולם העובר, איזה דבר שבקדשה, דבור
תורה, או תפלה, או איזה מצוה, צדקה
וגמילות-חסדים וכו' מה טוב! כי לא ישאר
לך סוף-כל-סוף פייאם זה לבד.

ואם בדרך זה תלך - להתגבר להתחיל
בכל פעם מחדש, ולחטף דברים
שבקדשה מה שתוכל - אז טוב לך לעולם,
וסוף-כל-סוף תגיע לתכלית הטוב והנצחית
בזה ובבא.

קפב.

(לקוטי-הלכות, רבית ה, כד)

"כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה"
(קהלת ט, י) - כי מאד עמקו מחשבותיו
יתברך, ו"הוא יודע יצרנו כי עפר אנחנו"
(תהלים קג, יד), ויקר בעיניו מאד כל תנועה
והעתקה פחותה שיערה שאדם ממשיך
עצמו להשם-יתברך בזה העולם הגשמי
מאד.

קפג.

(לקוטי-הלכות, תרומות ומעשרות ג, ג)

יקר בעיני השם-יתברך, כל תנועה ותנועה
שעושין בשבילו יתברך, עליבן "כל
אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה" (קהלת
ט, י), ואם אין אתה זוכה להתגבר לעשות
כראוי לך, על-כל-פנים עשה מה שתוכל, הן
מעט הן הרבה, ועל כל פנים לא תאבד
עולמך לגמרי חסוֹשְׁלוֹם.

קפד.

(לקוטי־הלכות, פקדון וארבעה שומרים ד, י)
כָּל מִי שְׂרוּצָה לְכַנֵּס בְּעִבּוּד־תְּהִשֵּׁם, צָרִיךְ לָזַהֵר מְאֹד לְאַחֵז בְּשִׁנְיָהֶם, בְּבַחֲנֵית (קהלת ז, יח): "טוב אשר תֵּאָחֵז בָּזָה, וְגַם מִזָּה אֵל תִּנָּח יָדְךָ" וכו', דהיינו להיות זריז גדול מאוד מאוד בעבודתו ותבִּרְךָ, "וְאֵת כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (שם ט, י) - בְּזִרְזוּת גְּדוֹל "דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ", וְלֹא לְדַחוּת מִיּוֹם לְיוֹם חֶסֶד־וְשָׁלוֹם וְכֵנ"ל.

וְאִי־עַל־פִּי־כֵן צָרִיךְ לְהִמָּתִין הַרְבֵּה הַרְבֵּה, שְׂאֵפְלוּ בְּשִׁרְוֹאָה שְׂאִין עֲבוּדָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת, וְאֵפְלוּ אִם לְפַעֲמִים אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲשׂוֹת כָּלֵל, אִי־עַל־פִּי־כֵן יִמָּתִין וַיִּצְפֶּה לִישׁוּעַת הַשֵּׁם, "כָּל מָה שֶׁתִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י), כִּי גַם זֶה בְּכָלֵל דוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה - כְּשֵׂאִין רוֹצִין לַעֲשׂוֹת הַמְצֹוה כִּי אִם כְּשִׂיּוּבֵל לְגִמְרָה בְּשִׁלְמוֹת, וּכְשִׁרְוֹאָה שְׁלֵא יוֹכֵל לְגִמְרָה - אֵינּוּ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹתָהּ כָּלֵל. וְזֶהוּ פָּגַם גְּדוֹל

קפה.

(לקוטי־הלכות, גזלה ה, יב)
"כָּל מָה שֶׁתִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י), כִּי גַם זֶה בְּכָלֵל "דוֹחֵק אֶת הַשְּׁעָה" - כְּשֵׂאִין רוֹצִין לַעֲשׂוֹת הַמְצֹוה כִּי אִם כְּשִׂיּוּבֵל לְגִמְרָה בְּשִׁלְמוֹת, וּכְשִׁרְוֹאָה שְׁלֵא יוֹכֵל לְגִמְרָה, אֵינּוּ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹתָהּ כָּלֵל, וְזֶהוּ פָּגַם גְּדוֹל, כִּי "אֲטוּ מָאן דְּלֹא יָכִיל לְמַעַבְדַּ בְּלִי מְצֹוה" וכו' [וכי מי שאינו יכול לעשות את כל המצוה, שלא יעשה גם חלק ממנה]?! (מנחות מד.).

קפו.

(עלים־לתרופה, א' בלק תקפ"ט)
חֲזַק וְאַמֵּץ בַּתּוֹרָה וּתְפִלָּה וְשִׁיחָה בִּינְךָ לְבִין קוֹנֵךְ בְּכָל מָה דְאֶפְשָׁר, וְ"כָל

אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י), כִּי "אֶחָד הַמְרֻבָּה וְאֶחָד הַמְמַעֵיט" (מנחות פ"ג מ"א) וכו'.

קפז.

(עלים־לתרופה, ג' פקודי תקצ"א)
וַיְהִיֶּה בְּעֵינֶיךָ דְּבָרִים אֵלֶּה בְּכָל יוֹם בְּחֻדָּשִׁים, לְבָלִי לְחַשֵּׁב מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ כָּלֵל, רַק "כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י) בְּכָל יוֹם וַיּוֹם.

קפח.

(עלים־לתרופה, ה' במדבר תקצ"א)
הַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ יִחַזַּק לְבָבְךָ, לְצֵאת חוֹבַת הַיּוֹם בְּכָל יוֹם וַיּוֹם, "כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ בְּכַחַךְ לַעֲשׂוֹת" (קהלת ט, י) בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְלְבָלִי לְהַנִּיחַ מִיּוֹם לְחֻבְרוֹ כָּלֵל.

קפט.

(עלים־לתרופה, אור ליום ב' ויחי תקצ"ד)
חֲזַק בְּנִי וְחֲזַק, וְ"כָל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י), וְעֲשֵׂה מָה שֶׁתּוֹכֵל לְחֲזַק עֲצֻמָּךְ לְשִׂמַּח אֶת נַפְשֶׁךָ.

קצ.

(עלים־לתרופה, מוצאי שבת שירה תקצ"ה)
כָּל יָמֵינוּ לֹא יִסְפִּיקוּ מָה שֶׁצָּרִיכִין לַעֲשׂוֹת וּלְתַקֵּן בָּזָה הָעוֹלָם, כִּי "הַיּוֹם קָצָר וְהַמְּלָאכָה מְרֻבָּה וְכוּ', וְלֹא עֲלִיךָ לְגַמֵּר אֶת הַמְּלָאכָה וְכוּ'" (אבות פ"ב מט"ו ט"ז), רַק "כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י).

קצא.

(עלים־לתרופה, ה' ויקרא תקצ"ז)
וְאִם אֵינְךָ יָכוֹל לְצַעֵק וּלְפָרֵשׁ שִׁיחָתְךָ כְּרֵאוּי, אִי־עַל־פִּי־כֵן "כָּל אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲשׂוֹת בְּכַחַךְ עֲשֵׂה" (קהלת ט, י).

"וְחִכְמַת הַמִּסְפֵּן בְּזוּיָהּ" (קהלת ט, טז)

"דְּבַרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים" (קהלת ט, יז)

קצו.

(ח"א רסו)

הָעוֹסֵקִין בְּבִנְיָן, מְזִיק לָהֶם, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (סוֹטָה יא): "כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיָן, מִתְמַסְפֵּן" - כִּי צָרִיךְ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחֻכְמָה וְשִׁכְל, וְאִזִּי אֵין מְזִיק לוֹ הַבִּנְיָן, וְאִזִּי רְאוּי לוֹ לִבְנוֹת בַּיִת.

כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (מְשָׁלֵי כד, ג-ד): "בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וּבִתְבוּנָה יִתְכַוֵּן, וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֵאוּ" - כִּי יֵשׁ לוֹ מְקוֹם לְהַכְנִים הַשֶּׁפַע.

אָבֵל כְּשׁוֹנֶה בְּלֹא שִׁכְל - אִזִּי מְזִיק לוֹ, וְעַל־כֵּן מִתְמַסְפֵּן, כִּי זֶה עֲנָשׁוֹ, עַל שֶׁפָּגַם בְּחֻכְמָה, כִּי הָיָה רְאוּי לוֹ לִבְנוֹת הַבַּיִת בְּחֻכְמָה בְּנ"ל.

וְעַל־כֵּן עֲנָשׁוֹ שֶׁמִּתְמַסְפֵּן, שְׂזָה בְּחִינּוֹת 'פָּגַם־הַחֻכְמָה, בְּחִינּוֹת: "חֻכְמַת הַמִּסְפֵּן בְּזוּיָהּ" (קהלת ט, טז).

קצז.

(ח"י-מוהר"ן נז)

כִּי שְׁבוּנָה בְּנִי, צָרִיךְ לִבְנוֹת בְּחֻכְמָה, כְּמוֹ שֶׁפְּתוּב (מְשָׁלֵי כד, א): "בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת". וּבְיִדְאֵי הַבוּנָה בְּחֻכְמָה, לֹא יִתְמַסְפֵּן, וְאִדְרָבָּא יִתְעַשֶּׂר, וְיִתְקַיֵּם בּוֹ (שָׁם; וְשָׁם פְּסוּק ד): "בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בַּיִת וְכוּ, וּבִדְעַת חֲדָרִים יִמְלֵאוּ".

אָבֵל כִּי שְׁבוּנָה בְּלֹא חֻכְמָה, מַעֲנִישִׁין אוֹתוֹ בְּעֲנִיּוֹת, וְעַל־יְדֵי־זֶה יִתְבַּזֶּה חֻכְמַתוֹ בְּבְחִינַת (קהלת ט, טז): "חֻכְמַת הַמִּסְפֵּן בְּזוּיָהּ", מִדָּה בְּנֶגֶד מִדָּה.

קצח.

(ח"א א)

דַּע: כִּי עַל־יְדֵי ה'תּוֹרָה' - נִתְקַבְּלִים כָּל הַתְּפִלוֹת וְכָל הַבְּקָשׁוֹת שֶׁאֲנִי מִבְּקָשִׁים וּמִתְפַּלְלִים. כִּי עַקֵּר מַה שֶּׁאֵין נִתְקַבְּלִין הַבְּקָשׁוֹת, הוּא מִחֻמַּת שֶׁאֵין לְהַדְבָּרִים 'חן', וְאֵין לְהַמְבַקֵּשׁ 'חן', שֶׁיִּכְנָסוּ הַדְּבָרִים בְּלִבּוֹ שֶׁל זֶה שֶׁמְבַקֵּשִׁין מִמֶּנּוּ.

אָבֵל עַל־יְדֵי ה'תּוֹרָה, שֶׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְחַבְּרִין וְנִתְקַשְּׁרִין הַנ' וְהַח' (ע"ו בַּפְּנִים), וְנַעֲשֶׂה 'חן', כִּי הַתּוֹרָה נִקְרְאת (מְשָׁלֵי ה, יט): "אֵילַת אֲהָבִים וַיַּעֲלַת חן", "שֶׁמַּעֲלָה חן עַל לִמְדֵיהָ" (ערוֹבִין נד:). אִזִּי זֹכָה שֶׁדְּבָרָיו הֵם דְּבָרֵי חן, וְאִזִּי נִתְקַבְּלִין דְּבָרָיו וּבְקָשׁוֹתָיו, כְּמוֹ מִי שֶׁמְדַבֵּר דְּבָרֵי חן, שֶׁנִּכְנָסִין הַדְּבָרִים בְּלִבּ הַמְתַּבַּקֵּשׁ, דִּהְיִינוּ זֶה שֶׁמְבַקֵּשִׁין מִמֶּנּוּ.

וְזֶה בְּחִינַת ת' - הֵינּוּ: עַל־יְדֵי שֶׁנִּתְחַבְּרוּ וְנִתְקַשְּׁרוּ הַח"י ת וְהַנּו"ן וְנַעֲשֶׂה בְּחִינַת "חן" - עַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'תּי"ו', לְשׁוֹן 'חֻקִּיקָה וְרִשְׁמָה' וְכוּ, שֶׁנִּחְקַק וְנִרְשָׁם מְקוֹם בְּלִבּ הַמְתַּבַּקֵּשׁ לְקַבֵּל הַבְּקָשָׁה.

וְזֶהוּ (קהלת ט, טז): "דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים" - "נַחַת" דִּיקָא. הֵינּוּ: בְּחִינַת 'חן' הַנ"ל, וְהַת' הַנ"ל, וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה אוֹתֵיּוֹת 'נח"ת', וְאִזִּי נִשְׁמָעִים דְּבָרָיו וְנִתְקַבְּלִין בְּקָשָׁתוֹ, בְּנ"ל.

"זַעֲקַת מוֹשֵׁל בְּכִסִּילִים" (קהלת ט, יז)

קצט.

(ח"א לו)

לְפַעֲמַיִם נוֹפֵל חֶסֶד־וְשָׁלוֹם בְּחִינּוֹת ה'מַלְכוּת־דְּקֻדְשָׁה, בְּחִינּוֹת 'חֻכְמַת־תְּתָאָה, לְצַלּוֹת שֶׁל אַרְבַּע מַלְכוּיּוֹת'.

ומי יכול לסבל את קול הצעקה והזעקה הגדולה, כשנופל ביניהם חסיוֹשָׁלוֹם, בבחינות (קהלת ט, יז): "זעקת מושל בכסילים" - דהינו: הזעקה כשנופל ה'ממשלה', בבחינות ה'מלכות', בבחינות ה'חכמה-תתאה'.

"בין הכסילים" - שה'כסיל' רוצה להתחכם, שרוצים לינק ולהמשיך לתודת החכמות שלהם, שהם 'כסילות' באמת, את בחינות ה'חכמה-האמתיות', בבחינות ה'חכמה-תתאה'.

"טובה חכמה מפלי קרב" (קהלת ט, יח)

ו.

(ח"א נח, ה)

כשה'חכמה' בקיומה ובשלמותה - אזי הוא בבחינת (זהר בראשית לב:): "חד עאל בין תרין" - שיכול ללחם מלחמת ה'" (במדבר כא, יד), בבחינת (קהלת ט, יח): "טובה חכמה מפלי קרב".

"לב חכם לימינו, ולב כסיל לשמאלו" (קהלת י, ב)

זא.

(ח"א ו, ב)

הדם שבהכל השמאלי שבלב, שם מדור היצירה, כמו שכתוב (קהלת י, יב): "ולב כסיל לשמאלו" (ברכות סא).

זב.

(ח"א סט)

"הנושא אשר לשם ממון, הוין לה בנים שאינם מהגנים" (קדושין ע) - כי כשנשא לשם ממון, ופונה עצמו להממון, הוא שוטה וכסיל.

כי (קהלת י, יב): "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו" - הינו שחכם כשנושא אשה, הוא פונה לימינו, הינו לה'תורה', שהוא בחינת 'מין', כמו שכתוב (דברים לג, ב): "מימינו אש דת למו". הינו: שנושא אשה בשביל התורה, כדי שילמד תורה בטורה וכו'.

אבל "לב כסיל לשמאלו" (קהלת שם) - שנושא אשה בשביל 'ממון', שהוא בחינת 'שמאל', כמו שכתוב (משלי ג, טז) "בשמאלה עשר וכבוד".

ונמצא: כשנושא לשם 'ממון', הוא 'כסיל', ופוגם ואובד דעתו, ועל-כן "הוין לה בנים שאינם מהגנים", מאחר שפגם ה'דעת', שמשם באים ה'בנים'.

זג.

(ח"א סט)

דע: שהחכם, בבחינת 'מותרי-מחין' ו'שערות' שלו, הם בבחינת 'שער', ב'מין' על השי"ן - ש'מותרי-מחין' שלו, הם בבחינת 'שערים', שפותח בהם 'שערי החכמה' והמדע' לעבודת השם-יתברך וכו' וכו'.

אבל אצל ה'רשע הכסיל' - הם 'שערות' ממש ב'שמאל'.

וזה בבחינת (קהלת י, יב): "לב חכם לימינו, ולב כסיל לשמאלו".

זד.

(ח"ב פג)

היצירה טוב, הוא בבחינת (קהלת י, יב): "לב חכם לימינו" (ברכות סא).

"רֵאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הַלְכִים בְּעַבְדִים"
(קהלת יז)

רה.

(לקוטי־הלכות, ברפת־השחרג, ב)

בְּאֶמֶת עֵקֶר הַמְּלוּכָה שִׁיכָה רַק לְיִשְׂרָאֵל,
כִּי "כָּל יִשְׂרָאֵל בְּנֵי מְלָכִים הֵם"
(שַׁבַּת קיא.) וְכוּ', וְכִמוּ שֶׁהָיָה קִצֵּת בִּימֵי דָוִד
וְשִׁלְמֹה, שֶׁהָיָה עֵקֶר הַמְּלוּכָה אֲצֵל יִשְׂרָאֵל.
וְכִמוּ שֶׁהָיָה לְעֵתִיד בְּשִׁיבָא מְשִׁיחַ צְדָקָנוּ,
שָׂאז תִּשׁוּב הַמְּלוּכָה לְיִשְׂרָאֵל, וְכֵלֶם יִהְיוּ
מְשַׁעֲבָדִים תַּחַת יִשְׂרָאֵל וְכוּ'.

אֲבָל עֲכָשָׁיו בְּגִלוֹת בְּעוֹנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים,
נִחְלָף הַדָּבָר, שֶׁהַעֲבוּרֵם הֵם מְלָכִים
וּמוֹשְׁלִים, וְיִשְׂרָאֵל הֵם חֲסִי־שְׁלוֹם בְּעַבְדִים
וְכוּ', שֶׁהוּא בְּחִינַת "בֶּן הַמֶּלֶךְ שֶׁנִּחְלָף" (סְפוּרֵי־
מַעֲשִׂיּוֹת, מַעֲשֵׂה יֵא מִבְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי־הַשִּׁפְחָה שֶׁנִּתְחַלְפוּ).

שֶׁעַל־יְדֵי־זָה הַתַּגְּבֵרָה הַסְּטְרָא־אֲחָרָא
וְכוּ', עַד שֶׁנִּחְלְפָה הַמְּלוּכָה
לָהֶם בְּעוֹנוֹתֵינוּ־הַרְבִּים. וְנִדְמָה שֶׁהֵם בְּחִינַת
'בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ', וְיִשְׂרָאֵל בְּגִלוֹת תַּחְתָּם, כְּאִלוֹ הָיָה
'בֶּן הָעֶבֶד' חֲסִי־שְׁלוֹם.

שָׂזָה בְּחִינַת (מְשָׁלִי ל, כא-כג): "תַּחַת שְׁלֹשׁ
רַגְזָה אֶרֶץ, תַּחַת עֶבֶד כִּי יִמְלוּדָה,
וְשִׁפְחָה כִּי תִירֶשׁ גְּבֻרָתָהּ", בְּחִינַת (קהלת יז):
"רֵאִיתִי עֲבָדִים עַל סוּסִים וְשָׂרִים הַלְכִים
בְּעַבְדִים" וְכוּ'.

"וּפְרִץ גָּדֵר יִשְׁכְּנוּ נַחֲשִׁי" (קהלת יח)

רו.

(סְפוּרֵי־הַמִּדּוֹת, מָמוֹן יח)

מִי שֶׁפּוֹרֵץ גָּדֵר שֶׁל רֵבֶנּוּ, נַעֲשֶׂה עֲנִי.

[הַרְבֵּי מַטְשַׁעְהָרִין ז"ל צִיָּן לְפָסוּק (קהלת יח): "וּפְרִץ גָּדֵר
יִשְׁכְּנוּ נַחֲשִׁי".]

"דִּבְרֵי פִי חָכָם חָן" (קהלת י, יב)

רז.

(ח"א נח, ה)

"תַּפְּאֶרֶת" - זֶהוּ שְׁמֵד־קִדְקִד אֵיךְ לְהוֹצִיא
'חֲכָמָתוֹ', שֶׁלֹּא יִהְיוּ נִבְזִים,
בְּבַחֲיִנַת (קהלת י, יב): "דִּבְרֵי פִי חָכָם חָן".

"אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶךָ נָעַר וְגו'. אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ
שְׁמֵלֶכֶךָ בֶּן חוֹרִים, וְשֶׁרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ"
(קהלת י, טז-יז)

רח.

(ח"א לא, ה)

יֵשׁ שְׁנֵי בְּחִינּוֹת 'בְּרִית': (א) בְּחִינּוֹת
'אֲבָרָהֶם', (ב) בְּחִינּוֹת 'אֱלִיעֶזֶר'.

'אֲבָרָהֶם' - הוּא 'בְּרִית־עֶלְאָה' וְכוּ'. וְהוּא
בְּחִינּוֹת 'בֶּן חוֹרִין, בְּבַחֲיִנּוֹת (קהלת
י): "אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶךָ בֶּן חוֹרִין". וְהוּא
עֶבֶד 'תּוֹלְדִין', בְּבַחֲיִנּוֹת (בְּרֵאשִׁית יב, ה): "וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בְּחָרֶךְ" - כִּי ה'חֲרוֹת' תְּלוּיָהּ
בְּבְרִית'.

'אֱלִיעֶזֶר' - הוּא 'בְּרִית־תַּתָּאָה'. בְּבַחֲיִנּוֹת
(שְׁמוֹת כג, כא): "כִּי שְׁמִי בְּקִרְבוֹ",
"שְׁמוֹ כְּשֵׁם רַבּוֹ" (סְנַחְדְּרִין לח:), שֶׁהוּא 'חֲנוּךְ'
'מְטִ"ט' (זֶה־רַבְרֵאשִׁית כז. בְּלֶק קפט: תַּקוּנֵי־זֶה־רַבּוֹ קיט:
זֶה־רַבְרֵאשִׁית רות). בְּבַחֲיִנּוֹת (בְּרֵאשִׁית יד, יד): "וַיִּרַק אֶת
חֲנִיכָיו", בְּבַחֲיִנּוֹת (מְשָׁלִי כב, ו): "חֲנֹךְ לְנַעֲרָה",
בְּבַחֲיִנּוֹת (קהלת י, טז): "אִי לֶךְ אֶרֶץ שְׁמֵלֶכֶךָ
נָעַר".

רט.

(ח"א נו, א-ב)

יֵשׁ בְּכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל בְּחִינַת 'מְלָכוּת',
'מְמַשְׁלָה' וְכוּ'.

וְצָרִיךְ לְבָלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ עִם בְּחִינֹת הַמְּלָכוֹת שֵׁשׁ לוֹ, לְהִנָּאתוֹ וּלְצָרְבוֹ, שֶׁלֹּא תִהְיֶה בְּחִינֹת הַמְּלָכוֹת אֲצִלוֹ בְּעֶבֶד לְמִלְאֵת תַּאֲוֹתָיו.

רק שִׁתְּהִיָּה בְּחִינַת הַמְּלָכוֹת בְּבְחִינַת 'בֶּן חוּרִין', בְּבְחִינַת (קהלת י, ז): **"אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶךָ בֶּן חוּרִין"** - שֶׁהַמְּלָכוֹת יִהְיֶה אֲצִלְךָ 'בֶּן חוּרִין', לְבָלִי לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ לְהִנָּאתָ, כִּי אִם לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בְּרִיךְ - דִּהְיִנּוּ: לְהִזְהִיר וּלְהוֹכִיחַ אֶת כָּל הַנְּשָׁמוֹת שֶׁנִּכְנָעִים אֵלָיו.

רי.

(ח"ב ז, י)

"אֲשֶׁרִיךְ אֶרֶץ שְׁמֶלְכֶךָ בֶּן חוּרִין" (קהלת י, ז) - שֶׁהַמְּלָכוֹת מְקַבֵּל הַפְּרָנְסָה מִבְּחִינַת 'חֲרוֹת', בְּחִינַת 'יוֹבֵל' וְכו'.

וְזֶהוּ: "שְׁרִיךְ בָּעֵת יֹאכְלוּ" (שם). "בָּעֵת" - זֶה בְּחִינַת הַתְּגַלּוֹת־הַרְצוֹן, שֶׁמִּתְגַּלֶּה בְּשַׁעַת 'אֲכִילָה'. בְּחִינַת (בַּמִּדְבָּר כג, ג): **"כָּעֵת יֹאמַר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פָּעַל אֵל" וְכו'.**

"וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר" (קהלת י, ב)

ריא.

(ח"א מה)

עַל־יְדֵי 'מְחָאֵת כְּפַיִם בַּתְּפִלָּה' - נִתְעוֹרְרִים בְּחִינַת 'כְּנָפַיִם', שֶׁמִּשָּׁם בָּא הַדְּבָר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת י, ב): **"וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר"**, וְכֵתִיב (יחזקאל א, ח): **"וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם"**. נִמְצָא: שֶׁעַל־יְדֵי שֶׁאָדָם נִתְעוֹרַר בְּיָדָיו שָׁלוֹ, אֲזִי הַכְּנָפַיִם נִתְעוֹרְרִים, הֵינּוּ 'כְּנָפֵי רֵאָה', שֶׁמִּשָּׁם נִתְהַוָּה הַדְּבָר.

ריב.

(ח"א ס, בַּסּוּף)

"קָלָא דְּכְנוּפִיא עֲלָאָה דְּמִתְכַּנְפִּי" (זוהר נשא, אָדְרָא־רַבָּא קכח). - הֵינּוּ בְּחִינַת 'סְפוּרֵי־מַעֲשִׂיּוֹת', שֶׁמְלַבִּישִׁין בָּהֶם אֶת הַפְּנִים שֶׁל תּוֹרָה. כִּי ה'הִתְלַבְּשׁוֹת' הוּא בְּחִינַת 'כְּנָף', בְּחִינַת (ישעיה ל, ב) **"וְלֹא יִכְנַף עוֹד מוֹרִיךְ"**. וְעַל־יְדֵי־זֶה ה'הִתְלַבְּשׁוֹת', מְעוֹרְרִין מִהַשְׁנָה, וּמִתְחִילִין לְדַבֵּר, בְּבְחִינַת (קהלת י, ב): **"וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר"**.

ריג.

(ח"א סג)

עַל־יְדֵי 'דְּבוּרִים קְדוּשִׁים', עוֹשִׂים 'כְּנָפַיִם' דְּקִדְשָׁה', בְּבְחִינַת (קהלת י, ב): "וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר". אָבֵל בְּדְבוּרִים רָעִים, עוֹשִׂים 'כְּנָפַיִם' לְהִנָּחֵשׁ שִׁיּוּכָל לְעוֹפֵף - כִּי הַדְּבוּר יוֹצֵא מִכְּנַפֵּי־רֵאָה.

ריד.

(ח"א ריב)

'מְחָאֵת־כְּפַיִם' - זֶה בְּחִינַת (יחזקאל א, ח): **"וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת כְּנַפְיָהֶם"**, כִּי הַכְּנָפַיִם הֵם הַדְּבוּרִים, בְּבְחִינַת (קהלת י, ב): **"וּבַעַל כְּנָפַיִם יִגִּיד דְּבָר"**.

"שִׁלַּח לְחֻמָּךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם, כִּי בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֲנֻךְ" (קהלת יא, א)

רטו.

(ח"א ד, בַּסּוּף)

"וְאִדְחִוְהוּ מִיָּא" (בְּבֵא־בְתָרָא עג): - זֶה בְּחִינַת 'צְדָקָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (קהלת יא, א): **"שִׁלַּח לְחֻמָּךְ עַל פְּנֵי הַמַּיִם"**, וְכֵתִיב (ישעיה לב, ב): **"אֲשֶׁרִיכֶם זוֹרְעֵי עַל כָּל מַיִם"**.

שְׁהֶפְסַד שְׂאֵתָה מִפְסִיד מְמוֹנָךְ שְׁפִזְרָתְךָ
לְצַדִּיקָה, תְּרוּיַח וְתִמְצָאֵנוּ "בְּרַב הַיָּמִים" -
בְּמֵאֲרִיכֵי יָמִים'.

כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדִיקָה, מַעֲלִין פָּגַם נְפִילַת
הַדַּעַת שֶׁל הַמֵּאֲרִיכֵי יָמִים, שְׁמֹזָה הוּא
יְנִיקַת 'מִצַּח-הַנְּחָשׁ', פִּנְ"ל, וּמוֹצִיאִין כָּל
הַיְנִיקָה וְהַחַיּוֹת שֶׁל 'מִצַּח-הַנְּחָשׁ', 'חֲכַמְת־
הַטְּבַע', וּמִתְגַּבֵּר בְּחִינַת 'מִצַּח-הַרְצוּן'.

רִיחַ

(ח"ב טו)

'צַדִּיקָה' - הִיא בְּחִינַת 'מִים', בְּבַחֲיִנַת
(תְּהִלִּים קיד, ח): "הַהֶפְכִי הַצּוֹר אָגַם
מִים". "הַצּוֹר" - זֶה בְּחִינַת (תְּהִלִּים עג, כו): "צוֹר
לְבָבִי".

כִּי יֵשׁ "לֵב אָבִן" (יחזקאל יא, יט; לו, כו) -
דְּהִינּוּ: "אֲבִירֵי לֵב הִרְחוֹקִים מִצְּדִיקָה"
(ישעיה מו, יב). וְזֶהוּ: "הַהֶפְכִי הַצּוֹר אָגַם מִים" -
דְּהִינּוּ: שְׁנַתְּהֵפֵךְ לְלֵב רַךְ לְהַתְּנַדֵּב לְצַדִּיקָה.

וּבְשִׁבְלִי-זֶה נִקְרָא 'צַדִּיקָה' 'מִים', כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (עמוס ה, כד): "וְצַדִּיקָה
כִּנְחַל אֵיתָן", וְזֶה בְּחִינַת (קהלת יא, א): "שֶׁלַח
לְחֶמֶךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם", הַנֶּאֱמָר בְּצַדִּיקָה'.

"כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ יוֹדֵעַ מַה דֶּרֶךְ הַרוּחַ" (קהלת יא, ה)

רִיט

(ימי-מוהרנ"ת ח"ב קעז)

וְתַהֲלֶכָה לְאֵל הַלְכָה הַסְּפִינָה וְכוּ'. וְהֵנָּה
אֲנַחְנוּ הוֹלְכִים הַיּוֹם יוֹם א', וְהַרוּחַ
פּוֹנֵה לְדַרְפְּנוּ בְּעִזְרַת הַשָּׁם-יִתְבָּרַךְ, וְכִלְנוּ
רוּאִים שֶׁהַכֹּל בְּהַשְׁגָּחַתוֹ לְבַד בְּכֹל עֵת וְרַגַע.

וְכָל־אֵינָם יוֹדְעִים דֶּרֶךְ הַרוּחַ כֹּלְל, כְּמוֹ
שְׁכַתוֹב (קהלת יא, ה): "כַּאֲשֶׁר אֵינְךָ

רִטז

(ח"א סט)

לְפַעְעָמִים הַגְּזֹלֶן גּוֹזֵל גַּם אִשֶׁת חֲבֵרוֹ, עַל-
יְדֵי הַמְּמוֹן שְׁגֹזֵל מִמֶּנּוּ - הַכֹּל
לְפִי תַקְוָה וְחֶזֶק תְּאוֹתוֹ וְחֶשְׁקוֹ וְהַתְּגַבְּרוֹתוֹ עַל
מְמוֹן חֲבֵרוֹ בְּהִרְהוּר וּבְמַעֲשֵׂה,

וְהֵנָּה: לְפַעְעָמִים הַגְּזֹלֶן הוּא בְּבַחֲיִנַת מִמָּאֵס
בְּאִשְׁת־נְעוּרָיו, וְחוֹמֵד אִשֶׁת חֲבֵרוֹ,
כִּנְ"ל. וְלְפַעְעָמִים רוּצָה בְּשִׁנְיָהֶם, שְׁרוּצָה אֶת
מְמוֹנוֹ, וְחֶפֶץ גַּם בְּשֵׁל חֲבֵרוֹ. וְזֶה בְּחִינַת
"מְכַנֵּס צָרָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ", וְהַנְּבִיא הַזֹּהִיר עַל-
זֶה, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (מל"א ב, טו-טז): "וּבִאִשֶׁת
נְעוּרָיָה אֵל תִּבְגַּד, כִּי שֹׂנֵא שֶׁלַח".

הַפּוֹנֵנָה: אִם אֵין דִּי לָךְ בְּחֶלְקָה, וְאֵתָה
שׁוֹנֵא אֶת מְמוֹנָךְ, שְׂאִינוּ מִסְּפִיק
לָךְ, עַל-כֵּן "שֶׁלַח" - הִינּוּ: שְׁתַּעֲשֵׂה תַקְנָה
לְזֶה, שְׁתַּתֵּן 'צַדִּיקָה', שֶׁהִיא בְּחִינַת 'שֶׁלַח',
כְּמוֹ שְׁכַתוֹב (קהלת יא, א): "שֶׁלַח לְחֶמֶךָ עַל פְּנֵי
הַמַּיִם"; כְּמָה שְׂאֵמְרוּ רַז"ל (גטין ז): "אִם רוּאָה
אָדָם שְׁמִזּוֹנוֹתָיו מִצְמִצְמִין, יַעֲשֵׂה מֵהֶם
צַדִּיקָה".

רִיז

(ח"ב ד, ט)

עַל-יְדֵי הַצְּדִיקָה - מִתְקַנֵּין וּמַעֲלִין פָּגַם
נְפִילַת הַיָּמִים וְהַדַּעַת, שֶׁל
הַיְזָקִים מֵאֲרִיכֵי יָמִים שְׂאִינָם כְּרֵאוּי, שְׁמֹזָה
יְנִיקַת 'מִצַּח הַנְּחָשׁ'.

בְּבַחֲיִנַת (קהלת יא, א): "שֶׁלַח לְחֶמֶךָ עַל פְּנֵי
הַמַּיִם, כִּי בְּרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֵנוּ" -
שְׁכַתוֹב הַצְּדִיקָה מוֹצִיאִין "בְּרַב הַיָּמִים" - דְּהִינּוּ:
בְּמֵאֲרִיכֵי יָמִים, כִּי עַל-יְדֵי הַצְּדִיקָה מַעֲלִין
וּמִתְקַנֵּין הַפָּגַם שֶׁלָּהֶם.

וְזֶהוּ: "שֶׁלַח לְחֶמֶךָ עַל פְּנֵי הַמַּיִם" - הִינּוּ:
שְׁתַּתֵּן 'צַדִּיקָה'. וְהַכְּתוּב מְבַטֵּיחֶךָ:

יודע דרך הרוח וכו', רק "אל אשר יהיה שמה הרוח" (יחזקאל א, יב) מן השמים ללכת, שמה ילכו הספינות. ברוך-השם אשר עד כה עזרני.

"כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֶאכָה" (קהלת יא, ה)

רנ.

(ח"א לו, א)

קדם 'התגלות של תורה', אזי היא בבחינת 'עבור', שהתורה היא נעלם ממנו, "כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֶאכָה" (קהלת יא, ה).

בבחינת (דברים לא, יח): "ואנכי הסתר אסתיר" - הינו: ב'גלות', ב'מדות ה'רעות של שבעים לשון' - פי הקלפה קדמה לפרי.

רנא.

(התורה "רב לכם", בהוספות מכתב-יד רבנו ז"ל, הנדפס בסוף הספר)

כְּשֵׁעוֹמֵד בְּזַרְיֹזוֹת בְּבִקְרָה לְעִבּוֹדַת בּוֹרְאוֹ, בִּירְאָה וּפְחַד לְשֵׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ. אֲשֶׁר בְּהִיּוֹתוֹ מִתְבּוֹנֵן בְּבִקְרָה שֶׁהַחֲזִיר לֹא בְּמִדַּת טוֹבוֹ אֶת נִשְׁמָתוֹ הַנִּמְסַרֶת תָּמִיד בְּכָל יוֹם, אֲזִי נוֹפֵל עָלָיו הִירְאָה וּפְחַד מִשְׁמוֹ הַגָּדוֹל יִתְבָּרַךְ, וְאִז נִתְרַחֲבָה וּנְתַרְבָּה הָאֱמוּנָה. **וְזֶה** (איכה ג, כג): "חֲדָשִׁים לְבָקָרִים רַבָּה אֱמוּנָתְךָ", שְׁנִתְרַחֲבָה וּנְתַרְבָּה הָאֱמוּנָה.

וְזֶהוּ הַנִּקְרָא 'סוד העבור', "כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֶאכָה" (קהלת יא, ה).

רנב.

(שיחות-ה'ר"ן ג)

יש בְּעֵינֵי חֲכַמַת הַדּוֹקְטוֹרִיאָה, דְּקָדוּקִים הִרְבֵּה הִרְבֵּה מְאֹד מְאֹד, וְהֵם נְעֻלְמִים

מֵהֶם מְאֹד מְאֹד "כַּעֲצָמִים בְּבֶטֶן הַמְּלֶאכָה" (קהלת יא, ה) - עַד שְׂאִי-אֶפְשֶׁר שְׂיִכּוֹן הַדּוֹקְטוֹר בְּכָל הַדְּקָדוּקִים וְהַפְּרִטִים וְלֹא יִשְׁגָּה בְּכָל - עַל-כֵּן צְרִיכִים לְהִתְרַחֵק וּלְבַרֵּחַ מֵהֶם מְאֹד.

"וְהִסֵּר כַּעַס מִלִּבָּהּ, וְהֵעֵבֵר רָעָה מִבְּשָׂרָךְ"

(קהלת יא, י)

רנג.

(ח"א סח)

'כַּעַס' הוּא מִמֶּשׁ בְּחִינָה אַחַת וְעֵינֵן אֶחָד עִם ה'מְמוֹן', בְּמָקוֹם שֶׁרֵשׁ הַהִשְׁתַּלְשְׁלוֹת, וְאֵין בִּינֵיהֶם שׁוּם הַפְּרֵשׁ.

פי שְׁנֵיהֶם יוֹרְדִים מְצַבּוֹרוֹת, וְנִמְשָׁכִין מְמָקוֹם אֶחָד מִמֶּשׁ, בְּבַחֲיִנַת (איוב לו, כב): "מִצָּפוֹן זָהָב יֵאֲתָה"; וּכְתִיב (ירמיה א, יד): "מִצָּפוֹן תִּפְתַּח הָרְעָה" - הֵינּוּ: בְּחִינַת 'כַּעַס', כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (קהלת יא, י): "וְהִסֵּר כַּעַס מִלִּבָּהּ, וְהֵעֵבֵר רָעָה מִבְּשָׂרָךְ".

"וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֶיךָ בְּחֹרְתֶיךָ" (קהלת יב, א)

רנד.

(לקוטי-הלכות, ברפת-השיחר ה, עח)

הָאִישׁ הַכָּשֶׁר, כָּל יְסוּד בּוֹנֵתוֹ וְרִצּוֹנוֹ הוּא בְּשִׁבִיל הַתְּכָלִית הָאֲחֵרוֹן, שְׁמֵרָגִיל עֲצָמוֹ מִנְעוּרָיו לְהִסְתַּכֵּל עַל קִצּוֹ וְסוּפוֹ הָאֲחֵרוֹן "וּמָה יַעֲשֶׂה לְיוֹם פְּקֻדָּה" (ישעיה י, ג), וְכִמוֹ שְׁכָתוֹב (קהלת יב, א): "וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֶיךָ בְּחֹרְתֶיךָ", וְכִמוֹ שְׁאָמְרוּ רַז"ל (קהלת-רַבָּה יב, א): "בוֹרְאֵיךָ בְּאֵרֶךְ בּוֹרְךָ" וְכוּ'.

וְכִמוֹ שְׁכָתוֹב (שם ב, יד): "הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֵאשׁוֹ" - שְׁבִרְאֵשִׁית עוֹלָמוֹ רוֹאֵה מָה יִהְיֶה בְּסוּפוֹ" וְכוּ'.

וְכָל תְּשׁוּקָתוֹ וּרְצוֹנוֹ לְהַכִּיר אֶת הַשֵּׁם -
יִתְבָּרַךְ בְּאֵמֶת, וּלְפָרֵשׁ אֶת עֲצֻמוֹ מִכָּל
הַתְּאוּזוֹת רְעוּת, וּלְזָכוֹת לְחֹטֵף טוֹב כָּל יָמָיו
בְּשִׁבִיל תְּכַלִּיתוֹ הַנְּצָחִי.

וּדְרָשׁוּ רַז"ל (שַׁבַּת קנא:): "זֶה הָרְאוּת, שֶׁהוֹלֵךְ
אֲחֵר הַבְּכִי".

רנח.

(ח"א רנ)

דְּמָעוֹת' הֵם בְּחִינּוֹת 'הַשְּׁגָחָה', כְּמָה
שֶׁאָמְרוּ רַז"ל (שַׁבַּת קנא:): עַל
פְּסוּק (קהלת יב, ב): "וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגְּשָׁם"
- "זֶה הָרְאוּת, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּכִי".

נִמְצָא: שֶׁהַדְּמָעוֹת' הֵם לֹקָחִים 'חֶלְקֵי-
הָרְאוּת', וְהָרְאוּת' נִמְשָׁךְ לְתוֹכָם.
נִמְצָא: שֶׁהַדְּמָעוֹת' הֵם 'חֶלְקֵי הַהֲשָׁגָה
וְהָרְאוּת', כִּי הַדְּמָעוֹת' לֹקָחִים הָרְאוּת'.

וְזֶה בְּחִינַת דְּמָעוֹת' שְׂבוּכִין בְּעֵת הַצֶּעֶר -
כִּי מֵאַחֵר שֵׁישׁ לֹו יִסוּרִין וְצֶעֶר, עַל-כֵּן
הוּא צָרִיךְ לְבַחֲינּוֹת 'הַשְּׁגָחָה', כְּדִי שִׁיחֶיָה לֹו
יִשׁוּעָה. וְעַל-כֵּן מוֹרִידִין דְּמָעוֹת' - כְּדִי
לְהַמְשִׁיךְ עַל-יָדָם חֶלְקֵי הַהֲשָׁגָה וְהָרְאוּת,
כִּי הַהֲשָׁגָה וְהָרְאוּת נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַדְּמָעוֹת'.

בְּבַחֲינּוֹת (שַׁבַּת קנא: עַל קהלת יב, ב): "וְשָׁבוּ
הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגְּשָׁם" - "זֶה
הָרְאוּת, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּכִי". הֵינּוּ: שֶׁהֵם
מְחַסְרִים הָרְאוּת', וְנוֹטְלִים חֶלֶק מֵהָרְאוּת'.
נִמְצָא: שֶׁהָרְאוּת' נִמְשָׁךְ לְתוֹךְ הַדְּמָעוֹת',
כִּנ"ל.

רנט.

(ח"ב סז)

"יֵשׁ עֲנָנִין דְּמַכְסִּין עַל עֵינָא, שֶׁהֵם רוּמֵי
רְבָתֵי וְרוּמֵי זְעִירְתָא" (זֶהר פְּנָחַס רנב:).
וְזֶה בְּחִינַת (קהלת יב, ב): "וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי
הַגְּשָׁם" - "זֶה מְאוֹר עֵינַיִם, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי
הַבְּכִיָה" (שַׁבַּת קנא:): - שֶׁעַל-יְדֵי הַבְּכִי הוֹלֵךְ
וּמִסְתַּלֵּק מְאוֹר-עֵינַיִם'.

רנה.

(עֲלִים-לְתֵרוּפָה, ו' וַיִּקְהַל תַּקְצ"ב)

חֹסֶסָה עָלֶיךָ, וְהַתְּגַבֵּר מֵעַתָּה בְּאָרֶי,
וְתִתְחִיל מִחֲדָשׁ לְהַתְּגַבֵּר לְהַתְּמִיד
בְּלִמּוּדֶךָ בְּכָל יוֹם, וְאֵל תִּמְשִׁיךְ עָלֶיךָ מִיַּד
מְרִירוֹת טְרִדַת הַמָּמוֹן. בְּטַח בְּהַשֵּׁם, בְּפָרֵט
עַתָּה שֶׁעֲדִין אֵין נוֹגְשִׁין אוֹתְךָ פְּרִנְסָה, זְכַר כִּי
(שַׁבַּת קנב): "יִנְקוּתָא כְּלִילָא כְּוֹרְדָא" אִם זֹכִין
לְעֶסֶק בָּהֶם בְּתוֹרָה וְתַפְלָה וּמַעֲשִׂים טוֹבִים.

כִּי הַזְּמַן רָץ וּפְוֹרַח מְאֹד מְאֹד, וְאֵינּוּ עוֹמֵד
כָּלֵל אֶפְלוֹ רָגַע אַחַת, כִּי אֵין שׁוֹם זְמַן
כָּלֵל, וְהִילְדוֹת וְהַשְּׁחָרוֹת הַבֵּל, "הַבֵּל הַבְּלִים
הַבֵּל הַבְּלִים" (קהלת א, ב). "זְכַר אֶת בּוֹרְאֶיךָ
בְּיָמֵי בַחֲוֹרְתֶיךָ" (שָׁם יב, א), וְחֲדָשׁ כַּנְּשָׂר
נְעוּרֶיךָ וְכו'.

"וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגְּשָׁם" (קהלת יב, ב)

זֶה הָרְאוּת, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּכִי. (שַׁבַּת קנא:)

רנו.

(ח"א נא)

הָעֵינַיִם' נַעֲשׂוּ בַהוֹת מִן הַדְּמָעוֹת',
כְּמֵאֵמֶר חז"ל (שַׁבַּת קנא: עַל קהלת
יב, ב): "וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגְּשָׁם" - "זֶה
הָרְאוּת, שֶׁהוֹלֵךְ אַחֲרֵי הַבְּכִי".

רנז.

(ח"א סה, ב)

'בְּכִי' הוּא 'קְלָקוּל הָרְאוּת', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(קהלת יב, ב): "וְשָׁבוּ הָעֵבִים אַחֲרֵי הַגְּשָׁם",

"וַיְקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר, וַיִּשְׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר"

(קהלת יב, ד)

שִׁבְל הַשִּׁירוֹת דּוֹמוֹת עָלָיו בְּשִׂיחָה (שִׁבְת קנב).

רל

(ח"א רכה)

בְּשִׁישׁ לוֹ בְּטָחוֹן וְעוֹשֶׂה אֲדָקָה - אַזִּי
יְכוֹל לַעֲשׂוֹת מִקּוֹל ה'צִפְצוּפִים' -
דְּבוּרִים.

וְזָה בְּחִינַת (קהלת יב, ד): "וַיְקוּם לְקוֹל
הַצִּפּוֹר, וַיִּשְׁחוּ כָּל בְּנוֹת הַשִּׁיר", וְדָרְשׁוּ
רז"ל (שבת קנב): "שִׁבְל הַשִּׁירוֹת דּוֹמוֹת עָלָיו
בְּשִׂיחָה" - הֵינּוּ שִׂיחָה נֶעֱשֶׂה מ'צִפְצוּפִים
וְשִׁירוֹת, שִׂיחָה וְדְבוּר, בְּנ"ל.

וְזָהוּ בְּחִינַת מַה שֶּׁמְסַפְּרִין עַל הַבַּעַל-שֵׁם-
טוֹב ז"ל: שֶׁהָיָה שׁוֹמֵעַ דְּבוּרִים מִקּוֹל
הַבְּנוֹר, כִּי הָיָה עוֹשֶׂה מ'צִפְצוּפִים דְּבוּרִים
בְּנ"ל.

"וַיֵּאָזֶן וַחֲסָר תַּקֵּן מִשָּׁלִים הַרְבֵּה" (קהלת יב, ט)

רלא

(ח"א נח, א)

תְּלַמְּיֵי-חֲכָמִים שְׂדִין יְהוּדָאִין,
מִקְבָּלִים תּוֹרָתָם
מִהַשְּׂדִין, שֵׁישׁ לָהֶם תּוֹרַת-נְפוּלָה מ'אַלְפִין-
נְפוּלִים'. וּב'אַלְפִין' אֵלּוּ בְּתִיב בְּשִׁלְמָה (מְלָכִים-
א ה, יב): "וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל, וַיְהִי
שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף" - כִּי 'שְׁלֹמֹה' זָכָה לָהֶם
בְּקִדְשָׁה. אָבֵל 'תְּלַמְּיֵי-חֲכָמִים שְׂדִין
יְהוּדָאִין, מִקְבָּלִין מֵהֶם דֶּרֶךְ הַקְּלָפוֹת.

"דְּבַרֵי חֲכָמִים כְּדַרְבְּנוֹת וּכְמִשְׁמְרוֹת נְטוּעִים

בְּעֵלֵי אֲסָפוֹת נִתְּנוּ מֵרַעַה אֶחָד" (קהלת יב, יא)

רלב

(ח"א כט, י)

"שִׁקֵּל סִכָּתָא, דְּצָה לְתַתָּא" וְכוּ' (בְּכוֹרוֹת ח:)
- "סִכָּתָא" - הֵם 'יְתֻדוֹת וּמִסְמְרוֹת',
כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רש"י. הֵינּוּ בְּחִינַת 'דְּבַר-יְתוּרָה',
כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (קהלת יב, יא): "דְּבַרֵי חֲכָמִים
כְּדַרְבְּנוֹת וּכְמִסְמְרוֹת".

רלג

(ח"א יז, ח)

עַל שֵׁם זֶה, ה'חֲכָמִים' נִקְרָאִים (קהלת יב, יא):
"בְּעֵלֵי אֲסָפוֹת" - שֶׁהֵם מְאֲסָפִים
ה'טוֹב' עִם ה'גֵּרִים'.

רלד

(לְקוּטִי-הַלְכוֹת, בְּצִיעַת-הַפֶּתַח ה, מד)

וְזָה בְּחִינַת (קהלת יב, יא): "דְּבַרֵי חֲכָמִים
כְּדַרְבְּנוֹת וּכְמִשְׁמְרוֹת נְטוּעִים בְּעֵלֵי
אֲסָפוֹת" וְכוּ', וְדָרְשׁוּ רז"ל (תְּנַחֲמוּ א וַיִּלְךְ א):
"מַה מְסַמֵּר קְבוּעַ, אִף דְּבַר-יְתוּרָה קְבוּעִים"
וְכוּ'.

הֵינּוּ: שְׂצָרִיכִין שִׂיחָה קְבִיעוֹת גְּדוֹל
לְהַתוּרָה, כְּדֵי שִׁיּוּבֵל לַעֲמֹד בְּכָל-
פְּעַם נֶגֶד הַמוֹנְעִים הָעֲצוּמִים, וְלָשׁוּב אֶל
הַדֶּרֶךְ הַיָּשָׁר וְהָאֲמֵת בְּכָל-פְּעַם.

וְזָהוּ שְׂדִירוֹ רז"ל (בְּמִדְבַר-רַבָּה יד, ד) עַל
פְּסוּק זֶה: "דְּבַרֵי חֲכָמִים כְּדַרְבְּנוֹת"
וְכוּ' - "מַה דְּרָבֵן מְכוּן אֶת הַפָּרָה לְתַלְמִיחָה,
אִף דְּבַר-יְתוּרָה מְכוּנִין אֶת הָאָדָם" וְכוּ'.

הֵינּוּ: שְׂצָרִיכִים לְהַנְהִיג וּלְהַדְרִיךְ אֶת
הָאָדָם בְּכָל-פְּעַם, לְכוּנוֹ לְדֶרֶךְ-הַיָּשָׁר
בְּכָל-פְּעַם, כְּמוֹ שֶׁמְנַהִיגִין אֶת הַפָּרָה בְּדֶרֶבֶן
מִמֶּשׁ, בְּכָל פְּעַם שֶׁהִיא רוֹצֶה לְהִטּוֹת רֵאשָׁה

לְאִיזָה דְרָךְ אַחַר מִן הַצַּד - מִלְמַדִּין אוֹתָהּ
בְּדַרְבֵּן, שְׁתַּטָּה וּתְכוּן הַדְרָךְ לְתַלְמִיחָהּ.

כְּמוֹ-כֵן מִמֶּשׁ צְרִיכִים לְהִנְהִיג וּלְהַדְרִיךְ
אֶת הָאָדָם, מִחֻמַּת שְׁבֻכְל־פַּעַם
מִתְעוֹרְרִים וּמִתְגַּבְּרִים עָלָיו מֵה שְׁמִתְגַּבְּרִים,
וּמִתְגַּבְּרִים בּוֹ מְאֹד מְאֹד - עַל־כֵּן צְרִיכִין בְּכָל־
פַּעַם, לְחַזְקוֹ וּלְהַדְרִיכוֹ לְכוּנוֹ לְדַרְךְ־הַיֶּשֶׁר.

וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי בְּחִינַת "וּכְמִשְׁמֵרוֹת
נְטוּעִים" - דְּהֵינּוּ: 'דְּבַר־יְתוּרָה
הַקְּבוּעִים', שְׁעַל־יְדֵי שֵׁשׁ בְּחִינַת 'בְּתִי־
מְדַרְשׁוֹת וַיִּשְׁבּוֹת' קְבוּעִים לְדְבַר־יְתוּרָה,
עַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִים לְכוּנוֹ בְּכָל־פַּעַם לְדַרְךְ
הַיֶּשֶׁר, כְּמוֹ הַפָּרָה לְתַלְמִיחָהּ בְּדַרְבֵּן כַּנֶּ"ל.

וְזֶהוּ: "וּכְמִשְׁמֵרוֹת נְטוּעִים בְּעַלֵי אֲסָפוֹת",
"בְּעַלֵי אֲסָפוֹת" דִּיקָא - הֵם בְּחִינַת
הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים שְׁיִכּוּלִים עַל־יְדֵי עֶסְקָם
בְּתוֹרָה לְעוֹרֵר שְׂרָשֵׁי נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל
שְׁבַתוֹרָה, שְׁהֵם נִקְרָאִים "בְּעַלֵי אֲסָפוֹת" - כִּי
הֵם מְאֲסָפִים וּמְקַבְּצִים הַנְּשִׁמוֹת יַחַד וּמְזוּגִים
וּמְיַחֲדִים, שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נוֹלְדִים נְשִׁמוֹת הַגְּרִים,
וּמְאִירִים וּמִתְעוֹרְרִים נְשִׁמוֹת הַפּוֹשְׁעִי־
יִשְׂרָאֵל בְּתַשׁוּבָהּ.

וְאֵלּוֹ הַצְּדִיקִים דִּיקָא, עוֹשִׂים קְבִיעוֹת
לְתוֹרָה, בְּבְחִינַת: "וּכְמִשְׁמֵרוֹת
נְטוּעִים בְּעַלֵי אֲסָפוֹת" - "מֵה מְסַמֵּר קְבוּעֵ"
וְכוּ' - כִּי הֵם דִּיקָא מְטַהְרִין אֶת הָאָדָם בְּכָל־
פַּעַם, מִבְּחִינַת "הַבְּגָדִים הַצּוֹאִים" (זְכַרְיָה ג, ד),
וּמְמַשִּׁיכִין לָבָם לְשׁוֹב בְּכָל־פַּעַם אֶל הַתּוֹרָה,
בְּהַתְחַזְקוֹת נִפְלָא מְאֹד.

כִּי בְּכָל־פַּעַם מְמַשִּׁיכִין עֲלֵיהֶם הָאָרֶה
חֲדָשָׁה, מְשַׂרְשֵׁי נְשִׁמוֹתֵיהֶם שְׁבַתוֹרָה -
שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נִתְעוֹרְרִין בְּכָל־פַּעַם מִחֲדָשׁ,
לְשׁוֹב לְהַשְׁמִיט־יְתַבְרֵךְ, אִף אִם עוֹבֵר עָלָיו מֵה
שְׁעוֹבֵר.

וְזֶהוּ: "נִתְּנוּ מִרְעָה אֶחָד" - זֶה בְּחִינַת גְּדוּל
הַשְּׁלוֹם, שְׁנִמְשָׁךְ עַל־יְדֵי־זֶה - כִּי כֵן
פִּרְשׁ רַש"י שָׁם עַל פְּסוּק זֶה: "נִתְּנוּ מִרְעָה
אֶחָד": "שְׂאֵף־עַל־פִּי שְׂאֵלוֹ מְטַהְרִין וְאֵלוֹ
מְטַמְּאִין, אֵלוֹ מְחִיבִין וְאֵלוֹ וְכוּ', כִּלְמַם נִתְּנוּ
מִרְעָה אֶחָד וְכוּ', עֵינֵי־שָׁם.

הֵינּוּ: בְּחִינַת שְׁלוֹם גְּדוּל שְׁנַעֲשֶׂה עַל־יְדֵי
'עֶסְק הַתּוֹרָה' בְּבְחִינַת הַנֶּ"ל, עַל־יְדֵי
שְׁמִעוֹרְרִין שְׂרָשֵׁי נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שְׁבַתוֹרָה,
שְׁעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשִׂין 'גְּרִים וּבְעַל־יְתַשׁוּבָה'
וְכוּ', כַּנֶּ"ל.

"עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קִץ, וְלֵהַג
הַרְבֵּה יַגְעַת בְּשׂוֹר" (קהלת יב, יב)

רלה.

(ח"א סא, א)

כְּשִׁפּוּגִים בְּאֲמוּנַת־חֻכְמִים, אַזִּי נִדוֹן
בְּיַגְיעַת בְּשׂוֹר, הֵינּוּ בְּמוֹתְרוֹת/
כְּמוֹ שְׂאֵמְרוֹ רַז"ל (עֲרוּבִין כ"א): הַלּוֹעַג עַל דְּבַרֵי
חֻכְמִים נִדוֹן בְּצוֹאָה רוֹתַחַת, כְּמוֹ שְׁכַתוּב
(קהלת יב, יב): "וְלֵהַג הַרְבֵּה יַגְעַת בְּשׂוֹר".

וְהוּא מְדָה כְּנֶגֶד מְדָה - כִּי הוּא אֵינוֹ מְאֲמִין
בְּדְבַרֵיהֶם, וּמְלַעִיג עֲלֵיהֶם, וְדְבַרֵיהֶם
הֵם אֵךְ לְמוֹתֵר אֲצֵלוֹ - עַל־כֵּן נִדוֹן בְּמוֹתְרוֹת.

רלו.

(ח"א סא, ה)

יֵשׁ כְּפֵה סְפָרִים עֲכָשׁוּ, וְגַם עַתִּידִים לְהִיּוֹת
עוֹד כְּפֵה סְפָרִים, וְכֻלָּם צְרִיכִים
לְהַעוֹלָם. וּבְתַחֲלָה כְּשֵׁלָא הָיָה לוֹ אֲמוּנַת־
חֻכְמִים, אַזִּי הָיוּ כָּל הַסְּפָרִים אֲצֵלוֹ כֵּלָא, כִּי
הָיָה מְלַעִיג עֲלֵיהֶם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (קהלת יב, יב):
"עֲשׂוֹת סְפָרִים הַרְבֵּה אֵין קִץ, וְלֵהַג הַרְבֵּה

וכו" - דהינו: שְׁמַלְעִיג על רבוי ספריהם,
ואזי פלם כלא אצלו.

וכְּשֶׁשָׁב בַּתְּשׁוּבָה עַל־זָה - אָזִי נִתְחַדֵּשׁ
אָצְלוּ בְּכָל־פַּעַם סֶפֶר, כִּי חוֹזְרִים
וְנִחַשְׁבִּים אָצְלוּ כָּל הַסְּפָרִים שֶׁבַּתְּחִלָּה הָיוּ
בְּעֵינָיו כְּלֵא.

"סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא ואת
מצותיו שמור, כי זה כל האדם" (קהלת יב, יג)

רלז.

(ח"א טו, ב)

"אראנו בישע אלקים" (תהלים ג, כג) - זָה
בַּחֲנִינֵת 'יראה', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת
יב, יג): "את האלקים ירא".

רלח.

(ח"א יט, ג)

עַקֵּר עֲשִׂיהַּ וְתַקוּן שֶׁל 'לְשׁוֹן־הַקִּדְשִׁי,
תּוֹלָה בְּ"יראת ה' היא אוֹצְרוֹ" (ישעיה
לג, ו), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב, יג): "סוף דבר הכל
נשמע, את האלקים ירא".

רלט.

(ח"א נו, ה)

'מלכות־דקדושה' - הוא בַּחֲנִינֵת (במדבר י,
כה): "מאסף לכל
המחנות", כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב, יג): "סוף דבר
הכל נשמע את האלקים ירא", זָה בַּחֲנִינֵת
'מלכות', כְּמֵה שֶׁכָּתוּב (אבות פ"ג מ"ב): "אלמלא
מזרעה של מלכות".

הֵינּוּ: שְׁמַלְכוּת־דְּקָדוּשָׁה' היא בַּחֲנִינֵת "סוף
דבר", בַּחֲנִינֵת "מאסף לכל המחנות"
דְּקָדוּשָׁה, בַּחֲנִינֵת "מחנה דן שהוא מאסף לכל

המחנות" (במדבר שם), כִּי "דינא דמלכותא
דינא" (גטין י: ועוד).

רמ.

(ח"א פא)

"זָה בַּנְּגֻב" (במדבר יג, יז). "זָה" - הוּא בַּחֲנִינֵת
ה'צדיק', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב, יג): "כי
זָה כָּל הָאָדָם".

רמא.

(ח"א קמ)

"וּבְיַד כָּל אָדָם יִחְתּוֹם" (איוב לז, ו). ה'צדיק'
נִקְרָא "כָּל אָדָם" כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת
יב, יג): "כי זָה כָּל הָאָדָם".

וְזָה (איוב שם): "לדעת כל אנשי מעשהו" -
עַל־יְדֵי 'אנשי־מעשה' שֶׁל ה'צדיק,
תּוֹכַל לִידַע אוֹתוֹ - כְּמוֹ 'משל החותם' (עין
בפנים).

רמב.

(ח"א קפה)

עַל־כֵּן נִקְרָאת 'יראה', "סוף דבר", כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב (קהלת יב, יג): "סוף דבר הכל
נשמע, את האלהים ירא" - כִּי הִיא שְׁלֵמוֹת
כָּל הַדְּבָרִים.

רמג.

(ח"ב ד, ד)

עַל־יְדֵי 'יראה', נַעֲשֶׂה 'חִקִּיקָה וְצִנּוֹר'
לְקַבֵּל עַל יְדוֹ ה'חֶסֶד'.

בַּבְּחִינֵת (בראשית מט, י): "ומחקה מבין
רָגְלָיו" - רָגְלֵי הוּא בַּחֲנִינֵת 'יראה',

שֶׁהִיא בַּחֲנִינֵת 'סוף', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (קהלת יב, יג):
"סוף דבר הכל נשמע, את האלקים ירא" -
הֵינּוּ: שְׁעַל־יְדֵי 'יראה', שֶׁהִיא בַּחֲנִינֵת רָגְלֵי,

נעשה 'חקיקה וצנור' לקבל בתוכו את
ה'חסד'.

רמד.

(ח"ב יט)

באמת: עקר השגת התכלית, הוא רק על-
ידי 'תמימות דיקא, דהינו 'יראת'
השם' ו'מצוות מעשיות' בפשיטות גמור.

וזהו: (קהלת יב, יג): "סוף דבר הכל נשמע,
את האלקים ירא, ואת מצותיו שמור,
כי זה כל האדם".

הינו: ששלמה המלך עליו השלום מלמד
אותנו: שעקר השגת התכלית,
שהוא בחינת "סוף דבר", הוא רק על-ידי

'תמימות ופשיטות', ליראה את ה' ולשמר
מצותיו בפשיטות.

וזהו: "סוף דבר הכל נשמע, את האלקים
ירא, ואת מצותיו שמור" - שזהו
בחינת 'תמימות ופשיטות', ליראה את ה'
ולקים מצותיו בעבדא וכו' בפשיטות, כנ"ל.

וזה שפיים: "כי זה כל האדם" - הינו: כי זה
יכול כל אדם לקיים ולהשיג על-ידי-זה
את התכלית, מאחר שעקר הוא "את
האלקים ירא" וכו'. על-כן יכול כל אדם
להשיג התכלית, כי זה כל אדם יכול לקיים.

הוֹשַׁעְנָא רַבָּא

א.

(ח"א עד)

הוֹשַׁעְנָא רַבָּא, הוא בחינת 'דבור בלא דעה'. והוא בחינת 'ערבה', פי "ערבה דומה לשפתים" (תנחומא אמור, זהר צו לב, פנחס רנו).

כְּדֵאִיתָא בְּזַהַר־הַקָּדוֹשׁ (קדשים פה:): "אית מאן דלעי באורייתא ומגמגם בה בגמגומא דלא ידע, כל מלה ומלה סלקא לעילא, וקדשא-ברייהווא חדי בהאי מלה, וקביל לה, ונטע לה סחרנין דהאי נחלא, ואתעבדו מאנון מלין, אילנין וברבין, ואקריון 'ערבי נחל'".

וְזֵהוּ בחינת 'הושענא-רבא', שהיא בחינת 'דין', בחינת "פחד יצחק" (בראשית לא, מב), שנמשך מ'מחיר-דקטנות', ועל-כן הדבור בלא דעת עדין. (עין להלן במערכת 'שמחת-תורה': ש'שמחת-תורה' הוא בחינת 'דבור בדעה' וכו').

[לקוטי-עצות, תלמוד-תורה נ: "מי שעוסק בתורה ואינו יכול להבין, גם זה טוב מאד, כי כל דבור עולה למעלה, והקדוש-ברוך-הוא שמח בהם, ונעשה מהם בחינת "ערבי נחל"].

ב.

(ספר-המדות, דרך ו)

מי שרוכב על סוס, יוליד עמו 'הושענות'.

ג.

(ספר-המדות, פחד טז)

הושענות חבוטים, מסגלים לבטל הפחד.

ד.

(אבני-ה-ברזל, טיחות-וספורים מרבנו ז"ל מט) **אמר** רבנו ז"ל: "בשבעות איז דער עיקר דאס אויפזיין, און הושענא-רבא דער עיקר דאס זאגן. [בחג השבעות עקר העבודה הוא להיות נעור, ובהושענא-רבא עקר העבודה היא האמירה].

ה.

(לקוטי-הלכות, דברים הנוהגים בסעודה ד, יגיד-טו) **ה'שבעה** אשפיזין, שהם ה'שבעה רועים' שנכנסין לספה - הם ה'שבעה צדיקים', שעלידם נמשך ונתגלה עקר 'קדשת ארץ-ישראל'.

עד שביום השביעי, אז הוא נגד 'דוד המלך', שעקר הספה הוא שלו, בחינת "ספת דוד" (עמוס ט, יא) - כי הוא זכה לגמור 'כבישת ארץ-ישראל' בשלמות. וכל זה על-ידי שהרבה ברחמים ותחנונים, וחבר 'ספר תהלים'.

ועל-כן בהושענא-רבא אז אומרין כל ספר תהלים, וגם ספר משנה-תורה, שמדבר שם הרבה מקדשת ארץ-ישראל.

ואז נגמר תקון הערבי-נחל, שהם הפושעי ישראל - ועל-כן נוטלין אותן אז לבדם, כי זה עקר שלמות תקונם, שהצדיק מקשר את עצמו עמם ומגלגל עמם בדרכים נפלאים עד שזוכה להטות לבבם אליו יתברך, עד ששבין מעצמן ובבחינתם להשם יתברך; ועל-ידי-זה דיקא נשלם

היחוד בשלמות בשמיני-עצרת, שזה בחינת
כבישת ארץ-ישראל.

ועל-כן מגדילין השמחה אז, כי צריכין
לעלות לארץ-ישראל בשמחה,
בבחינת שתעלנו בשמחה לארצנו (שם אותיות
יג יד טו).

ד.

(עלים-לתרופה, הושענא-רבא תר"ב)

"עמק עמק מי ימצאנו" (קהלת ז, כד), מה
שנעשה בעולם, ובפרטיות עם כל
אחד ואחד בכל יום ויום, ובפרט בימים-
הנוראים הקדושים האלה, של "ירח
האיתנים" הוא 'תשרי' - המאמים ונשגבים
מאד מאד, כל יום ויום.

ובפרט הסוף והגמר, הוא היום הזה
הקדוש והנורא והנשגב מאד,
שנקרא 'הושענא-רבא'. "בההוא יומא וישב
יצחק ויחפר את בארת המים" (זחר צו לב. על
בראשית כו, יח) - שהם בחינת ה"מים עמקים
עצה בלב איש" (משלי כ, ה), שחותרים אותם
על-ידי שצועקים באמת ובתמימות פשוט
(תהלים קל, א): "ממעמקים קראתיך ה".

ואם כי בעת כתבי זאת, נתעורר בלבי
בכיה גדולה, בזכרי כמה וכמה
מרחיק גשמיות האדם והעולם, מקדשות
נוראות כאלו וכו' וכו' - עם-כל-זה עתה לא
"עת לבנות" (קהלת ג, ד), רק "עת לשמח
ולרקד" (שם), בלב שלם בשמחה רבה.
ויאמרו כלם: "אשרינו, אשריך ישראל" וכו'.

שְׁמִינֵי-עֶצֶרֶת וְשִׁמְחַת-תּוֹרָה

א.

(ח"א ד, ט-בסוף - ענין 'אתה הראת לדעת')

זֶה שֶׁאָמַר מֹשֶׁה לְדוֹרוֹ (דְּבָרִים ד, לה): "אַתָּה הִרְאִיתָ לְדַעַת, כִּי ה' הוּא הָאֱלֹהִים" - כִּי מֹשֶׁה הוּא בְּחִינַת 'אֵין', וְדוֹרוֹ הַדְּבֻקִים אֵלָיו, רְאוּי לָהֶם לְדַעַת'.

הֵינּוּ: לְהֵאִיר לְדַעַת, בְּחִינַת 'אֵין-סוּף', בְּחִינַת 'רְעוּא-דְרַעוּיִן', בְּחִינַת: "ה' הוּא הָאֱלֹהִים" - שִׂידַע הָאֲחָדוּת, שִׁ"ה' הוּא הָאֱלֹהִים", וַיִּבְרַךְ "הַטּוֹב וְהַמְּטִיב" עַל הַכֹּל, כְּמוֹ לְעֵתִיד.

ב.

(ח"א מח)

'צִירִי', בְּחִינַת: "וַיִּצֹר" (בְּרֵאשִׁית ב, ז), בְּחִינַת 'בִּינָה' שֶׁשֶׁם נּוֹצֵר הוֹלֵךְ וְכוּ'. וְהִיא בְּחִינַת 'סְפָה', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים קל"ט, יג): "תִּסְפְּנִי בַּבֶּטֶן אִמִּי".

וּבְשִׁבְלֵי-זֶה, 'סְפָה', הֵינּוּ 'תְּפִלָּה-בְּכַח' - הִיא 'סְגֻלָּה לְבָנִים'.

וּבְשִׁבְלֵי-זֶה תִּכְף אַחַר 'סְכוּת' - 'שְׁמִינֵי-עֶצֶרֶת' - "שֶׁהַנוֹקְבָא עוֹצֵרֶת וְקוֹלְטַת הַטָּפָה שֶׁלֹּא תִפִּיל" (פְּרִי-עֵצִים כָּנֻת שְׁמִינֵי-עֶצֶרֶת).

וְזֶה בְּחִינַת: "תִּסְפְּנִי בַּבֶּטֶן אִמִּי" - הֵינּוּ בְּחִינַת 'סְפָה', נַעֲשֶׂה בְּחִינַת 'עֶבֶד'.

[הַתּוֹרָה הַזֶּה: נֹאמַר בְּאַסְרוּ-חַג סְכוּת' שְׁנַת תַּקס"ג (תַּיִר מוֹהָר"ן ט). עֵינָ לְעִיל [בְּמַעֲרַכַת 'חֲגֵי-סְכוּת' אַחֲרֵי הַתּוֹרָה הַזֶּה] מְשִׁיחֵי-שְׂרָפֵי-קֹדֶשׁ. וְלַהֲלֹךְ מ'טוֹבוֹת-זְכוּרוֹת']

ג.

(ח"א עד)

'שְׁמַחַת-תּוֹרָה', הוּא בְּחִינַת 'דְּבוּר בְּדַעַת', וְהוּא ה'חִיּוֹת שֶׁל הַנֶּפֶשׁ', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּזֶהָר (קִדְשִׁים פ"ה): "זָכַאִן אֲנֹנִן דִּידְעֵי אֹרְחֵי דְאֹרִיתָא, וּמְשַׁתְּדְלֵי בָּהּ בְּאַרְחַ מִישׁוּר, דְּאֲנֹנִן נְטַעִין אֵילָנָא דְחַיִּין לְעֵלָא, דְּכֻלָּא אֲסוּתָא" וְכוּ'.

וְזֶה שְׁכַתּוּב (מְלָאכֵי ג, כ): "שֶׁמֶשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ" - כִּי 'שֶׁמֶשׁ' הוּא בְּחִינַת 'עֵקֶב', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית לב, לב): "וַיִּזְרַח לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ", שֶׁהוּא בְּחִינַת 'חֶכְמָה', בְּחִינַת 'מַחִיךְ-דְּגְדֻלוֹת', בְּחִינַת 'דְּבוּר בְּדַעַת', בְּחִינַת ה'תּוֹרָה', בְּחִינַת 'שְׁמַחַת-תּוֹרָה', בְּחִינַת 'רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ', בְּחִינַת "אֵילָנָא דְאֲסוּתָא".

וְזֶהוּ בְּחִינַת (תְּהִלִּים יט, ח): "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ". "תּוֹרַת ה' תְּמִימָה" - הֵינּוּ 'חֶכְמַת הַתּוֹרָה', בְּחִינַת 'דְּבוּר בְּדַעַת'. זֶהוּ עֵקֶר הַהִמְתָּקָה, שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ', בְּחִינַת "מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ". (עֵינָ לְעִיל בְּמַעֲרַכַת 'הוֹשַׁעְנָא-רַבָּא': שִׁ"הוֹשַׁעְנָא-רַבָּא' הוּא בְּחִינַת 'דְּבוּר בְּלֵא דַעָה' וְכוּ').

[לְקוּטֵי-עֶצוֹת, תְּלַמּוּד-תּוֹרָה מַט: "עַל-יַדִּי שְׁמַחַת-גַּע בַּתּוֹרָה עַד שֶׁזֹּכָה לִידַע אוֹתָהּ וְלַהֲבִינָה, עַל-יַדִּי-זֶה מִרְפָּא אֵת נֶפֶשׁוֹ, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ לְמָקוֹם שָׂרָשָׁה, וּמִמֵּתִיק כָּל הַדִּינִים, וְהוּא נוֹטֵעַ "אֵילָנָא דְחַיִּי לְעֵלָא, דְּכֻלָּא אֲסוּתָא" (זֶהָר קִדְשִׁים פ"ה). גַּם הוּא מְקַיֵּם וּמְחַדֵּשׁ כָּל הָעוֹלָמוֹת, וּמְגַלֵּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם, שֶׁזֶהוּ עֵקֶר הַתְּכֵלִית שֶׁל כָּל עֲבוֹדַת הָאָדָם, כְּדִי שִׁתְּגַלֶּה כְּבוֹדוֹ יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ].

ד.

(ח"א רסו; חיי-מוהר"ן נרנז)

ה'תורה' יוצאת מ'בינה', שהיא בחינת 'ספה', כמו שכתוב (משלי א, ח):
 "ואל תטש תורת אמוך", בחינת (שם ב, ג):
 "אם לבינה", שהיא בחינת 'ספה'.

ועל-כן תקף אחר 'ספות', הוא 'שמחת-תורה' - כי מבחינת 'ספה', משם יוצאת התורה.

נמצא: על-ידי שנכנסו ב'ספה', נעשים בעצמם בבחינות התורה - כי משם יוצאת התורה. ואז מתחלת ה'תורה', שהוא "בראשית", בחינות 'בית', הינו 'בית דבראשית', בחינות (בראשית לג, יז): "ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית".

ואז מתר לו לבנות בית, בחינת (משלי כד, ג):
 "בחכמה יבנה בית" וכו' - כי בודאי יש לו חכמה, כי התורה היא מקור כל החכמות (עין בפנים - ולעיל במערכת חג-הספות).

ה.

(ח"ב ה, יד)

שמיני-עצרת, זה בחינת 'מלכות', בחינת (שמואל-א ט, יז):
 "זה יעצר בעמי", הנאמר ב'מלך', שזה בחינת 'תקון-המשפט', בחינת (תהלים עב, א):
 "משפטיך למלך תן", שהיא עקר 'תקון-הברית'.

שעל-ידי 'תקון-המשפט', נתבטל טמאה הידוע - ונצולין מפגם המקרה חסו-ושלום, שבא על-ידי דינים שאינם כשרים.

וזהו בחינת (פרי-עץ-חיים, שער הלולב פ"ח):
 "שבשמיני-עצרת, הנקבא עוצרת"

הטפה" - הינו בחינת 'תקון טמאה הנ"ל, שנתתקן בחינת: "החתים בשרו" (ויקרא טו, ג), ונעצרת הטפה בקדשה, ואינה נשחתת חסו-ושלום.

ו.

(ח"ב ז, ב - ענין 'אתה הראת לדעת')

משה רבנו היה לו רחמנות, והיה עוסק ב'שוב-העולם, שיהיה העולם מישב וממלא מבני-אדם, הינו: 'בני-דעה'.

כי הוא פתח לנו 'אור-הדעת', כמו שכתוב (דברים ד, לה): "אתה הראת לדעת, כי ה' הוא האלקים". כי משה פתח את ה'דעת', וגלה לנו: כי יש אלקים שליט בארץ.

ז.

(ח"ב פא)

כל ה'מדרגות התחתונות' המכנים בשם 'רגלים' - נתעלים על-ידי 'שמחת תורה ומצוה'.

ח.

(ספר-המדות - עניני 'שמחת-תורה')

[א] על-ידי הרקודין והתנועות שאתה עושה בגוף, נתעורר לך שמחה (שמחה ח).

[ב] על-ידי שמחה בשמחת-תורה, זוכה לעבד את השם-יתברך באהבה (שמחה כה).

ט.

(שבחי-הר"ן ח"ב יח)

וגם ב'שמחת-תורה' (בארץ-ישראל) עשו הקפות ברקודין ושמחה בנהוג, בפרט שהיו שם אנשים חסידים, והוא ז"ל היה גם-כן בבית-הכנסת, ולא רצה לעשות שום הקפה, רק ישב שם בהכנעה ובכפיפת ראש (כאשר דרכו היה כן על-פי הרב קדם שזכה לפעל מה

שְׁהִיָּה רוּצָה בְּכָל־עֵת וּבְכָל שָׁעָה, שְׁהִיָּה לוֹ לֵב נִשְׁבָּר מְאֹד, בְּכָל פֶּעַם וְכוּ').

וְאַחַר 'שְׂמֵחַת־תּוֹרָה' אָמַר לְהָאִישׁ שְׁהִיָּה עִמּוֹ: "בְּרוּךְ הַשֵּׁם פְּעֻלָּתִי מֵהַ שְׂרָצִיתִי עַל צַד הַיּוֹתֵר טוֹב וְנִכּוֹן, וְאַף־עַל־פִּי כֵן הָיָה בְּדַעְתִּי לְהַתְמַהֵמָה כָּאֵן מִחֶמֶת חֲבוּב אֶרֶץ־יִשְׂרָאֵל, וְעִכְשָׁו בְּרִצּוֹנִי לְנַהֵג נִסְיָעוֹת לְבַתִּינּוֹ לְחוּץ לְאֶרֶץ. עַל־כֵּן לֹךְ וּשְׂכַר הַסְּפִינָה לְסִטְנָבוֹל" וְכוּ'.

י.

(שיחות-ה'ר"ן פו - ענין עליה וירידה ברקודין)

נאמר בשמיני-עצרת תקס"ג. (תניי-מוהר"ן נט: וסג)

ה'חַתְנָה' הוּא בְּחִינַת 'סִינִי', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "בְּיוֹם חַתְנָתוֹ" (שִׁיר־הַשִּׁירִים ג, יא), "זֶה מַעֲמַד הַר־סִינִי" (תענית כו:).

וְ'סִינִי' גִּימְטְרִיא 'סָל"ם'. וְכָתוּב (בְּרֵאשִׁית כח, יב): "וְהָיָה מִלְאֲכֵי אֱלֹקִים עֲלֵימִים וְיִרְדִּים בּוֹ" - הֵינּוּ: 'רְקוּדִין' - שְׁבִשְׁעַת 'רְקוּדִין' עוֹלָה וְיִרְדֵּ. כִּי כֵן דָּרָךְ 'רְקוּדִין', שְׁעוֹלָה אֶת גּוֹפוֹ וְיִרְדֵּ אֶת גּוֹפוֹ.

ה'פְּרִיסְטִקֵּס' (פזוז וְכִרְכּוֹר) שְׁעוֹשִׁין בְּשַׁעַת 'רְקוּדִין' - זֶה בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית מו, ד): "אֲנֹכִי אֲרַד עִמָּךְ מִצְרִימָה וְאֲנֹכִי אֵעֲלֶךְ" - כִּי "גְּלוּת־מִצְרַיִם הָיָה בְּשִׁבִיל לְבָרֵךְ נִיצוּצֵי קָרִי שֶׁל אָדָם־הָרֵאשׁוֹן" (פְּרִיעֵץ־חַיִּים, חג הַמִּצּוֹת פ"א), וְה'חַתְנָה' הִיא 'תְּקוּן וְיַחּוּד הַבְּרִית', שְׁהִיא בְּחִינַת: "אֲנֹכִי אֵעֲלֶךְ גַּם עִלָּה".

יא.

(שיחות-ה'ר"ן רצט)

אַחַר שְׂמֵחַת־תּוֹרָה, הָיִיתִי רְגִיל לְבּוֹא אֵלָיו ז"ל. וּבְכָל שָׁנָה כְּשֶׁבָּאתִי אֵלָיו אַחַר שְׂמֵחַת־תּוֹרָה, שָׁאַל אוֹתִי: "אִם הָיִיתִי שְׂמֵחַ

בְּשְׂמֵחַת־תּוֹרָה"?! - וְסָפַר לִי כַּמָּה פְּעָמִים: "אִיךָ הָיָה הָעוֹלָם שְׂמֵחִים בְּבֵיתוֹ"?! - וְהָיָה לוֹ נַחַת גְּדוֹל מְזֵה.

וְכֵן עוֹד פְּעַם אַחַת בְּאַמְצַע הַשָּׁנָה, דָּבַר עִמִּי מֵעֲנִין שְׂמֵחַת־תּוֹרָה: "אִם אָנֹכִי מְרַגֵּשׁ שְׂמֵחָה בְּלִבִּי אָז? אוֹ עַל־כָּל־פְּנִימִים פְּעַם אַחַר בְּשָׁנָה אִם אָנֹכִי מְרַגֵּשׁ שְׂמֵחָה בְּלִבִּי?! - כִּי הַפְּצוּ וְרִצּוֹנוֹ הָיָה מְאֹד: "שְׂנֵהִיָּה שְׂמֵחִים בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה, בְּפֶרֶט בְּשְׂמֵחַת־תּוֹרָה וּפְנִימִים וּבְשַׁבַּת וַיּוֹם־טוֹב".

וְסָפַר לִי: "שְׁפַעַם אַחַת בְּשְׂמֵחַת־תּוֹרָה, רִקָּד בְּעִצְמוֹ לְבַדּוֹ בְּחֶדְרוֹ, בְּלִי סִיּוּעַת אֲנָשִׁים אַחֲרָיִם!"

יב.

(תניי-מוהר"ן לג-נט)

מְאֹמֵר "בְּקָמִים עָלַי" סִימָן רַע"ז, וּמְאֹמֵר "דַּע שֶׁעַל חֶלְף טוֹב וְכוּ' - בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי" וְכוּ' (סִימָן רַע"ח), וּמְאֹמֵר "אַזְמֶרְהָ" סִימָן רַפ"ב - נְאֻמְרוֹ בְּשְׂמִינֵי־עֶצְרַת תְּקַס"ח.

וְאַחַר סְפוֹת בְּנִסְיָעָתוֹ לְלִבּוֹב, בְּשָׁעָה שְׁלוֹשׁ אוֹתוֹ מִקְרָאסְנַע - גָּלָה אֵז עֲנִין 'הַמְשָׁכֵן וְהַתִּינּוֹקוֹת' וְכוּ' - שֶׁהוּא גָּמַר מְאֹמֵר "אַזְמֶרְהָ" הַנ"ל. (עֵינֵי תִינּוֹת־ה'ר"ן קסז; ימ"י מוהר"ן ת"ח א' כו).

יג.

(תניי-מוהר"ן פד, הספור מהפסא)

וּבָּאתִי לְהַפְסֵא, וְרֵאִיתִי שֵׁם: 'רֵאשִׁי־הַשָּׁנָה' מְמֹשֵׁ, וְכֵן 'יוֹם־כְּפוֹר' מְמֹשֵׁ. וְכֵן 'סְפוֹת' מְמֹשֵׁ וְכוּ'. - "כְּרִסְיָה שְׁבִיבִין ד'י נְזוּר" (בְּנֵי־אֵל ג, ט), רֵאשִׁי־תְבוּת: 'שְׂדֵכ"ן', כִּי עַל־יְדֵי ה'פְּסֵא' נַעֲשִׂין 'שְׂדוּכִין'.

גם "כָּרְסִי"ה" ראשי-תבות: "ר'אש ה'שנה,
 י'זם כ'פזר, ס'בות". ועל-כן "בשמיני-
 עצרת, זיונא דמטרוניתא" (זהר ויקרא צו:).

יד.

(חיי-מוהר"ן רסג)

ביום שמיני-עצרת תקס"ג, דבר עמהם
 מענין 'רקודין והמחאת-כף', ומה
 שמהפכין את-עצמו וכו' (שיחות-הר"ן פו).

אחר-כך התחילו לכנס המודיעים מאנשי
 העיר שבאו אליו בנגון ושמחה
 פנהוג ביום שמיני-עצרת. ואז אמר לרבי
 יודל ולרבי שמואל אייזיק: "לכו לכם, כי אני
 צריך לעסק עמהם, ואין זה שיהי לכם!" -
 והלכו להם ממנו.

ואחר-כך נעשה שם שמחה גדולה,
 בקול רעש גדול של שיר
 ושמחה. ואז רקד רבנו ז"ל בעצמו הרבה
 מאד, מן איזה זמן קדם הלילה, עד איזה
 שעות בתוך הלילה של שמחת-תורה.

וכבר ידוע גדל נפלאות ערבות נעימות
 קדשת הרקוד שלו, כי מי שלא ראה
 זאת לא ראה טוב מימיו.

וכבר מבאר במקום אחר (חיי-מוהר"ן קטז):
 שבאותה השנה רקד רבנו ז"ל
 הרבה. הינו בשמיני-עצרת הנ"ל וכו' וכו'.

ושמעתי מפיו-הקדוש שאמר בעצמו:
 בשנה הזאת רקדתי הרבה,
 מחמת שנשמע אז שיוצאין גזרות (שקודין
 פונקטן) על ישראל! - פי על-ידי 'רקודין
 והמחאות-כף', ממתיקין הדינים ומבטלין
 הגזרות, כמבאר בהתורה "ואלה המשפטים"
 (לקוטי-מוהר"ן ח"א י).

ושיח-טרפי-קדש' ח"ב רב: בשמיני-עצרת, נוהג היה
 רבנו לערוך שלחן מיוחד עבור בעלי הבתים, ולא היו אנשי
 החסידים מצטרפים לשלחן זה, ומנהג זה עוד נהג ה'בעל-
 שם-טוב' כידוע. אחר עריכת השלחן פשהלכו כבר כל
 הקהל לתפלת ערבית של שמחת-תורה, לקחו ולוו בעלי
 הבתים את רבנו לבית-הכנסת עם חפה, שקף נהגו ללוות
 את הרבנים הגדולים. ואז בדרך הלוי פשרקדו ושרו,
 הצטרפו אליהם החסידים ועזרו להם בשמחתם].

טו.

(ימי-מוהר"ן ת"ח"ב קפג)

ביום ששי חזרתי מהארעקיע, לאכסניא
 שלי בגאליטע, ובאותו יום ערב
 שבת-קדש לעת ערב, שכרתי הספינה
 לאדעס, בשביל שבועה אנשים וכו'. ביום
 הושענא-רבא שָכרו הנשאים מחברתנו,
 הספינה הנ"ל לאדעס. בשמחת-תורה
 שמחנו הרבה אצל הגבירים, ורקדנו הרבה
 שם בשמחה גדולה בעזרת השם-יתברך.

טז.

(שיח-טרפי-קדש החדש ח"ג תצט)

רבנו ז"ל אמר: העולם אומרים:
 "שמחלקין פרנסה (לכל השנה)
 ב'תפלת גשם!"! (ביום שמיני-עצרת) - ואני
 אומר: "ב'אמת ואמונה!"! (שבתפלת מעריב בליל
 שמיני-עצרת).

יז.

(שיח-טרפי-קדש החדש ח"ג תקא)

כשהל שמיני-עצרת בשבת, היה רבנו
 ז"ל אוכל אף סעודה-שלישית
 של שבת בתוך הספה (כמבאר בשלחן-ערוך ארח-
 חיים תרסח, א: "שבחוץ-לארץ אוכלים בשמיני-עצרת
 בספה, מפני ספק שביעי. וב'מגן-אברהם שם סעוד-קטן
 ב: דאם הוא שבת, צריך לאכל סעודה-שלישית בספה).
 אך לא היה ישן אז בספה.

יח.

(שיח-טרפיי-קדש ח"ב קיד)

פעם כשבאו אנשי-שלוֹמנו מדאשיב לרבנו ז"ל, ספרו לו: שבאיזה יום-טוב שחל להיות בערב-שבת, כמדמה שהיה שמחת-תורה, ישבו אנשי-שלוֹמנו בסעדת היום-טוב, ודברו ביניהם בעבודת השם-יתברך, ונמשך דבורם עד סמוך לשבת, וכשראו שכבר קרובה השבת לבא, סימו מהר את הסעדה והדבורים, כדי ללכת לקבל את השבת.

נענה רבנו ואמר: "פוחזי דאשיב, הרי אפשר "לפרס מפה ולקדש" (כדין השלחן-ערוך ארח-חיים רעא), וממשיכים לדבר הלאה" [דאשיבער זשלאבעס, איז מען מקיים "פורס מפה ומקדש" און מ'רעדט ווייטער], ואחר-כך להתפלל את תפלת ליל-שבת!

יט.

(אבנ"ה ברזל; שיח-טרפיי-קדש ח"א תרכה)

בשמחת-תורה הראשון להתקרבותו של מוהרנ"ת ז"ל לרבנו ז"ל, נתקבצו כמה אנשים מאנשי-שלוֹמנו אצל מוהרנ"ת ז"ל לשמח בשמחת יום-טוב, ונזכרו בגדלת רבנו ז"ל ובהזמירות שלו. "האבן זיי זיך געדראפעט אויף די ווענט" [טפסו על הקירות] מגדל הדבקות והגעגועים.

והיתה להם חרטה גדולה, על מה שלא נסעו כל משך ימי החג לרבנו ז"ל. ועל-כן הסכימו בדעתם: לסע תקף במוצאי יום-טוב אחר הבדלה. כשנודע מזה לאביו, פעם עליו ואמר לו: "אם בן טוב אל תבוא עוד אל ביתי!"

ואה-על-פיי-כן נסע מוהרנ"ת ז"ל עם אנשי-שלוֹמנו במוצאי

יום-טוב. ומצאו עוד את רבנו ז"ל יושב אצל השלחן עם הפעלי-בתיים, שהיה רגיל לישב בשמחת-תורה עם הפעלי-בתיים לבד, אף-על-פי שהיו אז עוד גם-כן רבי שמואל אייזיק ורבי יודל, שלא נסעו לביתם מפני רחוק הדרך (עי' לעיל חיי-מוהר"ן רסג).

אז גם זמרו אנשי-שלוֹמנו בשוק: "צהלי ורני יושבת ברסלב!" (על-פי ישעיה יב, ו).

ואז אמר רבנו ז"ל התורה מ"ח "על אשר מעלתם בי" (בלקוטי-מוהר"ן ח"א) - שהיה פלא בזה, כי היא תורה של ספות, ולא אמרה רבנו רק בשמחת-תורה, אף המתין באמירתה, כי בעקר רצה שישמע זאת מוהרנ"ת ז"ל.

[טובות-זכרונות ה: מוהרנ"ת ז"ל (בתחלת התקרבותו) היו לו גדל געגועים לקיים: "חייב אדם לקבל פני רבו ברגל" (ראש-השנה טז: סכה כז), אף לא היו לו שום אפשרות לזה, מחמת גדל קטרוגים של משפחתו ובני-ביתו על-זה.

על-כן אמר לחבריו המקרבים: שכפי שהמנהג היו בימים הקדמונים: שאפילו במוצאי החג, הינו מוצאי שמחת-תורה גם-כן, היו חבורות חבורות פתות חסידים ביחד שמחים כמעט כל הלילה, שהוא אסרו-חג. לזאת יראו החברים אלו, תקף אחר תפילת מעריב, ישכרו עגלה בנעמירוב לנסע לברסלב - ויש מציאות שבשתי שעות יבואו לשם ויקבלו פני רבנו ז"ל, ויחזרו ויסעו תקף לחזרה לביתם, ולא יודע לשום בני-אדם מזה אפילו לבני-ביתם, כי יחשבו שהוא משמח עצמו עם חבריו אצל אחד מהם.

וכמו שהיה מלבש אז מוהרנ"ת ז"ל, בגדי יום-טוב, בגדי משי וכובע של יום-טוב כדרך הנגידים, כך היה נוסע - כי לא רצה לילך לביתו לקח איזה מלבוש פשוט לכסות על בגדי משי - בכדי שלא ישאלו אותו מה זה.

ונסעו כך תקף אחר תפלת ערבית, בערך תשעה ווערסט, שזה חצי נסיעה. והתחיל הגשם לירד בשפע רב כל-כך, עד שהיו מרחים לכנוס בהקרעטש-מע-אכסניא, שהיה שם, עד שיפסק הגשם לירד. ומוהרנ"ת ז"ל היה מלבש בבגדי יום-טוב - והתלכלכו בגשם קדם שבאו להקרעטש-מע. ושם נתעכבו עד שפסק הגשם לירד.

כמעט שני שענות. ואחר-כך נסעו הלצה לאט לאט מחמת קלקול הדרך.

ובאו לפרסלב בערך שעה קדם חצות-הלילה. וכשבאו לתחלת הפניסה לעיר פרסלב, זמרו בשירה וצעקו: "צהלי ורני יושבת פרסלב" (על-פי ישעיה יב, ו), בשמחה רבה בהרחובות, עד שבמה בני-אדם נתעוררו מזה.

וכשבאו לבית רבנו ז"ל, היו עוד קצת אנשים, אך אדמו"ר ז"ל פנה אל אלו הבאים מנעמירוב (מוהרנ"ת ז"ל ודבריו), וקבל שלום מכלם בסבר פנים יפות, וכבד אותם במעט משקה, ומיני מאכל מתיקה מיום-טוב שקורין 'לעקיד', ואמר להם: "כי זהו לקח טוב נתתי לכם, אך תורתני אל תעזבו" (משלי ד, ב).

ובתוך כך בא הבעל עגלה, ואמר שנצרך לסע לחזרה, כי כך שכרו אותו. וקבל כל אחד רשות מרבנו ז"ל שקורין: 'נעזעגנט', ונפרדו לשלום.

ולמוהרנ"ת אמר רבנו ז"ל: "עוד לא נתתי לך עבור הוצאות, וגם לא נתת לי חשבון מיום בואך לביתך מכל ימי החג שלך!"

וכשמעו כל זה מפי אדמו"ר ז"ל - הבין היטב: כי זה פון אדמו"ר ז"ל למחשבתו - כי מחמת הגעגועים והפיסופין שהיו לו כל ימי החג לזה, שיוכל לספר כל לבו לפני אדמו"ר ז"ל - ראה ממש רוח-הקדש: שרבנו ז"ל יודע המחשבות שלו.

הכלל: אותן אנשים שבאו עם מוהרנ"ת זל"ה נסעו, והוא נשאר. והגם שהיה למוהרנ"ת מדבר עוד בחול-המועד סכות עם הסוחרים: שתכף באסרו-חג נצרך לסע לבאדיטשוב עבור סחורות של חרף, ושכרו עגלה עוד בחול-המועד-סכות, על אסרו-חג, לסע תכף לבאדיטשוב! - אך כששמע מאדמו"ר כל הנ"ל - שכח את כל זה, ונשאר אצל רבנו ז"ל.

ממילא מובן: שאותו הלילה האיר למוהרנ"ת כשמש בצוקים - משיחותיו שהיה מדבר אדמו"ר כמעט כל הלילה.

והלך קדם אור הבקר עם רבנו ז"ל למקנה, וכאור בקר התפללו בבית הכנסת של בעל-שם-טוב ז"ל, שהיה סמוך לבית אדמו"ר ז"ל.

והיו לרבנו ז"ל, שני זוגות תפלין דרש"י, ואז התפלל מוהרנ"ת ז"ל בתפלין של רבנו ז"ל וכו'. ואחר התפלה כבד אותו רבנו ז"ל, במאכלי מזונות עם צנצנת קאווע, ואמר לו: "בוא ונלך לשוח אצל בית-הכנסת בעל-שם-טוב ז"ל!"

- שהיה מן היסוד שם, חתיכת עץ בולט, שהיו יכולים לישוב שם.

וכפי שמוהרנ"ת ז"ל ראה מרבנו ז"ל את החיבות שמחבב אותו - התחיל לספר את כל אשר עבר עליו באלו הימים, מעת בואו לביתו - ואיך שהתפללו כל החג בהסוכה, וכיוצא. ואז נתלהב רבנו ז"ל, וגלה לו אז התורה נפלאה בלקוטי-מוהר"ן ח"א סימן מ"ח: "על אשר מעלתם ביי" - ושם מובא מה'תפלה בכח', שהיא פחינת 'ספה'.

וכשאמר רבנו ז"ל הפסוק: "ואשים דברי בפיו" - נדמה למוהרנ"ת ז"ל: שמש אדמו"ר ז"ל מניח לו בפיו דבריו - עד שגלה שם: "ש'ספה' ו'תפלה בכח' - סגולה לבנים!

ומחמת שמוהרנ"ת ז"ל היו לו יסורים מזה, שלא היו לו עוד 'זרע של קימא' - כי זוגתו היתה מפלת כמה פעמים לארבעה חודשים. וכשרבנו ז"ל אמר: "ש'שמיני-עצרת' עוצרת הנוקבא הטפה, שלא תפיל" (עיר-שם) - נזכר מוהרנ"ת ז"ל: שזה מבקשו, שהוא נצרך לזה. והבין: שאדמו"ר ברוח-הקדש שלו, פוון עבורו זה - הגם שעוד לא הזכיר בשום פעם לרבנו ז"ל מזה - אך פעת אמר לרבנו ז"ל: שזוגתו הפילה כמה פעמים! וכעת היא גם-כן בחדש רביעי בהריון! ומבקש מאדמו"ר ז"ל על-זה: "שלא תפיל עוד!"

ואז אמר לו רבנו ז"ל: "עבור זה נצרך לך לתן על פדיון". ותכף אמר מוהרנ"ת ז"ל: "אפילו בלי זה חשבתי לתן על פדיון לידכם". ענה רבנו ז"ל: "מעות איני צריך, רק תראה להכין לביתי ששה כסאות, שקורין 'בענקליד', פחינת: "שש מעלות לכסא" (מלכים-א י, ט), שזה נגד ו' שבתוך א', שאמרת בשבת שובה, "קרא את יהושע" (בלקוטי-מוהר"ן ח"א ו').

ואחר גמר התורה הזאת - נכנסו לבית אדמו"ר לסעודת הצוקים באסרו-חג.

[שיח-טרפיקודש החדש ח"ב פא: ואכן בסמוך בראש-החדש כסלו - נולד לו בנו הראשון רבי שכנא ז"ל, כמבאר בימי-מוהרנ"ת ח"א ג. עין עוד מספור הנ"ל ב'שיח-טרפיקודש' החדש ח"ב עז-עח-עט-פ].

ב.

(שיח-טרפיקודש החדש ח"ב עו)

מוהרנ"ת ז"ל היה נזהר מאד לצית לרבנו ז"ל ולקיים את השעור שנתן לו

ללמד, ח"י פרקים משניות בכל יום (עין שיחות-ה"ר"ן קפה).

ובשמחת-תורה הראשון להתקרבותו, בשעה שרקדו העולם בשמחת-תורה פנהוג - פרש מזהרנ"ת ונכנס בכל-פעם בקדר הסמוד, להשלים שם הח"י פרקים.

וכשהבחין אביו בדבר, שאל את אנשי-שלומנו על-כך: "למה בורח כל העת, הרי הוא באמצע הרקודים עמכם"?! - והשיבו לו: "שרבנו נתן לו שעור של ח"י פרקים משניות, והוא מכרח להשלימו!"

ענה אביו: "לנתן'לע שלי הוא מצוה סדר כזה של ח"י פרקים משניות"?! - פי אביו החשיבו מאד - פי היה מגדולי למדני עירו.

נא.

(שיח-שופי-קדש החדש ח"ג תקב)

רבנו ז"ל היה עולה לתורה בשמחת-תורה לחתן תורה, ומזהרנ"ת ז"ל לחתן בראשית!

ואמר עליזה מזהרנ"ת ז"ל: "רבנו עלה לחתן תורה המסים את התורה - פי רבנו נצח וגמר ענינו! (חיי-מוהר"ן ריח) - אבל אני צריך להתחיל מ'בראשית'!" [דער רבי האט עולה געווען קתן תורה, ווייל דער רבי האט אויסגעפירט זיין זאך! - אבער איך דארף אנהייבן!]

נב.

(שיח-שופי-קדש החדש ח"ג תקד)

פעם ב'שמחת-תורה' שתה רבי נחמן מטולטשין יין המשכר, מעט יותר

מהראוי, ומחמת גדל השמחה נפל לרגלי מזהרנ"ת ונשקו, ואמר לו: "אתם החיות שלי! אתם החיים שלי!" אתם משיבים נפשי בדבורים שלכם!" [איר זיינט מיין חיות! איר זיינט מיין לעבן! איר קוויקט מיך מיט אייערע דבורים!]

למחרת שאלו מזהרנ"ת: "אם זוכר מה שאמר אתמול"?! - ואמר לו רבי נחמן מטולטשין: "כן, וגם היום אומר אני כך!" אמר לו מזהרנ"ת: "מה שאתה אומר הוא אמת, אבל לא בשמחת-תורה הוא הזמן להרבות בשתיה!" [וואס דו זאגסט איז אמת, אבער נישט שמחת-תורה טרינקן מערער].

[שיח-שופי-קדש ח"ה שח: כשספר פעם הרב מחארקוב ז"ל בהתפעלות בשבח אחד מגדולי החסידים והרבנים שמעיר אוסטודוב: שפעם בשמחת-תורה שתה שלש כוסות יין-שכר קזק, ואחר-כך הקיא שתיתו, והתישב ואמר כמה שעות תורה בהלכה ואגדה וחסידות וכו' עד להפליא.

ענו לו אנשי-שלומנו בצחות בלשון המובא בספורי-מעשיות במעשה ממלך וקיסר: "יפה מאד היה, רק אם היו מדברים זאת בלתי פה שתוי!" הינו שלא בשעת שכרות, עין-שם! - כשבכוננתם להדגיש: שאין זה לשבח התורה, לומר תורה בפה שתוי, ולא כך מגלים ואומרים תורה].

נג.

(שיח-שופי-קדש ח"ב רפ)

בלקוטי-מוהר"ן ח"א רע"ז מבאר: "שרגל הוא רפואה להראה!"

ספר רבי אברהם סופר שטערנהארץ ז"ל: שהשתלשלות הדבר היה כך: בעת אמירת התורה הנ"ל שנאמרה בשמיני-עצרת, כמובא בחיי-מוהר"ן (סימן נ"ט), בא רבי אהרן הרב מברסלב, והביא לרבנו מאכל העשוי מרגל, שקבל אז שתי מנות

מתושבי העיר, שפך נהגו לתת לרב מאכל
 כזה בשמיני-עצרת; והביא מנה אחת לרבנו.
 ואז אמר רבנו את הנזכר-לעיל: "שרגל
 הוא רפואה להראה!" - כי היה רבנו
 כבר חולה אז במחלת הראה.

נד.

(שיח-שופי-קדש ח"ז עא)

פעם בליל שמיני-עצרת בישבנו מוהרנ"ת
 ז"ל עם אנשי-שלוֹמנו, ודברנו
 מהמחלקת הגדולה שהתעוררה אז. וכך
 בדברם, שמעו קול הבוקע מקהל
 המתפללים שבבית-הכנסת שבועיר,
 באמרו: "אתה הראת לדעת", כנהוג.

נענה מוהרנ"ת ז"ל ואמר: ממי מדברים
 אנו כאן, מיהודים שצועקים "אתה
 הראת"! אבל מה שנעשה מקדם לה
 ולאחריה, זה יודע רק השם-יתברך!

נה.

(לקוטי-הלכות, נטילת-ידיים לסעודה ו, קג)

בשמיני-עצרת, אז נגמר התקון
 בשלמות. ועל-כן נקרא
 עצרת, מלשון 'אספה וקבוץ', שזה בחינת

התקון שעוסקין בו הצדיקי-אמת, רועי
 ישראל, תמיד, וביותר בחדש תשרי, מראש-
 השנה עד שמיני-עצרת - לאסוף ולקבץ את
 כל גדחי ישראל, שכלם ישובו להשם-
 יתברך, באמת ויעמדו על עמדם, באפן
 שיתקיים הקבוץ-הקדוש לדורות עולם,
 שבזה תלוי כל הגאולה-שלמה.

ועל-כן נוהגין אז לקרא לכל אחד
 מישראל לעלות לתורה, כי זה כל
 עסקנו בחדש הזה, לקבץ ולאסף ולהעלות
 כל נפשות ישראל ולקשרם אל התורה.

נו.

(עלים-לתרופה, אור ליום ב' נח תקצ"ו)

ותהלה לאל פה עבר החג בשלום, וגם
 עזרני השם יתברך, שרקדתי
 הרבה בבית-המדרש בליל שמחת תורה
 ואחר-כך, והפל בשלום ובכבוד קצת, אבל
 אף-על-פי-כן גם פה נמצאו עזי-פנים הרבה
 מהתתקע"ד דורות אשר השקט לא יוכלו,
 ושברו זכוכית אחת בהחלון שלי בליל
 שמחת תורה בעת הסעודה, ורב העיר רועשין
 עליהם מאד, אבל עדין לא נודע מי הוא.

פְּרֻשַׁת וְזֹאת הַבְּרָכָה

רועים, שהם 'פְּלִיטוֹת שֶׁל כָּל מְנַהֲיֵי-הַדּוֹר',
וְכָל עַקֵּר אֲמוֹנַת יִשְׂרָאֵל מִמְּשִׁיכֵינָם
לְהַדּוֹר.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ג, ג): **"כָּל קֹדְשֵׁי בֵּיתֶךָ"**
- שֶׁהֵם בְּחִינַת 'פְּלִיטוֹת שֶׁל כָּל
מְנַהֲיֵי-הַדּוֹר'.

"הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרֶן" (דְּבָרִים ל"ג, ב)

רמה.

(ח"א קא)

כָּל עֲבוֹרֵם יֵשׁ לָהֶם כָּל הַמַּדּוֹת רְעוּת, רַק
כָּל אִמָּה וְאִמָּה כְּרוּךְ אֶל מִדָּה אַחַת
יֹתֵר מִכָּל הַמַּדּוֹת.

וְזֶה (דְּבָרִים ל"ג, ב): **"הוֹפִיעַ מֵהַר פֶּאֶרֶן"** וְכוּ'
- **"שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְתַן**
הַתּוֹרָה לְכָל הַבְּרוּאִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד לֹא
רָצָה לְקַבְּלָהּ, מִחֲמַת שֶׁשָּׁמְעוּ שְׂאוֹתָהּ מִדָּה
שֶׁהֵם כְּרוּכִים אַחֲרֶיהָ אֶסְרָה תּוֹרָה" (ספרי
בְּרָכָה; זֶהר בְּלֶק קצ"ב).

"וְהֵם תָּפוּ לְרַגְלֶךָ יִשְׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ" (דְּבָרִים ל"ג, ד)

רמח.

(ח"ב צא)

הַצְּדִיקִים-אֲמֵתִים מְקַשְּׂרִים 'חֲכָמָה'
תְּתָאָה' בְּ'חֲכָמָה'
עֲלָאָה' - כִּי בּוֹנֵה עוֹלָמוֹת הַחֲרָבִין, וּמַגְבִּיָּה
'חֲכָמָה-תְּתָאָה' וּמְקַשְּׂרָה לְ'חֲכָמָה-עֲלָאָה' -
עַל-יְדֵי שִׁיחַתּוֹ וְסַפּוּרֵי דְבָרָיו שֶׁמְדַבֵּר עִם
הַמּוֹנְעִים.

כִּי כִּשְׁהַצְּדִיק מְדַבֵּר עִם רְשָׁעִים, וּמַגְבִּיָּה
שְׂכָלוֹ וּמְקַשְּׂרוֹ לְהַשִּׁים-יִתְבָּרֵךְ - אֲזִי
מַעֲלָה וּמְקַשֵּׁר שְׂכָלָם מִמְּקוֹם שֶׁהֵם לְהַשִּׁים-
יִתְבָּרֵךְ. כִּי הַצְּדִיק-הָאֵמֶת מְצַמְצֵם שְׂכָלוֹ,
וּמְדַבֵּר עִמָּם בְּחֲכָמָה נִפְלְאָה וּבְמִלָּאָה
גְּדוּלָּה, וּמְקַשֵּׁר כָּל הַדְּבוּרִים לְהַשִּׁים יִתְבָּרֵךְ -
וְעַל-יְדֵי-זֶה מְבִיאָם לִיְדֵי 'תְּשׁוּבָה'.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים ל"ג, ד): **"וְהֵם תָּפוּ לְרַגְלֶךָ**
יִשְׂא מִדְּבַרְתֶּיךָ", וְדָרְשׁוּ רַז"ל (בְּבֵא-
בְּתָרָא ח): **"אֵלּוּ תִלְמִידֵי-חֲכָמִים שֶׁהוֹלְכִים**
וּמַכְתִּתִּים רַגְלֵיהֶם מֵעִיר לְעִיר, וְנוֹשְׂאִים
וְנוֹתְנִין בְּדַבְּרָיו שֶׁל מְקוֹם".

"מִיִּמִּינוּ אֵשׁ דָּת לָמוֹ" (דְּבָרִים ל"ג, ב)

רמו.

(ח"א סט)

ה'תּוֹרָה' הוּא בְּחִינַת 'מִיִּן', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב
(דְּבָרִים ל"ג, ב): **"מִיִּמִּינוּ אֵשׁ דָּת**
לָמוֹ".

"כָּל קֹדְשֵׁי בֵּיתֶךָ" (דְּבָרִים ל"ג, ג)

רמז.

(ח"א נב, ג)

צְרִיךְ לְרֹאוֹת לְמִלְאֵת ה'יָדַי', שֶׁהִיא
ה'אֲמוֹנָה', עַל-יְדֵי הָאָרֶה מְשַׁבְּעָה

הִינּוּ: שֶׁהוּא מַעֲלָה ה'חֲכָמָה-תִּתְּאָה' מִכָּל הָרַעִים שֶׁבְּעוֹלָם, וּמְקַשְׂרֵם לְהִשָּׁם-יִתְבָּרֵךְ, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ לְחֲכָמָה-עֲלֵאָה'.

"תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה קֹהֵלֶת יַעֲקֹב"
(דְּבָרִים ל,ג,ד)

רמט.

(ח"א קג)

אֵיתָא בְּגִמְרָא (סְנַחֲדְרִין צא:): **"כָּל הַמוֹנֵעַ הַלְכָה מִפִּי תַלְמִיד, כְּאִלּוּ גּוֹזְלוֹ מִנְּחֻלַּת-אֲבוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים ל,ג,ד): 'תּוֹרָה צְוָה לָנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְכוּ'."**

וְכִינּוּן שֶׁרָאָה מֹשֶׁה שֶׁבְּנֵי-רְאוּבֵן וּבְנֵי-גַד מְנִיאִין לֵב בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִנְּחֻלַּת-אֲבוֹתָם - קָרָא לָהֶם (בַּמִּדְבָּר ל,ב, יד): **"תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים"**. הַדְּבָר הַזֶּה קִבְּלָתֶם מִרְבִּנְיָכֶם, שֶׁרַבְּכֶם גָּזַל מִכֶּם הַלְכוֹת, וְהַלְכוֹת הֵם נְחֻלַּת-אֲבוֹת כְּפִי ל. וְעַתָּה גַם אַתֶּם הוֹלְכִים בְּדַרְכֵי אֲבוֹתֵיכֶם, וְרַצּוֹנְכֶם לְגַזֵּל מִיִּשְׂרָאֵל נְחֻלַּת-אֲבוֹתָם וְכוּ'.

וּבְבִבְאֵי-בִתְרָא (ח: - עַל דְּנִיָּאל יב, ג): **"וּמַצְדִּיקֵי הָרַבִּים כְּכּוֹכְבִים, אִלּוּ מִלְּמִדֵי תִינוּקוֹת"**. וְעַכְשָׁו שֶׁרָאָה, שֶׁהֵם מְחַיְבִים רַבִּים שֶׁמְנִיאִין לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, מִסְתַּמָּא גַם רַבִּים אֵינֶם מַצְדִּיקֵי הָרַבִּים, אֲלָא מְחַיְבֵי הָרַבִּים. בְּשִׁבִיל זֶה קָרָא לָהֶם: **"תְּרַבּוֹת אֲנָשִׁים חֲטָאִים"**, וְתַרְגֵּם אוֹנְקֵלוֹס: **"תַּלְמִידֵי גְבֵרִיא חֵיבִיא"**.

רנ.

(ח"ב פט)

ה'דַּעַת' מְשַׁדְּךְ כָּל ה'שְׂדוּכִים, כִּי כָּל ה'שְׂדוּכִים הֵם שְׁנֵי הַפְּכִים,

כִּי הַצְדִּיקִים-הָאֲמִתִּיִּים מְדַבְּרִים לַפְּעָמִים עִם רְשָׁעִים, וּמְסַפְּרִים עִמָּהֶם מַעֲסָקֵי מַלְחָמוֹת, וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה מַעֲסָקֵי הָעוֹלָם, אֲךֹּ הוּא מַלְבִּישׁ בְּזֶה הָאֹר הַגָּדוֹל שֶׁל הַתּוֹרָה, כִּי הוּא מַלְבִּישׁ אֹר הַתּוֹרָה בְּלְבוּשֵׁים שׁוֹנִים זֶה מִזֶּה, עַד שֶׁמַּלְבִּישׁוּ בְּדַבְּרִים הַלְלוּ, וְהָאֹר-הַתּוֹרָה מִתְלַבֵּשׁ בְּצִרוּפִים אֲחֵרִים.

כִּי אִם הָיָה הַצְדִּיק מְדַבֵּר תַּכְּף תּוֹרָה בְּפִרוּשׁ עִם הָרְשָׁע, הָיָה יָכוֹל לְהַתְּפַקֵּר יוֹתֵר, וְהָיָה נַעֲשֶׂה רְשָׁע יוֹתֵר.

כִּי "צְדִיקִים יִלְכוּ בָם וּפְשָׁעִים יִפְשְׁלוּ בָם" (הוֹשֵׁעַ יד, י). כִּי "זָכָה, נַעֲשֶׂה לוֹ סִסְחִיִּים. לֹא זָכָה, נַעֲשֶׂה לוֹ סִסְמָוֹת" (יוֹמָא עב:). וְעַל-כֵּן אִם הָיָה מְגַלִּין לוֹ תּוֹרָה כְּמוֹת שֶׁהִיא, הָיָה מִתְּפַקֵּר יוֹתֵר, כִּי הָיָה נַעֲשֶׂה אֲצִלוֹ 'סִסְמָוֹת' חֲסוּשָׁלוֹם, כִּי הוּא רְחוּק מִן הַתּוֹרָה. וְעַל-כֵּן צְרִיכִין לְהַלְבִּישׁ לוֹ הַתּוֹרָה בְּצִרוּפִים אֲחֵרִים.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין הַצְדִּיקִים-הָאֲמִתִּיִּים לְדַבֵּר עִם הַהֲמוֹן שִׁיחַת־חֲלִין, וְהֵם מַלְבִּישִׁין בָּהֶם הַתּוֹרָה, וְהֵם מְקַשְׂרִים אוֹתָם בְּאִלּוּ הַדְּבוּרִים מִמְּקוֹם שֶׁהֵם - כִּי הֵם אֵינֶם רְחוּקִים מֵאִלּוּ הַדְּבוּרִים וְהַסְּפוּרִים שֶׁהַצְדִּיק מְדַבֵּר עִמָּם, וְעַל-יְדֵי-זֶה מְקַשֵּׁר אוֹתָן וּמַעֲלָה אוֹתָן לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְזֶה בְּחִינַת: **"שֶׁהוּא נוֹשֵׂא וְנוֹתֵן בְּדַבְּרָיו שֶׁל מְקוֹם"** - דְּהִינּוּ: שֶׁהוּא מְדַבֵּר עִם כָּל אֶחָד לְפִי מְקוֹמוֹ בְּמְקוֹם שֶׁהוּא, וְהוּא נוֹשֵׂא אוֹתָן הַדְּבוּרִים, וְנוֹתֵן אוֹתָם לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ.

כִּי הוּא מְקַשְׂרֵם לְשִׁרְשָׁם, לְבְּחִינַת 'חֲכָמָה-עֲלֵאָה', וּמַעֲלָה אוֹתָן לְהִשָּׁם יִתְבָּרֵךְ וּמְשִׁיבֵן בְּתִשׁוּבָה. כִּי הוּא מְקַשֵּׁר 'חֲכָמָה-תִּתְּאָה' בְּחֲכָמָה-עֲלֵאָה'.

וְהִדְעַת' הוּא הַמְתוּךְ בֵּין שְׁנֵי הַפְּכִים. עַל־כֵּן כָּל הַשְּׂדוּכִים שְׁבַע־עוֹלָם, נַעֲשִׂים עַל־יְדֵי הַבְּרֻדְעַת' שֵׁישׁ בְּעוֹלָם.

כִּי לַפְעָמַיִם שְׁנֵי הַמְשָׁדְכִים רְחוּקִים מְאֹד, וְהֵם שְׁנֵי הַפְּכִים בְּיוֹתֵר זֶה מִזֶּה, עַל־כֵּן קָשָׁה לְמִצָּא זְווגוּ.

וְהַתְקוּן לָזֶה: שְׁצַרִּיךְ שִׁבּוּא לְהַבְּרֻדְעַת' לְשִׁמְעַ תּוֹרָה מִפִּי, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוּל לְמִצָּא הַשְּׂדוּךְ שְׁלוֹ. שְׂאֵז יוֹצֵא הַדְּעַת' מִבַּח אֶל הַפַּעַל, וְאֵזי יְכוּל לְשַׁדְּכֵם, אִם אִם הֵם בְּהַפֵּךְ גְּדוּל זֶה מִזֶּה.

וְעַל־כֵּן צָרִיךְ לְשִׁמְעַ 'תּוֹרָה דְּוָקָא' מִפִּי - אִם שְׂגָם בְּדַבּוּרִים־פְּשׁוּטִים שְׁלוֹ יֵשׁ בְּהֵם 'דְּעַת'.

כִּי הַ'תּוֹרָה' נִקְרָאת 'כְּלָה', כְּמוֹ שְׂאָמְרוּ חַז"ל (בְּרֻכּוֹת נז. פְּסָחִים מט: עַל הַפְּסוּק בְּדַבְּרִים לג, ד: "תּוֹרָה צְנָה לָנוּ מִשָּׁה מוֹרְשָׁה"): "אֵל תִּקְרִי 'מוֹרְשָׁה, אֶלָּא 'מְאֻרְסָה'" - וְיֵשׁ בָּהּ גַּם־כֵּן שְׁנֵי הַפְּכִים, כִּי יֵשׁ בָּהּ שְׁנֵי מִינֵי אוֹתִיוֹת.

וּכְשֶׁהַצְּדִיק אוֹמֵר 'תּוֹרָה', הוּא בְּחִינַת 'מְשַׁדְּךְ שְׂדוּכִין', כִּי "דַּבְּרֵי־ תּוֹרָה עֲנִיִּים בְּמָקוֹם זֶה וְעֲשִׂירִים בְּמָקוֹם אַחֵר" (ירוּשְׁלָמִי רֵאשֶׁה־שְׁנָה פ"ג ה"ה), שְׂמַחֲבָרִים אוֹתָם יַחַד מִמְּקוֹמוֹת מְפָזְרִים שְׂרַחוּקִים זֶה מִזֶּה. וְעַל־יְדֵי־זֶה נַעֲשֶׂה הַחֲדוּשׁ שְׂמַחֲדָשִׁים.

עַל־כֵּן צָרִיכִין לְשִׁמְעַ מִפִּי תּוֹרָה דְּוָקָא, וְעַל־יְדֵי־זֶה יְכוּלִין לְמִצָּא זְווגוּ.

רנא.

(שִׁיחוֹת־הַר"ן צא)

סִגְלָה לְהַתְמַדָּה' לְהִיּוֹת מְתַמִּיד בְּלַמּוּדוֹ; לְהַזְהֵר לְבָלִי לְדַבֵּר עַל שׁוּם אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי.

כְּמוֹ כְּשֶׁהַכְּלָה הִיא יָפָה אֵזי הָאֲהָבָה בְּשִׁלְמוֹת - כְּמוֹכֵן הַ'תּוֹרָה' נִקְרָאת 'כְּלָה', כְּמוֹ שְׂכַתוּב (דַּבְּרִים לג, ד): "תּוֹרָה צְנָה לָנוּ מִשָּׁה מוֹרְשָׁה", וְדָרְשׁוּ רַז"ל (בְּרֻכּוֹת נז. פְּסָחִים מט:): "אֵל תִּקְרִי מוֹרְשָׁה אֶלָּא מְאֻרְסָה".

וְכָל־אַחַד מִיִּשְׂרָאֵל, יֵשׁ לוֹ אוֹת בַּתּוֹרָה, כִּי "שְׂשִׁים רַבּוּא אוֹתִיוֹת הַתּוֹרָה, בְּנִגּוּד שְׂשִׁים רַבּוּא נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל" (זַהֲרֵי־חֲדָשׁ שִׁירֵה־שִׁירִים; זַהֲרֵי־חֲדָשׁ רוֹת; מְגַלְהֵעֲמֻקוֹת' וְאַתְחַנּוּן אוּפֵן קַפּוּ; 'שֶׁל־הַהֲקֻדוּשׁ' בְּרֵאשִׁית ב' בְּשֵׁם הָאֲרִיז"ל; וְעוֹד).

וּכְשֵׁישׁ חֶסְרוֹן בְּאַחַד מִיִּשְׂרָאֵל - נִמְצָא: שֵׁישׁ חֶסְרוֹן בַּתּוֹרָה, שְׂשֵׁם שְׂרֵשׁ נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל. וְעַל־כֵּן בּוֹדָאִי אִי־אֶפְשֵׁר לְאַהֵב הַתּוֹרָה בְּשִׁלְמוֹת.

אַבֵּל כְּשִׁיזְהַר מְלַדְבֵּר וְלִמְצָא שׁוּם חֶסְרוֹן בְּשׁוּם יִשְׂרָאֵלִי - נִמְצָא: שְׂאִין בְּהַתּוֹרָה שׁוּם חֶסְרוֹן וּמוּם! - אֵזי בּוֹדָאִי יֶאֱהַב הַתּוֹרָה מְאֹד, וְיִתְמִיד בְּלַמּוּד הַתּוֹרָה, מְגַדֵּל הָאֲהָבָה.

"וַיְהִי בִישְׂרוֹן מֶלֶךְ בְּהַתְּאֻסָּף רָאשֵׁי עָם" (דַּבְּרִים לג, ה)

רנב.

(ח"א ד, ז)

נִמְצָא לְקַמֵּן בְּפְסוּק (דַּבְּרִים לג, ז): "שְׂמַע ה' קוֹל יְהוּדָה" - שֶׁהוּא כְּהַמְשָׁד לְ"וַיְהִי בִישְׂרוֹן מֶלֶךְ" (שָׁם שָׁם, ה).

רנג.

(ח"א יח, ד)

וְדַע: שְׂעַקֵר הַמְּלַכּוֹת' שְׂרֵשָׁה בְּחֻכְמָה, כְּדִי לִידַע אִיךָ לְהַנְהִיג וְלִמְלֹךְ. לְכֵן

יֵשׁ לְכֹל מְלֶכֶךְ חֻכְמִים וְיוֹעֲצִים, כִּי בְּזֶה תִּכְוֶן מְלֻכּוֹתוֹ וְיִתְקַיֵּם מְדִינָתוֹ.

וְזֶה בְּחִינּוֹת (דְּבָרִים ל"ג, ה): **"וַיְהִי בִישְׂרוֹן מְלֶכֶךְ, בְּהִתְאַסַּף רֵאשֵׁי עָם"**. הִינּוּ: עַל-יַדֵּי "רֵאשֵׁי עָם", שֶׁהֵם ה'מַחֲיִן' וְה'חֻכְמָה' - עַל-יָדָם תִּכְוֶן בְּחִינַת ה'מְלֻכּוֹת'. וְעַל-יַדֵּי 'אַהֲבַת הַחֻכְמִים', תִּכְוֶן ה'מְלֻכּוֹת'.

- הַבְּרָכּוֹת שֶׁבִּרְךְ מֹשֶׁה אֶת הַשַּׁבָּתִים -

רנז.

(סְפָר־הַמִּדּוֹת, הַמִּתְקַת־דִּין פו)

לְהַמְתִּיק הַדִּין, תֹּאמַר וְכוּ', וְאַחַת-עֲשָׂרָה בְּרָכּוֹת שֶׁבִּרְךְ מֹשֶׁה אֶת הַשַּׁבָּתִים (דְּבָרִים ל"ג, הִכָּה).

"שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה וְאֵל עַמּוֹ תִּבְיָאֲנוּ"
(דְּבָרִים ל"ג, ז)

רנה.

(ח"א ד, ג-ד-ה-ו-ז)

אִי-אֶפְשָׁר לְהַשִּׁיב ה'מְלוּכָה' לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ-הוּא, אֲלֵא עַל-יַדֵּי 'וְדוּי' דְּבָרִים' לִפְנֵי 'תְּלֻמִּיד-חֻכְם', עַל-יַדֵּי-זֶה מִתְקַן וּמַעֲלָה בְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת' לְשִׁרְשָׁה.

וְעוֹנּוֹתָיו שֶׁל אָדָם, הֵם עַל עֲצֻמוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (יִחְזַקְאֵל ל"ב, כז): **"וַתְּהִי עוֹנָתָם חֻקּוֹהָ עַל עֲצֻמוֹתָם"**, וְכֹל 'עֲבָרָה' יֵשׁ לָהּ 'צְרוּף אוֹתִיּוֹת'.

וְכִשְׁעָבַר אֵיזָה עֲבָרָה - אֲזִי נַחֲקֶךָ צְרוּף רַע עַל עֲצֻמוֹתָיו. וְעַל-יַדֵּי-זֶה מְכַנְּסִים בְּחִינַת ה'דְּבוּר' שֶׁל הַלְּאוּ הַזֶּה שֶׁעָבַר,

בְּתוֹךְ הַטְּמָאָה. הִינּוּ: שְׁמֻכְנִים בְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת', בְּחִינַת "דְּבַר אֶחָד לְדוּר" (סְנַהֲדְרִין ח), 'דְּבַר', לְשׁוֹן 'מְנַהִיג וּמוֹשֵׁל' - הוּא מְכַנְּסִים אוֹתָהּ בְּתוֹךְ הָעִפּוֹ"ם, וְנוֹתֵן לָהֶם מְמֻשָּׁלָה.

וְעַל-יַדֵּי 'וְדוּי-דְּבָרִים' - יוֹצֵא מֵעֲצֻמוֹתָיו הַאֲוִתִּיּוֹת הַחֻקּוֹקִים עֲלֵיהֶם, וְנַעֲשֶׂה מֵהֶם ה'דְּבוּר' שֶׁל ה'וְדוּי'. כִּי ה'דְּבוּר' יוֹצֵא מ'עֲצֻמוֹתָיו', כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ל"ה, י): **"כֹּל עֲצֻמוֹתַי תֹּאמְרָנָה"**, וּמַחֲרִיב הַבְּנִיָּן וְהַצְּרוּף הָרַע, וּבּוֹנֶה מֵהֶם 'מְלֻכּוֹת דְּקֻדְשָׁה'.

וְזֶה שֶׁאָמְרוּ חַז"ל (סוֹטָה ז): **"בְּשַׁעַה שֶׁהִלְכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר, הָיוּ עֲצֻמוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה מְגֻלְגְּלִין, עַד שֶׁאָמַר מֹשֶׁה (דְּבָרִים ל"ג, ז): 'שְׁמַע ה' קוֹל יְהוּדָה' - שֶׁבִקֵּשׁ מֹשֶׁה מִהַקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: 'שִׁיזְכֹּר לִיהוּדָה הַיְּדוּי שֶׁהִתְוֹדָה'. וְכֵן הָיוּ לִיָּה"**.

וְזֶה דוֹקָא: **"עֲצֻמוֹתָיו הָיוּ מְגֻלְגְּלִין"**, עַל-שֵׁם: **"וַתְּהִי עוֹנּוֹתָם חֻקּוֹהָ עַל עֲצֻמוֹתָם"**.

וְעַל-יַדֵּי ה'וְדוּי' - נִתְתַּקְּנוּ, וְעָלוּ כֹּל חַד לְדוּכְתָהּ. - וְיְהוּדָה' זֶה בְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת' - רְמָז: שֶׁבְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת' נִתְתַּקַּן עַל-יַדֵּי 'וְדוּי-דְּבָרִים'.

וְזֶה נַעֲשֶׂה, עַל-יַדֵּי 'מֹשֶׁה', שֶׁזָּכַר מֹשֶׁה הַיְּדוּי, וְנַעֲשֶׂה כְּאֵלוֹ הַתְּנוּדָה עִבְשׁוֹ לִפְנֵי מֹשֶׁה, וְעַל-יַדֵּי-זֶה נִתְתַּקַּן בְּחִינַת 'מְלֻכּוֹת', וְנַחֲרַב ה'צְרוּף-הָרַע' שֶׁנַּחֲקֶךָ עַל 'עֲצֻמוֹתָיו'.

וְזֶה בְּחִינַת 'הַחֲזָרַת הַמְּלֻכּוֹת לְשִׁרְשָׁה' וְכוּ'. וְזֶה: (דְּבָרִים שָׁם, ה) **"וַיְהִי בִישְׂרוֹן מְלֶכֶךְ"** - הִינּוּ: שֶׁ'מְלֻכּוֹת' עָלָה לְשִׁרְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (תְּהִלִּים ל"ז, יא): **"וְעַנּוּיִם יִרְשׁוּ אֶרֶץ"**, וְ'אֶרֶץ' הִיא **"דִּינָא דְּמְלֻכּוֹתָא"** (בְּדָרִים כ"ח, גִּטִּין י):

”יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה בְּאַפֶּךָ” (דְּבָרִים לג, י)

רנח.

(ח"א יג, א; הוספות מפתב"ד רבנו ז"ל
השייך להתורה הנה, הנדפס בסוף הספר)

אִיתָא בְּזִהָר (פְּנִיחָס רכד): ”רוּחָא נָחַת לְשַׁבְּךָ
חֲמִימָא דְלִבָּא, וְכֵד נָחַת רוּחָא, לְבָא
מְקַבֵּל לָהּ בְּחִדּוּהָ דְנִגְזָנָא דְלִיּוּאִי”.

”רוּחָא” – זֶה בְּחִינַת ‘צְדָקָה’, שֶׁהִיא ”רוּחַ
נְדִיבָה” (תְּהִלִּים נא, יד) – עַל־יְדוּ
מְקַרְרִין חֲמִימוֹת תְּאוֹת־מְמוֹן’.

”נִגְזָנָא דְלִיּוּאִי” – זֶה בְּחִינַת ‘מְשִׁאוֹמְתָן
בְּאִמוּנָה’ – שְׁשֻׁמַּח
בְּחֻלְקוֹ וְאִינוּ אֵץ לְהַעֲשִׂיר. כִּי הַנְּגִינָה זֶה
הַמְשִׁאוֹמְתָן, כְּמוֹ שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים פא, ג):
”שְׂאוּ זְמֶרָה וְתִנּוּ תַף”. ‘חִדּוּהָ’ זֶה שְׁשֻׁמַּח
בְּחֻלְקוֹ’.

וְזֶה בְּחִינַת ‘קְטָרֶת’, שְׁמִקְשֵׁר חֲמוּם הַלֵּב
עִם הָרוּחַ. וְזֶה (מְשָׁלִי כז, ט): ”קְטָרֶת
יִשְׁמַח לֵב”.

וְזֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לג, י): ”יְשִׁימוּ קְטוֹרֶה
בְּאַפֶּךָ” – שְׁעַל־יְדֵי בְּחִינַת ‘קְטָרֶת’
הַנִּלְכָּה, נִתְבַטֵּל בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ג, יט): ”בְּזַעַת
אַפֶּךָ תֹּאכַל”.

”וּבִין פְּתַפְיוֹ שָׁמֶן” (דְּבָרִים לג, יב)

רנט.

(ח"ב פה)

‘אַגוּזִים’ הַנִּקְרָאִים ‘לוּזִים’, רוּמְזִים
לְבְּחִינַת ‘לֹאֵה’, שֶׁהִיא בְּעֶרְפָּה,
שֶׁהִיא ‘נִקְבָּא רֵאשׁוּנָה’ (סֵפֶר הַלְקוּטִים לְהָאֲרִיזוֹל,
פְּרֻשַׁת וַיְחִי). וְאַחֲרֵיכֵן נִכְנָסִין לְבֵית־הַמִּקְדָּשׁ,

בְּבִאֲקָמָא קִיג. בְּבִאֲבִתְרָא נה), כְּמוֹ שְׁכַתוּב (אִיּוֹב כ,
כז): ”וְאֶרֶץ מִתְקוּמָמָה לוֹ”.

רנו.

(ח"א לד, ב)

הַנָּה הַכֹּלל: שֶׁהַמְשָׁלָה בְּיַד הַצְּדִיק,
לְפַעַל פְּעֻלוֹת בְּרִצּוֹנוֹ, כְּמוֹ שְׁדָרְשׁוּ
חז"ל (מוֹעֵד־קָטָן טז: עַל שְׁמוּאֵל־ב כג, ג): ”צְדִיק
מוֹשֵׁל וְכוּ' – מִי מוֹשֵׁל בִּי, צְדִיק”.

וְהוּא שֶׁרֶשׁ כָּל־לִיּוֹת נְשִׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וְהֵם
הַעֲנָפִים שְׁלוֹ הַמְקַבְּלִים מִמֶּנּוּ.

וְעַקֵּר הַמְשָׁלָה: לְהָאִיר וּלְהַתְעוֹרֵר לְבָם
לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ – כְּמוֹ
שְׁכַתוּב (דְּבָרִים לג, ז): ”שִׁמַּע ה' קוֹל יְהוּדָה
וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנוּ” – הִינּוּ: לְהָאִיר הָאֶרֶת
הַצְּדִיק בְּעֲנָפִים, הִינּוּ: בְּלֵב יִשְׂרָאֵל, וְזֶה:
”וְאֵל עַמּוֹ תְּבִיאֵנוּ”.

”תְּמִיךְ וְאוּרִיךְ לְאִישׁ חֲסִידֶךָ” (דְּבָרִים לג, ח)

רנז.

(ח"ב ב, ב, ב, בסוף)

וְזֶהוּ בְּחִינַת הַשְּׁמֶן שֶׁל עֵר הַנִּגְפָה, בְּבְּחִינַת
(דְּבָרִים לג, ח): ”תְּמִיךְ וְאוּרִיךְ לְאִישׁ
חֲסִידֶךָ” – שְׁעַל־יְדֵי הַחֲסִידִים, דְּהִינּוּ בְּחִינַת
‘הִלְכוֹת’ – נִתְגַּלָּה ‘אוּרֵי־הָאֶמֶת’, בְּחִינַת:
”תְּמִיךְ וְאוּרִיךְ”.

וְזֶה בְּחִינַת הַשְּׁמֶן, שֶׁהוּא בְּחִינַת ‘אוּרֵי־
הָאֶמֶת’, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מג, ג): ”שִׁלַּח
אוּרֶךְ וְאֶמֶתֶךָ”.

"בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ" (דְּבָרִים לג, יז)

רסא.

(ח"א א)

וְעַל-כֵּן נֹאמַר בְּיוֹסֵף (דְּבָרִים לג, יז): "בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ". 'בְּכוֹר' הוּא בְּחִינַת ה'שֹׁכֵל'. וְזָהוּ "שׁוּרוֹ" לְשׁוֹן 'הַסְּתַכְּלוֹת' - כִּי צָרִיכִין לְהַסְתַּכֵּל בְּה'שֹׁכֵל' שְׂיֵשׁ בְּכָל דְּבַר.

וְזָהוּ: "הָדָר לוֹ" - תְּרַגְּם אוֹנְקְלוֹס: "זִיו לִיָּה", לְשׁוֹן 'אוֹר' - כִּי ה'שֹׁכֵל' מְאִיר לוֹ בְּכָל דְּבַר, אֲפֹלוּ בְּמִקּוֹם שֶׁהִיָּה 'אֲפֹל וְחֲשֹׁךְ' - כְּשֶׁזֹּכֶה לְהַסְתַּכֵּל עַל ה'שֹׁכֵל' שְׂיֵשׁ שֵׁם בְּכָל-דְּבַר, וּמְקַרְבֵי אוֹתוֹ לְהַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ.

רסב.

(ח"א יא, ו)

'קַבְּלָה' הִיא בְּחִינַת (תְּהִלִּים כט, ב): "ה'שְׁתַּחֲוֶה לָהּ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ", רְאשֵׁי-תִבּוֹת: 'קַבְּלָה'.

"הַשְׁתַּחֲוֶה לָהּ בְּהַדְרַת קֹדֶשׁ", זֶה בְּחִינַת 'יְחֻדָּא-עֲלָאָה', הֵינּוּ: 'זִוּוּג שֶׁל שְׁבַת', בְּחִינַת 'בְּרִית-עֲלָאָה', שְׁשֵׁם עֶקֶר ה'הַשְׁתַּחֲוִיָּה', בְּבְחִינַת (בְּרֵאשִׁית מב, ו): "וַיִּבְאֹר אַחֵי יוֹסֵף וַיִּשְׁתַּחֲוֶה לוֹ", וְהוּא בְּחִינַת 'הַדְרַת קֹדֶשׁ', בְּבְחִינַת (דְּבָרִים לג, יז): "בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ".

רסג.

(ח"ב טו)

ה'צַדִּיק' הוּא בְּחִינַת (דְּבָרִים לג, יז): "בְּכוֹר שׁוּרוֹ הָדָר לוֹ", וְ"בְּכוֹר נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם" (דְּבָרִים כא, יז); בְּבִא-בְּתָרָא פ"ח מ"ד; בְּכוֹרוֹת פ"ח מ"ט), הֵינּוּ: שְׂדֵבּוֹר 'פִּיו' הַקְּדוֹשׁ יֵשׁ לוֹ 'שְׁנַיִ' מִשְׁמְעוֹת.

שֶׁהוּא בְּחִינַת: "יַעֲקֹב קָרָא בֵּית-אֵל" (פְּסָקִים פח.). וְזָהוּ שְׂפִירַשׁ רַשִּׁי (שׁוֹפְטִים א, כד): "שְׂדֵרְךָ לוֹז נִכְנָסִין לְבֵית אֵל".

וְזָהוּ (יִשְׁעִיָּה מ, א): "נַחֲמוּ נַחֲמוּ" שְׁתֵּי פְּעָמִים, "נַחֲמוּ" גִּימְטְרִיא 'קֶדֶק"ד', שֶׁהוּא בְּחִינַת 'עֲרַף', שְׂעֵל-יָדָה נִכְנָסִין לְבֵית-אֵל. וְזָהוּ שְׁלֹשָׁה שְׁבוּעוֹת בִּין-הַמְּצָרִים וְכוּ' וְכוּ'.

וְזָהוּ הָעֵצָם לוֹז' שְׂיֵשׁ בְּעֲרַף אָדָם, שְׂיֵשְׂאָר אַחַר כְּלִיּוֹן הַגּוֹף, וּמִמֶּנּוּ יִתְחַדֵּשׁ בְּנֵין הַגּוֹף בְּשַׁעַת תְּחִיתַת-הַמֵּתִים. וְזָהוּ עֶקֶר נַחֲמוֹתֵינוּ, בְּחִינַת "נַחֲמוּ נַחֲמוּ", כִּי עַל הַגּוֹף נֹאמַר (רוֹת ג, יג): "שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר", שֶׁהוּא עַת הַתְּחִיָּה - "וְהִנֵּה בְּבֶקֶר וְהִנֵּה הִיא לְאֵה" (בְּרֵאשִׁית כט, כה) - הֵינּוּ: 'עֵצָם לוֹז' הַנ"ל, שְׂעֵל-יָדָה נִתְבַּנְּה הַגּוֹף.

וּבְשִׁבִיל שֶׁכָּל פְּוִנְתּוֹ שֶׁל 'יַעֲקֹב' הִיָּה בְּשִׁבִיל רְחֵל' - נֹאמַר בְּבִנֵי רְחֵל', דִּהֵינּוּ 'יוֹסֵף': "וּלְקֶדֶק נְזִיר אַחִיו" (בְּרֵאשִׁית מט, כו; דְּבָרִים לג, טז), וּבְבִנְיָמִין כְּתִיב (דְּבָרִים שם, יב): "וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכַן" - רְמָז: שְׂעֵל-יָדֵי בְּחִינַת 'לְאֵה' שֶׁהִיא רְאשׁוֹנָה, יְכוּל לְבֹא לְבְּחִינַת רְחֵל'. "קֶדֶק"ד" וְ"כְּתָפָיו" - זֶה בְּחִינַת 'לוֹז' הַנ"ל.

"וּלְקֶדֶק נְזִיר אַחִיו" (דְּבָרִים לג, טז)

רסד.

(ח"ב פה)

נִמְצָא לְעֵיל עַל הַפְּסוּק: "וּבֵין כְּתָפָיו שָׁכַן".

ומזה בא: שיש פח ויניקה להצבועים לינק מהם, להפך דבריהם אל השקר שלהם - מאחר שהדבור הקדוש בעצמו יש לו שני משמעות, בבחינת "פי שנים".

שמחמת ההתפארות של אלו הצדיקים הגדולים שיוצא מפיהם הקדוש - מזה בא: שנמצאים 'צבועים שקרנים' שמתדמים עצמן כקוף, ומתפארין עצמן גם כן, ממש באלו הלשונות של 'התפארות' שיוצא מפה קדוש של הצדיקהאמת.

אבל מצדיקים פשוטים, עובדי השם בפשיטות בתורה ותפלה ומעשים טובים - אין להם שום פח - מאחר שהצדיקים בעצמן אינם מדברים גדולות, ומתנהגים בפשיטות בעבודה תמה, עליון אין להשקר והגדלות שלהם אחיזה בהם כלל. כן.

וזהו ששאל רבי זירא את רב יהודה (שבת עז:): "מאי טעמא גמלא זוטרי גנובתה, ותורי אריכא גנובתה?" [למה הגמל זנבו קצר, ושור זנבו ארוך?].

"גמלא" - זה בחינת הצדיק הפשוט, בחינת: "ולא הלכתי בגדלות ונפלאות. כגמל עלי אמו" (תהלים קלא, א, אב), כי הוא מתנהג בפשיטות, ואינו מדבר גדולות וכו', והוא רק כגמול עלי אמו'.

ו"זוטרי גנובתה" - זה בחינת (ישעיה ט, יד): "נביא ומורה שקר הוא הזנב", אלו הצבועים המשקרים, בחינת 'נביאי השקר', שאחיזתם הוא רק בצדיקים הגדולים.

אבל בהצדיקים הפשוטים בחינת "גמלא", אין להם אחיזה בלכתה,

וזהו: "זוטרי גנובתה".

וזהו: "תורי אריכא גנובתה" - בחינת 'הצדיקים הגדולים', בחינת (דברים לג, ז): "בכור שורו הדר לו" כנ"ל.

ו"אריכא גנובתה" - הינו: שעקר יניקת ה'נביא ומורה השקר שהוא הזנב", הוא רק אצלם כנ"ל.

"שמח זבולך בצאתך ויששכר באהליך"
(דברים לג, יח)

רסד.

(ח"א כג, א-ב-ג-ד)

יש 'פנים דקדשה', 'אנפין נהורין', בחינת 'חיים', בחינת 'שמחה', כמו שכתוב (תהלים טז, יא): "שבע שמחות את פניך". ויש 'פנים דסטרא אחרא', 'אנפין חשוכין', 'מרה שחורה', 'עבודת אלילים'.

ואלו הנופלים בתאות ממוך, ואינם מאמינים שהקדוש ברוך הוא יכול לפרנס האדם בסבה קלה, ורודפים אחר פרנסתם ביגיעות גדולות, והם אוכלי לחם בעצבון, כמו שכתוב (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה". ו'עצבות' הוא 'מרה שחורה' - אלו בני אדם נקשרים בפנים דסטרא אחרא, 'אלקים אחרים', 'חשך', 'מיתה'.

ודע: שעל ידי תקון ברית קדש, נצול מפנים דסטרא אחרא, 'תאות ממוך', 'מרה שחורה', 'בעצבון תאכלנה' וכו'.

ובשביל זה, 'זבולך' שהיה אוהב ל'יששכר' - נאמר בו (דברים לג, יח): "שמח זבולך". "שמח" - הפך

"בְּעֶצְבוֹן". "שִׁבַע שְׂמָחוֹת אֶת פְּנִיךָ" - תְּקוּן
תְּאֵוֹת־מִמוֹן'.

וְזֶה בְּחִינַת (בְּרֻכּוֹת ח.): "מָצָא אוֹ מוֹצֵא" - כִּי
ה'פְּרִנְסָה' הוּא בְּחִינַת 'אִשָּׁה', כְּמוֹ
שֶׁאָמְרוּ הַז"ל (סִנְהֶדְרִין פּא): "הַיּוֹרֵד לְפְרִנְסַת
חֲבֵרוֹ, כָּאֵלּוּ בָּא עַל אִשְׁתּוֹ". ו'פְּרִנְסָה' שֶׁהוּא
"בְּעֶצְבוֹן" - הִיא בְּחִינַת: "מוֹצֵא אֲנִי מִר
מִמּוֹת אֶת הָאִשָּׁה".

וְעַל־כֵּן לְהִפְךָ ב'פְּרִנְסָה־דְקָדְשָׁה' - כְּתִיב:
"מָצָא אִשָּׁה מָצָא טוֹב" (מְשָׁלֵי יח,
כב). 'טוֹב', בְּחִינַת 'צְדִיק', בְּחִינַת "בְּרִית
מְלַח" (בַּמִּדְבָּר יח, יט), "שְׂמִמְתִּיק מְרִירוֹתָא
דְעֵלְמָא" (זִהְר וְיַחֲזִי רִמָּא); הֵינּוּ: תְּאֵוֹת וְעֶצְבוֹן
הַפְּרִנְסָה'.

ו'פְּרִנְסָה' שֶׁהוּא בְּחִינַת: "שְׂמַח זְבוּלוֹן
בְּצֵאתְךָ" - הוּא בְּחִינַת: "מָצָא
אִשָּׁה מָצָא טוֹב", ו'אֵין טוֹב אֶלָּא צְדִיק"
(יוֹמָא לח); הֵינּוּ 'בְּרִית', כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (יִשְׁעִיה ג, י):
"אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב". וְכֵמוֹ שְׂכֵתוֹב (שְׁמוֹת ב,
ב): "וְתֵרָא אַתּוֹ כִּי טוֹב הוּא", "שְׁנוּלֵד מְהוּל"
(שְׁמוֹת־רַבָּה א, כ).

רסו.

(ח"א לה, ו-י)

כְּשֶׁעוֹסֵק ב'מִשְׁאֵו־מִתָּן בְּאִמוּנָה, אָזִי
ה'מַחֲוִין, הֵינּוּ 'נִשְׁמָתוֹ, בָּאָה
לְתוֹךְ הָאִמוּנָה, וְנִתְחַדְשִׁין שָׁם, וְנִתְחַזְקִין
מֵעִיפוֹתָם, וּמִמְשִׁיךְ שְׁכָל חֲדָשׁ מֵאוֹר־
הַפְּנִים'.

וְזֶהוּ (תְּחִלִּים פט, טז): "ה' בְּאוֹר פְּנִיךָ יְהִלְכוּן"
- בְּחִינַת 'מִשְׁאֵו־מִתָּן, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב
(דְּבָרִים לג, יח): "שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצֵאתְךָ".

רסו.

(ח"א ס, ד)

"שְׂלִישׁ שְׁבַפְרָק־מִטְיָא" (בְּבֵא־מִצִּיעָא מ.ב.),
הוּא פְּנִגְד ה'עֲשִׂירוֹת' שְׁנֹזְכֵר אֶצֶל
'סְדוּם' (בְּרֵאשִׁית יד, כג).

כִּי בְּסְדוּם כְּתִיב (אִיּוֹב כח, ד): "הַנְּשַׁכְּחִים מִנִּי
רְגַל" - כִּי הֵם רָצוּ לְבִטֵּל ה'מִשְׁאֵו־מִתָּן,
שֶׁהוּא בְּחִינַת רְגַל, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב (דְּבָרִים לג, יח):
"שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצֵאתְךָ".

רסו.

(ח"א רפ)

"כִּי תֵצֵא לְמַלְחָמָה" (דְּבָרִים כא, י). "כִּי
תֵצֵא" - זֶה בְּחִינַת 'מִשְׁאֵו־מִתָּן,
בְּחִינַת (שָׁם לג, יח): "שְׂמַח זְבוּלוֹן בְּצֵאתְךָ"
וְכוּ'.

כִּי 'מִשְׁאֵו־מִתָּן' נִקְרָא בְּחִינַת "צֵאתְךָ" - כִּי
אֶף־עַל־פִּי שְׂזִבוּלוֹן וְיִשְׁשַׁכֵּר שְׁוִים,
מִחֲמַת שְׂזִבוּלוֹן הִיא מִסְפִּיק לְיִשְׁשַׁכֵּר,
וְנֵאמַר עָלָיו: "שְׂמַח זְבוּלוֹן" - עַל־כֵּל־זֶה
נִקְרָא: "צֵאתְךָ". וְיִשְׁשַׁכֵּר: "אֶהְלִיךְ".

כִּי 'עֲבוּדַת הַתּוֹרָה' - הִיא 'פְּנִימִיּוֹת' יוֹתֵר,
וְהִיא לְמַעַלָּה מֵעֲבוּדַת ה'מִשְׁאֵו־מִתָּן.
אֶף־עַל־פִּי שְׁגָם ה'מִשְׁאֵו־מִתָּן' הִיא עֲבוּדָה
גְּדוּלָּה, כִּי הוּא מִסְפִּיק הַתְּלַמִּיד־יַחֲכָמִים,
וְנֵאמַר עָלָיו: "שְׂמַח זְבוּלוֹן" - עַל־כֵּל־זֶה
נִקְרָא "צֵאתְךָ", נֶגֶד 'עֲבוּדַת הַתּוֹרָה' שֶׁהִיא
בְּחִינַת: "יִשְׁשַׁכֵּר בְּאֶהְלִיךְ".

וְכֵן כָּל מַדְרָגָה וּמַדְרָגָה נֶגֶד הַמַּדְרָגָה
שְׁלֹמַעַלָּה מִמֶּנָּה - נִקְרָאת הַמַּדְרָגָה
שְׁלֹמַטָּה: "צֵאתְךָ", נֶגֶד הַמַּדְרָגָה שְׁלֹמַעַלָּה
שְׁנִקְרָאת: "אֶהְלִיךְ".

וְאֶפְלוּ מִי שֶׁעוֹבֵד הַשֵּׁם־יִתְבָּרֵךְ בְּדַבְּקוֹת -
עַם־כֵּל־זֶה נֶגֶד הַמַּדְרָגָה שְׁלֹמַעַלָּה

ממנה עוד, נקרא אפלו 'דבקות', בחינת: "צאתך". (עין בפנים המשך הבאור על הפסוק "כי תצא למלחמה").

"כי שם חלקת מחקק ספון" (דברים לג, כא)

רסח.

(ח"ב ד, יא)

"זמנא חדא אזלינא בספינתא, ורחינא ההוא אבן טבא דהדר לה תנינא. ונחת בר אמוראי לאתויה, אתא תנינא קא בעי בלע לספינתא וכו'" (בבא בתרא עד:).

[פעם אחת הלכנו בספינה, וראיתי אבן טובה בתוך הים שמשבב אותה 'תנין'. וירד אדם היודע לשחות, להביאה. בא ה'תנין' ורצה לבלע את הספינה וכו'].

"זמנא חדא אזלינא בספינתא" - זה בחינת 'שרשי הרצון', ששם קבורת משה שנסתלק ב'שרשי הרצון'. וזה בחינת 'ספינתא', בחינת (דברים לג, כא): "כי שם חלקת מחקק ספון".

"ורחינא ההוא אבן טבא דהדר לה תנינא" - בחינת (משלי יא, א): "אבן שלמה רצונו", בחינת ה'רצון'.

"דהדר לה תנינא" - זה 'מצחה הנחש' שמשבב ומתגבר על ה'רצון'.

"ונחת בר אמוראי לאתויה" - בחינת ה'חכם שבקדשה', בחינת (שם ז, ד): "אמר לחכמה אחתי את", שרצה להתגבר ולהעלות ה'רצון', לקשרו ל'שרש הרצון'.

"אתא תנינא קא בעי בלע לספינתא" - שבא בחינת 'מצחה הנחש', 'שרש חכמת הטבע', ורצה לבלע ה'ספינה', בחינת

'שרשי הרצון', בחינת: "כי שם חלקת מחקק ספון" - כי 'מצחה הנחש' רצה להטיל פגם וכפירה, גם ב'שרשי הרצון' וכו' וכו'.

רסט.

(ח"ב כו; ספר המדות, 'שכרות' ח"ב ד)

'משה' הוא מלבש בכל אחד ואחד מישראל, בכל איבר ואיבר, ומזכיר כל איבר ואיבר שיעשה המצוה השייכה לאותו איבר. כי רמ"ח מצוות פנגד רמ"ח איברים. ועלין 'משה' נקרא "מחקק" (דברים לג, כא), "שהוא גימטריא רמ"ח" (בעל הטורים בראשית מט, י; מגלה עמקות פרשת חקת) - שמזכיר רמ"ח מצוות.

ועלידי ה'שכרות' שוכח אותם, בחינת (משלי לא, ה): "פן ישתה וישכח מחקק" - שעלידי השתיה והשכרות, שוכח רמ"ח מצוות של משה.

רע.

(ח"ב עב)

"מחקק" (דברים לג, כא), "דא משה" (בבא בתרא טו.). גם "מחקק" בגימטריא רמ"ח" (בעל הטורים בראשית מט, י; מגלה עמקות פרשת חקת) - הינו בחינות השפלות של משה, שמלבש בכל אחד מישראל ברמ"ח איבריו, בכל איבר ואיבר.

"צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל"

(דברים לג, כא)

רעא.

(ח"א ב, ד)

עלידי 'צדקה', אוחזין במדת המשפט, כמו שפתוב (דברים לג, כא): "צדקת ה' עשה ומשפטיו".

"וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֵּׁמַד"

(דְּבָרִים ל"ג, כ"ז)

רעה.

(ח"א כג, א-ב-ג-בסוף)

יש פְּנִימֵי-דִקְדוּשָׁה, אֲנַפְיֵי-נְהוּרִין, בְּחִינַת חַיִּים, בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים טז, יא): "שִׁבְעַ שְׂמֻחוֹת אֶת פְּנִיךָ". וַיִּשׁ פְּנִימֵי דִסְטְרָא-אַחְרָא, אֲנַפְיֵי-חֲשׁוּכִין, מְרַהֲ-שְׁחוּרָה, עֲבוּדַת-אֱלִילִים.

וְעַל-יְדֵי תַקוּן בְּרִית-קֹדֶשׁ, נִצּוּל מִפְּנִימֵי דִסְטְרָא-אַחְרָא.

וְזֶהוּ (דְּבָרִים ל"ג, כ"ז): "וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב וַיֹּאמֶר הַשֵּׁמַד".

"וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב" - מִפְּנֵיךָ דִקְדוּשָׁה. "וַיֹּאמֶר הַשֵּׁמַד" - לְשׁוֹן שְׂמֻד, לְשׁוֹן עֲבוּדַת-זָרָה, הֵינּוּ תַאֲוֹת-מְמוּזָן.

כִּי כָל יִשְׂרָאֵל נִקְרָאִים צְדִיקִים עַל-שֵׁם הַבְּרִית, וּבְשִׁבִיל זֶה, כְּשִׁמְגַרְשׁ מִפְּנִימֵיהֶם דִקְדוּשָׁה אֶת הָאוֹיֵב, הוּא מִפִּיל אוֹתָם הָאוֹיֵבִים בְּפְנִימֵי דִסְטְרָא-אַחְרָא, הֵינּוּ: "הַשֵּׁמַד".

נִמְצָא: כָּל צְדִיק וְצְדִיק, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא רּוֹצֵה לְגַרְשׁ אוֹיְבָיו שֶׁל צְדִיק, הוּא מִפִּיל אֶת הָאוֹיֵב בְּתַאֲוֹת-מְמוּזָן.

כִּי "צְדִיק הוּא בְּרִית עוֹלָם" (תַקוּנֵי-זֶהר פ"ה), וְזֶה הָאוֹיֵב שֶׁל צְדִיק שְׁחוֹלֵק עַל צְדִיק, אֵין לוֹ מְלַח לְהַמְתִּיק מְרִירוֹתוֹ, כִּי "מְלַח מְמוּזָן חָסֵד" (כְּתוּבוֹת ס"ז), כִּי עַקֵר תַאֲוֹת-מְמוּזָן שְׁנַתְמַעֵט אֵינוֹ אֶלָּא עַל-יְדֵי בְּרִית.

וְעַל-כֵּן יוֹכֵל כָּל-אֶחָד שֶׁהוּא שׁוֹמֵר הַבְּרִית יוֹתֵר מִחֲבֵרוֹ, לְהַפִּיל אֶת חֲבֵרוֹ - כִּי הוּא בְּחִינַת צְדִיק, פְּנִימֵי-דִקְדוּשָׁה, לְגַבִּי חֲבֵרוֹ, וְעַלֵיו נֹאמַר גַּם-כֵּן: "וַיִּגְרַשׁ מִפְּנֵיךָ אוֹיֵב" וְכוּ'.

כִּי 'צְדָקָה' הוּא עַל-יְדֵי מְשַׁפֵּט, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (תְּהִלִּים ע"ה, ח): "אֱלֹקִים שִׁפֵּט זֶה יִשְׁפִּיל וְזֶה יָרִים", "שְׁמוּרִישׁ לְזֶה וּמַעֲשִׂיר לְזֶה" (שְׁמוֹת-רַבָּה ל"א, ג).

וּכְשִׁנּוֹתֵן 'צְדָקָה' - הוּא בְּבַחֲינַת: "זֶה יִשְׁפִּיל" - שְׁמַחֲסֵר מְמוּזָן. וּבְבַחֲינַת: "זֶה יָרִים" - שְׁמַעֲשִׂיר לְעַנִּי. נִמְצָא: שְׁאוּחֻז עַל-יְדֵי-זֶה בְּמִדַּת מְשַׁפֵּט.

"רַכַּב שָׁמַיִם בְּעֶזְרְךָ"

(דְּבָרִים ל"ג, כ"ו)

רעב.

(ח"א לח, בסוף)

תְּפִלִּין נִקְרָא מְרַבּוֹת, כְּמוֹ שְׂפָתוֹב (דְּבָרִים ל"ג, כ"ו): "רַכַּב שָׁמַיִם". וְשָׁמַיִם, אֵשׁ וּמַיִם (חֲגִיגָה י"ב), בְּחִינַת עֲוֹנִין, כִּי תְּפִלִּין הֵם נְהַרִין מֵאֲמָא עַלְאָה.

"וּמִתַּחַת זְרַעַת עוֹלָם"

(דְּבָרִים ל"ג, כ"ז)

רעג.

(ח"א נ"ד, ד)

"וְהִרְבַּבְתִּיךָ עַל בְּמַתֵּי אֶרֶץ" (ישְׁעִיָה נ"ח, י"ד) - "בְּמַתֵּי אֶרֶץ" (ישְׁעִיָה נ"ח, י"ד), הֵם אֲבֵרָהֶם וַיִּצְחָק, שְׁהֵם ה'יָדִים, שְׁהֵם "זְרוּעוֹת עוֹלָם" (דְּבָרִים ל"ג, כ"ז).

רעד.

(ח"ב ה, ב)

"קָהֶם עַל זְרוּעֵתֵינוּ" (הוֹשֵׁעַ י"א, י"ג), זֶה בְּחִינַת זְכוּת אָבוֹת, שְׁהֵם "זְרוּעוֹת עוֹלָם" (דְּבָרִים ל"ג, כ"ז).

וְעַל-כֵּן צָרִיךְ לְזַהֵר כְּשֵׁישׁ מִחֻלְקֵת עַל
הָאָדָם - שֶׁלֹּא יִפְּלֵ לְתוֹךְ תְּשׁוּקַת
הַמָּמוֹן! - כִּי אוֹלֵי חֲבָרוֹ 'פְּנִימֵי-דְקַדְשָׁה' נִגְדָּו,
וַיֵּשׁ לוֹ פֶּחַ לְהַפִּיל אוֹתוֹ, וְהַנְּפִילָה הוּא:
שֶׁמִּפְּיֵלִין אוֹתוֹ לְתֵאוֹת-מָמוֹן.

"וַיִּשְׁכַּן יִשְׂרָאֵל בְּטַח בְּדָד עֵין יַעֲקֹב"

(דְּבָרִים לֵג, כח)

רעו.

(ח"א ב, ה)

עֵקֶר שֶׁל ה'מַחְשְׁבוֹת-זְרוֹת', הֵם עַל-יַדֵּי
'קַלְקוּלֵי-הַמִּשְׁפָּט'. כִּי 'מִשְׁפָּט' הוּא
בְּחִינַת 'עֵינִין', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (בְּרֵאשִׁית יד, ז):
'וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט' - זֶה בְּחִינַת (דְּבָרִים לֵג,
כח): "עֵין יַעֲקֹב".

וְעַל-יַדֵּי 'קַלְקוּלֵי-מִשְׁפָּט', בָּא קַלְקוּל
לְ'עֵינִין', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שָׁם טז, יט):
'כִּי הִשְׁחַד יַעֲזֹר עֵינֵי חֲכָמִים' - זֶה בְּחִינַת
'מַחְשְׁבוֹת-זְרוֹת שֶׁבְתַפְּלָה', שֶׁהֵם "עֵנִין
דְּמַכְסִין עַל עֵינִין" (תַּקוּנֵי-זֶהַר ג), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב
(אִיכָה ג, מד): "סְפוֹתָהּ בְּעֵנֵן לָךְ מַעְבוֹר תַּפְּלָה".

"אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד" (דְּבָרִים לֵג, כט)

רעז.

(ח"א ס, ו-בסוף)

יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שֵׁישִׁנִים אֶת יְמֵיהֶם, וְאִף
שֶׁנִּדְמָה לְהַעוֹלָם שֶׁעוֹבְדִים הַשֵּׁם
וְעוֹסְקִים בְּתוֹרָה וּבְתַפְּלָה וְכוּ'.

וְצָרִיךְ לְעוֹרְרוֹ מִשְׁנֵתוֹ. וְאִי-אֶפְשָׁר
לְעוֹרְרוֹ, כִּי-אֵם כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר
מִעֲצָמוֹ, כִּי צָרִיךְ 'אֲתַעְרוֹתָא-דְלִתְתָא'.

רַק כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר מִעֲצָמוֹ, אִם לֹא הָיוּ
מְעוֹרְרֵין אוֹתוֹ, הָיָה נִשְׁאָר יֵשׁן יוֹתֵר.
עַל-כֵּן צָרִיךְ תַּכְּפֵ כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר, לְהִרְאוֹת לוֹ
פְּנָיו, וּלְהַלְבִּישׁ אוֹתוֹ בְּפָנָיו שֶׁנִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ
בְּשַׁעַת שְׁנָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת 'הַתְּעוֹרְרוֹת-הַשְּׁנָה'.

וְזֶה (זֶהוּ נְשֵׂא קַכַח): "כְּתִיב (דְּבָרִים לֵג, כט):
'אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד'. וּכְתִיב
(שְׁמוֹת טו, יא): 'מִי כְמוֹד בְּאֵלִים ה'".

זֶה בְּחִינַת 'אֲתַעְרוֹתָא-דְלִתְתָא' - שֶׁהוּא
'שְׁבַח שֶׁל יִשְׂרָאֵל' הַמְתְּעוֹרְרִים
מִלְמַטָּה, בְּחִינַת: "אֲשֶׁרִיךְ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹד".

וְאַחֲרֵי-כֵן הוּא 'אֲתַעְרוֹתָא-דְלַעֲלָא' -
שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת: "מִי כְמוֹדָה
בְּאֵלִים ה'".

"וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתֶךָ" (דְּבָרִים לֵג, כט)

רעה.

(ח"ב ה, ה)

וְהִנֵּה הַכֹּל: שֶׁעַל-יַדֵּי שֶׁמַּעֲלִין אֲמוּנָה-
הַנְּפוּלָה, נַעֲשִׂין 'גְּרִים', וּמַחְמַת
שָׂאֵלוֹ ה'גְּרִים' נַעֲשִׂין מְלַקִּיטַת נְפִילַת-
הָאֲמוּנָה, עַל-כֵּן מְזִיקִין לְיִשְׂרָאֵל.

וְאֵלוֹ ה'גְּרִים' מְכַנְּסִין 'גְּאוֹה' בְּיִשְׂרָאֵל
וְכוּ'.

וְעַל-יַדֵּי-זֶה נוֹטְלִין 'חָרַב הַגְּאוֹה',
'מְנַהֲיֵי-הַדּוֹר' שֶׁמִּתְגָּאִים עַל
הַדּוֹר בְּחֻנָּם.

כִּי יֵשׁ 'מְנַהֲיֵגִים' שֶׁמִּתְנַהֲגִים בְּרַבְּנוּת
וְ"מוֹשְׁלִים עַל עַם דָּל" (מִשְׁלֵי כח, טז),
וְהֵם מִתְגָּאִים עַל הַדּוֹר בְּחֻנָּם, כִּי לֹא נִתֵּן לָהֶם
גְּדֻלָּה מִן-הַשָּׁמַיִם כָּלֵל.

"וַיִּמַּת שָׁם מֹשֶׁה עֶבֶד ה'" (דְּבָרִים לז, ה)

"וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה'"

(יְהוֹשֻׁעַ א, א - בְּהַפְטוּרָה)

[ענייני הסתלקות משה רבינו משהימנא, רצון שברצונות]

רפ.

(ח"א כ, ה)

"לָכֵן לֹא תֵבִיאוּ וְכוּ' אֶל הָאָרֶץ" (במדבר כ,

יב) - רמז על 'הסתלקותו' - פי

ה'קדשה' גם-כן נתוסף למעלה בשעת

פְּטִירַת הַצְּדִיק. [עין ביחיי-מוֹתָר' פג].

רפא.

(ח"א נח, א)

'בְּאֵר' וְעֵנָן וְיָמֵן, כָּלֵם חֲזָרוּ בְּזִכּוֹת

מֹשֶׁה, כְּמוֹ שְׁאָמְרוּ חֲזוּ"ל (תענית ט,

על זכריה יא, ח): "וְאֶכְהַד שְׁלֹשֶׁת הָרַעִים בְּיַרְח

אֶחָד" - "כְּשֶׁנִּסְתַּלַּק מֹשֶׁה בְּיַרְח אֶדְרָה,

נִסְתַּלְקוּ בְּאֵר וְעֵנָן וְיָמֵן, וְהָיָה כְּאִלּוּ מֵתוּ כָּל

הַשֵּׁלֶשׁ (מֹשֶׁה אֶחָד וְיָמֵן) בְּיַרְח אֶחָד."

רפב.

(ח"א נח, ב)

מֹשֶׁה רַבְּנוֹ, הִיָּה נִשְׁמָתוֹ כְּלוּל מִשְׁלֹשָׁה

אָבוֹת' (תקוני-זהר קיב).

וְלַעֲתִיד בְּשַׁעַת הַתְּחִיָּה, יִקּוּם מֹשֶׁה כְּלוּל

מִשְׁלֹשָׁה אָבוֹת כְּמִקְדָּם, בְּחִינַת (קהלת א, ט):

"מִ'ה שִׁי'הִיָּה ה'וֹא שִׁי'הִיָּה", בְּחִינַת (דְּבָרִים לא,

טז): "הַנֶּהָד שֹׁכֵב עִם אֲבֹתֶיךָ וְקָם" - שִׁי'קוּם

בַּתְּחִיָּה כְּלוּל מִשְׁלֹשָׁתָן.

רפג.

(ח"ב ד, ז)

הַכְּנָעָתָם שֶׁל הַחַיּוֹת-רְעוּת, 'חֲכָמֵי-

הַטְּבַע', בְּחִינַת 'מִצַּח-הַנְּחָשׁ' -

הוּא עַל-יְדֵי 'חֲכָם גְּדוֹל שֶׁבְּקִדְשָׁה, שִׁי'כּוּל

לְקַשֵּׁר כָּל הַרְצוּנוֹת בְּשֵׁרֶשׁ הַרְצוֹן, שֶׁשָּׁם

הוּא בְּחִינַת 'הַסְתַּלְקוֹת מֹשֶׁה' (זהר יתרו פח: נשא

וְהֵם מְקַבְּלִין 'חֶרֶב הַגְּאוּה', בְּבַחֲיַנַּת (דְּבָרִים

לג, כט): "וְאֲשֶׁר חֶרֶב גְּאוּתְךָ" - עַל-

יְדֵי הַגְּרִים הַנִּלְשָׁם כְּמִנְיֵן גְּאוּה בְּיִשְׂרָאֵל.

ו"מוֹשְׁלִים עַל עַם דָּל בְּחָנָם", וַיֵּשׁ לָהֶם

כַּח אֲפָלוּ לְהַעֲנִישׁ אֶת מִי

שְׂאִינֵנוּ רוּצָה לְהַכְנִיעַ עֲצָמוֹ תַּחַת מְמַשְׁלָתָם,

וְכָל זֶה עַל-יְדֵי 'חֶרֶב הַגְּאוּה'.

וְעַל-כֵּן נִקְרְאִים 'גְּרִים' - עַל-שֵׁם (תהלים סג,

יא): "יִגְרָהוּ עַל-יְדֵי חֶרֶב" - פִּי

עַל-יְדֵי הַגְּרִים, נַעֲשֶׂה 'חֶרֶב הַגְּאוּה'.

"זֹאת הָאָרֶץ וְכוּ' הִרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָה

לֹא תַעֲבֹר. וַיִּמַּת שָׁם מֹשֶׁה" (דְּבָרִים לד, ד-ה)

רעט.

(ימי-מוֹתָר' ת"ח ב, הקדמה)

וְשִׁמְעֵתִי מֵאֶחָד מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנוּ: אֲשֶׁר

נִרְמַז גַּם בַּתּוֹרַתְנוּ-הַקְּדוּשָׁה,

אֲצֵל הַסְתַּלְקוֹת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עַל-יְדֵי-הַשְּׁלוֹם:

שִׁי'צָאָה נַפְשׁוֹ בְּעֵת 'רְעוּא-דְרַעוּי' בְּשַׁבַּת

בְּמִנְחָה, מִחַמַּת גְּדֹל הַשְּׁתוּקוֹתוֹ לְאֶרֶץ-

יִשְׂרָאֵל.

כִּי יָדוּעַ (דְּבָרִים-רַבָּה יא, ד): "שֶׁהַתְּפִלָּה מֹשֶׁה

תַּקְטוּ תְּפִלוֹת לְבוֹא לְאֶרֶץ-יִשְׂרָאֵל."

וְלְבַסוּף כְּשֶׁאָמַר לוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ (דְּבָרִים לד, ד):

"זֹאת הָאָרֶץ וְכוּ' הִרְאִיתִיךָ בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָה

לֹא תַעֲבֹר", מִיַּד כְּתִיב (שם שם, ה): "וַיִּמַּת

שָׁם מֹשֶׁה" וְכוּ'.

כִּי עַל-יְדֵי שְׁמֵרָאִין לוֹ לְאָדָם דְּבַר

הַנְּחָשֶׁק, וּמוֹנְעִין אוֹתוֹ מֵאֲתוֹ - נִתְגַּבֵּר

הַחֶשֶׁק בְּיֹתֵר.

כְּמוֹ-כֵן עַל-יְדֵי שֶׁהִרְאָה לוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרַךְ

אֶת הָאָרֶץ, וְאָמַר לוֹ: "וְשָׁמָה לֹא

תַעֲבֹר" - נִתְגַּבֵּר חֶשֶׁקוֹ בְּיֹתֵר, עַד שִׁי'צָאָה

נַפְשׁוֹ.

קכט.). והוא בחינת 'מצח־הֶרְצוֹן', בחינת (שמות כח, לח): "וְהָיָה עַל מִצְחוֹ לְרִצּוֹן".

וְצָרִיךְ לְקַשֵּׁר כָּל הֶרְצוֹנוֹת שֵׁישׁ בְּעוֹלָם, לְשֵׁשׁ־הֶרְצוֹן. וְעַל־יְדֵי־זֶה הוּא מִתְגַּבֵּר וּמְכַנִּיעַ וְסוֹתֵר יְדֵעוֹת 'חֲכֵמֵי־הַטֵּבַע', שְׂכוּפְרִים בְּרִצּוֹן.

רפד.

(ח"ב ה, ט)

וְזֶה בְּחִינַת שְׂאֵחַר 'הַסְּתַלְקוֹת מִשָּׁה', בָּא שֵׁשׁ צָבָא ה' וְאָמַר: עֲתָה בָּאתִי" (יהושע ה, יד).

'הַסְּתַלְקוֹת מִשָּׁה' זֶה בְּחִינַת 'הַסְּתַלְקוֹת הַדַּעַת', בְּחִינַת 'שְׁנָה', שְׂאֵז הַדַּעַת מְסַתְּלָק, וְאִין נִשְׁאָר רַק הַרְשִׁימוֹ - אֲזִי הוּא בְּחִינַת: "וַיֹּאמֶר וְכוּ' אֲנִי שֵׁשׁ צָבָא ה'" - דְּהֵינּוּ 'מְלֹאךְ' - "עֲתָה בָּאתִי" - כִּי אֵז נִשְׁאָר הַרְשִׁימוֹ בְּבְחִינַת 'מְלֹאךְ' - בְּחִינַת (בְּרֻכּוֹת נה:): "חֲלוֹם עַל־יְדֵי מְלֹאךְ".

רפה.

(ח"ב ה, טו)

'הַסְּתַלְקוֹת הַדַּעַת וְהַמַּחִין', הוּא בְּחִינַת 'הַסְּתַלְקוֹת מִשָּׁה', בְּחִינַת 'שְׁנָה מְתוּקָה' - בְּבְחִינַת (קה"ל ה, יא): מְתוּקָה שְׁנַת הָעֵבֶד".

רפו.

(ח"ב צא בְּסוּף)

"כִּד מֵית מִשָּׁה רַבְּנוּ, צוּחַ קַדְשָׁא־בְּרִיךְ־ הוּא: "וְזִי, מִי יָקוּם לִי עִם מְרַעִים" (תְּהִלִּים צד, טז - סוּטָה יג: דְּבָרִים־רַבָּה יא, י) - "לִי" דִּיקָא, בְּחִינַת 'חֲכֵמֵי־הַתְּתָאָה' וְ'חֲכֵמֵי־תְתָאָה', שְׁהֵם בְּחִינַת 'לְמַ"ד יו"ד', בְּחִינַת 'לִי'.

הֵינּוּ: "מִי יָקוּם" - וַיַּעֲלֶה וַיִּקְשֵׁר בְּחִינּוֹת 'לִי', הֵינּוּ 'חֲכֵמֵי־תְתָאָה' עִם 'חֲכֵמֵי־עֲלָאָה'.

"עִם מְרַעִים" - הֵינּוּ: שְׁהוּא מַעֲלָה ה'חֲכֵמֵי־תְתָאָה' מִכָּל הָרַעִים שְׂבַעֲוֹלָם, וּמְקַשֵּׁרם לְהַשִּׁם־יְתַבְּרָה, וּמַעֲלָה אוֹתָהּ לְ'חֲכֵמֵי־עֲלָאָה', שְׂזָה בְּחִינַת 'לִי'.

כִּי 'מִשָּׁה רַבְּנוּ' עָלְיוֹ־הַשְּׁלוֹם - בּוֹדָאֵי הִיָּה יָכוֹל זֹאת מְאֹד, לְהַעֲלוֹת בְּחִינַת ה'חֲכֵמֵי־תְתָאָה', מִכָּל הָרַעִים וְרַשָּׁעִים שְׂבַעֲוֹלָם, וְלַהֲחִזִּירם בְּתַשׁוּבָה.

רפז.

(שיחות־הַר"ן רנט)

זֶהוּ עֵקֶר 'תַּעֲנוּג עוֹלָם־הַבָּא', שְׂאֵז יִזְכּוּ לְרִצּוֹן וּלְכַסּוּפִין בְּחִינַת 'רַעוּא־דְרַעוּוִין', שְׁהוּא בְּחִינַת 'הַסְּתַלְקוֹת מִשָּׁה'.

וְהוּא בְּחִינַת (זֵהר תַּנְיִשְׁרָה קכג:): "אַרְבַּע מֵאוֹת עָלְמִין דְּכַסּוּפִין דִּירְתִין צְדִיקָא לְעַלְמָא דְאֲתִי". "דְּכַסּוּפִין" דִּיקָא - כִּי אֵז יִזְכּוּ לְצַמְאוֹן וּלְכַסּוּפִין אֲמַתִּיִּים לְהַשִּׁם־יְתַבְּרָה, שְׂזֵהוּ עֵקֶר הַתַּעֲנוּג שֶׁל עוֹלָם־הַבָּא, שְׂיִזְכּוּ בְּכָל פַּעַם לְרוּחַת צְמֵאוֹנָם.

רפח.

(תַּיִי־מוֹהַר"ן תרב)

"אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי: וְלֹא עוֹד אֶלָּא שֵׁישׁ שְׁנֵי דְרָכִים לְפָנַי, אֶחָד לְגַן־עֵדֶן וְאֶחָד לְגִיהֵנָם, וְאִינִי יוֹדַע בְּאִיזָה דְרָךְ מוֹלִיכִין אוֹתִי" (בְּרֻכּוֹת כח:). וְכִי שִׁיךְ שְׂרַבָּן יוֹחָנָן בֶּן זַפְּאִי יְהִיָּה מְסַפֵּק בְּזֶה אִם יוֹלִיכוּ אוֹתוֹ לְגִיהֵנָם!?

אָךְ "הַצְּדִיק הַגְּדוֹל, מוֹלִיכִין אוֹתוֹ אַחַר מוֹתוֹ דְרָךְ הַגִּיהֵנָם, כְּדִי לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם נְשָׁמוֹת", כִּידוּעַ (זֵהר פְּנַחֵס רכ:).

נִמְצָא: שֶׁהַצְּדִיק הַגָּדוֹל, הוּא עוֹבֵד אֶת הַשֵּׁם גַּם 'אַחַר מוֹתוֹ' - כִּי הוּא עוֹסֵק גַּם 'אַחַר מוֹתוֹ', לְהַעֲלוֹת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת מִהַמְּקוֹמוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לָשָׁם, וּלְהַחְזִירָם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.

וְזֹהוּ (יְהוֹשֻׁעַ א, א): **"וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד ה'" - שְׁנָם "אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה", הָיָה "עוֹבֵד ה'" - כִּי מֹשֶׁה עוֹבֵד הַשֵּׁם גַּם עֵתָה אַחֲרֵי מוֹתוֹ, כִּי הוּא עוֹסֵק לְהַעֲלוֹת נְשָׁמוֹת הַנְּפוּלוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ.**

וְעַיִן בְּלִקוּטֵי א' סִימָן רט"ו (מוֹבָא לְקַמּוֹ), שֶׁשֵּׁם מְבֹאֵר גַּם-כֵּן: **"שִׁמְשָׁה גַּם עֵתָה לְאַחַר מוֹתוֹ, עוֹסֵק לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן נַפְשוֹת לְהַחְזִירָם בְּתִשׁוּבָה וּלְעֲשׂוֹת גְּרִים".**

וְזֹה שֶׁהָיָה רִבֵּן יוֹהָנָן בֶּן זְכַאֲרִי מִתִּירָא וּמִסַּתְפָּק: **'אִם יוֹלִיכוּ אוֹתוֹ בְּגִן-עֵדֶן' אוֹ בְּגִיְהֵנָם? - כִּי הָיָה חוֹשֵׁשׁ שִׁיּוֹלִיכוּ אוֹתוֹ דְרָךְ הַגִּיְהֵנָם, בְּשִׁבִיל לְהַעֲלוֹת נְשָׁמוֹת כַּנֵּל עַיִן עוֹד בַּפְּנִים).**

"וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה" (דְּבָרִים לד, ו)

רפ"ט

(ח"א ד, ט)

"הַסְּתַלְקוֹת מֹשֶׁה בַּשַּׁבָּת בְּשַׁעֲתָא דְּמִנְחָה, שָׁאזִי הַתְּגַלּוֹת רַעְוֵא-דְרַעְוִין" (זִהַר יְתֵרוֹ פּח:), בְּחִינַת רְצוֹן אֵי-סוּף, שֶׁכָּל הָרְצוֹנוֹת מְקַבְּלִין חֵיוֹתָם מִפְּנֵי. וְזֹה מַחְמַת שֶׁבִטֵּל מֹשֶׁה כָּל יִשׁוּתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (שְׁמוֹת טז, זח): **"וַנְּחַנוּ מָה".**

וְזֹה פְּרוּשׁ (דְּבָרִים לד, ו): **"וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי בְּאֶרֶץ מוֹאָב מוֹל בֵּית פְּעוֹר, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת קְבֻרָתוֹ עַד הַיּוֹם הַזֶּה".**

"וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בְּגִי" - זֶה בְּחִינַת 'אֵין', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (יְשַׁעְיָה מ, ד): **"כָּל גִּיָּא יִנְשָׂא".**

"בְּאֶרֶץ מוֹאָב" - זֶה בְּחִינַת 'מַלְכוּת', שֶׁ'יְהוּד' בָּא מ'מוֹאָב'. שְׁנִסְתַּלַּק מֹשֶׁה בְּתוֹךְ 'אֵי-סוּף', בְּתוֹךְ 'רְצוֹן-שְׁבַרְצוֹנוֹת', בְּתוֹךְ 'רַעְוֵא-דְרַעְוִין' - שֶׁהוּא בְּחִינַת 'רְצוֹן אֵי-סוּף' הַמְּלַבֵּשׁ בְּרְצוֹנוֹת, בְּתַמוּנוֹת 'אוֹתִיּוֹת', בְּבְחִינַת 'מַלְכוּת'.

וְזֹה: מוֹל בֵּית פְּעוֹר" - כִּי אָמְרוּ חַז"ל (לִקְוֹט דְּבָרִים תַּתְּקַסָּה): **"לָמָּה נִקְרָא שְׁמוֹ 'פְּעוֹר', עַל שֵׁם שְׁפוּעֵר פִּיז" - כִּי כִשְׁפוּגְמִין בְּמַלְכוּת, אָזִי יֵשׁ לוֹ כַּח לְפַעֵר פִּיז בְּצַרוּפִים רָעִים. אֲבָל מֹשֶׁה שֶׁתִּקֵּן מִדַּת ה'מַלְכוּת, עַל-יְדֵי-זֶה לֹא הָיָה יִכְלֵת בְּיַד 'פְּעוֹר' לְפַעֵר פִּיז.**

וְזֹה: וְלֹא יָדַע אִישׁ", "אֲפֹלוּ מֹשֶׁה לֹא יָדַע" (סוֹטָה יד.) - כִּי נִתְבַּטַּל לְגַבֵּי אֵי-סוּף.

וְכָל-זֶה הָיָה בְּמוֹתוֹ. אֲבָל בְּוֹדָאֵי גַם בְּחַיָּו הָיָה לוֹ ה'הַתְּפַשְׁטוֹת-הַגְּשָׁמִיּוֹת, וְהָיָה מְדַבֵּק עֲצָמוֹ בְּאוֹר אֵי-סוּף. אֲבָל ה'הַתְּפַשְׁטוֹת' הָיָה בְּבְחִינַת (יְחֻזְקָאֵל א, יד): **"וְהַחֲיוֹת רְצוּא וְשׁוּב", כִּי הַקְּדוֹשׁ-שֶׁבְּרוּךְ-הוּא רוֹצֵה בְּעִבּוּדְתֵּנוּ וְכו'.**

וּבְשַׁעֲתָא שְׁנַתְבַּטַּל לְגַבֵּי אֵי-סוּף - אָזִי הוּא בְּבְחִינַת: **"וְלֹא יָדַע אִישׁ" - שֶׁאֲפֹלוּ הוּא בְּעֲצָמוֹ אֵינוֹ יוֹדַע מִעֲצָמוֹ - אֲבָל זֹאת הַבְּחִינָה צְרִיךְ לְהִיּוֹת רְצוּא וְשׁוּב, כְּדֵי שִׁיתְקַיֵּם יִשׁוּתוֹ.**

נִמְצָא: כִּשֶׁהוּא בְּבְחִינַת 'וְשׁוּב' - אָזִי צְרִיךְ לְהִרְאוֹת גַּם לְדַעְתּוֹ. כִּי מִתְחַלֵּה

בְּשַׁעַת יְדִבְקוֹת, הָיָה נִתְבַּטֵּל הַדַּעַת, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "וְלֹא יָדַע אִישׁ".

וְכִשְׁהוּא בְּבַחֲנֵת וְשׁוֹב, שָׁשַׁב לְיִשׁוּתוֹ - אִזְ שָׁב לְדַעַתוֹ, וְאִזְ הוּא יוֹדַע אַחַדוֹת הָאִי־סוּף וְטוֹבוֹ וְכוּ'.

רצ.

(ח"א י, ח)

בְּשִׁבְלִי־זָה "הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל" (אֶסְפֵּר ג, ז), "בַּחֲדָשׁ שְׁמַת בּוֹ מֹשֶׁה" (מִגְלָה יג:). כִּי 'הֶמֶן' שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת 'עֲבוּדַת אֱלִילִים', "שֶׁעָשָׂה עֲצָמוֹ עֲבוּדַת אֱלִילִים" (מִגְלָה יז:), חָשַׁב שֶׁכָּבֵר מֵת מֹשֶׁה הַמְּבַטֵּל בַּח הַעֲבוּדָה־זָרָה, וְאִין עוֹד מִי שְׁיֻכַּל לְבַטְלוֹ. אָבֵל מְרַדְּכִי וְאֶסְתֵּר הָיָה לָהֶם הַפַּח הַזֶּה.

וּבְשִׁבְלִי־זָה נִקְבֵּר "מוֹל בֵּית פְּעוֹר" (דְּבָרִים לד, ז) - "כְּדֵי לְבַטֵּל הַעֲבוּדָה־זָרָה שֶׁבַּפְּעוֹר" (סוּטָה יד. "לְכַפֵּר עַל מַעֲשֵׂה פְּעוֹר") - כִּי "מֹשֶׁה גִּימַטְרִיא: חֲרוֹן א"ף" (מִגְלָה־עֲמֻקּוֹת, וְאֶתְחַנֵּן אוֹפֵן ד, קלז), כִּי הוּא מְבַטֵּל 'חֲרוֹן־אָף' שֶׁל הַעֲבוּדָה זָרָה - כִּי הוּא קִבֵּל הַתּוֹרָה, שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת יִדִּין וְרַגְלוֹ, שֶׁעַל־יְדֵיהֶם נִתְבַּטֵּל הַעֲבוּדַת־אֱלִילִים.

רצא.

(ח"א רטו)

כָּל עֲבוּדַת מֹשֶׁה רַבְּנוֹ עָלְיוֹהַשְּׁלוֹם כָּל יָמֵי חַיָּיו, וְגַם לְאַחַר מוֹתוֹ: לְהַמְתִּיק הַחֲרוֹן־אָף שֶׁל הָעֲבוּדָה, לְרִצּוֹן, וְלַעֲשׂוֹת גְּרִים - כִּי הַשְּׁתַדֵּל לְקַרֵּב הָעֲרַב־רַב, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גְּרִים.

וְגַם בְּמוֹתוֹ נִקְבֵּר "מוֹל בֵּית פְּעוֹר" (דְּבָרִים לד, ז) - כְּדֵי לְהַמְתִּיק הָעֲבוּדָה, כְּדֵי שִׁיְהִיו נַעֲשִׂין גְּרִים.

וְעַל־כֵּן נִסְתַּלַּק בְּשַׁבַּת בְּמַנְחָה, שְׂאִזְ הוּא 'עַת רִצּוֹן' - כְּדֵי לְהַמְתִּיק כָּל הָעֲשָׂרִים־וְאַרְבָּעָה בְּתִי־דִינִים, כְּדֵי לַעֲשׂוֹת גְּרִים.

וְעַל־כֵּן מֹשֶׁה עוֹמֵד בֵּין 'שְׁמ"ד' לְרִצּוֹן' - כִּי מִסְפַּר 'שְׁמ"ד' (344), הוּא מְמַצֵּעַ בֵּין מִסְפַּר 'שְׁמ"ד' (344) לְמִסְפַּר 'רִצּוֹן' (346) - כִּי הוּא עוֹמֵד תָּמִיד לְהַמְתִּיק הַשְּׂמֵד, לְהַפְּכָה לְרִצּוֹן כַּנִּלְכָּד. [שְׂמֵד נִקְרָא כָּל דָּבָר שֶׁהוּא כְּנֶגֶד רִצּוֹן־הַשֵּׁם - וְהוּא מַעֲלָה כָּל הַשְּׂמֵדוֹת הָאֵלוֹ לְרִצּוֹן. לְקוּטִי־הַלְכוֹת, 'בְּרַפְת־הַשְּׁחַר' ח].

רצב.

(ח"ב ז, בְּסוּף; תִּי־מוֹהֵר"ן מב)

זָה בַּחֲנִינַת 'קְבוּרַת מֹשֶׁה', שֶׁהוּא בַּחֲנִינַת הַמְּקִיפִים, שֶׁהֵם טְמוּנִים מַעִין כָּל.

זָה הַנֶּאֱמָר בְּקְבוּרַת מֹשֶׁה (סוּטָה יד:): "עֲלִיּוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמַטָּה, וְתַחֲתוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמַעְלָה".

זָה בַּחֲנִינַת (דְּבָרִי־הַיָּמִים־א, כט, יא): "כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ", שֶׁצָּרִיךְ הַצַּדִּיק שֶׁזֹּכֵה לְהַמְקִיפִים, שִׁיְהִיָּה לוֹ בַּחֲנִינַת 'כָּל' - לְהִרְאוֹת לְעֲלִיּוֹנִים שֶׁהֵם לְמַטָּה: שְׂאִינָם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְיעַתוֹ יִתְבָּרַךְ. וְלַהַפְּךָ: תַּחֲתוֹנִים נִדְמָה לָהֶם לְמַעְלָה, כִּי הֵם מְשִׁיגִים, שִׁי"מֵלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ" (שְׁעִיָה ו, ג).

[תִּי־מוֹהֵר"ן מב: הַדְּבָרִים הַנִּכְתָּבִים אַחַר הַתּוֹרָה וַיְהִי מִקֶּץ, כִּי מִרְחֻקֵּם יִנְהַגֵּם, בְּלִקּוּטֵי־תַנְיָנָא בְּסִימָן ז', הַמְתַּחֲלִילוּ: "זָה בַּחֲנִינַת קְבוּרַת מֹשֶׁה" וְכוּ' - אֵלוֹ הַדְּבָרִים הֵם מֵהַדְּבָרִים שֶׁאָמַר רַבְּנוֹ ז"ל לְפָנָי אֲנָשִׁי שֶׁלֹּשׁ־סְעֻדוֹת אַחֲרָיִם, הֵינּוּ לְפָנָי עֲלִיּוֹנִים. כִּי יֵשׁ אֲנָשִׁי שֶׁלֹּשׁ סְעֻדוֹת אַחֲרָיִם שֶׁאֹמֵר לְפָנֵיהֶם גַּם־כֵּן תּוֹרָה.

וּמוֹכֵן מִדְּבָרָיו: שֶׁבְּשַׁעַת שֶׁאֹמֵר לְפָנֵינוּ תּוֹרָה, עוֹמְדִים שָׁם מִי שְׁעוֹמְדִים, וְאֹמֵר לְפָנֵיהֶם גַּם־כֵּן מַעֲנִין הַתּוֹרָה שֶׁאֹמֵר לְפָנֵינוּ. אָבֵל בּוֹדָאי אוֹתָהּ הַתּוֹרָה שֶׁאֹמֵר לְפָנֵיהֶם, הוּא גְבוּהַ יוֹתֵר הַרְּבָה. וּמַעַט דְּמַעַט מֵאוֹתָן הַדְּבָרִים, אָמַר

לפנינו ברמז בעלמא, ולא באר אותם כלל, והן הדברים הנכתבים שם אחר התורה הנ"ל.

"וַיִּבְנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת מִשְׁה וְכוּ', וַיִּתְּמוּ יָמֵי בְנֵי אָבֶל מִשְׁה" (דברים לד, ט)

"בימי אָבֶלוֹ שָׁל מִשְׁה, נִשְׁתַּבְּחוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַלְכוֹת" (תמורה טז).

רצג.

(חיי-מוהר"ן רפח)

אָמַר: בּוֹאוּ וְנַחְזִיק טוֹבָה לְרַמָּאִים, שְׁעַל-יְדֵי הַמַּחְלָקֶת שְׁחוּלְקִים עָלֵינוּ, בָּאֵנוּ לְדַבְּרִים גְּדוּלִים, וְהֵם עוֹשִׂים לָנוּ טוֹבָה גְּדוּלָה.

כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ (תמורה טז): "שְׁבִימֵי אָבֶלוֹ שָׁל מִשְׁה, נִשְׁתַּבְּחוּ שְׁלֹשׁ מֵאוֹת הַלְכוֹת וְכוּ', וְשָׂאֵל יְהוֹשֻׁעַ לְהַקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. וְאָמַר לוֹ: לֹא אֶמְרֵן לָךְ אִי-אֶפְשֶׁר, צֵא וּטְרַדֵן בְּמַלְחָמָה. וְעַתְנִיאל בֶּן קִנְזַּי הַחֲזִירֹן בְּפִלְפוּלוֹ".

וְעַתְנִיאל' הָיָה אִישׁ מַלְחָמָה' - כְּמוֹ שְׁמַצִּינוּ שְׁאָמַר כָּלֵב (יהושע טו, טז-יז; שופטים א, יב-יג): **"אֲשֶׁר יִלְכַּד אֶת הַבְּרוּן, וְנָתַתִּי לוֹ אֶת עַבְסָה בְּתִי. וַיִּלְכְּדָה עַתְנִיאל בֶּן קִנְזַּי".** נִמְצָא: שְׁעַל-יְדֵי הַמַּלְחָמָה, זָכָה לְהַחֲזִיר הַהַלְכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּבְּחוּ.

"וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מָלֵא רוּחַ חֲכָמָה, כִּי סָמַךְ מִשְׁה אֶת יָדָיו עָלָיו" (דברים לד, ט)

רצד.

(ח"א נט, ה)

"וְנָתַתִּי לָהֶם בְּבִיתִי וּבַחֹמֹתַי, יָד וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבָּנוֹת" (ישעיה נה, ה). "יָד"

- הֵינּוּ: שְׁיִהְיֶה לוֹ כַּח לְהַעֲמִיד 'תְּלַמִּידִים-הַגּוֹנִים', וְלִהְיוֹת בָּהֶם 'רוּחַ חֲכָמָה', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (דברים לד, ט): **"וַיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נֹון מָלֵא רוּחַ חֲכָמָה, כִּי סָמַךְ מִשְׁה יָדָיו עָלָיו".**

רצה.

(ח"א סא, ב)

יֵשׁ 'מְנַהֲיִים' שְׁנִקְרָאִים בְּשֵׁם 'רַבִּי', שְׁלִמּוּדָם מֵאֵלוֹ הַמוֹתְרוֹת. וְלֹא דִי שְׂאִינָם יְכוּלִים אֲפֹלוֹ לְהַנְהִיג אֶת עַצְמָן כְּנֹל, וּמְכַל-שֶׁכֶן שְׂאִינָם יְכוּלִים לְהַנְהִיג אֶת אַחֲרֵימ, וְהֵם נוֹטְלִים גְּדֻלָּה לְעַצְמָן, לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. צָרִיךְ לְרֹאוֹת שְׁלֹא לְהַסְמִיךְ אוֹתָם, שְׁלֹא לְהֵן לָהֶם תַּקְוָה וְעֵז, שְׁלֹא יִהְיוּ מְכַנְיִם בְּשֵׁם רַבִּי.

כִּי הֵם עַצְמָן אֵינָם חֲיָבִים כְּלַפְּנֵי, כִּי יֵשׁ לָהֶם יְצִרְהָרַע גְּדוּל לְהַנְהִיג הָעוֹלָם. אִךְ צָרִיךְ לְשַׁמֵּר מְאֹד: שְׁלֹא לְהֵן לָהֶם תַּקְוָה וְעֵז. כִּי אֵלוֹ הַנּוֹתְנִים לָהֶם תַּקְוָה וְעֵז, וְנִסְמָכִים עַל-יָדָם שְׁיִהְיוּ נִקְרָאִים בְּשֵׁם רַבִּי - הֵם עַתִּידִין לְהֵן דִּין-וְחֻשְׁבוֹן.

וְעַל-יְדֵי שְׁמִסְמִיכִין רַבִּי שְׂאִינוֹ הַגּוֹן - עַל-יְדֵיזָה נַחְלָשׁ כְּתַב-יְדָנוּ, וְאִין לוֹ שׁוֹם תַּקְוָה, וְנוֹתְנִין כַּח בְּכַתְבֵי-יָדָם. וְעַל-יְדֵי-זָה הֵם גּוֹזְרִין: שְׁלֹא יִהְיֶה תַּקְוָה לְכַתְבֵּים שְׁלָנוּ, כִּי אִם לְכַתְבֵּים שְׁלָהֶם, וַיִּשְׂרָאֵל יִהְיוּ מְכַרְחִים לְלַמֵּד כְּתַב שְׁלָהֶם.

וְעַל-יְדֵי-זָה גּוֹזְרִין גַּם-כֵּן: לְגַרֵשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמְּקוֹם הַיְשׁוּב, שֶׁנִּתְיָשְׁבוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל כְּבָר - אֵל מְקוֹמוֹת שְׁלֹא הָיוּ שָׁם יִשְׂרָאֵל מֵעוֹלָם.

כִּי ה'סְמִיכָה' שְׁסוּמְכִין אֶת הָרַב, וְה'כְּתַב' - הֵם מְבַחֲיָנָה אַחַת. כִּי ה'סְמִיכָה' בְּיָדָים', כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב (דברים לד, ט): **"וַיְהוֹשֻׁעַ**

בֶּן נֹוֹן מֵלֹא רוּחַ חֲכָמָה, כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו.”

וְהוּא בְּחִינַת ה'כְּתָב', בְּחִינַת: "יָד כּוֹתֶבֶת" (תקונייז'הר לב: לו. פט.). כִּי ה'כְּתָב' הוּא גַם־כֵּן מִבְּחִינַת 'חֲכָמָה' וְכו'.

וּכְשֶׁהֲחָכְם הָרְאוּי לְסַמֵּיכָה, נִסְמָךְ בְּשֵׁם 'רַבִּי' וְכו' - אָזִי עַל־יָדֵי הַסַּמֵּיכָה, שְׁאִזִּי מְקַבֵּל חֲכָמָתוֹ מִבְּחִינַת "יָד ה'", בְּבְחִינַת: "וַיְהִי־שֶׁעַ בֶּן נֹוֹן מֵלֹא רוּחַ חֲכָמָה" וְכו' - אָזִי מְבִיא הָאָרֶה וְכַח בְּכַתְב־יָדָנוּ, שֶׁהוּא גַם־כֵּן מִבְּחִינַת 'חֲכָמָה' וְכו' (עֵינֹ בְּפָנִים עֵנָן ה'סַמֵּיכָה).

כִּי "מֹשֶׁה הוּא דַּעַת" (ז'הר פְּקוּדֵי רַכָּא), וְלָזֶה נִקְרָא דוֹרוֹ: "דוֹר דַּעַת" (וַיִּקְרָא־רַבָּה ט, א).

וְ"אַתָּה זֶה לַעֲמֵת זֶה עֲשֵׂה אֲלֵכֶּם" (קִהְלֶת ז, יד) - לְכַךְ "כְּשֶׁנִּטְלוּ מוֹאֵב עֲצָה מִמִּדְיָן, אָמְרוּ לָהֶם: אֵינִן כַּחוֹ אֲלֵא בַּפֶּה" (תַּנְחֻמָּא בְּלֻק ג) - כִּי ה'פֶּה' הוּא ה'תַּגְּלוּת־הַדַּעַת'. "אָמַר מוֹאֵב: אֵף אָנֹו נָבֹוא עֲלֵיהֶם בְּאָדָם שֶׁכַּחוּ בַּפֶּה" (שם) - כִּי הוּא גַם־כֵּן דַּעַת־דְּקַלְפָּה'.

"לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" (דְּבָרִים לד, י)

רצה.

(ח"ב סז)

יֵשׁ 'צַדִּיק' שֶׁהוּא הַיָּפִי וְהַפֶּאֶר וְהַחַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בְּלוֹ וְכו'. וְכַשֶּׁנִּתְפָּרֵס וְנִתְגַּדֵּל בְּעוֹלָם - אָזִי נִפְתָּחִין הָעֵינַיִם שֶׁל הָעוֹלָם, שֶׁכָּל מִי שֶׁנִּכְלָל בָּזֶה הַחַן הָאֵמֶת שֶׁל זֶה הַצַּדִּיק, דְּהֵינֹו שֶׁמִּתְקָרֵב אֵלָיו וְנִכְלָל בּוֹ - נִפְתָּחִין עֵינָיו וְיִכּוֹל לִרְאוֹת.

וְהַעֲקָר לְהַסְתַּפֵּל עַל־עַצְמוֹ: אֵיךְ הוּא אוֹחֵז בְּכָל הַמַּדוֹת שֶׁנִּמְשָׁכִין מ'אַרְבַּע־הַיְסוּדוֹת', שֶׁהֵם נִמְשָׁכִין מֵהַצַּדִּיק. וְגַם יָכוֹל לִרְאוֹת וְלְהַסְתַּפֵּל בְּגִדְלַת הַשֵּׁם, וְלְהַסְתַּפֵּל בְּעוֹלָם וְכו' וְכו'.

וְזֶהוּ (סַמֵּיכוֹת סִינִם הַתּוֹרָה בַּתְּחִלָּתָהּ): "בְּרֵאשִׁית (בְּרֵאשִׁית א, א), לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל" (דְּבָרִים לד, יב) - "בְּרֵאשִׁית" - הֵינֹו: רֵא"ש בִּי"ת" (תַּקּוּנֵי־ז'הר יח: כד.), בְּחִינַת ה'צַדִּיק' שֶׁהוּא הַפֶּאֶר שֶׁל הָעוֹלָם, עַל־יָדוֹ נִפְתָּחִין "עֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל".

רצו.

(ח"ב ז, בַּסוּף)

"וַיְהִי־שֶׁעַ בֶּן נֹוֹן מֵלֹא רוּחַ חֲכָמָה, כִּי סָמַךְ מֹשֶׁה אֶת יָדָיו עָלָיו" (דְּבָרִים לד, ט). בַּסּוּפֵי־תְבוּת יֵשׁ צְרוּף 'חֲנוּפ־ה' (עֵינֹ בְּפָנִים).

"וְלֹא קָם נְבִיא עוֹד בְּיִשְׂרָאֵל כְּמֹשֶׁה"

(דְּבָרִים לד, י)

רצו.

(ח"א מג)

'בְּלָעִם' הוּא בְּחִינַת דַּעַת־דְּקַלְפָּה', כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ תוֹ"ל (סַפְרֵי וְזֹאת־הַבְּרָכָה, ז'הר שְׁמוֹת כֹּא: בְּלֻק קצג): עַל פְּסוּק (דְּבָרִים לד, י): "לֹא קָם כְּמֹשֶׁה" וְכו', "בְּיִשְׂרָאֵל לֹא קָם, אֲבָל בְּאֲמוֹת קָם, וּמְנוּ בְּלָעִם".

לקוטי תפלות – לחג הסוכות

חג הסוכות | שלש-רגלים | הושענא רבא | שמיני-עצרת ושמחת-תורה

חג הסוכות

א [א] לקוטי-תפלות ח"א כא

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כא, 'עתיקא טמיר וסתים')

וּזְבַנִי בְּרַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים וּבַחֲסֶדֶיךָ
הַמְּרַבִּים, לְקַיֵּם מִצְוֹת סִפְּהָ
כְּרָאוּי, בְּכָל פְּרֻטִיָּה וְדִקְדוּקִיָּה וְכוֹנוֹתֶיהָ
וְתַרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ, בְּשִׂמְחָה
וּבְטוֹב לֵבָב וּבְכוֹנָה שְׁלֵמָה כְּרָאוּי.

וְנִזְכָּה שְׂיִמְשֶׁךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי מִצְוֹת
יְשִׁיבַת סִפְּהָ, כָּל הַשְּׂבַעַת עֲנֵנֵי
כְבוֹד שְׁהַקִּיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמַּדְבָּר.

וּפְרָם עָלֵינוּ סִפְתָּ שְׁלוּמָךְ, וְנִזְכָּה
לְהַשִּׁיג הַשְּׂגַת הַמְּקִיפִים
הַקְּדוּשִׁים, הַשְּׂגַת רוּח־הַקֹּדֶשׁ, עַל-יְדֵי
מִצְוֹת סִפְּהָ כְּרָאוּי בְּקִדְשָׁהּ וּבְטָהֳרָהּ
וּבְשִׂמְחָהּ.

וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּגְן עָלֵינוּ וּבְעֵדְנוּ,
וְתַצִּילֵנוּ מִכָּל אוֹיֵב וְאוֹרֵב,
וּמִכָּל מִינֵי שׁוֹנְאִים שְׂיִשׁ לָנוּ בְּגִשְׁמִיּוֹת
וְרוּחָנִיּוֹת, וְהִסֵּר שֶׁטֶן מִלְּפָנֵינוּ וּמֵאַחֲרֵינוּ,
וּבְצֵל כְּנָפֶיךָ תִּסְתִּירֵנוּ.

ב [ב] תפלות-ותחנונים

השמטה ל'לקוטי-תפלות' ח"א כא

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א כא, 'עתיקא טמיר וסתים')

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, זַכְּנוּ לֵישֵׁב בְּסִפְּהָ שֶׁל
לוֹיְתָן. וְנִזְכָּה לְהִיּוֹת גַּם-כֵּן בְּכָל־ל
הַצְּדִיקִים, שְׂאֲמָרוּ רְבוּתֵינוּ-זְכוּרָנוּם-
לְבָרְכָה: "עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא
לַעֲשׂוֹת חֶפְזָה לְצְדִיקִים בְּגֵן-עֵדֶן, וְכָל
צְדִיק וְצְדִיק נִכְוָה מִחֶפְתּוֹ שֶׁל חֲבֵרוֹ".
וְזַכְּנוּ לְקַבֵּל הָאֲרָה וְהַתְּנוּצָצוֹת אֲמָתֵי
דְּקִדְשָׁה, מֵאֲוֵרוֹת הַחֲפוֹת הַקְּדוּשׁוֹת
הָאֵלוּ, גַּם בְּעוֹלָם-הַזֶּה.

ג [ג] לקוטי-תפלות ח"א מא

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א מא, 'על אשר מעלתם')

"שׁוֹמֵעַ תִּפְלָה עֲדִיךָ כָּל בֶּשֶׂר יָבוֹאוּ.
הָאֲזִינָה יְהוָה תִּפְלָתִי,
וְהַקְּשִׁיבָה בְּקוֹל תַּחֲנוּנֹתַי. שְׁמַע יְהוָה
קוֹל תַּחֲנוּנֵי בְּשׁוּעֵי אֲלֵיךָ, בְּנִשְׂאֵי יְדֵי אֶל
דְּבִיר קִדְשֶׁךָ".

צוֹר עוֹלָמִים, יוֹצֵר הַכֹּל, עֲזָרְנוּ
וְהוֹשִׁיעֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְּבִים
וּבַחֲסֶדֶיךָ הָאֲמִתִּיִּים, שְׁנִזְכָּה תָּמִיד
לְהַתְּפַלֵּל לְפָנֶיךָ בְּאֵמֶת בְּכָל כַּחֲנוּ, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: "כָּל עֲצָמוֹתַי תֵּאֱמָרְנָה יְהוָה מִי
כְּמוֹךָ".

וְנִזְכָּה לְהַכְנִיס כָּל הַכַּחוֹת שֵׁישׁ בָּנוּ
 בְּעֲצָמוֹת וְגִידִים וּבָשָׂר, וְכָל שְׂאֵר
 הַכַּחוֹת שֶׁבְּגוּפִי וּנְפֹשִׁי, כָּלֵם אֲזָכָה
 בְּרַחֲמֶיךָ לְהַכְנִיסֵם בְּתוֹךְ דְּבוּרֵי הַתְּפִלָּה,
 שְׂאֲזָכָה לְהוֹצִיא כָּל דְּבוּר וְדְבוּר שֶׁל
 הַתְּפִלָּה הַקְּדוּשָׁה בְּכַח גְּדוּל בְּאֵמֶת
 לְאֵמֶתוֹ, עַד שְׂאֲזָכָה לְהַרְגִישׁ הַדְּבוּר בְּכָל
 עֲצָמוֹתַי וְאֲבָרַי.

חֹם וְחַנְּנִי וְרַחֵם עָלַי וְהוֹשִׁיעֵנִי, וְזַכְּנִי
 לְתַפְּלָה בְּכַח וּבְכֹונָה גְּדוּלָה
 בְּאֵמֶת, כִּי אַתָּה אֱלֹהִים אֱמֶת וּדְבָרְךָ אֱמֶת
 וְקִיָּם לְעַד, וְאַתָּה חֲפִץ בְּאֵמֶת, וְאַתָּה יוֹדֵעַ
 כַּמָּה אֲנִי רַחוּק מִדְּבוּר אֶחָד שֶׁל הַתְּפִלָּה,
 וְלֹא דִי שְׂאִינִי יָכוֹל לְהַתְּפַלֵּל בְּכַח וּבְכֹונָה
 בְּאֵמֶת כְּרְאוּנִי, אִף גַּם בְּעוֹנוֹתַי הָרַבִּים אֲנִי
 רַחוּק מִתְּפִלָּה בְּתַכְלִית הַרַחוּק.

"דַּלּוֹת עֵינַי לְמָרוֹם", רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם,
 "שִׁטְחֹתִי אֵלַיךְ כַּפִּי, אֵלַיךְ יְהוָה
 נִפְשִׁי אֲשָׂא", וְאִינִי יוֹדֵעַ בְּאִיזָה דֶרֶךְ
 בְּאִיזָה אִפֶּן בְּאִיזָה תַּחֲבוּלָה לְבַקֵּשׁ
 וּלְרַצוֹת וּלְפִיֵּס אוֹתְךָ, וְאִינִי יוֹדֵעַ כָּלֵל
 לְשִׁית עֲצוֹת בְּנִפְשִׁי, בְּאִיזָה אִפֶּן אֲזָכָה
 לְחַפֵּשׂ וּלְמַצֵּא הַטוֹב הַכְּבוֹשׁ בִּי, וְאִיךְ
 לְמַצֵּא הַטוֹב שֶׁנִּסְתַּלַּק מִמֶּנִּי בְּעוֹנוֹתַי
 הָעֲצוּמִים וְהָרַבִּים וְהַגְּדוּלִים מְאֹד בְּמַהוּת
 וְכַמוֹת וְאֲכוֹת.

וּבְפָרְטֵי מַה שֶׁפָּגַמְתִּי בַּפֶּגֶם הַדְּבוּר
 הָרַבָּה מְאֹד, כִּי לֹא שָׁמַרְתִּי
 פְּתִיחֵי פִי, וְדַבַּרְתִּי כַּמָּה וְכַמָּה דְּבוּרִים
 פְּגוּמִים מִיּוֹם הַיּוֹתֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה, עַד
 אֵין שְׁעוֹר וְעֶרְךָ וּמִסְפָּר, דְּבָרִים-בְּטִלִּים,
 וְלִשׁוֹן-הָרַע, וּרְכִילוֹת, וְלִיצְנוּת, וּשְׁקָרִים,

וְנִבּוּל-פֶּה, וּשְׂאֵר דְּבָרִים פְּגוּמִים הִרְבֵּה
 מְאֹד.

וְגַם אֶפְלוּ כָּל הַדְּבוּרִים דְּקִדְשָׁה שְׁלִי,
 כָּלֵם פְּגוּמִים מְאֹד מְאֹד, עַד אֲשֶׁר
 הַשְּׁבֵתִי דְרָכִי, אֲשֶׁר מֵעוֹלָם לֹא יֵצֵא מִפִּי
 עַדִּין דְּבוּר שָׁלֵם בְּלִי שׁוּם פֶּגֶם.

וּמַחְמַת-זֶה הַתְּגַבְּרוּ עָלֵינוּ מְאֹד רִיב
 לְשׁוֹנוֹת, אֲשֶׁר רַבִּים קָמִים
 עָלֵינוּ, רַבִּים מְאֹד, "יִתְיַצְּבוּ מִלְכֵי אֶרֶץ
 וְרוֹזְנִים נוֹסְדוּ יָחַד עַל יְהוָה וְעַל מְשִׁיחוֹ.
 שָׁתוּ בַשָּׁמַיִם פִּיהֶם וּלְשׁוֹנָם תַּהַלֵּךְ
 בְּאֶרֶץ". "יֵצֵא עֲתָק מִפִּיהֶם" וְדוֹבְרִים
 סָרָה עַל יְהוָה, וְעַל צְדִיקִים אֱמֶתִיִּים, וְעַל
 כָּלֵלוֹת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ הַקְּדוּשׁ אֲשֶׁר בָּהֶם
 בְּחֶרֶת.

מְרִיָּה דְעֵלְמָא כְּלָא, "שְׁלַח יְדֶיךָ
 מִמָּרוֹם, פָּצְנִי וְהַצִּילֵנִי מִמֵּיִם
 רַבִּים מִיַּד בְּנֵי נֹכַר, אֲשֶׁר פִּיהֶם דְּבַר שׂוֹא
 וַיִּמְנַם יְמִין שְׁקֵר". אוֹי לְנַפְשִׁי כִּי אֲנֹכִי
 גְּרַמְתִּי כָּל זֶה בְּעוֹנוֹתַי הָרַבִּים, וְהֶאֱרַכְתִּי
 אֶת הַגָּלוּת, וּפְגַמְתִּי בְּ"סִפְת דּוּד
 הַנוֹפְלֹת".

וְלֹא דִי שְׁלַח הַשְּׁתַדְּלִתִּי לְהַקִּים סִפְת
 דּוּד, אִף גַּם בְּעוֹנוֹתַי הָרַבִּים
 הוֹסַפְתִּי לְהַפִּילָה יוֹתֵר, וְהֶגְבַּרְתִּי סִפְת
 נוֹצְרִים לְשׁוֹנוֹת הָעֶכּוֹ"ם, עַד אֲשֶׁר
 בְּעוֹנוֹתַי הָרַבִּים, הַשְּׁכִינָה וְכִנְסַת-יִשְׂרָאֵל
 הֵם בְּגָלוּת גְּדוּל, וְהִיא רִיב בְּגָלוּתָהּ עַל
 בְּנֵהָא, אֲשֶׁר גָּלוּ מִשְׁלַחַן אֲבִיהֶם וּמֵאֲרָצָם
 יֵצְאוּ.

קָרוֹב לְכָל קוֹרְאוֹ עֲנֵנִי, מָרוֹם לְעוֹלָם
 יְהוָה עֲזָרְנִי, קְדוּשׁ עַל כָּל

הַקְדָּשׁוֹת בְּקִדְשָׁתְךָ קִדְשֵׁנִי. יְהוָה אֱלֹהִים
אָמֵת, זַכְנִי לְקִדְשָׁתְךָ בְּאָמֵת.

הַקָּם סִפְתָּךְ הַנוֹפֶלֶת נִפְלָה אַחַר נִפְלָה
בְּלִי שְׁעוֹר וְעַרְךָ וּמִסְפָּר, עַד אֲשֶׁר
אֵין מִי שְׁיוּכַל לְהַקִּימָהּ, כִּי אִם אַתָּה לְבַד,
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וּבַחֲסִדֶיךָ הַגְּנוּזִים,
הַקִּימָה מְהֵרָה תְּקוּמָה אַחַר תְּקוּמָה,
מִבִּירָא עֲמִיקָתָא לְאַגְרָא רָמָא.

מֵלֵא רַחֲמִים, מְרַבֵּה לְהַטִּיב, הַפֶּךְ אֶת
לְבָבִי מֵרַע לְטוֹב, הֵט לְבִי אֵלֶיךָ
בְּאָמֵת כְּרָצוֹנְךָ הַטוֹב, עֲזָרְנִי שְׂאֵזְכָּה
לְקִדְשׁ עֲצָמֵי בְּכָל מִינֵי קִדְשׁוֹת, וּבִפְרֹט
בְּקִדְשַׁת בְּרִית הַלְּשׁוֹן וּבְרִית הַמַּעֲוֹר.
עֲזָרְנִי שְׁלֹא יֵצֵא שׁוֹם דְּבַר שְׁקֵר מִפִּי
לְעוֹלָם, וְלֹא שׁוֹם דְּבוּר פָּגוּם, וְאַזְכָּה
לְשׁוֹמֵר פֶּתַח־פִּי.

וְזַכְנִי לְהַתְּפַלֵּל תְּפִלָּתִי לְפָנֶיךָ בְּכָל כַּחֲוִי
וּבְכַוְנָה גְּדוּלָּה בְּאָמֵת לְאַמְתּוֹ,
וְאַהֲיָה נִכְלָל בְּךָ בְּשַׁעַת תְּפִלָּתִי, עַד שְׁכַל
דְּבָרֵי תְּפִלָּתִי יִהְיוּ דְבָרֵי יְהוָה בְּעֲצָמָן,
וַיִּתְעוֹרְרוּ עַל-יַדֵּי תְּפִלָּתִי 'עֲשָׂרִים-
וּשְׁמוֹנֵה' אֶתּוֹן דְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית, שְׁהֵם
עֲשָׂרָה-מְאֻמְרוֹת שְׁבָהֵם נִבְרָא הָעוֹלָם.

וְעַל-יַדֵּי-זָה תִּמְשִׁיךְ חֲסִדְךָ הַגְּדוֹל
עָלֵינוּ, וְתִפְרָס עָלֵינוּ סִפְת
שְׁלוֹמְךָ, וְתַחֲבֵק אוֹתָנוּ בִּימִינְךָ, וְנִזְכָּה
לְהַסְתּוֹפֵף בְּצִלְךָ הַקְּדוֹשׁ, וְתִגַּן בְּעֵדְנוּ
וְתִצְלִלְנוּ מִכָּל אוֹיְבֵינוּ וְשׁוֹנְאֵינוּ וְרוֹדְפֵינוּ
בְּגִשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחֵי-חַיּוֹת, וּבְצֵל כְּנַפֶּיךָ
תִּסְתִּירְנוּ, וַיְקִים בָּנוּ מִקְרָא שְׁפָתוֹב:
"שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תְּחַבְּקֵנִי".

וְתַעֲזָרְנִי בְּרַחֲמֶיךָ וּבַחֲסִדֶיךָ הַרְבִּים,
שְׂנִזְכָּה לְקִיָּם מִצְוֹת סְכָה
בְּזִמְנָה כְּרָאוּי, עִם כָּל פְּרִטְיָה וּדְקִדּוּקָיָה
וְכוֹנוּתֵיָה וְתַרְיֵי-גְּמִצּוֹת הַתְּלוּיִם בָּהּ, וּבְלֵב
טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְּדוּלָּה.

וְתַכְנִיעַ, וְתִשְׁפִּיל, וְתַמְגֵּר, וְתַעֲקֹר,
וְתַבְטֵל, 'סִפְת נוֹצְרִים', 'סִפְת
עֲפוּ"ם, "אֲשֶׁר פִּיָּהֶם דְּבַר שְׁוֹא וַיִּמְיָנָם
יִמִּין שְׁקֵר". וְתַבְטֵל הַשְּׁקֵר מִן הָעוֹלָם,
וְתַגְבִּיר הָאָמֵת בְּעוֹלָם, וְתִקֵּם אֶת "סִפְת
דְּוֹד הַנוֹפֶלֶת", וַיְקִים מִקְרָא שְׁפָתוֹב:
"שְׁפַת אָמֵת תִּכּוֹן לְעַד, וְעַד אַרְגִּיעָה
לְשׁוֹן שְׁקֵר".

וְתַסְתִּיר וְתַצְפִּין אוֹתָנוּ בְּסִפְתְּךָ
הַקְּדוּשָׁה, וְתַסּוּכְךָ עָלֵינוּ
בְּצִלְךָ הַקְּדוֹשׁ, וְתִצְלִלְנִי מִ'רִיב לְשׁוֹנוֹת',
שְׁלֹא יִהְיֶה לָהֶם שׁוֹם כַּח עָלֵינוּ כָּלֵל,
וְתַעֲקֹר הַשְּׁקֵר מִן הָעוֹלָם, וְתַגְּלֶה הָאָמֵת
בְּעוֹלָם, וְתַזְכֵּנִי מְהֵרָה לְכַא לְאַרְץ-יִשְׂרָאֵל,
לְאַרְץ הַקְּדוּשָׁה, חַיֵּשׁ קַל מְהֵרָה.

וְזַכְנֵנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, לְבָנִים חַיִּים
וְקִיָּמִים, לְעַבּוֹדְתְךָ וּלְיִרְאָתְךָ
וּלְתוֹרָתְךָ (כְּשֵׁרוּצָה לְהַתְּפַלֵּל עַל מִי שֵׁישׁ לוֹ צַעַר
גִּידוּל בָּנִים רַחֲמָנָא-לִיצְלָן, יִזְכִּירוּ כֵּאֵן, וַיֹּאמֶר:
וּבִפְרֹט לִפְכ"פ וכו').

חֹם וְחַמֵּל וְרַחֵם, וְתַן לְבָנֵינוּ
וּלְבָנוֹתֵינוּ, וְלְכָל יוֹצְאֵי חַלְצֵינוּ,
חַיִּים טוֹבִים וְאַרְפִּים (וּבִפְרֹט לְהִילָד פּכ"פ
וכו', וּלְהִילָדָה פּכ"פ וכו').

רַחֵם עָלֵיהֶם וְעָלֵינוּ בְּזָכוֹת אַבוֹתָם, וְתַן
לָהֶם חַיִּים טוֹבִים וְאַרְפִּים,

משמים נשקף. גם יהוה יתן הטוב,
וארצנו תתן יכולה. חסד ואמת נפגשו,
צדק ושלוש נשקו".

וברחמיך וחסדיך הגדולים, תפיס
ותרצה את שכינת עזך
וכנסת ישראל, שתשיב פניה אליך,
ויהיה נעשה יחוד קודשא בריך הוא
ושכינתיה פנים בפנים, ואל תסתר פניך
מאתנו עוד.

ותשלח לנו צדיקים ורבנים אמתים,
שיורו לנו את הדרך הטוב
והישר, את הדרך אשר נלך בה, ואת
המעשה אשר נעשה, ותציל אותנו
מהמנהיג ורבי של שקר.

קרבונו לישועתך, עזרנו ברחמיך,
החיינו באור פניך, שבענו
מטובך וחסדיך האמתים, גמל עלינו
חסדים טובים "חסדי דוד הנאמנים",
ומאוצר מתנת חנם חננו.

ובנים לנו מקרא שכתוב: "ואשים דברי
בפיך, ובצל ידי כסיתיך, לנטע
שמים וליסוד ארץ, ולאמר לציון עמי
אתה".

חננו ועננו ושמע תפלתנו ברחמים, פי
אתה שומע תפלת כל פה, יהיו
לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך, יהוה
צורי וגואלי. עושה שלום במרומו, הוא
יעשה שלום עלינו, ועל כל ישראל,
ואמרו אמן.

ותאריך ימיהם ושנותם, יהמו נא ויכמרו
נא רחמיך עליהם ועלינו, ותאמר די
לצרותם. "היטיבה יהוה לטובים,
ולישרים בלבותם". יהי שלום בחילם,
שלוה בארמנותם, אין פרץ ואין יוצאת
ואין צוחה ברחובותם, לעד ולדורות
ולדורות דורותם, ראשיתם מצער ישגה
מאד אחריתם, "כאשר השמים החדשים
והארץ החדשה, בן יעמד זרעם
ושמותם".

ותציל אותם וכל ילדי עמך ישראל,
מעין הרע, ומפגע הרע, ומכל
מיני נגע ומחלה, ותשלח להם רפואה-
שלמה מן השמים, לכל רמ"ח אבריהם
ושס"ה גידיהם, ויזכו להיות חיים
בריאים וקיימים, יבלו ימיהם בטוב
ושניהם בנעימים.

ונזכה שיצאו מהם דורות הרבה ודורי
דורות עד סוף כל הדורות, רחם
עליהם ועלינו למען שמך, ותגדלם
לתורה ולחפה ולמעשים טובים, לארץ
ימים ושנים, "עוד ינובון בשיבה דשנים
ורעננים יהיו".

רחם עלי ברחמיך האמתים, וזכני
להיות כרצונך באמת מעתה ועד
עולם, ותגלה האמת בעולם, וישובו כל
באי עולם אליך לעבדך באמת ביראה
ואהבה.

ובנים מהרה מקרא שכתוב: "פי אז
אהפך אל כל העמים שפה
ברורה, לקרא כלם בשם יהוה, לעבדו
שכם אחד. אמת מארץ תצמח וצדק

☪ [ד] לקוטי תפלות ח"א קמב ☪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רמז, 'ענין תיקו' ותיקו"ך)

מָלֵא רַחֲמִים, בַּעַל הַיְשׁוּעוֹת בַּעַל הַנְּחָמוֹת, נַחֲמֵנוּ נָא מִכָּל צָרוֹתֵינוּ, וְעֲזָרְנוּ בְּכָל עֲנִינֵינוּ וְחַפְצֵינוּ, וּפְרַס עָלֵינוּ סִכַּת שְׁלוֹמְךָ, וְתַקְנֵנוּ בְּעֵצָה טוֹבָה מִלְּפָנֶיךָ, וְהוֹשִׁיעֵנוּ מִהֲרָה לְמַעַן שְׂמֹךְ.

זַכְּנוּ לְאַמֶּת לְאַמֶּת, הַצִּילֵנִי אוֹתִי וְאֵת כָּל יִשְׂרָאֵל מִסַּפְקוֹת וְחִלְקַת הָעֵצָה הַמוֹנְעִים וּמִבְּלָבָלִים מֵעֲבוֹדֶתְךָ הַרְבֵּה, זַכְּנוּ לְעֵצָה שְׁלֵמָה אֲמִתִּיית בְּכָל עֵת, בְּאִפְן שְׂאֻזְכָּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת, וְלִהְיוֹת כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם, אָמֵן סָלָה.

☪ [ה] לקוטי תפלות ח"א קמה ☪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רסו, 'זיעקב נסע סכתה וגו' ולמקנהו עשה סכת)

"אֶחָת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת יְהוָה אוֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ, שְׁבִתִי בְּבֵית יְהוָה כָּל יְמֵי חַיִּי, לַחֲזוֹת בְּנַעַם יְהוָה, וּלְבַקֵּר בְּהִיכָלוֹ. כִּי יִצְפְּנֵנִי בְּסֹפֶה בְּיוֹם רָעָה, יִסְתַּרְנִי בְּסִתְרֵךְ אֱהָלוֹ, בְּצוּר יְרוּמֵינִי."

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַחֵם עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים וּבְחֻסְדֶּיךָ הַרְבִּים וְהַגְּדוּלִים, וְזַכְּנֵנִי לְקִיּוֹם מִצּוֹת סֶכֶה בְּזִמְנָה כְּרֵאוּי, בְּכָל פְּרֻטִיָּה וְדִקְדוּקִיָּה וְכוֹנְנוֹתֶיהָ וְתַרְי"ג מִצּוֹת הַתְּלוּיִים בָּהּ, וּבְלֵב טוֹב וּבְשִׂמְחָה גְדוֹלָה.

וְאֻזְכָּה, שִׁיְהִיו נִמְשָׁכִין אֵלַי הַמַּחֲזִין הַקְּדוֹשִׁים וְהַחֲסִדִים הַגְּדוּלִים

וְהַנְּפְלָאִים, הַנִּמְשָׁכִין עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל בְּיָמֵי חַג הַסֻּכּוֹת הַקְּדוֹשׁ, עַל-יַדֵּי מִצּוֹת סֶכֶה הַקְּדוֹשָׁה וְהַנּוֹרָאָה מְאֹד, שְׂאֻז אִמָּא מִסַּכַּת עַל בְּנִיָּה, וְאֵתָה פּוֹרַס סִכַּת רַחֲמִים וְחַיִּים וְשְׁלוֹם עָלֵינוּ.

מָלֵא רַחֲמִים, מָלֵא רַחֲמִים, רַחֵם עָלַי לְמַעַן שְׂמֹךְ, אֵתָה יִדְעָתָ אֵת לְבָבִי כַּמָּה אֲנִי רַחוּק מְאֹד מִמִּצּוֹת סֶכֶה, וְכַמָּה תַּחְנוּנִים וּבִקְשׁוֹת וְהַפְּצָרוֹת בְּלִי שְׁעוֹר אֲנִי צָרִיךְ לְהַתְּפַלֵּל וְלְהַתְּחַנֵּן לְפָנֶיךָ שְׂתוֹזַפְנִי לְמַחֲזִין קְדוֹשִׁים כְּאֵלָה, לְחֻסְדִים כְּאֵלָה.

בְּאִפְן שְׂאֻזְכָּה לְדַעַת אֲמִתִּי, לְדַעַת שֶׁל אָדָם, בְּאִפְן שְׂאֻזְכָּה מִהֲרָה לְצֵאת מִבְּהֵמָה לְאָדָם, שְׂאֻחוּס עַל עֲצָמֵי מַעַתָּה, וְלֹא אֶעֱשֶׂה עוֹד מַעֲשֶׂה בְּהֵמָה, רַק אֻזְכָּה מִהֲרָה לְדַעַת אֲמִתִּי שֶׁהוּא גֹדֵר הָאָדָם, וְאֻזְכָּה לִינֵק מִהַשְּׁפַע שֶׁל אָדָם, וְלֹא אֵינִק עוֹד מִשְׁפַּע שֶׁל בְּהֵמָה, וְאֻצָּא וְאֶעֱלֶה מִהֲרָה מִגֹּדֵר בְּהֵמָה לְגֹדֵר אָדָם.

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, טוֹב וּמְטִיב לְכָל "וְרַחֲמֵינוּ עַל כָּל מַעֲשָׂיו", חוּס וְחַמֵּל וְרַחֵם עַל הַבְּהֵמוֹת וְהַחַיּוֹת, וְזַכְּנֵנִי אוֹתִי וְאֵת כָּל עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, שֶׁלֹּא נִפְגַּם בְּמִצּוֹת סֶכֶה כָּלָל.

בְּאִפְן שִׁיְהִיָּה יִנִּיקְתָנוּ תָּמִיד, מִשְׁפַּע שֶׁל אָדָם, שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת סֶכֶה. וְלֹא נִצְטַרֵּךְ לִינֵק חֲסִדוֹשְׁלוֹם מִהַשְּׁפַע שֶׁל הַבְּהֵמוֹת, וְלֹא נוֹצִיא לְעֲצָמֵנוּ הַשְּׁפַע שֶׁלָּהֶם חֲסִדוֹשְׁלוֹם, לְמַעַן לֹא נִגְרַם חֲסִדוֹשְׁלוֹם מִיְתוֹת בְּהֵמוֹת וְחַיּוֹת בְּלֹא זְמַנָּן. וּיְקִיָּים מִקְרָא שְׂכַתוֹב: "אָדָם וּבְהֵמָה תוֹשִׁיעַ יְהוָה", וְנֶאֱמַר: "בְּרוּךְ פְּרִי בִטְנְךָ

וּפְרִי אֲדָמָתְךָ וּפְרִי בְהֶמְתְּךָ, שָׁגַר אֶלְפִיךָ
וְעִשְׂתָּרוֹת צֹאנֶיךָ.”

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ מְלֵא רַחֲמִים
וּחֲסָדִים, שֶׁתְּשַׁפִּיעַ עָלֵינוּ דַעַת
שְׁלֵם וְאַמְתִּי עַל-יְדֵי מִצּוֹת סִפְּהָ הַקְּדוּשָׁה.

בְּאַפֵּן שֶׁנִּזְכָּה אֲנַחְנוּ וְכָל עַמֶּךָ בֵּית
יִשְׂרָאֵל הַצְּרִיכִים לְבָנוֹת בֵּית,
שֶׁלֹּא יִזִּיק לָנוּ הַבְּנִין כָּלֵל, וְלֹא יִגִּיעַ לָנוּ
שׁוּם סִפְּנָה בְּגוֹף וְנַפֶּשׁ וּמְמוֹן עַל-יְדֵי בְנִין
בֵּיתֵנוּ.

רַק אֲדַרְבָּא, נִזְכָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד לְבָנוֹת
בֵּית בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְּדוּלָּה,
בְּחֻכְמָה בְּתַבּוּנָה וּבְדַעַת דְּקִדְשָׁה, וַיִּקְיִם
מִקְרָא שְׁכָתוּב: “בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית,
וּבְתַבּוּנָה יִתְכַוֵּן. וּבְדַעַת, חֲדָרִים יִמְלֹאוּ
כָּל הוֹן יִקָּר וְנָעִים.”

וְנִבְנֶה בֵּיתֵנוּ לְשֵׁם יְהוָה, לְעֶסֶק בּוֹ
בְּתוֹרָה וּתְפִלָּה, וּלְהַכְנִיס בּוֹ
אוֹרְחִים הַגּוֹנִים, עַד שִׁיְהִיָּה בֵּיתֵנוּ, בֵּית
תוֹרָה וּתְפִלָּה, בֵּית וְעַד לְחֻכְמִים, וְנִקְרָא
שֵׁם “בְּשֵׁם יְהוָה אֵל עוֹלָם.”

וּבְכֵן תִּזְכְּנוּ עַל-יְדֵי מִצּוֹת סִפְּהָ
הַקְּדוּשָׁה, לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָּה
בְּשִׂמְחַת-תּוֹרָה, לְסִים הַתּוֹרָה וּלְהַתְּחִילָה
בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּהָ גְּדוּלָּה. “נִגִּיל וְנִשְׂיֵשׁ
בְּזֹאת הַתּוֹרָה, כִּי הִיא לָנוּ עֵז וְאוֹרָה.”

וְתִהְיֶה בְּעִזְרֵנוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, לְקִים
מִצּוֹת סִפְּהָ בְּשִׂלְמוֹת גְּדוּל כָּל-
כֶּף, עַד אֲשֶׁר נִזְכָּה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מִשָּׁם
מִחֲדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, כִּי מִסְּפָה יוֹצֵאת
הַתּוֹרָה.

עַד אֲשֶׁר עַל-יְדֵי כְּנִיסַתְנוּ לְסִפְּהָ נִזְכָּה,
שִׁיְהִיָּה נַעֲשֶׂה מֵאֲתָנוּ בְּעִצְמוֹנוּ תּוֹרָה,
שֶׁכָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יְהִיָּה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ
תּוֹרָה, “אוֹרֵיתָא וַיִּשְׂרָאֵל וְקִדְשָׁא-בְּרִיךְ-
הוּא כֹּלָּא חֵד.” וַיִּמְשֵׁךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי
מִצּוֹת סִפְּהָ הַקְּדוּשָׁה, קִדְשַׁת חַג
הַשְּׁבוּעוֹת, קִדְשַׁת חֲדָשׁ סִיוֹן, קִדְשַׁת
קַבְּלַת-הַתּוֹרָה.

רַבּוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, צְרַכִּינוּ מְרַבִּים מְאֹד
בְּלֵי שַׁעוֹר, וְדַעַתְנוּ קִצְרָה לְבָאָר
וּלְפָרֵשׁ חֵלֶק אֶלֶף וּרְבָבָה מֵהֶם.

רַחֲמֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ, וּמְלֵא
מִשְׂאֵלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה בְּרַחֲמִים.
וְזַכְּנוּ לְקִים מִצּוֹת סִפְּהָ בְּזִמְנָה בְּשִׂלְמוֹת,
בְּאַפֵּן שֶׁנִּזְכָּה לְכָל מָה שֶׁבִּקְשָׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ,
שֶׁלֹּא נִגְרַם חֲסִדוֹשְׁלוֹם מִיַּתַּת בְּהִמּוֹת
וְחִיּוֹת בְּלֹא זְמַן, רַק נִהְיֶה נְזוּנִים וַיּוֹנְקִים
תָּמִיד מִשֶּׁפַּע שֶׁל אָדָם שֶׁנִּמְשָׁךְ מִבְּחִינַת
סִפְּהָ. וְתִפְרַס עָלֵינוּ סִפְּתָ שְׁלוֹמֶךָ תָּמִיד,
וּבְצֵל כְּנַפֶּיךָ תִּסְתִּירֵנוּ.

וְנִזְכָּה כָּל אֶחָד וְאֶחָד הַמְּכַרְח לְעֶסֶק
בְּבִנְיָן, שֶׁלֹּא יִזִּיק לוֹ הַבְּנִין כָּלֵל,
רַק תִּשְׁמְרֵנוּ וְתִגַּן עָלֵינוּ בְּכַח קִדְשַׁת סִפְּהָ
שֶׁעִמְךָ יִשְׂרָאֵל מְקִימִים, שֶׁנִּזְכָּה לְבָנוֹת
הַבֵּית בְּחֻכְמָה אֲמִתִּית לְמַעַן שְׁמֶךָ לְבַד.

וַיְהִיָּה בֵּיתֵנוּ, בֵּית שְׂמִינֵי לִין בּוֹ תּוֹרָה
וּתְפִלָּה, שֶׁנִּזְכָּה לְדַבֵּר בְּבֵיתֵנוּ
הַרְבֵּה דְּבִרֵי-תּוֹרָה וּתְפִלָּה, כְּפִי מָה
שֶׁקַּבְּלָנוּ מִרְבוֹתֵינוּ הַקְּדוּשִׁים.

וְנִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ בְּתוֹךְ בֵּיתֵנוּ, שֶׁפַּע
טוֹבָה וּבְרָכָה, וְרַחֲמִים וְחַיִּים

וְכָל טוֹב אֲמַתִּי לְנֹצַח, בְּגִשְׁמִיּוֹת
וּבְרוּחַנִיּוֹת, בְּזֶה וּבְכָבֵא.

וּבְרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, תִּשְׁפִּיעַ לָנוּ כָּל
הַהוֹצָאוֹת וְהַהֲצִטְרָכוֹת
שְׁצָרִיכִים לְבַנֵּן בֵּיתֵנוּ בְּשִׁפְעַ גְּדוֹל, וְלֹא
יִגִּיעַ לָנוּ שׁוֹם עֲנִיּוֹת, וְלֹא שׁוֹם חֶסֶר, עַל-
יְדֵי בַּנֵּן בֵּיתֵנוּ. וְלֹא יִטְרִיד אוֹתֵנוּ הַבַּנֵּן
חֶסֶד-וְשָׁלוֹם, וְלֹא יִבְלַבֵּל אוֹתֵנוּ כָּלֵל
מֵעֲבוֹדְךָ בְּאַמֶּת.

וְתִזְמִין לָנוּ לְכָל אֶחָד וְאֶחָד, עֲצִים
הַמְּסַגְּלִים לְבֵיתוֹ, וַיְהִיו
מְסֻדְרִים בְּהַבְנֵן כְּפִי הַסֹּדֵר הָרְאוּי לָהֶם
מִשִּׁשֶּׁת יְמֵי בְּרֵאשִׁית. וְתִסַּבֵּב כָּל הַסְּבוֹת
לְטוֹבָה, בְּאִפְּן שְׂיִהְיֶה הַבַּנֵּן רַק לְטוֹבָה
בְּכָל הָאוֹפְנִים, לָנוּ וּלְבַנֵּינוּ וּלְכָל יוֹצְאֵי
חַלְצֵינוּ.

מֵלֵא רַחֲמִים, אֶתָּה לְבַד יוֹדַע, כָּל מָה
שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּעֵינֵי הַבַּנֵּינִים, וְכַמָּה
סִפְנוֹת יֵשׁ בָּהֶם.

אֲבֵל אֶתָּה יוֹדַע, כַּמָּה וְכַמָּה מְכַרְחִים
לְבָנוֹת בֵּיתֶם, כִּי אִי-אֶפְשָׁר לְשַׁבֵּת
בַּחוּץ, וּבַפֶּרֶט אִישׁ יִשְׂרָאֵלִי שְׁצָרִיךְ בֵּית
לְעִבּוֹדְתוֹ, לְקַבֵּל בּוֹ שַׁבַּת וַיּוֹם-טוֹב,
וְלִהְיוּ אֲוֶרְחִים, וּלְגַדֵּל בּוֹ בְּנָיו
לְתַלְמוּד-תּוֹרָה.

וּמָה יַעֲשֶׂה בְּשֶׁר-וֹדֵם קְרוּץ מַחְמָר נִבְעָר
מִדַּעַת, וּבַפֶּרֶט כְּמוֹנֵי הַיּוֹם, לְכוּן
רְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת בְּעֵינֵי זֶה וּבְכָל הָעֲנִינִים.

רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שְׂמֶךָ, וְזַכֵּנוּ לְהַתְּנַהֵג
תְּמִיד כְּרְצוֹנְךָ בְּאַמֶּת. "יְהוָה יִגְמַר
בְּעַדִּי, יְהוָה חֶסֶדְךָ לְעוֹלָם, מַעֲשֵׂי יְדִיךָ אֵל

תִּרְךָ". וַיִּקְיָם בָּנוּ מִקְרָא שְׁפָתוֹב: "יְהוָה
יִשְׁמְרֶךָ מִכָּל רָע יִשְׁמַר אֶת נַפְשֶׁךָ. יְהוָה
יִשְׁמַר צֵאתְךָ וּבּוֹאֶךָ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם".

וְתִמְחַר וְתַחֲיֵשׁ לְגַאֲלָנוּ, וְתִבְנֶה בֵּית
מִקְדָּשֵׁנוּ וְתִפְאַרְתֵּנוּ. וַיִּקְיָם בָּנוּ
מִקְרָא שְׁפָתוֹב: "וְהִבִּיאוֹתִים אֶל הָר
קְדוֹשִׁי, וְשִׂמְחָתִים בְּבֵית תְּפִלָּתִי,
עוֹלוֹתֵיהֶם וְזִבְחֵיהֶם לְרִצּוֹן עַל מִזְבְּחִי, כִּי
בֵּיתִי בֵּית תְּפִלָּה יִקְרָא לְכָל הָעַמִּים". יְהִיו
לְרִצּוֹן אֲמֵרֵי-פִי וְהַגִּיּוֹן לְבִי לְפָנֶיךָ, יְהוָה
צוּרִי וְגוֹאֲלִי.

❁ [ו] לְקוּטֵי-תְּפִלוֹת ח"ב ה ❁

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב ה, 'תקעו אמונה')

וְתִזְכְּנוּ לְקַבֵּל חַג הַסְּפוֹת הַקְּדוֹשׁ
בְּקִדְשָׁה וּבְטָהָרָה גְּדוֹלָה,
וּבְשִׂמְחָה וְחֵדוּה רַבָּה וְעֲצוּמָה לְשִׂמְךָ
הַגְּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ, נִגִּילָה וְנִשְׂמַחָה
בִּישׁוּעָתְךָ בְּכָל עֵז וְתַעֲצוּמוֹת.

וְנִזְכָּח לְהִיּוֹת "אֶךְ שְׂמַח", בִּימֵי הַסְּפוֹת
הַקְּדוֹשִׁים זְמַן שְׂמִחַתֵּנוּ, לְגִיל
וְלִשְׂוֹשׁ וְלִשְׂמַח בְּכָל עֵז בְּגִילָה רַבָּה דִּיּוּצָה
וְחֵדוּה.

וְתִזְכְּנוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת סְפָה, וְאַרְבַּע מִינִים
שְׁבָלוֹלֵב, בְּשָׁלְמוֹת, בְּשִׂמְחָה
גְּדוֹלָה, עִם כָּל פְּרִטֵיהֶם וְדִקְדוּקֵיהֶם
וְכוֹנוֹתֵיהֶם וְתִרְי"ג מִצְוֹת הַתְּלוּיִים בָּהֶם.

וּבְזִכְוֹת מִצְוֹת סְפָה הַקְּדוֹשָׁה, נִזְכָּח
לְתַקֵּן וּלְחַזֵּק אֶת הַמְּלֶאךָ
הַקְּדוֹשׁ, וְנִזְכָּח לְחַלּוֹם עַל-יְדֵי מְלֶאךָ,
וְלִמְאָכְלִים בְּרוּרִים וְזִפִּים, בְּלִי שׁוֹם

ולתפארת, ולהיתך עם קדש ליהוה
אלהיך, כאשר דבר".

ונזכה לעבד אותך תמיד באמת
ובתמים, ולגלות אלהותך
ומלכותך לעין כל. ותטה לב המלך
והשרים והיועצים עלינו לטובה, ותבטל
מעלינו כל הגזרות קשות, ויקים מקרא
שכתוב: "כי יצפנני בסכה, ביום רעה
יסתרני בסתר אהלו, בצור ירוממני".

מרא דעלמא כלא, מלא רחמים
חדשים בכל עת, "שטחתי אליך
כפי, פרשתי ידי אליך, נפשי כארץ עיפה
לך סלה". עזרנו והושיענו אותי ואת כל
עמך בית ישראל, בזכות וכח הדמעות
והבכיות של הצדיקים האמתיים ושל
כלל ישראל.

עזרנו שיגמרו הצדיקים האמתיים
עמנו מה שרצו, שיתקנו אותנו
כלנו מהרה בשלמות פרצונם הטוב
והקדוש, לא כמעשינו הרעים. עזרנו
למענך ולמענם, והחזירנו בתשובה
שלמה לפניך מהרה. "הדריכני באמתך
ולמדני, כי אתה אלהי ישעי, אותך קויתי
כל היום". זכנו לתמימות ופשיטות
באמת.

עשה למען שמך, עשה למען תורתך,
"עזרנו אלהי ישענו על דבר
כבוד שמך, והצילנו וכפר על חטאתינו
למען שמך. ברוך יהוה אלהים אלהי
ישראל, עשה נפלאות לבדו. וברוך שם
כבודו לעולם, וימלא כבודו את כל
הארץ, אמן ואמן".

תערכת סיג ופסלת כלל, ולא יזיקו לנו
המאכלים כלל, ויהיו כל חלומותינו
מישבים עלינו לטובה.

❁ [ז] לקוטי תפלות ח"ב נז ❁

(על-פי שיחות הר"ן פז. 'לפי הבכיה בימים הנוראים פז
יש לו אתרוג נאה')

ותעזרנו, ותושיענו, ותזכנו, לקים
מצות סכה בזמנה, בכל
פרטיה ודקדוקיה, וכונותיה, ותרי"ג
מצות התלויות בה, ובלב טוב, ובשמחה
גדולה.

ותרבקנו במצותיך הקדושים,
ותחבקנו בימינך הקדוש,
באהבה ובחמלה גדולה. ותפרס עלינו
סכת שלומך, ובצל כנפיך תסתירנו.

ונזכה על-ידי מצות סכה הקדושה
והנוראה, לישב בצלך, בצל
קדישא, צל דמה מנוחא, ויתגלה ויתודע
לעין כל עצם אהבתך וחסותך עלינו,
ויודו הכל ויאמרו: "כי יעקב בחר לו י-
ה, ישראל לסגלתו. כי חלק יהוה עמו,
יעקב חבל נחלתו".

ונתפאר אנחנו בך ואתה בנו תמיד,
כמו שנאמר: "את יהוה
האמרת היום להיות לך לאלהים, וללכת
בדרךיו, ולשמר חקיו ומצותיו ומשפטיו,
ולשמע בקלו. ויהוה האמירך היום
להיות לו לעם סגלה כאשר דבר לך,
ולשמר כל מצותיו. ולתתך עליון על כל
הגוים אשר עשה לתהלה ולשם

א ארבעה מינים

א [א] לקוטי תפלות ח"ב לג

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב סז, 'בְּרַאשִׁית לְעֵינַי כָּל יִשְׂרָאֵל')

וּתְזַכְּנוּ לְקַיֵּם מִצְוֹת אֶתְרוּג וּמִיַּיִן
בְּשִׁלְמוֹת בְּזַמְנוֹ כָּרְאוּי.

וְנִזְכָּה, שְׁיִהְיֶה לָנוּ תְּמִיד אֶתְרוּג נְאֻה,
וְכָשֶׁר, וּמִהֲדָר בְּכָל מִיַּיִן הַדּוֹר,
בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת וְהַהֲדוּר.

וּתְגַלֶּה פָּאֵר הַדֶּרֶת קְדֻשַׁת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
בְּעוֹלָם, וּבְכֹרֶט פָּאֵר הַדֶּרֶת יְפִי
קְדֻשַׁת הַצְּדִיקִים וְהַכְּשָׁרִים הָאֲמִתִּיִּים, עַד
אֲשֶׁר יִשְׁתַּוְּקוּ וְיִכְסְפוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם
לְכַלֵּל בָּהֶם, וְלִהְיוֹת בְּשֵׁמֶם וּתְפָאֲרֵתָם,
וְיָשׁוּבוּ כָּל בְּאֵי עוֹלָם לִילֶךְ בְּדַרְכֵיהֶם,
לַעֲשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּאֲמֶת כָּל יְמֵיהֶם לְעוֹלָם.

ב [ב] לקוטי תפלות ח"ב נז

(על-פי שיחות ה'ר"ן פז, 'לְפִי הִבְכִּיָּה בְּיָמִים הַנּוֹרְאִים כִּן יֵשׁ לוֹ אֶתְרוּג נְאֻה')

וְזַכְּנוּ לְאֶתְרוּג נְאֻה בְּחַג הַסּוּכוֹת
הַקְּדוּשָׁה, שְׁיִהְיֶה לָנוּ אֶתְרוּג נְאֻה
וְכָשֶׁר בְּאֲמֶת, וּמִהֲדָר בְּכָל מִיַּיִן הַדּוֹר,
וְלוֹלֵב, וְהֶדֶס, וְעֶרְבָה, כְּשָׁרִים, וְנָאִים,
וּמִהֲדָרִים.

וְנִזְכָּה לְקַיֵּם מִצְוֹת נְטִילַת אַרְבַּע מִיַּיִן
בְּזַמְנוֹ, בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת,
בְּקְדֻשָּׁה וּבְטָהָרָה גְּדוּלָה, בְּאֶהְבָּה
וּבִירְאָה, בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּה רַבָּה וְעֲצוּמָה.

וְאִזְכָּה לומר ה'לל ש'לם, ב'כונה גדולה
ב'אמת, עם כל ה'ארבעה מינים
והושענות, ו'לנענע כל ה'נענועים
ה'קדושים, ו'להקיף ה'הקפות ה'נוראות.
והכל ב'אהבה ו'ביראה, ו'בשמחה רבה
ו'עצומה, ב'כונת-הלב ב'אמת, ו'בדבקות
נפלא, ו'בהתלהבות גדול, ל'שמך הגדול
והקדוש והנורא, ב'אמת ו'בתמים, כ'רצונך
ו'כרצון צ'דיקיך ה'אמתיים.

וְאִזְכָּה עַל-יְדֵי הַנְּעֻנוּעִים, לְהַמְשִׁיךְ
הָאָרֶז מִהַמְחִין שְׁבָרָאשׁ, לְתוֹךְ
הַשְּׁשֶׁה-קְצוֹת, וּמִשָּׁם יִהְיוּ נִמְשָׁכִין
הַמְחִין לְבַחֲיַנַּת מַלְכוּת, וְיִתְגַּלֶּה מַלְכוּתְךָ
לְעֵינַי כָּל, וְנִזְכָּה לְהוֹדִיעַ לְבַנְיָ הָאָדָם
גְּבוּרוֹתְךָ, וְכַבוֹד הַדֶּר מַלְכוּתְךָ. וְיֵדַע כָּל
פְּעוּל כִּי אַתָּה פֹּעֵלְתוֹ, וְיִבִּין כָּל יְצוּר כִּי
אַתָּה יְצַרְתּוֹ. וְכָל אֲשֶׁר נִשְׁמַת רוּחַ חַיִּים
בְּאִפּוֹ, יִתְנוּ כְּבוֹד וְהַדָּר לְמַלְכוּתְךָ.

ב כליות שלש רגלים

א [א] לקוטי תפלות ח"א כט

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"א כט, 'הָאֵי גְּבָרָא דְאִזְל בְּעֵי אֲתַתָּא')

וְרַחֵם עָלֵינוּ, וְהַצֵּל אוֹתִי וְאֵת זְרַעִי וְכָל
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל, מִכָּל מִיַּיִן
שְׁכָרוֹת שֶׁל יַיִן, וְשָׂאֵר מִשְׁקִים הַמְּשַׁכְּרִין,
וְלֹא אָבוּא לְיַדֵּי שְׁכָרוֹת לְעוֹלָם, כִּי אַתָּה
גְּלִית עַל-יְדֵי חֲכָמֶיךָ הַקְּדוּשִׁים, גְּדַל
הַפֶּגֶם הַנּוֹרָא שֶׁל הַשְּׁכָרוֹת חֲסוּשָׁלוֹם.

וחם וחנונו, ורחם עלינו והצילנו,
משתייה מרבה המביאה לידי
שכרות, ואפלו מעט השתייה המכרחת
בשבתות וימים טובים, תזכני שתייה
השתייה בקדושה ובטהרה גדולה, ונזכה
להרים את מחנו ודעתנו לשמך
ולעבודתך, על-ידי מעט השתייה בימים
הקדושים.

ונזכה, שלא יצא מפנינו שום דבור
שלא כרצונך, על-ידי שתיית
היין או משקה המשפר, ולא נדבר אז
שום דבור שאין צריכין לגלות, רק נזכה
לדבר בקדושה ובטהרה דבורים שהם
רצונך הטוב באמת, בשמחה ובטוב לבב,
ולא נבוא לידי שכרות לעולם, ותצילני
ברחמיך מיין המשפר, ותזכני ליין,
"המשמח אלהים ואנשים".

⊙ [ב] לקוטי-תפלות ח"א ל' ⊙

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א ל', 'מישרא דספינא')

ותרחם עלינו ברחמיך הרבים
ובחסדיך הגדולים, ותושיענו,
שנזכה לקבל את כל השלשה-רגלים
הקדושים, שהם פסח שבועות סכות,
בקדושה גדולה, ובחדוה רבה ועצומה
מאד.

ונזכה לכבד את כל הרגלים והימים-
טובים, בכל מיני כבוד ועז
ופאר, במאכל ומשתה, וכסות נקייה,
ובשביתה מן המלאכה, ובלב טוב

ותזכני ותעזרנו, לעשות מצוות הרבה
בכל השנה, בקדושה גדולה
ובשמחה רבה. ונזכה שיתקבץ שמחת כל
המצוות של כל השנה, לתוך הלב
הקדוש, שהם השלש-רגלים, ועל-ידי-זה
נזכה לשמחת יום-טוב באמת כרצונך
הטוב, כמו שכתוב: "ושמחת בחגך".

ונזכה לשמח מאד מאד בחדוה רבה
ועצומה, בכל השלש-רגלים,
"נגילה ונשמחה בך", אשר בחרת בנו
מכל העמים ורוממתנו מכל הלשונות,
עד שנזכה לעלות לראות ולראות באור
פני יהוה.

ותעזרנו לקיים כל המצוות הנוהגות
בכל רגל ורגל, ובפרט
הארבע מצוות הנוהגות בכל רגל, אשר
על ידם מעלין את השכינה, שהיא בחינת
'ארבע', לאור-הפנים, שהם: בפסח -
'ארבע כוסות'. בשבועות - 'קבלת-
התורה', שהוא 'סדר המשנה', שהוא
"ארבע פעמים ביד כל אחד". בסכות -
'ארבע מינים שבלולב'.

אנא יהוה, רחם עלינו, וזכנו לקיים
באמת ובשלמות כל
המצוות הנוראות האלה, במועדם
ובזמנם, בכל רגל ורגל, עם כלל שאר
המצוות הקדושות והנוראות שבכל רגל
ורגל.

וְנִזְכָּה לְקִיָּמָם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת,
בְּשִׂמְחָה וּבְחֻדוּה רַבָּה וְעֲצוּמָה,
וּבִירְאָה וּבְאַהֲבָה, בְּאִפְנֵי שְׂנֵזֶכֶה לְהַעֲלוֹת
אֶת הַמַּלְכוּת דְּקִדְשָׁה, אֶל אֹרֶה־הַפְּנִים
הַמְּאִיר בְּשֵׁל־רַגְלִים.

וּתְזַכְּנוּ לָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ
מִתּוֹךְ שִׂמְחָה, בְּכֹל הַיָּמִים־
טוֹבִים. וּתְחַנְּנֵי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, לַעֲשׂוֹת
תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, אֲפֹלוּ עַל הָעֲוֹנוֹת שְׂאִינָם
יְדוּעִים לִי.

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יַדְעָתָ כַּמָּה אָנִי
רַחוּק מִקְדָּשְׁתָּ וְשִׂמְחַת יוֹם־טוֹב
הַקָּדוֹשׁ. חוֹס וְחַמֵּל עָלַי בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים,
וְזַכְּנֵי בְּחֶסֶדֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׂאֵזְכָּה לְקַבֵּל
הַיָּמִים־טוֹבִים בְּקִדְשָׁה גְדוֹלָה וּבְשִׂמְחָה
רַבָּה.

עַד שְׂאֵזְכָּה עַל־יְדֵי קִדְשְׁתָּ וְשִׂמְחַת יוֹם־
טוֹב, לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת דְּקִדְשָׁה
מִבֵּין הָאַרְבַּע מַלְכוּתוֹת, וְלְהַעֲלוֹתָהּ לְאוֹר
פְּנֵי יְהוָה, וַיִּקְיָם מִקְרָא שְׂכָתוֹב: "צִדְקָה
לְפָנָיו יְהִלֵּךְ, וַיִּשֶׂם לְדֶרֶךְ פְּעָמָיו",
וַנֶּאֱמַר: "אֵךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ, יֵשְׁבוּ
יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנִיךָ".

וּתְזַכְּנֵי לְהַמְשִׁיךְ עָלַי קִדְשְׁתָּ וְשִׂמְחַת
יוֹם־טוֹב תָּמִיד, בְּכֹל הַשָּׁנָה
כְּלָה, וְאַזְכָּה לְשִׂמְחָה דְּקִדְשָׁה תָּמִיד, עַד
שְׂאֵזְכָּה לְהַשְׁגֵּת אֱלֹהוּתְךָ, וַיְדִיעַת
רוּחְמוֹתְךָ, וּתְשׁוּקַת אֱמוּנָתְךָ, בְּאַמֶּת וּבְלֵב
שָׁלֵם, בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵב, בְּקִדְשָׁה
וּבְטְהָרָה גְדוֹלָה.

רַחֵם עָלֵינוּ בְּרַחֲמֶיךָ, וּשְׁלַח לָנוּ הַגּוֹאֵל־
צִדְקָה בְּמַהְרָה בְּיָמֵינוּ, וַיִּקְיָם מִקְרָא

שְׂכָתוֹב: "כִּימִי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
אֲרָאנוּ נִפְלְאוֹת". וְזַכְּנֵי מְהֵרָה לַעֲלוֹת
וְלִרְאוֹת וְלְהַשְׁתַּחֲוֹת לְפָנֶיךָ בְּבֵית בְּחִירְתְּךָ
בְּשֵׁלֶשׁ פְּעָמֵי רַגְלֵינוּ.

חוֹם וְחַנּוּנִי, וְהַצִּילֵנִי, וְהוֹשִׁיעֵנִי, בְּכֹל
מִיָּנֵי הַצָּלוֹת וַיִּשׁוּעוֹת. וְהַעֲלֵנִי
מִהֲרָה, מֵאַפְלָה לְאוֹרָה, מִשְׁעָבוֹד לְגֵאֲלָה,
מִיָּגוֹן לְשִׂמְחָה. וּתְטַהֲרֵנִי מִהֲרָה, מִכָּל
מִיָּנֵי טְמָאוֹת. וּתְקַדְּשֵׁנִי, בְּכֹל מִיָּנֵי
קִדְשׁוֹת.

וְאַזְכָּה לַעֲלוֹת וְלְהַפְלִל מְהֵרָה, בְּכֹל
הַחֲמָשִׁים שְׁעָרֵי קִדְשָׁה, בְּאַמֶּת
וּבְאַמוּנָה שְׁלֵמָה, וּבְעֲנוּה אֲמִתִּיית, עַד
שְׂאֵזְכָּה "לְחַזוֹת בְּנֵעָם יְהוָה וּלְבַקֵּר
בְּהִיכָלוֹ", לְהַשִּׁיג הַשְּׁגַת אֱלֹהוּתְךָ בְּתַכְלִית
מְדֻרְגָּה הָעֲלִיוֹנָה, וְלְהַכְנִיס הַשְּׁגַת
אֱלֹהוּתְךָ בְּלֵב כָּל יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ, בְּקִדְשָׁה
וּבְטְהָרָה גְדוֹלָה, בְּאַמֶּת וּבְאַמוּנָה שְׁלֵמָה,
וּבְעֲנוּה אֲמִתִּיית, כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב.

"הַאִירָה פְּנִיךָ עַל עַבְדְּךָ, הוֹשִׁיעֵנִי
בְּחֶסֶדֶךָ. פְּנִיךָ הָאֵר בְּעַבְדְּךָ,
וְלִמְדֵנִי אֶת חֻקֶיךָ. אָנִי בְּצִדְקָה אֶחְזֶה פְּנִיךָ,
אֲשַׁבְּעָה בְּהַקִּיץ תְּמוּנָתְךָ. וְלֹא נִסּוּג מִמֶּךָ
תַּחֲיִינוּ, וּבְשִׂמְךָ נִקְרָא. יְהוָה אֱלֹהִים
צְבָאוֹת הַשִּׁיבֵנוּ, הָאֵר פְּנִיךָ וְנִשְׁעָה".
אָמֵן וְאָמֵן.

⊗ [ג] לקוטי־תפלות ח"א לא ⊗

(על־פי לקוטי־מוֹהַר"ן ח"א לא. 'אית לך בִּירָא')

וּבְכֵן תְּרַחֵם עָלֵינוּ וְתוֹשִׁיעֵנוּ, וְתְזַכְּנֵנוּ
לְאַכֵּל בְּקִדְשָׁה גְדוֹלָה וְנוֹרְאָה, עַד
שְׂתַּהֲיֶה אֲכִילָתְנוּ בְּבַחֲחִינַת 'לֶחֶם־הַפְּנִים'.

ה'לשונות, וקדשתנו במצותיה, וקרבתנו
מלכנו לעבודתך, ושמך הגדול והקדוש
עלינו קראת.

ואזכה ברחמיך, לזכר הטובה והחסד
הגדול הזה תמיד, ולשמח בזה
מאד תמיד בכל יום ובכל עת ובכל שעה,
וביותר בשבתות וימים טובים.

כי אין שיעור וערך, לרבוי החסדים
והטובות אשר אתה גומל עמי בכל
עת, מה רב טובך אשר עשית עמי, "מה
אשיב ליהוה כל תגמולוהי עלי".

אלו כל הימים דיו, וכל אנשים
קלמוסין, ובני אדם לבלרים,
ולשונות מקלסים, לא יספיקו לבאר
ולספר אחת מני אלה ורבות, רבוי
הטובות והחסדים וההצלחות והישועות
הגדולות והנוראות, נסים רבים ונפלאות,
פלאי פלאי פלאות, אשר הפליא חסדו
עמנו אדון הצבאות, אשר הציל נפשנו
מכל התלאות וההרפתקאות. "רבות
עשית אתה יהוה אלהי, נפלאותיך
ומחשבותיך אלינו, אין ערך אליך,
אגידה ואדברה, עצמו מספר".

על-כן בודאי חובה עלי בכל עת, לזכר
טובותיך וחסדיך התמידיות
והמתחדשות עלי בכל עת תמיד, ולשמח
בישועתך תמיד.

נא אב הרחמן, עזרני וזכני שאהיה
בשמחה תמיד, ואזכה לעורר עצמי
תמיד לשמחה גדולה, בפרט בשבתות
וימים טובים.

ותעזרנו, שתהיה אכילתנו בקדשה
גדולה כל-כף, עד שיהיה
השלחן שלנו מכפר כמזבח, ויהיה נאמר
על השלחן שלנו: "זה השלחן אשר לפני
יהוה".

ותמהר ותחיש לגאלנו גאלת עולם,
ותביא לנו את משיח צדקנו,
ותבנה לנו בית קדשנו ותפארתנו, ושם
נעלה ונראה ונשתחוה לפניך בשלש
פעמי רגלנו.

בכתוב בתורתך: "שלש פעמים
בשנה, יראה כל-זכורך את-
פני יהוה אלהיך, במקום אשר יבחר.
בחג המצות, ובחג השבועות, ובחג
הסוכות. ולא יראה את-פני יהוה ריקם.
איש פמתנת ידו, כברכת יהוה אלהיך
אשר נתן-לך". ונזכה לסדר בבית-
המקדש לחם-הפנים לפניך תמיד. יהיו
לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך, יהוה
צורי וגואלי.

☉ [ד] לקוטי-תפלות ח"א מא ☉

(על-פי לקוטי-מזרח"ן ח"א מא, דקנדין)

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי
אבותינו, שתרחם עלי, ותזכני
להיות בשמחה תמיד. ואזכה להיות
שמח תמיד בשמחה של מצוה, ואגיל
ואשמח בך ובישועתך תמיד, על כל
החסדים אשר עשית עמנו, אשר בחרת
בנו מכל העמים, ורוממתנו מכל

וְאֹזְכָה שִׁיתְּלֶהֱב לְבִי מְאֹד מְאֹד, עַל-
יְדֵי הַשְּׂמִיחָה דְקִדְשָׁה,
בְּהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב, וּבְהִתְעוֹרְרוֹת גְּדוּלָה,
וּבְתִשׁוּקָה, וְחִשְׁקָה, וְחִפְצָה, וְחִמּוּדָה
גְּדוּלָה, לְשִׂמְךָ וּלְעִבּוּדְתְּךָ, בְּאַמֶּת
וּבְאַמוּנָה, בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְּדוּלָה.

עַד שִׂימְשֶׁךָ הִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב לְתוֹךְ
רַגְלִי, עַד שְׂאֹזְכָה לְהָרִים אֶת רַגְלִי
בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה, וְאֹזְכָה לְרִקּוּדֵי דְקִדְשָׁה
בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָה, וּבְפָרֵט בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים-
טוֹבִים, וַיָּמִים שְׁעֲשִׂיתָ בָּהֶם נְסִים
לְיִשְׂרָאֵל.

וְתַצִּילֵנִי מִשְׁכְּרוֹת תְּמִיד, וְתִשְׁמְרֵנִי
וְתַצִּילֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ מִיַּיִן
הַמְּשַׁכֵּר, וּמִהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב וּרְקוּדֵי
הַנִּמְשָׁכִין מִהַסְטֵרָא-אַחֲרָא חֲסִידֵי שְׁלוֹם,
וְלֹא יִהְיֶה לִי שׁוֹם הִתְלַהֲבוֹת הַיֵּצֵר לְשׁוֹם
תְּאוּהָ כָּלֵל, וְתִזְכְּנֵי לִי יַיִן "הַמְּשַׁמַּח אֱלֹהִים
וְאֲנָשִׁים".

וּבְכָל-עֵת שִׁיְהִיָּה הַהֲכָרַח לְשִׁתּוֹת יַיִן
וְשִׁכָר בְּשִׁבְתוֹת וַיָּמִים-
טוֹבִים, וּבְכוֹס שֶׁל בְּרָכָה, תִּזְכְּנֵי שְׁתִּיָּה
שְׁתִּיָּתִי בְּצִמְצוּם גְּדוּלָה, רַק כְּדֵי לְהִרְחִיב
דַּעְתִּי בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָה, וּלְבֹא לְשִׂמְחָה שֶׁל
מְצוּהָ לְשִׂמְחָה אֱמִתִּית דְקִדְשָׁה עַל-יְדֵי-
זֶה, לְהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב דְקִדְשָׁה, שִׁיתְּלֶהֱב
לְבִי בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָה לְשִׂמְךָ וּלְעִבּוּדְתְּךָ
בְּאַמֶּת כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב. וְתִשְׁמְרֵנִי וְתַצִּילֵנִי
בְּרַחֲמֶיךָ מִשְׁתִּיָּה מְרֻבָּה, וְלֹא אֲבֹא לִיְדֵי
שְׁכְרוֹת לְעוֹלָם.

חֹם וְרַחֵם עָלַי, וְזַכְּנֵי, שִׁיְהִיָּה לִי כַח
לְעוֹרֵר שְׂרֵשׁ יַיִן הַמְּשַׁמַּח, כְּמוֹ

שְׁכָתוֹב: "וַיַּיִן יִשְׂמַח לִבִּי אֲנוֹשׁ".
וְתִשְׂמַח אֶת לִבִּי תְּמִיד בְּקִדְשָׁה גְּדוּלָה
בְּאַמֶּת, עַד שְׂאֹזְכָה לְרִקּוּדֵי דְקִדְשָׁה.

וְעַל-יְדֵי הַרְקוּדֵי בְּהִתְלַהֲבוֹת הַלֵּב
דְקִדְשָׁה עַל-יְדֵי יַיִן הַמְּשַׁמַּח,
אֹזְכָה בְּרַחֲמֶיךָ לְהִמְתִּיק וּלְבַטֵּל כָּל
הַדֵּינִים הַנִּצָּחִיִּין בְּעַקְבֵי וּבְרַגְלֵי, וְתִתֵּן
לָנוּ כַח לְבַטְלָם וּלְשַׁבְּרָם וּלְהִמְתִּיקָם,
וְיִתְבַטְּלוּ כָּל הַדֵּינִים מֵעַלֵּינוּ וּמֵעַל כָּל
עַמְּךָ בֵּית יִשְׂרָאֵל מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

☉ [ה] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"א צט ☉

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קלה, 'פי אקח מועד')

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאֵלֵהִי
אֲבוֹתֵינוּ, שְׂאֹזְכָה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים,
וּבְחִסְדֶּיךָ הָעֲצוּמִים, לְקַבֵּל אֶת כָּל הַיָּמִים-
טוֹבִים בְּקִדְשָׁה וּבִטְהָרָה גְּדוּלָה, בְּשִׂמְחָה
וּבְחִדּוּהָ רַבָּה, וּבְהִרְחַבַת הַלֵּב, בְּתַכְלִית
הַשְּׂלֵמוֹת, כְּרִצּוֹנְךָ הַטוֹב בְּאַמֶּת.

וְאֹזְכָה לְהַקְבִּיל פָּנַי רַבִּי בְּרַגְלֵי, אֲפִלוּ
כְּשֶׁאֲנִי רְחוּק מִמְּנוֹ, שְׂאֹזְכָה
לְקַבֵּל פָּנַי הַצְּדִיקִים הָאֱמִתִּים, וּלְהַפְּיֵרם
וּלְאוֹהֲבֵם, וּלְהַמְשִׁיךְ עָלַי קִדְשָׁתְּךָ, עַל-
יְדֵי קַבְּלַת יוֹם-טוֹב קִדְשׁ הַנִּמְשָׁךְ מֵהֶם.

וְעַל-יְדֵי-זֶה אֹזְכָה, לְאַרְבָּעִים-וְתִשְׁעָה
שְׁעָרֵי בֵּינָה הַמְּתַגְּלִים
וּמְאִירִים בְּיוֹם-טוֹב קִדְשׁ. וְתִפְתַּח לִי אֹר
הַשֶּׁכֶל דְקִדְשָׁה, וְאֹזְכָה לְהִתְבּוֹנְנוֹת גְּדוּלָה
וּנְפִלָא בְּתוֹרְתְךָ וְעִבּוּדְתְךָ בְּאַמֶּת.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטֵּל מִמֶּנִּי כָּל
הַשְּׁטוּתִים שֶׁל כָּל מִינֵי
גְדֻלּוֹת וְגִסּוֹת וְרָמוֹת רוּחָא, וְאַזְכָּה
לְתַכְלִית הָעֲנוּהַ בְּשִׁלְמוֹת כְּרָצוֹנְךָ הַטּוֹב.

וְתַמְשִׁיךְ עָלַי וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל תְּמִיד,
קְדֻשַׁת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלֵינוּ-
הַשְּׁלוֹם, שְׂזֻכָּה לְאַרְבָּעִים-וְתֵשְׁעָה שְׁעָרֵי
בֵּינָה, וְעַל-יְדֵי-זֶה זָכָה לְעֲנוּהַ בְּאַמֶּת, כְּמוֹ
שֶׁכָּתוּב: "וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנּוּ מְאֹד, מִכָּל
הָאָדָם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה".

רַחֵם עָלֵינוּ מְלֹא רַחֲמִים, שְׂנֻזְכָּה בְּכַח
קְבֻלַּת הַיָּמִים-טוֹבִים "מוֹעֲדֵי
יְהוָה מִקְרָאֵי קְדֻשָׁה", לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ
קְדֻשַׁת מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלֵינוּ-הַשְּׁלוֹם, וְקְדֻשַׁת
כָּל הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים, וְיִמְשְׁכוּ עָלֵינוּ
עַל-יָדָם, כָּל הַמַּחֲזִין וְהַשְּׂכַלְיֹת הַקְּדוּשִׁים
הָאֱמֵתִיִּים הַנִּמְשָׁכִין בְּיוֹם-טוֹב.

וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְבִטּוֹל וּלְהַסִּיר
מֵאַתָּנוּ, כָּל מִינֵי גְדֻלּוֹת
וְגִסּוֹת וּפְנִיּוֹת, עַד שְׂנֻזְכָּה לְעֲנוּהַ אֱמֵתִיִּית,
לְעֲנוּהַ שֶׁל מֹשֶׁה רַבֵּנוּ עָלֵינוּ-הַשְּׁלוֹם.

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אֶתָּה יָדַעְתָּ גְדֻלַּת רַחוּמֵי
מֵעֲנוּהַ אֱמֵתִיִּית, "כִּי בָעַר אֲנֹכִי
מֵאִישׁ, וְלֹא בִינַת אָדָם לִי". וּבְעֲוֹנוֹתַי
הַרְבִּים, אֵינִי יוֹדֵעַ כָּלֵל מֵהוּ עֲנוּהַ
אֱמֵתִיִּית, כִּי עֲנוּהַ גְדוֹלָה מֵהַכֹּל.

רַחֵם עָלַי בְּעַל הַרַחֲמִים, וְזַכֵּנִי לְקְדֻשַׁת
יוֹם-טוֹב בְּאַמֶּת, עַד שְׂאֲזָכָה עַל-
יְדֵי-זֶה, לֵידַע וּלְהַכִּיר הַיֵּטֵב מֵעַלְת גְּדֻלַּת
הַצְּדִיקִים הָאֱמֵתִיִּים, עַד שְׂאֲתַבְטֵל נִגְדָם
בְּתַכְלִית הַבְּטוֹל.

וְעַל-יְדֵי-זֶה יִתְבַטֵּל מִמֶּיִלָּא מִמֶּנִּי, כָּל
מִינֵי גִּאוּת, וְגִבְהוּת,
וְגְדֻלּוֹת, וְגִסּוֹת, וּפְנִיּוֹת, מִכָּל מֵה שֶׁהִפָּה
יָכֹל לְדַבֵּר וְהֵלֵב לְחֹשֶׁב, עַד שְׂאֲזָכָה
לְעֲנוּהַ אֱמֵתִיִּית כְּרָצוֹנְךָ הַטּוֹב בְּאַמֶּת.

❁ [ו] תפלות-ותחנונים ❁

הַשְּׁמִטָּה לְלִקּוּטֵי-תַפְלוֹת 'ח"א צט

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קלה, 'פי אקח מועד')

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, זַכֵּנִי לִירְאָה אֶת שְׁמֶךָ
בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם. וַיִּקְיָם בִּי
מִקְרָא שֶׁכָּתוּב: "עַקֵּב עֲנוּהַ יִרְאֵת יְהוָה".
וְתִזְכֵּנִי לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, עַל-
יְדֵי הָאֶרֶת קְדֻשַׁת יוֹם-טוֹב, כִּי כָּבֵד גְּלוּת
לָנוּ: "שֶׁהַיָּמִים-טוֹבִים הֵם יָמֵי דִין, יָמֵי
תְּשׁוּבָה".

וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲזָכָה לְתַקֵּן כָּל הַפְּגָמִים
שֶׁפָּגַמְתִּי בְּבַחֲיַנַּת
הַמַּלְכוּת-דְּקְדֻשָׁה, עַל-יְדֵי עוֹוֹנוֹתַי
וּפְשָׁעֵי הָעֲצוּמִים, עַד אֲשֶׁר עַל-יְדֵי-זֶה
גָּרַמְתִּי בַּחֲיַנַּת נַפְיָלָה, כְּבִיכּוֹל, לְבַחֲיַנַּת
הַמַּלְכוּת-דְּקְדֻשָׁה, וְהַתְּגַבְּרוּ עַל-יְדֵי-זֶה
הָאַרְבַּע-מַלְכוּתֵי דְסִטְרָא-אַחְרָא, בְּפִרְט
'קְלַפְתָּ-עַמְלָק' יַמַּח-שְׁמוֹ, שֶׁהוּא כָּלֵלִיּוֹת
כָּלֵם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב: "רֵאשִׁית גּוֹיִם
עַמְלָק".

עַל-כֵּן חוּס וְחַמַּל נָא עָלַי, לְהַחֲזִירֵנִי
בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, וְעַל-
יְדֵי-זֶה אֲזָכָה שֶׁתַּעֲלֶה הַמַּלְכוּת-דְּקְדֻשָׁה
מִנְּפִילְתָּהּ, וְיִתְבַטְּלוּ כָּל הָאַרְבַּע-מַלְכוּתֵי
דְסִטְרָא-אַחְרָא, בְּפִרְט 'מַלְכוּת-עַמְלָק'
יַמַּח-שְׁמוֹ-וְזָכְרוּ.

וּזְבַנִי לְהִתְקַרֵּב וְלִהְיוֹתֶךָ בְּאֵמֶת
 לְצַדִּיקֵי-אֱמֶת, אֲשֶׁר הֵם עוֹסְקִים
 בְּזֶה, לְהַעֲלוֹת אֶת הַמַּלְכוּת מִבֵּין הַקְּלָפוֹת
 וְהַסְטָרָא-אֲחֵרָא רַחֲמָנָא-לִיצְלָן, עַד אֲשֶׁר
 עַל-יְדֵי-זֶה זָכוּ הֵם בְּעֶצְמָם לְבַחֲנֵת
 'מַלְכוּת', כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ-זְכוּרֵנוּם-
 לְבִרְכָה: "מֵאֵן מַלְכִי, רַבָּנִן". וְעַל-יְדֵיהֶם
 נַעֲשֶׂה עַקֵּר קִדְשֵׁי יוֹם-טוֹב, שֶׁהוּא
 לְהַעֲלוֹת בַּחֲנִינֵת הַמַּלְכוּת-דְּקִדְשָׁה מִבֵּין
 הַקְּלָפוֹת, וּלְבַטֵּל כָּל הַכַּח וְהַמְּשָׁלָה שֶׁל
 הָ'אַרְבַּע-מַלְכוּתֵי דְסִטְרָא-אֲחֵרָא'.

וְעַל-בֵּן עַל-יְדֵי הַתְּקַשְׁרוֹת לְצַדִּיקֵי
 אֱמֶת, אוֹלֵי אֲזָכָה אֲנִי הַשְּׁפָל
 וְהַגְּרוּעַ וְהַפְּחוֹת וְהַנְּמוּךְ מְאֹד, לְקַבֵּל גַּם-
 כֵּן קִדְשֵׁי יוֹם-טוֹב, עַד שְׁאֲזָכָה לְעֲנוּהַ
 בְּאֵמֶת, וּלְיִרְאָה אֱמֶתִיית דְּקִדְשָׁה,
 וְלִתְשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וְלִגְאֻלָּה קְרוּבָה, כְּמוֹ
 שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ-זְכוּרֵנוּם-לְבִרְכָה: "גְּדוּלָּה
 תְּשׁוּבָה שְׁמִקְרַבֶּת אֶת הַגְּאֻלָּה". "קְרִיבָה
 אֶל נַפְשֵׁי גְאֻלָּה, לְמַעַן אֵיבִי פְדִינִי. רִיבָה
 רִיבִי וּגְאֻלָּנִי, לְאַמְרֵתְךָ חַיִּינִי".

"נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתְךָ", בְּשִׂמְחָה
 וּגְלָה רְנָה דִּיצָה וְחֻדוּהַ, וּבְפִרְט
 בִּימֵי שִׂמְחָה וַיּוֹם-טוֹב יְמֵי חַג (פְּלוּנִי)
 הַקְּדוּשִׁים הַבָּאִים לְקִרְאָתָנוּ לְשָׁלוֹם, רַחֵם
 עָלֵינוּ וְחַזְקֵנוּ, לְשִׂמְחָה בָּהֶם בְּכָל עֵז, כִּי
 הֵם זְמַן שִׂמְחָתָנוּ.

"רַב לְהוֹשִׁיעַ", רַחֵם עָלֵינוּ, וְהַשְׁמִיעֵנוּ
 בְּשׁוֹרוֹת טוֹבוֹת אֱמֶתִיּוֹת מְהֵרָה,
 שְׁנֵתִבְטְלוּ כָּל הַגְּזֵרוֹת הַקְּשׁוֹת, לְמַעַן נִזְכָּה
 לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחַת חַג הַקְּדוּשׁ הַבָּא עָלֵינוּ
 לְטוֹבָה, וְלֹא יִתְעַרְבֵב שִׂמְחָתָנוּ חֶסֶת-
 וְשָׁלוֹם.

רַחֵם עָלֵינוּ לְמַעַן שְׂמֵךְ, וְשִׂמְחָנוּ בְּחַג
 הַקְּדוּשׁ הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה,
 בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָּה, בְּשִׂמְחָה אֱמֶתִיית, בְּשִׂמְךָ
 הַגְּדוֹל וְהַקְּדוּשׁ שְׁנִקְרָא עָלֵינוּ, וַיְקִים
 מִקְרָא שְׂפָתוֹב: "בְּשִׂמְךָ יִגִּילוּן כָּל הַיּוֹם,
 וּבְצַדִּיקְתְּךָ יִרְוּמוּ", עַד שְׁנִזְכָּה לְהַמְּשִׁיךְ
 הַשִּׂמְחָה מִחַג הַקְּדוּשׁ וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, עַל
 כָּל הַשָּׁנָה כְּלָה.

☪ [ח] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"א קמ ☪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א רלה, 'דע שמי שהולך ונחלק
 ונזכר')

"תִּמְךָ אֲשֶׁרִי בְּמַעְגְלוֹתֶיךָ בַּל נִמּוּטוּ
 פְּעָמַי". רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, שְׂמֵרְנִי
 וְהַצִּילֵנִי, שְׁלֹא אֶפְגַּם לְעוֹלָם בְּשִׂמְחַת
 יוֹם-טוֹב קִדְשׁ.

זְבַנִי לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה וְחֻדוּהַ גְּדוּלָּה,
 בְּכָל רֶגֶל וְרֶגֶל, "מוֹעֲדֵי יְהוָה
 מִקְרָאֵי קִדְשׁ", וְאֲזָכָה לְקִים מַצּוֹת

☪ [ז] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"א קכב ☪

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קסט, 'והיה עקב תשמעו')
 (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א קסט, 'והיה עקב תשמעו')

חֹסֶסָה יְהוָה עַל שְׂאֲרֵי יִשְׂרָאֵל עַמְךָ,
 וְהַצִּילֵנוּ מִכָּל רָע, וּמִכָּל הַגְּזֵרוֹת
 קְשׁוֹת שְׁבַע עוֹלָם, וְתַסְלֵק וְתַסִּיר וְתַבְטֵל כָּל
 הַמְּשַׁפְּטִים וְהַדִּינִים מִיִּשְׂרָאֵל, עַד שְׁנִזְכָּה
 עַל-יְדֵי בְטוּל הַדִּינִים, לְשִׂמְחָה גְּדוּלָּה,
 שְׁתַּגְדִּיל הַשִּׂמְחָה, עַד שְׁתַּגִּיעַ לְתוֹךְ
 הַרְגְּלִין, שְׁנִזְכָּה לְרַקֵּד הַרְבֵּה מִתּוֹךְ
 שִׂמְחָה.

"ושמחת בחגך" בשלמות, בכל פרטיה ודקדוקיה, ותרי"ג מצות התלויים בה.

שמרה נפשי והצילני מבזוי המועדות, רחם עלי ועל כל ישראל, ושמרני והצילני שלא אהיה חסושלום בכלל המבזה את המועדות, שאין לו חלק לעולם-הבא, ונחשב כאלו עובד עבודה זרה.

הצילני מבושות וחרפות הבאים על פגם בזוי המועדות חסושלום.

ותהיה עמי תמיד, ותשמרני ותצילני לבל תמעד אשורי, ואל תתן למוט רגלי, שלא אמעד ולא אחליק את עצמי, ולא אפל לעולם, לא בגשמיות ולא ברוחניות.

ולא ישמחו בני אדם בתקלתי חסושלום, ולא ישחקו ממני. "הקם על סלע רגלי, כונן אשרי".

חזקני ואמצני בדרךכי הנפלאים, באפן שאזכה תמיד לשמחת הרגלים והמועדים בשלמות, "האירה פניך על עבדך, הושיעני בחסדך", שאזכה בכל רגל ורגל, לשמח ולגיל בכל פחי, ולהרגיש שמחת יום-טוב בלבי.

מלא רחמים, שמחת ישראל, תן שמחה בלבי, בפרט בימים טובים הקדושים והנוראים מאד, "נגילה ונשמחה בך".

ורחם עלי, ומחול לי וסלח לי וכפר לי, על כל הפגמים שפגמתי

בשמחת יום-טוב מעודי עד היום הזה, ותהיה בעזרי ותושיעני לתקן הכל בשלמות, שאזכה לברר ולהעלות כל השמחות הנפולות למקומן ולשרשן, אל מקום אשר היה שם אהלם בתחלה.

ותרגילני ברחמיך בכל דרכי השמחה, באפן שאזכה להיות בשמחה תמיד, בפרט בשבתות וימים טובים, נגילה ונשמחה בישועתך, "אשמחה ואעלצה בך, אזמרה שמך עליון. שמח נפש עבדך, כי אליך יהוה נפשי אשא. תודיעני ארח חיים, שבע שמחות את פניך, נעמות בימינך נצח. תשמיעני ששון ושמחה, תגלנה עצמות דפית".

"שבענו מטובך, ושמח נפשנו בישועתך, וטהר לבנו לעבדך באמת, והנחילנו יהוה אלהינו בשמחה ובששון מועדי קדשך, וישמחו בך ישראל מקדשי שמך". "יהיו לרצון אמרי-פי והגיון לבי לפניך, יהוה צורי וגואלי", אמן ואמן.

⊗ [ט] לקוטי-תפלות ח"ב א ⊗

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב א, תקעו ממשלה)

ובכן תזכנו ברחמיך הרבים, שנזכה לשמר את היראה שבלב, ותזכנו לקבל את השלש-רגלים, שהם פסח שבועות סכות, בשמחה וחדוה גדולה רבה ועצומה, וכיראה ובאהבה, ובקדשה ובטהרה גדולה, בתכלית השלמות, כרצונך הטוב.

וְאִזְכָּה לְכַבְדָּם, בְּכֹל מִינֵי כְבוֹד וְעֲנָג,
בְּאֲכִילָה וּשְׂתִיָּה וּמַעֲדָנִים
טוֹבִים, וּבְמַלְבוּשֵׁי כְבוֹד, וּבַתְּפִלָּה בְּכוֹנָה,
וּשְׂמִיחָה גְדוֹלָה, וּבַהֲתַעֲוֲרוֹת גְדוֹלָה.

וְנִזְכָּה, לְהַמְשִׁיךְ עָלֵינוּ דַעַת גְּדוֹל
וְחֻדָּשׁ, בְּכֹל רֶגֶל וְרֶגֶל מִהַשְּׁלֵשׁ-
רִגְלִים, וְנִזְכָּה לְתַקֵּן וּלְחַדֵּשׁ כָּל הַשְּׁלֵשָׁה
מַחֲזִין שְׁבַשְׁלֵשָׁה חֲלָלֵי הַגְּלָגֶלֶת, שֶׁהֵם
חֲכָמָה וּבִינָה וְדַעַת, עַל-יְדֵי הַשְּׁלֵשׁ-
רִגְלִים.

עַד שְׁנִזְכָּה עַל-יְדֵי-זֶה, לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל
כָּל הַשְּׁלֵשׁ תַּאֲוֹת-רָעוֹת, שֶׁהֵם
'תַּאֲוֹת-מָמוֹן' וְ'תַּאֲוֹת-מִשְׁגָּל' וְ'תַּאֲוֹת-
אֲכִילָה', אֲשֶׁר הֵם הָיוּ בְּעוֹכְרֵנוּ, וְעַל-יְדֵם
אֲבָדְנוּ מָה שְׁאֲבָדְנוּ, וּבָאֵנוּ לְמָה שְׁבָאֵנוּ.

אָנָּה יְהוָה, אָנָּה יְהוָה, חוּס וְחַמֵּל
עָלֵינוּ, חוּס וְחַמֵּל עַל
נַפְשֵׁנוּ, חַמֵּל עַל עוֹלָלֵנוּ וְטַפְּנוּ, חַמֵּל
עָלֵינוּ וְעַל כָּל הַתְּלוּיִים בָּנוּ, חַמֵּל עַל
כְּבוֹדֵךְ, וְזַכְּנוּ מֵעַתָּה, וְחִזְקֵנוּ וְאַמְצָנוּ
וְשִׁמְחָנוּ בְּשִׂמְחָה דְקַדְשָׁה, בְּאִפְן שִׁימְשִׁיךְ
עָלֵינוּ כַּח וּגְבוּרָה גְדוֹלָה דְקַדְשָׁה, עַד
שְׁנִזְכָּה מִהֲרָה לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַשְּׁלֵשׁ
תַּאֲוֹת הָאֵלֶּה.

וְנִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת דְקַדְשָׁה לְתוֹךְ
לְבַבְנוּ, עַל-יְדֵי קַדְשַׁת הַשְּׁלֵשׁ-
רִגְלִים, וְעַל-יְדֵי-זֶה נִזְכָּה לְתַקֵּן אֶת לְבַבְנוּ,
לְבַטֵּל מִלְּבַבְנוּ כָּל הַשְּׁלֵשׁ תַּאֲוֹת הָאֵלֶּה,
וְלֹא יִשָּׂאֵר אֲצִלְנוּ מֵהֵם שׁוּם רֶשֶׁם כָּלֵל.

וְתִזְכְּנוּ לְקַבֵּל 'חַג-הַסְּפֹת' בְּקַדְשָׁה
גְדוֹלָה זְמַן חֲרוּתְנוּ - וְעַל-יְדֵי-

זֶה נִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ מִחַ וְדַעַת לְשַׁבֵּר
'תַּאֲוֹת-מָמוֹן'.

וּבִזְכוּת קַדְשַׁת 'חַג-הַשְּׁבוּעוֹת' - תִּזְכְּנוּ
לְהַמְשִׁיךְ מִחַ וְדַעַת לְשַׁבֵּר
'תַּאֲוֹת-הַמִּשְׁגָּל'.

וּבִזְכוּת קַדְשַׁת 'חַג-הַסְּפֹת' "חַג
הָאֲסִיף" - תִּזְכְּנוּ לְהַמְשִׁיךְ מִחַ
וְדַעַת לְשַׁבֵּר תַּאֲוֹת אֲכִילָה.

אָנָּה יְהוָה, חוּס וְחַמֵּל עָלֵינוּ, וּמִלֵּא
מִשְׁאָלוֹתֵינוּ לְטוֹבָה
בְּרַחֲמִים, כִּי אַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים גְּלִית
לָנוּ אֵלֹהֵי הַעֲצוֹת טוֹבוֹת קְדוּשׁוֹת אֵיךְ
לְהַנְצִיל מִכָּל רָע, וְהוֹדַעְתָּ לָנוּ עֲצָה טוֹבָה
וַיִּשְׁרָה, לְשַׁבֵּר כָּל הַשְּׁלֵשׁ תַּאֲוֹת הַעֲקָרִיּוֹת,
עַל-יְדֵי קִבְלַת הַשְּׁלֵשׁ-רִגְלִים בְּקַדְשָׁה
כְּרָאוּי.

אָבֵל אַתָּה יֹדַעְתָּ אֶת רָע לְבַבְנוּ, וְקִשְׁיוֹת
עָרְפָנוּ, וּבִלְבוּל וְעִכְרִית דַּעַתְנוּ,
וְגִדְל חֲלִישׁוֹתֵנוּ, עַד אֲשֶׁר גַּם הַעֲצָה
בְּעֲצָמָה קָשָׁה עָלֵינוּ לְקַיֵּם, כִּי אֵין אַתָּה
יֹדֵעַ עַד מָה, שׁוּם דֶּרֶךְ וְתַחֲבוּלָה, אֵיךְ
וּבְאִיזָה אִפְן נִזְכָּה לְקַבֵּל הַשְּׁלֵשׁ-רִגְלִים
כְּרָאוּי.

בְּאֲשֶׁר נִגְלָה לְפָנֶיךָ אֲדוֹן כָּל, כִּמָּה אָנוּ
רְחוּקִים מִקַּדְשַׁת הַשְּׁלֵשׁ-
רִגְלִים, כִּי פָגַמְנוּ בְּכָל תּוֹרָתְךָ הַקְּדוּשָׁה,
וּבְכַפְרֵט בְּקַדְשַׁת וְשִׂמְחַת שְׁבֵת וְיוֹם-טוֹב,
וְגַם בְּהַשְּׁלֵשׁ-רִגְלִים בְּעֲצָמָן פָּגַמְנוּ פְּגָמִים
הַרְבֵּה מְאֹד.

אָנָּה יְהוָה, הוֹדִיעֵנוּ נָא אֶת דְּרָכֶיךָ,
וְנִדַּע אֵיךְ נִמְצָא חַן

לְבַכְּךָ, כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים, בְּשָׂמִים
מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד.”

⊗ [י] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"ב ד

(על-פי לקוטי-מוֹהַר"ן ח"ב ד, זְאֵת הָעֵרְבִים צוּיְתִי
לְכַלְפֵּלְךָ)

וּתְזַכְּנוּ לְשִׁמְעַ קוֹל הַקְּרִיאָה שֶׁל
הַיָּמִים-טוֹבִים הַקְּדוּשִׁים, אֲשֶׁר
הֵם קוֹרְאִים וּמַגְלִים אֶת הָרָצוֹן, כִּי
בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים עָשִׂיתָ עִמָּנוּ נְסִים
וְנִפְלְאוֹת גְּדוּלוֹת וְנוֹרָאוֹת, פְּלֵאֵי פְּלֵאוֹת,
בְּכָל הַשָּׁלֶשׁ-רִגְלִים "מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי
קֹדֶשׁ”.

כִּי בַחַג הַפֶּסַח הַקְּדוּשׁ – הוֹצֵאתָ אוֹתָנוּ
מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת נוֹרָאוֹת, "בְּמִסַּת
בְּאֵתָת וּבְמוֹפְתִים וּבְמַלְחָמָה וּבִיד חֲזָקָה
וּבְזְרוּעַ נְטוּיָה", כֹּכֵל אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לָנוּ
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵינוּ.

וּבַחַג הַשְּׁבוּעוֹת הַקְּדוּשׁ – נָתַתָּ לָנוּ אֶת
תּוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה, בְּאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת
וְנוֹרָאוֹת, בְּקוֹלוֹת וּבְרָקִים עָלֵינוּ נִגְלִיתָ,
וּבְקוֹל שׁוֹפָר עָלֵינוּ הוֹפְעָתָ, וּפְנִים בְּפָנִים
דִּבַּר יְהוָה עִמָּנוּ, וּדְבַרְךָ שָׁמַעְנוּ מִתּוֹךְ
הָאֵשׁ, אֲשֶׁר לֹא נִשְׁמַע וְלֹא נִרְאָה כְּזֹאת
בְּכָל הָאָרֶץ וּבְכָל הַגּוֹיִם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה.

וּבַחַג הַסֻּכּוֹת הַקְּדוּשׁ – הוּא זְכוֹר לְהַקְּפָה
עֲנִי-כְבוֹד, אֲשֶׁר הִקְפַּת אוֹתָנוּ
בְּמִדְבַר-סִינִי אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּשִׁבְעַת עֲנִי-
כְבוֹד, וּבְעַמּוּד-עָנָן הִלַּכְתָּ לְפָנֵינוּ יוֹמָם,
וּבְעַמּוּד-אֵשׁ לַיְלָה. "מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ
יְהוָה, רַבּוֹת עָשִׂיתָ אֹתָהּ יְהוָה אֱלֹהֵי,

בְּעֵינֶיךָ, וְאִיךָ נִזְכָּה לַפְּעַל בְּקִשְׁתָּנוּ אֲצִלְךָ,
בְּאִפְּן שְׁנִזְכָּה לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת,
וְנִזְכָּה לְקַיֵּם כָּל הָעֲצוֹת-טוֹבוֹת הָאֲמִתִּיּוֹת,
אֲשֶׁר גָּלִיתָ לָנוּ עַל-יְדֵי צְדִיקְךָ הָאֲמִתִּיִּים,
עַד שְׁנִזְכָּה לָשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאַמֶּת וּבְלֵב שָׁלֵם.
חוּס וַחֲמַל עָלֵינוּ, יְהִמוּ וַיִּכְמְרוּ נָא מַעֲיָךְ
וּרְחַמֶיךָ עָלֵינוּ.

מִלֶּךְ רַחֲמָן רַחֵם עָלֵינוּ, טוֹב וּמְטִיב
הַדָּרֵשׁ לָנוּ, שׁוֹבָה עָלֵינוּ בְּהִמּוֹן
רַחֲמֶיךָ, בְּגִלְל אָבוֹת שֶׁעָשׂוּ רָצוֹנְךָ. זַכְּנוּ
וַחֲנִנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים, שְׁנִזְכָּה כְּלָנוּ לְקַבֵּל
כָּל הַשָּׁלֶשׁ-רִגְלִים בְּשִׂמְחָה וּבְחִדּוּהָ רַבָּה
וְעֲצוּמָה עַד אֵין-סוּף, וּתְזַכְּנוּ לְשִׂמְחַת
יוֹם-טוֹב בְּאַמֶּת כְּרָצוֹנְךָ הַטוֹב.

חוּס וַחֲמַל עָלֵינוּ, כִּי אֵין אָנוּ יוֹדְעִים
שׁוּם דְּרֶךְ אֵיךְ לְזַכּוֹת לְשִׂמְחַת יוֹם-
טוֹב, כִּי אִם בְּכַחַךְ הַגְּדוֹל לְבַד. קֹדֶשׁנוּ
בְּמִצְוֹתֶיךָ, וְתֵן חֶלְקֵנוּ בְּתוֹרַתְךָ, שֶׁבַעֲנוּ
מִטּוֹבְךָ, וְשִׂמְחָנוּ בִישׁוּעָתְךָ, וְטַהַר לְבָנוּ
לְעַבְדְּךָ בְּאַמֶּת, וְהִנְחִילָנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁשׁוֹן מוֹעֲדֵי קֹדֶשְׁךָ.

עַד שְׁנִזְכָּה בְּזַכּוֹת וְכַח קֹדֶשֶׁת הַשָּׁלֶשׁ-
רִגְלִים, לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַשָּׁלֶשׁ
תְּאוֹת-רַעוּת, שֶׁהֵם 'תְּאוֹת-מָמוֹן'
'תְּאוֹת-נְאוּף' וְ'תְּאוֹת-אֲכִילָה'. וְנִזְכָּה
לְהִיּוֹת קְדוּשִׁים וְטַהוּרִים בְּאַמֶּת,
וְתוֹצִיאָנוּ מֵאֶפְלָה לְאוּרָה, מִחֲשֶׁךְ לְאוֹר
גְּדוֹל.

וְנִזְכָּה לְהַמְשִׁיךְ הַדַּעַת הַקְּדוּשָׁה לְתוֹךְ
הַלֵּב, לְתַקֵּן וּלְזַכֵּךְ וּלְטַהַר הַלֵּב
מִכָּל הַשָּׁלֶשׁ תְּאוֹת הָאֵלוֹ, וַיִּקַּים בָּנוּ
מִקְרָא שְׁכָתוֹב: "וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהִשְׁבַּת אֶל

נפלאתיך ומחשבתיה אלינו, אין ערך אליך, אגידה ואדברה עצמו מספר".

זבנו ברחמיך הרבים, לקבל את כל השלש רגלים, בשמחה גדולה, ובקדשה ובטהרה.

ונזכה בכל השלש רגלים הקדושים והנוראים "מועדי ה' מקראי קדש", לשמע בכל יום-טוב ויום-טוב, את קול הקריאה הגדולה של היום-טוב קדש, שמכריז וקורא ומגלה את הרצון: "שאין שום חיוב הטבעי כלל! - רק הכל מתנהג ברצונך הקדוש לבד" - וברצונך הגלית אותנו בין העכו"ם לטובתנו, כדי "לכלא הפשע ולהתם חטאת", ואתה עתיד להוציאנו מביניהן מהרה, ותנקם דם עבדיך השפוף.

ועל-ידי-זה נזכה לשמחת יום-טוב באמת, כמו שכתוב: "ושמחת בחגך".

ונזכה לשמח מאד מאד בכל הימים-טובים, בשמחה שאין לה קץ וסוף, "נגילה ונשמחה בישועתך". ויקים מקרא שכתוב: "ישמח צדיק פי חזה נקם, פעמיו ירחץ בדם הרשע. ויאמר אדם אף פרי לצדיק, אף יש אלהים שפטים בארץ".

ותזבנו על-ידי 'התגלות-הרצון' דקדשה, שנזכה להמשיך יראה גדולה עלינו, ונזכה להתירא ולרעד ולפחד ממך תמיד, ולעבדך ביראה גדולה ובשמחה רבה, כמו שכתוב: "עבדו את יהוה ביראה, וגילו ברעדה".

בפחד וברעד נמליכך עלינו, אחד יחיד ומיוחד.

עד שנזכה על-ידי היראה הקדושה, להמשיך חסד גדול מאתך עלינו.

ונזכה על-ידי-זה, להמשיך שפע גדולה ופרנסה טובה בהרחבה גדולה, בלי שום יגיעה, ובלי שום עסק ומלאכה כלל, רק אתה לבד תכלכלנו, בלי שום עשיתנו כלל.

ולא נצטרך לעשות שום עסק, ולא שום מלאכה ומשא-ומתן, ולא לחשב שום מחשבה בשביל פרנסה, רק בחסדך הגדול לבד תחיינו, ותתן לנו כל צרכינו מאתך לבד.

ונזכה, שתהיה מלאכתנו נעשית על-ידי אחרים, ויקים בנו מקרא שכתוב: "ועמדו זרים ורעו צאנכם, ובני נכר אפריכם וכרמיכם, ואתם פהני יהוה תקראו, משרתי אלהינו יאמר לכם".

וברחמיך הרבים, תמשיך רפואה שלמה לכל תחלואינו ולכל מכאובינו ולכל מפותינו, ותרפא כל מפות עמך ישראל, בכל תקוני רפואותיהם, בגשמיות וברוחניות.

ובזכות וכח הצדקה, תרחם על כל חולי עמך ישראל אשר שלחת עליהם מפותיך בעוונותינו הרבים. ותעזר להם, שיהיו נפתחין פי כל המפות, ותמשיך ותוציא כל הקלקולים, וכל הלחות רעות, וכל הדמים העכורים והמקלקלים, מתוך כל מפות עמך

ישראל, בזכות הצדיקים האמתיים הזקנים שבקדשה אשר קנו חכמה האמתית.

ובזכות קדשת השלשרגלים "מועדי יהוה מקראי קדש", שהם קוראין ומגלין את הרצון, על-ידי-זה נזכה לטהר ולכבס ולהדיח את כל הדמים, עד שיהיו כל הדמים וצחים וטהורים, למען יוכלו כל הדמים שבכל רמ"ח אברינו ושס"ה גידינו, לסבב סבובם והלוחם כסדר במהירות גדול, כראוי להם באמת.

ותמשוך עלינו שמחת יום-טוב קדש תמיד, ונזכה להיות בשמחה תמיד, ולעבדך באמת ביראה ובאהבה ובשמחה וחדוה, ויקים בנו מהרה מקרא שכתוב: "בשמך יגילון כל היום, ובצדקתך ירומו. כי תפארת עצמו אפה, וברצונך תרום קרננו. כי ליהוה מגנינו, ולקדוש ישראל מלפנו".

⊙ [יא] לקוטי-תפלות ח"ב ו ⊙

(על-פי לקוטי-מזמורן ח"ב ו, 'על-ידי זעה טובה')

יהי רצון מלפניך יהוה אלהינו ואלהי אבותינו, שתזכני להיות בשמחה תמיד. ותעזרני ותושיעני, שאזכה לעשות כל המצוות וכל הדברים שבקדשה בכח גדול, עד שאזכה להזיע בשעת עשית המצוה או הדבר שבקדשה.

ועל-ידי-זה אזכה שיצאו ממני כל הדמים העכורים וכל

הארסיים רעים שיש בהם, הכל יצא לחוץ על-ידי הזעה טובה בשעת עשית דברים שבקדשה.

ועל-ידי-זה אזכה להכניע הטחול שהוא עכירת-הדמים, שמשם נמשך העצבות חסו-שלום, ואזכה להיות בשמחה תמיד, ולגרש ולבטל העצבות והמרה-שחורה ממני, שלא יהיה להם שום שליטה ואחיזה בי כלל, רק אזכה להיות "אך שמח" תמיד.

ותרחם עלינו ועל כל עמך ישראל, ותשמרנו ותצילנו מכל מיני חלאים ומכאובים, ומכל מיני חלשות.

ותחמל על כל חולי עמך ישראל אשר כבר נפלו למשכב, שתשלח להם מהרה זעה טובה, ועל-ידי-זה יצאו מהם כל הארסיים רעים של הדמים העכורים, ועל-ידי-זה תרפאם רפואה שלמה ברחמך, ותשלח עליהם ועלינו שמחה גדולה באמת.

ונזכה שיהיה נמשך עלינו תמיד השמחה של יום-טוב, על-ידי זעה טובה דקדשה, שנזכה להכניס כל כחותנו בשעת עשית כל מצוה ומצוה וכל דבר שהוא רצונך, עד שנזכה להזיע זעה טובה.

ועל-ידי-זה נזכה תמיד לשמחה של יום-טוב, לגיל ולשמח בך תמיד בכל יום ויום, על אשר זפיתנו ברחמך הרבים, ובחרת בנו מכל העמים, ורוממתנו מכל הלשונות, וקדשתנו

בְּמִצּוֹתֶיךָ, וְקִרְבָּתְנוּ מִלְּפָנָי לְעִבּוּדְךָ,
וְשִׂמְךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ עָלֵינוּ קִרְאתָ.

רַבּוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם, אַתָּה יוֹדֵעַ כַּמָּה וְכַמָּה
מִזִּיק לָנוּ הָעֲצָבוֹת חֲסוֹשְׁלוֹם,
אֲבָל מֵה נַעֲשֶׂה וְהָעֲצָבוֹת וְהַמְרָה-שְׁחוּרָה
מִתְגַּבְּרִים עָלֵינוּ בְּכָל פַּעַם בְּהַתְּגַבְּרוֹת
גָּדוֹל בְּלִי שְׁעוֹר, עַד אֲשֶׁר "כִּשְׁל כַּח
הַסֶּבֶל". וּמֵה נַעֲשֶׂה וְעוֹנוֹתֵינוּ עָשׂוּ.

אֲךָ כָּבֵר הַזְהִרְתָּנוּ: שְׂאֵף-עַל-פִּי-כֵן
צְרִיכִין לְהִתְחַזֵּק לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה
תְּמִיד, וְכָל אָדָם כָּמוֹ שֶׁהוּא, צָרִיךְ
לְהִתְגַּבֵּר לְהִרְחִיק הָעֲצָבוֹת וְהַמְרָה-
שְׁחוּרָה, וּלְהַכְרִיחַ עֲצָמוֹ בְּכָל הַפְּחוֹת
לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד.

עַל-כֵּן בָּאתִי לִפְנֵיךָ מָלֵא רַחֲמִים,
שֶׁתְּחַוֶּס וְתַחְמַל וְתִרְחַם עָלֵינוּ
בְּכָל-עֵת, וְתַעֲזְרֵנוּ לְשִׂמְחָה אֶת נַפְשֵׁנוּ בְּכָל
מִינֵי עֲצוֹת וּדְרָכִים, בְּאִפְסָן שְׁנֹזְכָה לְהִרְחִיק
הָעֲצָבוֹת מֵאִתָּנוּ בְּכָל-עֵת, וְלְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, עַד שְׁנֹזְכָה שִׁיְהִיָּה נִמְשָׁךְ
עָלֵינוּ בְּכָל יוֹם וְיוֹם, הַשִּׂמְחָה שֶׁל יוֹם-
טוֹב קָדֵשׁ.

וְנִזְכָּה לְהִתְבּוֹנֵן וּלְהֶאֱמִין בְּמַעֲשֵׂי יְהוָה
וְנִפְלְאוֹתָיו, אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה
עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם נִפְלְאוֹת וְנִסִּים גְּדוֹלִים
וְנוֹרָאִים, לְחַזְקֵנוּ וּלְאַחֲזָנוּ וּלְאַמְצָנוּ לְבַל
נִמּוּט לְעוֹלָם חֲסוֹשְׁלוֹם.

כִּי אֲשֶׁר כָּבֵר גָּלִיתָ דַּעְתָּנוּ לְרִאוֹת מַעַט
מִרְחוֹק חֲסָדֶיךָ וְנִפְלְאוֹתֶיךָ
וְטוֹבוֹתֶיךָ שֶׁאַתָּה עוֹשֶׂה עִמָּנוּ בְּכָל יוֹם
וּבְכָל-עֵת וּבְכָל שְׁעָה, כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב:

"מֵאֵת יְהוָה הִיְתָה זֹאת, הִיא נִפְלְאוֹת
בְּעֵינֵינוּ. זֶה הַיּוֹם עָשָׂה יְהוָה, נִגִּילָה
וְנִשְׂמַחָה בּוֹ. שִׂמְחָה נִפְשׁ עִבְדְּךָ, כִּי אֵלֶיךָ
יְהוָה נִפְשִׁי אֶשָּׂא."

חֲזִקְנִי וְאַמְצָנִי, וְעֲזָרְנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי,
בְּדַרְכֵי חֲסָדֶיךָ וְנִפְלְאוֹתֶיךָ
הַנוֹרָאוֹת, שֶׁאֲזַכָּה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד
בְּאַמֶּת, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן.

❁ [יב] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"ב כג ❁

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב כו, 'צריף להרחיק משפרות')

מָלֵא רַחֲמִים, אַתָּה יוֹדֵעַת כַּמָּה נִפְשׁוֹת
נִשְׁקָעוּ בֵּינָן מִצוּלָה עַל-יַדֵּי
הַשְּׂכָרוֹת רַחֲמָנָא-לִי צִלָּן, וְנִטְרְדוּ מִשְׁנֵי
עוֹלָמוֹת עַל-יַדֵּי-זֶה. הַצִּילֵנִי מָלֵא רַחֲמִים,
שְׁמַרְנֵי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שֶׁלֹּא אָבֵא
לְעוֹלָם לִיַּדֵּי שְׂכָרוֹת כָּלֵל.

וְאַפְלוּ בְּשִׁבְתוֹת וַיְמִים-טוֹבִים וּבְשֶׁאֵר
זְמַנִּים קְדוֹשִׁים, אֲשֶׁר רְצוֹנְךָ
שֶׁנִּשְׂמַח אֶת נַפְשֵׁנוּ עַל-יַדֵּי שְׁתִּית יַיִן
מַעַט, זָכַנּוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, שְׁנֹזְכָה לְכוֹן
אֶת הַמְּדָה, שֶׁלֹּא נִשְׁתָּה כִּי אִם מַעַט
הַמְּכָרָח כְּפִי רְצוֹנְךָ, כְּדִי לְרוֹמֵם דַּעְתָּנוּ,
וּלְהִרְחִיב שְׁכֻלָּנוּ וּלְבַנּוּ, כָּמוֹ שֶׁכָּתוּב:
"וַיִּין יִשְׂמַח לִבִּי אֲנוֹשׁ".

בְּאִפְסָן שְׁנֹזְכָה עַל-יַדֵּי מַעַט הַשְּׁתִּיָּה,
לְהִרְחִיב וּלְהַגְדִּיל הַחֲסָדִים
שֶׁדַּעְתָּנוּ מְלַבֵּשׁ בָּהֶם, שְׁנֹזְכָה עַל-יַדֵּי מַעַט
הַשְּׁתִּיָּה, לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבִּי
בְּאַמֶּת.

בְּאִפְסָן שְׁנֹזְכָה לְהִתְדַבֵּק בְּךָ בְּאַמֶּת עַל-
יַדֵּי-זֶה, וּלְזַכֵּר עַל-יַדֵּי-זֶה יוֹתֵר

ויותר, את כל האזהרות, בכל אבר ואבר, שמזהיר אותנו משה רבנו עליו השלום, ונתעורר ביותר לקיים את כל המצוות השייכים לכל אבר ואבר.

ותפתח לבי בתורתך, ואחרי מצותיך תרדף נפשי. ואזכה להתקרב אליך יותר ויותר על ידי השתיה, בדבקות נפלא ואמתי כרצונך הטוב, ואהיה מתפתה בייני בקדשה גדולה, להיות כרצונך הטוב באמת, ויהיה נמשך עלי הרחבת הדעת והחסדים מדעת קוני, ואזכה לכבד את יהוה באמת מהוני ומגרוני.

רבוננו של עולם, אתה ידעת, כי אף לפי גדל הגנות של השכרות בלי שעור, אף על-פי-כן ההכרח לפעמים לשתות מעט בשביל הרחבת הדעת. כאשר הודיעונו חכמיך האמתיים גדל גנות השכרות דסטרא-אחרא, וגדל מעלת השתיה בקדשה לשמך, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: "זכה משמחו, לא זכה משממו. זכה נעשה ראש, לא זכה נעשה רש".

וגם אנו מחיבים לקדש ולהבדיל על היין בשבתות וימים טובים, ולברך ברפת המזון על הכוס של יין, כי אין אומרים שיר אלא על היין, כמו שכתוב: "המשמח אלהים ואנשים".

על-כן רחם עלינו למען שמך, וזכני אותי, ואת כל חברתינו, ואת כל עמך ישראל, שנזכה כל אחד לפי

בחינתו, לידע בכל עת לכון המדה, באפן שנתרחק מהשכרות לגמרי.

ובעת שיהיה רצונך לשמחנו מיינדך הטוב, תזכנו ותשמר אותנו, שלא נשתה יותר מדאי, רק מעט המכרח, באפן שנזכה לשמח נפשנו, ולהרחיב דעתנו, ולהגדיל החסדים, ולא נבא על-ידי-זה לידי רגז ודינים וגבורות חס-ושלום כלל.

רק אדרבא, נזכה על-ידי מעט השתיה, להתפתות בחסדים דקדשה יותר ויותר, בשמחה ובטוב לבב באמת כרצונך הטוב, באפן שנזכה להתדבק בך באמת, ולגיל ולשיר ולשמח בשמך, בגילה ורגז, ולדבר דברי-תורה בהרחבת הלב ובשמחה, מה שצריכין לדבר ולגלות.

ותשים מחסום לפינו, לבלי להיות "הולך רכיל מגלה סוד". לבלי לגלות אז חסו-שלום, מה שאין צריכין לגלות. ותפתח את פינו בשירות ותשבחות לשמך הגדול והקדוש כרצונך הטוב, ויקים בנו מקרא שכתוב: "וחפך כיינ הטוב, הולך לדודי למישרים, דובב שפתי ישנים".

עזרני להיות כרצונך הטוב בכל התנועות, באכילה ושתיה ושאר הכרחיות, הכל אזכה לעשות על צד היותר טוב באמת, כפי רצונך הטוב באמת באותו העת והזמן, ולא אסור מרצונך ימין ושמאל מעתה ועד עולם, אמן סלה.

☉ [יג] לקוטי תפלות ח"ב לה ☉

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב עב, 'חיים נצחיים')

וְנִזְכָּה לְהַגֹּת בְּתוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה יוֹמָם
וְלַיְלָה, וְתֹאִיר עֵינֵינוּ בְּתוֹרַתְךָ,
עַד שְׁנִזְכָּה לְחַדֵּשׁ חַדוּשֵׁינָא אֲמִתִּיִּים
בְּתוֹרַתְךָ הַקְּדוּשָׁה, בְּכָל יוֹם וְיוֹם, וּבִפְרָט
בְּשַׁבְּתוֹת וַיָּמִים טוֹבִים, בְּאַפֵּן שְׁיִהְיוּ לִי
תְקוּן גְּדוֹל לְנַפְשִׁי וְרוּחִי וְנִשְׁמָתִי.

וְאִזְכָּה עַל-יְדֵי חַדוּשֵׁי וּבְאוּרֵי הַתּוֹרָה,
שְׁיִמְשֶׁךְ עָלַי יִרְאֶה גְּדוּלָּה
וּבּוֹשָׁה נוֹרְאָה מִפְּנֵיךָ, וְתִהְיֶה "יִרְאָתְךָ עַל
פְּנֵי" – 'זוֹ הַבּוֹשָׁה', "לְבַלְתִּי אֶחְטָא" עוֹד
מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם.

☉ [יד] לקוטי תפלות ח"ב מ ☉

(על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב פא, 'פְּשָׁאָדָם מִשְׁמַח אֶת עַצְמוֹ
בְּשִׂמְחָה שֶׁל מִצְוָה')

אֲדוּן הַשְּׂמִיחָה וְהַחֲדוּהָ, אֲשֶׁר עַז וְחֲדוּהָ
בְּמִקוּמָךְ, וְאִין עֲצָבוֹת לְפָנֶיךָ
כָּלֵל. עֲזַרְנִי וְהוֹשִׁיעֵנִי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים,
שְׂאֲזָכָה לְשִׂמְחָה אֶת עֲצָמִי בְּכָל עֵת תְּמִיד.
וְתִלְמַדְנִי דַעַת, וְדַרְךְ עֲצָה תוֹדִיעֵנִי, בְּאַפֵּן
שְׂאֲזָכָה לְהַתְּגַבֵּר וְלְהַתְּחַזֵּק תְּמִיד עַל
הַיְגוּן וְהָאֲנָחָה וְהָעֲצָבוֹת, לְהַרְחִיקָם מֵעָלַי
וּמֵעַל גְּבוּלִי, לְבַלִּי לְהַנִּיחָם לְכַנֵּס לְאַחַז
וְלַגַּע בִּי כָּלֵל חֵסֶד וְשָׁלוֹם.

רַק לְהַתְּגַבֵּר בְּכָל עַז, לְהַמְשִׁיךְ עָלַי
שְׂמִיחָה וְחֲדוּהָ תְּמִיד. אֲגִילָּה
וְאֶשְׂמַחָה בְּךָ, וּבִישׁוּעָתְךָ הַגְּדוּלָּה,
וּבְנִפְלְאוֹתֶיךָ וְחִסְדֶּיךָ הָרַבִּים וְהָעֲצוּמִים
אֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִמִּי, וְאֲשֶׁר אֶתָּה עֲתִיד
לַעֲשׂוֹת עִמִּי, אֲשֶׁר בְּחִסְדֶּיךָ הַנִּפְלְאִים

תְּמַכָּת גּוֹרְלִי לְהִיּוֹת מְזַרַע יִשְׂרָאֵל עִם
קְדְשֶׁךָ, אֲשֶׁר נָתַתָּ לָנוּ תּוֹרַת אֱמֶת, וְחַיִּי
עוֹלָם נִטְעָתָ בְּתוֹכֵנוּ. "חֲבָלִים נָפְלוּ לִי
בְנַעֲיָמִים, אֶף נִחַלְתָּ שְׂפָרָה עָלַי".

וּבְנֵי בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים, לְהַתְּגַבֵּר
וְלְהַתְּחַזֵּק בְּכָל עֵת, לְהַמְשִׁיךְ עָלַי
הַשְּׂמִיחָה הַגְּדוּלָּה וְהַנִּפְלְאָה הַזֹּאת תְּמִיד.

וְאִזְכָּה לְחַזֵּק אֶת עֲצָמִי בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָּה
כָּל-כָּף, עַד שְׁתַּגִּיעַ הַשְּׂמִיחָה
לְרַגְלִי, שְׂאֲזָכָה לְרַקֵּד מִחֲמַת שְׂמִיחָה.
וּבִפְרָט בְּשַׁבְּתוֹת יְהוָה, וּבְמוֹעֲדֵי יְהוָה
מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ, וּבַחֲנֻפָּה, וּפּוּרִים, וּבְשָׂאֵרֵי
שְׂמִחוֹת שֶׁל מִצְוָה, תִּהְיֶה בְּעֲזָרִי תְּמִיד
לְשִׂמְחָנִי בְּכָל עַז, עַד שְׂאֲזָכָה לְרַקֵּד הָרַבָּה
מִחֲמַת שְׂמִיחָה.

וְאִזְכָּה לַעֲסֹק בְּתוֹרָה, וְלַעֲשׂוֹת כָּל
הַמִּצְוֹת בְּשִׂמְחָה גְּדוּלָּה כָּל-כָּף,
עַד שֶׁהַשְּׂמִיחָה תַּגִּיעַ עַד רַגְלִי, וְאִזְכָּה
לְהַעֲלוֹת אֶת הַרְגְּלִין לְמַעְלָה.

וְעַל-יְדֵי-זֶה תְּרַחֵם וְתַעֲלֶה וְתַקִּים, אֶת
כָּל תּוֹמְכֵי אוּרֵיתָא, שְׁהֵם
סְמִכֵי קְשׁוּט, הַמְּחַזִּיקִים בְּלוּמְדֵי תּוֹרָה,
וְנוֹתְנִים לָהֶם מִתַּת-יָדָם הַטּוֹבָה.

אֲנָא יְהוָה, עֲזֹר לָהֶם, וְתִשְׁפִּיעַ לָהֶם
כָּל טוֹב, עוֹשֶׁר וְכָבוֹד
וְחַיִּים, בְּנִים וּבְנֵי בָנִים, וַיִּתְּרֵבוּ צְאֲצְאֵיהֶם
כְּחוֹל הַיָּם, וְתִבְרַךְ אֶת כָּל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם,
וּבְכָל אֲשֶׁר יִפְנוּ יִצְלִיחוּ (וּבִפְרָט וְכוּ').

וְתַעֲזֹר לָהֶם, וְתַעֲלֶה אוֹתָם בְּכָל פַּעַם
מֵעֵלָה מֵעֵלָה, וְתַחֲזֹק אֶת לְבָבָם,
שְׁיִזְכּוּ בְּכָל פַּעַם לְהַתְּחַזֵּק בְּיוֹתֵר אֶת
הַלּוּמְדֵי תּוֹרָה בְּאֱמֶת.

וּתְמַלֵּא יָדָם בְּרֶכֶת יְהוָה, שְׂיִוְכְלוּ
 לְהַחֲזִיק אוֹתָם בְּשִׁלְמוֹת,
 לְמִלֵּאת לָהֶם כָּל צְרִיכֵיהֶם, לְתַת לָהֶם כָּל
 מַחְסוּרָם אֲשֶׁר יַחְסֹר לָהֶם, בְּאִפֶּן שְׂיִזְכּוּ
 הָעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה לְעֶסֶק בַּתּוֹרָה וְעִבּוּדָה
 לְשִׁמְהַ תְּמִיד, בְּהִרְחַבַת הַלֵּב, בְּלִי שׁוֹם
 בְּלִבּוֹל וְטְרִדַת הַפְּרָנְסָה כָּלֵל.

עֲזָרְנִי הוֹשִׁיעֵנִי מֵלֵא רַחֲמִים, לְהִיּוֹת
 בְּשִׁמְחָה תְּמִיד, לְמִדְנֵי דְרָכֵי
 עֲצוּתֶיךָ הָאֱמֹתִיּוֹת בְּכָל עֵת, וְתִזְכִּירְנִי
 וְתַחֲזֶקְנִי וְתִאֲמָצְנִי בְּכָל עֵת לְהַתְעוֹרֵר
 לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תְּמִיד, לְזָכֹר בְּכָל עֵת
 טוֹבוֹתֶיךָ הַנּוֹרְאוֹת וְהַנְּשַׁגְבוֹת, אֲשֶׁר אִתָּה
 עוֹשֶׂה עִם כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְעַמִּי
 בְּפִרְטִיּוֹת, בְּכָל עֵת, עָרַב וּבָקֵר וְצִהָרִים,
 מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה.

אֵת נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ בְּלִי שְׁעוֹר
 הַיְדוּעוֹת לִי מִקְרוֹב וּמִרְחוֹק, וְאֵת
 נִפְלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבוֹתֶיךָ הַנִּעְלָמוֹת וְנִסְתָּרוֹת
 מִמֶּנִּי, אֲשֶׁר אִתָּה לְבַד עוֹשֶׂה עִמִּי נִפְלְאוֹת
 וְנִסִּים נוֹרְאִים וְטוֹבוֹת נִצְחִיּוֹת בְּכָל עֵת,
 כְּדֵי לְחַיּוֹתֵנִי וּלְקַיְמֵנִי בְּקִדְשַׁת יִשְׂרָאֵל
 לְנִצָּח.

אֲשֶׁר אֵין טוֹבָה וְשִׁמְחָה גְדוּלָה מִזֹּאת,
 שְׁכָל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ
 הַפְּחוֹת שְׁבַפְחוֹתִים כְּמוֹנֵי, זוֹכָה לְכִמָּה
 נִקְדוֹת טוֹבוֹת בְּכָל יוֹם, לְקַיֵּם מִצְוֹת
 הַבוֹרָא יְתִבְרַךְ, אֲשֶׁר הֵם חַיִּינוּ וְאֶרֶךְ יָמֵינוּ
 לְעוֹלָמֵי עַד וּלְנִצָּח נִצְחִים. אֲשֶׁרֵנוּ מֵה
 טוֹב חֵלְקֵנוּ, וּמֵה נְעִים גּוֹרְלֵנוּ, וּמֵה יָפָה
 יְרֻשָּׁתֵנוּ.

וּבְנֵנוּ לְזָכֹר וּלְהֵאֱמִין בְּחִסְדֶּיךָ
 וּנְפִלְאוֹתֶיךָ וְטוֹבְךָ הַגָּדוֹל שְׂאִינוּ
 נִפְסֵק לְעוֹלָם, וּלְשִׁמַּח אֵת עַצְמֵי עַל-יְדֵי-
 זֶה תְּמִיד.

פָּתַח לְבִי וּדְעָתִי, וְהָאֵר עֵינַי שְׁכָלִי,
 וְהוֹרְנֵי וּלְמַדְנֵי בְּכָל עֵת, כָּל
 הַדְּרָכִים וְהָעֲצוֹת שְׂאֵפְשֶׁר לְשִׁמַּח עַצְמִי
 בָּהֶם בְּאוֹתָהּ הָעֵת וְהַשָּׁעָה, בְּאִפֶּן שְׂאֲזַכֶּה
 לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תְּמִיד.

עַד שְׂאֲזַכֶּה בְּכָל פַּעַם לְרַקֵּד הַרְבֵּה
 מִחֲמַת שְׁמִחָה, וּלְהַעֲלוֹת כָּל
 הַבְּחִינּוֹת הַנִּקְרָאִין 'רַגְלִין', לְבַחֲנֵינָת 'לִבָּב
 חֲכָמָה', בְּבַחֲנֵינָת: "וְנָבֵא לִבָּב חֲכָמָה".
 וְעַל-יְדֵי-זֶה יִהְיוּ נִמְתְּקִין כָּל הַדֵּינִים
 שְׂבַעְעוֹלָם מֵעַלֵּינוּ וּמֵעַל כָּל יִשְׂרָאֵל.

וְאֲזַכֶּה עַל-יְדֵי הַשְּׁמִחָה וְהַרְקוּדִין,
 לְתַקֵּן פָּגַם הַדְּבוּר הָרַע, מֵה
 שְׂפָגַמְתִּי לְפָנֶיךָ מֵעוֹדֵי עַד הַיּוֹם הַזֶּה
 בְּדְבוּרִים רָעִים הַרְבֵּה, בְּפִרְט פָּגַם דְּבוּרִים
 רָעִים שֶׁל לְשׁוֹן-הָרַע וּרְכִילוֹת, הַכֹּל אֲזַכֶּה
 לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן בְּשִׁלְמוֹת עַל-יְדֵי שְׁמִחָה
 וְרַקוּדִין דְּקִדְשָׁה.

וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִילְנִי מֵעַתָּה, מִלְּדַבֵּר שׁוֹם
 דְּבוּר רָע, וּבְפִרְט מִלְּשׁוֹן-
 הָרַע וּרְכִילוֹת, וְאֲזַכֶּה לְקַדֵּשׁ אֵת דְּבוּרֵי
 בְּקִדְשָׁה גְדוּלָה בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת.

וְתִשְׁמְרֵנִי וְתִצְלִילְנִי מִפָּגַם אַמוּנָה,
 וְתִזְכְּנֵי לְהַעֲלוֹת וּלְתַקֵּן כָּל
 פָּגַמֵי הָאַמוּנָה, עַל-יְדֵי הַשְּׁמִחָה וְהַרְקוּדִין
 דְּקִדְשָׁה. וְאֲזַכֶּה מֵעַתָּה לְאַמוּנָה שְׁלֵמָה
 בְּאַמַּת פְּרָאוּי בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת כְּרִצּוֹנְךָ
 הַטוֹב.

והגיון לבי לפניך, יהוה צורי וגואלי".
אמן ואמן.

☪ [טו] תפלות-הבקר ד ☪

(על-פי 'לקוטי-הלכות' השפמת-הבקר ד; הבנויה ע"פ ח"א ל, 'מישרא דספינא')

ואזכה להחיות את המלכות והחכמה-
תתאה, על-ידי אור-הפנים,
שנמשך מאור השמחה של המצות שאנו
זוכים בכל יום ויום.

ונזכה לעשות המצות בשמחה גדולה
באמת, עד שיתקבצו כל
השמחות של המצות, לאור-הפנים,
שמאיר בשלש פעמי רגלנו, בחג המצות
ובחג השבעות ובחג הסוכות.

ועל-ידי-זה נזכה לבטל כל הארבע
מלכיות דסטרוא-אחרא,
עד שנזכה לחכמות דקדשה באמת,
ולטהר עצמנו, עד שנזכה גם בגופנו,
להאיר ולהשיג הארות מהשגות הבורא
יתברך שמו.

על-כן עזרנו, שנזכה להתגבר ולעשות
המצות בשמחה, ולהעלות כל
המצות לאור-הפנים שמאיר בשלש-
רגלים, בכדי שנזכה לחכמה דקדשה,
שעל-ידי-זה נזכה לקבל מהצדיק-האמת
השגות אלהותך, בחינת: "שבע שמחות
את פניך, נעמות בימיך נצח".

ואתה אלהינו, עזרנו לקום בכל לילה
בחצות, ולהתגבר על השנה,
ואזכה להתאבל על חרבן בית-המקדש,
ועל-ידי-זה יתעלה מלכותך מן הקלפות

ותעלה אותי גם בממון ועשר,
שתשפיע לי ממון ועשירות
הרבה דקדשה, באפן שאוכל לעסק
בתורתך ועבודתך בלי טרדא ובטול כלל.
ואזכה להרבות בצדקה, ולהחזיק ידי
העוסקים בתורה ועבודה באמת.

רבנו של עולם, אתה ידעת דחק
פרנסתנו כעת אשר "כשל כח
הסבל". רחם עלינו למען שמך, ומלא
משאלותינו לטובה ברחמים, וזכנו
להיות בשמחה תמיד.

עד שנזכה לרקודין דקדשה, ולהעלות
כל בחינות הרגלין למעלה לקדשה
עליונה. באפן שנזכה להמשיך שפע
טובה ופרנסה טובה ועשירות גדול
בקדשה ובטהרה, לנו ולזרענו ולכל עמך
בית-ישראל, ובפרט לכל תומכי אורייתא.

רבנו של עולם, מלא משאלותינו
לטובה ברחמים, וזכנו לבא לכל
מה שבקשנו מלפניך, שנזכה להיות
בשמחה תמיד.

"אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית
את עניי, ידעת בצרות נפשי.
אשמחה ואעלצה בך, אזמרה שמך
עליון. שמח נפש עבדך, כי אליך יהוה
נפשי אשא".

שבענו מטובך, ושמחנו בישועתך,
וטהר לבנו לעבדך באמת.
"תשמיעני ששון ושמחה, תגלנה עצמות
דכית. השיבה לי ששון ישעך, ורוח
נדיבה תסמכני". "יהיו לרצון אמרי-פי

הושענא רבא

[א] לקוטי-תפלות ח"א צג

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א עד, 'רוממה על השמים')

וְרַחֵם עָלֵינוּ וְהוֹשִׁיעֵנוּ, וְזַכֵּנוּ לְקִדְשֵׁי
הוֹשַׁעְנָא רַבָּא וְשִׁמְחַת-תּוֹרָה,
שֶׁהֵם בְּחִינַת 'דְּבוּר בְּלֹא דַעַה' וְדְבוּר
בְּדַעַה', שְׁנוּזָכָה לְלַמֵּד וּלְהַגִּיט בְּתוֹרַתְךָ
הַקְדוֹשָׁה תָּמִיד, וְאֶפְלוּ בַעֲת וּבְמִקוֹם
שָׂאִין אָנוּ זוֹכִין לְהִבְיֵן דְּבָרֵי תּוֹרַתְךָ עַל
בוּרְיָן, נִזְכָּה לְהַתְיַגֵּעַ וְלַעֲסֹק וּלְהַגִּיט בָּהֶם
וּלְלַמֵּד אֶפְלוּ בְּלֵי הַבְּנָה.

וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ, תִּקְבַּל גַּם אֶת עֶסֶק
הַתּוֹרָה הַזֶּה, וְתִשְׁמַח בְּדְבָרֵי
תּוֹרַתְנוּ אֶפְלוּ כְּשֶׁהֵם בְּלֹא הַבְּנָה, וְתִטַּע
מֵהֶם אֵילָנִין רַבְרַבִּין סַחְרָנִין דֵּהֲהוּא נַחְלָא
הַנִּקְרָאִין "עֲרַבֵי נַחֵל".

וְתַעֲזֹרֵר רַחֲמֶיךָ הַגְּדוֹלִים עָלֵינוּ,
וְתַהֲיֶה בְּעֲזָרְנוּ, וְתִפְקַח אֶת
עֵינֵי שְׂכֵלְנוּ, שְׁנוּזָכָה לְצֵאת מַחֲשֶׁךְ לְאוֹר,
וְתֵאִיר עֵינֵינוּ בְּמֵאוֹר תּוֹרַתְךָ, שְׁנוּזָכָה לִידַע
וּלְהִבְיֵן וּלְהַשְׁפִּיל אֶת כָּל דְּבָרֵי תּוֹרַתְךָ עַל
בוּרְיָן וְאַמְתָּתָן, וְלִידַע כָּל דִּינֵי וּמִשְׁפָּטֵי
הַתּוֹרָה וְכָל דְרָכֵי הַתּוֹרָה, וּלְהַשְׁתַּדֵּל בָּהּ
בְּאַרְח מִישׁוֹר, עַד שְׁנוּזָכָה לְנִטַּע אֵילָנָא
דְּחַיֵּי לְעֵלָא, דְּכֻלָּא אֲסוּתָא.

וְתַזְכֵּנוּ בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה, לְקַיֵּם כָּל
הַמִּצְוֹת הַקְדוֹשׁוֹת הַנּוֹהֲגוֹת
בְּיָמֵי הַקְדוֹשִׁים הָאֵלֶּה, שֶׁהֵם הוֹשַׁעְנָא-
רַבָּא וְשִׁמְחַת-תּוֹרָה.

וְנִזְכָּה לְשִׁמַּח בָּהֶם בְּשִׁמְחָה רַבָּה
וְחִדּוּה גְדוֹלָה וְעֲצוּמָה בְּתַכְלִית

וְהַחִיצוֹנִים, כְּמוֹ שֶׁהוֹדַעְתָּ לָנוּ עַל-יְדֵי
חֲכָמֶיךָ הַקְדוֹשִׁים: "שְׂכָל הַמֵּתְאָבֵל עַל
הַבַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ, כָּאֵלוּ עוֹסֵק בְּבִנְיָנוּ".

וְעַל-יְדֵי-זֶה אֲזַכָּה לְהַמְשִׁיךְ עָלַי
קִדְשֵׁי הַבַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ,
שְׁשֵׁם עֶקֶר אֹרֶה-פְּנִים שְׁמִמְשִׁיכִין
בְּשֵׁלֶשׁ-רְגָלִים, שֶׁהֵיוּ צְרִיכִין לְעֵלוֹת אֶל
בַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ לְרֹאוֹת פְּנֵי יְהוָה, כְּדֵי לְקַבֵּל
אֹרֶה-פְּנִים.

רַחֵם עָלֵינוּ, שְׁנִשְׂמִים לֵב לְכָל דְּבָרֵי
רְבוּתֵינוּ-זְכוּרֵנוּם-לְבָרְכָה, לְבָלִי
לְסוּר מִדְּבָרֵיהֶם יָמִין וּשְׂמָאל, אֶפְלוּ
בְּדְבָרִים פְּשׁוּטִים נִדַּע שְׂכָל חַיּוֹתְנוּ תְלוּי
בְּזֶה.

עַד שְׁנוּזָכָה לְשְׂכָל הַקְדוֹשׁ, וּלְהַחֲיֹת אֶת
הַחֲכָמָה עַל-יְדֵי שִׁמְחַת מִצְוֹתֵינוּ
שְׁנוּזָכָה לְעֲשׂוֹתָם בְּקִדְשָׁה וּבְשִׁמְחָה, עַד
שְׁנִמְשִׁיךְ אֹרֶה-פְּנִים מִשִׁמְחַת יוֹם-טוֹב,
שְׁשֵׁם מִתְקַבְּצִים כָּל הַשִּׁמְחוֹת שֶׁל כָּל
הַמִּצְוֹת, וּמִשָּׁם זוֹכִין לְקַבֵּל אֹרֶה-פְּנִים
מִבַּיִת-מְקֻדָּשְׁנוּ, שִׁיבְנָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
נִצַּח סְלָה וְעַד.

וְנִזְכָּה לְהַחֲיֹת אֶת חֲכָמְתְנוּ בְּקִדְשָׁה,
וּלְקַבֵּל חַיּוֹת מֵאוֹרֶה-פְּנִים,
מִשִׁמְחַת הַמִּצְוֹת שֶׁנִּתְקַבְּצִין בְּשֵׁלֶשׁ-
רְגָלִים, וְנִזְכָּה לְחַנְּפַת הַבַּיִת-הַמְקֻדָּשׁ,
שְׁשֵׁם אֹרֶה-פְּנִים מֵאִיר, "אוֹר פְּנִיךָ עָלֵינוּ
אֲדוֹן נְשָׂא. אֱלֹהִים יַחַנְנוּ וַיְבָרְכֵנוּ, יָאֵר
פְּנֵינוּ אֶתְנוּ סְלָה".

גדולה ועצומה עד אין-סוף, שזכינו להיות מזרע ישראל, ולקבל את התורה-הקדושה על-ידי משה נביאך נאמן ביתך. אשרינו, מה טוב חלקנו, ומה נעים גורלנו, ומה יפה ירשתנו. אשרינו שזכינו לכל הטוב הגדול והנורא הזה.

ובנו ועזרנו, שנזכה להמשיך עלינו השמחה הזאת בלבנו בכל השנה כלה, ובפרט ביום שמחת-תורה הקדוש, ונזכה לשמח תמיד בשמחה הגדולה הזאת, כראוי לשמח בזה באמת.

ונזכה לקיים ההקפות עם הספרי-תורה בימים הקדושים האלו, בשמחה רבה ועצומה עד אין-סוף, ולא יתערב זר בשמחתנו, ולא יהיה כח לשום מונע ומעכב, לבלבל ולעכב חסוּשֵׁלוֹם שמחתנו העצומה בימים הקדושים האלו.

נגילה ונשמחה בך בדבקות נפלא ובהתקרבות גדול, באהבה רבה ואהבת עולם, בשמחה שאין לה קץ ותכלית.

ונזכה לסיים אז את התורה-הקדושה, ולהתחילה מחדש באהבה וביראה ובשמחה גדולה, ולקבל עלינו מחדש לעסק בתורתך יומם ולילה לשמה, ולקיים את כל דברי תורתך באהבה.

מלא רחמים, רחם עלינו ומלא משאלותינו לטובה ברחמים, באפן שנזכה להעלות נפשנו לשרשה

השמחה בשלמות באמת, ולהתקדש בהם בקדשה גדולה, באפן שנזכה לתקן כל התקונים האלה ויותר מזה, בימים הקדושים הנוראים האלו, שהם גמר החתימה והתקון של ראש-השנה ויום-כפור.

ותעזרנו ותושיענו, שנזכה לקיים השבעה הקפות של יום הושענא-רבא הקדוש, עם הארבע מינים הקדושים ונוראים, בתכלית השלמות כראונך הטוב.

ונזכה לצעק ולזעק אליך ולהתפלל תפלות ההושענות בלב שלם מעמקא דלבא, כראוי לצעק לישועתך ביום הנורא ההוא, יום גמר הדין הקדוש והנורא והאים מאד מאד.

ונזכה לקיים מצות חבטת הערבה, מנהג נביאך הקדושים, בקדשה גדולה בשמחה רבה, ולהמתיק על-ידי-זה כל הדינים בתכלית ההמתקה, באפן שיהיה נעשה יחוד קדשא-בריך-הוא ושכינתה ביחודא שלים על-ידינו, ביום שמיני-עצרת ושמחת-תורה הקדושים.

שמיני עצרת ושמחת תורה

☉ [א] לקוטי-תפלות ח"א צג ☉

(על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"א עד, רומה על השמים)

ונזכה לשמח בשמיני-עצרת ושמחת-תורה, בחדוה רבה ושמחה

שְׁבַקְדָּשָׁה, שֶׁהוּא חֲכָמָה הַקְדוּשָׁה, עַל-
יְדֵי עֶסֶק הַתּוֹרָה בַּקְדָּשָׁה וּבִטְהָרָה.

עַד שְׁנֹזְכָה לְהַבִּינָה בְּאֵמֶת, וְנֹזְכָה
לְהַפִּיר אוֹתָךְ בְּאֵמֶת וּלְגִלוֹת
אֱלֹהוּתְךָ בְּעוֹלָם, וַיִּתְגַּדֵּל וַיִּתְקַדַּשׁ כְּבוֹדְךָ
הַגָּדוֹל עַל-יְדֵינוּ תָּמִיד, וּכְבוֹדְךָ יִמְלֵא כָּל
הָאָרֶץ.

"יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם, יִשְׁמַח יְהוָה
בְּמַעֲשָׂיו. רוּמָה עַל שָׁמַיִם אֱלֹהִים,
עַל כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדְךָ. בְּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהִים
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עֲשֵׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוּךָ. וּבְרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל
הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן."

⊗ [ב] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"א קמ"ה ⊗

(על-פי לקוטי-מזוהר"ן ח"א רסו, ו'יעקב נסע סכתה וגו'
ולמקנהו עשה סכת)

וּבְכֵן תִּזְכְּנוּ עַל-יְדֵי מִצְוֹת סִפְּהָ
הַקְדוּשָׁה, לְשִׂמְחָה בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה
בְּשִׂמְחַת-תּוֹרָה, לְסִיִּם הַתּוֹרָה, וְלִהְתַּחִּילָהּ
בְּשִׂמְחָה וַחֲדוּהָ גְדוֹלָה, "נָגִיל וְנִשְׂיֵשׁ
בְּזֹאת הַתּוֹרָה, כִּי הִיא לָנוּ עֵז וְאוּרָה".

וְתִהְיֶה בְּעִזְרָנוּ בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה, לְקַיֵּם
מִצְוֹת סִפְּהָ בְּשִׂמְחוֹת גְּדוֹל כָּל-
כָּךְ, עַד אֲשֶׁר נֹזְכָה לְקַבֵּל אֶת הַתּוֹרָה מִשָּׁם
מִחֲדָשׁ בְּכָל שָׁנָה וּשְׁנָה, כִּי מִסְפָּה יוֹצֵאת
הַתּוֹרָה.

עַד אֲשֶׁר עַל-יְדֵי כְּנִיסַתְנוּ לְסִפְּהָ נֹזְכָה,
שִׂיחֶיהָ נַעֲשֶׂה מֵאֲתָנוּ בְּעִצְמָנוּ תּוֹרָה,
שָׁפֵל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל יִהְיֶה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ
תּוֹרָה, אוֹרִיתָא וַיִּשְׂרָאֵל וְקַדְשָׁא-בְּרִיךְ-

הוּא כְּלָא חַד. וַיִּמְשַׁךְ עָלֵינוּ עַל-יְדֵי מִצְוֹת
סִפְּהָ הַקְדוּשָׁה, קִדְשַׁת חַג הַשְּׁבוּעוֹת,
קִדְשַׁת חֲדָשׁ סִיּוֹן, קִדְשַׁת קַבְּלַת-הַתּוֹרָה.

⊗ [ג] לְקוּטֵי-תַפְלוֹת ח"ב ה' ⊗

(על-פי לקוטי-מזוהר"ן ח"ב ה', 'תקעו אמונה')

וּבִזְכוּת קִדְשַׁת שְׁמֵינֵי-עֲצַרַת הַקְדוּשָׁה,
תִּזְכְּנוּ לְתַקוּן הַמְשַׁפֵּט דְּקִדְשָׁה.
וְעַל-יְדֵי-זֶה תִּצְלִינוּ תָּמִיד מִפְּגַם-הַבְּרִית
וּמִמְקַרְהָ לַיְלָה חֶסֶד וְשָׁלוֹם, וְתִהְיֶה הַטָּפָה
הַקְדוּשָׁה נִקְלָטָה וְנַעֲצַרַת בַּקְדָּשָׁה גְדוֹלָה
כְּרָצוֹנְךָ הַטוֹב, וְלֹא תִהְיֶה נִשְׁחַתֶּת חֶסֶד-
וְשָׁלוֹם לְעוֹלָם.

⊗ [ד] כּוּכְבֵי-אוֹר ⊗

שְׁשׁוֹן-וְשִׂמְחָה' ב'פְּתִיחָה', תַּפְלָה ח

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, עֲזָרְנִי מֵעַתָּה, לְגִיל
וְלִשְׂמֹחַ בְּךָ תָּמִיד, וּמְכַל-שִׁפְן
וְכַל-שִׁפְן בְּשִׂמְחַת-תּוֹרָה, בְּשַׁבָּת, וַיּוֹם-
טוֹב, אֲזַכֶּה לְהוֹסִיף שִׂמְחָה עַל שִׂמְחָתִי.

עַד שְׂאֲמִשִּׁיךְ מֵהֶם הַשִּׂמְחָה גַּם עַל יָמֵי
הַחַל, שְׂאֲזַכֶּה גַּם בְּיָמֵי הַחַל לְגִיל
וְלִשְׂמֹחַ בְּךָ וּבְתוֹרָתְךָ וּבְמִצְוֹתֶיךָ וּבְצַדִּיקֶיךָ
הָאֲמִתִּיִּים, בְּכָל מִיּוֹנֵי גִילָה וְשִׁשׁוֹן, בְּכָל
מִיּוֹנֵי דִיּוּצָה וְשִׂמְחָה, בְּכָל מִיּוֹנֵי חֲדוּהָ
וְעִלְצוֹן.

עֲזָרְנִי לְהִתְחַזֵּק וְלִהְתַּגַּבֵּר בְּכָל זֶה, בְּכָל
נַפְשִׁי וּלְבָבִי, מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם,
כְּרָצוֹנְךָ הַטוֹב, אָמֵן וְאָמֵן.

פַּעַם-אַחַת הָיָה רַבִּי נַחֲמָן מְטוֹלְטָשִׁין ז"ל:

מִיָּגַע אֶת-עֲצָמוֹ כָּל הַיּוֹם בַּעֲשִׂית הַסֵּכָה שֶׁל
מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל, בְּעָרְב־סְכוּת.

וּבְלַיְלָה אָמַר לְמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל:

"אִם מִיָּגַעִין אֶת עֲצָמוֹ כָּל הַיּוֹם בַּעֲשִׂית
הַסֵּכָה, אֲזִי טוֹעֵמִין טַעַם אַחַר בְּהַסֵּכָה!"

אָמַר לוֹ מוֹהֲרַנְ"ת ז"ל:

"זֶה לֹא טַעְמָתָ עֵדִין,

לְצַעֲקַת כָּל הַיּוֹם:

רַבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹקְלָם!

הַטַּעְיָמָנִי נָא טַעַם סֵכָה!

אִיזָה טַעַם שֶׁטוֹעֵמִין אַחַר-כֵּן בְּהַסֵּכָה!"

(אֲבָנֵי הַבְּרֵזֶל, שִׁיחוֹת־וְסַפּוּרִים מִמוֹהֲרַנְ"ת ז"ל יב)